Acad Med

Hoc Volumine continentur

Liber de sanorum mistione

De pharmacorum usu

De clysteribus et ptisa

De sanguinis medicamentis et cu-
randis

Liber gulielmi de fleubothomia cõtinet xxj. capitula.

Capitulũ p̃m de considerationibus hũdis arca fleubothomiam.

Ca. ij. de falsis opinionibz quoz dã pertã reprobantiũ flõmã. et impugnationibus eaz. et allegatione passim alioz ab hoc in quibus agit de flõma. et de causa compositionis hui libri.

Ca. iij. de multiplicitate huj nominis dispositiõ. et restrictione ej ad vnũ modũ. et de primis mãiebus hic. et de duplici instrumento mj rendi aliquid. et subdiuisione alterj coz cũ suis exemplis. et de libris qs visos esse suppont liber p̃ns. et de necessarijs ad viam experiendi et viam rationis.

Ca. iij. de dispositionibz egentibus euacuatione p̃m duo genera repletionis .s. penes vtute et penes vasa.

Ca. v. de causis diuersis dispositionũ egritudinaliũ. et in quibus dispositionibus competit euacuatio. et de excusatione qd hic tractant de ea satis alibi.

Ca. vj. de conditionibus attendendis in euacuatione. et de signis qualitatis repletionis et qualitatis et mixtionis et fortitudinis vtutiũ p̃ncipaliũ. et quando et vbi e flõmadũ vel alius vtendũ.

Ca. vij. de dispositionibus indigentibus flõma p̃m modũ p̃fectionis ab egritudinibus futuris.

Ca. viij. de dispositionibz egentibz flõma non apparentibus signis aliquo repletionis. et de expulsione humorum [illegible]

et alteratione coz vel non alterationem in partibz in quibz reapiunt. et de ordine partiũ in quibus velocius vel tardius recipiendo superfluum.

Ca. ix. de tribus p̃mis et p̃incipalissimis intentionibus flõme. et de reprehensione minodon dicens flõmas solũ esse fiendas in dispositione plectorica. et qd ypocras negligens se habuit in determinando etatem flõmandoz. et de intentionibus aliis a predictis que indicant non flõmam vt predicte p̃ qualitatem euacuationis.

Ca. x. mouet et soluit dubiũ vtrum p̃sente repletione p̃m vtute aut vires in corpore adhuc agente consueta in qua non e expectanda magne egritudinis sit flõmandũ.

Ca. xj. de comparatione flõme ad starificationem. et de locis vbi debent fieri pro menstruis prouocandis. et vbi pro restringendis. et de diuersitate necessitatis flõme vel starificationis p̃m colores mulierũ et qd flõma e intrepassimum auxiliũ. vnde destruitur minodon p̃mo qui solũ e plectorica flõmam laudauit.

Ca. xij. qd ars medicine collectiua atiua e qualitatis auxiliaris. et qd correctio qualitatis in farmaco transeuntis non e possibilis vt in flõma. et qd melius e parturire euacuationes qualitatis vna vice exequente euacuare. et qd quia e necessariũ simul euacuare non curando quota sit hora diei vel noctis. attendẽdo in quo oportet adpulsũ et virtute ne deficiat. et qd antiperistasis p flõma qualitatis pluribus fit extentionibus tanto vtilior e.

Ca. xiij. qd auctus magnitudinis egritudinis et robore virtutis flõma indicat amplior. et econuerso. et de indicijs euacuationis

BIBLIOTHEQUE NATIONALE DE MEDECINE PARIS

SIBL ACAD MED

sumptus et magnitudine venaz et corporis qualitate et colore et diuine carnis et huius contrarius et ab etate et tempore unius et regione et multitudine et penalo imminentis ante eff tudms et de qtitate sanguims extrahendi et de xtute attendenda que si fortis fuit etiam in septuagenario pt fieri flōma sed minor qp in iuuenibus.

Ca. xiij. de hijs que sūt attendenda in flōma post missionē vene du adhuc fluit sanguis. et qp nequit vna mēsura sanguims extrahendi in omnibus essē ri. et qp flōma venaz in angulis oculoz vel sub lingua vel in pedibus vel in summis manibus parū confert.

Ca. xv. de qualitate flebothome

Ca. xvj. de declaratione iuuamenti flōme facte ꝑ rectitudinem sub exemplo cuiusdā per eā ato sanati.

Ca. xvij. de iuuamentis flōme pedū in passionibus partiū sub venibus. et de iuuamentis flome tam in brachio qp in pede in passionibus renū et de dieta ꝑuanda et medicinis sufficienter iuuantibus sine dieta in pronocatōe menstruoz.

Ca. xviij. de venis mādendis ꝑ diuersitatem passionū et tempoz eaz.

Ca. xix. qp non oportet attendē mimez diez in flōma. et qp festinare du opus est flōma melius ē cibo exīte digesto in stomaco et mesaraus. et si dilata fuit flōma vsqz ad diem quītū vel sextū aut amplius flōma tūc fiat si opus sit. et condiciones assint requisite ad eā.

Ca. xx. de hora congrua ad flōmam et ut̄ationē eius. et ānispasim factam per eā. et gsideratione in hijs ad xtute.

Ca. xxj. de arte flebothomā.

Prologus nicolai de regio in libz galieni de flōma. quem transtulit de greco in latinū.

Illustri principi domino roberto serenissimo dño iherusalem et sicilie regis primo egregio et in regno sicilie vicario ego nicholaus de regio de calabria subiectus ammus et deuotus. Et si cetis quibusdā curiosis nominibus quibus decorantur principes sit excellencia vita munita in domino tuo suauz per quas homo veraciter ē homo inter mundi principes prefulgetis. Et quia hoc in eo in quo ceteros excellitis principes cupiens decorationem vite ꝑuire libros galieni duos vnus. e. de flōma et alterz de vtilitate respirationis satis vtiles ꝑ plus puos de greco ydiomate in latinū transtuli vite magnitudini offerendos. Ut eos igitur recipere dignemini.

Liber galieni de flōma continet xxj. capitula.

Capitulū primū de considerationibus hijs circa flebothomam.

Hijs qui de flōma considerant vnū quidē et primū ē problema considerare condiciones corporis quecunqz in digenti euacuatione. Deinde consequenter quecunqz ea que ꝑ flōma. quoniam multe demū sunt dispositiones alia quidē aliq euacuatione egentes. Tertia in his considerandum. e. ē dicere vtrū po

Inuenitur em dispōsitio quide sñ
q̄ egens flōmia qu laborat aut nō
tolerat ea vel ꝑpt̄ etate vel ꝑpt̄ hora
am vel ꝑpt̄ regiones nām vel ꝑpt̄
maligitatione orīs venīs quod
abutentes plerīq; nominant flōma
cū quemadmodū quippe et nr̄m to
to ſmone nūcupatione hac vtemur
breuilogui gratia Sunt aut qu
ꝑpt̄ habitū totus corporis non tole
rant flōma etā si ſm maxime ea
indigerent ſm̄ in cognitudine indige
tes Si vero vnūq; etā hec determi
bit quis ea que tpre cōsideratione no
bis ſuaderit quēadmodū in oīm alio
auxilio Deinde consequenter ea
que de venis quas oportet minuere.
Questū em ē sufficient etā de hō
rū demū differt michil quātūcūq; vn
q; velit quis minuere vena vnuſe em
ſm̄ grossū
eōdē mō prosit ōmibus dispōsitiōibus
vel quēadmodū ypocras et peritissimi
medicoꝝ opinati sunt ꝑ multū differt
vena
hanc ante hanc aperire Determīata
aut et hac cōsideratione consequent
ē qu de membrombus ſmo quibus vn
q; quis attendens mente dirigatur
mensurā euacuationis In hīs aut
oīmbus in quibus quid semel ausēre
melius ē in quibus aut vocatā ē paresi
super-apertionem facere conuenit
et quos quide vsq; ad lypotomiam euacu
are in aut cauere ab hac vt maximo
malo her quide necessariū ē cōsiderare
debentem bene vn hoc auxilio Et dō
ē de oīmbus ipis.

Capitulū ·17· de falsis opinionibus
quorundam penitus reprobandis flōtiz
et impugnatione eōrū et allega
tione ab hoc in quibus

agitur de flōma et de causa cōpositionis
huius libri.

Quemadmodum
deinde et aduersus hera
sistratum secūsum de male
ipm̄ absedendo ab hoc auxilio Deinde
rursus per alū librū aduersus illos
herasistrateoꝝ quātūcūq; aut vn etā hoc
auxilio vane Quoniam odiet vnūq; ſe
dolosū stratem polutoꝝ sophistaꝝ quando ſi
entes ꝑ ignorantiā desiderio nocendi sup
inducant dolose sophismata quando
ignorantes vltima constituūt ſmone
contrariū Hoc em minime altec lemdig
nisſimus passus ē exprimens oīm fariam
flōmiam a medicinalibus auxilius.

Scien etā sūt eōrū aut discipuli eorū
nidus atq; orisogenes gloriosi etā
ipi ab helembus facti Hīs aut ma
gis herasistratus in gloria elatus illu
strissimā ausi sunt crisippi mentē Deide
demeps hīus discipuli ſm̄ p̄priā de
de scien sūt omnes doctores doctrinā.

Cpre aut postea absessūt quida eorū
vexentes menti ſibili vexationibus Ad
em vnūq; addisset quis ad eos ꝑ semian
serūt enūciare acceptare e flōme auxi
liū ab herasistrato et si nusq̄ appareat
constitutionū in illa passione ipām cō
fulens assentiuum em esse aiunt ei
medicationem ut euacuatiuum auxiliū
assumit etiam flōmiam multotiens
eligere Qui aut hoc dirūt omnes
dignoscauerūt flōmare in quibz hera
sistratus iussit medicatione vn Quum
scribente eo ſ herasistrato ſm̄ ea que
de febribus operā in p̄cipuis eg̃ tudi
mi medicationes consequens ē omnes
flebotomare tamq̄ sit etā hoc vanū
in illo cpre Est quide vnūq; etā hoc

·1· quia male recedit a libro Asclepiadis

·1· Vtendū esse

·6· vt precat ·1· nemo dicere

·1· irreuerenter loquitur

·6· herasistratus discipulos habuerunt nicostratum et crisippū.

·1· dubitat dñs et probat ꝑ cpre et galienū

·1· dispositio ex parte temporis

·1· circa herasistratū scribit ·6· tabulas in quibus ꝑcipue ꝓtrahit

BIBL. ACAD. MED.

maxmū malum/ si suasi fuerint.
ita agere/ artem addiscentes inuenes
Multo aūt hus adhuc pius/ si neq
alia que dēmāve conuent/ considera-
būt. Ḥec igit² coactus sum ipa ꝑm
altam stipnone pertransire/ demon-
strare ꝙ iuuenibus heresstratū neq
floā vtentem. Melius em̄ ē hoc su
adere omnes/ conuenient⁹ flōmare/ quos
nūq ille mabari iussit/ maxmū ꝙ inua
men ex hoc auxilio fieri laboratibꝫ. s
quos eo congrue vsus fūt. Nequaq ig
adhuc deest ꝑm demū mea mente aliud
quide michi simbi de flōma m reape-
tita quid opera/ vsu huiꝰ auxilii dicto
quēadmodū dictū etiā ē m sanatius.
m duobus vero libris quoz alt⁹ simptus
ad heresstratū ipm/ alt⁹ vero ad eos qui
m roma erasstratos/ supmonstrante
me ea que male ab eis opinione habita
sunt. Precanibus aūt pluries me mul-
tis amicis medius quos videt² michi cera
pentica operā pigritare legē/ coactꝰ
sum postea ad instantē attendē narra-
tionē/ ne videar inuidere eis. demeps
aūt vmissa ꝑm quementem ordinem
de hoc auxilio dicere. ē igit² michi e.
tiā tam tp nos inuenire pene ꝓpe.

Capitulū .iij. de multiplicitate hꝰ
uomōi dispō et restrictione eo ad vnū
modū et de pruis inquirendis hiis et
de duplici instrumento inquirendi ali-
quid. et sol diuersione alterius coz cū suis
exemplis. et de libris quos visos esse
simplicius liber ꝓpis. et de necessitate
ad plenā experientie et vite rationis.

Dispositionis quid nō
ꝑm ꝙ per alia nobis dictū
ē a dispōnentes simul alia
de multis dictis rebus. Sz inue-

dēmū eas que ad id quod ꝓpt̄ vtilitatem
euentiones qualesūq; vtiq; sunt
dispositiones nominamus m omnis ꝙ
mone. Inquiramus aūt prius que
haq; sūt que euacuatione indigent.
2o aūt que ex eis flōmia. Quoniam aūt omia que inquirit² duo m-
uentiones organa possident/ vacuoq;
et experientiam m omnibus artibus/
non minus aūt ꝑm totā vitā/ necessa
riū puto et nūc vel per rationem
solam sicut premittam inuentionem
vel per experientiā vel per vtrūq;.
Quoniā aūt et ratio ipa her quide
ex cōmunibus inuentionibus solis m-
tendens inuenit et demonstrat hec
vero et hus que ex ipsis inuenit²
vtit² ad demonstrationē vtiq;
de rationibus demonstrate sūt nob
artes vtiles vtentes. Et nos aūt
vtralibet vtendum ipaq; que inuenit²
illam ꝓponentes. Quit² prima
quide rōne vtiles hominēs et vtit²
ꝑm totā vitā. 2a aūt non vtiles nō
ꝓpria ē artificium. Tamq; ꝓmotus
mmq; ꝓmū quide theorema sue ar
tis ꝙ ꝓpriā rationē solū demonstrat.
Ad 2m vero non sola virtus co-
assumit aūt ad demōstrationē eius
et id quod per ꝓpriā constructū est
Ut aptitudinaq; aūt absoluit a ꝓmo
theoremata in tantū absoluit et a
priori ratione. Et tandē pauissim
vtit² per demonstrata demonstrans
alia per alia rursus alia. deinde de-
inceps alia per ipa. Itaq; deuenit
quāq; demonstrando ipaq; vsq; ad pdi-
ones inuestigabilia/ solis et lune et tri
um solū inuestigabilia et dissi-

et horologia constituit et depsedo
que viam hanc ambulant defectus
p̄ predicit solis et lune ¶ Ita igit
et nobis consimilis ō demonstrat
m alius operibꝫ vtetur multis. q
busdā quidē quoniā vtutes quedā
sunt dispensantes malia plures
quaꝝ has quidē nales illas vero
males nominamꝰ ¶ Primꝰ vero
vero ḡnationis vmis ex tribus
nāq; humbus quatuor elementa
sunt confundi nata per totā mutē
et efficere aduentū ¶ Propt̄ hoc
neq; asclepiadis memimꝰ ad
adhuc p̄monem. cū iam demon
strauimꝰ eius elementa falsa p̄m
demū xm̄ monumentū eoꝝ que de
demonstratione p̄m asclepiadis dog
matū operā. in qua quītus et
sextus liber redarguitionem hnt
elementoꝝ eius ¶ Demonstratū aut
t in hijs que de elementis p̄m ypo
crate monumentis de effectibus
qualitatibus. quibus sunt nomina
caliditas frīgitas et humiditas. atq;
humoꝝ differentia. et ḡnatione.
¶ Dicta sunt aut et de pcreatibus
farmacis sīmplicibꝫ humoꝝ pauca
quedē quedā in eo qui de elementis
libro. et prosus aut in alio libro.
¶ Et ea que de complōmbo quidē
opera cā que de elementis assignis
vtilis ad p̄te p̄monem ¶ Omniū
vero maxime qui de pulsibus. vul
tuidine liber. in quo demonstratū
ē alia vt ad vtutē multitudo. alia
alia vero ut ad spaciositatē in qua
continent humidi vocatur aut a
medijs multitudo humida p̄m eucra
¶ Ptinēt ē hec que debent

mucstigare artificialiū ea que p̄m has
opera dicta sunt ea que de multitudine
legere libris ¶ Quot aut ille mirus
indiget perlectus ipe indicabit ¶ Mi
retur aut nullus si tantus indigemus
ad bene sanitandū de flōma. nō enī
ad hanc solius auxilij mentionē sed
etiam omnī alioꝝ notitia ē predictoꝝ agi
mento ¶ Quod si demū ab ipō fieri
possibile esset curare recte non vtuq; stu
dio haberemus eos ¶ Hoc quidē ipō nōn
predixere ¶ Ab ipo aut iam necessariū
ē mapere p̄monē structuras quot as
pestiones sunt que indigent curatiōne.
Ipō siquidē ex experientia quas eas
diuersitates pertransiit memorie opus
ē solicq ad hanc indicationē ¶ Si aut
ex logica quod cōe et vle p̄ncipiū ē inuenire. deinde ex illius mansione in spenas
et drias vsq; ad postremas spheras in
uenire numeꝝ indicantiū euentuationem
disponū ¶ Ita enī ostendimꝰ vmisa cō
stare que per logicam viā inuentionem
hnt.

¶ Capitulū .mj. de dispōmbo egrēbo
euentuatione p̄m duo ḡnia replōis. e. pe
nes xtutem. et penes nisa

¶ Equitur igitur arte
opera hīte vmisos partium
eoꝝ corporis que p̄m natu
ram temperare in corruptibilibus custo
dire aut quando salui sint hijs aut as
sequentibus nāle complexionē hanc
nitū ē custodire quidē p̄te temperā
re vero corruptionē patentē ¶ Cum at
demonstratū sit ab omnibus corpibꝫ
p̄m actū effici per organa vero fabri
structuras ea sunt tibi ea que p̄m corpus
continent humida. si quod inanimentū
vel monumentū operantur partibꝫ eg.

·s· libro de mul

Demonstrato ut̄z in libro de multitudine dupliciter fieri et dum quod multū ꝑm altez quidē significatoz vt ad virtutē ꝑm altez vero vt ad ꝓpriā ꝑuocatē contmenau humores vitioz quod nominant quidā sēm cuchymia euacuationis ē vtriq; opus: siue in egrotante homine siue in sano supuenat. Quemadmodum cū qui onus portat nō confestim simul in eo quod grauat et fatigatur uam deadit et motus ē ab eo ꝑm cūdē modū quando xtus a multitudine grauat possibile ē nondū egrotare hominē. Quidā demq; qui adhuc consuetos actus operantur dicūt qm sē ciūt sepos graues et debiles et pigros et difficile mobiles. et hoc ē multitudo que apud virtutem. Quemadmodū et quando vt ab exercitijs tēdi videntur quod eraſistratus dixit adimplentur brachia et vlne non parua cogmao ē altus multitudmis que apud ꝑuocatiuā q̄ busdā dixi. qm ꝑm cuchymā vocari a quibusdā dixi. qm ꝑm cuchymezos .i. mixtos vasis humores consistit et mellitum. Dictū est aut et in ſmatibus vlcerosō sensu in toto corpore fiente et maxime ꝑm motus cacochymie esse hanc talem dispositionē. ſz ē tñ et hoc videt fiens non paucis a genā adhuc cōsuetos actus. Si ꝑm particulas aut quasi corporis nō ꝑm totū cuiusq; humore ostenditur signa eoz que in illius partibus ſmilem dispōni. quales nūc dicte sūt ꝑm totū corpus consistere. Caput demq; solū sentmq; cuiusq; grauatū vel vlcerosum aliquē sensū hire vel tmpoz muscules tenere. vel simpliciter vel cū caliditate plurima. Ita aut et ꝑm epar et splenē et ventrem et costas et ꝓphragma qnq; dmodi sentimq; plezuz. Simili aut et ꝑm os ventris vel qnq; dmodi vel morditatmis vel nausee vel auertentie abarioz vel appetitus pessimi cuiusq; fit qnq; sensus. Simili aut et dolores ꝑm quecūq; formā particulā vel ꝓpter humoz multitudmem repente simul ꝓductā vel ꝓpter spiritū in flatuū mutant euacuatione. quēadmodū demde et ꝓpter humorem citrem comedentē et corrodentē particulā. Quidam aut et ꝑm distrasiā fiunt. et hoz ꝓpter quidā quidē ꝑm mutā quidā aut cū humoribus. Igitur m ombq; quidē predictis euacuationes ꝓstantiū vel humoz vel vapoz euallerāt ē passione hominē. Non tñ flotā demū egemq; omno. ſz sufficiat purgare et balneare et fricare et vngere aliquo ydroforetico farmaco. que ut̄z sūt que flōma indigent dispones consequent durantur.

Capitulū .v. de causis diuersis dispositionū egritudmaliū. et in quibus dispombus apent euacuatio. et de exu sanone q̄ hic tractant dicta satis alibi.

Consolū cibus partialis qualis ex sanguine est. ſz et que ꝑm naturā caliditas ꝓmanentia ex sanguine hit quēadmodū ex aphis combiuri ligms qui ꝑm focularia ligms. a quo et domos videmus totas calefactas. Quēadmodū ꝙz ligms hic nocest quādoq; quidē repente simul lignms supponit ei qnq; vero si non multus ſz inde fuisset

in libro de regie sanitatis.

massā corpis vel humorem.

i. mala sine ma.

vel ⁊ miſaria pauis/ ita et que ſm̄
cor caliditas ⁊ frigz quidē minor ſcipa
ppt̄ multitudinē ſanguinis/ vel ppt̄ m
diſpenſā multā/ vel qualitatē frāi
effiat². ⁊ quandoqz vero amplior/ vel
ppt̄ calidā qualitatē ſanguinis. vel pp
indigentiā pauā Quando ⁊ ⁊ ⁊
aut vnqz cor paſſum fuit ſm̄ frīta
tem/ vel caliditatem hūg et alie par
tiale corporis mox tranſſumut. fit
aut et ſm̄ vnā aliquā particulam
⁊ ⁊ pret̄ nām vel caliditas vel frī
tas. vt demonſtratū ē pluries in
alis monimentis Generando vero
hoz duplex modo ē. ⁊ ⁊ quidē i
humoribus calidis vel frigidis.
⁊ ⁊ ſm̄ diſtraſia ſolā ⁊ ⁊ pticu
lares caliditates et infridationes co
altēnt quidē ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊
ſint particulā. ad totū aut non
extendūt corpus/ anteq̄ cor alt̄et
Sedm aut cuidē modū ſup monſtratū
e corpus cordis altānonem patiens
duplicat̄. vel ſm̄ diſtraſiam/ vel ppter
humores calidos vel frīgz. vel ppt̄ i
dispenſā aliquā coz humores aut
monſtrant ſiū frī et calidi fientes pp
ꝓtitatē comeſtoz et bibitoz et pp
quietē et motus ampliores corpis
et cue Quōad modū aut in vētre
multones digeſtiones fiūt praue
fleumatis morbis vel colericmorbis
effectus hmōi que aſſipta ſunt/
vel aliquā alia pret̄ nām corrup
tionē habentibus/ vel crudis et in
tranſmutabilibus Vſq̄ multā ma
neriā et ſpirituaſ ita et ſm̄ ſā
guis ꝓpriōnē deformitata ꝓpor
tionalitat̄ hmōi que in vētre deſorti

ſm̄ ipās arterias ⁊ venas/ que ſm̄
humores diſpōnes Cum aut oīa
calida et hūda atiſſime vident̄ putr̄
fieri/ et maxime quando in caliditas fu
erit regrombq/ nām erit ꝯ vt eū qui ex
vētre reddit̄ abū qui nō ſuſtinat̄ et
trāſmutat̄ a nā in putredinē ſanguis be
ningn/ putredinē hīe ſm̄ alios alia.
qm̄ hus que ex nā calida putrefiūt q
tingit fieri caliora. Propt̄ hoc cali
dior ē qui putrefit ſanguis Ho aut
caliore fiente/ et particula in qua pu
trefit calior ſenſibiliter erit Quoniā
aut a ſenſibiliter calis que vicinat̄ cōa
leſiūt/ g calefient eis/ que ita diſpoſi
te ſiūt particule ille que in circuitu
omnes mordan et circūvidelz calitate.
talis ēi ē que ex putredine Ex ꝯ
digna ratione particula ſiūt que
ita calefacta ē extendē eius calitatē
ad cor ſuſtinens/ vel qua ꝓpinqua
ei ē/ vel qua ē principalis/ vel qua
calidi quā atiſſime coniūnct et ull
vt pote nā calidiſſimū eius Si vō
ſemel cor ipm̄ ingenitu/ ſanguinē vnqz
totū eius corpus coexiſtimet². ſicut
aliquo fomitū flāmā multā habete
contingens eā dōmō Nonnulli aut
hmōi paſſione corporis ellmes febr̄
Quandoqz aut inteq̄ ⁊ ⁊ ⁊ pu
trefieri multitudo ſanguinis in aliquā
particulā repente ſimul aduenies/
vel ſimiliter mortificauit vt corrūpet
actū vel nocumētū dignū ratione addu
xit Appoplexie demqz ſm̄ hūc fiūt
medū ad principiū cuius fluente ſa
guine repente ſimul multo Cum
quando demū ad aliquā alia mu
neratus fiūt ſanguis particulam p̄ tumore
in hac pret̄ nām operat̄ Ex hiſ que

BIBL ACAD MED

ẽ flegmon ¶ Quando vero grossior et melancolior fiũt moneratus factus / sturosus tumor fit quẽadmodũ demũ et ꝙñ laxus fiũt flegmatiũ re unus · colerico vero exũte herisipelas effiat ¶ Determinata aũt sunt diligẽt vniũsa hec ꝑm predtas nũc operas · ꝑ nũc demũ ut dixi suppones in ꝓmo libro ea que demonstrata sũt faciens assẽtiũ eis / eĩ quẽ de flegma nostro ꝑmonẽ ¶ Igitur duplex exũte multitudine optimũ ẽ hinc mapere ¶ Et hac quidẽ que ad vtutẽ in putredinẽ salutẽ peruemente et mimẽ demũ mancata quãdaꝑ ad particulas quasdã et thus operante cos qui pret nãm tumores / altũ vero ea que ꝑm vorata euchymia / mancata quidẽ et hac plezaꝑ ad pulsus / et gignente tumores et appoplexias / et rupturas de nouo operante tẽptare oportet euacuare ãi atissime anteꝑ ẽ caput aliquod magnũ malũ ageꝛ extra hominem ¶ Dictũ aũt ẽ simplus ĩ ut oportet dimostre ãbas passiones / et qualit sanare ꝑm sanatiuoꝝ opera · quemadmodũ demde et ꝙñ vnaꝑ vel febris / vel sanguis edictio fiat ꝓpter multitudinẽ / vel aliqua appoplectica egritudmũ / et qualit oportet hanc euare in cerapentice methodi stpno nibo dictũ ẽ ¶ Quoniam et superflua esse extimo hac stripcione Nã sicde quecaꝑ in illis operis stripsi / et hic stbi bis de egritudine corpis ptinẽte cade · et longiꝰ extende ꝑmonẽ ¶ Sed ad iussiue diuina ꝑmonẽ hinc periculta bor-pan duoꝝ altey vel mdetminate quid ꝓpe bauilonium dicere vel detimationẽ aliqua vtilia pretmittẽ ¶ Sz quia non ꝑm meipsus electionẽ puenio ad hinc sermonẽ si aliquod fiat dis in eo fallimentũ / a me qui ẽ popo stit habebitur · quẽadmodũ demũ dictũ si prosperabit et muemetur vtile / absceda a laudibo ab illis ·

¶ Capitulũ vj. de condicionibo attendendis in euacuatione · et de signis ꝓpitatis repletionis / et qualit / et imbeallitatis / et fortitudinis xti tũ ꝓpalium · et quando et vbi ẽ flebotomandũ vel alius vacuandũ ·

Hoc ꝛ rursus ꝓpitio fiat ꝑmonis · eis quidem qui consueta operantur ꝑ vel ꝓpalia aliqua particularia vel et totũ corpus grauat ꝛ vel tedium / nãa quidẽ ẽ euacuare ¶ Si vero ꝑm etatem neq infantes fuerit neq iam senes considera de floma / asperans maxime quidẽ ꝓpias mutationes has / ꝓpitatem multitudinis / et qualitatem · et xti vires robur vel infirmitatem · demũ ꝑ aũt male habitu totius corporis · hora ꝓpter ꝓmonẽ / et pietatem vita · si multitudinem cibo ꝛ et potũ et maxime multũ intrinsecũ qui vtra habet · si sumpsit · ꝑ motibus que aliquibus motus ẽ ꝑm consuetudinẽ et preter consuetudinẽ · exacciones ꝑ aliqs habuit / vel detente sũt preter cõsuetudinẽ · in his aũt omnibus virum grauior vel grossior factus ẽ · Multitudmis quidẽ vnaꝑ alt'ut ꝓpitas ex magnitudine ꝓ cognoscetur sequo ꝛ ¶ Cui ꝓpitio et sepe grauor homo esse videtur / manifestũ qm et qui ad vtutẽ multitudo ĩ tantũ aucta ẽ ¶ Sedm aũt eãdẽ ronẽ in

ꝑ flatũ quod ꝓmma vel vidimma

ꝓpitio · ꝛ ꝓpitatis · et ꝛ ꝑm xtum ·

ꝛ aperta

ꝛ sprotha ·g·

ꝛ vena ruptu ·g·

multitudine

ꝛ magnus altremodo

ꝑm ꝓpalia

ꝛ

tantū et alia multitudo quā vo
rare ab aliquibus dixi ꝑm ēuchy
mian. Qualitatem vero m altera
utra multitudme ex colore dmoscēs
memorans quoniam color humo
est quibus ꝓcepto. dū modo corpori nō
merit caliditas vel frīgitas ep̄ia q colorem
immutet.

ꝑm moderate hīt m calitate et frīga
te extīnseca totū corpus. et adhuc
in his que coexistūt humoribus
intrinsecis. nam frīoribus quidē frī
or totus corporis sensus sequitur
caliditatibus vero calidior. Et eis
quidē qui ꝑm venas attenuati sunt
humores tumor et extensio vasoꝝ
eis vero qui m carne ꝑm illa ē ꝑm
vel grauedmis vel tensionis quēad
modū et caliditatis. Dispē sanum
vero nos virtutū imbecillitates et
fortitudmes ꝑprīs actibus demō
strate sūt disserm. Voluitarius quidē
ea que ꝑm nōs. et hoc ꝓpriū
et crebrū. Eis vero qui ꝑm pulsū
que ꝑm arterias et cor. Eis autē qui
quidē ꝑm bona nutritione et imutno
nem boni coloratione et discolora
tione. ꝑ Xtus qua ex causa ꝓcēde
demonstrabamus dmonstrationē sumebat.
Quando igit m hīs que de multi
tudme signos Xtutes robuste contī
nent entes flōmabus videlz ꝑm
tem sua dispōnem nichil deficiunt.
Adhuc autē magis valet ꝑm flegi
monosam. Ea vero que emunat
multitudme molestante nō omno
de sanguine auferendū. continuit
em audū ipā ꝑm corpa actuatū
esse humorem. m quo attendē dū
tenū oportet vsq; q tū quidē Xtus
robustus et vsq; q tū autē ipe humor
infrigidatus est. pīsoluta et ab
hinc dispōnibus m flōmis Xtus
assuetudere vltime. vt nō ad
huc ipam recuperari sit possibile.
Hoc autē fiente periculū nō parū
sequit maxime ep̄i supmundit feb̄s
m cōstitutione estiua stomaco pue
limite. vel corpore toto molli natura
et humido complexione ente. Dyabe
tant em hmi tales smcopantur atis
sime. et si Xtus non magna eis super
mundat febris. Si vero mihil fierit
horū sed vel hyems vel regio existat
nā frā atq; natura hominis frīor
m frigidet Xtute totū corpus flōmati
et acridmt quedā eoꝝ que ꝓpr̄ m fiatio
nē fortem sequit smthomatū eos qui
ta disponit nō conuent flōmare.
Si frīgidonibus et vnctionibus me
surate calefactibus et potibus medēbus
grossitiē eoꝝ et calefacientibus mesura
te. nam quandoq; fortis calefaciūt dis
soluūt Xtute repentinus. ut non adhuc
m curatione suffinat. Multoties
autē et febrē coaluerit. ut hmi nomī
fierit Xtus. Que vero mundit ꝓpr̄
siē humoꝝ abundoꝝ et potū m cale
faciendo sit mensurata.

Capitulū xvj. de dispōnibus modifi
cātibus flōmia ꝑm modū presuationis
ab egritudmibus futuris.

Quicūq; autē sanguinē spuē
tes aman quidē sūt cōsensū
talem autē habent cōstructio
nem m eis que ꝑm pulmonē et tho
racem particulis vt si modicū plus
aggregetur sanguis. rursus eis vel de
obstruat aliquod vasoꝝ vel rūpatur
hos si nullū fuit ꝑm corpus adhuc si
thoma flomare oportet ꝑm ꝓpriū

1. multitudmis
2. ꝓcepto
3. ꝓcepto sequit
4. humoribus
5. humoribus
6. humoribus
7. actibus
8. ꝑprīs actibus
9. ꝓpriuoꝝ
10. actibus
11. fortis calefactiua
12. ꝓpr̄
13. ꝓpriuoꝝ
14. actibus
15. flomia
16. dispōnes

1. prius debilitata

1. reseruand
2. compto

conuent dn simplr

1. attendens ꝑ
ea q dta sunt

veris. Similit aut et eos qui ad epi
lenticas passiones facilit madut. Vel
appoplexias. Idem. eide medii et si
ab aliquibg aliaz egritudinū facile
capibile fuerit nig esse hominem pplexi
monis vel sīnatius melius ē anti
pare flomantes non expectates apparē
ti quod sinthoma multitudmis eudēs
Similit aut et quibg emorroydes
detente sunt. et maxime si melācoli
cozes apparent. Et quecuq aut sm
singulū ām in estate egrotant plecto
rius estudmibg. et hos oportet euacua
re mimente vere. Similit aut et quicq
sm ver ocupat hmoi. Ex qu aut m
bealles oculos hnt vel nominatis stoto
mias passionibus facile tactibiles sūt
et ipi sm principiū veris mdiosem eua
uari. preconsideratibg nobis quale q̄d
aterriatū eis fuit. nam quidā quide a
maz colitū hmoī acquit ampliore. alius
quidē aut melancolicū vel flatūm. qui
dam vero aqui parates omnes. in quibg
sanguis habūdate dicat. Hos igitur
vnusos euacuabis. qualiadmodū et podi
agricos et artheticos in principio veris
sz vel farmacis. vel flomatis. Ego de
mq multos ām iam tribg vel quatuor
molestatos per mtualia doloribg pedū
sanau. vel purgās habūdatem hmoremi
in principio veris. vel de sanguie aufe
rens. Manifestum ē aut qm mestiua
ti quide hn tales sm tota sunt dietam.
Qui intemperatos vtiq vini potato
res et quilosos nullo unabis magno far
macans vel flomans. acquit em ato mlt
titudmē audoz hmoz intemperate
dietari. Hos quide igit neq sataje
oportet auxiliare. Quicq aut obedi
tes fuit unabis ipos. maxime sm

principiū veris precauciuans q̄de
principiū demcpe aut ad exactione
et dieta sanatiua adducēs. Que
vero in hns dixi. hec tibi et de ombs
dicta ee puta aptus capi passionibg
vt iuper dixi. Vt puta epilentias vel
appoplecticos. vel stotomias. vel emo
torgas vel melancolicos.

Capitulū vnū. de dispositionibg
egenibg flomia non apparentibus
signis alicuq vepletionis. et de ex
pulsione humoz in qualitate per
cautū de parte in partem. et de
alexatione coz vel non alexatione i
partibus in quibus recipiūt. et de
ordine partiū in actus vel tardius re
cipiendo supfluū.

Dum solū aut multitudine
ente vel ea que apud
vtute in vel ea que sm
votatū euthimia flomia mutare u
uat. sz et sme multitudine materie
flegmone vel ppē passionem
vel dolore vel imbecillitate partiu
laz. Dolor em ad sepim euellit
sanguinē. et plezuq imbecillitas
pticulaz operatur flegmonem.
absq ea que sm totū corpus mul
titudine. Demonstratū ē est
i submemoratis libris nobis de nālibg
virtutibg. quando imbecillis fuit
nā particula parate tranedine
panens. si et breue plus actiata
fuit aliude ei supfluitas. et in mīz.
et qm vtute habet ois particula
quiadmodū attractiua ppriū ita
et alienoz excretiua. et qm duplex
ē quod alienū. alterq quide qualitate.
qualitate vero aliud. Quocirc

ab eis que in ipa humoribus hñt
aut aliquas superfluitates sñt qlitates
preter nam ad exoneracionem ipius
prorumpit per eas que in ipa venas
quocadmodu per canales Sed
sive sanetus prauus fiat qui expelli-
sive alius humor necesse e quidem
p̃mu ad aliqua proxmaz perue-
nire particulaz Ipa illa aut duoz
altez vel digestor vel tuspi-
non adhuc in alia transflua tercia
vel neutro predictoz fortunatos
rursus ex 2a particula trafflua ad
alia demde ex illa rursus ad alia
et hoc non cessare siens donec vnaz
ad aliquam perueniat huc talis q
non adhuc ad alia expelle possit qd
habudat in ipa Quidut aut illus
particulaz quecuqz exoneracionem xbite
imbeciliore hñt p̃mis vnusis
non et adhuc expelle quod tristat
ad illas potest non suscipientes ꝑ
fortitudine que in eis Demonst
ni e demaz et hoc nobis per illaz
submemoraciones q non solu ex
pellit quod superfluu singula parti
culaz ad virtutes ß et quod re
cepit quide pleruqz aut cotramittit
et repellit non accipiens in seipam
et in hoc que fortior e obtinuit
Quocirca et oim imbecillissime
particule p̃mu quide superfluitatis
caput egritudinibus Ex tali
aut modo et vocatas nosse reuma
ticas dispones sientes imbecilli qd
toto corpore cute quod vnu alius
e tactu spez assuescentibus ꝑ pri-
cipalibus eius particule gramari
et si vnus plurimus in eis fuit sanetus
[illegible] huic ad eas que ꝑm
cutem partes carnosas et magis de
nu ad adenes i. glandulas aptos
entes suscipere superfluitate ꝑ laxi
tatem subi et qm alius particulis i
bealliores hñt nales xbites quicad
modu deinde et p̃mequedo Quaz
em exnibus ipis sunt monstratu
e p̃ma quid attractiua 2a vero de
tentiua 3a alteratiua et 4a exple
tiua alias quide tres imbealliores
hñt adenes i. glandule et carnes.
alteratiua vero sola non multo minore
alius particulis Demeps aut a
dems pulmo e paratissimus suscipere
reuma etem et hic imbealles hñt et
tres xbites et corpus laxu Deinde
consequent splen cerebru aut simili
quide his vel et magis paratu e susci
pe reuma Superfluit aut ab eis et
constructione ad exoneracione purgata
ante eoz que suscepit Ventres et hubz
magnos deorsalibus positis cuniano
ne hñtes Egrit pulmo nia fortior sunt
carnoso epne pulmo et splen et cerebr
ad adenes i. glandulas et carnes
puenit reumata corporis hinc die
tota infirmante ut in reumatis est
disponibus Comeneni igitz cura
hoz non cuanacionis hñt intencione
ß tang corporis vobur Ad demu
tri principiu curacionis a flegma eis sit.
Illius aut qualitate superfluitatibus
exnibus et purgacione assummus
in quibus maxime corporibus neuti
multitudinis expectare oportet simi
liare simthoma: quaedme quide eius
que apud xbite tonsione vero eius
q ß in euchimia Sedm aut eadem
racione in vulneratis particulis magis
ne vel alie qualitatiqz sapientem

libro de xbitibus nalibus

ire e cuemre

e magis digestio
in nec minus
i. redone

habentibus flegmone quando ipm
futuz ee expectabmꝰ ab euacuatoe
mapmꝰ curatione vel puigantes
vel flomantes alr̃ aliquid vtꝫ iudi
cauerimꝰ meliore euacuatione futura
esse

Capitulū xix de tribus principalis
simis intentionibꝰ floie et de repre
hensione mmodoꝝ dicentis flomas
solū ee phandas in dispositione pleto
rica et q ypocras negligens se ha
buit in determinando etatē flomandoꝝ
et de intentionibꝰ aliis apredictis q
indicat nō flomam vt predē phandas ipte
euacuationis

Bene est in prelatis libꝰ
de dieta cautoꝝ suadetur
flomare nos quando fuit
egritudo magna et iuuenis eger et
robur adhereat Imo inuocato
plectorico solo gurgu flomas aut
phandas esse Contrariū aut e de
intentionibꝰ eni flome non assumunt
pm scripis multitudine phandas suppressione
sicuis passionis nam si magna debet
esse flomabimꝰ imo et si nulla fuit
multitudinis copia supinspicientes
etatē et regionē et vtutē que sola
videntur et in prelatis in libro
de dieta dicta esse nā inuenē quidē
puerꝰ et senes ad determinationē
assumpsit Prime aut sut et principa
lissime intentiones flome magnitudo
egritudinis et robur laboriantis
Et hinc oportz primo dicere esse con
cursu non plectorica in quo phata est
floma contemetur eni in eo et ille ma
gnitudine augens egritudinis Non
eni solū quando iam affluent magna
egritudo flome est tpus phandas et tum
iuspiratu debens esse Inuenit
eni erudito qua ypocras dixit de
cens nos querelis egritudinibus in
piimbꝰ recte vtꝫ agemus nichil
esse her phm propria eaz vel deben
tibus mapere cum pare fauentes
vt predicte intentiones ad sanos ad
huc trafferat Et eni hos flomabis
suspirabiles factos capi magna egri
tudine fieri ma ad etatē aspicens
et robur Nam si aptus fuit qui
in egritudine fieri magna et si nul
lū nondū phm corpus affuit simptho
flomare dignificabimꝰ Suffi at
et etatē aspice in vtute vt tria sint
contimenda dimotione magnitudo
egritudinis vel pis vel expectata
etas inueneserius Virtutis robur
Fortassis aut solū negligentius
mt prelatari videbit quod etatis
prelatenibus in libro de dieta a
cautoꝝ nion eni ea que inueneste
nti dia solū recte habebat phandas eam q
ante ipam et que post ipaz fuit due
sole auferunt a determinatione que
infantii et que senii phandas que senii
in vtutis simone contmeri potest
robur eni nulli eoz qui phm hac eta
te e Quibus da vero medicorii
neqꝫ infantibus visum e existere
robur male nostrātibꝰ ut in aliis
demonstratū e mihi Floma
limꝰ egrit si magnā egritudine
expectabimꝰ vel pnte iam viderimꝰ
vel inspiciētes aspicētes robur vtu
te expietes a simone solos infā
tes et dicemꝰ definendo dicta esse
eam que ab etate dimotione ab eo
qui stipsit que dicta sunt libro
de dieta cautoꝝ Suffi et

hec sole mtenciones ad flomia. Ille
p̄ ẽm quando multitudo crudoꝝ hu̇o
rū acerbata ẽ talis ut prohibeat
flomacio ꝑmo redurgut. robur ei
hus vtutis non adest. Et hoc ipm
ẽ cognmio non posse flomam tolera
re eos. quando. b. toto colore totus
corporis absente eo qu signficet
sanguinem habūdare pulsus me
quulus fuit ꝑm vehemenā et ma
gnitudmē supoptmethꝫ m equali
tate ol tusis et parvus. Octiaꝫ
q̄ tribꝫ mtenciombꝫ floie magnitu
dne egritudmis vel p̄ntis vel exp̄
tate vel mapicentis. vtutus roboꝝ
mfra extra mfinitū etate. ad alias
antea dās cōgnacones floie quas
addiderūt non p̄ama medicoꝝ eam
cōsiderantes p̄ntate ablacions. nō
ipam flomā. vt ex egritudme quid
et etate et vtute qua flomandum
ẽ vel non. cognoscat. p̄ntas vero
euacuacoms non ex hus solū sed ex
alus sumatur. Ver aut sunt plet
horicus vocatus concursus. et conti
nens nos aeris complexio ad ho
dās et regiones dunsa. et ea que ꝑm
precedente vita facta sunt cura qua
litatem et p̄ntatem comesto. exc
ciones q̄. et motus vel factos. vel
non. Qui de ea quide que m
hus dia paulo post videbimus.
Capitulū .x. monet et solut du
bia vtū p̄nte replenone ꝑm vtute
aut vasa. m corpore adhuc repete
cōsueta. m quo non ẽ expectanda ma
gne egritudmis fit flomandu.

De vtriusq; vero multitudmis
cognacombꝫ m presenti
pertemus vt ad floiaꝫ

vemem9 omo. quando apparet hec
ara aliq̄ adhuc assueta agentiū.
vel non nām. q̄ nulla expectanda
magne egritudmis fuit. Qua ipa
habeo et de hoc mete satis. multocies
ipi aduenientes mihi consilianti.
vel podagrus. vel arthetus. vel epi
lenticus vel melancholicus vel sanguinez
antea expuentibꝫ vel ꝑm thoracem
ad humis passionem construction
apta habentibꝫ vel stomacis vel
frequet captus squinancus. vel peri
pleumonice vel pleumeticis vel epa
ticis vel obtalmicis fortibus. vel vi
due magna egritudme. Homā aut
m hus ombus nām ee uo auxiliū.
confestim adducta sup determinata v
tute et etate. hec em et si nō dicat
mich subaudiri oportet. Cui vō
qu michil hoꝝ passi fuit antea. omn
q̄ particulaꝝ malpabilem habent
construction sitis vtiq; alicubi du
plice via euacuacoms supponente
me. per flomiam. si mconuenientes fue
rint m dicta. absq; aut hac si cōme
tes. licet em et fricacione multa. et bal
neis. et ambulacombꝫ. et alus mombꝫ
adhuc aut huiusmodi tenuibus depositis
celeriter euacuare multitudme. nisi vi
q̄ tibi videat. quia grossi sanguinis ee
habūdantia. talis aut ẽ maxme q̄
mulieris ut plurim. raro aut alicubi. et
qu crudoꝝ vocatoꝝ huiusmodi. Si m
nulla quide copia flomare melius ẽ.
vel omo denū farmaco vti maiorū
puritatum. Crudis vero hiorib
supobtmethꝫ ante quide q̄ incipiat
egrotare. verent euacuabus. Iam
aut febrientibꝫ vt ante dixi. neq;
Habetus aut ipo. cognacione

BIBL AGAB MED

quod colorationis velut plumbeum vel pallidum subalbum et omnodum matris ꝑ rubeum et pulsum mequalitate. si vero sufficiens mictus fuit huius multitudo et grauedo corpis et cadest et ad motus tedium et mentis pigritia et sensum obtenebratio Cromerso aut hus eos qui ex detentione et emorroydaꝝ ateruauerit sanguinem flomabis considens et si non prius fuerint magne expti egritudinis. contingit em eos aptos esse ad aliquam talem nudum aut patiꝑ eam que ab emorroydibus euacuationem

Si vero et appareat aliqua particule constructe prauе et maxime ꝑm thoracem oio eos flomabis Cui aut mete satis ne et de mulieribus habente quaꝝ detinet mestrualis purgatio neqꝫ ei cha m hus proportione oportet euacuatione.

Capitulum xj. De comparatione flome ad stanificationem et de locis vbi debent fieri pro menstruis prouocandis et vbi pro restringendis et de duplicitate necessitatis flome vel stanificationis ꝑm colores mulierum et ꝙ floia e diuersus pasium auxilium vñ destruit mmodꝰ flme qui solu m plectoria flomam laudauit.

Non tm nam demi aperte vena et em ssuratu tuta uacuationes suffinut euacuare quod superfluum habentes et aliquid quide prouocatiuum ad menstruoꝝ euacuationem quidmodu et que ꝑm ssuras et meuma flome Cui eis que ex detentione menstruoꝝ et aliis eis oio euacuabus sue vena oportet aperire sue stanificare Cui

trispasiare

em consueuerunt que ex cubitu floia mulieꝝ purgationes Cruat et haꝝ ipsa quecuꝝ quide albiores albiore sanguine Cꝫ ꝑ hoc hus que ex ssuris stanificationis uiat maxime Cuperiores bo venas inedens cui. grossiorem em ateruat sanguinem et melancoliozem Cadhuc aut magis si magnas hre ibi videatur venas.

Inest aut grauioribus et maioribus Cbene carnosis aut et albis paruitas venaꝝ. in quibus stanificare melius e ssuas ꝙ mordere vena Cstem et paruas hec eas que tumbos hut venas. itaꝝ no fiunt quod comensurati et si bene maduit Con aut oportuit nos uerbigé flomam ut no antiquum pasum auxilium cum iam vidisti me plenumꝝ in ea que ex naribus eiusdem generis acta quando fuit fortis vsque hoc auxilio et sedante fluxum festim Contigit aut vt vidisti no expectare ad vltima deficientem condemnatam virtute. ꝑ ai videtur iam euacuatum esse quod comensatum.

Prorupno vero lationis sanguinis fortuꝝ ꝑmonet made ea que in cubito vena. dextra emoroyda ante nare in dextra manu. altera vero ꝑm sinistra Simul aut cum hac actione et extremitatibus arma ponesligatis ex canape vel lana Cet ventosas ꝑcordio appones ei quod ꝑm rectitudine Cvt em et nos facientes vt sanus semper determinemꝰ eas que ex naribus emoroyda exeuntes ante ea que stripserit ad nares

farmaca et in fronte et mica
panis imbecillia. Itaq; ni hiis q
dā sūt de floia antea/ et hoc pro
sint immodica ꝑmone existimatis
plectoriā vocatū comursū ꝛeme
mere nobis auxiliū. Nā nūc
dā dispōsitio cōtraria manifēste est
plectozie. Assumimq; aut ꝛ ea
flegmatā nōdū euacuatiuū ꝑ ut a
ꝑfluxum auxiliū.

Capitulū xxj. ꝙ ars medicine
cōiecturatiua ē ꝑfectas auxilioz
et ꝙ correctio ꝑfectas in farmaco
transglutito non est possibilis. Vt
ē flegma. et ꝙ melius est parcere
vires euacuationis ꝙ vna vice ex
quisite euacuare. et ꝙ quēq; ē nēm
simul euacuare non auendo ꝑfi
cit hora diei vel noctis. attendere
tñ oportet. ad pulsū et vrinē ne
desinit. et ꝙ diuersis per floiaz
ꝙpto pluribus fit extractionibus
tanto vtilior erit

Itaq; medicinalem autem
in actionibus cōiecturatiuā
esse oportet ꝑfectas vnq;
q; auxilioz. Sacientes quippe
certe plerūq; q̄n hōis dandi cibū
vel potū caludum vel frigidū instat
ꝙpinū oportet dare firmitas nesciūt.
Similit aut et in purgantibus far-
macis/ quoniā quidē vel colere xā
te vel mane vel flatus vel seros⁹ū
superfluitatū ē dandum etiotanti
euacuatiuū farmacū/ certe semus
quiq;. ꝙpinū aut dare conuenit/ ne
scimus. Sz hec quidē exhibitio cor
rectionē multa non hꝫ. Nam quod
semel ad vsum transglutitū ē far-
macū non ē possibile non esse
transglutitū totū. nec ē possibile ma
gis iam diu purgatus homo/ partē
auferre aliquā eius quod oblatū est
Ih flegma vero hoc maxime existit/
esse quiq; volus euacuatione. deide
de meros rursus in quocūq; vtriq; vo-
lus ꝑpe fluere concedē. donec vtriq;
recte hīe videat. Quoniā satius
melius ē si nichil ꝑperat/ prīa abla
tione definere nocē. secūdē. supaufe
rez/ et si volus et Z Ih quibus
ē euacuationis quidē ē opus multe/
non fortis aut virtus in his oportz
reponere euacuatione. quēadmodum
quippe et in habentibus multitudinē
crudoz humoz vidimus me facientē
euacuās cū modicū sanguinis mor
do melliti tū bene cocti cū aliquo
subtiliatiū farmacoz/ puta ysopo
vel origano. et quiq; nepita. vel pule
gio. et cū mellicrato exmel. vel oxi
dulce. Deinde rursus supaufero
quiq; quidē in eadē die. quiq; aut ꝑm
2am. in qua vtriq; silicanis predictoū
aliquod farmacū/ utez supaufero et ꝑm
3am diem sili. Sz q̄n fuit feruentis
sanguinis multitudo accedens acutissi
ma febre/ simultanee ē euacuationis
opus. et hanc oportet temptare eua
cuare vsq; ad defectionē cū/ supstru
tante robur virtutis. Itaq; quibus
vidi caulas sex auferri confestim
vel ꝑm secundam/ vel tertiam/ vel
quartam diem. Quando vero et
ꝑm primā ipām. quandoq; febris ide
nitrepent arca principia noctis vel
media bene aut fuerint digesta que
ꝑm priorē comesta sunt. Quoniā
aut ꝑm priorē quidē inequalitatē/
vel sudores/ vel dolores capitis/ vel alig

BIBL. ADAM PIED

alium q partis causatū ¶ Et ppter
indigent dictatore ¶ Supremū aut
februe nocte iam procedente vidi
ꝑm p̄ma die frumentem auferre sa
cruinem ¶ In quibus cū vnq; ibi
videt habundans sanguinis esse
multitudine ꝑ nassime tempta e
uacuare ipm̄ inte ꝑ m aliqua m
cuicetur p̄napalū particularū
¶ Quocirca et per nocte non pigr
talus q̄q; nude venā ¶ Ridiculo
sum em̄ e quod plurimū arguit a
2a hora diei vsq; ad v̄m vel vsq;
auferentes solum sanguinem. m
alio vero nullo tpre ¶ Quos s
non distuli et ibi oblatione et a
lus videre vtentes m om̄ tpre noc
tis/ esset vnq; michi difficil qui adūso
eos ꝑmo ¶ Qua vero oīa agentes no
ad determinatū numez horaz Vnū et
cocm̄ m omibus egritudinibus aspi
ut ꝑ strut vnq; sublemant passio i
so la flōma dictū nuper semper ex
spectant tpus facile visibile hnt fal
lmentū ¶ Igitur ita dispositos egr̄os
vt dixi decet vsq; ad defectionē du
cere ¶ Quosdā ei eoz vidi nsiatos
qudē ex necessitate m defectione ad
aduenientibus vero humectationib9
m toto corpore et ventre erupto ato
cessare egritudine ¶ Attendē aute
nimz bene habet destructionē pul
sum tangentem ipos adhuc fluere
sanguine. quēadmodū et m alus
qui flōmantur assuem facie. t ne la
teas tpm̄ pro defectione aī morte.
speranus. quod vidi trib9 medius fi
eris ¶ Flōmant aut vnq; quid ipoz
mulierē febrietē. alt̄ut v̄ alioru
vsq; vsq; ad defectionem animi ta
ta

vt non adhuc resumeretur ¶ Et
ꝑ hoc melius ē cauere subitas e
uacuationes nisi aliqua necessita
magna iubeat ¶ Et mmz et an
tispasis non parū existens auxi
liū et per flōmam fiens plez; ꝑpto
vnq; ad numez ampliorem eas q̄
ꝑm partem ablationes auxerit ta
to oportunior fit ¶ Igitur hec de
melius ē precognoscere.

¶ Capitulū xm̄. ꝑ quibus magr̄
tudme egritudms et robore vnus
flōma indicatur amplior et ecō
uerso. et de iudicus euacuationis
sumptis a multitudme venarū
et corporis tpalitate et colore et
durice carnis et his contrarijs
et ab etate et tpre ām̄ et regione
et multitudme et periculo imminēt
egritudinis acute. et de q̄litate
sanguinis extrahendi. et de vtute
attendenda. que si forte fierit
etam̄ in septuagenario ꝑt fieri
flōma ꝑ mior ꝑ tuuemb9.

Rursus aut a ꝑnapio
redeuntes ad ꝓpositam
considerationē transea
mus quetnq; sum̄ necessarissima
hus qui volūt semper m nocuas
flōmas operari ¶ Primū scire co
uenit predictas intentiones auxily
auctas qudē indicare amplioē
euacuationē ¶ Exsolutas vero e
mittere intantū q̄litatem euacua
tionis. m̄ptū diminute sūt et ipe
Magnitudo igitur egritudms
sumit aī robore vnus ꝑme nūe
rationes floris etatis ¶ Hoc quidē ut
inditans ipa que oportet agere.
illud vero ut prohibeam illud

contramdicare vocant quida um
os medicoz. Quando ez ei dispo
quide subeniat floiaz · mbeallitas
vere vtus prohibet. Hus vo im
babg mtentiomby exhibg manife
stum quide vt dictu e antea neq
multitudme esse crudoz humoz um
tantoz et talm ut phibeat diuersi
um. Consuperstrutam vero dem
ceps qualis quide nalis complo
e homins. Et iam magnas qde
hmes venas qnales ez mensurate
et no albos nec molles carnibus
mpeent enatiabis. Contrarios
vero parient sanguine em modicu
hnt et facile dyssolubilem carnem.
Sedm hanc aut rationē neq m
fantes flomabis vsq quatuordenale
etate. Post hanc aut si sanguis
multus appareat quandoq actuatq
et hora am xualis et regio tempata
nalit et mfantes natiua bn sangi
nea auferes de sanguine. Adhs
aut magis si periculu immineat
perpleumome vel squinantie vel
pleuresis vel alterug alius acute
et vehementis egritudmis. Au
feres aut ad plus cotilam primo.
Si vero tibi post hoc considam
videant que xtute forma forma p
mamere medici addes fm sup
luor. Oidiasti aut ex forti pl
su ai equalitate ut mfallan. Si q
arde semper de xtute forti op me
imur ex sup habundanti et macr
ez et septuagenarios flomabis
eis quos dixi pulsibus primis
ai dispositio fuerit. Sunt et
em et fm etatem hanc multi sa
guide simul robore xtu
tis.

quemadmodu alii fieri et pauca fact
nis et filole mgrescentis cu pauca
e partula. Non attendes iegit
m numero solo quemadmodu quida
attendut. fz m corporis habitudme
etem sexagenariu quida non adhuc
tolerant flomā. septuagenariu vo
tolerat. Sz minus auferes videlic
hus et si eade hre videaz dispone
iuuenescenti corpori.

Capitulu xmj. de hus que sunt
attendenda m floia post missione
vene du adhuc fluit sanguis. et p
nequit vna mesura sanguis extrahedi
m omibus assignari. et q floia veaz
m angulis oculoz vel sub lingua vel
m pedibus vel m sumis manibz paz
confort.

Optimu aut est antequ m
aduz vena hec talia omia
considerare. et maxme e
emorroidibus detentis et femmea pt
gatione. Quando aut aperta
vena fluit sanguis in transmutatoe
quidem eius et maxme qn fluit ali
quis tam flegmon et m vigore vir
tutis declinante maxme aut m hac
mutatione pulsus vt mfallan cor
ctione attende oportet metui et ces
sare confestim transmutato vel fm
magnitudmem vel fm megnitate
qualitatis. De ea ei que m parvitate
transmutatione quide oportet dire
ctissime cu m qualitate hac existe
fieri distinctione fortis et mbeall
virtutis. In quibus aut iuxta ipsa
vena est aliquis flegmon magnus
melius e expectare transmutatione
sanguinis m colore et consistentia.
quemadmodu et exponas m libro

BIBL. ACAD. MED.

emūnant de dicta cruta. m pleuresi
fiens fimonē ¶ Ille em̄ est q̄ ꝑm
flegmonē sanguis ab eo qui ꝑm nāt.
qm̄ calefactus amplius si quidē ipse
erat antea ardior rubnor et flauor
fit ¶ Si vero talis erat antea xp̄us
nigrū cōuertitur adustus. ¶ Propt̄
hoc sp̄ps ypocras m pleuresi ita
madē aut oportet ea que m rubito vtāt
que mtus. et non pigmare multū au
ferre quousq; vtāt rubnor et flauor
multū fluat Vel pro pu pneo et rub
lundus. vtāt ei fiat. na signū ponit
q̄ transmutatus ē is qui ꝑm flegmonē
sanguis. et ad masam venā appare
aliqua transmutatione m eo ¶ Non
tñ pemus expectare oportet hanc
ꝑ et anteqū fiat sistere comment ꝑter
duplicē causam Vel xp̄us imtellit̄.
Vel mala mōrige ratione flegmonis.
¶ Nam q̄nq; quidē non remittit sed
constrigitur fortiter ¶ Si tñ mmz
nesc̄ xp̄us appareat exsolutu ꝑp̄ euacu
ationem/ sacs aut hoc pulsus tangēs
et qui flomatu imuenescens fuit exp̄
tare oportet trāsmutatione et maxie
si cōtmens fuit temperatū ¶ Duo
em̄ sunt hec per que maxime sit cōiec
turabilis q̄ntas euacuationis m hoc
auxilio. et quotantus nā qualis quidē
sit. nequeūtibus nobis certissime de
mensurare dinostere. et cōtmentus
complō qualis quidē sit post flomā.
¶ Nam si quidē febrilis caliditas dy
asorat multū sanguis/ parcent vero
qui laborat filii dicebatis/ de necessitate
derelinquit eū id quod ex sanguine
nutrimentū. et m hoc dissoluit xp̄us.
¶ Consumit aut ꝑp̄ complōz ysdē
egrotantis humidam et calidā entem.
qualis ē et que infantū ¶ Propt̄
contmens aut m regione calidā et
hora estiua ¶ Propt̄ hoc egit mmz
auferm̄ q̄ passio subeuniret. ꝑm
quidē etates m infantib⁹ ¶ Grōz vō
hītō corpus m mollibz carne et alb
quales sunt celte ¶ Sdm horas aut
sub cane ¶ Simlr aut ꝑm regiones
et cōstitutiones Sdm altez aut
modū vt dictū ē ante m contrarijs.
quod ē qua m frigidis horis et regio
nibz veremur euacuatione cōpe
osam ꝑp̄ assequente infrationē. ne
sup̄ egit possibile ē st̄ pronē m
vno quoq; predcōz vnā det̄minare
euacuationis mēsurā ¶ Vidi ei
m quibusdā quidē sufficiēt aufēs
dy. ℔ sanguis/ vt et febris consi
stim extinqueret. et nulla asse
quetur malignatio virtutis ¶ In
quibusd aut et medic non absq; h⁹
ꝑ breui aliquo leuarem virtutem.
m quibusdam si diuīs quis euacu
asset/ nocuisset vtiq; vltime ¶ Propt̄
hoc igitur nou et vnā auferre
libram q̄nq; profunde. et q̄nq; et hac
minus arena que ꝑm nubitū et
nequnem et caullam. q̄m ab eis
que iuxta magnos conos cadorū
vel sub lucerna nichil iuuare assue
uerūt dignū ratione. quadmod
nesc̄ si quid ea que m pedibus vel
sup̄nis mamb⁹ madat venā. sicut
et qui splenē curari extimat/ ab
ea que maxime ꝑm paruoz dignitat
vena masa. de qua amplius cōseqū
dicetur.

¶ Capitulū xv. de qualitate flore.

Quoniam et de hac cōsidē
cum dicta sunt. ut

si sanè voluero opus erit mihi libri magni per se plen. Quēadmo dū igitur in alijs que vsq; hūc ſm̄o dē'minata sunt mentem meam vobis dixi ad memoriā aim tamq; videntis operibus ipām attestata/ ita et nūc agam/ primapū ſmonis faciens ex his que manifeste q̄die videntur in egrotantibq; que p̄ vrinas diligent' obſeruans scribit

Est aut ipōz vnū quidē et p̄m capitulū quinq; maxim̄ emorosa cognit maximum inimicum egro tantibus fit Cui maxim̄ aut id qđ ſm̄ rectitudinem ſuū/ omnibus confessim̄ maxime cōtinentib' in hoc significato ea que maxim̄ nocet Vide aute cōtrario emorragiā sanguinis/ nichil iuuare vel et nocere quinq; in dissoluendo vnitē absq; ꝑ passionē alleuent Meq; em̄ in splene magno naris dextra emorrhoissans/ naq; sinistra in epate ferit aliquod inimicum Sed in tristicijs in his que ſm̄ rectitudinem sunt/ euidens inimicū celerit' ostendit in his vero que emorragiā non patiūt neq; Dextra quid igitur emorragiante nare que ſm̄ dextrū reprobandum firmat Ventosa aperte sistit celeriter emorragiam/ quēadmodū q ſm̄ sinistrū emorragiante sinistra

Et flēmans quidē tm̄ dextras in ea quid que ſm̄ rectitudinē emorragia/ celiter videbis manifestū inimicum Si aut sinistras mendacijs nullū inimicum Itaq; in splene et splene patiente/ eius que ſm̄ vene missio iuuat ex sinistra manu vt si ei qui ē subito venā madas que nimis fluat eam sufficiens splenem malignitatē euacuando sanguinis ex sinistra manu Melius aut ē non semel euacuare quod cōtinuatū ſm̄ duos pertendit dies

Non tñ sinu ꝑ quid medias neglectū ē flōmare splenēticos Ego em̄ semp magnū inimicū non fiens/ si et libras quas euacuauit vnā Sz ꝑtitatē demū euacuationis ex predictis cōsideratiōnibus oportet fare Et quidem demū in pleuriticis que ſm̄ rectitudinē patientes latus flōma/ inimicū euidentissimā ostendit multotiens Que vero ex oppōita manu vel parum vel omnino demū post tpus Dolores et oculos fortissimos multos mitia horā vnam sedant/ que ſm̄ rectitudinē flomatū humerali vocata vena missa Tempta aut in omnibus passionibus melius et in flōmis moderate fientibus vocatā sup̄abundationem fare quandoq; quid in vna die/ quando ita decet compentq; aut ſm̄ tempus pret' si aliquando vt antea ductū ē vsq; ad defectionē animi dare euacuationē satagens

Capitur in oculis quid humeralis vocata vena et que ab ea inedit ſm̄ cubitū masē/ manifeste voluntarie inferūt inimicum Si laterē aut pulmone/ vel diafragmate/ vel splene vel epate/ vel ventre/ ea q̄ per asellam ad ea que ſm̄ cubitū articulationē prouenit mandē aute ſm̄ hoc maxime aut ipam que ritus

Si vero non/ eam que ab ipa absq; dit in euacuatione dextra dacrios quā situs vnq; aliubi ab humerali vena abstendi et ea que predicta ē copi-

stari

ipam. Tra em herlora eus que ꝑm
ubitū flore fuit. qui mus. et qu
extra. et medius. Tyr² qui quidem
mus/ m hus qui in feroribus i col
lo patur² uuatug ē. Qui vero ex/
m as que supra hoc/ vel fane vel capi
t. Medius vō lotus qnq; quide
vnaq; hr eas que absse fuit venas
ad anterus mang extensas. deinde
ibi copulatas. qnq; aut confestim
m ide sibi tuem eutes ꝑm auriculoz
dearticulacoms. Est aut qnq; ide
manfestu ulta manfesta vero i
lia. Qnuq; igitur manfesta ex
stente que familiaris pacntu par
tcule vena/ ad aliqua mediaz arte
dis/ tempta absisam a famulari
made magis. Est aut quando et
eas que mferus fuit eus que ꝑm
ubitū dearticulacoms/ quenq; ꝑm
brachū fuit/ dude mbil phibet.
non apparentibus eis que ꝑm
ubitū. et haz ipaz eis que ꝑm
rectitudine pacentū. Ora vero eude
uuamen qnq; plato que ꝑm recti
tudine pacentū pauculaz flore
affezit/ vt et pacentes ipi et dxi
ipoz stupeant multotiens.

Capitulū xbj. de declaracione
uuamenti flome facte ꝑm rectitu
dinem sub exemplo cuiusd per cam
acto sanati.

Ego aut vidi qnq; vocato
ab aliquo habitanti in ca
sali romanoz cautatis vi
ri diutis videre quendā pauimen
eus res/ pcrlitate cecari. hoc et
diebat ipe. dolente qz magne. et ho
pacente fere diebus .xx. Erat aut
qui de domo diutis prudebat mediq
ens sisthanus/ opus facies abstinere
a flomia semper. Dixi igit
ego pacente uuen em entem mi
ti sanguis/ mul cratos quid adhuc
oculos hnte flegmonem aut maxi
mu et reuma/ pilositatem musam
m vtrisq; palpebris/ m alto vero
et asperitates iam aliquas/ a ibo
stomatisabat². adhuc et magis
dolebat. et exacerbabat² flegmone
et reumate. Et stens omez qua
fanebat anatomus educationem
mediis/ me qude dixi non posse
ad tale ne. Indigere vero ho
minem vsq; ad tres dies admmq
non ex longis mta mtuallis a me
videri. Dixi igitur ipm dixi si
vis hus tribz diebz mebri. Et v
naq; aut preter et hoc. et qra nam
et iam ad domū tuā ad cautatem
dux hominē. Venit igitur ho
ra alicubi quita. Ablate qz sunt
sibi pnia ablacione sanguis. ub
tres. deinde alia vna/ hora nona
m qudā confectatus mane/ sub
unctus ē ꝑm posteriorem vno mol
lit collirioz/ admixto ipi eo quod
per vmū. quadmodū assuemus
m hus celibus ase ꝑ subinfloez
extremitatis staphyn sub palpebz
subunctione facta. Cetu aut
ē hoc mane qude m aurora. deide
m quarta. deinde m hora nona.
In qdibus subunctiomba lotus est
arca ocasum solis. Demde ꝑm zqz
die reuisis palpebris subunctus est
bis. supadmixto molli collirio mlto
plus qz quod ꝑ vmuen. et post h
m sero lotus ē. Sedm deinceps
aut diem mane obtuamus dem

p̄m̄ quendam loc̄ vbi ab eſtaturis deſcendē ſunt aſſuetꝰ ſalutant ipz̄ mflegmnātibꝫ et aperis et ītēū matſatis oculis · qui ante duos dies nec aperire palpebras poterat a reumate et dolore ¶ Diſa igitur ītēs magice alicui facta cē ſimlis · vt illeipē duces clamaret cōtinuans veloc tatem mirationis · omnes q̄ qui cum eo ſilr̄ voltarent · non nobis matz nū quid faciēbꝫ · ſz et ex ea que apud ſimuliarem medicū eius ope ratione · maxima mala agente ꝑ flōme trepiditatem ¶ Nam indige bat quidē qui laborabat mūdari eis que ex palpebris piloſitatum ſordibus et aſperitatibus ¶ Im poſſibile aūt erat fieri hoc abſq̄ fumacō mordicāte ¶ Nullū vero pōt fere tale abſq̄ q̄ precauca retur ¶ Dictū ēt ītam et demon ſtratū plurīes nobis q̄ ora ſumata oblata particulis aliquibꝫ ſi qde nō euacuatū fuit totū corpus et certe mſup fluū attrahit reūa et flegmonem operant ¶ Cum aūt duos mēſes egebat que mira cu.ationis facta ē ¶ Et oīa au diens que facta fuerūt de cetero hēraſſtatū medicū ſanguinepi dubitū nominabat ¶ Dec igit̄ nar ratio vtrozq̄ medicamōe habet / q̄ oz flōmare hmoi diſpoſitiones quod non erat nobis p̄ceptū m ꝑ ſenti ꝑmone · et q̄ ꝑm rectitudīe p̄ceptorū partiū · et hūme rales mādē venas m ſupra tho racem panentibꝫ particulis ·

¶ Capitulum xbn· de umametis flōme pedum m paſſlombus

par tū ſub remba · et de umametis flōme tam m bracheo q̄ m pede t paſſlombo reūi · et dicta ꝑuanda · et medicinis ſuffitiēt̄ ūmanibꝫ ſine dicta ꝓuocatione menſtruoz̄ ·

Qvemadmodū aūt predicte omnes partiale eis que ꝑm cubitū flōmis ut dictū ē fiendis iuuātur / ꝑm eūdē modū que circa mferius aſſunt / eis que ꝑm vez tebrā et matricem et veſicam ¶ Renes aūt alteriꝰ nant mferius quidē cōtes tam prius dictis · ſuperiꝰ vero ſdis ¶ Quocirca et eis que m cubito q̄ſq̄ flōmis obediūt · quando flegmon recens fuit · et ſanguis multitudo · ¶ In quibꝫ vero diſpō ē quā ꝑprie vocāt neſpilum / eam que ꝑm nequina oportz madere · vel amne demū eas que ꝑm ſſuras venas ¶ Quidem matricis ſt flegmonēs magis adhuc q̄ reūm ab eis que circūbꝫ venis maſis iuuāt · ¶ Nam eis que a cubito euacuationibꝫ et aliud quid adeſt malignū · detinet em menſtruales purgationes · antiſpi tes ſanguinem ad corporis ſublimo ra ¶ Eis vero que a curubꝫ non ſolum non amſſare / ſz et ꝓuocare meſt men ſtrua ¶ Et q̄n demū hoc agē volueris ꝑm tpūs aſſuete mulieri periodi preaſ ſumens duos dies vel tres vel quatuor vel vena madens vel ſtarifitans ſſuras altius pedū / euacua paulū ¶ Deinde ꝑm 2az̄ die ſilr̄ ab alto crure turſus ſimlr̄ euacua · ſimul m̄ q̄ pudendo de ſubtrahente dicta m ipis diebꝫ m quibꝫ ita euacuas · et ante eos alios ītā · vel v· ¶ Scriptus aūt eſt mihi de ſubtrahente dicta hmoi ſeorſum labor · ¶ Sz mulieribꝫ q̄ abſq̄ hmoi dicta ſuf

fiant

Bibliothèque Nationale de France

pnouocare menstrua nepita et pule
gium Dare aut eis decoquens m
melliorato. vel et stica madens et
bellans valde subtili arbello et rur
sus m mortario ut facias pultem
timiste melliorato Cpus aut poo
ms optimū post balneū ē
tis sndombus Qui hec quod sut
multa farmacia. Fœnicula vero sut
sauina. et diptamū. vbus aut sit filis
predas Qitur aut m hoc tpe et pi
ra. l. amaz ppe notatū farmatis qd
c. habet. z. aloes mxtis eis que alioz
macoz. bj. omagaz. optimum aut
est qm acteperit cnamomū Hoc
quide mp̃ter operabilia duat et mm
z non etiam p̃ter operabilia. qm sa
guis ex matrice lationi cooperantur
ãi ei que a cruribs euacuatione. vel
ssurus staurisatis. vel vena masa bsq
caulla. vel ꝑm mixtiõ Qui dii aut
et ysthmia aut die vno curatis al ea
que per crura euacuatione. quemz
non ꝓpt mfrigidationes ꝑm repletis
sanguine hus que ꝑm vertebrū ru
ptis facte sunt Quarta et q fere
nor ē qm ei que a ssuris floui. illa
que ab mgume ita ē dispõis Ca
ruano vero eos mihil iuuat pt apte.

Capitulū .xlvm. de venis madef
ꝑm duersitatē passionū et tpoz eaz

In summa tm denū est di
cere medicantes quide fleg
matis antisparice quem
euacuare Quibus vero ex ipis p
possibile sut parcentibs Si vero no
exprimis eis Nam medicantibs
quide phibere oportet quod super
fluit Qm antiquatis vero ipm eua
cuare solū quod manecati est i pa

particula Quacunq; aut ex
trme hoc per copulatas venas eis
que m ipm Hunc ratio et experi
mta attestantur Et ppt hoc quidz
ꝑm farmacem et arteriam flegmatis
valet m principio que ꝑm cibitū fle
botomia. post ea vero que ab ipsa
lmqua auxiliatur multū. masis
ambabz que sub ipa vene Fra at
et ꝑm oculos strizosis reliquas fleg
monū que ꝑm manū tanti venā
diuisa iuuat Quēadmodū capitis
pruedines et eos qui ppt multitudinē
dolores diuturnatos m eo alleuare
assuetus euidenter que m fronte
vena masa Eas vero que mapri
mis et iuuenestut que ꝑm ostpnū
antispasis per ventosam quidz quide
solam ipam qnqz aut et aiistarifi
tanombus facta Preeuacuari at
oz vniuersum corpus Sedm aut e
andē rationem posteriores capitis dolo
res mapientes et iuuenestentes q
m fronte vena iuuat diuisa Nam
antispases quide simul ãi euacua
tione fieri oportet magis maprē
tibus reumatibs Eas vero que
ab ipis parentibs partibus vel
proximis eis m velut strizatis fle
gmombs qm quibus aut corpo
ribs nulla patitur particula nu
di prueniunt aut euacuare vere m
minente m his siquide assuetis
hominibs egritudinibs capi febri
libus hora estatis euacuare sup
habundantiam coz affectang omis
pars m ablatione sanguis eque
partim pabilest quemadmodum
deinde et si artetinis fiat quibs ci
bus articulis parentes Quibz

nō ut ꝓpmenta
presenti operi
i. magis tnenta huic
operi

i. flegmen

i. medetur

i. pcipua est

hoc farmaco

i. strizosis pustulis

i. diuisiones

i. quas

vero aliqua particula preripue me
lestatur/ non p̄ euacuatis/ non
oportet fieri p̄euacuationem
equiparabilem ex ommbus par-
ticulis/ ꝫ sicut sapientibus iaꝫ
pat. Quocirca podagricos quidem
a cubito oꝫ euacuare. Splenticos
vero et stomachicos a cruribus magis
Si vero ꝑpt̄ emorroidaꝫ detenc̄oēs
ad flōmaꝫ veneris/ si quidē detēc̄
ipās volueris/ eas que manibus/
si vero prouocare eas que i umbo
oportet mittē venas. Si n̄ deten-
tis quidem menstruis eas que i
true semper. Non enim sicut q̄
in emorroidibus quidam quidem
mutari volunt ab hiis euacua-
cione quidam aūt habere diffe-
ra est et in menstruali purga
cione. Nam que ex emorroidi
bus euacuatio suspitiosa est i mi
mensuritatem tantum vehe
vt vel confestim hominem inter
ficiat/ vel ydropicum ommno
vel cachecticum operetur. Cis
vero que ex matricibꝫ euacuan
ombus ut utiq; ꝫm naturam
entibus/ nichil tale accidit. Ac-
dit tñ quandoq; et matrices ex eo
rosione emorroidizare. in quib
non adhuc eadem intentio tamen
ē. non ēt ferri sanguinem quēad
modum ex menstruis/ ꝫ oimpha
nam sistere volumꝰ. Communis
igitur in hiis ommnibus vere i
minente ad flōmiam antecedentiū
hic ꝫmo t̄. si quidem preripue p
ticulā aliquam imbecillem habeat/
ad quā perueniant que aternatiu
mittendo/ anti/patice multitudē
euacuare. Si vero nichil fuerit
tale ut dictum vt vtiq; vniuersa
bile fiat. ꝓpt̄ emorroidaꝫ detēc̄oēs
vel menstruoꝝ/ vt paꝝ antea dēt̄m
nutum est.

Vt placuerit vniuersa
fiant de qua vena
voluerit flebotomari

Capitulū xix. ꝙ non oportet at
tendē numeꝝ dieꝝ in flōia. et ꝙ festi
nare/ dū opus ē flōia/ melius ē abo
ēnte digesto in stomacho et meseray
cis. et si dilata fuit flōma vsq;
ad diem quietū vel vsq; aut amplio
flōma tūc fiat/ si opus sit. et q
dinones assint requisite ad eam

Vtū est quippe potestate
de hoc per ea que an
tea. Melius aūt ē et
nunc vniuersa pertractare. aceruādo
quidē in vnū hūc ꝫmonem quecūq;
q; antea dicta sunt/ super determinā
do vero que non determinate dicta
sunt. Vniuersaliter igit̄ hoc intendū/
qm̄ non oportet attendere dieꝝ nu
meꝝ ꝑ in flebotomia/ quēadmodū
quidā simpserūt. Quidā quidē valde
de ridiculose post eū qui post tria
paroxismū/ quando ut aiunt tā
aliquam admonitionem habens qual
sit ꝫm spēm et morē tota q; eius spēs
substantiam egritudo. Quidā vo
extremū tpus flōme determinaue
runt esse quartū diem. nitra eū at
tendū flōmare in paroxismoꝝ
nterualliis/ quando iniq; voluerimꝰ.
Quidam aūt festinat aufertre/ in
quibus vtiq; determinauerimꝰ ablatio
onis sanguinis esse opus/ adhuc
transfluente eo/ et nūdum detento vi
olenter in aliqua parte que recipit
copia vnū solū persistentes si non
corrupto aliqua sit eius qui in

vente digeritur abi: vel tarditas digestionis aliqua: vel et abaria sint contenta ſm̄ eius. ¶ Igitur qui quidē festinare querūt euacuare m̄ quibꝫ ē opus euacuationis/ nisi vtiqꝫ quiꝫ prediger oporteat abaria et semicoctos ſm̄ p̄mas venas hiis res optime dicunt: et obediendū ē eis ¶ Si qm̄ plerūqꝫ diem iam .v^m. vel .vj^m. durente iam aliquo a p̄rio ad nram eius voluntatē bene vtiqꝫ habebit tūc venā madere: si p̄cessū fuit auxilij p̄mū tpus ¶ Iam m̄ quo vtiqꝫ die mēditationē flōme m̄ egritudine mueneris/ m̄ eo adducēs auxilium et si vicesimū diem si ita cōtigerit a p̄rincipio durat ¶ Que aut erant meditationes. magna egritudo et robur vtutis sublata etate infantili et continente nos ire suffficienter talo. ¶ Que aut p̄dissoluit tpre prouidente vtute m̄ plurimis egritudinibus/ ppt̄ hoc flōre tpus pcit m̄ multitudine diez/ non ipis diebꝫ p̄cipaliter hoc agentibus. ſ per medium dissolutiones vtutis ¶ Quocirca et si vtiqꝫ m̄ 2° post p̄mapm̄ die videat dissoluta quiꝫ virtus/ abstinebimus a flebotomia.

¶ Capitulum .xx. de hora congrua ad flōmaz: et rōne eius iteratōem: et antispasm̄ facta per eam/ et cōsideratione m̄ hus ad virtutem.

Quoniam aut m̄ ipo iteꝫ ullo die ſm̄ que flōmamo/ obſuabimus declinationē febrium/ manifestū esse extimo ¶ Et minꝫ quibusd̄ non manifestū est/ quitiaꝫ uident mane solū flōmare vel longissime vsqꝫ ad quīta vel .vj^ta hora ¶ Si d̄oꝫ aut m̄ toto lib^o memorie/ quis nullo tali fallet flomans m̄ oī quidem diei hora. oī vero noctis. mteruationem hiis m̄ febribus tantibꝫ quidē declinatione p̄ hilarium paroxismoz. m̄ eis vero qui vel ppt̄ obtalmiā vel aliud quid tale/ absqꝫ febre indigent hoc auxilio non declinationes non omne existente febre/ ſ magnitudine ipiꝫ doloris vel fleginomis vel dispōnis m̄ qua flōre est opus ¶ Nullo aut tali imminente vel prohibente/ melius est mane flōmare non confestim sit consurgendo a sōmpnis. ſ pueritates tpre vnius hore ¶ Dictū est aut qm̄ et balneare quosd̄ melioē ¶ Si vero hoc et pambulātes aliquos ¶ m̄ quibꝫ vero vere imminente ad flōtiaꝫ veniūt ppt̄ expectationē febrium vel aliquaꝫ passionū vidi flomare aliquos eam prius sp̄ exercerunt aliquas consuetaꝫ operationū. vel m̄ exercitatorio. vel m̄ stolis. vel m̄ foro vel m̄ domo.

¶ Si pabulationis vero similiter tpus demū m̄ quibus quidē simpliciter euacuare volumꝰ/ etiam m̄ eodē die fiat ¶ m̄ quibus vero intrispasare etiam si vtiqꝫ duobus eis qui deinceps diebus fiat/ melius est ¶ Attendere aut m̄ omnibus hiis te oportet m̄ vtute laborantis tangentē eius arterias. quidē enim facile passibiles sunt vtute/ vt non ferant simultaneā euacuationem. m̄ quibꝰ temperato m̄ prima dierum laborante rursus superaufferre m̄ seqm̄ die oportet.

¶ Capitulū .xxj. de arteriotomie

Quod et arterias venas nominabant antiqui et nobis alibi demonstratum est. et ante nos alius in confessione deductum. Propter hoc igitur et adhuc familiaritatem doctrine etiam et brevitatem pmonis me tuus visum est michi non scribere alium librum de arteriotomia. sed flomne copulare pmonij. et hoc pm hanc eam partem in qua strutamur quas et in quibus partibus patientibus congruat emundi venas. sicut enim alias in alius ostendimus ita et nunc. que pm tempora arterias adhuc que post aures assuetudo est medicis medere. Eas quidem que in temporibus in reumatibus que in oculis quecunque calida et spirituosa. Eas vero que post aures in stomachantes maxime et quotiens dolentibus doloribus capitis et spirituosis laborant. Jam autem et pm aliquas passiones circa caput consistentes dolentibus nasi. Vsi sunt quidam arteriotomia que post aures. Non tm in aliqua demum parte patiente usi sunt. quod hoc auxilio ipsius multi medicantur eo magis ipsa flegma. Vbi enim molestat calidus sanguis et spirituosus in arteriis aut natura ibi est opus coctionis patiens particule nasis arteriis. Sed propter difficilem et detentionem fluxionis sanguinis non audent medici a minime arterias. Vbi demum et flebothomantes quidam quando arterias percutiunt confestim difficulter sistunt emorragiam. et quando que melliora sunt operantur in curationis sanatione exente divisione

adveniens fit. Et minus et mortuos quosdam sanguis ex suppositis arteriis que pm tributum venie que in uterus. quosdam quidem confestim propter appositum laqueum volentibus medicis sistere emorragiam. nisi cautela deficientes. quosdam vero postea in adveniente sanguinis curatione corruptos. necesse enim in hoc laqueo arteriam prehendi vas. Igitur quidem dignas ratione pm magnitudinem arterias propter hoc fugiunt medici. parvas vero. ut nichil magnum perficere potentes. Et minus et hec plerunque nobis usui sunt non parum unumquemque inferentes. ad eo quod consolidantur absque adveniente sanguine. Et minus et si magna fiunt aliqua arteria. et hec absque adveniente sanguine consolidatur divisa tota. Et multotiens horum in id quod ex emorragia periculum sanant. apparet enim quod tota per totam scilicet transiens salutem absinditur. aliquantum partium retracta aliquantulum. hec quidem sursum particule. hec autem deorsum. hoc tm demum et venis sed moderate mensi. arteriis vero magis quam venis. Ergo quippe demum unde procedens ad dividendum arterias veniam tibi dicam. Omnibus aquibusdam sompnis duobus michi manifeste factis venam ad ea que mediocrem et magnum disputum dextre manus arteriam. usque quo fluere quousque unquam sponte sanguis cessaret prerumpente ita in sompno. fluxum quidem ipsum nec tota libra. confestim autem cessant diuturna equitudo pm illam maxime partem firmata ubi cor mittit dyafragmatis. Igitur michi quidem hoc accidit unicum exire

ent[illegible] Famulus autem quidam
m̃ p̃ tramo dei adiutorio latera dolore liberatus ē per arteriothomiam
m̃ extremo mamme factā ex sōpno
ad hoc deuenens et ipe [illegible] Alio aut
vulnē m̃ ssura facto nasa arteria nō
cessauit quidem lato sanguinē donec
vocatus ego madi totam ipam de-
nuum quod per aloen et murram
et albū ou vsus sum farmaco cū
leporinis mollibus remixto pilis
et absq; qudē cicatrisate curatū
esse vidimus arteriotarnato ore arterie.
Homo vero anus iam .iiij. ex m
teruallis non parus dolens vertebr
ab eo perfecte sano factus ē Her
igitur admonuerut me multotiens
m̃ extremus colis et mimiq; demū
et p̃m caput arterias duudere m
omnibus doloribus quanq; michi ꝑ
calidā subam vel p̃riculosum cpiatio
nē habere visi sunt. et maxime
p̃m membranas quaq; dolor p̃cipuus
est atq; dilatato paulatim punc-
tuo quod ssui p̃m vnam aliquā par
tem lam vt vnaq; centro pacētis loa
fiente. tensionis vero sensum habente
ea que sensus centrum partesq; tota.

Explicat liber cpaliem
de flebotomia.

Liber farmacoz galieni cōtinet
octo capitula·

Capitulū p̄mū excusat antiquis
simos medicoz vt ypocratem de
non redarguisse prauas opinōes
vt asclepiadis et herasistrati arta
opera laxatioz·

Ca·ij· dat ordinem in dicendis et
refert opiniones asclepiadis et he
rasistrati arta opera laxatioz

Ca·iij· corrigit predictas opiōes
inferens ex eis inconuenientia plu
rima· et tangit intentiones a q̄
bus trahitur indicium purgandi
aut flebothomandi·

Caplz·iij· sub capitulis bubo
refert opinionem asclepiadicoz
et opinionem herasistrateoz· et re
probat vtrāmq; per opera que q̄
tidie occurrebant in vrbe romana
arca curas etcoz

Ca·v· refert et reprobat quāda
opinionē vnius de secta herasistra
teoz· cui narranti hanc in publi
co sonum suum applauserūt·

Ca·vj· querit et solut si est a
liqua medicina mox a principio
sanguis eductus· et nazzat rasi
speralem arta eius inuentionē·

Ca·vij· ondit quid verū et q̄d
falsi habet opinio nazzata in v̄o
capitulo· et inuentiones que
sequuntur ad opinionem herasi
stratioz· et q̄ ydiote sunt melio
res talibo sophistis qui ypocrā
contemptui et nobis insultat·
quos deberent diligere vt instruc
tores eoz·

Ca·viij· de odio sophistaz cōtra
nos ortō· qua valde multos sola
purgatione curauimus· et de ignoria
tia duoz sophistaz super virtute pur
gationis· et de comparatione experi
toz ad ad rationalium· et de radi
ce errozis duoz sophistaz·

Liber farmacoz galieni continē· viij·
capitula·

Capitulū p̄m excusat antiquissimos
medicoz vt ypocratem de non redar
guisse prauas opiniones vt asclepiad
et herasistrati arta opera laxatioz·

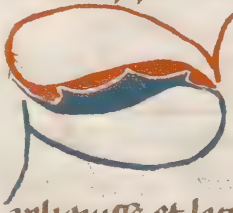

eundum eandem
causam videntur
antiquissimi medi
coz prauas opinio
nes irredarguitas
reliquisse et legislatoz antiquissimi
maxima pecoz impunita· Modera
tion ei p̄m id ipsius existe malicia/ ne
conantibus minuari in maximis/
neq; sustinentibus inueretūdari in
manifestissimis/ quomodo vnq; quis
aut primationem inferret non oio
factis? aut redargutionem superin
duceret huius que neq; totaliter aliis
dixit· Quoniam aut processu
ipsius malicia augmentata neq; in
audibile mihi adhuc hominibus neq;
mirabile est legislatores quidem
multos modos suppliciorum insup inu
nientes admuenerunt· qui aut ve
ritatem honorant redargutionum species
multimodas ad sophistas Quod
quidē videmur et nos quidē agere/
redarguentes eos qui imitationē medi
cinaz purgationū attractiuā virtutē
humoz quos euacuant· qui eam
dicūt transmutatiuā quamdā hīe o
mnium equaliter appropinquationem eius
Dictum ē aut mihi ab ypocrate

aduersus talem opinionem. nūdū
em neq; asclepiades fuerat tpe suo
qui in manifestis mueiecondus fuit.
et veluti ad braiū quoddā adūsq;
veritatem conatus fuit. Neq; he
rasistratus quidē qui ū confusione
quadam totū iam forte euertit tpm
capitulum. quod ē de purgantibus
medicinis. Efficacissimam namq; na
ture virtute. ē. attractiuā non noīa
uit herasistratus vsq; in libris suis.
sed et ea que ad vacuū consequentia
magis rursus hāt vtiur. Pars
aūt ē virtutis attractiue ꝓprioz que ē
in purgantibus medicinis. sicut
et ꝑm quā coleram. ab cpate p nrm
secernitur. et vrīa
et alia multa ꝑm sanitatem vite. qua
lium a nā facta. et ꝑm ipsis eqnudies
a medicinis. et ab ipa natura non
immme. Quoniā ig; ypocras mihi
dixit contra negantes existere attrac
tionem quā neq; precedentem sic
iudicem ꝑmo habuit quales multi
oz qui post ipm fuerūt iustū erit
vnq; de veritate pro ypocrate nos
agonizare.

Capitulū. ij. dat ordinē in diced.
et refert opiniones asclepiadis et
herasistrati circa opera laxatiua oz.

Et p quidē oz reminiscēs qd
quid dicūt viri isti. Deide
q; nec recte dicūt ostendē
Sermo itaq; ipoz talis ē. medicā
purgans quecunq; attingit humo
hūc m. ꝓpriā speciē altrat. coleram. sc
rubeam operans. quod quidā nouēt
colagogon. i. colere eductiuū. sicut
et flegma quod fuit vocatū flegmatis
eductiuū. aquosam aūt quandam
uim faciens quod vocāt hydragogon
i. aque eductiuū. aliud aūt quod
admodum nigrā coleram facies. q
q; vnq; tengent hoc. Secati
aūt dicendo transmutare et altrē
ē humoz oīm qui in venis. non
euacuando vno ex ipis. que appel
latur purgatio. ut dicat ꝑmo
istoz.

Capitulū. m. corripit predictos
opiniones infrezens ex eis mo
uementa plurima. et tanquā
intentiones a quibus trahitur
modus curandi aut flomādi

Et si hoc quod volunt dice
dicimus iam ad ipos. sine
colere eductiuū. sine flegma.
sine colere nigre. sine aquose humo
res. adimpleat quis medicamen. oēs
euacuat humores ex venis. Et in
hoc ig; solū differūt aliquē tali
medicina. ab eo q; inducente veraz
euacuare sanguinem mittit in flebo
tomia. quidē quale quod erat prius secer
nitur. ꝑm purgationes aūt altrā
tiōnē non solū colere. sed etiā subtilē et
consistentiā. Quod quod aquo
sum eductiuū humida et subtilia fa
cit omnia que ꝑm venas. ꝑmeāt for
te prius omnia exterminat fortissima.
Quod aūt nigre colere ductiuū
eo modo omnia grossa et non fluidi
ora plus faciunt liquidissima.
Licet ig; dictio eius quod ē pur
gare et flomare nobis erit ꝑm ali
as quod quasi intentiones. ꝑm ad
ipam speciē euacuatoz non. Mul
ti quid propter sui hominis ad flomaz
quidā ad purgationē. Sicut et
alii aliq; quecunq; patiūt. ꝙ sustī
neant flomari. Quidā autem

aphorismi huius
libri in quibus
dicunt attrac
tionem. ꝑ. ad ꝙ
vacuū.

ypocras

medicina colere
ductiuum quietis
i. quietem cōtinu
ans quo obviat in
corpore.

macius sustinent abstendi ꝑdā
ꝑsuasionem cōtrarios esse urbe me-
¶ Et etiā aliqui cibū stomacho a
purgantibus medicinis: alii aut
sine tristitia acipiūt ¶ A talibus
quidē interrogabo quos hominū
flebotomabimus: quibus purgātē
medicinam dabimus: non ab his
quas putauerūt epilepsias sibi
floias quidē euacuare omnes hu
mores mixtos in venis: purga-
tionem aut non equaliter: sed
unū quod aliquē humorem solum
suo ductiuū esse dicat ¶ Propt
quod et purgari sanguinē aiūt a
talibus medicinis non euacuari
sicut in flegmatis.

¶ Capitulū .mj. sub capitibus hu
iusmodi refert opinionem asclepia
diotoi et opinionem herasistrati
orum. et reprobat utramq; per
opera que quotidie occurrebāt
in urbe romana circa curas eoꝝ.

Recordabor autē ipsoꝝ
capitula ¶ Secūm eos
clepiadios quidē omē
humoꝝ qui in venis equalis est
que in flegmatis euacuatio ¶ Nō eqlr
aut in purgationibus ꝑ aliquā ablā
tum puri apparentis sanguis ¶ Sed
herasistratios autē equalis omnē
sicut in flegmatis et in purgatio
nibus euacuatio: quas neq; p-
gationes vere ꝑ euacuationes sibi
cū differentia et altercatione euacu
atoꝝ existere querunt ¶ Demētibo
igit ad primū et qui mediocriter
mueretricii sophistaꝝ et qui extre
me fiat contrario sicut in stadio
non ꝑmonibus autē neq; deliriō
mbo

pirolyris: sed ipis operibo ad que ꝑ
rior ꝑ populosissimam hāc ciu
tatem quotidie quidē ꝑ illā mille
ueteres potentibo inuenire mille
autē ydropicos: sufficiat eni michi de
his facere ꝑmonē ¶ Primo duraꝝ
aliquis ad me hoꝝ aliquam his
febrē his totū corpus repletū co
lera amara: et considereꝝ qualiter
post dispōem horis aliquibo diebus/
quando michi videbitur tpus esse/ das
medicinā aliqua educente coleram/
in id quod ꝑ nām ex tali purgatōe
reduco hominem/ nichil adhuc totali-
negotiās circa corpus ¶ Sz hoc nō
semel aut bis ꝑ valde sepe ostendi q
se impiratus ipoꝝ: et multos ad me
ipsius restituimus ¶ Neq; huic tpi
o sophista te credere iubeo testificibo
ꝑ teipsum quando volueris videre
vera purgatio ueteriū colorem q
ꝑ nām assumentem ¶ Quando
oꝝ videris hoc factū o generose au
deas in medio stans clara voce ad i
star precoris exaltans ipam/ procla
mare ꝑmonē longū: qualem sepe
dixistis discipulis tuis q̄ non attra
hitur ꝑ os ab uno quoq; purgan
tiū. ꝑ quod continet in venis oc#
quodcūq; fuit transmutatiū ad qd cū
q; ꝙ tus medicine alterans ipm naz
habuit. et nūc iste qui curat ueteri
tū non per euacuatū humoꝝ/ ꝑ cō
uersione euacuationis profert ¶ Con
sidera oꝝ qualis sit se habentiū altez/
aut flegmonis sanus/ aut dans aliqd
laxatiuoꝝ similis adiuuabo ¶ Ons
dictis consequens michi duos ueteri
noꝝ/ hinc quidē flegma: hinc autē
aliquod talium laxatiuoꝝ euacua/ so

omnes quidem homines magram
coleram euacuare putant. Tu aut no
euacuare & grauare persuasus es.
Deinde si profuerit ipi bom colo-
ris corpo efficiens/ de quod antea vo
luerus me pati concedam tibi. Mi
chil tm hominem admiuas/ & ad ext
mu notu adductes/ ad meliora
restitue. et vpotatis artem emu
lare. Sed de veteribus quide satis.
Ad ydropim aut transiens consida
rusq et hut sibi et a floia dispone
et ab aliqua medicina aque educti
uam. Si enim non oiderit id qd
sm pectmem aquosum euacuatu/ tuc
lucebit tibi mspiecie antiquu smoez
putantem non gnari talem humore
ut tu dicis. & ex corpore extrahi a me
dicina. aduersus nos aut quodaq
vis age. Et eram si nigre colere a
rubee eductua dederis medicinam/
non euacuabis molem. Sic qdlibet
medicamen ppi aliq attractiuu e hu
moris. Tu aut si putas omnes sili
altari/ et euacuatione esse comez/ non
purgatione eius quod fit/ lucebit tibi
medere venas. Hoc siquide mt tdos
aque existens sibens aduocatetu
diffinale ect arguere ipm. Quonia
aut homo qualibet quide die a nobis
usus/ ad ipam quide redargutionem
que p opera pnouocatur nesciu quo
ppe mueat audia efficientiu non debe
amus dicere p plurimoz veteruz
expurgatu corpus a colerico humore
purgatione una. nam decem milia
de hoc testificant. Si aut mueretu
dissim sophiste fingant utez ipis no
credé & spiciant ipi factu ipm opus
quoacunq volueritt. et etia qd
dito considerent. ostendi em
multis exipis hoc.

Capitulum .v. refert et repro
bat quada opinione vnq de secta
heraclitaticoz. au narrantibus hac
in publico/ soli sibi applauserut.

Et memini aliquem tale
quanda imaginatione su
stepisse. dixit em vnaq
vnam aliqua spem humoz trahi
ab vnaquaq media. et simplicit
vnaquaq ipaz attrahe sicut sau
guisuge. attractionem aut prius ac
cepiu quod subtilius in humoribus
deinde quod grossius. postea qd
grossissimu. et a quibus quid medi
cinis robur soluit. ang in aquosis
stare euacuatione. quaz aut ad
plus sufficiat robur/ euacuari hus
colera rubea. quecunq aut robustis
sima/ hus et melancoliam attrahi.

Mox quide ingt et pipez fabaliter
videbat talis benedicere. et valde ac
clamabant ipi. et cursu delinquens
nos/ secedebat/ cognoscens ut exito
firmet p redargueretur. Dato
equide sm posteriore diem a nobis
sedalibus ipius libellulo quodam
in quo tu subito presumptuosoriu
ect redargutione. ne adhuc vnq vi
lius ipis esset creditus impotens
soluere que erant problemati sata/
hec em scripta erant in libro heri
quem extollens sermone/ simile a
liquid passus e puerili/ qui corona
ruput/ et fugam cepit/ anteq
dereliquet/ hodie quidem non effu
giet redargutione. Assequet
em te libellus iste videns i manus
bis assistentiu arta te.

thomaud vel sado
rationd melancolie.

dde alia que be
famitati.

trahi a alioz

mmus ad illos sermo ē/ ꝙ ad te/
cor mqua qui prius nūꝙ audierūt
te/ concordante existere attractiōi
m nullo entiū simplicat⁹. heri aut
cōfitēteꝫ corā audientbg attrahi
cois vīa que olmet² pervenas a
medicina. Iussū ei erat ipos nō
iam admiran/ vel totaliꝫ collau
dare dictū. ꝛ perdimonem suspiran
cor que a ꝑncipio poncbantur.
De segregatione ei vrinaz et co
lere rubee et colere nigre alius que
multis operationbo ꝑm corpg
multos ꝑmones semper fantes ō
ma magis ꝙ attractionem ee con
cedentes/ operationem quamdam
nālem vnumqz corpoꝝ ꝑpriaz si
bipi. Nūc aut non solum attrc
tionē esse concessim ꝛ et ōm simꝑ
plicat⁹. quod quidem est multoma
ior ofessio/ ꝙ dicē attractione ꝑpoꝝ
Ulgm sicut quidē segregatiua non
quemenaū virtus est m talibus
sit esse quandam m vnoquoqz e
aū ꝑpriaz attractiuā rationale
esse videtur omnibus hominbus/ q⁹
cuqz mundū sapientiam vestram
sapiūt. Letrahi aut omna eglis
ab aliquo siue ꝑpria qualitate/ si
ue contraria fiat/ erit ama admi
rabili irrationabilitate plenū.
Sic non solū confessus es attrac
tionem/ ꝛ et multo deterius ꝙ o
portebat non solū aut ꝑpriaz. sed
simpliciter oīa dicens. Sic quidē
ita videris michi non laudari ma
gis ꝙ invidēdigmus existē ab
his qui astant arcta te. Cum
aut necꝛ visus es vnuqz purgabi
ꝛ ydiota quidē es/ et

expers opez medicinalium/ michi vi
deor et hoc breuiꝫ demonstrare/ quoꝛ
purgatiue nata sunt coleram nigram/
modo a principio euacuare melācho
liam. Differre aut inuicem euacua
tiones/ eo ꝙ hec quidem liquidiora/
que aut demergs semper et magis
esse crassiora hoc ꝑm et m his que
rubeā colerā et m his que flā
purgant existit. Attrahit quidem
eam a ꝑncipio vnumquodqz ipoꝝ ꝑpriū
humorem. ꝛ ꝑm processum hꝑius
grossiorem. Non tm ut tu putas re
pleuit aliquis p⁹ totū uas aquosa su
perfluitate. deinde consequet⁹ aliud uas
colera rubea. et postea aliud flate. de
inde sic euacuari melancoliā. Quo
palam ꝙ ad medicinam quidē ꝑpriū
attrahitur. consequit² aut ipi quod
supnatat aquosum. Licebit itaqz
nunc aspicere tibi/ et si non prius
plurimo quidem aquoso et colerico
euacuatos hominēs m talibus medi
cinaz danombg/ paucissimam aut nō
totā prius factam euacuationē m e
ductibus mihi. Oportebat aut sep
plurimū quidē simul totū m purga
tione mihi euacuari ꝑm nā ꝑpoter
sim. minimū aut m aquosis.
Debilitate quidem em et robore
medicinaz ꝑmo tuus dist̄nt speci
euacuatoz. sicut m eductibus mihi. qz
em robore ab eductibus aliozum dimit
valde multa quidē euacuatio fiet. ꝑ
quidē aquosi totius. deinde colere.
deinde flatus. postea vero ꝑprius mihi.
In debilibus aut laxatius ipa sola
euacuabit que aquosa. Videtur
aut michi hoz factū. quare ipa ap
parentia deicit tuū ꝑmonē. Digna

BIBL. ACAD. MED.

ē aut te respondere et ꝑ quid ꝙ
siombꝫ semper post subtilior ena
cuatis melancolia prius ꝙ sanguis
attrahitur cum ipa sit sicut fex
quedam sanguis sicut mundus fecu
lenta.

¶ Capitulū vj. quevit et solut
si ē aliqua medicina mox a ꝓncipio
sanguinis eductiua et narrat casū
specialem circa eius inuentionem.

Forte ꝙ queres si ē aliqua
medicina mox a ꝓncipio
sanguinis eductiua cum
vnqꝫ vtere tur cum ipa nullo. quod
ca simile vsū
ꝑ ter hoc dicꝫs forte qua hoc esset t
ꝑficere hominem non purgare. na
purgantia ꝑ hoc ꝙ ipm ab omnibꝫ
nominantur purgantia qua puꝛ
relinquūt sanguinē a dictis super
fluitatibus ¶ Neqꝫ etiā ē sic sapiēs
medicus ut velit euacuare totū sā
guinem et relinquere in corpore alios
humores ¶ Unde mr venena omnia
talia dinumerant quecūqꝫ euacua
tionē sanguinis operantur per eas
que ꝑ ventrem et intestina venas.

Oportebat aut hec ꝑ sua ipsius
sm a ꝓncipio euacuare sanguinem.

¶ Nomina aut talium medicinaꝛ neqꝫ
si firmus starem nosticarem vnqꝫ in
libris ¶ Illud quidē solū ē certū
michi dicere quod factū fuit in infa
cuitate adhuc nobis existentibus
pueris ¶ Inuenit quidā homo talem
herbā vt qui assumeret ipsam emit
tēt sanguinem et sic periret Mul
tis igitur morientibꝫ simili modo in
questione diligentiori facta inuento
ē medicator et ad presidem gentis
ipm duxerūt ¶ Opus aut illi fuit

non solū ipm hominem per me
ꝑ et si quis alius aut donasset ipi
aut didiasset ab eo ¶ Didiasse qdē
a nullo inquit herbā ¶ Sz cū aliqn
pozzellū ad quoddā suburbium duce
applicato ventre inquit reposuisse penes
herbā ipm et cū post remouisset
vidisse liquores sanguineos ex toto
epate ad herbā defluentes et hic
cōiecturauit verisile ꝙ herba attra
heret sanguinē dedit alium super
uenientiū hom experientia gra
vt aut que seruauerat inuenit
ad malū vsus ē in aliquo ¶ Dixit
aut ꝙ nunq̄ ostendisset alicui alt
homini herbā ¶ Hoc dixit medi
cator ille ad pluvimū forte ¶ P
ses aut gentis qui ꝑ me nazzarenum
quam fecerat de herba valde mul
tam inquit nisi vbiqꝫ litigatū o
culos iussit ipm addūci morituꝝ
ne alicui mr medio ostenderet ¶ Ta
qꝫ multa quidē optime verisimile
inuenit medicamina talem vtutē
habentia ut mox a ꝓncipio attra
hant sanguinem ꝑ facere conabile
ipa sicut alia venosa faciunt
ab hominibꝫ habentibꝫ intellectum.

¶ Fuerūt ꝙ aliqui iam et arca coꝛ
doctrinā sue mundia prodigiosam
quandā communionem monstrantes
et stibentes cuilibet venenorū
appanones ¶ Sz non sunt hmōi
sensum qui tales sint nec vos si
vos mr rogatis que medicamina
sunt eductiua sanguinis.

¶ Capitulū vij. ostendit quid
veri et quid falsi habet opinio nar
rata in quinto capitulo. et mōue
menta que sentiūt ad opinionem

sanguis eductiua

ē aliqua medicina. ē. san
guis eductiua

lum philosophorum. et q̄ ydiote sunt meliores talibus sophistis qui ypocratem contempnunt. et nobis insultant. quos debebant diligere vt instructores eorum.

Iterum igitur ꝑmonem ad ea que in principio intentionem reducamus. Quicquid dicat attrahi equaliter omnes humores. ꝑ eos quidem qui facile defluunt primos. consequenter alios segregari. p̄o dat amabilissima confitendo attractiua virtutem messe in enthebg. pro qua iuxta determinata. ꝑ. ideo da sonetas ipius de segregatione cole et vrine reddidanca. et alius talibus. aliena de veritate dicere sustinuit. et adhuc apparet tibus contraria ponit stat ostendimus prius.

Si enim vera esset hec ypothesis plurima quidem totum simul fieret euacuatio in eductibus minutie. minima autem in eductibus aquosa q̄ superfluitatis. Et ondam tibi molestes si volueris o sophista et tuas aspicere artis operationem quemadmodum aque ductibus assequentem plurimam euacuationem. ex purgantibus autem melancoliam minimam. Ostendam autem et ꝑ ꝑpria mox euacuari melancolia. Cum quidem igitur dicat attrahi equaliter omnes humores. nutantem insensatus et indoctus est. Cum autem altari dicat confitetur vtique q̄ nichil differt ꝑ ipsum flomari esse purgari colagogo medicine ytteritia. Sed non autem eundem modum equale est flomari ydiopatum. et euacuari aliquis ydragogorum. De inde non turpia que talia. et num rite derident multi audientes contradicentes adiutorem medicorum. despiciunt ꝑ ꝑmonem omnes. nominant q̄ eos que qualitatumque contrariorum logos actos. i. verbales medicos. Quod enim consuetum dicere semper hic et inutilium dicere tribus. omnis ydiota talia sophista melior et. si enim nichil aliud tamen eas que ꝑ nos intentiones nominum nos ydiote saluant. permenthebg sophistis et has ꝑ pravas assuefactiones. Solers namque aliquis ydiota non insipiens ex floratiombg que repente fiunt in ipo vlcusculis et malignis ꝑ multas putres corporis venit ad medicinam exigens q̄ celerrime purificari. Medico autem ubente flomari ipz magis me insanas inquit. nam cum corrupto simul optimum euanuari irrationabile existit. Hos magis q̄ ypocratem medicum verificari volentes. qui communes intentiones commutant. per contentiones demum insultant quidam nobis tamquam distortantibus. Hos autem que per ipsa opera redarguitionibg molestant. Iustum autem stat nos. illis repudiatis in hoc hys que nesciunt. ypocratem firmius. ac credi conamur. sic et ipos sustinere redargutiones. et maxime quod si possibile erat obligere doctes. Si autem non attigi non odire permittus.

Capitulum vij. de odio sophistaꝝ contra nos orto quia valde multos sola purgatione curauimus. et de ignorantia duorum sophistarum superuirtute purgationis. et de compluribus expertorum ad vanos matheos. et de

radite erroris dictoz sophistarū.

Audiens igit aliquis me
dicoz qu a tali demen
tatione forte tenetur q
modo ego vult de multos auxiliū pla
purgatione hoz dico. habentur
voratas alopitias mox incipit o
dire me Et aliquis alius qua cu
ram tales dispones melancolicos et
eas que vorantur elephantales
et lupales alia q multa venenosoz
vteruz similiz odiunt. Et alius etiā
qua auxiliū scothomias purgatoribz
solis Et alius etiam qua epilenti
cos manosos et melancolicos adhuc
patientes cephalicam non pauros
auxiliū purgationibz solū sicut et sci
aticos sic aut et dolores comunes per
multa dulsa loca Et hinc etiā tā
q̄ volūt iam tribz mensibz a me
dicis in cura habitū que ad deteriq
deduxerant oīa ista abuere pre
apiens purgationibz solis pur
gc sanam. Et sanam etiā et fluxū
muliebrem insignis magdā que i
voma mulierz purgationibz solū
Sic et aliaz multaz ī signū
hanc ipaz passionē et alia quedam
consistentiū penes matrices Et
etiā hēr ipsilam Et quid oportz
dicē q̄ nullū ē efficaciq̄ adiuto
riū medicamine volatoso sicut
contrarissimū ipi aliquod fiens
ductuū Totadie et alia habeo
dicē opera mirabilia purgationibz
assequenda de quibz veri simile
est ignorare eos qui nisi didice
runt artē que circa purgantia me
dicamina Cum enī neq̄ putent
aliquid totaliz esse purgans me

dicamen

nescient in quibus vtendum et
q̄m quem modū Unde vtiat
quidem alīs passiones nuda et
sola instructi experientia sapiē
tes isti At nobis forte ē du
biū in ratione non minus aliquid
apponē hinc que per experientiā
inueniūtur Sz cauere hanc
conantes multi deterius medi
cantur hinc qui procedūt in solis
et nudis sine ratione exactis Om
nium aut principiū et fons vnum
odiū quod ad yporratem. ex q̄o
fonte prouenit quidē et multa
alia. et horum etiā quod est ne
scire id quod de attractiua vtute
cuius pars aut species vel quo
cunq̄ volūt quis noīare que p̄
tantam medicaminū virtus.

Explicat liber farma
corum tractatus.

Incipit liber de vsu farmacoz
galieni.

Oe farmacis autem cause non ut extimo sint cedem Nec per farmacia purgare ē quādo alia purgat q̄ consuevit purgare. ē aut quid superpurgari Ut vere purgari. aut est quod et comemenia fent. Quare non mst ut cōuenit farmacia debet dari Arbitrari em̄ oportet et tibos nutrientes nos medicinas. a. farmacias esse nunq aut illis. Homines em̄ quidē appetētes sam sunt Cum vero non recte appetunt vel laborāt aut superhabūdantes sunt purgantur sicut a puris medicinis Manifestū q̄ et hos tibos purgatuos nunq et tardius puris farmacis Vez hm̄ tardiores et assuetiores sunt quotidie utentes m corpore. Vane aut et negligent' tradūt abi perturbant homines et ego tare sunt quodāmodo Et puras et castas si absq passione tnd et absq cā tradat aliquis farmacias non debent operari aliquid contrarium Oportet igitur p̄ tra dere colerins quidē quod colera purgat flatuns aut quod flegmatis hydropicus quod aquā melācolicas quod coleram nigram Sīlr ē tm hoc purgas que non conuenit purgas Quare ad vtraq̄ petitur est Quando q̄ debes aliam tradē medicinā sive superius sive inferius purgatiuā introducere ipm oportet si vtraq̄ bibit aliab medicinā et vtrū vent' ipsius cito molestat et tūr inferioribus farmacijs suaniba nō utet Si vero diuq̄ sūt fortioribus Idem aut modus ad superiora Si vero nūq̄ dixerit ner superiq ner inferiq se purgatū fuisse aut potasse farmacia sive oportet si ad inferiora alia sp̄s sano existe bene solubilis erat vent' ad inferiora aut bene vemens ad superiora et si ad replenonem quamdā facta diarria superuenerit Hec omia oportet inquirere si vis sive quō possis recte consulere Malū em̄ ē nō consulte tradentem farmacia hominem m̄ fitere. Quāq̄ quidē a febribus vehementibus occupant non oportet hus medicinas purgatuas tradere. ꝑ est vtiq̄ post febrem vel in principio. Calide em̄ carnes ipoz et ventres accipiūt farmacia et nil purgat et febris fit calidior et color mutat et pcteria sūt mota colera et non purgata neq̄ comedē volūt neq̄ bibere ꝑ omia horrēt et ut frequē t̄ pereūt Si vero accipiat farmacia aut antemeridie nil purgauerit meridie vero purgans subtil' fit et sunt si non habet per diem totū fezze febrē simul cū purgatione post febrem sanus fit Si vero febris intantū occupet ipm destruitur Igitur non cōuenit fortibus passionibus farmacias fortes offezze purgatuas. ꝑ si quē oportet disterisari congruit quoadcunq̄ vis. nunq̄ periculosum em̄ est dispere Sedz eand̄ diez et in estiuo tpre a cams ortu dies xl. obseruare oportet nō tradere farmaciam sed clistere vti-

. b. p totū diē vna nō p̄ languore in firma debilitate.

b tibos et dimittes prohibitos et alijs.

fortibus passoribus idem enim periculum est.

Explicit liber galieni de usu farmacorum.

Liber galieni de clisteribꝫ et colica continet xij. capitula.
Capitulū p̄mū de necessitate & mentione artis clisteriū. et de necessitate nosendi egritudines et eaꝝ p̄incipia ac medicinas eis contrarias quibꝫ sanantur.
Ca. ij. de operibꝫ et vtilitatibꝫ clisteris et nature. et quare posita ē colera mferius et fleuma supiꝰ.
Ca. iij. de simplia clisteri et errore aliquoꝝ circa ipm et de diuersitate ꝓportiōis componendi suoꝝ et quare ponitur aqua in clisteri
Ca. iiij. de circūstantiis obseruandis in administratione clisteris. et de membris ad que transit et in quibꝫ operatur.
Ca. v. de duplicitate clisteriū penes duplicitates egritudinū et humoꝝ ex quibꝫ fiūt.
Ca. vj. de diuersitate clisteriū penes etatē et complexionē.
Ca. vij. de clisteribꝫ ꝓpriis in febribus et de ꝓpriis in frigiditate superante.
Ca. viij. de membro causis et cura colice.
Ca. ix. de cura dissinterie causate ex medicina laxatiua.
Ca. x. de suppositoriis in cura colice et cautelis circa ipa.
Ca. xj. de cura colice ex flatu vitreo et colice apostemose.
Ca. xij. de causis signis et curis dissinterie.

Liber galieni de clisteribꝫ et colica continet xij. capitula.
Capitulū p̄mū de necessitate et mentione artis clisteriū et de necessitate nosendi egritudines et eaꝝ p̄incipia ac medicinas eis contrarias quibꝫ sanantur.

Omnem et necessariū ē hominꝫ volenti audire medicinam et scire operari per eam vt sit perfectus in arte fūnedꝫ clisteria et ꝑ cognoscat et sciat in quibꝫ morbis expediat et oporteat fieri clisteria ꝑ ꝑ antiqui medici multa fuerunt locuti de eis dicentes ea ee mutila Et antiqui hominū experientia iam comenerunt super magna vtilitate hui medicaminis. et meditati sunt ꝙ scire facē clistera non sit ab arte ꝑ a natura Et ideo quia a fratribus medicinis retulit ꝙ quedā aues nomata ardea docuit nos facē clisteria pro tanto quia illa aues est multi cibi non dimittens aliquod ex cadauribus quod comedat multū ex illis constipat ꝙ frequēter. ex qbꝫ multiplicant in corpore suo malos humores ab illa dicta. et cū ex ipsis anxiatur multū vadit ad mare et implens rostrū suū aqua maris intromittit sibi per posteriora. et cū illa euacuat ventrem suū ab illis malis humoribꝫ siue fecibus ibi retentis. et post redit ad eūdē dictū cibum quo cōsueuit vesci seu nutriri Deruptū nos debemus dimittē opiones que sunt contra rationē et redire ad sciendū et cognoscendū egritudines et eaꝝ p̄incipia et distincte dispōnē medicinas vtiles et necessarias eaꝝ curationi. ac eas que prope

facit cessare egritudines. hoc est dictu q̄ egritudo ē calida/ medietē cum frigidis. et si ē frā cum calidis. et si hūida cū siccis. et sicca cū hūidis. quia egritudines semp curantur cū suo contrario. Nam et si suphabundant humores/ debemus diminuere de eis. vel si sint diminuti/ tenemur congrue ad eorum augmentū. ut aut ypocras. medicina inquit ē augmentū et dminutio. s. auctere quod ē diminutū. et dminuere quod superfluit.

Ca. ij. de operibus et vtilitatibꝫ clisteris. et natura. et quare potius ē natūa colera/ niferus. et flegma superans.

Et clistere quidem attrahit et dminuit superfluitates corporis maliquibꝫ morbis. et addit etiā in qbꝫdam egritudinibꝫ. et nocet corpori. et racio ondit tibi esse et veritatē huius. quare nō expedit super hoc plongare sermonē. Experientia nonquando caret vōe. et sicut canis qui nescit quo gradiatur seu vadat. Clistere autē non prosiat in vna egritudine tantū. ymo quidem confert in pluribꝫ egritudinibus. et significant in constipatione ventris in pluribꝫ egritudinibus. Nam stipnitas seu constipatio ventris iuuat ad ymaginationē pluriū egritudinū. et ad augmentū earū. et ad opprimendū et debilitandū nām. et aliqn ē causa perditionis corporis/ et mēbrorū patientis. Et constipatio aliquando appellat morbus. et interdum est causa morbi. ex q̄ possunt causari vel contingere egritudines caute. vt frenesis et febris diū fōcas et lomeius q̄ est lenta. et febris adusta. et pleureus. et prether etiam a pā pulmonis. s. peripleumonia. et pleuresis. et apoplexia. et emigranea. et dolor yliy. et colica. et dolor epatis et splenis. et gutta vrine. et syncopis. et casus appetitus. et debilitas stomaci. et crustiano pate tosa et fenda. et replo corporis et paralisis. et artheticā et podagra. et sustinet omnes dolores qui fiūt ab humoribus groſſis et viscosis. et grauat oēs vtutes naturales. et impedit operationes vtutis animalis. quia pt ab ea cāri litargia. phrenesis. et alienatio mentis. et diminutio memorie. et frenesis. et debilitat ymaginationem et omnes sensus. nocet q̄ oculis patientiū cataractas et grauat auditū. Et possunt etiam hec contingere ex mutatōe tpīm āni. et significant hyemis. et hoc ideo quia tunc. s. in hieme attrahitur meatꝫ seu transitꝫ alimentorū vōe multitudinis grossi et durabilis alimentorum. Quare tunc esset necessarium vt abis lenitius lubrius. et obuiare qualitatibus hūm cū hūtibus contrarias qualitates. ppter qua nā que distribuit vnicuiq mēbris vtutes ppias quilibet ex eis ordinat in epate coleram ymari et alios humores. postea separat ab inuicem. et mittit melancholiam ad splenem et cole

ad astm fellis: et subtilioꝛe assi-
milem ad renes: et hoc ē vrina
ex qua nullū fit iuuamentū ¶ At
tñ colera est magne vtilitatis ꝛoe
sue subtilitatis et acutatis: ideo
qua ipa fluens ad instestina
stimulat et inatat ad expellēdū
et deponendū fetes. quod nō ig-
norant famosi et approbatū in
medicina ¶ Quappꝰ aūt ipi vi-
dent ꝛ retentā patentes ꝙz
oculi et aures citi-mestiū habē
tes fetes instestinoꝛ alias tunc
ipi sanāt et cognoscūt ꝙ colera
in illis passionibus non sequat
in expulsione viam nālē: hoc ē
non effunditur per exitus nālēs
¶ Verumptñ bñ est possibile ꝙ
nā quāq; per se sola sanet egritudi-
nes ut dixit ꝛpocras ꝙ natura
ē que sanat morbos: et que do-
cet stare et cognoscere vtutes et o-
perationes nature medicinas
quibꝫ curant egritudines ¶ Et
quia qñ hestant in cognitione spēi
egritudinū in quirunt esse nalē
·s· in qua exhibitis vtilibꝫ tē no-
cumentū seu egritudo: donec be-
nāt in notitiā illius vtutis que
ē subiectū illius egritudinis.
¶ Et hoc ideo ut dixit ꝛpocras ꝙ
ē que conseruat cūal in sanitate
et curat ipm in ꝓpe egritudinis:
et sit et cognoscāt complexiōes
oīm membroꝛ: et mittit aliquib
ex eis quod ē ei necessariū et sta-
tuit eis loca recipiendi superfluita-
tū abalū et depositionis eaꝝ:
quia ꝙ humores ex cibis qui sūt
necessarii corpori et alicui ex
membris: vt sunt sanguis flegma
colera et milia ¶ Ver imptñ aliqs
istoꝛ humoꝛ non inuenitur in cor-
pore purus et simplex · s· alii mp
mixtus ¶ Et sanas pro certo ꝙ alius
nutrit corpꝰ et addit in ipm ¶ Et
predā humores qñāt ex eo ¶ Nam
nā ē solliata ꝙuare sanitatem in cā-
li· et hoc ē dñi ex miraculis creatoris
pnssimi· benedictus sit ipe ¶ Nam
ipe creauit colerā subtilem leuem ve-
lociꝫ astendentē sursum: quam po
suit in inferiori parte corporis.
¶ Fecit ꝙ fla grossum ponderosū
ponens ipm in superiori parte
corporis ¶ Et ex hoc equauit corpꝰ.
qua si posuisset colerā in supremo
corporis remaneret pars inferior
ꝓuata calore ¶ Et si posuisset fla ī
parte inferiori remaneret pars su
perior nudata siritate: et frigiditate
caliditate colē: et pars inferior eius
frigiditate congelaret ¶ Et redeū-
tes ad ꝓpositū dicimus ꝙ distere est
unualiū et nōiū in duōbus egri tu
dinibꝫ: et ꝓpter duōstatem eaꝝ duōs
modē vel ex duōbus factū penes qlē
sitem et subtilitatem humoꝛ ipm
ipas ingrauāntiū et aliorū cōsilium.
¶ Et ego oñdā tibi diuersitatem in
disteriorū penes diuersitatem egri-
tudinū disteribus indigentiū.
¶ Capitulū ·m· de disteri simplici
et errore aliquoꝛ circa ipm: et de
diuersitate ꝛpocratis componendi
um suoꝛ: et quare ponitur aqua
in disteri.

· dico ꝙ distere quod
cōiter nominatur sim-
plex vt illud quod fit

ex aqua et melle mtro et oleo/ nō
ē vtile ut fiat m oībg egritudibg
vt quādā media cōuēs operantes vte-
lantur eo m pluribg egritudinbg
diuersis. quoz opimo fiut multī
erronea. et eoz operatio valde in-
utilis. ꝓpter qua ipi mouit ipm ad
educendū feces diu retentas nidura
tas et coartatas in intestinis. Verum
ipi tūc restringūt et constipant eos
magis ꝙ ēent ꝑius ¶ Et pdones
et famosiores medicoz sciūt et docēt
ꝙ quelz egritudo habet sua medicatōez
seu curationē ꝓpriam et distinctam
a medicatione alterius egritudinis
nisi tantū māpti ipe inter se sunt di-
uerse ¶ Et iam retulit hoc ypocras
dicens ꝙ cum diuersificantur ab
ānis. et quedā nature diuersificat-
ab alijs naturis. Vnde medicinēs
debent etiam esse diuerse ꝑm diuersitatē
egritudinū ¶ Et dico ꝙ predicti
clistus ꝓpter hoc debet diuersificari/ ita
videlz ꝙ alīq ponunq plus de mel-
le ꝙ de oleo et nitro. et aliquādo
econtrario. et interdū ponemo ea eqs
partibus ¶ Deruptiū aqua pont-
in isto clisti/ vt portet virtutem me-
dicinaz ad mēbra patientia siue
egra ¶ Et hoc ide dixit ypocras
vbi. ꝙ aqua portat seu faciat penetra-
re virtutes alioz et medicinaz. et
sile in clistibg operatur ¶ Et si al-
iquis diceret tibi ꝙ aqua ponitur in
clistibg ad subtiliandū medicinam/
dicas ei ꝙ ipe nescit quid dicat/ ideo
ꝙ si antiqui media posuissent in
aquam in clistibg ad subtiliationē
medicinaz/ tūc melius fuisset ꝙ
posuissent vinū loco aque. cū ipz
sit subtilig et penetrabilius ¶ Et
z aqua ponitur in clistibg ad
portandū virtutem medicinarū
ad loca vel membra indigentia ab
esino clistis. ¶ Aliquando em
facimg clistia cū oleo solo. et alīq
cū oleo et melle. ꝑ nūq̄ fecimus
cū aqua sola. nec legimg nec au-
diuimg ꝙ aliquis ex predecessori-
bg nīis fecit clistia ex sola aq̄.
ꝙd quidā obiectā ylonā dixit
michi se fecisse clisteria ex sola aq̄
in morbis existentibg in inferiori
parte corpis ¶ Et nos administramo
clistia facta ex aqua et oleo tantū
in febribg aduretibg magne mistū
nationis ad refrenandū et stin-
guendū acumen et inflammationēz
illaz ¶ Et iam erraueūt medici
clistizantes patientes febres adu-
rentes qui efficiebant ea cū aqua
et melle et sale nitri. vel cū alijs
medicinis cautis. et nocebāt non
modicū febricitantibg supradictis
ducendo statū eoz ad malā dispo-
sitionē longe peiorem ꝙ esset pg.
¶ Et non est vtile seu sciaz facere
clistere patientibg dictas febres
nisi ex aqua et oleo tm. et oportz
elongare ab eis in clisteribg me-
dicinas pungitiuas et cautas.
¶ Et iam significauimg quare an-
tiqui medicoz ponebant aquam
in clistibg.

¶ Capitulū. my. de circūstantiis
obseruandis in administratione clistis
et de mēbris ad que trāsit et ī ꝙbus

¶ Et tibi quidē operatur
necessariū ē quando volūs
mittere clistere vt facias

patientem decubē super ventrē suū et fratē suam. et teneat caput mundatū et nates elevatas et alio res. et ꝓ stet m oppositū tibi. Et instrumēt sit tibi ꝓmptū. Et sint manus et digiti tui mūdi et tonsi vngues ne si forsan tangēs eū as aiam patientis offenderes seu ledēs eū. quod posset contingere si vngues essent longi pūgentes. nam posset inde aiam exterrare ad quā sequēt dolor. et ex hoc per consequens apa. Et multi medicorum conveniunt ꝙ clistere directe venat ad stomachū ascendēdo de intestino ad intestinū. ipi tñ ignorant colligationē membrorum ignorando situm de anathomia membrorum. sicut etiā nescīt ꝙ nutritiua membrorum spūalia et nutritiua sit aliqua diuisio seu separatio prohibens ne aliquid transeat de uno ad aliud. Similit quoq; nescīt ꝙ clistia operantia tantū in partibus inferioribus corporis. et nūq ascendūt ad partes superiores. nisi hoc faceret ꝙ membra corporis essent debilia tabefacta et prostituta. vel ꝙ aliqua fluxissent sponiositatem. et sic tunc clista transiret terminos sue potentie seu virtutis. Et quispiam diceret ꝙ clisteria transit a partibus inferioribus ad superiores volens probare hoc per illos ꝙ patiunt colicā dicentes se sentire in stomacho per ructū et singultū in ore sui saporem clisteris. Respondeas ei ꝙ hoc contingit rōne qualitatis medicinarū. quā sunt fortes. tñ vero contingat hoc. et si velit franciose per circumcisa verba responsionis. et nolit ei cōcedere tam esset perditū totū illud quod ego velle ei dicere de vtilitate clistiorū.

Nunc aut redeuntes ad illud quod in operando dicamus ꝙ tu accipias clistis instrumētū. et virgulam oleo decoctionis macerate. et introducas in aiam non tñ minus profunde. Quod si facies non introduces habē tota decoctio. Nec introducas etiā cānulā minus pauca. quia decoctio vel expiraret extra. vel medio inter. Et consequenter posita decoctione in bursam instrumenti predicti primas bursam donec tota decoctio fuit missa. Vez ante hec oīa perspē et diligenter considerare oportet fortitudinem et debilitatē virtutis patientis. et numerū amorū. et ꝙs morbi in quo debet dā operatio exerceri. nam istud ē primū et principalius quod debet ē notū in prefato opere prenotare. Est ꝙ cōuenies et nāz vt addas vel minuas decoctionē clistis predā iuxta fortitudinem et debilitatem virtutis patientis.

Capitulū .v. diuersitate clisteriū penes diuersitatem fortitudinis et humorū ex quibus fiunt.

Et si fetes aborū diu retente in intestinis indurentur et exsiccate fuerint. tūc patiens clistizet cū decoctione sursumis qua facias sic. Re sursumis quod suffiat. et ponat in suffitorium ꝓpte aque. et cū diu steterit bulliant sit ad consumptionē 3e partis aque. tūc colentur. et colature addat salis nitri modicū. et clistizetur cū eo.

BIBL. ACAD. MED.

Aliud clistere quod fit ex decoc-
tione bletaz conferens constipa-
om ventris/ maxime si assit febris
cuius modus ē iste Rx sicle quod
suffiat. m aqua suffinēti coquatur
bene. coletur. et colature addatur
paz de oleo. et misceatur Et si qs
obiciat tibi quare non fecisti predicto
parenti clistere ex decoctione malvaz
et coriandri/ pro tanto quia coriam-
drū refrigerat et malue mollificant
respondeas ei q m sicla ē aligna sal-
sedo seu bauacatas que m aliquo il-
loz non existit. nec sicla excedit ī
frigiditate. Verūptī coriandrum
est multū fim stupefactiū. et mal-
ua hnt habet vim magnā mollifi-
candi Preterea sicla confert multū
duīsis doloribus/ et specialiū do-
loribz yporondriaz Clistere ex
mtro. fit aut clistere ex ipō vel cū
ipo/ licet non sit absolute securum.
nisi corpus parentis essēt robustū
et virtus eius fortis/ et morbz eēt
m declinatione Et ipm confert
m morbis qui fiūt ex putrefactiōe
flātis/ quoniā p hoc eduīt mali
humores ab intestinis/ et bñ eo sit.
Rx ex co q tibi videbitur mitti.
et adde ei de melle et oleo modicum/
et vtere Clistere ex centaurea cō-
ferens multis et diuersis egritu-
dinibz/ aug operando ē vtile opilā-
tibz epatis dolori stomaci/ apāti
splenis/ doloribus iūcturaz/ et a
postemaribus que fiūt ex flematē.
et hec ōēs egritudines vt plurimū
gnātur a constipatione ventris.
est tñ possibile interdū eas causa
ri a debilitate virtutis/ vel a cor-
rupcione
complexionis Verūptī protes-
cozūpi complexio m q̄litate vel
qualitate In qualitate vero qua
aut erit fortis aut debilis lapsa
In q̄titate aut qua augmenta-
bitur vltra debitū/ vel diminue-
tur ab eo Possunt q dē egri-
tudines q̄ari a grossitie humo-
z/ vel coz vi sostitate/ aut apāte
seu contrariatis solucione Et e
tibi nūm distinere et distincte co-
gnoscere egritudines m quibus
intendis congrue clistenzare cū
centaurea. qua si constipatio et
dolor fiant ab humoribz calidis/
nullō clistensa cū ea Et si consti-
patio et dolor fiant ab humori-
bus grossis et vi sostis/ tūc seruc
clistenses cū ea/ quoniam profi-
cient multū subtiliando grossitiē
humoz/ et madendo et carpmā-
do vi sostitatē Clistere de collo
quintida iam cū fuit clistā ex ea.
et vtus eius ē contraria vtilitati
centauree p̄ma duīsitatem suoz
elementoz eam componentiū. vñ
ē tibi nūm sive distincte naturā
medicinaz et eaz vtutes. qua
ipe differūt mīs se differentia
s. vti et dā particulari. nam
ex eis quedā sunt vtiles cū sunt
vetuste/ et quedā alie fiūt me-
liozes cū sunt nouelle et recētes
Vnde conuenit tibi decoctio in
tida sive tpis collectionis/ et est
amūti q̄uationis/ et oram sue nutritionis. ipa aut
confert dolori epatis. et q̄am in
eius et emigrance. et apāti p
toris Verum si dolor

ab humoribus grossis et viscosis cum apetite et rubore facies et o
culorum ac grauedine capitis/ tunc
deinde mistura clistere ex colloquintida
maxime si patiens sit constipatus
qui tunc sedabitur dolor oculorum
et rubor apparet et cessabit lacrime
et grauedo capitis ¶ Et operatio
clisteris ex colloquintida est contra
ria operationi clisteris ex centaurea.
¶ Clistere ex ozimo fluuiali confert
pleuresi et egritudinibus uiscerum.
et fit pro hac modum ℞ ozimi
fluuiale. ponatur in sufficienti
aqua ad bulliendum. coquatur bene.
et coletur. et colature addatur
aliquantulum mellis et olei. et admi
nistret ¶ Clistere de aneto confert
mollificationem seu relaxationem sto
maci. et debili appetitui. et apo
ri eiusdem. et ructui fetido ¶ Et mo
dus compositionis eius est iste ℞
anetum. bulliat in aqua. et coqua
tur bene. et colature addatur
modicum cymini olei et mellis. nam
mel et cyminum conferunt multum
stomaco. et pellunt ventositatem.
et flegma operationem facit quando
fit ex eis suppositorium ¶ Clistere
de abrotano valet contra lumbricos
qui gignuntur in ventre et intestinis.
cuius compositionis modus est iste ℞
abrotani quantitatis uis. coquatur bene.
et colature addatur paxi mellis
et salis mixti. et iniciatur. quod
confert multum in predicto casu. ma
xime qui sunt in inferioribus intestinis.
¶ Capitulum. vj. de diuersitate cli
steriorum penes caliditatem et com
plexionem.

Etiam superfluum tibi quod unum
et idem clistere non conferat
omnibus eandem ¶ Nam
si proponis clysterizare senes debes
eis ordinare clistere ex medicinis
paucis simplicibus et humidis complexione
vel virtute. Vt est clistere quod
fit ex oleo et melle ¶ Si iuuenes
intendis clysterizare facias eis
clistere ex medicinis mixtis contrariis
statim dictis. Vt ex melle
et sale nitri. nisi iuuenes clysteri
sandus esset pe[r] nam sitte complosis.
¶ Et quando volumus clysterizare ad
aliquandiu sanitatem/ fac clistere quod
sit aliforme nature et complexioni
clysterizandi ¶ Si quem volueris cly
sterizare ad curationem egritudinis
clysterisa cum his que sunt oppositionis
seu contrarietatem cum illa egritudine.
¶ Pueri autem tolerant clysteria sic
ca cum pauco acumine que senes non
tolerant. nec conferrent eis ¶ Et
corpora que sitte complexionis sunt
per nam debent clysterizari cum cly
steribus humidis ¶ Et corpora na
turaliter humida cum siccis clysteribus
clysterizant ¶ Est quidem nam vtilius ut in
clysteribus iuuenum imminuatur mellis
quantitas. quod de oleo augeatur. ex eo
quod calor est maximus in eis ¶ Et iam
sepius causatur in eis siccitas ve
teris cum habundantia caliditatis et
siccitatis eorum. quem calor habundans
in eis exsiccat humiditatem intestinorum
indurans feces. et retardat eorum
expulsionem ¶ Et quem clysterizabis
senes minue quantitatem olei/ et au
geas quantitatem mellis quousque quod
senum declinat ad siccitatem/ et iuxta

ethicidmes ut plurim fiunt a materia
frigida: cum colera in eis sit pauca
ex qua constipatio ventris causatur
in eis. Et iam dixit ypocras q
iuuenes habites ventrem fluxibilem
cū producāt cum eo et vemūt ad
senectutem ventres eorum existantur
seu stipticant: et econuerso. Humo-
res aut recipiūt augmentū et di-
minutionē pm lapsū aute multipli-
cationē annoz et mutationem eta
tis. Et ideo quia colera habūdat i
tpe iuuentutis fit ventr eoz lapsus
et exeūt feces ab eis libere. Sed
qm per lapsum annoz et mutatio-
nem etatis minuitur colera/ con-
stipatur ventr/ et existantur feces
quare indurate tarde et difficile
egrediuntur.

Capitulū .vij. de clisteribus ppis
in febribus: et de ppriis in fritate
superante.

Verumptm operatio cli
steris in constipatis pa-
cientibus febres/ vtilis
et necessaria. Et fiat pacienti fe-
bre emitticam clistere ex modico
nitro et melle et multo oleo. Et
pacienti ethicā fiat clistere in quo
ponatur de oleo competenter pm de
nitro et melle pauc. vel fiant clyste
ex aqua/ et oleo rosaz vel violaz.
Verumptm pacienti ethicā fiant
clystē pm q nouis: et tibi videbit
debere calefieri petentem humo-
rem: vel nifrigidare seu exsiccare
aut humectare pm exigentiā eius.
Pacienti aut febre ethicā fiat cli
stere in quo non ponat medicina at
tractiue nec aute: pm solū ex mollibus

et refrigerantibus ad tpiamentū
ipsius patientes hanc febrem non
habundant in malis humoribus.
nam ista febris est fixa in membris
radicalibus non humbus superfluis
tes notabiles ratione materie cor-
poris ipoz et consumptionis
ac exsiccationis suoz membroz.
Si aut cuius corpus e multum
extenuatū et consumptū a ca-
lore febris ethice fiat sequens
clistere. reape semen lini quod
suffocat: et coquatur in aqua
dulci/ aut aut salsa nec aliuo-
sa: et modicū. quo clistens de-
cocto non sit multe ēpitatis: q
per ipm non intendamus patiētē
laxare: pm humectando mollifica-
re. Et hoc prius clistere obuiat
nocumentis contingentibus ab
humoribus acutis pungitiuis flu-
entibus ad intestina/ vel in
eis imbibitis causantibus fortem
dolorē. Confert qm ethicis sua
viscositate contra ariditatem
et acutatem: et per suā frita
tem resistit calori eius et cō-
sumptioni. Nam in pacien-
tibus dēaz febre est paucū nut-
mentū. quare cōsumunt eoz
corpora et siccant: potissime aut
in quibus habūdat colera nichil
pungitiua ex qua contingit eis
in ventre pūctio et acsura. qua-
pp dictū clistere ē valde con-
uenies eis. Clistere aut qd
fit de oleo rosaz ē eisdem valde
conuenies pm opinionē antiq
qua virtus eius assimilat virtu
ti seminis lini. Si non inuenitur

de diuerſitate ſubē et de ſdīs ꝺ
tenbg ipōz: cum videant q̄ mx
et ſpūes offerant predictis pa
tientibg. Verū autē non eſt
nobis hic locus loqui de iſta di
uerſitate: ꝑ ſolū de ordinatione
ſequentis diſteris quod fit de olei
roſaz ꝑm̄ eſtimationē tuā. au
adde de aqua tepida ꝑm̄ q̄ tibi
videbit expedire neceſſitatē ꝺi
ſtendendi. aptando ea bene ſīt
et adminiſtrabit expediet. Et
diſtere quod fit de papauere et de
qua et oleo cōi. iam laudauerūt
antiqui eo q̄ p longo uſu muenerūt
ipm̄ magne utilitatis et iuua
menti m patientibg diſſinteriā:
et m habentibg arſuram et m
flammationē magnā m inteſtis:
et uſu et opere ſedabantur ar
ſura et inflamatio: et ſiſtebat
fluxus ventris. Et eiſdē erat
quidam qui adminiſtrabant
deuotionem papauis m doloribg
capitis cauſatis ab humoribus
colericis ꝑm hūc modum. coquebāt
capita papauis m aqua. et inde
lauabant uel embrocabant capita
patientū. et ceſſabat dolor.
Diſtere aut̄ quod fit ex melle et
aqua ē multū valde utile. Verū
patientibg febre ethica non eſt
conueniens. Ex quibg ſīt q̄dā
m quibus ſuperhabundat calor et
quidā m quibus ſuperhabūdat ſic
citas: quoz corpora ſunt ſimilia
corporibg ſenū: qua ſunt frā
ta et ſtorta. Illoz corpora m quibg
calor ſuperhabundat diſtenſet
cū oleo roſ et aqua tepida.

Si calor non ē m eis multū
extellens loco olei roſ ponat ī di
ſtere ſemen lini. Lamen ſi ſiccitas
ſuperhabūdat m eis diſtergetur cū
humectantibg ad optinendū illā
ſiccitatem et repmendū. Im corpo
ribus aut̄ m quibus ſuperat frictas fiat
diſtere aliq̄ modus eſt iſte. Ry mel
mūdū bonū odoris et ſaporis cui
ſuperadde tantū de aqua tepida. et
cū eis patiens diſtergetur. quoniā
humor diſtere confert pluribg egri
tudinibg ſīs. Verūptm̄ egritudo
vnog mēbri pt̄ annumerari vni a
liqui alti mēbro ex colligantia: vel
toti corpori ex compaſſione vel de
clinare a toto corpore ad vnū mē
brū. ad comprendū. e.
ꝓpt̄ illius debilitatem et habili
tatem: et fortitudinem toti cui hu
iusmodi materie. vt exemplificē
mur de vno predoz. s. m patiēte
colicā: nam m eo ex paſſione vnius
membri videlz inteſtini dū colon
compatit̄ toti reſiduū corporis cui ex
hoc contingit dolor fortis et febris
cum inflamatione ſtomachi.

Capitulū xxvi. de membro cui
et aqua colice.

Et poſtq̄ occurrit nobis
ſermo de colica: oportet nos
diſſerere ſermonem de
ea. Et nūc dicamus q̄ colica ſit
m inteſtino dō colon: et quo ſumit
denominationē. Verūptm̄ poſſunt
dō inteſtino contingere diuerſe ex cau
ſis et egritudines a diuerſis cauſis. Potest
aut̄ colon egrotare a cauſis extrinſecis
et a cauſis intrinſecis. A cauſis
vero extrinſecis ut ab aere fīō ac
cidente nos: vel ab aliis malis ex

ACAD MED

sunt nt̃ cetā caules et cetere her
be frigide et sicce tñantes vel mul
tiplicantes malos et corruptos hu
mores: et quibꝫ colica tribuit̃ acto.
Sic etiā a causis mīuseas ut a flā
te vitreo: quod multiplicatur in cor
pore a malis cibis corruptibilibꝫ
Cum em descendit ad partes in
feriores/ et resdet in intestino nōia
to colon/ causat in eo malacandē
cia ledentia stomachū Nam dū
intestinū extendendo se contrahit
alia intestina et tunicas seu velaria
quibꝫ ipa texunt̃ et cōstituunt̃ et
quibus multū compatit̃ stomachꝫ.
Quod probat̃ ex hoc/ quia nos
fastiamꝫ huiꝫ patientes/ regionem
illam stringendo: et sic cessat dicta
extensio: et aurant̃: et iam cōpere
runt antiqui media in curationeibꝫ
egritudinis magnū iuuamentū ex
isto artificio Est aut necessariū
volentibus et profitē cū eo ne fasti
dio huiꝫ dissoluat̃ nisi post longū
tpus. nam faciens sic acquiret et
attribuet patienti iuuamentū et
allenationem malox accidentiū.
Fastidio aut frequēs mutata
modo in fastidiando modo in fasti
ando consueuit ledē non modicū
patientes Corruptis patientes
huiꝫ existent̃ a principio passionis
cū decoctione lenaū: aut addatur
olei quod sufficiat. nam oleū hui
tat et mollificat feces: ex quo pa
tiens actus et velocius assellabit.
Cū st feces sint multū indurate
et exsiccate in intestinis fiat patienti
aliud clistere tunc cauendo bene
ne des patienti medicinā laxatiuā

ne forte medicina inueniens mul
tos humores corruptos in intes
tinis causet dissenteriam.
Capitulū .ix. de cura dissente
rie causate ex medicina laxatiua
exhibita in colica.
Sed si contingeret alī
quē hui exercitem com
mittē .s. dare medicinā
laxatiuā patienti colicā in pdō
casu/ ex qua causaretur in eo sup
dictū accidens .s. dissinteriā/ fiat
ei clistē ex aqua et modico sale
aydriam Et si dictū clistere
non sufficiat cedas et scias qꝫ
mā huiꝫ egritudinis ē nūcia Et
tūc sume spūe egyptiace partes .ij.
vel .iij. salis adriam/ partem .j.
dissolue simul in aqua: et bulliat.
Vel coques elleboꝝ nigrū et spi
nam egyptiacā: et fiant inde cli
stere Dez si per hec nō cessat
fluxus/ et color patientis deficiat
ad fusceditatē seu nigreditatē fiat
ei clistere ex auripigmento et al
cali et zodoario: cuiꝫ componen
di tenebimꝫ in libro nō de cōpositis
medicinis Fit aut predictū
clistere qñ fluxus causatur a
corruptione malox humorū Et
si videas qꝫ fluxus minuatur/ et
color excitatus mutetur et cōuertat
ad bonū signū/ dimittas medicinā
malignā et accipias hanites Et
si accipias de decoctione myrtillo
rū et dissoluendo in eo acassiam/ et
fiat inde clistere confert Et
confert hanc egritudinem musa
dicti musa qui bene tuti et disso
luta cū melle et aqua potui [illegible]

nam hec medicina perfecte curat
patientem ab hac egritudine.
Tamen si predicta non sit
memini clistere pacies aut clistere
facto cum decoctione corrigiole aut
vino stiptico. nam istud clistere sti
mulando ventrem retinebit humores
laudabiles constituentes corpus
et constringentes et consolidabit vul
nera intestinorum. Et tale fuit ali
quando medicina multas medicinas
conferentes huic egritudini. ex qbo
Tsumach. mirtilli. cortex mirte ra
dix flos et cortex et fructus malig
nati. de quibus sumes quod voluis.
atque fortius in aqua. et ex colata
fiat clistere. Vel loco alicuius istarum
manent radices rumicis et flores
eius. et fiat ex eis clistere per eundem
modum.

Capitulum .x. de suppositorium
in cura colice. et cautelis circa ipa.

Et rebellium antiqui
medicinas multas. alias
medicinas. nos in nostris non
intendimus hic referre nisi illas que
sepe experimentavimus et experti sumus
Quidam autem ex antiquis fa
ciebant suppositorium patienti co
licam de vino grosso quamvis salis.
et attrahebat feces veloci et po
tenter. Et idem operatur sal in
fusus si quis eo silicet uteretur.
Et quidam ex eis coquebant
mel usque ad spissitudinem fasetes
inde suppositorium. quod laxabat
convenienter et citrate. et quidam
addebant mellis dum coquebat ipsi
sal infusum. et opabat fortius. Et
similem operationem facit lac mori

si bombax intingeret in eo. et suppo
neret. Quod quidem operaretur ra
pharnus si supponeret faciendo sic.
Accipiat raphanum radite. radat in fortiorem
suppositorium. et suppone. Aliud sibi
operationis accipere. et exprime
et in succo eius intrinsece frustum spo
nge. et suppone. Et sibi fiat de al
lio. si sibi placuerit. Et similiter
operatur sinapis mixtis. si suppoatur.
Et etiam tritum et suppositum laxabit con
venienter. Verumptamen iste dicte sim
plices medicine operantur per suum
acumen et puncturam. Quare
sumo opere cavendum quando sunt
multum pungitive ut sunt lac mori
et asafetida. et volueris ea suppo
nere quod assates eis modicum farfi
num. Vel quantumcumque ad frangendum
eorum acumen et punctionem. ne
vulnerent et ulcerent partes inferio
res quas tangent. Quod si con
tingeret. curabuntur ubi tumores
et apostemata. Nam cum dantur aliquibus
quedam ex medicinis evacuantibus
colericam. commovent interdum. quod vulnerat
pars inferior ultimum intestinum
per quem exeunt feces. Et cum hoc
fiat aliquis a colera cum putredine
que quodammodo est corpori malig
multo fortius potest fieri a me
lancolia pungitiva que est corpori
multomodo nalis. eius quia non
est mauis et periculosius. Re
stat ergo autem hic omnia ista ad fugi
ficandum malignam colice et nocu
mentum quod ex ea acquiritur. sto
macho propter colliquationem
et compressionem.

Capitulum .xj. de cura colice ex

flemmate vitreo: et colice apostemo

Et notū quidē est ꝙ colica fit vel cā a flate vitreo valde fō. a qua cruciatu patiens alīq̄ per euacuationē spontaneā illius humoris: vel aliis ex eis sentit patiens notabilem fīitatē actualem: et statim post sedatur dolor et liberatur patiens. Et clistere de albuzetā confert colice innato mirabili et probato. Et si stomacus patientis sit debilis non mittas albuzetam. Quod similiter de silibo antedictis paulo ē intelligendū. Nā quando stomacus patientis ē fortis facit operationē medicine fortē: et qñ ē debilis facit eam debilem. Quare non ꝓmittas: ne amplius debilitet: et transeat de vna egritudine in aliā etiam peiorem. Modus clisteris de albuzetam. ℞. albuzetā partes .ij. olei partē .j. misceantur bene: et fiat inde clistere. Et si nō colica hīret apā in intestinis ℞ olei laurini partes .ij. olei communis .iij. misceantur simul partem .j. resoluatur de unguento ī olea cōi. quibus supponatur oleum laurinū: et clistet ipsa cū eis. Et nō fiat hoc clistere in omnibus speciebus colice: nam posset inde causari debilitas stomachi et p cōsequēs dissenteria.

Capitulum .xij. de causis fluxus et cursus dissenterie.

Potest ꝙ in talibus causari dissenteria ab humore melancolico. Et iam retulit ypocras in amphio ꝙ dissenteria si a felle nigro mechouuit mortale est: ideo quia humor melancolicus transiens per intestina sua potenciam

exterminat ea: et sua acetositate ea corrumpit et lacerat faciens ipsa fluxum statim exire per posteriora. Potest etiā preter hoc causari dissenteria a debilitate retentiue totius corporis: quā consequens sequitur debilitas epatis et causatur fluxus ventris silis loture carnis: de que quidem medicine opinari sunt ꝙ contingat ab vlcerib⁹ intestinorum. Et pt etiā fluxus contingere ab emorroydibus. Unde valde necessariū in talibus fluxibus inquirere distincte ocs eorum species supradictas: vt eis satis et cognitis scias distincte medicinas cuilibet speciei vtiles et necessarias modo ꝓprio et debito applicare. Attende ut dicitur ē predicta quod bñ cognoscere singillatim seu indistincte distinctes curare quidem in eis debita curatione: et posses augere et studiosius quam nitenderes ꝓficere. Et iam notū et manifestū est etiam vulgo ꝙ ex ignorantia et indiscretione medici contingunt egritudines infinite et terribiles nocumenta. Et nos dabimus tibi directionem ad veniendū in notitiā certā et sufficientē egritudinum predictarum videlicet per colerem et subtilem humores qui euacuat. In fluxu qui causatur a debilitate epatis macerat et extenuatur corpus patiens cū anxietate et labore multo et fluxu matutino. In fluxu causato ab emorroydibus ē modicus et cū pauco sanguine: nec assilat iste fluxus sanguineus fluxum qui procedit ab intestinis: quia ille ē g dolore

ntestinoz: iste aut̄ non ¶ Et vl
terus m fluxu epatis et m fluxu
ntestinoz sanguis non mſcetur
aī feabꝫ. ℔ exit aliquis aliquādo
ante et aliquando post ¶ In fluxu
vero emorroydaz sanguis nī fea-
bus admſcetur ¶ Et dissinteria
cham stomaci et ntestinoz fit vel
causatur alīq a colera: et alīq a
nitia ¶ A colera aut̄ fit sua amu-
tate et morditatione ¶ A nitia qꝺ
fit suo pondē et acetositate ¶ Et
ꝓ esse ꝙ vbus paneſ hanc egritu-
dmē evit debilis ¶ Et tūc admſt
ꝑ vos ei medicinas que non sint
multū fortes: et augeat̄ tm aliq
tulū eaz q̄litas ¶ Et horidem m
telligendum evit de medicinis ap
plicandis a parte mferiori ¶ In
fluxu aut̄ qui descendit ab omibus
membris qui nominatur dissolu
tuus vngatur patiens exterius
cū oleis m vtute calidis ad apiendū
poros cutis et attrahendū humo
res ad exteriora ¶ Et sint ibi bo
patientiū sfricatiōes q̄ fiant
eis multū et unabunt ad sistendū
fluxū ¶ Vocꝫ si fluxus ꝙt magnus
clysterisetꝫ patiens cū decoctione
risi et acacie: quod facies sic ¶ Rꝰ
risi partes .v. acacie partes .ij. tri
ta sepatim msceantur. et coquātur
fortissime donec habeant spissitu
dinem mellis: et patiens clysteri
setur cū eo ¶ Et illud clystere ad
idē vtꝫ risi partes .iij. rosazꝫ par-
tes .ij. acacie fortiter trite parte
.j. mixta simul coquātur lento igne
vsqꝫ ad spissitudinē mellis. et cli-
sterisetur cū eo patiens ut cum
alio precedenti ¶ Et iam explicau
m presenti opusculo quod videtur
multa in hoc sufficere: et abbrevia
tu m eo sm̄one vt melius memorie
commendetur: intendens ꝙ ꝑ dīa
m eo tradita acquirentur humanis
corꝑibꝫ multa et magna cōmoda
¶ Ugm per ea multis et magnis e-
gritudinibꝫ et eoz accidentibꝫ ponꝫ
brevit̄ et fervve et subtilit̄ subvenī
vi ¶ Et ergo gratias dīo deo et cre-
atori ac benefactori mō: qui ad
hoc agendū duxit me: et vedidit
habilem ad perficiendū: qui sit bene
dictus in scla sclōz.

¶ Explicat liber galieni de
clysteribus et colira.

BIBL. ACAD. MED

Liber galieni de ſimplicia medicinis continet ·v· libros parciales

Primus eſt de virtute aque et aceti ·

Secundus eſt de eſſe olei addicionibus de eſſe olei vſitati ·

Tercius eſt de eſſe rez que ſunt in libro ſue virtutis medicinaz particularium ſicut radices et elementa et ſunt qualitates ꝑme ·

Quartus e de virtutib9 ſapoz9 odorū et colorz·

Quintus e de virtutib9 ſedis et terris oīm medicinaz ꝑmone bmuerſali ·

Libri ꝑmi ſunt ·xxbj· capitla·

Capitulū ꝑmū oſtendit quid non intenditur hic· et quid intenditur· et quid ſignificant hec nomina medicina· abus· medicina ſimplex· virtus· virtus in actu virtus in potencia· et tangit oppinones arta ſubām virtutis· et r' mittit nos ad 3m libruz de complōbo vt per eum libruz ꝑnte intelligamus ·

Ca·ij· de prius pertractandis hic ſine diminucione ·

Ca·iij· per viam experimenti doct inquirere virtutē aque que bibitur· et aquaz mixtaz que non bibit2 per comparacionem eius ad corpora temperata laptā et cetera ·

Ca·iij· oñdit ꝙ de aqua trahitur experimentū per tres ſenſus· et ꝙ non inuenitur oñio pura· et ꝙ res experiende denudari debent ab oī qualitate forti amdentale· et ꝙ aqua pura e ſiā et hui9 qua mixta toto reddit ipm infrigidatiuū· et vlā humectat· et ſitim ſedat· et ydropicas nocet· aque vero compoſite contrariū faciunt· et artificialiter fieri poſſunt ·

Ca·v· ꝙ aqua dulcis calida deforis applicata calefacit et humectat modo tñ diſſimili· et ꝙ corpo quod ab ea calefit· aliq ꝙ ante infrigidat· et de reprehenſione dictoruz dicta aquā infrigidare et deſiccare· et ꝙ dulcis aqua nullaꝙ ſpoliat2 ab humectādi virtute ·

Ca·vj· ꝙ res acto inflāmabilis e calida in potencia· ꝑ ad id verificādū oportet conſiderare· ſi talis res e ſubtilis parui vel groſſaz· et ſolidi corporis aut rari· et ꝙ res no emittens actu caloreꝫ non calefacit niſi diuidatur in partes paruas· et inflammetur a calore nō apta ad hoc ·

Ca·vij· addit ad predicta duas radices· ex quib9 declarat ꝙ medicine tam calide ꝙ frigide non aptant corpus humanū niſi diuidantur in partes paruas ſubtiles ·

Ca·viij· reduxit nos ad conſiderādū ſi ſubā medicine experimentande ſit groſſa aut ſubtilis· rara aut ſpiſſa· et deſcribit ſubſtanciā rarā· et inde oñdit qñ natura medicine e eadē apud hominem et apud ignem· et quando non·

Ca·ix· ꝙ aqua e ſubtilis parcium· non calefaciens corpus contrarii ꝙ· et ꝙ qualitas medicine poteſt extimari ex habitudine eius ad ignē· non tñ e ſemp eadē habitudo medicine apud ignē que apud nos· vt patz

m oleo · et q̄ oleū ſue puriū ſue mixtū tardius reſoluit aqua · et q̄ nō eſſe cito inflammabile apud ignem et caliditū apud nos · et cū duplex ſit caliditū in actu et duplex in potentia non ē ſemper iudicandū de calido in potentia penes habitudinē eius ad ignem ·

Ca · x · docet ex qualitate congelationis et coagulationis medicine arguere ſuper eius frigitate conſideratione habita ad groſſitiem et ſubtilitatem et diuiſionem ſubē · et q̄ diſpoſitio rei ad infrigidari nō eſt eadem cū diſpōne ad congelari · et q̄ iudicū de complexione medicine p̄ habitudinē ad ignē non eſt certū · et de regulis falſis quas quidā ad noſtrū mediū exhibuerūt ·

Ca · xj · tangit opiniones circa q̄ſtionem actei · et reprobat illos qui poſuerūt actū caliditū in ſumo ·

Ca · xij · docet experimentari complexionem actei per comparationēz eius ad corpora temperata laſſa et egra ·

Ca · xiij · tangit motiua ponentiū actū vehementē caliditū · et narrat et reprobat opinionē ponentiū ipz valde frīm · et tangit cauſam heſitationis antiquoz in complexione actei · aug diſpo ſimilis eſt ei que in oleo roſarum

Ca · xiiij · q̄ quibuſdā modis actū et oleū roſatū non ſūt calida neq; frīa · et in quibuſdam modis ſunt calida et frigida · et ipa nō ēe calida neq; frīa p̄t intelligi tripliciter · p̄mō qua cōtrant in calido et frigido · 2° qua non cōtrant aliqui ext[ra]

3° qua q̄nq; ſunt in hoc extremo q̄nq; in illo · et p̄mo modo dicit non eſſe calida neq; frīa · et 2° apparent dia poſſint · licet non demonſtratiue · Vez tunq; eſt alteri ſimi radia magnis ſeſuali ſup inquiſitione complexionis actei · ſuper qua radice p̄mo cōuenit pluvia ·

Ca · xv · q̄ aer ē ſubtilis · et ignis flāma · p̄ non ignis carbo · et q̄ non oē ſubtile ē ignis · neq; oīs ignis ſubtilis · et q̄ non oē ſubtile ē caliditū · neq; omne caliditū ſubtile · et q̄ nō oē mordax ē ſubtile · liz tria argumenta poſſit hoc admitti · et iō non oz ſi actū ſit mordax q̄ ſit caliditū · et dat cām quare vitreum actū ſentit ex eo tactū aliquē caliditatis

Ca · xvj · q̄ inquiſitiones male inuolute dubiis ſunt a mediis vitande · et plana via tenenda · et q̄ in mediis extreme calidis vel frigidis non heſitatur de complexione actei · p̄ in mediis mō hac · et q̄ multe res calidas ſunt eſſe · et multe frīa ſubtiles · et q̄ actū ē ſubtile frigidū et ſiccū · et q̄ opus e medico ſaire quadā mediocria ·

Ca · xvij · de reprehenſione burgitis media · et quorūdam medicoz antiquoz ſtrutarium brutes mediocriaz ſimpliciū per brutes compoſitaz · cū pocus econtra debeant facere debeant ·

Ca · xviij · refert caſum de q̄dā extollētibo mediocriā quandam podagre · que dum applicaret occurrenti tunc podagrico vehemēs

nocaut· et corripit quosd' antiquos
in leuit' vespiendo medicinas com-
positas quasi ũq; velinquendo mi-
nistrationem de simplicibus/ nisi per-
viam compõitaz· et in negando q
sensu apparent

Ca·xix· ex rebus ꝑpinquis hus
que sensu perapiũt/ ostendit aceti
esse frigidũ· qua ñi aqua bibitũ
infrigidat et sedat sitim· et contra
id obiat· et solut obiectionẽ· et ta-
git casus in quibus aceti tollit siti
et casus in quibus auget·

Ca·xx· q̃ siat ratiocinando lõgiq
a sensu in aliqua medicina experiendi
non ẽ secura ab errore/ sic medicina
aliq; experientia queritur nõ debz
alti' admitteri· ꝑ esse simplex· et si
alti' cõmisceat· aliud debet esse tem
peratũ· siaut ẽ cerotũ simplex·

Ca·xxi· corripit quosd' de non
recta exposicione rez ignotarum·
et de priapus male recollectis exem-
ductione· et in hoc maxime/ q̃ cõ-
tradicũt sensui·

Ca·xxij· corripit abrupticm et
asclepiadem· qui negantes vel cõ-
tẽpnentes ea que sensu apparẽt/
falsis imitatur vombus·

Ca·xxiij· q̃ quisq; sensui hẽt ꝑpũ
obiectũ· et qui querit experimi
ꝑpria sensata sine suis sensibus
manicus est· et de causis et spẽ-
bus sapoz' ꝑm platonem·

Ca·xxiij· de errozibus quozd'
ezra sapores· qua non insistũt ap-
parentibq ad sensum/ nec veris/
ꝑ friuolis vombq·

Ca·xxv· quid significant hec no-
mina chymus et chilus· et de nũo
sapoz·

Ca·xxvj· distinguit sapores penes
suos effectus·

Ca·xxvij· de instructione discipl'oz
vt insistant vtilibq· et sanat experie-
cias de medicinis in humano corpore·
et de tractandis in libris sequẽtibus·
et q̃ prolixitas ꝑmonis necessaria in
duobq ẽ ꝑmis tractatibus hug libri·
vt discipuli retrahantur ab errori-
bus vetez·

Libri secundi sunt xxiiij or· capitula·

Capitulũ ꝑmũ dat causam pivi
sitatis ꝑmonis in virtutibus medici-
nazꝫ simplicium· et corripit sophi-
stas qua ~~vtroperunt~~ incepit a
rebq lonenquus et negauit sensum·
et dat exemplũ sup hus· et refert et
destruit motiua sophistaz· et ostẽdit
quando ad rez venendũ ẽ· et quis
ordo ꝑmandus ẽ· et refert dãt alibi
subsidiaria hic·

Ca·ij· corripit sophistas specializ
in hoc q̃ per colorem iudicare volũt
de virtutibq medicinazꝫ simplicium·
+iudicare· et ostendit q̃ aliquid et fri-
gidũ in medicinis non attendunt
penes qualitatẽ quã actualiter hñt·
ꝑ penes actũ quẽ faciũt in humano
corpore·

Ca·iij· corripit in hoc q̃ cõsimilit
vitas discipulozꝫ in iuniorib·· et
melius cẽt eis q̃ non memorarẽt
colonis· neq; odoris· neq; subẽ· neq;
lentatis· neq; asperitatis· neq; alicui
alterius silis· et tangit vias quibus
medicũt· s· inductionem et exemplũ·
et comparat inuicem illas·

Ca·v· refert sententiã dyoclis sup
frictione corporis ex oleo· et q̃liter

+Ca·iij· repr
dit sophist
q̃ ex odore in
de virtutib· m
simplic

BIBL. ACAD. CIV. MED.

frictionis talis ad frictionem
mambo factū sine oleo.

Ca. vj. ondit quid vere sit et quid
falsi in verbis diocles in argedeno.
et monet et solut quasd' questiões
quas diocles tractare debuit circa v-
tutem olei.

Ca. vij. docet de quo oleo hic intē-
ditur. et distinguit species eius: que
diuerse sint ꝑm tpus: et arthritū et
fructus vnde fit: et altionem olei
per artem

Ca. viij. de causis errois veterū
in experientia meditmaz: tam ex p-
te medicine: q̄ corporis in quo ꝑbat:
et ignorantie egritudinis in qua
datur.

Ca. ix. de controuersia quozdā super
virtute olei. et sublatione dicte con
trouersie per distinctionē. et q̄ queda
mordicatiua per ardentis sedat mor
dicationē: ꝑ non statim dū applicat:
sicut per se sedatiua.

Ca. x. de causis erroris quozdam
veterz sicut circa medicinas sedatiuas
.s. que non siluerunt distinguere
tres modos sedationis: et casus mor
boz ꝑm quos oportet variari sedatiua

Ca. xj. q̄ non oz ut existimemus ī
omī ve contrarias esse vtutes: nec
si ita sit q̄ sint contrarie in oī ve
vt fileamo de altera vparz: sicut
fecit circa quem. q̄uis non sit mi-
nuens credē contrarias esse vtutes
in multis rebus. vnam per se: et aliā
per accidens. et de exemplo super hīs.
et de opinione cuiusdam q̄ aqua
ordei candauisum: panis ablutus de
natiua et ꝓprietate sua addit ī cor-
ruptionem: et reprobatione eius.
et de questione et responsione si
res aliqua malū humorem ciuans
sedat aliquando mordicationem.
et de dra sedatiua rei mali ymo
a sedatiua rei dulcis.

Ca. xij. dat modos in quib⁹ dis-
cernitur int' id quod sedat ꝑ accidēs.
et infert ex dictis q̄ ptisana ordei
candauisum lac et panis ablutus
tollit humorem laudabilē. et a-
deps et pinguedo et oleū dulce et
ꝓpleos dulcis sunt de nā rez sedā-
tiū mordicationem. et dat modū
abluendi hec: vt plus sedatiua fiat.
et albificandi oleū.

Ca. xiij. ostendit quare oleū nō
mordicat neq; si bibat: neq; si ch
sterisetur. q̄uis ꝑm faciat acrid'
in epiglon vastationē et motū p-
uocatiuū ad tussim.

Ca. xiiij. ostendit vnde res hīt
q̄ excitet motū ꝓuocatiuū ad tussim.

Ca. xv. q̄ non oē oleū careat mor
dicatione. ymo falsum ꝓpt' sal mor
dicat. et verens etiam ꝓpt' duas eg
supfluitates: a quib⁹ cū mūdatū
fuit careat mordicatione: et fit
vehementioris albedinis et ma-
ioris dulcedinis. et de modis mū-
dandi oleū a dictis supfluitatib⁹.
quod cū mūdatū fuit: et sine sale
et ablutū: erit elongatissimū ab
oī mordicatione hymectatiua et cle-
mens oīa corpora: nisi fuit fer-
uens aut frigidissimū.

Ca. xvj. narrat de quibusdam
qui tantū salis in oleū imittunt
vt superet vtutem olei: et adurē
videat' cutem. sicut dixit arge-
denus de oleo. et hoc facūt in

preseruatione a podagra et do
lore uicturaz. et reprobat ar
gedem comparantem hominē
munctū oleo ad abos firxos ī eo
et dicentem firtationem ēē oleoma
gis ēē laboriosam q̄ ū manu.

Ca.xvij. de opmombg antiqz
phoz circa cōplonē olei et motus
eoz.

Ca.xviij. repellit ꝓmones dcoz
phoz vt mutiles et nonnos medi
cas. et resumit quedam documēta
sepius iterata circa experientiā me
dicinaz. et applicat ea ad oleū
predistinguens species morborū
simplicium quibus applicatur.

Ca.xix. q̄ complexio olei sola
experientia declaratur et inuen
tur esse equalis. quia imprimit
corporibg quibg admistū tuū
caliditatem simlem caliditati eoz.

Ca.xx. q̄ oleū non confert nec
nocet notabilit habentibg spasmū
saltū remouēdo ablationē sensus
aut ipsius diminutionē. quia ēgle
ī ms fortis calefactū fiunt. et ē simt
instrumentū et mā cetis medicis.
quia mixtum cum calidis calefaciunt
et cum frigidis infrigidat. mde ē
q̄ quida dicūt oleū esse calidum
aliq̄ frigidū. et istius controuersie
tres sunt causē que fecerunt eos
errare. ū hoc q̄ nescierunt cōplexo
medicam inuenire posse.

Ca.xxj. declarat que sit cōplexio
olei p comparationē eius ad silia.
s. ad aliū tpatū. et vestimentū
et aerem temperatū circūdantē
corpus. et duos homines tpatos
se tangentes. et ostendit q̄ non ē
idem prohibere rem a frigore. et
dare ei de se caliditatē. et ideo nō est
idē aerem calidū calefacere corpus et
aerem temperatū. et declarat per
simle m medicinis. et tangit duplī
cem modū quo cauētē ad ōpmandū
q̄ oleū calefaciat.

Ca.xxij. xxiij. q̄ oleū ē medium mis
ter̄ que humectant et que desiccant
sicut mis res que infrigidant et que
calefaciūt. si purū ammm strenue
non calefactū nec infrigidatū. ita q̄
ꝓpriat complocm corporis vt muent
ea. qua prohibet ne euacuetur ex cor
pore totū quod resolui ex eo de ba
pore. et si cum oleo fricues multū cor
pus quibus per frictionē calitatē.
mdē ē q̄ oleū confert lassitudini du
obus modis. et balneū dulcis aque
calide simlit. presertim cū ei cōmisceb
oleū ad retinendum aquā

Ca.xxiij. q̄ oleū est velut matia
et instrumētū medicinaz humidaz et
siccaz sicut calidaz et frigidaz. quia cū
humidis humectat. et cū siccis siccat. et mi
nuit de operationib eoz quibg misce
tur. ꝑ non de uiamentis. et q̄ aq̄
mixta oleo plus valet lassitudini q̄
aqua sola. et q̄ quīq mutant me
simul mixte ad spem alicuius nō tñ
ab illo quod stat loco materie.

Ca.xxiiij. dat excusationē de pro
lixitate. et resumit quedā dicta ꝑ us
obseruanda in experimentis medi
cinaz. et quedā dicta de oleo. et tā
git duplicem modū olei vsū. et cō
plexionē et gradū olei vsitati pum.

Libri tercij sunt xvij. capitula.

Capitulū primū ꝓponit intentum
et dat excusationem sup prolixitate.

et tangit ea de quibus agitur in p° 2° et 3° libris huius.

Ca. ij. distinguit caliditatem frigiditatem humiditatem et siccitatem. ex qua distinctione proficit ad sciendum modum experiendi complexiones medicinarum. et vituperat illos qui minuitur eligere virtutem augere medicinarum ex subiecto corporis medicine aut ipsius colore aut odore aut tactu aut sapore aut odore.

Ca. iij. de principiis huius artis. sicut sunt littere et scripture. et sillabe. prime qualitates. et de diuisionibus earum mutationibus. et quod non querimus complexionem medicine non querimus virtutem ymaginem in ea sit caliditas aut frigiditas absolute sed secundum relationem ad corpus humanum.

Ca. iiij. dat modum inquirendi qualitates virtutes aque maris inueniuntur sicca. et corrigit illos qui iudicant de virtutibus medicinarum per operationem ad ymaginem non ad esse humanum solum. et de conuenientia et diuersitate rerum in qualitatibus et gradibus subiectis.

Capitulum. v. ostendit quod dicitur aliquid temperatum frigiditatem aut caliditatem respectu corporis hominis. et quod res calida mixta rei nature calide infrigidat ipsam. et similiter tepida. et ita per tactum deprimuntur sepe in iudicio calidi et frigidi nisi fuerit temperatum.

Ca. vj. quod in experiendo virtutes medicinarum non queritur an medicina absolute sit calida sicut ignis aut per ymaginem super eam sicut sanguis aut per comparationem ad equale sibi in quo sicut leo in animalibus aut et adolescentia in etatibus. et comparando ad hominem virtutem medicine que solo nostro experimento et quod vituperio digne sunt qui experimento veluti coloribus et odoribus medicinarum insistunt. et de modo experiendi complexionem rose. et de reprehensione athanasii nectantis oleum rose cum acreto infrigidare.

Ca. vij. quod virtutes medicinarum sunt examinande per experimentum in corporibus perfecte sanis et in egris egritudine simplici. et de complexione olei. et olei rose. et rose. et seminis huius. et habitudine subiecti seminis huius ad aquam rosatam. et de subiecto et virtute camomille et comparatione eius ad semen huius et rosam.

Ca. viij. quod medicine patiuntur recedentes a temperamento quia calefaciunt quia infrigidant. et quia conseruant corpus secundum quod. et hoc secundum diuersitatem corporum quibus applicantur. et ideo si cum medicina calida vel frigida miscetur in cura morbi medicina tepida non erit mixtum malum neque bonum. et si aquam frigidam vis facere tepidam adde ei feruentem. et si corpus lapsum vis reducere ad temperamentum ei addas medicinam lapsam ad contrarium.

Ca. ix. quod error sepe cadit in notitia caliditatis propterea quod temperatum dicitur caliditatis. et declinans ad caliditatem caliditatis. cum temperatum deberet dici commixtum. et declinans ab hoc ad

¶ Ca·xv· q̄ non ē eāde ratiō ſpi-
tuatis et ſpitꝰ·ymo ſpituatis
ē res vna ſimplex ſingularis· et
ſpituū eſt multiplex· et q̄ roſa
confert m̄ p̄ncipio flegmonū· et
oleū roſ̄ m̄ augmento· et oleū
olue m̄ ſtatu· et q̄ augmentū a-
poſtemarū mediaꝰ exigit me-
dicinas/ nīſ̄ ullas que competūt
m̄ p̄ncipio/ et que competūt m̄
ſtatu·

¶ Ca·xvj· q̄ oīs res media nīſ̄
duo cōtraria eſt compoſita ex illꝭ/
et de duplici modo compoſitiōis eiuſ·
et q̄ modus 29 compoſitiōis mue-
mtur m̄ oleo roſaz· et q̄ oleū
roſaz plus huīctat corpora
ſicca q̄ oleū olue· et de cauſa hꝰ
et ſlium·

¶ Ca·xvij· q̄ medicine nāliꝰ et
mtenſe fīē/ ſunt pernicioſe· et q̄
haz operatio velocior et maior
ē m̄ hoīb⁹ calide complexionis· et de
cauſis hūmōi· et q̄ tales medicine
q̄to magis m̄ corpora mouentur
mīng lediū· cui contrariū eſt de
corroſiuis medicinis et putrefactiuis·
et quare uſquaq̄ nutrit turdos/
et nīſ̄ fiat hominē· nīſ̄ ſumat ex
eo tam modicū q̄ a nā vincatur·

¶ Ca·xviij· q̄ medicine nīſ̄ ſanctes
ſanitate ſua· non ſunt nīſ̄ ſanctes m̄
toto q̄ē· ſz̄ per q̄ntitatē ſuā· et q̄ ſ̄
fīē potentia/ non ſumentes ſ̄ p̄ncipiū
m̄ ſanationē niſi a corpore niſi a cor-
pore· et q̄ indigent ad cōplendū
ſuā actionē corporibꝰ ſanis· et
ideo dū m̄ ſentitur ad vnō paute q̄-
ntatis aque nīſ̄ ſicut· ſz̄ vinū fortē
multū prohibet et ſanat hazmoꝛ-

¶ ſupfluitatem/ ſupfluū· et cauſa
corroſiuis eſt qua medicine ſpirate
vel paz elongate a tempamento
non equaliꝰ immutant omne cor-
pus· ideo corruptiuꝰ ē vſus nōm
et ſuā rez· et ſimiliꝰ ē m̄ ſicco et
hūdo·

¶ Ca·x· q̄ iudiciū particulare de
medicina q̄ ē calida vel ſua reſpe
tu corpis cui⁹ diſpoſitio ē hec di
ſpoſitio vel hec/ eſt facile· ſz̄ vle
iudiciū ē difficile· niſ̄ condicio
ponat⁊ ſup q̄ fundetur· e· q̄
medicina non dicat⁊ calidā vel
ſuā ſicca vel humida reſpectu cor
poris quoꝛūcūq̄· ſz̄ temperati·
et graduat⁊ penes rectū ſumpt ab
illo

¶ Ca·xj· de neceſſitate ponendi
medicinas m̄ gradu· et q̄ aparet
via ad gradiandū eas ē experi-
mentū· et de dicendis ī reſiduo
huiꝰ libri/ et m̄ aliis ſequentibꝰ
libris·

¶ Ca·xij· q̄ multe medicinarum
apparentes ſimplices ad oculum
ſunt ſz̄ m̄ nā compoſite· et q̄n-
q̄ cōtrarias hīnt virtutes· ut ap-
paret multis exemplis

¶ Ca·xiij· q̄ contrarietates que
accidunt m̄ corporibꝰ ſimiliū
partiū/ proceduīt a p̄mis ēlitatibꝰ·
et que accidunt m̄ corporibꝰ diſſi-
miliū partiū/ a ſaporibꝰ· vt do-
cetur multis exemplis·

¶ Ca·xiij· q̄ medicina cōpo
ſita ex contrariis virtutibꝰ per
artem vel per nā/ operatur
ſimul per vtramq; virtutē diſpo-
ſitionem media m̄ corpore·

Ca. xix. de medicinis putrefactis et corrosivis: que ꝓpter plus morant in corpore magis nocent: et in toto ꝓrie corrumpunt nam. et sunt queda ex eis potentia calide: queda sunt actu. et non mutant qualitate: sicut sine mente: ymo pars ex eis occidit. ꝛ multe ex eis non mutant nisi post tpus longum. et de duplici causa quare multe ex eis non mutant.
et cum dant in minima qualitate/ superat a corpore: ꝛ nutriunt.

Ca. xx. ꝙ in medicinis sunt sibe multe scientie corporis: sicut si sue cis non tangat aliquis aurum admiscat qualitas extranea. et ꝙ species attractionis non sunt nisi per ꝓprietatem qualitatis que sunt in subiis. et ꝙ queda medicine solutive dicuntur solvunt/ non nocent: ymo nutriunt corpus: et quedam mutant. et ꝙ medicina solvens humorem conuenit cum humore. ꝛ eo fortiorem trahit ipsum: et non humor ea. et ꝙ medicina solues sibi unitat a corpore/ conuertit in humorem que solet attrahere.

Ca. xxi. de duplici ꝓie demonstrationis. et de permutatione unius ad alterum. et exemplo super hiis. et de diuisione duplicis assimilationis solutiue a humore. et de causa quare medicina solvens ꝓiudicet: et quis fit abus.

Capitulum xxii. de solutione superflua medicinarum solutarum: et de eis. et de ordine exitus humorum in solutione superflua. et de causis euacuationis humorum a medicina solutiua/ que non sunt ꝓpter alie medicine.

Libri quarti sunt xxv. capitula

Capitulum primum continuat dicta dicendis. et aperit intentum. et dat causam quare membra alia non sentiunt sapores sicut lingua. et recipiant impressionem ab eis.

Ca. ii. dat modos distinguendi mutationem mordicationem que fit a frigido et mordicationem que fit a calido

Ca. iii. infert ex dictis ꝙ quedam medicinarum mordicatiuarum sunt ex totis calide: quedam frige. et dat differentiam inter eas/ premittens ꝙ siropi et balnea temperati dicuntur impropie calidi: et impropie dicuntur immixti temperati: qua caliditate habet delinosam dilectam. ꝛ si minimum moventur ledunt resolue do sine mordicatione. ymo quia occidunt. et ostendit que mordicant. cum medicinarum impropie mutent omnia viua corpora et in cutem extrinsecam: et que non. et dat causam huius.

Ca. iii. de rebus que iuuant medicinas mordicatiuas ad penetrandum et mordicandum. et de ordine corporum in subtilitate et grossitie et comixtione alterius ad alterum. et quare aqua non fit ignis. et de comparatione caliditatis ignis et aque ferventis ad caliditatem medicinarum. et de descriptione subtil et grossi. et de causa diuisionis eorum in paruas vel magnas partes: et penetrationis vel non penetrationis in cute.

Ca. v. ꝙ medicine dies sunt mequales in suis complexionibus. et de declaratione super hoc per multa exemplum.

Ca. vj. de differencia mt⁹ aquā agreste et acetum in acetositate. et q̄ omne acetosum puru ē frīg confevens inflāmationē et cōbustionē et nocens frīs morbis. et acetosum permixtū acuto p̄ tenuat in caliditate. et p̄ mixtū stiptico plus habet frīgitatis.

Ca. vij. nistunt sophistas vt non solū sint contenti exercitio in dyalectica. ꝫ etiam erudiant sensum gustus ocz in saporibo exquisite mapiendo a simplicib⁹. vt si velint experiri acrimoniam / temptent allū et cepas. si stiptitatem gustent sumac et gallas. si amaritudinem gustent baurach mirrā et murrā. si dulcedinē gustent congelatū vue et mel. si insipiditatem gustent aquam puram. et per hos sapores nosscent compositos. vez sapor ī sipidus non solū in aqua ꝫ in alus reperitur. in quibo non ē caliditas vel frīgitas excessiua. ꝫ temperies aut declinatio ad modicam frīgitatem.

Ca. viij. ostendit que dispo⁹ qualitatū reddit medicinā glutinatiuā et oplatiuā. et enume rat plures ex eis.

Ca. x. q̄ medicine stiptice sūt grosse frīc. et acetose sunt subtiles frīc. et q̄ sensus et vō certificant aliud. et q̄ stiptica et pōticum non differūt nisi ꝫm magis et minꝰ. et q̄ in cadē medicina q̄nq̄ reperiūt³ sapores multimo q̄nq̄ maxime contrarij.

Ca. x. q̄ in examinando vtilē medicine a sapore purus sapor non permixtus ē eligendꝰ. et de exemplis sup hus. et reprehensione quozdam qui neglexerūt hoc. et negarunt ex saporib⁹ posse trahi iudiciū de vtilitate medicinaz. et quid veri quid ve falsi est in dictis eoz. et de causa tractandi hic de saporib⁹.

Ca. xj. de iudino duplici vtilitate medicinaz per suos sapores. et p̄mo per sapores simplices ꝫm ꝫnoēz distinctiuū.

Ca. xij. complet ꝫmonem de sapore stiptico. qui non ē nisi pōticus debilis. et sapore acetoso. et ostendit qualit⁹ et in quib⁹ frangit² sapor pontic⁹. et ad quos alios sapores conuertit². et in quib⁹ permanet mutuus.

Ca. xiij. de saporib⁹ dulci et dulcoso.

Ca. xiij. de conuersione vnoꝝ ad diuersos sapores tam naturali q̄ preter nām ꝫm longitudinem tp̄is.

Ca. xv. de dra mt⁹ sucū agreste et acetū.

Ca. xvj. tollit errorem credentiū q̄ acetositas efficiatur a calitate. ꝫpterea q̄ in vere et estate vina de bilia arescūt et in hyeme ꝫbuat².

Ca. xvij. ondit quid ē vem acetū tota silua. et dat causam finalē et diffinit conuersionis vel ad vē et necessitatis lingue et multitudinis⁹ nūoz eius. et multitudinis glutinū cōnexioz. et ostendit que inuti unt ex saporosis. et que non. et distinguit modos permixtionis saporꝫ

Ca·xviij· de causa multitudinis
saporu non dulciu· et de causa qua-
re quedam saporosa non indigent
rectificari· et alia indigent· et de
modis rectificandi ea que indi-
gent· et declaratione a simili i
humano corpore·

Ca·xix· ostendit qualit/ et a
quibus causis et in quibus corpo-
mel quod e dulcissimu/ constitui
in humorem amarissimu· et in
quibus constituu in sanguine· et
luc solitu· & interdum luc acesci-
mel vero nuq·

Ca·xx· q acetosus amarus et
acutus sapores mordicant lingua·
et q hoc mordicatio e sensatio tac-
tus/ non gustus· et de causis quare
mordicant· et de sapore acuto in
speciali· et spebus ipsius·

Ca·xxj· comparat sapores acutu
amaru et dulce admixtum in calidi
tate/ et quelibet eoru ad seipm/ & in
q e intensior vel remissior· et ondit
usq ad que t'mnu ostenditur opera-
tiones cuiusq eoru in homine·

Ca·xxij· de differentia rerum acuta-
ru ab amaris et stipticis alia q i
caliditate· et q omnis sapor amarus
e sequens subtum calida sicca t'rea
subtile & plus et minus·

Ca·xxiij· pluribus probat rombus
q sapor amarus non e mixt i cor-
poribus siue complexionis· et com-
parat aquas salsas/ et spes salis
admixtum/ et saporem amarum
ad salsum·

Ca·xxiiij· de odoribus·

Ca·xxv· de coloribus·

Libri quinti sunt xxiiij· capitula·

Capitulu primu repetit aliqua
dicta in proibolibus sub breuitate
dicendis in hoc· et aperit intentu

Ca·j· q necessitas fuerat ho
minem tam medicum q vulgares
ad querendu medicinas diuersi
tutu· quaru aliquas nouerunt
vulgares· et aliquas non· imo
in quibusd discrepant abinuicem
medici·

Ca·ij· refert ea de quibus agit
in vnoquoq partiularium libroru
de simplicia medicina· et enume-
rat multas xtutes 2as et 3as ordi-
nis a primis· non tn omnes· qua for-
tasse nequeunt certo numero co-
prehendi·

Ca·iij· dat modu procedendi
hic· s· non euacuando per singu-
las xtutes· & eligendo compotas
ex eis/ medicinis valiores· et de-
clarat hoc sub exemplis· et as-
serit primu modu q procedendi· s·
euacuando/ attingere experimeta
toribus· et in/auctoribus ioannis
onis· et q quatuor primi libri
sunt speculatiui· et hic quinto
est practicus/ attingens magis
sanitatis· et quare hic inserit·

Ca·v· de dna medicinaru apc-
tituaru a lenitiuis· et de modis
diuoru et lenitu· et quis ex illis
attingat q posito·

Ca·vj· de modis quibus res i-
duant· et quid q vie dicatur
duq· et de modis medicandi du-
ra & in modos inuasiones eoru·

Ca·vij· q non omnes medicine
diuturne lenitiue que tollut duritie
quocuq modo causatam· sed solu-

ille que lenūt duritiem memb'
u frigiditate causatam · precipue
si fuerit in illo hūiditas coartata ·
et de cura appropriata cuiꝰ mo
dificationis mēbri et dīa que
debet esse int' qualitates mediē
lentiue et qualitates aperitiue

Ca·xiij· quasd' describit mediās
aperitiuas et similes quātitatiuas · et
ostendit quare et q̄ respectu di
cuntur calide et humide · et q̄lis
ē haz effectus · et distinguit tres
species altāationis et eaz in hu
mano corpore · et concludit q̄me
dicine aperitiue sūt sīles corpori
bus sunt aperitiue ·

Ca·xx· de medicinis lentiuis mē
bri in quo ē apa diuīt · et differē
cia eaz ab aperitiuis ·

Ca·x· sūmatim collegit ea que
ꝓpria sunt medicinis aperitiuis ·
et que ꝓpa sūt medicinis lentiuis ·
et ostendit q̄ aperitiuas mediās
oportet esse eglutinatiuas · ut spi
ritū retineant interius · quo fit di
gestio ·

Ca·xj· narrat medicinas multis
conferentes in curatione sanei ·

Ca·xij· commemorat medicinas
lenientes membra in quibꝰ ē a
postema diuz · et describit apa diuz
et causas eius · et ondit an ex eis
spetent medicine lenitiue que
narrant hic ·

Ca·xiij· de medicinis mdurātibus ·
et q̄ corpꝰ non fit diuīt ꝓpe mst per
congelationē · et q̄ res siccata nō
ꝓpe dicatur dura · et curatiu hu
mectationis sicut res tensa molli
ficatione · et res molli ficata tēpoꝛe ·

Vt ꝑz in cute et uncturis · et de cāis
mollitiei et tensionis uīturaz · et
de dīa modoz tensionis cutis a mo
dis tensionis uīcturaz · Vnde fit q̄
medicine mollificatiue sūt plurīū
spēz ·

Ca·xiiij· de medicinis eglutinatiuis ·
et de mūdificatiuis et aperitiuis
poroz et foraminū et sordiei ge
nerate in vlcꝰ ·

Ca·xv· de medicinis ꝙuocatiuis
urine · et de mūdificatiuis veniū ·
et de mundificatiuis lapidis eoz ·

Ca·xvj· de medicinis extenuātibꝰ
orificia venaz · et de medicinis cō
trarijs predictis · et exemplis oīm
haz et de dīa int' medicinas rari
ficatiuas et caustiras ·

Ca·xvij· de medicinis putrefactis ·
et de medicinis dīminuentibꝰ car
nem · que licet interdum consoli
dent non dicūt ꝓprie consolidare
et de medicinis ꝓprie consolidatiuis ·
et de implentibus vlcꝰ profundi

Ca·xviij· de medicinis attractiuis
et de impulsiuis · et de modis tribꝰ
medicinaz attractiuaz ·

Ca·xix· de medicinis ghutinatiuis
et liberatiuis a venenis ·

Ca·xx· de medicinis sedatiuis doloꝛ
vere · et de sedatiuis stupefaciendo ·
et comparatione eaz adinuicem ·

Ca·xxj· repetit dicta prius sufficia
enter in quē vt addat aliqua spālia
maxime arta xtutem solutiuam et
mūdificatiuā · quā omnes imme
rant int' xtutes medicinaz · ꝑ nō
oēs conuerdant in modis eius · et a
bitu sue significationis · imo sepant
ab ea quādā multas xtutes q̄ꝫhē
sas

sub modo eius cōi/ et mūdificātes attrahendo/ et mūdificātes nō attrahendo: que sunt de qb⁹ quātū lac et sperma: de quibꝫ statim dicet²/ premissis paucis de medicinis tussis.

Ca.xxij. q̄ sitūdo ē mult⁹ medicinas q̄uocātes et abstīdentes menstrua et facientes exuberare lac et spma et abstīdentes vrinas. et q̄ medicine prouocantes vrinam et medicine tussis sint ysis pxime. et de virtutibꝫ facientiū lac et nocentiū lacti in speciali.

Ca.xxiij. de medicinis prouocātibꝫ et abstindētibꝫ menstrua. et de similitudine et diā inter eas/ et multiplicantes et abstendentes lac. et de cōmemoratiua et diā mult⁹ q̄uocātes menstrua/ et prouocātes vrinā/ et q̄uocantes sputū/ et educentes lapidem a renibus et vesica.

Ca.xxiiij. de medicinis generatiuis spermatis: et de extinguentibꝫ sperma. et de q̄uocatiuis spmatis: et de vetmentibꝫ sperma. et de cōparatione eaꝝ ad medicinas lactis et menstruoꝝ et sputi et vrine. et de locis in quibꝫ muent² que mēbra nutriūssant/ et que subtiliant.

Ca.xxv. de medicinis rectificātibꝫ operationes sensuū/ et stomaci/ et epatis/ et aliorꝫ membroꝝ. et quare sic nominantur.

Ca.xxvj. de erroribus antiquoꝝ aut⁹ vsus nominū.

Ca.xxvij. tangit duas sūmas q̄ restant tractande. quaꝝ una ē q̄ virtutū contrarietas ē experiēda per operationes. 2ª ē/ determinatiue de/ tradituū medicinaꝝ. et exequtiua de pma/ ostendens q̄ per operationes iudicatur super virtutes cōtrarias: et q̄ sapores non sunt virtutes. nec de eoꝝ contrarietate ē hic curandū. sz de ipoꝝ operationibꝫ et complexionibus. et ē exequtiua de eis.

Ca.xxviij. exequitur de sda summa. s. de determinatione tradituū medicinaꝝ.

Finit tabla simplicium medicinaꝝ.

Liber galieni de simplicium medicinarum continet quinque libros parciales.
Liber primus de virtute atque actione et a quot sint virtutis septem capitula
Capitula primi ostendit quid nomine intenditur hic: et quid intendit. et quid significant hec nomina medicina. abus. medicina simplex. virtus. virtus in actu. virtus in potentia. et tangit opiniones aliarum super virtutes. et remittit nos ad tertium librum de complexionibus ut per eum librum presentem intelligamus.

Non est necesse hic ondere si nam vilitatis cognitionis virtutum medicinarum simplicium in componendis: que sumuntur ex medicinis compositis. et in usu eius quod iam inuentum est ex eis compositum in longa ad que inuente sunt ego velim ostendere primum horum duorum capitulorum in libro compositionis medicinarum: et capitulum tertium horum in libro de regimine sanitatis. Hic autem remedium orabo eos quod confirmat autem eo quod dixi in libro de complexionibus de quibus esse medicinam: postea primus definiam nauero nota que auxilium in hoc meo libro. Dico igitur quod nolo per seruonem meum medicinam nisi de aliquo proprietate cuius alterius nature. sicut nolo per hunc nem me intelligi abus nisi omnem de aliquo proprietate cuius augmentet subtilietur minuam: et addit in ea quam

medicina et abus simul non sunt nisi secundum sententiam relationis. Seruo autem nomen medicina simplex cum nomen oppositum huic medicina composita. Simplex igitur est que in natura sua est pura. Virtus autem est ea quedam agens. Et hoc quidem virtus alia est que est mixta actui: et alia est que est ex sententia eo quod erit extra actum. Actus autem est sicut virtus calefactionis in igne. et virtus infrigidationis in glacie. Et ex sententia quidem eius quod erit extra actum est sicut virtus calefactionis in pipere. et castoreo. et que sunt eis silia. Nam nullus est qui ambigat quin plurimum quin in medicinis solutivis sit virtus soluens: et in medicinis que faciunt vomere sit virtus commouens vomitum: et in medicinis que stupefacere faciunt sit virtus mouens stupefactionem: et in medicinis que commouent tussim sit virtus commouens tussim. Et ad ultimum in unaquaque medicina est virtus que nominatur per nomen diuinatum et ex nomine actionis sue. Et in subiecto autem huius virtutis et quid ipsa sit diuersi fuerunt homines. Quidam enim estimauerunt quod subiectum eius est ex eis que non sentiuntur. sicut dixerunt physici qui nominant contrahentes: et medicinas que nominantur experimentales.

Et ex eis sunt qui dicunt quod subiectum huius virtutis sit. Verumtamen isti inter se dissentiunt. et illud est quia quidam eorum proponunt illam ad qualitates et figuras et situm parcium et foraminum. et quidam alii comparant illam ad caliditatem et frigiditatem

et siccitatem et humiditatem. et ulsō
ꝑm elementa que narrat vnaqꝫ
quaꝝ sectaꝝ. Et quia nos iterum
iam ostendimꝰ in libro nō de ele-
mentis ꝑm sententiā ypocratis q
corpora animaliū et alia corporare
liquaꝝ vez non sint ꝯplata nisi ex calō
siō humido et siccō. tunc ponamꝰ q
ista sint subē xtianā sanitatis in me-
diocribus et in omnibus alijs rebꝰ. Si-
militeꝝ ostendimꝰ in tractatu 3o libri
nri de complexionibus. Quare notē
ē ei qui vult hic intelligere q hic dici-
mus. vt exactet seipm in libro illo.
Nam nos iam dixim in eo totū
quod necesse ē scire de esse medici-
naꝝ vli sua cognitione totali. Et
illud aug hic ꝛeinemoram volumꝰ
de eaꝝ ee. non ē res determinata
nuda egressa ab illo ꝯplete totali. imo
non volumꝰ nisi exponere res quaꝝ
ignā et sumas dixim illic per ꝑ-
nonem vementem super species
eaꝝ. et eaꝝ distinctionē.

Capitulū .ij. de pus ꝓtractādis
hic sine diminutione.

Dico ergo q ꝓmū quod oz
nos sine diminutione
pertractare. et ꝑm plu-
rimū. est ut ponamꝰ experientiā
nrām in xtiane ad aug intendimus
experientiā ex ipa re ad quā ꝙrat.
Et illud. qm non oportet ꝓpter ea q
usquaq; infrigidat corpa hoīs. vt
infrigidet turdos etiam. et nō opz
ea nutriat turdos. vt nutriat hoīes
itez. Et ꝑm hūc modū itez. non
ꝓpter ea q elborus hoīes solut. oper-
tet vt soluat coturnicem. neq; ꝓpter
ea q ē alia coturnica. oz ut sit alia hoīs.
Et ꝑm in quo oz nos aspicere
ē vt distinguamꝰ ne illud quod ē
ex sentia accidentis. et quod ge-
neratur ex re per se ꝙtatione ꝑ.
Verbi gra aqua frā multoties
existit causa vt reddat caliditas
extra q ipā infrigidat cute. et ag-
gregat ea. et inspissat ipm. qm
hec ē res quā sequitur reductio
caliditatis. quemadmodū ondi-
mus illud in tractatu 2do libri
nri de complexionibꝰ. Et aqua
itez multoties infrigidat ve-
nas sue resolutiones. qua resol
uit humorem qui calefiunt cor-
pus. Cum ꝯ subtilis exeat co
siderationē in hijs rebꝰ. et deter-
minat eas. deinde pcedit ad ex
perientiā xtianā de aug esse ē
quivit. non erat in eo quod vi-
deo velociꝰ. Et non ē nobis ne-
cesse ponere esse quod ē in expe-
rientia xtianā ex re alia. nisi ex
re ad quā comparat. quod ē
ex facultatibꝰ rebꝰ. Inde ē q si
nos volumꝰ experiri xtianē olei
de ꝓpietate eius sit calefactiue cor-
pus hominis aut infrigidative ipm
aut exsiccative. aut humectare
illud. non inquirimꝰ de eo an
ipm corrumpat aliqua calefactio cor-
poris. aut an sit pinguis aut
viscosum. aut leue. Et si volumꝰ
experiri xtianē rosē aut xtianē
cerusē. non considerandum in rube-
dine coloris rosē. nec in albe-
dine colorꝭ cerusē. qm nō sequitur
nāio vt sit omne rubeū calidum.
nec oē albū frm. imo nō sequi-
tur nisi ut aliqua eis oriuntur corpori

et calefaciat ipm calefactione p̄ q̄
et fiat illud per se non media-
te re aliqua neq̄ per sēsibilem
actionis q̄ virtus eius ē virtus
calida. Et similiter ē ꝑmo in
rebo frigidis q̄ infrigdant corpa.
Et si res nō fuit ꝑm hoc .i. vt
fiant hoc per ꝓpheciā vel alio
in quo non est rationabile tūc
illud ad quod ē redeūdū ē deus
Unde q̄ licet nobis dicē q̄ pipis
albi virtus ē xpalis calida. et similiter
semina virtute et artemisie et cal-
amus et elebori albi. aut vide liz
nobis dicē q̄ luti apportati de sa
mos nominati stella et luti apporta-
ti de selmes et cerusse et salis
et calcis et musti et lactis vir-
tus sit xpalis frigida. cum sint omnia
ista colorata albi. et xpalis cōplexionis
sit ꝑm vltimū contrariet.
nide ē q̄ vnaquaq̄ harū duarū cal
cis et musti sue comparati in colore
filis existit vltimo finaliter mix-
et contraria existit ei in xpalitate sua
vltima contrarietate. Et con
trarietas inf̄ vtrasq̄ ē res que ex
peritur per sensum. q̄m cū mix
ceperit corpori sentit corpus
frigidatem in eius cū in ꝑmis ceperit
ei. Et ꝓpter plus remanet ceperiens ei
sentit frigiditatē eius plus. et vi
demq̄ cū iterū non remanere neq̄
frigidū quando aducent ei caliditas
parua. Et nos non videmq̄ cal
cem infrigidare corpus in ꝑmis
cum ceperit ei. et q̄to plus ꝑ-
seuerat ceperiens ei erit calefac-
tiua ipm calefaciat magis cognitā-
tata et manifestior. Et hoc est

sufficiatio q̄ virtus medicine non
aperitur et indicat de ea nisi ut
sit de operatione eius aliquid ī corpe
cui ceperit. Cū igo medicina que
a ꝑncipio rei vsq̄ ad finem eius nō
cessat calefacere corpa diu ꝑmanet
ceperiens ei et eius calefactio qua
calefaciat ipm addit semper tūc
eius operatio hec non est per sēm
tam attendentis ꝓmo per naturā
suā. Et sīl medicina que infrigdat
a ꝑncipio rei vsq̄ ad finem eius
ē frigida per potentiā: nō p actūs
Q̄ si tu non cōsideraueris ea tpe
longo experiendo eam in ipo et in
tellexeris ea ut ex fine rei posteā
vememoraueris ea tunc iam cōsecut
te error in verbo pluvimus. et non
eius secundū quā illud reducat te ad
hoc ut dicas in aqua fiā q̄ nō ē fiā
tantū potentia: ymo ē iterū calida.
Nos quidē ꝓpter muemmq̄ ea visibi
litatē fiam q̄ dum perseuerant ceperies
corpori dicimq̄ q̄ ē fiā. Et ꝓpter
quidē q̄ multotiens fiat actiō calo-
ditatis reductionē dicimq̄ q̄ ē caliditā
ea q̄ sit res ꝑm hoc tunc non est
nitide nobis ut ē. ꝓpter diuitiarū
huius res: vel vilitatem. et oblitu
stamur eas sine determinatione. Et
mutuq̄ medicinaz que expirat oz
ꝑm q̄ narrauimq̄ in libro nō de
complexionibus ne sit manifesta frigi-
neq̄ caliditas manifesta. ut non
subministret xpalitas et qualitas eius ac-
cidentalis xpalitatem eius naturalem
et expellat ea. Et necesse ē tibi
iterū vt determines cum istis rebo
res alias. quas iterū iam diximus
illic. et ē dicā nō abū et mediocriz

BIBL. ARAB. MED.

et sup̄ memorans esse amboz:
quia ambo simul sint de rebus mi
tranbo m caplo relationis: et q
ambo multotiens simul actuat
m suba vna: sicut iam oñdmo illd
m libro complois. Et similiter
ē res m hoc q de rebus sint quedam
quaz queda impmunt m quasdam:
et susceptiū queda eaz impressionē
a quibusd' aī tota suba sua: et de eis
sint res que faciūt illud per qualitē
vnam aut per duas qualitates. Et
aī hac re itez necesse est nobis vt d
t'minemus q rez alie sint subtiliū
parui: alie sint grossaz parui.
Subtiliū quidem par aī sint q
sint velotes ad dimidendū m par
tes suas sine difficultate. et grossa
riū quidē par aī sint m quibz rebē
sm contrariū hoz. Et ad vltmū oz
vt memoremur oīm capitulorz que
diximus m tractatu 3o libri nri de cō
plexionibz: vt experiamur per ea
virtutem medicinaz oīm i primis.
Capitulū .m. per viam experi
docet inquirē virtutem aque que
bibimus: et aquaz mixtaz que nō
bibim̄: per comparationē eaz ad
corpora temperata lapsa: et egra.

Inquiramus igit̄ nos m
primis experiri aquam.
q̄m ipa ē res qua vtūt̄
omnes homines coit̄ sine sam sūt
aut m firmi. et necessitas eā est
nāta ad hoc ut remaneat vita.
Et intende ad hoc q nos primo
vtamur ea m corpore e temperate
complois. et nō sit aqua frā frita
te manifesta neq; calida. deinde
vtamur ea m corpore eā aug gplo
ē mala. sed tm ē nālis. et vtam
ea 3o m corpore eius aug complo
ē mala egrediens a nāli. nā om
nes fecerimus illud. q̄uemcmo sup
experiemam̄ virtutis aque m aīb
ius corporibz exquisite. Aqua
igit̄ cū admīstrat̄ m corpore
equal' complois tpe longo mīs
gidat ipm tpe longo p̄ūd dubio.
Corpora aut̄ malaz coplōnū
m quibz magis vmat frigus mīs
gidat aqua q̄ eloat. Illa vero m
quibz magis vmat caliditas ipa
tardius mīfrigidat. Verūptm
ipa sm dispōnem mīstrat ea oīa
semper. q̄nus non assidnet hō
vsum eius diebz pluribz sz die
vno aut horis pluribz. q̄m aqua
aī ē sm hanc dispōnem nō fiant
actiue caliditati vtiatiōnē i aliq̄
corpoz. Et illud ē q̄m aqua
frā m fine fritatis q̄ adm̄strat̄
hora parua m homine iuuene eu
corpz ē bone tenevitatis fiant
ebullire et vmē caliditatē. Et
si ammmstretur preter hunc
modum tunc ipa mīfrigidat sep.
Et similit̄ez si ammīstret̄
hmoi aqua m quibusd' egris ha
bētibus egritudinem simplicem
singularem calidam aut frām
ipa mīstrat eoz mīfrigidatione
manifesta. Oportet q̄ ut egri
tudo sit simplex. sicut determinau
mo m libro de complexionibus:
vt ne non cadat experientia
sup̄ medicinā ne sz consequat̄
ea iudicium ex via mīfiatiōnis eq
per attidens: sz ex via mīfrigida
tionis eq per nām suam. Et

illud ē qm̄ audit multoaens
qm̄ ep̄itudo ē compōita vt sit
opꝰ quā medicina in p̄mis
effiat p̄ea eam quam faciat in
ipā per viā adendis. sicut mue
nimꝰ illud in aq̄ calido/ quod
quia vocat flegmonem. Ep̄itu
do em̄ hec q̄ nāt̄ ē in mā calida que
effundit̄ ad loca corporis. Et
medicine que tempate calefaciūt/
infrigidant nēcessario in quo hꝰ ē ep̄i
tudo, ꝓp̄ea q̄ ipe resoluit et eua
cuat quod iam collectū ē de illa
materia calida ꝙ infrigidant ipm
per viā adendis. Cū aut si ep̄i
tudo ē vna simplex/ tūc nō ē po
ssibile ut sit in ea aliquid p̄ sem
tam adendis. Cum ꝙ posui
eis experientia tua in aqua ꝑm
hanc viā/ declarabitur tibi q̄ a
qua que bibit̄ ē frā. Aquaꝝ
vero termaꝝ et que sunt aque
sulphuree et picee Xtus nō est
hec eadē Xti. qm̄ non inuenīs
aliquā speciē haꝝ aquaꝝ in
frigidantem cum administrat̄/
et non ē frigida frigiditate ac
cidentali. Et silr̄ dicē aqua
maris cum administratur p̄ter
q̄ iam acquisierit extraneam
frigiditatem in vltimo/ non inue
nis eā infrantem frigiditate
pluvina. Et inde est qm̄ aq̄ q̄
bibit̄/ si homo nataret in ea die
tota et non esset aqua vehemēt̄
frigida imo tepida/ sicut aqua
quā sol calefacit/ infrigidaret cor
pus eius nimis. Aqua vero
maris cum pluvia natauerunt
in ea tota die et tota nocte.

et non nocuit eis illud. Et hec est
significatio q̄ aqua que bibit̄ dul
cis ē frigida in natura sua semp̄.
et q̄ aqua maris non ē talis. Et
si nos cum dicimꝰ aquā non cōsequē
ter apponimꝰ q̄ ē que potatur/ et
dicimꝰ ꝑmone absoluto q̄ aqua ꝑm
nām suā ē frā/ tunc non oportet ut
calumpniemur/ et reprehendamur
q̄ diximus ꝑmonem diminutū aut
non circumspectū. qm̄ aqua que
vere ē aqua pura/ nu pennus alia
non p̄mistetur subā/ ē in virtute sua
frā nātio. Et si ipa curret in loco
vbi ē pix/ aut sulphur/ aut baurach/ ꝑ. flos mī
aut alumen/ et resudat ex eo/ et e loro
radiatur/ et frigatur et asportat̄
et trahitur q̄ ea de subā illig loco
aliquid/ tunc non ē aqua pura.
imo quecūq; aqua ē ꝑm hoc/ est
p̄mixta compōita. quēadmodum
si tu intenderis ad aquā que bibi
tur et permittens in ea salē/ aut
alumen aut vem aliā de eo genus
est hꝰ sentia p̄ frigiditatem pluvinā.
nos itaq; ferimꝰ illud multotiēs/
tunc non possimꝰ hanc aquā ma
ris. et volumꝰ facē aquā salsam.
accipimꝰ ei salem. et primꝰ eum m aquā. et mittimꝰ Xtute in hanc du .ꝙ. aqua salsa et aq̄ dulcis.
obus ē distantia longinqua/ donec
si tu sumas aquam dulcem que
non ē frā frigiditate manifesta neq;
calida caliditate manifesta/ ē sicut
que calefacta est in sole/ et effun
das eā sup̄ apā nominatā et apā he
risipila non erit in ea aliquid
de ea quod ledat infirmū. Et si
tu effundas sup̄ ipam aquā maris/ aqua
aut aquā salis/ aut aquā aliā au

BIBLIOTECA NACIONAL MED

permisceatur aliquid de huiusmodi sicut aqua aut permisceatur sulphur nocebit ipsum per illud nocumento quod quidem ex lesione eius in ipso quoniam membrum illud combustione adiuvetur. Et cum res sit ita hoc modo aque dulces ita se habeant ad salsas frigida. et si tu acquiris ei caliditatem accidentalem. deinde effundas eam super corpus hominis. tunc tu forsitan esse niabis quia tu iam usus es medicina simplici naturali. Res non est ita. quia aqua que est ita habet dispositionem est ex parte quadam composita et non est simplex. quia accepit ex sulphure igneis partem. et accepit ex qualitate eius proadubio. Quia admodum si tu permisceres eam aqua salem exigeret aggregatum ut esset compositum. similiter propter quam commisceres eam ei ignem. qualitas sit illud. aut sulphur. aut si posuisti illud aquam compositam ex parte quadam. immo si diceris quia illud est magis necessarium illo. erit conveniens. Et aqua quidem fetulenta iterum est composita. sicut aqua nili in egipto. Verumptamen cum clarificatur in vase testeo clarificatione et exquisita. simitur quod de eo resudat clarum. Ultima clarificatione. et non oportet ut sufficiat clarificare ipsum vite una. immo clarificetur et resudet bis aut ter. quousque et si fiat illud in ea. non sit securitas super ea. ut ut sit possibile in ea quod perveniat. ad finem clarificationis et mundificationis. Quia nisi sit in tempore in quo fugiunt fetulentia et quia ei permisceant omnes sensus. tunc iam sufficientia est in usu eius per hanc

aqua calefacta ad immersionem opposita.
quia aqua salsa est opposita

qualitatem. et licet ut nominetur tunc aqua clara munda pura.

Capitulum .mj. ostendit quod de aqua habitur experimentum per tres sensus. et non muentur nisi pura. et quia res experiende denudari debent ab omni accidentali qualitate forti accidentali. et aqua pura est ita et humida. qua mixta vero vidit ipsum infrahumidum. et vita humectat. et sitim sedat. et ydropicus nocet. aque vero composite contrarium faciunt. et artificialiter fieri possunt.

Et her quidem aqua experitur. et iudicatur de ea per tres sensus. qui sunt gustus. et visus. et odoratus.

Per gustum quidem ut non sit ei sapor otiosus. immo sit insipidi saporis in summo. Et per visum quidem ut sit in summo munda et clara et luminosa. Et similiter iterum in odoratu oportet ne sit odorem penitus. sicut est aqua maluum in summo malum. ex quibus odoratur odor acetosus. aut acutus. aut putredinis. aut odor alius de odoribus malis. a quibus non est possibile eas altari. Altum vero aqua denudata ex his omnibus propterea est iterum apud illos non mundi in fine mundificationis. sicut millium quatuor elementorum sensatorum est purum. aut non permixtum sit aliud ab eo. Apud sensum vero et apud usum. aqua longinqua ab illis proprietatibus est pura munda. Et aqua quidem que est in istas proprietates

eſt ē in hoc ſm̄ q̄ dixim̄g frigi
di et m natura ſua. nam ſi tu ca
lefaceris ea calefactione fiet ēe
cum ēe manducatore et uſq; m̄
¶ Unūquodq; namq; uſtor ſi ca
lefieret calefactione vehemēti
et corpori ipm̄ ſupereminenti
muemes ipm̄ calefaceret corpg.
ymo non calefieret ipm̄ tantū
ſz gburet aduſtione ¶ Et cū res
ſit ſm̄ hoc tunc non ē aqua tm̄
ymo omnes mediciones que exhi
bentur oportet vt ſint inde ex
om̄ ⁊ calitate et frigiditate acci
dentali forti ¶ Et tibi quidē ſtez
ē poſſibile vt ſcias q̄ oīs aqua dl̄
cis m̄frigidat corpg ex hoc qd̄
dico tibi. ſi tu ſumpſeris rez totum
quod ē rez a liquefacta cū oleo
et m̄ſcueris cū ea aquā et imbi
beris ipm̄ ea terendo vehemēt'
et poſueris ipm̄ ſuper vnam
egritudinē caliditz m̄frigidab
cū eo illam egritudinē illico ¶ Et
tibi quidē erit neceſſe quando
volueris hoc ut m̄ſceas cū
rez a liquefacta cū oleo et ex aq̄
ꝑtitatem plurimam ¶ Et me
lior primitio ſm̄ hūc modū.
neceſſe ē tibi ut ſumas rem eo
litanū mūdatā ꝑtē poſſibile eſt.
et liquefacias ipm̄ cum oleo liq
factione qua fit hūdi. deinde
omitte eam donec m̄frigidet.
et rade ipam cū m̄ſtrā. et pone
eam in mortario. et cōtere ipz
mamba tua. et aſperge ſup ipz
aquā ſtim̄ paulatim ꝑtē poſſi
bile ē ipm̄ bibere poſtq̄ aqua
non cauuerit ex ea ſm̄ ſe.

¶ Dicit q̄ medicina m̄frigidat ad
uſtionem attendentē in febre quādo
ponitur ſup ventrem. et m̄frigidat
omnia apāta caliditatis accidentia ex ſa
tyrione. et apā nominatū henſipti
ti. et apāta nominata prime. et pu
ſtulas nominatas formice. et apā
calidū attidens in carne molli. et
ad vltimū m̄frigidat oēs egritudines
f calidas ¶ Si aut vis experiri
illud ſume hanc ceram liquefactā.
et non permiſceas cū ea aquā
dulcem ſz permiſce cū ea aquā maris
aut aquā ſalſā. deinde medica cū ea
aliquā harū egritudinū quas dixi
mus quācūq; vis. tunc enim tu vi
debis ſubito alterationem et diſſipa
tionem materie. et illud ē ꝑtē mē
tunc cum hoc q̄ non m̄frigidat
aliquā illarū egritudinū quas
dixim̄g aduſſit combuſtione ¶ Ex
multitudine enim diſſimilitudinis inter
aquā dulcem et aliā ab ea ſtant
aqua maris ꝓuenit diſtructio ſi
dam̄ quia ē hec diā longinqua.

Et ſm̄ ſilitudinē huius rez mine
ralium vem m̄ aqua aqua adm̄ ſentē
ſulphur et pix et baurath. et a
qua in cuius guſtu ē ſapor calidi
et caldis. aut ad vltimū ſapor
alicuius medicinarū cauſatus ¶ Omnes
iſte aque ſunt diuerſe ab ea cuius
neceſſitas ē in egritudinibus calis
accidentibus in corpore ¶ Et
illud ē ſignificatio quidē que ō
nū habz vtilitatē vtilis calida. et
ꝑ ſolutis aquē bibitur vtilis eſt
vtilis fiat ¶ Et per hanc candē
viam erit ſtatuit. q̄ ſola herba
qua ē hūda pure hūmiditatis

ſpeces vitreoli
ē attramentū alb
ſi aut nitr ꝑ
ē ſalis armoniaci

BIBL. ACAD. MED.

Et illud est quia si tu intendens ad ulcera que iam exsiccata sunt et arefacta ulua mesuam et infuderis et humefeceris ea aqua dulci fauces ea per illud siccum molliat humida p̄m q̄ reliquę species aquaz aliaz exsiccant ulcera et arefaciūt ea Et ulcera quid facta in corporibus pistantium in mari videbis fistula fieri Et ulcera que siūt in corporibus humentiū vel balneatoz videbis humida tremula Et si tu iterz infuderis p̄ām aqua et posueris sup ulcus et fuerit aqua que bibit/ nucenes ulcus humectari p illud Et si aqua siūt aqua salis aut aqua maris/ inuenies ea arefieri et exsiccari per illud Aqua vo au admistetur alumen sicut aq̄ que ē in regione ytalie conferit reliquis ulceribus Verumptm in ulceribus ad que attrahitur aliquid ex materiis/ est velocius agere p̄ hoc q̄ exsiccat ea omnia Iam ꝯ manifestum ē ex eo quod dixim/ q̄ non ē aliqua reliquaz species aquaz aque in qua sit possibilis humectatio · q̄m nulla eaz vere ē aqua pura · imo ē aqua cui admistetur aliquid aliud quod expellit et extrahit eā a nā · cui ia p̄mixtum sit ei alumen aut calcantū aut sal aut aliud ex eis simulibus Et p̄ illud sit q̄ q̄da haz aquaz stimulant ulcā et p̄cipue ipā · b · aque que sunt i ultimo acutatis et mordicationis. Et nos quid inuenimus sinentem sanari et sedari sitim ego p̄ potū aque dulcis · et augmentat ea sitis et fit vehemens/ cū bibit reliquas species aque salse Dropius aut aqua dulcis ē de deterioribus rebus/ si bibit eam et si balneant cū ea Et si aqua tota et aqua cui admisceatur bauracitas/ et sulphuritas/ et pix/ est cimatua eius. Et tibi quidē possibile ē vt facias aquā similem vnicuiq; speciei reliquaz aquaz · sicut facis aquam similem aque maris/ ita ut p̄misceas cū aqua dulci aliquā subtilem que ē vnicuiq; super omnem speciem eaz Ide est q̄ si tu proieceris in aquā dulcem sulphur facies eam aquā sulphuris Et si proiecerit alumen facies ea aquā alumiosam Et p̄m hoc exemplū aduertes in omnibus speciebus alius Natā ygo aque ppria ē ei frā et humida natura

Capitulū v. q̄ aqua dulcis calida desuper applicata calefacit et humectat · modo tm dissimili et q̄ corpus quod ab ea calefit actus q̄ ante infrigidatur. et ex reprehensione diximus diaz aquā frigidam infrigidare et desiccare. et q̄ dulcis aqua nichil spoliat ab humectandi virtute.

Deumptm cum acquirit caliditatem accidentalem/ calefacit corpus tui cubiti et humectat ipm Et non ē de ppetate eius vt faciat has duas operationes p̄m similitudinem vnā · imo de

proprietate eius est ut humectet
in fine humectationis siue sit
tepida siue permixta aut ma-
gis calida q̄ permixta. Et no
de proprietate eius vt calefaciat
in vltimo calefactionis. nisi ut
sit feruens vltime. Inuenia-
mus g̊ in experientia veritatis
huius sermonis in primis in cor-
pore equalis nature in complexione.
Dico q̄ si tu approximaueris
huic corpori aquā temperate
complexionis in caliditate sua sic
per balneationē sit illud aut
per embrocationem et effusionē
super aliquod membrorum quodcunq;
fiunt facies ipsius per illud in ho
ra am effundis ipsam super illud
humidus et calidius q̄ fiunt. Si
g̊ tu feceris corpori illud et ab-
sideris illud deinde remembris
te ab eo et non aggregaueris
ipsum et indurauerit et constri-
xeris illud per effusionē aque
sic super ipsum in successione aque
calide mutemes ipsum paty post
frigo eo quod fiunt. Et illud est
q̄ corpus q̄ dilatat et va-
porizatur fit firmus q̄ fiunt q̄
caliditas innata resolut ex
eo superfluum. Verumptn aq̄
calida primus corpus inficitur
postquam eius pluscq; fiunt tu
non exsiccat et exterminat ipsum sm
illud pluscq; fiunt. Et hoc licet est
verum ad quā tam interessit opti-
mo q̄ acridit ex aqua calida #
illud quod patiunt ab ea de ra-
refactione corporis et dilatatione
poris et lentate membrorum apparen-

Et illud est q̄ quando ei acciderit
res iste quas diximus tunc oportet ut
egrediant ex eo vapores multi. Et
vapor non est nisi humiditas que iam
subtilitata est et attenuata. Nec no
est veritas sm hoc ad quod iam pro-
cessit optimo. q̄ lentitas quā adep-
tum est corpus ex balneatione cū
aqua calida. est signū significans i. equale et/ uniformē
corporibus qualem humiditatem. que
non diu fuit. sicut iam ostendimus
in libro de complexionibus. Et ca-
ro vtey que est in vlceribus significat li-
de significatione manifesta. cū co-
migat vt q̄ effunditur super vlcus
aqua calida. fiat caro eius tremula
similis aque athalalub. Et corpus
cuanatur cū balneat cū aqua ca-
lida. Ergo est humiditas in eo ex hoc
modo post balneationē eius mor
q̄ ipsa fiunt ante. Et propter illud nutri
est hoc vt pareat ei qui estimauit
q̄ balneans cum aqua equalis ca
liditatis et effusione eius super cor-
pus. est ex eis que exsiccant et ure
faciūt ipsum. Error enim istorum est
similis errori illorum qui estimauerunt
q̄ senes sunt humorum corpora q̄ a
delescentes. et illud q̄ superfluitates
humanas sunt in corporibus senum
plures. et membra tabitalia in
adolescentibus q̄ sunt humidiora. sicut
iam ostendimus illud in tractatu p̄
libri nri de complexionibus. Et
sm hunc modum acridit corpori ex
effusione aque calide super ipsum
et balneatione ipsius cū ea. et ad
vltimū apud omne capitulū ex
capitulis quibus humectatur
quando aqua calida vtit. et illud est

et hedera q̄ moratur in
paludibus sine aqua
et vocat lebrula aque

ipo sunt errores multi. et de eam illud in sequentibus.

¶ Capitulum vi. Quod res atomi flammabiles sit calida in potentia. Ad id verificandum oportet considerare si talis res sit subtilium partium vel grossarum. et solidi corporis aut rari. et quod res non emittens actu calorem non calefaciat nisi diuidatur in partes parvas. et inflammetur a calore sibi apta ad hoc.

Res autem que sit solum ex eo quod significatur homo et ponit eam vocem in veritatione esse nichil que experiatur quod calefaciat aut infrigidat est illud quod inuenimus de consecutione eius ad ignem. et illud est quod non est de eo quod negatur. neque de eo quod existimatur a natura. quia videtur de consilio quod illud quod festinat ad conuersionem ad ignem est potentia calidum. ¶ Et estimo vos memores intentionis quia hoc nomen significat. G. primo in potentiam. ego enim dixi illud et distrui et exposui ipsum in tractatu 3o libri de complexionibus.

¶ Et de vna illarum intentionum fuit res que est magis apta rei que dicitur quod hec res est potentia.

¶ Oportet igitur inde quando res festinanter conuertitur ad ignem quod tunc res illa potentia sit ens non actu. ¶ Per igitur intentionem ex intentionibus eius quod est per potentiam ponitur oppositum ei quod est actu. ¶ Et dicitur etiam quod in

ipsum humiditates omnes que sunt in vena et in alus locis vasis euacuatis. et corpus ipsius vene et omne quod est de ipsa carnis sit humidus quod fiat. ¶ Et non estimo ab aqua dulci vinum expoliari hanc autem. ¶ Et de illis qui significant illud est quod aqua bulliens quia vrit corpus non apparet ex ea in membris que adurruntur cum igne. ¶ Et similiter uterum si aqua dulcis effundatur super aliquod membrum que sit in summo frigiditatis die tota aut spacio longiore hoc non inducit in eo exsiccatione neque arefactio. sed tunc membrum in quo fit illud rugatur. et gretatur. et minoratur. sed et fit parum in fine parvitatis. ¶ At vero res iste accidunt ei qui humiditas que est in venis et locis alius que sunt in eo euacuantur. sed ipsa membra radicalia non exsiccantur. neque arefiunt otio. ¶ Et oportet ut res iste sint nobis in memoria. et vt bene eas in oculis quod acciderit ex simone. et est quod nobis necesse est vt apparemus autem rugas membrorum ex rebus que apparent sensui manifeste. et experiamur eam. et iudicemus de ea semper ex dispone sua. apud rem. apud quam dicitur quod est calida aut frigida aut humida aut sicca. ¶ Quia si voluit homo venire ad verificandum illud per veritatem ex rebus que sunt defovis. vt sit per eas diuitor et tamen ex in ratione non phibemus eum. immo animum super ipsum vt melioret sensum in hoc capitulo. nam

mtenacionem aliū q̄ ē res potē-
tia/ q̄n ponitur opposita ei qđ
ē per viam actionis ¶ Si ergo
ꝑsiliant speciem experiencie vo
luma permutari ex rebꝫ extri-
secis ad corpora animaliū/ et cen
sere et iudicare de eis per rem
veram/ et vt sit illa tua operaco
ñ fiducia/ et cautela/ tunc nōte
ert tibi vt consideres et cogites
m ꝑmiſſ. et distinctas in me.na
que experiuntur sit subtilius par-
an grossa parcium ¶ Et 2o ut
consideres an sit corporis con
tinui compacti duri spissi soli-
di tota. m ea sint loca vacua et
rara ¶ Et nullum sit in eo in q̄o
oportet considare/ tunc necesse
nobis ē per hāc causam vt loq̄-
mur in hoc capl̄o ꝑmone pluri-
mo ¶ Nam mihi videtur q̄ hoc
utez ē radix et principium similē
elemento considerationis et sue
plurime ¶ Dico q̄o q̄ nos vide-
visibilit. q̄ de corporibꝫ quorū
caliditas non expellit. non ē ali-
quid calefaciens nas. nisi diuidat.
in parvas partes ¶ Unde ē q̄ si
piper teratur contritione grossa/
et puluis. super autem corpus
non sentit corpo caliditatem eq
pemti ¶ Et sili. cha si homo po
nat ipm̄ sup lingua suam/ aut
deglutiat ipm̄/ aut vtat. eo mo
alio vsus/ qualit. cuiq; sit/ postq̄ ꝑ
non tenet ipm̄ cōtritione multa/
deinde triturat ipm̄/ postea fri
cat ipm̄ sicut pulicem/ non sen-
tiet ex eo caliditatem ¶ Quoniā
si ꝑsiliat. bñ donec fiat sicut
pulus. deinde pulius. et. ex eo aliqđ
sup autem corporis calefiat. et pa
ries si ita eo fiat. locus ¶ Et similiter
calefiat. si ponat sup lingua.
et deglutiat. donec perueniat ad sto-
machū ¶ Et si homo vtat. eo ita est
tritū grosse. aut ē non contritū tunc
si ponatur sup autem corporis non
calefaciat. et si ponatur sup lingua
erit illud quod sentiet lingua et os
de caliditate eius ꝑtitas parua.
¶ Si q̄o ꝑ ꝑmonem vltimum re quod
est subtilius parcium volumen nisi qđ
est velocis diuisionis in partes pa-
ulas. et ꝑ ꝑmonem vltimum q̄ ē res
grossa parcium non volumen nisi
quod ē ꝑm contrarium illius et de
ꝑpetate corpoz solidoz durez est
vt non diuidat. nisi cū labore et
difficultate vehemēti aut ut pemto
non diuidat. et de ꝑpetate corpoz
non carpitoz fusoz et lenium aut
quibꝫ non ē visibilitas est vt diuidat.
in minores partes que sint velocis
et facile tūc iam manifestū ē in eo
quod mihi videtur ex hoc q̄ multa
corpora calā que sunt calida po-
tentia velocit. cōmutat. ad ignem.
ꝑ non calefiunt. ꝑ. corpora hominis
velocit. ¶ Et illud ē q̄m ꝑpter ea q̄ ipis
ē subtilitas corporū et fortitudo ca
liditatis q̄ ipa/ fit q̄ ꝑfindat. gre
quent ad ꝑfindū hoc corpus fa-
cile et velociter. q̄o carminat ea. et
subtiliat ipa. et resolut ea. et per
mutat ea ad nām ipa. et faciat omiē
rem cui occurrit et qua tangit sibi
silem in vltimo assilationis ꝑpter ea
q̄ vnat et supat ipm̄ ¶ Corporis
aut caliditas ē grossa et lupposa

et ẽ aĩ hoc debilis. q° per hanc cãz
non pt vnĩe et ſũperuacue rem que
otruxit ei et tangit ipm/ & frãle
et velocẽ. Et nos quide ẽclara-
uimꝰ in tractatu 3° libri de ẽplo
mbꝰ et ẽ tractatꝰ ſme cuꝰ intellũ
impoſſibile ẽ aliquẽ intellige a
nobis illud quod dixim in hoc mo
libro q̃ non ẽ de rebꝰ que calefan-
ũt corpus aliqua de ꝓpietate ca
ſit calefactiue ipm. ſtut calefaciat
ipm igneus. primo non calefaciũt ip;
niſi ſm vnam aliã. et q̃ res illa
calefaciens non ẽ niſi ſicut nãã
que attenditur velocit. Cum q°
incipit caliditas que ẽ in corpore
mutare eã et reſoluẽ ipam/ ſicut
faciũt igneus marundine ſicca adie-
ditur. et vedit ſuper corpꝰ. et ca
lefaciat ipm. et fit ſicut pure ca-
liditatis innate que ẽ in corpore
ſicut fit arundo cũ incipit igneus
.s. attendi in ea patis eius. Et id
eſt qm res que ẽ ante attenſionẽ
igneus ẽ
eius in ea arundo fit poſt atte-
ſionem eius igneus: ita q̃ addit i
ſubã igneus qui altãut eam et di
ſolut ipam et auget eã .s. ſbz
igneus. Et ondm in itez q̃ de re-
bus ſunt quedã quibꝰ aĩ deforis
aduenit paz mutationis et alt
ationis ꝓfundat in eis alterationẽ
et puenit ẽptas multa valde ꝑ
illud quod ẽ in naturis earum
de aptitudine ad illud. Et cum
res ſit ſm hoc/ tunc non ẽ inconue
ſi quedam res in imo alterent/
et permutentur ex caliditate que ẽ
in corpore. deinde profundetur
in eis illa alteratio/ et multiplicet
permutatio/ donec ptranſeat me
ſuram rei qua altãut et cor-
pit. Et illud ẽ qm humidꝰ cor
poꝛ ẽ ꝓpietas. Quoꝛdã enim
ꝓpietas ẽ ꝓparatio ad ſuſtentationẽ
alefactionis. et quoꝛdã ꝓpietas
ẽ non apta ad illud. Pp
ter illud q° fit q̃ incepto vna
equalis ẽ cũ ſucceſſione addi-
tionis non equalis. Et duo
itez q̃ ꝓpietas q̃ declaratio opi
ſum naturaz iam preceſſit/
et omnes hoies itez iam ſci
uerũt per illud quod teſtificati
ſunt de rebꝰ per experimentũ
q̃ corpus valde paruũ pinu-
tatur et altaꝛ ex re que agit
in illud velocit/ et corpꝰ magnum
non ſuſtinet ꝓmutationẽ et
altationẽ niſi in ſpatio tempoꝛ
longo. et poſt laborẽ tunc fit
illud in teſtimoniũ ſup veritatẽ
eius quod diximꝰ illuc. Et id
ẽ q̃m ſi partes ꝓpeꝛis egent
vt ſit inter ꝓmutationis et
altationis eaꝛ per illud quod
acquirũt ex corporibꝰ nris/ et
q̃to plus minorant acquirũt
illud velociꝰ et facilius/ tunc no
eſt mirum ſi q̃to plus truciu-
mus pipe aĩ ſuperfluo ſtudio/ et
poſuerimꝰ partes eius minores/
ſi velociꝰ ſentiamꝰ caliditatem
eius. et cũ hoc diſpoſitio in
cute corporis q̃ ſuperficies appa
reus eius ſit dura fiã/ et q̃to
plus penetret et q̃ fundamen
tũ ad interiora inuenit ſm
illud vehementem caliditatem/
eſt ex eo in quo nõ ẽ dubitatio.

Capitulū vn. addit ad pdā duas radices ex quibꝫ declāt ꝙ medicine tam calide ꝙ frigide non agūt in corpꝰ humanū nisi diuidantur in partes paruas subtiles.

Et cū res sit ſm hoc tūc si tu adiūxeris ad hūc ſmonem duas radices alias sup quas vtraſq; ego iam venio cū demonſtracionibꝫ in libꝫ alius poteris racionari super omnia que volo declarare hic. et sine cōclusione vmq; hanc duarū radicū que vtiq; necessarie sunt in demonſtracionibus.

Et si vis nomina illud camis via ē radices. et si vis aggregationes. et si vis ꝓpōnes aut qꝰ modo vis nomina illud. Et iā dixi illud in libro complexionis. et illud ē quia ego iam ostendi illud ꝙ in ꝓncipio creature est tutꝫ tota continua superficies. donde si prolongatur spaciuꝫ attribuit foramina in ea donec fiant plurima foramina sicut scribi. Radix aut altera sequens in racionacione ē ꝙ corpus totū expurgat per intrōitū aeris eius exitū. sicut dixit ꝓpocras. et iam dixi mg illud ſm mone amplo in libro inanimēti pulsus. vbi audi ꝙ cū ad venas pulsatiles attrahitur aer apud dilatacionē earū attrahunt ipm ab oi parte. et aggregantur extremitates earum et earū fines. et non attrahunt aer et vapor tantū. imo totū quod ē velox attractionis. et ad attractionem subtilem sequitur mentionis aeris. et penetrat cū sua lutate. Et cū sint res iste ſm ꝙ nauali tunc oportet vt estimemus ꝙ peruenīt ad fines foraminū que sunt in cute in interioribꝫ eius orifica plurima ex orificiis venarū pulsatilū et non pulsatilū. et ꝙ orifica earū manant semp ad superficiem cutis apparentis. Oportet qꝰ ut vene pulsatiles attrahant cū aere deforis quod de propere bonitatū ē doner factū est sicut pulmus. et oꝛ ut illud quod iste vene attrahunt cōuertatur status ex calore innato ꝓpter parūtatem ꝑtitatis eius et ꝓpter illud quod est ei in nā de affinitate et cōuenientia ad altare nē ex caliditate. Et illud ē qm ſm hoc nō in pyre quod ē calidū non est aliquid plus ꝙ ꝙ possibile ē in eo vt calefiat velociter. Et cū illud sit ei tunc non ē mirū cū ꝓlongatur mora eius et ipius attractionis in corpore si rēdeat. et calefaciat ipm. Et ꝓ illud fit ꝙ ꝓ illud ex medicinis aug hēt ē semita non calefit in primis plus de aliis membris ꝙ illud au in ꝓmiis occurrit. deinde post illud calefiūt ꝓ ipm membra stōa que cōtinuantur cū illo. deinde puenit illud ꝓ gtinuacionem ad tertia et quarta ſm ꝓportionem locorū. qꝰ calefiūt cū membro qd calefactū est primus. Et in hoc quidem ſmone ē declaracio mg diens in capitulū sūe certe Verum

non consurgit apud illū qui nō
exīret seipm̄ in eo quod ē ante
istud elevatione manifesta/ in q̄
ē fiducia manifesta. q̄m̄ contem
platio in illo erget vt exīreat seipz
in ꝑmone qui ē de elementis. z
in ꝑmone de comptoiba. et i ꝑmo
ne de vnitate pulsus ¶ Et ante
illud totū erget ut exīreat se i sci
entia demonstrationis et canonū
eius et preceptoz ipiq ¶ Et o q̄
paz inuenīt cui sit possibile con
tem plari in hiis omnibz caplis
¶ Et ei cui illud ē non possibile
ē melig in eo quod michi videtur
vt exīreat seipm̄ in rebz sensui
apparentibz. et vtatur paz exēplis
quibz vtuntur experimentato
res ¶ Et qui comprehendit hoc
sit q̄ nos non dixīmg illud qd̄
dixīmg de causa ꝑpt̄ quā contigit
q̄ medicine non calefaciūt corpa
hoīm cum grosse terūt. q̄ruz i
sius naturis sunt velocis combu
stionis. insi ei tantū cui possibile
est intelligere quod ei dicat ¶ Illi
aut qui non intelligit melioꝛ ē
res apparens sensui manifeste. et
de eis que nos inuenimg visibi
liter inuentione manifesta ē q̄ non
ē rei grossaz partiū suspendere i
pressionem a corporibz nostris.
nec ē possibile ei utez redire et
imprimere in ea/ nisi dubitatur ꝑ
vltima diuisione in partes suas.
et subtilietur. ¶ Nec ei ē res q̄
non ē tantū in piperē/ aut in sma
pi aut in reliquis medicinis que
nos calefaciūt. imo inuenimg illd
visibiliter in medicinis quaz xpg
ē xpus fragida. ¶ Inde ē q̄ cor
tex mandragore si homo eum
accipiat/ et in frusta magna
mundat/ et sup autem ponat/ nō
agit in ea aliquid penitus. Et
si contereat eū et ponat sup eam
infrigidat ea vltima infrigidatione
Et similiter utez tyrannū papaueris
et semen usquiami. et ē forcaz
. s. vnūquodq̄z omniū medicinaz
in infrigidando. verumtamen si poat
sup autem nisi ꝑ optime tritū
sit/ infrigidabit eam debiliter
valde ¶ Et cū res sit ꝑm hoc ti
non inuentur si arundo stans
et capilli sint velocis combu
stionis. z si ambo approximent
corpori nō calefaciūt ipm. ¶ Ha
causa in nullo ē q̄m̄ ambo itez
non permutantur et non altant
a calitate corporis ad calefac
tionē tū quia possint vehere et
calefacere corpa ¶ Et illud ē
q̄m̄ in vniuersis non ē possibile
vt dividantur et conterant
et fiant sicut pulus ¶ Et ꝓpter
illud fit q̄ calamus qui apportat
a parte veneni indie/ qui est
calamus aromaticus/ q̄m̄ possibile
ē vt terat et subtilietur/ et ad
vltimū qua diuidit in partes
paruas/ inuenimg ipm visi
bilit calefacere corpus/ et
plus q̄ calefaciat hic calamg
qui est apud nos. et hec res
est quam concessimus et sup
qua quesiuit octo medici qui fu
erunt ante nos.

¶ Capitulū .vij. reduat nos
ad considerandum si substantia

Declarando

infra. s. quę vtatur
et suas experientias

medicine experimentande sit
grossa aut subtil rara aut spissa.
et desubtat subtilem rem. et inde
ostendit quando nā medicine ē
cadē apud hominem et apud igne-
et q̄n̄ non op.

Et oportet q̄ ead modū dixi vt cogites
et consideres an sba
medicine cuiꝰ ꝟtus experitur
sit grossa an subtilis. et non
hoc tantū. ꝑ consideres an sit
rara an spissa. Et cū dico subtilis
rara. signifio per illud subtilem
inter cuius partes sunt loca va
cua. et vobis quidē necesse est
vt sciatis q̄ si intentio ꝑmoms
obtibratoꝝ q̄ subtilē ē vnita cōm-
nuata. non q̄ loca vacua sint i
ea. et istis memoratis cuius. Ego
non significo per illud nisi q̄ nō
sint eoꝝ intentio in hoc sicut i-
tentio epicuri et aristotelis.
vmo dicat q̄ oīs locus vacuus in
corporibus raris ē plenus aere
Cum q̄ sunt aliquo corporū
loca plurima. quoꝝ via sit hebeta
erit velocitatis et facilitatis comu-
sionis ad ignē q̄ corpora spissa.
q̄nus sit complō eius similis com
plexioni eoꝝ in caliditate et fri
giditate. et illud q̄n̄ aer qui ē
in locis eius vacuis ꝓpter hoc q̄ fa
cilius et velocius recipit impressiones
q̄ omnes res. inflammat statim.
cū ocurrit ei ignis. et comburit
cū eo corpo totū. q̄n̄ ipe cōtinet
vnāq̄q̄ parcū eius minutias
ipsum ab omni parte. Et cū ista
corpora parua que flamma

ignis continet in circuitu suo
intenditur et extenditur facilie
sicut videmus illud visibile tur be
nificatur corpori raro q̄ convertit
ad ignem velocit. cū flāma ignis
ei occurrit. et tangit eius partes q̄
sunt in ipius profundo Sed
hanc q̄ rationem ratione oportet q̄
ignis citius non exburit calamum
sicū velocius q̄ exburat aliquā sub
stantiam q̄nus sit calamus immoris
caliditatis q̄ ille subtilis. nisi propter mi
nutudinem eius quod ē in eo de locis
vacuis. que inter eius occurrunt
ignis. sunt plena aere. cū ergo
occurrit ei ignis. fiunt plena flamma
Et illud ē q̄n̄ q̄ aer convertitur
ad ignē. fit ex eo flāma. et cum
ꝑ ea convertitur ad ignē. fit carbo.
Et de manifestis significationibus
tibi q̄ calamus sint loca vacua plu
vima plena aere ē levitas ap
pondus. cum non sit possibile ut
sit corpus in rē sua diuisa. quod
sit cū sua diuisione leuis ponderis
ꝑm modū priet ustū Et similiter
citius ē actio phemus. et spongie
siue et oīm corporū rariū diuisoꝝ. in
quibus sunt loca multa va
cua leuis ponderis Sed cum hanc
q̄ disponem inuenimus calami
velocis comussionis ad ignē. q̄n̄
ē siccus. et q̄n̄ in ipo ē aer multus
et inuenimus ipm non calefactum e
corpo nisi cum difficultate et labo
re ꝑpter grossitiē siue subtilē Et cū res
sit ꝑm q̄ narrauimus. tunc necesse
est nobis. q̄n̄ vtimur estimatione
vel rōmatione sup complonē vmo
medicinaꝝ ex consecutione sua ad

ignem et volumo fare an sit apud
corpo ita vt considerem m essenā
subē eius. Nam si sint subtilia pu
ra contmua soliditi nec natura eg apd
corpo ē illa cadē nā que ē et apud
ignē. Et si sint tam grossa tunc
possibile ē ut conuertatur ab igne
veloat. ß non conuertt a calore q
ē m corpore veloat. et ꝓpt illud
non calefaciat corpo. Et quia tam
expleuma det mānone hanc verū
ßm q det mānumo eas tunc redea
mus ad id m quo fuimo de remeo
uatione aque.

Capitulū .ix. q aqua est subti
lia parua non calefaciens corpus
contrariū ignī. et q qualitas hec
potest extimari ex habitudine eo
ad ignem. non tn ē semp eadem
habitudo medietatis apud ignem
que apud nos. vt patet m oleo.
et q oleū sine puz sine mixtum
tardius resolut. et q non cē ato
m flāmabile apud ignē ē caliditū
apud nos. et cū duplex sit calidi
tas actu et duplex m potentia nō
ē semp iudicandū de calido m po
tentia penes habitudinē eius ad
ignem.

Deo q q possumo sigfi
care ꝑ estimationē q
aqua ē subtilia parua
ex hoc q velocit medit et penetr
m res mtis cacas et res textas.
et illud ē qm aqua ꝓpt suā hu
miditatem et tenuitudinē et le
uitatem et ꝓpter q ꝑuata ē visco
sitate sit velocis diuisionis i mi
nores partes que sunt. et etiam
formaleg
qua ßm humiditatem m nā
fuit non calefaciat corpo nisi ē
conuenies abo igni ꝓpo. primo
ē ßm diuisitatem illo ꝙ pluri.
qm ipa ē contraria igni. et
effugat eum. et extinguit ipz
exvia qua contraria ē et valde
Et non ē mirū si aqua diuisa
sit ab igne et contraria ei cū
ille sit m sūmo caliditatis et sicci
tatis. et hec ipa sit et humida.
Et cū ves sit ßm hoc tunc pos
sibile ē nobis sicut diximo ut
stemo per estimationē sup v
nā aquā q mediocriaz qualiter
ē m caliditate et frigiditate ex
cōuenienta et gradatione sua
ad ignē. Verum non o por
tet vt putemo q eius dispositio
apud nos sit illa dispositio do
nec fit subtilis ꝑfecta. oleū nāz
attendit et inflammatur velo
cit. ß tn non calefaciat corpus
calefactione multe velocitatis
neq calefactione apparente.
et illud ē qm per visositatem
suā et grossitiē sue subē fit q
tenetur m partibo quibo occur
rit m ꝑmis. et adheret adhe
rentia aug eradicatio ē difficil
et ipius ablatio. Et ꝓpt illud
fit q moratur m ombo corpo
ribo que mungit eo donec
supueniat ei ꝑuū temporis
longi. Et illud ē qm non est
possibile vt subtiliet ipm aer
et resoluat ipm velocit. neq
vt penetret et pueniat ad mti
ora corporis. Et aqua ē ßm
diuisitatem illius ꝓpter qm io
qua resolut et fit [illegible] velo

Capitulum x. docet ex qualitate congelationis et coagulationis medionie arguere super eius frigiditate cōsideratione habita ad grossitiē et subtilitatē et ductum sūbē. et q dispō rei ad mutari non ē eadem cū dispōne ad congelari. et q iudicū de complexione mediane per hūtudinem ad ignē non ē certū. et de regulis falsis quas quidā ad ostendū mediocras exhibuerūt.

Sed postq determinaue rimus et distinxerimus ullam determinationem et distinctionē quam diximus in hac ead determinatione indigem⁹ nūc in cōsideratione que sunt nūcū super rem que ē sīa ppter q ē velocis congelationis et coagulationis. Et illud est q̄ verum que sunt p̄ hūtudinē vna in subtilitate sua aut grossitudine essentie que sunt velocioris congelationis et coagulationis per frigiditatem sunt frigidiores complexionis. Et si vna earū ē subtilior sunt aque aut ē grossior sicut oleū tūc non nūo oportet vt frior earū sit velocioris et plurus congelationis et coagulationis. Si ē vna earū frior alia per q̄litatem aliquā et alia ē grossior hac per subtilitudinē illius q̄litatis tunc ambe congelant et coagulantur simul. Verūptm q grossior ambarū reputatur q ē velocioris congelationis et coagulationis ppter duritiē sui in essentia sua. q̄m nāturā ē ut sit grossior vel q congelant p̄ hūtudinē vna

fit q resoluitur et cōsumitur velocit. Et ppter illud cū tu effuderis in vase vno aquā et oleū mucmes aquā cōsumi ante oleū. Et sili-ter si tu miscueris cū vtrisq simul litargi aut cerusam plubi aut aliud quecūq res fuerit p̄mixtione bona et decoxeris illud cū aqua mucmes visibilit⁹ q aqua resoluetur prius. Et cū res sit p̄m hoc tūc nō ē nūcū necessitate absoluta vt oīs res que cōtrahit ad ignem velocit⁹ q̄ aldubio inuenitur visibiliter apud corpus calida. Et a nobis quidam p̄missa ē declaratio q de rebus que calefiunt ē quedā que ē calida absolute sicut ignis. et quedā que ē calida per illud quod magis vrnit super eam sicut corpus hominis. Et sili-ter de rebus que sunt calide potentia alia ē que ē calida ex semita que ē apud rem cuius caliditas ē caliditas prima absoluta. et alia ē que ē calida ex semita que ē apud rem que dicitur q ē calida per illud quod vnit magis super eā. Et cum illud sit ita tunc non ē necesse nobis vt ponamus quod mutemus de p̄portionalitate magis mediocras quo volumus experiamur ad ignem. et resolutionem eius apud eū qualis sit et sit regula qua p̄mutatur in dictū ex tali dispone ad dispositionem eius apud corpus et mutatione absoluta.

BIBL. ACAD. NLD.

durior. Quia vm caz no fuit
superfluitas fritatis ꝑm qntitate q̄
altera ē grossior ea/ et fuit res ꝑm
dubitatem illius/ tunc vna no sup-
fluit sup altam m̄ additione frī-
tatis msi superfluitate parua. Et
salta ē grossior ea multū non ē po-
ssibile ut congelent² et coagulent²
iste due m̄ hora vna equalit⁹. Quia
illius que ex ambabo ē frior et
grossior congelatio ē m̄ hora mino-
re. et illius que ē minus frigoris
et minus grossitudinis congelat⁹
ē m̄ hora longiore. Et similit⁹
utq̄ ē dispositio m̄ hor. 6. si vide-
ris vna caz multe durationis/ et al-
tera parue durationis/ non attendit
necessario/ msi ꝓpt⁹ qntitatem victo-
rie vnius caz ad alteram. Iste g⁹
res oportet vt sint apud nos m̄
memoria. et cū hoc q̄ dispo ad hoc
vt congelet² res/ et dispositio ad hoc
vt m̄fretur/ non ē vna et eadem
dispo. quia plures caz m̄ congela-
tione ita non sint msi qua ipa
m̄frat². Et illud ē qua ꝑmotis
ni m̄ ic q̄ ipa m̄frat² semp̄ mtē
tio non ē msi qua acquirit et reci-
pit qualitatem frām. Et ꝑmotis
ni q̄ ipa congelat² intentio non
ē msi qua ipa indurat² ꝓpt⁹ fritā-
tem. Et ꝓpt⁹ illud contingit q̄
corpora subtilia ꝓpt⁹ ea qua velo-
cit⁹ suscipiunt impressionem/ tale
fiunt velociter/ et m̄frant² velociter.
Sz ipa non congelant² sicut alia.
Verbi gra aer ⁊ et ignis. Quia
ignis penitus non congelatur. et a
er/ quada congelatione contingetur/
tm̄ non congelat² sicut congelat² nix

et pix. et cera. et heu[illegible]
na pmo. cum tm̄ pix sit calida
vltima caliditate. ꝑ eius ꝯsi-
tudo et ipig ꝓ̄ritas adiuuat
m̄ velocitate congelationis eius.
Et si tu tangis eam postq̄ in-
tegre congelata inuenis ea cali-
dam adhuc. Et similit⁹ stagnu
et plumbū. ambo cū congelat²
et sunt adhuc feruida. Et ꝑm
hūc modū dixit ypocras utq̄
de aqua q̄ que ex ea tale sit ve-
locitet/ et m̄fratur ato/ est sep
lenior. Et illud ē qm̄ qnto a
qua subtilior tanto velocius su-
scipit impressionē ꝑm subtili-
tatem suam. Et subtilior. q̄dē
aqua ē m̄ qua sex ꝓ̄ria ē minor
que ē. Et diu res sit ꝑm hoc
tunc non ē mīte ut sciamus q̄d
sit ria de xtute apud corpa ex
dispōne ipius apud ignē m̄
suscipiendo impressionē ex eo
igne per estimationē absolutā.
Et neq̄ aliquis m̄ hoc per in-
uentionē ymo oportet vt det⁹
immediate m̄ eo q̄ sciamus illud/
condiciones quas diximo. Et
ꝓpt⁹ illud sit hoc capitulū ex ca-
pitulis experientie non fidū
neq̄ securū. sicut capitulū q⁹
res experitur ex dispōne sua
apud corpa. Et quodlibet ca-
pitulorum experientie ē longissimo
rum acceptionis q̄ hoc/ est ī su-
mo longitudinis a fiducia et
securitate. quia sunt multi q̄ vtunt
eo. Quida corum dicunt q̄ oē q̄d
ē vaporosum facilis ē. et quidam
eorum dicunt q̄ oē quod ē subtilis ē

calidum. et quidam alii dixerunt quod ꝙ oē qđ ē dulce ē calidū. et quidam alii dixerūt ꝙ oē quod ē stiptū aut pontici ē calidū. et quidā sunt qui iudicant sup vnū quodq; horū duorū per duo iudicia diuisa. et dicunt illud colligi via ē ex capitulis errorū et sismatis in eo quod ē post. Hic aut volo complere quod inchoaui de hoc capitulo dicendo ꝙ ꝙ qui vult iudicare sup vnūquodq; rez ex dispōne sua apud corpus non oportet ut iudicet in illo ꝙ iudicū absoluti. neq; sine determinatione. Et non estimet ꝙ dispō vnguentoꝝ rez que experitur apud hominem sit sicut eius dispō apud ignē. Et aqua quidē ē in summo contraria ignis quoniam xpus eius ē frā et humida. De aquis vero que est aqua fontis et aqua maris et aqua cui admisterunt herbe et pix et aqua sulphuris nulla ē que sit ita. qm̄ res iste decem te sunt a complexione aque ad caliditatem. Et nos quidē iam locuti sumus vsq; ad hūc sermonem in aqua t'mare quo contenti sumus hic. Et cum nos ibimus ad loquendū in vnaquaq; medicina cui qualitas inuenit in aqua t'mare si in aliq esse cor ꝙ diximus hic sicut de frigido et diminuto complebimus ipm et addemus illud illic.

Capitulū .xj. tangit opinones artis complonem arth. et reprobat illoꝝ qui posuerunt

aretum calidum in summo.

Inuenimus ꝙdā nūc vememorari reliquas medicinas humide essentie. et vna earū ē aretū. in cui esse homines plus diuisi fuerat sunt ꝙ ī reliquis earū. Et illud ē qm̄ q̄dā eorū dixerunt ꝙ ē frigidū. et q̄dam dixerunt ꝙ ē calidū. et q̄dā alii attribuerunt ei caliditatem quādā. et expoliant ipm̄ calitate alia. sicut quidā qui dicūt ꝙ ē sicut vnū mortuū. ista enī dicunt ꝙ a cetum dimisit caliditas vnguentoꝝ et acquisuit caliditatem quandā putridā. et hanc quidē sententiā laudauerunt et ꝓtulerūt ad sustinendū eā. et iudicauerunt cū opinionibus eius simile iudicū eorū. et credem sicut ipi credūt si possem per aliqd ingenū reperire viā ad distinguendū inter partes contrarias et separare vnā earū ab alia. sicut possū illud in lacte. Nūc vero separo parcū lactis et distinctio inter eas significant manifeste ꝙ lac non ē in totalitate sua similiū parcium. neq; sulū eius p totū ē sulū vna et eadē. qm̄ homines inuenerūt nōs plures quibus separant partes lactis. et distinguūt inter caseū eius et inter aqueitatē ipius. que nōiat aqua casei. et non inuenerūt in aceto aliquid per quod euenīat ad hunc vel ad hunc simile. Ideo nobis itez ē possibile ut vere ostendam ꝙ subtile eius vere tenue in frigidat. et pressum quod ē ipsum in eo loco fecis sicut quod ē in vino calefacit. Et hec ē via per quā

solum est possibile homini vt manifeste declaret q̄ acetū ē cōpositū ex partibus contrariis in potētia sicut lac. Et in omnibus quidē humiditatibus expressis ex fructibus ē spissitudo. et fex p̄mixta eis. Cum aut̄ prolongat̄ in eis tempus/ residet fex illa/ et figit̄ in fundo. Quod aut̄ de ea ē in vino/ notat̄ fex. et quod de ea est in oleo/ notat̄ amurca. Et hec res grossa spissa que ē sicut fex/ est in reliquis humiditatibus expressis omnibus p̄ter vinum ratione manationē qua ē in vino et oleo. q̄uis non sit ei in vnaq̄q; earum nomen p̄prium. Et in acreto iterū ē res ita. et forsitan quod ē i eo ex eo q̄ ē caliduū ē hoc. et quod ē in ipo ex eo q̄ ē fum̄ ē res subtil. et forsitan ita ē res parua permixta cū q̄litate multa illius sc̄e altezius que ē sūma rei. Et illud ē q̄m res in hoc q̄ pars fix ē maior in eo/ vel plus q̄ pars calida/ declaratur magis tū videtur multis/ et qui experiuntur virtutem eius. et inquirit de ea in veritate. Et ego minor de quibusdā qui inducauerūt q̄ acetū perueniat ad sūmū in caliditate sua. quod ē simile cauterio. et putauerūt q̄ ipm̄ non absindit manationem sanguinis nisi per hanc tam. Et si acetū esset in hoc termino fortis caliditatis esset p̄ quo significaretur super illud ipius q̄ caliditatē eius fugeret sensus. Amplius post illud si ēet p̄m modum exemplicoz quo exemplificauerūt in ipo/ faceret acrē de loco ex quo absindit

sanguinem cortices dicti fructus/ cortica/ qui acrdit a medicinis/ cautis que aduruūt. et illud ē q̄m videmus cum hiis vtimur medicinis et volumus per eas absindē sanguinem/ acrdē ī loco cortic̄ combusti non parum. Et si ab eis non acrdit iste cortex/ non absindit sanguinez. q̄m iste cortex est illud quod sit simile tecture super corpora ex quibus curruit sanguis. Et p̄p̄ illud q̄ncq; cauteriamus loca ex quibus curruit sanguis. cū volumus ipm̄ absindē per cauteria in vltimo ingrata. p̄p̄ea q̄ scimus q̄ illud ex cauteriis q̄ nota fiūt/ cū hoc q̄ nichil vnamenti fit per ipm̄/ nocet itez/ et cōmouet manationē sanguinis. et illud ideo q̄m ingrās non absindit sanguinem per se. neq; qua calefaciat. ymo non absindit ipm̄ nisi qua ipe combuxit ex corporibus illud sup quod cadit. quare fit illud quod remanet ex illis corporibus que aduruūt velamen eius quo est sub eo. Et de consuetudine q̄dam grecoz ē nominare hanc rem que remanet ex combustione nomine significatē eā p̄prie. et ē error. Nez acetū non absindit sanguinez. sicut absindit vna medicinaz comburentium. ymo p̄ plus q̄ ipm̄ absindit sanguinem/ non absindit nisi absistione medicinaz que infrigidant et constringunt pres q̄ accidat combustio. Et cū res sit ī eo

pars p̄ impalpabilis

BIBL ACAD MED

ſimilior tunc non eſt cum opa
tionem ſint inde teſtimoniū ꝙ
ipm calefaciat Ultima calefac
tione. ymo ꝙ mſiret. Veruptñ
melius eſt ſicut dixi ante ut a
lienes huiꝰ teſtimonia. cum ſint
teſtimonia non experientia rem
que experitur. et m quibꝰ nō
ſuſtentetur res uſq; ad ſenſum
neq; puematur m eis cū rebꝰ
ꝓpinquis. ymo non vōmatur
ſuper ea mſi ex rebꝰ longinquis
et p ꝓnes multas. Et ego di
cam fiditatem hoꝝ teſtimoniorꝝ
ſi michi ne latuerit m hoc quod fu
turꝰ eſt.

Capitulū xij. docet experi
mentari complōnem actꝰ per
comparationem eius ad corpa
tempata lapſa et cetera.

Incipiamꝰ ꝙ m capi
tule experientie ſm
ſanionem et viā qua
deſtruimꝰ m principio. Ego
expiamur virtutem actꝰ ex o
peratione eius m corporibus
ſanis ſanitate non leſa. deinde
expiamur ipm poſt illud per
operationē eius m corporibꝰ
quoꝝ complexiō ē mala. deinde
m corporibꝰ egris. Sumamꝰ
ꝙ m pmis ſpongiā aut lanā.
et ſubmigamꝰ eā m actꝰ. de
inde ponamꝰ ipam ſup aliqd
membroꝝ corporis ſani quod nō
ſit membꝝ ſimꝰ. deinde mſiroge
mus illū hominem ab eo ꝙd
poſuimꝰ ſup locū an inuenit
m illo membro tactū fiditatis
aut tactū caliditatis. et ſit ille

ſuper quem experimur hoc actꝰ
non mediante. ſz vnꝰ ex comuta
te. iſte cū iudicat m hijs rebus
ſine melmatione. neq; intendit
nec aliquā ſentiaz qua ſentiat.

Et res m hoc actu manifeſta ē
ꝙ oportet vt non ſit m hora q
amminiſtratur finis Ultima fi
tate neq; caliditū manifeſta caliditate. hec ē res qua itez tam
ante diximꝰ. Cum ꝙ actꝰ qd
amminiſtratꝰ eſt ſm ꝙ narratū et
prenpue ſi ē non antiquū multū
nec forte m Ultimo tū vtens ſe
nt ex ipo preualebit fiditatem
manifeſtam in pmis cū vtitur
eo. et poſt horā et duas horas
et tres et quatuor. et m ſme rei
magnitudinis. Andeuaz
uatur vtenti eo ꝙ inuenit
tactū aliqſtule caliditatis que ge
neratur m illo membro paulatim.

Si aut actꝰ ē forte fortis aut
tatis tunc vtens eo eruciat tibi
a ſeipo ꝙ m principio ſentit
ex eo frigiditatem. Veruptñ in
uenit tactū caliditatis tñ ate ab
eo velociꝰ non poſt ſpatiū longū
ſicut accidit ei qui vtit actꝰ ve
hemente quod non ē multe acuta
tis. et iſte ſunt res quibꝰ declaꝝ
ꝙ actꝰ paldubio ē fin. Ve
ruptñ m eo ē caliditas parua
et non calefaciat corpa mſi p vna
duaz accidentiū. iſtud tñ non eſt
res qua ſemp faciat. ymo non
ē de ꝓpietate eius ut faciat illud
niſi in multo tpe. Inde ē ꝙ cū
apāta mollia ad quibꝰ nō eſt
dolor mediantur cum actꝰ nō
inuenit patiens ea m ipis tactū

BIBL ACAD MED

caliditatis statim. neqz mſme ter-
ßaudit m eis ex areto commoto
et pruito parug causa aug ãm
dit multoaēs et qm non expectat
super ipm et stalpit loū vi ru
beat ille louis ex eo rubedme temꝑ
Illud ē ex eo mō quo putatur ꝙ
ipm non calefant calefactione ꝑa.
neqz per complexionē suā ꝓp amꝑ
vno non ē mſi qua mordicat et
aurit et attrahit per suā mordi-
cationē singulorum ad locū
Et qua tam exiut no
bisū ꝑmo ex rememoratione eius
quod operat² aretū m corporibꝫ
sanis ē rememorandū id quod
agit m corporibꝫ lesis Ego
rememoremur vez quas ēffi-
cere est de ꝓpetate aretiū m egritu-
dmibꝫ calidis valde et m egritu
dmibꝫ frigidis valde Dico ꝙ
ꝙ quando audit homm cōbustio
ex epithimate m quo ponitur
medicina que nomāt² tefisse
et ē alentū aretū extmguit illā
combustionē Et qui vult ex-
perīri illud et scire per experi-
mentū vez ē et sicut ego fec et ex-
pertus fui super manū meā ut
mueſtigarem dispositionem tū
tute eius et quemadmodum ex ex
perientia eius ad finem. et illud
ē qua ego hmōi loca multa cu
rans mei hac medicina que nōiat²
tefisse. et ē alentū et expectau
mꝰ horis aut v. donec reperiūt
loca illa apāri et attendi. demde
aspersi super vnū illoz locoꝝ ū
aretū et sup locū alīū et mixi
locū alīū oleo et alīū oleo rosꝰ.
et posui sup locū alīū aliquod ex
eo de ꝓpetate aug ē ut in fri
net acutatem et siccat et ca
aut de ꝓpetate aug ē ut refri
net caliditatē et mſiet ea.
Finem qꝰ fortius eis ōtibus in mſcando
aretū. et non ē fortius eis m
siccando acutate et sedādo
sicut oleū puz et oleū rosat.
qm de ꝓpetate ipiꝰ aret ē ut
sanat acutē mordicationē. sed
ē fortius eis in mſcando. et illd
ē qm si non ē possibile ut aretū
extmguat apāta calida acci-
dentia a imminento tefisse q
ē alentū aliquo modoz mſi
aut ꝑ mſicationē aut ꝑ con-
fractionē acutatis et mordi-
cationis et sedationē eius et ia
ꝑpiatū ē hoc vno tū oportet
necessario vt non sanet ea
mſi per altez. et ē nū hoc ex
rebꝫ quibꝫ mſicant² omnes e-
gritudines calide. Veruptū
ipm mſigidat quasdā eaz
plus et quasdā eaz mīng. sig-
fico quod per egritudines ca-
lidas apāta accidentia a sanꝫ
ne et pustulam que nomāt²
formica et apāta accidentia
a mā cōmixta a ex sanguine
et colera rubea et apā eoꝝ
nomātū herispila et pu
stulam que nomāt² carbo.
Et si vehemencia virtutis eius
et asperitas ipius non ledent
nū ipm aurit hmōi mſicatiꝫ
bꝫ n non vteremur m medi-
camine eaz aliqua vez mſicā-
tiū pret ipm.
Capitulū xiij. tangit metū

ſpi p . mus . aretū vehemēter
calidū . et narrat et reprobat
ꝙmonem ponentiū ipm
valde firm . et tangit causam
hesitationis antiquoz in com
plexione aretī aug dispō siliz
ē ei que ē ī oleo rosaz .

Et quidā mediocz po
suerunt hoc ipm eius
manus testimoniū
super caliditatem eius . et di
cerūt nō esse aretū ꝑm q̄ ipm
ipm de acutate et mordica
cione et non corrodet neq; ex
asperavet si non in ipo esset
caliditas multa . nam sicut p
prietas frigitatis ē ut aggreget
et astringat similit̄ hꝫ̄tas ca
liditatis ē ut mundat et dun
dat . Et her ē res quā in are
to hꝫ̄ inuenim9 . et illud est
qua mundit et corrodit aliā
rum corpora . et resolut et fi
mut utez tenuitatem sanguis
et strophulas et lapides et o
stracea . et es . et fermū . et plūbū .
Et ꝑm plurimū sicut ignis
penetrat in omnē rem similit̄
aretū quoniā non ē ex substā
cia aliqua que tolleret ipm et
que expectet sup ipm . neq;
ē aliquid quod possit proh
bere ipm in vehementia pene
trationis sue . cū sit subtilius p
cū sicut ignis . Et de maiori
bus testimonijs nobis sup ilꝺ
ē quod inuenim9 sensibiliter .
et cū nos utez gustamo ipm ī
uenim9 ipm ita . et cū hoc resi
dat in res spissē texture solidas

valde facilius et velociꝰ ꝙ aqua .
et corrodit oēm rem cui admixtū
ꝑm q̄ narrauim9 ante . Hoc ē
quod dixerūt ipi . Et ego ꝯdo
dico q̄ isti narrauerūt aretū in
hꝫ̄tate qua posuerūt ipm non
aliud ms ignem . Et similiter
utez aliqui dixerūt q̄ aretū per
fritatem sua liquefacit et resol
uit glutinationem sanguis
qm̄ corrūpat ipam et exprimit
eam et aggregat ipam ab oi
parte sicut si homo cōp̄mat su
p ea digitus suus . et constringat
sup ea donec exprimat ipam . et
excludat et expellat ea . Et exi
uerūt iam a veritate et ressione
qua peruenerūt ad hoc ut pone
rent aretū frigus mue . Et vtiq;
quidē sette supfluxerūt supflu
tate qua meruerūt contradictiones .
et illud ē qm̄ si aretū ē frigm̄ nō
est frigidus mue . et si ē calidū non ē
calidus rebus omnibus . Et mꝫ
hoc ē quidē non cadet fastidium et
diuersitas in xtute eius si ipm nō
esset hꝫ̄ multū dispositionem medic
nis duas dispones longinquū
ab vtriusq; extremitatibus longi
tudine multa . Et de eo quod
scim̄ sirat illud ē qua tu non
inuenis vnū qui dubitet ī vir
tute usquam . aut in xtute ma
diatore . neq; in xtute nasci .
aut in virtute priuetiui . imo oēs
homines confitentur q̄ xtus
illoz duoz ē xtus frigidus . et xtus
horz duoz ē xtus calidus . Et
similit̄ usq; ad tertium utez et optimū est
frigidū . et piper et sinapis calidū .

a. ī. glutinacione
sanguinis .

Et cū istis que exposita sunt multe alie medicine sup quasdā quas iam conuenerūt omnes medici q ipē sunt calide et super quasd' eaz unū aggregatū sunt q ipē sunt frie In aceto vero ē simlis ei que ē m oleo vosaceo. et illud ē quoq fatz ex dubitatiōe m esse eius q nō est fim Vltima frigiditate neqz caliditatis Vltima caliditate.

Capitulū xxm. q quibusdam modis acetū et oleū vosatū non sunt calida neqz frā. et ipā n esse calida neqz fi quibusdam modis sunt calida et frā. et ipā non esse calida neqz frā pt intelligi tripliciter. p̄mo quia cō mutant m calido et frō. 2o quia nō cōmutat alterū extremoz. 3o quia quoq sūt in hoc extremo quoq m illo. et 1o dicit non esse calida neqz frā. et 2oo apparentē dicit. licet nō demostratiue. verū tunc ē alterū inter radia magis sensuali sup inquisitione complexionis acetī sup qua radiue 1mo conuenit plurimq.

Et oportet nūc ut ex quibusdā modis nō sit vna duaz rez. et ex quibusdā eoz sit vnaquaq eaz.

Et res que non sunt vna duaz rez dicit q sunt tria 1m tres mos 1m q distinguit illud et distrenit abrutalis m quibusd' suis libris.

De eis em sunt que dicit q non sunt vna duaz rez qm cō mutant duabus extremitatibus.

Et de eis sunt que dicit q non ē ita qm non ē eo cōmu neqz cū vna duaz extremitatū.

Et de eis sunt que dicit ita non esse qm quoq sunt m hac extremitate et quoq m illa.

Et cū res sit 1m hoc tūc pdc dubio oportet q hec duo acetū. b. acetū et oleū vosū non dicit q non sint vna duaz rez n' aut 1m vnū istoz trium moz aut 1m duos modos eoz aut 1m tres Et michi quidē videtur q acetū et oleū vosū nō dicit q sunt vna duaz rez nisi ex parte q ambo cōmunicant duabus extremitatibus ex modo q m hora aliqua videq ea vtraq calefactere calefactione quam apprehendit sensus. et m hora insāue Et si hō que sierit vt declaret q ambo non sint m vna duaz rez nisi qm vtraq non cōtinuat neqz vm duaz extremitatū forsitasse inuenient m illo rōem sufficiente per quā loquatur. 1m nō potit m illo inuenire rōnē demonstratiuā aug verificat sententia.

Hoc ē q quod estimo me scire. et 1m ē m esse acetū. et illud ē qm dispō m eo q currit ēe eius sup eā apud duas sectas ex hoc q ambe simul pnit m ea 1m rationem sufficientem. b. secta illoz qui conat ostendē q ē frigidū vulde et secta illoz qui conat ostendē q ē caliduū vulde est ex maioribus signis ita ambo q ipm cōtrat duabus

exis mutatibus ¶ Vez verisi
mile contrarioz eius duabz rebz
contrariis per ſmonem et ro-
nem/ est de rebz laboriosis cuius
dis valde/ cum non sit nobis po
ssibile m eo distmguere illud et
distincte subtilm eius/ sicut fa
cimg illud m lacte et multis re
lbus aliis/ de illis quas oīdā
cīi nos ꝓfundio ꝑ rōnem ī ſmo
ne. ¶ Et ꝓpt illud diligo fabricare
m eo rem supradictam et mtū
manifestig apud sensū et fi
dualius/ et seniorib⁹ successo
ribus. ¶ Et oz m eo q̄ mrbi vi
detur vt ꝓparemg nos ad hāc
radicem et principiū. et extra
hamg ipm ex natūa vei subtilis
et rei grossē. ¶ Et ego quid
am rememoratg sū subtē subti
lis et grossē/ quadam remēo
ratione ante. ¶ Et melius q̄dē
t nūc vt rememorer eius. et
dicā m ea ſmonē multū et
largū. ¶ Ves em ſm q̄ dixit
plato t q̄ plurimū ſmones n
oz esse mst m radice et principio.
¶ Capitulū .xv. q̄ aer t subti
lis/ et igms flāma ſ nō igs
carbo. et q̄ non oē subtile est
igms. neq̄ omis igms sub
tilis. et q̄ non oē subtile t ca
liduī. neq̄ oē caliduī subtile. est
e et q̄ non oē mordax t subti
le licet ꝓbata argumenta possit
hoc admitti. et iō non oporte
t si aretū sit mordax q̄ sit ali
dum. et dat causam quare
ytens areto sentit ex eo tactū
[illegible]ditatis.

Dico q̄ q̄ non t aliquis
qui dicat q̄ aer t non
subtilis. cū undatur
m partes parvas fanli et velont.
et penetret m corpora spissa val
de fanli penetratione. ¶ Si aut nar
rant ipm subtilē modo alio pret
ritū/ tūc emittent ipm et mani
festent eū nobis. ¶ Nos ei nō di
cimg q̄ aer sit compositg ex igne
mis parvis. sicut putaverunt
primipes opinū secte alterius.
ymo dicimg q̄ totg t gtinuatg p
cū vnitg totus sicut res vna m
qua pemtg non sint vacuitates.
et quod nūqz corpoz t ita nō for
matur m estimatione q̄ t subti
le m si ex velocitate sue diuisionis
m partes parvas. ¶ Et si aer est
subtilis apud nos per hanc rām
tūc non t oīb⁹ igmb⁹ subtilis. ¶ Et
illud ideo q̄m eb⁹ igmtū et ferrū
igmtū est igmb⁹. et simlit lapis
igmtg et arūdo que coburitur
et oē corpg factū pruna. ꝑ nullū
coz m hora sua hat t subtilius
q̄ sint ante illud. ¶ Oz et flāma
t aliud genus igmb⁹. et t vere sb
tilis. ¶ Et cū res sit ita tunc non
oīb⁹ igmb⁹ t subtilis. neq̄ omne
subtile igmb⁹. et illud ideo q̄m
prima t igmb⁹. et non t subtil.
et aer t subtil. et non t igmb⁹.
¶ Et cū illud sit ita tūc quid sint
illud quod vocant omnes medi
cos et phōs ſm plurimū ad reti
piendū has duas ꝓpōnes sanli
petronē. et fiant eas currere
via ingrediente m capitulū de
ꝓpositionib⁹. b. ꝓponem q̄ idicat

a. aucto
b. athom
c. grededud
d. cū penitur cōtredi
e. duo sūt illud argumentū sub q̄ intelligūtur singulares.

q̄ oīs ign̄is ē ſubtil⁹ et q̄ po-
nem que mdiat q̄ omne ſubtile
ē ign̄e ¶ Ego aūt dico q̄ qui
ueſtigat ſeip̄m mḡemo ſuo/ et po-
nit mentem ſuam in re non di-
at q̄ pruna ē ſubtilior aere. et
ſi non/ tunc rememoremur et p̄
tranſeat ſenſu ſuo aerē mūdū
clarū ſubtilem tenuē. quē vides
cū flāt uentus ſeptentrionis.
et apud vehementiā frigoris.
et compara ip̄m ſuus fezo ipſo.
per eſtas em̄ companones et exē-
pla ſtrmq̄ q̄ de rebq̄ ē quedā que
ē in vltimo ſubtilitatis et tenui-
tatis. et ē frigida. et de eis eſt
que ē in vltimo caliditatis. et
ē q̄ſſu ¶ Cum q̄ res ſit ſm̄ hō
tunc non ē nobis neceſſe vt rea-
piamq̄ ab eo qui ratiocinatur
ſup aerē ex ipīus mordicatione
q̄ ipſe ſit ſubtile caliditatis. aī nō
oīs res ſubtilis ſit calida. et for-
ſitan ē verū q̄ nō oīs res mordi-
cans ē ſubtilis ¶ Sz in hoc noſtr⁹
ſmone eſt p̄miſſo. et damq̄ q̄ hō
eſt ita ſm̄ q̄ iam tāctū ſunt nobis
vt diamq̄ qua iam inuenimq̄
inuem/ et ventū ſeptentrionis et
aquā frīgidā omēs mordicātes oculos.
et non oculos tantū ſz ipi mordi-
cant vītā et oīa corpora viua
teneria. ſicut dixit ypocras q̄
aqua frīgida mordicat vītā ¶ Atq̄o
ſi homo p̄miſſit in hoc ſm̄ q̄ di-
xi/ et dedit nobis q̄ oē mordica-
tum ē ſubtile/ non erit neceſſariū
inde vt det q̄ oē mordicatiuū ē
caliditatis ¶ Sed in q⁹ hāc rōnātōē ñ
oportet ex hoc q̄ aerē mordicat

vt ſit caliditatis. primo ē ſubtile ſi
cut ventus ſeptētrionis. ſz nō
ē caliditatis ¶ Et ſi aliquis dixit
quō ē ſit q̄ quidā qui eo vtūtur
inuenit in tactū caliditatis debilē.
dicemq̄ fortaſſe ſicut narratum
ante q̄ ē compoſitū ex duabus hu-
mbus contrarijs ſicut ē lac. aut
fortaſſe ſicut illud. p̄ter ea q̄ abſtr̄
dit caliditatem. et aggregat cā.
et ſicut cā vītē ¶ Et poſſibile
ē vt dicat ſanat illud. q̄m̄ attendit
per illud quod ſit ex eo in meſ-
ſu eius et ip̄ius penetratione ex
acutate et mordicatione dōlor.
quare attrahit ad locū mā ca-
lida. hoc namq̄ ē ex rebus mani-
feſtis q̄ materie attrahūt et ef
fundūt ad membra in quibus
accidit dolor ¶ Dicit ad mēbra
quod ledit per aerē/ nō effundi-
tur mā multa. q̄m̄ aerē p̄ter ea
q̄ ē frīm̄ refrenat et vbique facit
ſuā rei que effundit ad me-
brū et repellit ipām. niſi quod
de aerē ſubtile eſt in vltimo ſubti-
litatis. nam hoc euadit ab a-
ere. et non valet contrarie ip̄i.
neq̄ refrenare illud. quare effu-
ditur ad membrū et colligit
in eo. et non redit redendo reſ-
ſicut redit q̄ſſum ¶ Et ſecun-
ſignū ſup illud ē q̄ vides mēb
que ſtimulant per aerē ad que
attrahūt mate/ cooperiri rube-
dine ſubtili in fine ſubtilitatis.
¶ Et forſitan hic iterū ē cā alia.
quā non poſſum ſcire ¶ Et p̄ter
illud p̄ceſſit. et phibu ab hoc
vt ponatis p̄ſpiū

concesso grā argus

experientia medicinaz ex longi
fue. ꝑm qu maput exlongiꝯ
cepit illū res ad hoc vt cudiat m
magnas stiones et ꝙnestiones nā
les plenas ambigutatibus ma
gnis. Et nos quid hic non
intendimꝰ extrahere cū omn
ꝑm ꝙ cōuent opifinby sciene
naturaz. et nō intendimꝰ ms
ad strāin vtilitū medicinaz vt v
tamur eis ꝑm modū eis meli
orem. et ut sꝫmꝰ m compost sōe
sapientes valde. Et illud ē ꝙz
nos iam ondimꝰ m libro de cō
plexionby medicinaz et de i
tgemo sanitatis declaratione
sufficiente ꝙ non ē possibile vt
hō adipiat medicinā compositā
a natura bona neq; vt vtat
ꝑm ꝙ oz medicina quā alig
pret ipa ipm componit dom
strat vtutes medicinaz simplicm.
Ca. xli. ꝙ magnestiones nā
les multe dubie sunt a medi
cis vtande. et plana via tenē
da. et ꝙ m medicinis extreme
caludis vel frigis non hesitatur de
complone earꝫ. ꝑm medicis
mis has. et ꝙ multe vicꝫ caluda
rū sunt grosse. et multe frigꝫ
subtiles. et ꝙ accidū ē subtile fri
gidum et sicū. et ꝙ optimus est
medico sive gradus medicinaz.
Cum ꝙ intendimꝰ in
m hoc libro ꝑtē nō
sit nisi hoc quod nar
rauimꝰ tunc necesse est nobis
hora qua mentimꝰ rem per
quā fit unamentū m hac mtē
tionis. ꝓsequendumꝰ magnestiones
et questiones nāles in quibus sut
hesitationes et ambigutates mlte
et recedamꝰ ab eis. et illud ido
ꝙm opifices scientie nāz nō in
putat querē de suma complois a
qua ꝙquimut accetositas et dulce
do et vistositas et amaritudo et
salsedo et asperitas et acredo et
vnaquegz reliquaz qualitatū ali
az effimdiz sup eos m ipoz ꝑ
mutationby hesitationes et dubi
tationes magne multe valde. Et
ꝓpt illud immuo vobis ut caueatis
hoc et timeatis ipm sicut caues
et timetis medē sup locū sanctū
altū nō possitis medē sup via
ampla manifesta qua sit vobis
expeviri nōe medicinas. ꝑm
ꝙ quod oportet vos credē et sub
sustentari est res quā dixi vobis
ante. ꝙ. quia non cadit ambigu
itas m vtute vnꝰ medicinaz
fortis calefactionis et fortis mfa
tionis. imo medicine m quaz ēe
dubitatiz et sup quas non conuem
iūt sunt necessario medicine que
non sunt m vna duaz extremi
tatū. et illud ē qm multe medi
naz que sunt apud sen sū simpli
ces singulares sunt composite
ex vtutibz contrariis. Et hac est
vna earꝫ. et non ē hic tantū ꝙ
est aqua sulphuris et aqua al
hazi et aqua nitri. et omnes a
que timaz sicēs isthis non sunt
facte ꝑm ꝙ sunt nisi ꝙ ex mixtiōz
vtutū contrariaz. et illud est
qm aqua m natura sua ē frigz
humidū. alhazi et sulphur et colo
thar et alia quoz via ē hꝫ sunt

i. asphalti

BIB. ACAD. MED

sunt calida oīa ¶ Et oportet
uez ut rememoreris q̄ multe
rez calidaz sunt grosse et mīte
uez frīg. sunt subtiles ¶ Et sup
has radices fundamenta fab-
bo rem mām m eo quo udiramq
sup Xtutes mediocraz udiro se
cure sucessiones ¶ Ergo bonū
t nobis fīm hanc doctrinonem
vt diramq m recto q̄ t subtile
mfrāns desiramus. et vtedamus
a capitulis consideranois t eo
que sunt opifibq stūe nat̄arū
guemencia ora. ¶ Nam ex stia hmq
quod nat̄rm de Xtute aleh sit
homo qualit̄ sit nīte ei primstere
ipm m mediocris alns ¶ Hoc q̄
t ex eo m quo redeo ad redar-gu
endū illos qui distulerūt et q̄
longeuerunt fmonē m Xtute a
ceti. et fecerūt mediocs adhere
uez reprehensiom que forsitan
reprehendit eos oīes cū nō
distreuerunt quid sit m Xtutibq
oīm mediocraz smgulaz ex ād-
ditione et dmnutione. et fiūt
contenti vt direrent qua hoc cale
facit. et hoc infrāt. et hoc desic
cat et hoc hmectat ¶ Nam hoc
non est quo q̄uenit vtilitas q̄
dantur fīm hmr modū fmone
absoluto. et sntur stia absoluta.
Sz illud quo consequit vtilitas
t vt stat q̄tas sit q̄tas mfrigi-
dacois pfilly. et q̄tas sit q̄tas
mfracois solatiue et remisse plū
bi et asolocrime aut pozulare
aut lactuce. et q̄tas sit q̄tas cale
factois assie. et q̄tas sit q̄tas
calefactois cmamom. et amo
mi.

aut cordumen. aut feniculi.
¶ Et sili-uez m mediocris q̄ti
Xtg t vtutg que exsiccat aut hu
mectat nō prouent vtilita
vt stat Xtus eoz sūmatim. po
non fit mmediatū mst vt stat
que eaz iam m primis scripta
t a complexe equali que est me
dia mt eas que hīt Xtutes
contrarias. et que eaz sit mor
dme. que est post istū. aut m
ordme tercio longitudms a me
dio. aut m ordme quarto. aut
quito si fiūt possibile illud. de
inde dist natur illud et dist
quat per t imnos apparentes
manifestos ¶ Nos em nō pos
sumq vti mediocris simplicibq
per vias ultimales et coperi
ex eis mediocras compositas
per canonem et viam rectam
mst qm smq Xtutes mediocraz
hmq stiā. et per hoc uez possu
mq vti eo quod iam cōposuī
t m reliquis temporibq ex me
diocris compositis vsu recto.
et hec t res valde difficilis. m
qua necessarius t vsus multo
et magnū ¶ Et illud t qm t
si nuq t hec ria t nīm ut po
nas mentū tuū experimentis
fīm mediū quem iam ante ōn
dimus ¶ Deinde vaoteris si
illud vāaōc bonis cauti.
¶ Capitulū xlvj. de reprehen
sione luxurie medii et q̄zda
rum quoq; simulatarū Xtutes me
diocraz simplicium p Xtutes com
positaz. q̄ nonq eorum fateri
debeant.

Grauue ne ponas te
upm loco eius qui fa
cat hesitare et apto
ſit implicari queſtionibꝫ plem
dubitationibꝫ. et in hoc ē ꝙd vo
cat hominem ad admirandū de
qualibꝫ ꝙd. ꝙ inquirunt de hui
rebꝫ. et decidūt ſeipos ſuis ma
nibus in res multas de quibus
inquirūt. et quaꝫ in libris
ſuis veneuenorantur. ſicut fe
cat burdinis. iſte em̄ et qui ſuit
de ſecta ipius non inuenit in
quirē de virtutibꝫ medicinaꝫ ſi
pliciū que ſunt in medicina
compoſita. niſi poſtq̄ prius ī
uenerūt ſup totū quod dictū eſt
in antiquo ipſe de medicinis
compoſitis. Cum ꝙ inuenerūt
ꝙ acetū cauſa exempli ꝓmi
tatur in medicinis que calefa
ciūt. iudicāt de ipo ꝙ ipm itez
ē caliduꝫ. et non declaratur
alicui hominī in loco aceti in illa
medicina in qua ꝓmittitur ſit
locus boni. donec ſtatur Xtus
eius ſola ꝑsona ſingularitatem
quid ſit. Et ſi caderet confeſſio
itez ꝙ locus eius in illa medi
cina eſſet bonus non eſſet ī illo
illud quo nos ſtamꝰ canonem
et viam in compoſitione me
dicinaꝫ. ita vt ponamꝰ ad
regulam qua diremꝰ ſuper
eaꝫ. et ſtamꝰ cauſam ꝓpt
quā fit vt cōmiſceat in me
in multe calefactionis medicina
una que infrāt. aut medicinis
multe infrationis medicina
in pre calefaciat. Et pluri)
quidem ꝓparatur nobis conſidō
ad multitudinē eoꝝ. et ipoꝝ ꝓ lo-
gationē. et eoꝝ damone. ai ipi
dicūt cauſas non manifeſtas. ex
iſtimantes ꝙ ille medicine cōue
niant eis. et deinde comprehē
dēt id cum errorib⁹ alius quos
acquirūt ex opinionibꝫ ꝑtīm ad
multas auctoꝝ ſententias et vo
luntatū ad vnū. Quare cōcludit
ex queſtionibꝫ queſtiones. et ex
eo cui non eſt declaratio illud ē
non eſt declaratio. et ponit vnū
quodq̄ eoꝝ radicem ad reuertend
ſup aliud. Hoc ē illud a quo
commouetur ex hoc ꝙ ipi dicunt
auctoribꝫ experimentoꝝ locū cont
dicendi eis. et redendi ſup eos
ꝙ eoꝝ credulitatem facilem de illo
quod inuenerūt narratū eſſe de
Xtubꝫ medicinaꝫ compoſitarū
quaſi non ſit poſſibile ut multi
eoꝝ iam compoſuerint cōpoſitiōe
mala. Et illud ē ꝙm auctores
experimentoꝝ mīnī eſtimo di
cent ſicut dixerūt. ꝙ ꝑſtrutatio
nra de Xtubꝫ ꝓmus acquirēbꝫ
ex Xtubꝫ nuꝫ medicinaꝫ eſt
vna. cum experimentū iam ꝓ
inuenerit ꝑfectionem medicinaꝫ
ſimplicium et compoſitaꝝ cuius
numerꝫ non comprehenditur
pre multitudine que iam fidelis
eſt et credita. Et recepervit ea
quidā qui inquirūt de Xtubꝫ
ꝓmus derisorie et vane. nedū
ab alius. Et illud ē ꝙm ſi mo
dus tendit medicinis. et quod ꝓ-
uenit ex vnamento eaꝫ prius
iam ſatis ſunt et conſitentur eos

c. medicinaꝫ

c. vnam ꝓ inuenit

omnes homines et causę ppt̃ qs operantur medicine illud quod agūt nūdū sciūt neq; homes inuenūt sup eas tūc manifestū ē q; sūa cōpōnūt medicinā et sūa mōz vsus eaz et unaqq; tōz ipāz non ē inuenta ex sūa pria xtutes primas exhibendo medicinaz. ymo non cōponūt iste medicine nisi per experimentū.

Vnaquęq; autē ē res p quā pueniūt homo ad sufficientiā tm.

Istud q; et res alie plures ex suis complexionibus sunt quas ego video auctores per experimētoz dixisse finonem in quo bene existunt sup. et per ipm̄ redeūt sup omnes qui totū respuūt quod inuenūt de medicinis sc̄ptū in libro qui ab eis fiūt dispositio in scribendo illd. et credūt illud vel verificāt et cōfidūt in eo. et volūt addē ad illd. et deducūt ab eo causas cōuenientes et quod crediderūt. et p qd̄ sustentāt ex inuentionibus.

Ego aut dico et qui facit istud et redo super eū in finone auctoz ex experimentoz et cū eoz reductione q; burridus credit q; oēs secte medicine prēt̃ sectam sequentū sentētiaz sue sunt male et false.

Et metrudutus mentiri videt̃ q; oēs sunt false prēt̃ secta asclepiadis. et iste non verificat allegatū eaz nisi secta abnormalis.

Et hermogenes non verificat nisi secta heraclistratis.

Et unaquęq; relig̃ videtur q; oēs q̄ntū ad unū volūtates et secte sunt vane et false prēt̃ sectam sui ipius.

Deinde quando venūt ad medicinas compositas sine alijs suscipiūt totū quod inuenūt sc̄ptū de inuentionibus eaz. preter q; experiat illud.

Et non sunt sue medicine sunt ex eis que sc̄ptū sunt illi qui cū eis conuenūt in sententia aut qui dubitant ab eis in sententia. at quotiēq; hoies fuerunt qui sc̄ptū eas.

Et inuenimo eos multotiēs querentes de reme moratione eaz in compositione medicinaz in quaz componē et antino iam male actū est et mirabilig hoc ē q; ipi faciūt hoc et nūdū experti sūt illas medicinas quas dicūt esse bonas et quas laudant ymo nō faciūt uincere in eis nisi finonem quozdā aliozz.

Capitulū xviij. refert rasis de quibus dixtollentibg medicinā quandā podagre que diu applicavit̃ occurrentibus podagrico vehementi nocuit. et corripit quosd̄ antiquos in breui recipiendo medicinas compositas quasūq; relinquēdo inquisitionem de simplicibg nisi per unam compositaz. et in secundo q; sensu apparet.

Inde ē q; ego fui primus super hominē qui laudabat medicinā ex medicinis podagre laudem quā plongrabat. Et dum ipe extollebat laudes illius medicine aduenit nobis homo hūs podagriam et erat extra[illegible]

ſtinuit et deus ꝙ ei erat poſſibile
ſanari et uiuere. ¶ Et poſtq̃ p̃
ꝓpmq̃ ei ut faceret nos uidere
experimẽ hmõi medicine ut ex
perirentur eã. m̃ p̃mus m illo
homine poſuit eã ſup pedem il
lius hõis mfirmi. et non ceſſa
uit homo mfirmq̃ uigilare nor
te tota. deinde ueniam ſit. et nõ
potuit medẽ ſicut ante illud.
necꝫ ſiuit ei utꝫ facile pmutare
m lecto ſuo de latere ad latꝰ nec
tollerabat. nedũ aliud ab illo.
¶ Cõm hoc ꝙd audiuit ueꝰ ñ qđa
dmittũt mquirere. et ut̃ ſtiuꝫ
feſtmanone confidentes m alios
et credere eoꝫ ꝓmomba. ¶ Et qđã
intendũt decipẽ alios. et extra
uiam ducẽ eos. et cum hoc ſi
omnes medicine compoſite qꝫ
remenorantur eſſent bone
rette complexionis per hanc
ſuã opationem quã fecerũt faciẽt
euanescẽ uuamentũ per capꝫ
conſid̃anonis m eis et deſtrue
rent ipm. ¶ Et illud ẽ qm̃ ipi
putant ꝙ non mquirũt deXtu
nbo medicinaꝫ ſmpliciũ m ſi ad
locũ compõis medicinarũ
compoſitaꝫ. et modos quos ad
mminſtrãt m eis. et ſuper illud
ꝓm pluriũ mducũt teſtmo
nia uiꝝ utriuſq̃. b. haraſſiſſ.
et abrucalis. et colothimis. et
diuſilis. et pharizagori. et ipꝰ
ypocras. ¶ Deinde cũ peruene
runt ad experientiã locũt3 ī eis
ꝓmonem quozdam quia
cormti ſunt. et ſtimo nos nm
eis oẽs medicinas compoſitas.

¶ Et pt aliquis m hoc loco dicẽ
eis quomodo ſꝫ repellitis ut m
quiſitio mea de Xtunbo mediocꝫ
ſmpliciũ ſit iudicata aut uana.
et uos ſcitis ꝙ ſi uos iam ſcitis
Xtutes medicinaꝫ compoſitarũ
et iam uana aſſit uos ab eis. uacat
ab eis. et non inquiritis de ſm
plicibus m ſi ad locũ huiuſ compoſitaꝫ
tũ oportet ut inquiſitio noſtra
de Xtunbo medicinaꝫ ſmpliciũ
ſit ſuꝑflua. cuꝫ non ſ̃ neceſſas.
¶ Verumptñ ſi tollet homo eis ita
et panat3 ꝓm ſiu diſpoñem. non ſ̃
ue met uiam ad tolerandũ illas
ꝑpetates ꝓmas. quas dixi ante
·3· inquiſitionem eoꝝ de declaꝛõe
eius quod cõtrariũ ſ̃ ei quod mue
mtur ſenſibiliter ꝓ ꝓmonem locũ
¶ Et ego quidẽ uidi ex eis uiꝝ
quã mfama ad hoc ꝓduxit ut
rogaret nos. quatmꝫ uituperaremꝰ illud quod comprehendũt
ſenſus. ¶ Inuenit ꝙ eũ homo. et
mt3 rogauit eũ an piper albũ ap3
ipm eſſet calidũ. et confeſſus eſt
ei qua ſ̃ calidũ. ¶ Et poſtq̃ mt3
rogauit unde ſcis hũ qua ſ̃ calm.
dixit qm̃ uideo ipm calefacere.
¶ Iſerũt ꝙ de eo ꝓpter ea qua af
firmauit illud per illuſionẽ ſiue
illud omnes qui pñtes erãt illu
ſionem. qua nõ mtelligit ꝙ ꝓmo
eus iſte quã locutꝰ eſt qua vi
deo ipm calefacere. eſt ꝓmo quo
declaratur ꝙ ſenſus apud eũ
ſ̃ repreptus credit. et ipe ante
illud repellebat eũ et uituperabat
ipm. et redarguebat eũ ¶ Et ſi
nos non credimꝰ ei ꝙ ſenſus

·1· contedat

apprehendit tunc vnde ē nobis possibile fore q̄ ignis ē calidꝰ. et ꝓp̄t quā vocationē stamq̄ super ferrū ignā illius. et inditamq̄ per ea sup ipm̄. aut p quā demōstrationem affirmamq̄ super ipm̄ illud aut vnde primo q̄ glacies ē fīa mīst ex sensu. Vides tu q̄ho vituperat sensum. et implet libꝝ suos questionibꝰ ingredientibus in capitulū sue naturaliꝫ. an putas q̄ inquisitio de esse aceti per quā cām fit quando effudit̄ de eo aliquid super terrā q̄ arsit ei ebullitio non ē de istis questionibus. Et licet ē res de qua liceat nobis ut dicamus q̄ nos nō primo eam. sicut non primo ut̄ res alias multas de hiꝰ questionibus Q si dixerit homo quā fiat illud mīst qua ē caliditā aut q̄ est fixa. et q̄ hos duos ꝑmones iam dixit homo simul ꝓnet se ipm̄ in ꝑmonē multe ambiguitatis et contentionis non manifeste.

Capitulū .xix. ex verbo ꝓmissis hiis que sensū perapuit̄ ostendit aceti esse frigidū. qua cū aqua bibitū infrīat. et sedat sitim. et contra id obiat. et soluit obiectionem. et tangit casus in quibus aceti tollit sitim et casus in q̄bus auget.

Ego aut volunt possimus inuenire illud quod ē ꝓpinquū verbo cōpheſ sensu visibiliꝫ. et stare sup illud exquisite fm veritatē de re ei di stinguam mꝰ illud quod existit per se. et illud quod ē p̄ accidens. Q Debi cū aceto cū aqua ꝓmixtū cū quidam bibūt in estate infrīat eos. et sedat sitim. hoc aut non ē longinquum ab eo per quod primo q̄ hoc nō ē mīst ꝓp̄t aceti. q̄m ysh nō ꝑmittent de aceto mīst ꝓportionem parvā et de aqua ꝓportionem multam. et fauet ut aqua illa non sit multū calida. ꝫ sit frigida quē. Deinde bibunt eam Et fortasse aliquis dicet per hāc causam ꝓp̄t ea q̄ aqua ē tarda de descensionis et ꝓlongatur eius mora in stomaco quare non descendit et penetrat est necessariū per hāc causam vt cōmisceatur ei aceti. quamq̄ sit leue velocitate deferentis eam et faciens ipam penetrare ad locū ad quē oportet ipm̄ penetrare Et similiꝫ ite ꝫ si bibat aqua cum vino sedabit sitim plusq̄ si bibat sola singulariꝫ. q̄m vinū adiuuat aquā ad penetrandū et facit ipam puenire ad locū ad quē sola non perueniet Et cū res sit ꝑm hoc fuit infrīatio et sedatio sitis non fuit mīst ex aqua ꝓpter ipa in nā sua ē frigida. Vel ꝫ adiuuans eam ad illud et deferens eā loco ale donec penetret et applicet non ē mīst vinū et aceti pret̄q̄ ista duo infrīent et humectet Quoniā si ambo essent ita homines in potu darent vtrūq̄ eoꝝ per se solū non cum aqua.

Vez ipa ppt caliditatem sua
fortitudinem penetrationē et descen
sum sui ad profundum. Et me
lius quidē ē postq̄ peruenerit
ad hui⁹ loci humores vt cōplea
tur ipm exquisite. Dico q̄ ꝑ
ius in acetosa quia possibile ē ut
sanat penetrare aquā et sanat
ipam peruenire ita ut ipm no
nfrēt corpus et ut ipm citius
rion solū sanat penetrare aquā
et sanat ipaz peruenire ꝑ ifirt hoc
manifesta ē et detecta. Ex
hoc quod dictū est ē veritas ē
natūa inquisitio et gsideratio. et
non differunt illud et dictū
nisi ut in potu detur vni hoi
vnusquisq; .s. binū et acetū ꝑ
se. Nam cū nos fecerimus ad
muendum ipm cū biberit binū
maiorē partē sitim. et eam aug
mentat semper. et cū biberit
acetū quiq; sedatur sitis eius
et quiq; sitit plus. Et illud ē
q̄n sitis non fit nisi duobus mod
aut ex diminutione humiditatis
et eius paucitate. aut ex sup
fluitate caliditatis et eius victoria. Et cū res sit in sitī ꝓpter
q̄ narratum tunc nō ē mirum
si acetū non sanat modicū p̄m
sitis. et sanat modicū sēm. q̄n
non pt humectare. et pt nisi
re fortit. Acetū igit cū bibit
non pt sanare malignā complexionis
euenientis ꝓpter caliditatē et
siccitatem. Si componat
in hora aliqua caliditas cum
humiditate acetū ad hui⁹ sitis.
Videlicet in maiori quantitate et
maioris conuenientie. Cruditatis
esse modus maligne complexionis raro
fit. q̄n non accidit nisi in ydropi
si. tunc cū aggregatur in ventre
humiditas multa salsa. et in eo q̄
hīt fla salsum. quodam mirabili
tū ē et fixū in stomacho suo.
Illius aut cuius sitis ex causa p̄ma
hanc in febribus putrefactionis et in
quibus febribus quidē sunt inflammatio
et caliditas superflua. etiam in eo ac
cidit sitis in estate et in calore ve
hementi. infirmitas ē composita
ex caliditate et siccitate. Et ꝓpter
illud fit illud quod meditat hui⁹
infirmitatē medicina composita.
q̄n acetū infrigidat vehementer et
penetrat. et peruenit ad omnia
membra delonē et facile. Aqua
vero cū hoc q̄ infrigidat ē magis hu
mida q̄ omnes res. cū non sit
aliquid humidius aqua.
Capitulū .xx. q̄ sanat vomitio
longinqua a sensu in aliqua mensa
experienda non ē semper ab errore
sit medicina cuius experientia q̄
in⁹ non debet alteri cōmisceri
si ē simplex. et si alteri commisceat
illud debet esse ꝛeperatū sicut ē re
rum simplex.

Sanat q̄ vomitio sup mensa
cuius exitus experitur cū
ē longinqua a sensu est
non sentiri. quia ingrediat eam
error similis visus medicine cui
piam sterlitur aliud ab ea non ē secū
negotio eius est ꝑm confidentia.
q̄n medicina cuius vult aliquis
experientiam non oportet ut ex
peratur nisi sola sua singularitate

m corporibꝫ ſanis equalis cōplō-
nis/ et expreſſis ab equalitate/ et i
corporibꝫ infirmis. ¶ In corpo-
ribꝫ quid equalis complōis: ſi-
cut determinauimꝰ ante. ¶ Et i eſſe
quidem ab equalitate/ ꝑm modū
quē dixit ypocras/ vbi dixit q a-
cetū ē ex rebꝫ magis vnatiuis
humanis nās ſiue quas vnat cola-
et de rebꝫ vehementiꝫ nocentibꝫ
humanis nās nutritas. ¶ In corpo-
ribꝫ aūt infirmis verificatur eius ex
perientia cū experiē m infir-
mitate ſingulari: et ipa ē ſin-
gularis ſola. ¶ Q. ſi ginſtratur
in quibuſd horis cū re alia/ tūc
oportet q ſit res cui admiſcetur
medie complōis: ſicut oſtendi-
mꝰ i illis que ſunt premiſſa de
eſſe aque et ceroti ſimplicis. Et
illud ē qm oportet magiſtrū michi
videri vt ſit illud quod miſcetur a
aliquo de eo quod non ē neq; vna
duaꝝ extremitatū ymo medium ſit
vtraſq; in vltimo quod poſſibile
ē ipſa cauſa in eo quo accidit de
operatione. ¶ Unde ē q ceroti et
ē cera liquefacta cū oleo quando
eſt ſimplex non ē de ꝓprietate eius
vt calefaciat neq; infrigidet. ſ. quādo
cū eo miſcetur aqua infrigidat: q.
mā aqua in complexione ſua eſt
frigida. ¶ Si aūt cōmiſceamꝰ ceroti
cū aliqua ex rebꝫ calefactibꝫ/ fit
ex eis medicina calefaciens. ſicut
multotiens inuenimꝰ illud accidere
quando permiſcemꝰ cū eo euforbiū/
aut caſtoreū ꝓpter ea q nām ē illud
in infirmitatibꝫ multis. ¶ Et ſili-
ter ſi permiſceris cū ceroto ſimplici

ſingulari ſm veritatē accidu
facies de eis medicinā calefa
cientis fortitudinis q ceroti. ¶ Et
ē qm medicina cui qua illud ca
miſces ē frigida. q. hec medicina
ē bona apatis notato heriſipila
et apatibꝫ ſanguineis. et puſtu
que nominat formicā. et apatis
nominato prius. ¶ Si aūt tibi
experiri medicinā permixtā/ ſcit
expiet medicina ſingularis et
ſimplex/ nam quidam faciūt ill
magnificat ſeductio. et multi-
plicat errorē huiꝰ. qm primxtiō
non ē nobis neceſſe ut diximꝰ
q ē ceretū. ſz ceretū permixtū. q
ē res alia diuiſa ab ceroto. nā
ſiue multū. ¶ Nam ſicut ymaginis
non ē illud/ ſimilis chā non ē ce-
tū illud quod mutuat. ſz aq
cū qua permiſcetur ceretū. ¶ Ce-
retū aūt ſolū ꝑm ſingularitatē
ſuā ſtimulat vltra indigentia
mutationē ſtimulationē mul-
ta. et illud ē qm ꝓpter ſubtilitatē
ſui corrodit et facit doloreꝫ.
¶ Et cum res ſit ſm q narrauimꝰ
tūc ſmo eorū in huiuſrebꝫ
non eſt rectus.

¶ Capitulū xxj. corripit eum de non recta expoſitione rerū
ignotarū et de principiis ma-
le recollectis ex inductione. et
in hoc maxime q contradicit
ſenſui.

Deq illud quod facit
tex cū exponit res ui-
tas/ ē rectū. et illud ē
qm ipi pret q ipi venit cū alia
declaratione in eſſe vltra ꝓpe

ſ. res que expiet ſingularis ceretū.

et magis falsum q̄ hoc ex fmo
mbo cozꝝ est ex eo quod expressum
ē ab eo quod comprehendit sēsꝫ.
q̄n ipi dicūt in rebo mordinatus
et rebo amb⁹ et salsis et amaris
q̄ sunt stiptice. et intromittunt
cum eis utez res que sunt i vl
timo lentatis et summo suauta
tis in sapore et putant q̄ sunit
stiptice ac stiptitas non sit res
quā sentiat gustꝫ. ymo nō fa
ciūt in ea nisi fm illud q̄ illi fa
ciūt necessariū. Et nos inuen
imus q̄ granati ceti atomū et
zarur et reliquoz gnā pirozꝝ et
granū mrti et algobeiri et vnū
nominatū imencq et vnū noia
tū mereisus vnūquodq cozꝝ stip
titatem fiant manifestā. Citri
ū aut et dactili sicū et mliū for
tasse facūt atrāde in corpore a
bruditas stiptitatem. fz in cor
pore hominis alius de reliquis
hominbo nūq facūt. et illud
ideo q̄n ego iam mr vozaui de h⁹
gentem multā. et ꝓprie de amdo
abruditis vero putant q̄ ipm
utez stiptitatē faciūt. Et smli
utez mr vozaui eos de pipere an
ipm esset illud quod non fiant ut
tāde stiptitatē in corpore alius
cozꝝ qui iudicant super sapores
vez per iudicū mundum cui q
non ē medicina neq vnq tor
mositas. et non vereor aliquē cozꝝ
qui dicat q̄ ipm faciat ei atrāde
stiptitatem penitus. Atro
abruditis confundit et ꝑmiscet
omia ista admixte. s. res que
sunt in summo atredinis et

et medicinas stiptitas

medicinas stiptitas

s. in vltā vel lege in
eo. s. in gustu

semine laquitur

s. fauoz ad vnā spe
plusq ad aliam.

mdigestiū conglutinari aut
ꝑ ꝓpinquitatē carnis aut in
carnatione carnis aut in
mentationes mducentes res
particulares. Quare dicūt i
conclusione q̄ omes medicine
stiptice conglutinat vulnā et vl-
cera. Et non ozꝝ ut sumant hꝰ
res ex argumētatione ꝑ mduc
tionem particularē ex corpo
ribo ymo per demonstrationē
certam. sicut nos fecimꝰ in lib⁹
de regimine sanitatis. Et illud
q̄n cū dicat aliquid de istis et
cozꝝ similibo fm hūc modū ab
solute quecūq res fiūt in eo hūc
ipm ꝓbatū ē demonstratione.
et ē cū hoc falsum. q̄n nos nō
mucrimꝰ alcathar neq gallas
neq cortices granati neq sucū
acrestē neq alumen neq est
es vstū neq atramentū con
glutinare vulnā et vlcā. neq
incarnare ea. Q si homo
non suscipit hoc et dixit q̄ omes
medicine incarnatiue sūt stiptice
faciemq ipm inuenire hui⁹ utez
medicinas incarnatiuas ꝓpter
q̄ stiptitatē faciāt. Et cū ves
sit fm hoc tūc non ē aliqua ho
ciū duoz simiū cū expeditur
absolute absq dei⁹ inuocatione ve
rax. s. neq fmo q̄ omnes me
dicine stiptice incarnant vlcera
et vulnā et conglutinant ea neq
fmo q̄ omia vlcā que conglu
tinant et incarnant non in
carnantur et conglutinat mst
per medicinas stipticas. Et de
eo quod ē plus et magis igneū
ens

acutatis m Xtute sua qua cor-
rodit carnē et res que sunt t
summo lentatis et quens et di-
cat m ombg illis q sunt sliptre
quasi ipe non comprehendat vel
per luctū suū sit Vincens nisi ut
mentatur super sensu. et non
scat q hoc t de maiore demostra
cone super maliciam ſmonis

¶ Capitulū xxxj. corripit ſsu.
abruditm et asclepiadem qui ne-
gantes vel contempnentes ea
que sensu apparent falsis inuti
tur rōmby.

Abruditis vero qui t de so
cis asclepiadis ppt ea q
qua volut superare
istum m mendacio super sensum
dixit ſmones multos falsos. et di
xit cū eis q q̄ū ma p̄m et appal
tum non cale facit corpg. et dixit
m ombus mediocris sliptis q
ipe infrigidant q̄us si nō esset
hoc aliquid aliud quo destrueret
hoc esset m colcathar et calcato
et atramento suffitica. cū nos
muemang ista tria vehemente
face sliptatē. ſ et ipa cum hoc
sunt ex vehemena caliditatis
m t̄mno q aduxit corpg cū
cauxit ¶ Et cū res sit ſm ho-
tunc non e mirū si isti sunt hoies
qui loquitur multa absq̄ cōphen-
sione et facit seipos errare
q iam defecerat eis regula a cō
fessione illius quod apparet visu
se sibi lis. et ſmones m eo q̄ veri
tatem ¶ Et de eis sunt quidam
siant abrudius et diascorides qui
ppt ea q muenerit quasi medi-
nas
conferre solucionem ven
ribg mtestinoz vacuo
sunt sup eos ex hac eaz op
ratione q sunt sliptre q
non sit m eis de sliptrietate m
pars parua. imo sit ſm con
trarietatē illius. s. qua Xtg
illaz t Xtus dilatans poros
et mollificans corpus mebrū
¶ Et medicine sliptre aggregat
partes mēb. et facit unde et
soliditatē et durietē et opilant
corpg ¶ Et causa huius totius t
qm ipi ppt ea q vituperent se
sum facit cuncte sere omnes res
et contradicit eis et cōmsicet
eas ¶ Deuenit q ad res quas
nobis possibile t scire per sensū
manifeste et quevunt firma
re eas et verificare per vacuā
tionē malā ¶ Inde t q pmque-
do capre t in vltimo contrarietat
ei quod t sliptrū in sapore suo
et Xtute sua ¶ Et simlit farma
trita et cimlū et alie res mlte
pietis hec duo de rebg que glutina
tionē facit et mundant et se
dant et refrenant aquitatē ¶ Et
ppt illud fit q ipe cōfert ei q
habet fluxū ventris ex superflu
tatibus mordicatiuis acutis.
¶ Et si sint ista cū hoc quod nar
ratum q de esse eoz sliptra tūc
fit oleū apud nos utez sliptrū.
nam oleū multotiens confert
cū administratur m disteriby ei
qui muent mordicationē vehe
mentē. et fit cera utez apud nos
sliptra. et simlit pinguedo por
ci. et pinguedo galline et pinguedo

[illegible] et futurus tandem sit et futurus magis. nam ista iterū sūt de illis quibꝫ vtimur in clisteribꝫ ¶ Et similiꝫ vtimur multotiens cerote et adipe capre ¶ Veruptū manifestioris iuuamenti in illo e pmiquedo capre. et illud est quū ꝓpter velocitatē siue congelatiōis glutinat intestina et morat in eis tpe longo ¶ Et non videt mihi ut inquirā hic de causa tā velocitate congelationis eius an illud sit ꝓpter spissitudinē siue ꝓpter causam aliā. cum sit esse eius in velocitate coagulationis de rebꝫ manifestis apud sensū. ¶ Sz quēadmodū necesse vt rem - piamur sup id quod signifitat nobis sensus de hoc q hec pmiquedo est velocis coagulationis et sedat mordicationem que ē in intestinis et reddamur per illud similiꝫ oportet ut reddamur in hoc q nō ē ei sūptuositas omnio ad illud quod nuiemur sensibiliꝫ. ¶ Ssi q sunt homines qui rōnantur sup res manifestas sensui ex rebꝫ que non sunt manifeste. quis sit ꝑmodū verus manifestior et magis necessarius. nam ipi non rōnant ꝑ loquunt quod ē expressum a rōnatione certa in primis in capitulū rōnationis male ¶ Volūs aut magis rōuenies ē vt reddamur ad illud sup quod signifitat sensus. et vt quātum studiū nrm in affirmando eo semꝑ ita q per ipm faciamus mendosos sophistas. ¶ Et ꝓpter hoc necesse ē nobis vt reddamur ad faciendū eos reme - moran rez apparentiū habentiū amentiā de hominibus nedum aliis ¶ Et iam fuerunt eis iterū manifeste in hora quando ipi vi tupe-auerūt et deficiunt sensu ꝓpter necessitatē et voluntatem vi - torie. deinde ipa .g. victoria de fiat eis in fine rei per multitudinē sapientie eoz. deinde imprimamus in eo quod continuat in illo quod precessit de ꝑmone mō.

illic medicine

de inspectione laguriu

¶ Capitulū xxm. q quisq sen - sum habet ꝓprium obiectū. et qm q - vit experiri ꝓpria sensata sine suis sensibꝫ manifestis ē. et de causis et speciebꝫ saporū ꝑm platonē.

Duco q q vnusquisq sensuū ē subā de sensatis singu - laris ei ¶ Tactus ei est caliditas et frigiditas et humiditas et siccitas et lentas et asperitas ¶ Et visus albedo et nigredo et rubedo clara et rubedo tenebrosa et ad vltimū sensus colorū omnis ¶ Et gustus dulcitudo et dulcedo et sapi - tas et pontitas et acetositas et salsedo et acredo ¶ Auditus q quidem vt experiatur colores et audiret super eos absq visu est apud hominem manifestum manifeste ma - nifeste ¶ Et ꝑm hunc modū oportet nos vigere in ve tactus. et in re - liquoꝝ sensuū ¶ Experiamur et et audiremo sup species rerū tactibiliū per tactū. et speciem rez audibiliū per auditū. et species odoz per instrumentū odorandi ¶ Gaudis q nunc q dispō in sen - sibꝫ et sensatis est ꝑm q navrauimus.

BIBL. ACAD. MED.

demde audite si vultis iterꝫ sermonem platonis. vbi exponit esse ſpēz ſaporꝫ ¶ Et ē vobis necesse ponatis mētes vras in eo de q̄ loqmur ex dictis speculationis ī ce naturaꝫ. q̄m non ē locus ad ve rificandū hanc dictionē ſm̄onis mei ¶ Neq; intendo iterꝫ in eo sup quod volo testificari hanc m tenationem. ymo volo p illū mſ vm̄ tantū. et ē illud ad quod m tedūt greci in eo quo dicunt cō suetudo lingue eoꝝ ad vnūquod q̄ nom̄ ¶ Audite q̄ nūc ſm̄onem platonis. et est iste. et illud ē q̄ rēs que ſubmittūt in vētris lingue que ab ea ꝓtendūt ad cor vt deferant ei illud aug sensū mouent lingua ex saporibꝰ quādo liquefiūt et cadūt in partes carnis que sunt rationes et lenores alis/ partes tērree aggregant tunc ille vene et exsiccant eas. et si cū eis fuit superfluitatis asperitatꝭ/ dicitur q̄ sint asperē. et si fuit pter asperitatis nominantur stiptice Res aut que abstergūt istas et abluūt totū quod ē in lingua si fuit illud p q̄litatem mauoē equali et extendūt per illā opationē donec liquefiunt aliquid de subā lingue ipius et resoluūt eam/ sicut inuenimꝰ illud in vtute corporū habentiū saporē kiu rach et mtri tunc totū nug herbā ē nom̄ natur almaz ¶ Res vero quaz vtus est sub vtute kiu rach et mtri et quaz abstersio ē parua/ nominantur falsē. et casu eaz ex nobis ē casus dilectus. et sunt exspoliate ab omni humore aspere Res que quando ſunt calditate oris/ per hoc q̄ ipse lefiunt eas inflamatur/ deinde dūt et combūrūt ipam calditate sua/ et eleuant per leuitatē sua supius ad sensus qui sunt in capite p hoc q̄ abstendūt totū cui occurrūt/ tunc ipse ꝓpt̄ virtutes suas istas dicūt aeres.

¶ Et iste eedē res quādo exsiccant et attenuant et subtiliantur et ꝓfundantur in venis strictis et in partibꝰ treis que sunt in eis/ et res que sunt ſm̄ equalitatē aeris/ quando mouent eas/ per ducūt eas ad dispōnem in qua supponūt ad minus/ et quādo supponūt stat/ et quando ꝓfundant in rebꝰ alius euenūt res alie cōtrarie que extendūt et fiūt rotunde in aliquibus illius q̄ in ventre ēt ingreditur/ q̄m humiditas extenditur in aliquibus aeris ꝓpt̄ ventre sua que supra ē frea et q̄liq ē aquea/ et addit inde vt puenant ex aqua res alie sicce vsis ventrosis rotunde aeree/ et fiūt superficies illius humiditatis aque pure/ et sue que dicūt vesice et superficies illius humiditatis cōmouent simul/ et eleuantur ꝓpt̄ illud ebullitionis et fermentatio/ tūc causa accidentis hoc oportet vt dicat q̄ ē aerosa ¶ Et totus quod dixim̄ in istis quod ē accidēs contrarium/ ē ex causa contraria et illud ē q̄m q̄n ē essentia rei que intenditur ē humidi

ffinit lingue conuenientes ei / et sequuntur tē illud quod iam dixerunt tē de lingua p hoc q̄ lenit illud et impinit tres q̄ aggregate sint / aut que re solui non ꝑm aut sim nature / et aggregat illas / et molli facit eas / et conglutinat oīa illa / et figit ea ꝑm dispōnē nāle / et omne quod tē ꝑm dispōnē nāle non tē nisi suaue apud omnes amatū / q̄m sanat et destruit accidentia impedientia laboriosa / tūc non nominant nisi dulce.

¶ Plato nāq; intendit in toto hoc ꝑmonere vt exponat nob que res sint quas ex mā consuetudine nominamus sapidas et que pontidas et que salsas et bauachas et que amaras et que acres et que acetosas et que dulces. et nominant illud quod nos nominamus sapidū inchidem q̄m antiqui greci z nominauerūt illud sic.

¶ Capitulū .xxm. de erroribus quos dāt circa saporēs quam nisi sint apparentibus ad sensum per veros ꝑ frivolos rombus.

Ipse vero confudit res istas omnes / et prius aut eas / sicut fecerunt illi qui putauerūt q̄ piper est sapidū. ꝑ ipm tē ex subā veri (piper) ¶ Et dixerunt in aceto sile (acetosa ꝑ) illius. et tē ex natura vez acetosaz. et non verebantur de neq; ex hoc q̄ numerauerunt plures res que sūt in fmedulcedinis in numero rez sapidaz.

¶ Et postq̄ corruperunt omnes istas res et fecerunt eas curvē in principio rei absq; suo cursu / nō potuerunt inuenire sciam virtutū earū q̄m primaria omnis (1. inuentionis) extractionis et omīs demonstrationis non sūt nisi ex rebus apparentibus sensui et rebus manifestis rōm ¶ Et iste quod sūt homines qui destruūt (1. contumbat) ista duo simul: et confundit et et primi sterunt omīa .ē. operationes sēsus et eius facta (ē. audina) et fecit plus in meum (1. distrahit) illum in operationibus et factis eā. (ē. argumēt) et illud ꝓpter pauitatem exercitij eoz in scīs logice: nedū in aliis scīs. (ē. confusionis et turbationibus)

¶ Cum q̄ cauerimus nob / et salue nobis fuerimus a ꝑmone eoz multo cū non tē intentio / vtrū aut mihi venit nobis de istis istorū alienationibus multis vanis / iam tūc faciemus operationē multam

¶ Et de eo rez quod tē nobis manifestum / est ut redire faciamus illos (discipulos .ē.) quos iam separauerunt et remouerunt a veritate / vta ut (alii discipuli) dereliquant sensus / et sient ꝑm ꝓpationē ex arte in scīa dyalectice / et ꝓpationes considerationis in scīa naturaz. in qua speculati sūt et de qua que fecerunt phī ¶ Et si ipi audiret illud quod dixerūt phī / esset ꝑm dispōnem q̄ sciretur hoc vnū .ē. (ab eis .ē.) q̄ nitē tē eis ut timeant et caueat dubitationes. que faciūt exire socios suos ad hesitationē in istis rebus / et multum inquisitionē de virtutibus medicinaz simpliciū ad illud quod inuenitur per sēsum non ad ōnationē tortuosam.

¶ Et isti quidē sūt homines ī q̄ri (.ē. sensu manifestis)

BIBL. ACAD. F.C.D.

ſmmlibo non ē possibilis redire ad
veritatē ¶ Dez ꝓpēa ꝙ reliqua
hoīes sunt quos possibile ē ꝓfice
per hūc nūm ſmonē necesse est
nobis ut fugiamꝰ eos remēora-
ri: et detegamꝰ eis ſm veritatē
illud ſuper quod currit esse sensa-
tor ꝙ que sunt ꝓpria lingue.
¶ Capitulū .xxb. quid ſignificat
her nomīa chymꝰ et chilus. et de
numero sapor.

Dico ꝙ ꝙ imitatores theofra-
sti et aristonis et meise-
seos media nominant q̄
litatem que compōhēd² per gustum
chymū. et nominant rem cuꝰ
subā ē ex elemento humido et cō
siccato/ cum calitas ūa desoxit eā et
digessit/ chilū. et ē succus rei et
vol eius ¶ Cum aut sint antigonus
ſpūs ꝙ illi ex antiquis/ et illi qui
sunt de lingua greca/ nominant
her duo ſmūl nomē vno .s. chy
mū ¶ Et ſm hoc inuenimꝰ cur-
rē vē in libris platonis phī et
libris ypocratis et libris auctor
altor antiquor ¶ Nos aut fa-
cientes curē hic ſmonē nūm ꝓpt
ea qua querimꝰ expositionē ſm
hoc ut nominem² qualitates cōpre-
hense per gustū chymꝰ aut q̄litates
ſuis nomīare eis: aut xquales: aut
alias. et nomīa hiūtate que ē in
aialibꝰ et in plantis/ cui ūa per-
mixta ē siccitas et ingrossata est/
chilū .t. succū ¶ Amplius dicimꝰ
ꝙ necesse ē tibi ut scias ꝙ succor
qui sunt in vnoquoꝝ aialiū et
plantar et quarter ex eis sit in
pra/ quor spes per multitudinē
non numerant² species que
per gustū comprehēdūt esse
mauezut quidam homines
sunt octo. et quidā putauerunt
ꝙ sunt vn. et quidam putauer
runt ꝙ sunt inōris numeri
ois ¶ Plato vero in libro suo
qui nomīat² thimeus in ſmone
que fca ante dixit in primis
duos sapores. qui ambo sunt
vnius speī. veruntū ipi diuisi
runt² in addicione et diminu
cione/ et nominauit vnū cor-
ſhptū/ et alter pontici.
¶ Et ponimꝰ quidē ē ille que
nominamꝰ ex hac addicione
et multitudine. sicut iam sig-
nauimus sup illud ypocras ¶ Et
cū sit res in hys duobꝰ sapo
ribꝰ ſm ꝙ narrauimꝰ tunc or
ut numeremꝰ eos spēm ¶ Et
hic ē spēs alia. et ē species sa
por contrarior ois. et sit sa
por⁹ bauaticus et amarus et
salsus ¶ Et de istis trib⁹ amaro
non fit nisi ex addicione bau-
ratici ¶ Et salsus aut ē debi-
lior bauratico aut ē magis ad
ditus. et acquisitus ſhptitate
parua ¶ Et post istos sapores
dixit plato in primis acetosum.
et post ipm acetosum. deinde
dixit in fine vel dulcem ¶ The-
ofrastus vero addidit istis et
adiunxit in eis vnctuosum.
¶ At plato primus sit dicē sapo
rem vnctuosum in sensatis ꝙ
prius ꝙ gustū. ſz dixit illud
ante ipm. Vbi dixit succū vno
sum. et oleaginū et mellinū

et dimisit eos et dimisit in eos ¶ Et dixit illo ꝑmone ut egressus tribus quos dixi genus ad quartum quod comprehendit et abbreuiauit nomen eius et nominauit ipsum lenem ¶ Postquam egressus fuerit ad sensata gustus redit ad dicendum dulce ¶ Et ipse iterum dixit cum eis et introiuit ipsum in eis. ¶ Et ipse quidem iam dixit cum illis quum non est dira mens ꝑmonis nostri dulcis et ꝑmonem nostrum mellitum sicut non est dira inter nostrum ꝑmonem uinosum et ꝑmonem nostrum oleaginum ¶ Et ꝑmisit dicere uinosum in sensatis gustus quum non conueniat gustui ¶ Verum non est possibile ut uenat expositio et interpretatio per ꝑmonem exquisite et uere sine essentia uinositatis huius quod uere sicut non est nobis possibile exponere aliquid aliud de acidis tribus sensatorum.

¶ Capitulum xxvj. distinguit sapores penes suos effectus.

Attuero possibile est cum sit aliquis homini communicans nobis in sensu et in eo per quod comprehendit illud quod est in illo ut dicat quia qui gustat in aliqua hora aut omni aut grani aut zauri sicut manifeste quia illud quod sentit ex uinoquoque eorum cum occurrit linguae est aliud a quod sentit ex rebus que infiant ¶ Et illud quidem quum nuncium res que ifiant impellere membrum nu occurrit impulsione equali ab omnibus partibus ac si ipse comprimant ipsum et impressent ipsum et aggregent ¶ Et de rebus quidem que sapiunt sunt ymaginatum nobis quia subtilitatem ad profundum membri cum occurrit et faciunt acidum in ipso tactu asperitatis non equale. et illud est quum ipse exsiccat membrum sentiens cum occurrit consumptionem quod est in eo de humiditate ¶ Et cum res sit ꝑmum hoc tunc oportet ut sit proprietas quoque accidentium preter ꝓpietate alia ¶ Nam illa ꝓpietas est de illis quorum expositio et interpretatio non est possibile quod dictum est. proprietas eius quod accidit a corporibus que sapiunt fatuum ¶ Verum homo huius intellectum sit quod dico. ¶ Dum cum corpus quod occurrit linguae exsiccat ea et aggregat ipsam et exasperat eam fortiter et uehementer ita ut premat ad multum profunditatis ei sicut pira que non sunt matura tunc omne quod hec est uia notat ponitum. ¶ Et diuisitas nostri ipsum et ipsum sapidum est quia ipsum est fortius eo et uehementius ¶ Et nos quidem non inuenimus mutatores theofrasti multotiens remorantes hoc quod nominamus sapidum in libris suis ¶ Et michi quod uidetur quia ꝑmo noster iste sapidum significat aut super intentionem super qua significat ꝑmo noster mugbidum et calidum aut super trenq de complendens hoc et ponitum.

¶ Corpora autem que cum occurrit

vel mugbidum

BIBL. ACAD. MED.

Lingue non aggrevent ea neq; opilant ipam / sicut factum est in ea res scripture / imo multum ea vis ibilit agere quod e contrarium illius tong / qm abst qui ea et ablunt ipam / si aliquid ex corpib; scripturis suspensum fuit in ea nominamq; falsa ¶ Quod aut e pluribus abstersionib; ppter ista ita q exasperat lingua exasperatione ledente nominamq; amaz ¶ Res vero que mordicat et corrodunt lingua in caliditate vehementi nominamq; acres ¶ Ex res que mordicat absq; caliditate nominantur acetose. et de earu ppetate e ut fiant acide ebullitione.
¶ Res aut que quasi applanant et rectificat et implent et sedat ex partib; lingue que iam exasperate sunt / et que quasi ita sunt corrose si mient in eis homo q oculerit lingue delectationem manifestam nominant dulces ¶ Et si factum quod dixim; absq; delectatione manifesta nominant vnctuose.
¶ Ego aut quero iam exponi tibi res de quibus mi pretari difficile e per ymone ¶ Et ego quide miror de quibusd quibus sit facile et super quos sit leue nominare sapores ces .s. amaz / et acrem / et dulcem / e vnctuosum et acetosum ¶ Et ipi muenit antiquos nomasse eos nominibus dulcis ¶ Nam illud quod muenim; de acide tibi ab eis i sensu e diuersum dulcitate non pua.
Et forte esse melius esset eis si volut speculari in naturis et loqui super generali cozi / ne euanescere faceret et negaret res que manifeste muenit. et quaz nomina instituent ¶ Dez ipi eum esse fecit ex qua complone et ex qua pilatione et ex qua forma de formis corpoz et ex qua re alia quasuq; res volut nominare id q̃ ei est proprietas et ex qua re generet amaritudo / et acetositas / et acredo et dulcedo et vnctuositas ¶ Nam imitatores platonis et imitatores aristotelis et imitatores theofrasti iam que fierut diffinire has res et diffinire nisi eas. et res i eas e manifesta. qua si corpora oia fuit composita ex calo et frigido humido et sicco per complexione quemente eis fuit vnaquaq; harz qualitatu etia comprehensa p gustu non audit nisi a complone harz rez.
¶ Et si isti homines fuim voluerez linguam imaginari et exponere quo e vnusquisq; saporz quos diximus / assultaren ymones eoz suauit. et super illud agere eis gras magnas.
¶ Dez ppter q ipi non fecit hominem aliud et cu hoc conturbat et commiscent species fi sensatoru omniu ita ut forsitan egrediant fm sententia sua ad hoc ut nominent oma corpora sensata scripturi / non multo melius me diligere audire ymonem eoz / imo nolo vt abstineat ab iste diceptationibus mi vanis ¶ Et nos quide magis memo m sequetib; vt ostendam; per demonstrationez a qua complone quemat vnoquiq; saporz.

Capitulum xxbij. de instructione discipulorum. Ut instituant vtilia. et faciat experientias de medicinis in humano corpore. et de tractandis in libris sequentibus. et q̄ prolixitas sermonis nata est in duobus primis tractatibus huius libri vt discipuli retrahantur ab erroribus veteres.

Quum vero in primis volo discipulos reducere et ad hoc reddere vsitatos vt legant et assumant illud per quod fiunt vtilitas in arte medicine. et sint gratum eo. Et cum voluerit experiri. qualitates alterent vnaquaque medicinarum corpora cum occurrerit fuerunt ad experimentum. et faciant illud super quod si confidit eis. Nam nos non inquirimus de vnaquaque medicinarum qualitate in se. et quare eius dispositio apud totam naturam. Et si nos fecerimus illud non dicemus q̄ acetum neq; q̄ aqua maris destruat corpora. et q̄ vtus vtriusq; est vtus similis. cum vtraq; sint humida actu cum venena. Sed nos dicimus q̄ inueniuntur ista duo visibiliter existentia corporibus. et q̄ vtus vtriusq; est vtus similis. cum vtraq; sit actu humida cum venena. et ex eo quod est manifestum est q̄ nos non dicimus q̄ vtriusq; sit vtilis apud nos et apud naturas nostras et apud subiectam nobis. Et sermo non est equalis sermoni q̄ ista duo existunt corpora hominum. Et similiter est in verbo caliditas et frigiditas

siccitas et humiditas. nam iste vtensilia non dicuntur esse nisi quando calefiunt aut infrigidant aut humectant corpora hominum non q̄ sint vtilia apud totam subiectam neq; est sermo. Sed in hanc quidem voluntatem est nobis intentio cum nos inuenerimus hanc quidem omnium vt dicamus q̄ experimentum solum sine alio est quo ista experiuntur et relinquantur vt sunt. Et illud est quod recedit ab experto et excludit ipsum et conatur experiri res existentes p̄ter alias et disponit ad hoc vt inueniat et vt q̄ sequatur ipsum cum inuento suo q̄ speculatio in hoc capitulo ad quod intendimus est falsa et vana. per quam non proueniet vtilitas cum nos non intendamus h̄ ad inuestigandum de vnaquaque medicinarum quod est in se. quoniam non intendimus nisi inuestigare de operatione eius in corporibus nostris. sermo de eius q̄litate est effectus. Et ego q̄ de primo tractatu meo istum. qui est tractatus primus totius libri huius. dein incipiam in tractatu secundo qui sequitur cum inquisitione de oleo et de oleo rosarum sermonem exemplificando. et omnia in his duobus vtensilibus horribilia mala quibus inuestiuntur et quibus vsi sunt homines medicinarum ratione. et precipitauerunt seipsos in primis plusquam fecerunt errare alios. deinde precipitauerunt se cum post illud genus multum. Et q̄ expleuero secundum tractatum magis in tertio tractatu secundo inuestigare questiones negligentes in capitulo dialectice et rationes precedentes totam sententiam medicinarum singularium donec complebo eas. Cum vero peruenero ad tertium

tium

BIBL. ACAD. MED.

quartū distinguam vtute medicinaz/
oīm: et determinabo eas ¶ Et her
cle quia ego premisissem et po-
suissem in p̄mis/ aut remouerat fu
eo in principio huius mei libri/ si lib'
oīm medicinaz qui fuerūt ante tp̄s
meū non essent plem errorib⁹
et deceptionib⁹ dānatis in eis ꝑ
plurimū ¶ Ego necesse ē michi
per hāc causam/ vt mūdē et eua
cuem in p̄mis animam discipuli ab
istis erroribus: et deceptionibus
vt non ꝓhibeant ipm et remoue
ant eū a veritate ¶ Ypocras em
locutus ē t̄ l⁹ sermonem/ quē scripsit
ē plato: et dixit sicut ipe ¶ Et col
ligit ex ꝓmone vtrusq; q̄ nō so
lū non pura corpora q̄to plurimis
ea/ erit non cōferens eis: imo
nocumentū tantū erit eis magis
q; aīe utez que sūt imunde/ cū tu e
vadis eas per ꝓmonē qui nutrit
aīas/ cū hoc q nō iuuantur per ill⁹
aliquo iuuamento/ ledentur ꝑ vsū
maioris nocumenti ¶ Propt̄ has
cās/ et ꝓpt̄ea q plures sanaz me
oz diligūt ut depr̄hendāt errores eoz
qui fuerūt ante tp̄s meū et re
dura super eos ꝓmones eoz/ et
ipoz disceptationes/ non tm illud
quod audiuit mr̄s me et mr̄s ipos
semper apud altānonē m otur-
sū/ q̄ missis tractatibus etā quos t
hoc libro intendo firmare/ ē michi
necessariū tardare multū in hiis
duobus tractatibus p̄mis hō libri:
vt lector veniat ad tractatū 3m/ cū
iam subtiliauit scipm: et mūdificauit ab illis deceptionib⁹: et sit
possibile ei intelligere ꝓmonem
bene ¶ Et cū ego nō inueniō si-
mā huius capitis ad quod intendo
ex scriptis speculationis tertiam
inquiam post illud nam
Xtutes oīm medicinaz: et si
tasse illud erit in vj. tractatu
cuius quoz tractatuū q̄ntitas
erit equalis q̄ntitati huius tracta
tus qui ē eoz p̄mo ¶ Et q̄m
iste tractatus iam consentus est
summā ꝓmi quā oportet eum
esse/ tunc ego finiam eū in hoc
loco.

¶ Liber 2us ē de ē olei/ additis
pauis de ē olei rosati: cuius sūt
capitula xxm.

¶ Capitulū p̄mū dat causam
q̄ualitatis ꝓmonis in vtutibus
medicinaz simplicium: et corripit
sophistas qui inceperūt a rebus
longinquis et negarūt sensū
et dat exemplū super hiis: et
refert et destruit molimina sophi
staz: et ondit quando ad rōez
venendi ē: quis ordo seruandus
ē: et refert dicta alibi subꝓmen
da hic.

Sophiste pertinaces
eiites t̄minos
suos sibi ꝓpositos
coegerūt me ꝓ
longare ꝓmonez
in vtutibus medicinaz simplicium.

¶ Et illud ē q̄m ipi ꝓpter q̄ m
ceperūt a rebus longinquis/ et
vituperauerunt sensum/ et
pretermiserūt scripos in res in q̄bus
phī dubitauerūt/ factum ē q̄ in
pauitate scie eoz in rebus et in
vanitate eoz in eis

res quas sciebant manifeste.
Et plures eoz fecerūt illud
et studuerunt cū speculatione
in scia naturaz. negz i bis
scis dialectice. et canomba eius.
nubo oz nāio vt illū qui vult
vt declaretur res aliqua queāt
res sūt per demōstratiōne
Propter q̄ q̄ ipi ignorauerūt
illud quod inuenūt auctores
scē naturaz. et bene inuenerūt
illud in quo ipi dubitauerunt
ex eis dubitatione recta. pro-
cessūt et iudicauerūt multoties
per res contrarias. istis
duobz modis Et ego exponā
tibi illud per exemplū per
quod intelligas illud. pone q̄
q̄ ego mapio hic ꝓmonē meū
et dico q̄ elementa sunt quatuor
et sunt aer. et terra et ignis et
Et nos non inuenimus colorē
albū au est splendoz naturalis
alicui eoz. excepto lūe et igne.
Deinde uidebo per ꝓmonem
meū istū sup empedoclem et
alios de auctoribz scē nāraū.
et firmo ꝓpōnē q̄ in omnibus
corporibz nubo ē splendor al-
bz ignis ē plus q̄ reliqua ela
et dimitto speculari ad hūc et
pluuiē et cerusam exta et alia
ex corporibz multis. que sunt
vehementer albedinis inuidi
splendoris. fiā simul vltima
fīitate Oz si contradixerit no
bis hō per hec corpora. vt destru-
at per ea ꝓmonē meū. et raōnē
meā. super me per illud. q̄d
inuenio sensibiliter. fugiam
ab eo. et rogabo eū ut mapiat
meū vōlūtatē. et nquirat per illo
de naturis rez. et non fiat m
mihi res omnes sensui. cū quo n
ē raōnabile Oīa an non vides
q̄ si ego fecero illud. putabit qui
de hoīnibz ē vonem hīs. q̄ ego
iam desipio. aim ego non sciam
res ex quibz incepit raōnabile
Vedū q̄d ꝓpriē illud. q̄m nos nō
scimz oīa quoz hec ē via. nisi ex
ꝓpōnibz collectis ex sensu et p sesu.
sicut ē ꝓbatū nr q̄ ē sol albz hīs
splendorem et flammā. que tra
hit ad rubedinem. et aerē bm
ē rubeū clari coloris. q̄ si sensus
ē ex illis per que non oportet ve
rificari. tunc non verificat ex
demōstratiōnibz aliquid. neqz nob
mecum q̄ dedimz hic. neqz empedo
cli vbi dixit in libro suo q̄ sol est
albus in aspectu suo. calidus in
oīnibz dispōnibz suis Si aute
res iste sūt vere. tunc res in hoc
q̄ sensibz anteredit eas in verifica-
cione. et ē maioris fiducie et ve-
ritatis q̄ ipe est manifesta nota.
Vez illi dicūt q̄ oz nāio ut in
capiamz a sensibz. non per ōna
naones Oz nō ē nobis necesse
vt diramz stemz apud eū semp.
imo non oportet nisi ut transe-
amz ex eo ad illud quod ē ꝓpriq
nature diuinoz. s. ad rōnabile.
et illud ē q̄m sensus ē res inuenta
in animalibz quibus non ē raōnabile. si-
cut ē hoīnis Et speculatio et
rōnatio non sunt nisi in diuinis.
et qui sunt ꝓxim naturis eoz tm
et ponūt hic ꝓpriū tm ꝓmon

BIBL. ACAD. MED.

ipoz/ et causam ad prolongationez
eius ¶ Et quidā eoz testificantur
utez per anaxagoram· iste em iudi
cauit super muiem q̄ non ē alba·
dixerūt q̄ ita/ oportet virū sapi
entem m rebꝰ nāliꝰ exaltare aiaz
suā a sensu/ et ponē ea altiorē eo
et q̄ derideat ymaginationes suas·
et astendat ex eo ad vōiacioz· et
ꝓuemat per ea ad naturas veri
inuentaz· et ꝓhendat eas sci
enē ¶ Dez m memoria mea ia
pertransiuit res/ quam si oportet
me dicere ex via qua non aspino
msi ad veritatē/ neq; cessauī tota
vita mea esse promptus super ea
inquirendo ipam/ tunc dico q̄
illa qua alienati sunt ꝑ hmoi a
lienationē sunt viam inquietudi
m melancolie ¶ Et illud ē qm̄
si ipi destruunt illud quod appa
ret sensibꝰ visibꝫ/ non pūt dicē
vnde ponūt prīcipiū demōstra
cionū et radices eaz ¶ Et si ipi
non ponūt p̄ncipia demōstra
cionū et radices eaz nisi ex sēsi
bus/ qm̄ eduūt per eos/ tūc quō
licet eis in fine rei vt non credat
per eos· et sunt inquietantes· cum
sint p̄ncipia demōstracionū et ra
dices eaz credibiliora et manife
stiora q̄ res sup quas erigunt de
monstrationes· et illud qm̄
res sup quas erigūt demōstra
tiones/ oportet ut verificent
per res alias· et p̄ncipia de
monstracionū et eaz radices
cū hoc q̄ sunt vere per se reddī
ex eis ad credulitatē ¶ Et per ea
utez verificatur intentio eoꝝ quod

querit̄ ex rebus· et finis
finio eius per quod credit
¶ Et ego quidē magis velle in
res omnes cadēt sub sen
nibus manifeste nobis· nam
res esset ita/ non dubitare
in aliquo· neq; eēt ambiguitas
per illud ¶ Dez ꝑ q̄ fuit ne
bit que fugiūt sensum/ neces
e nobis ut addamus ad sensum
rationationē· ꝑ non sit exire
longinqua· sicut factum illi
per cōponem/ aug conclusio
non verificat ¶ Verūtamen p̄
mis distinguamus et det̄mine
mus illud quod signficat vim
quodq; nominū ꝑm veritatem
ne dandat nobis in eo q̄ futurum
e nobis de finione error· ꝑ no
mina cōia ¶ Deinde post illud
distinguā illud quod fiunt res
per se· et quod fiunt per alias
accidentis ¶ Et nos quidē iam
diximus hec duo capitula in eo
quod pretulit de finione nīo·
et ꝓstitutam summus virtus subtili
¶ Et diximus utez intentionē super
quam cadit nomen calidi potē
tia· et nomen frigi· et nomen sic
ci· et nomen humidi· et aliud ex
rebus alius quecunq; res fuit ex
eo aug nomē currit in hac finio
ne ¶ Et narrauī quō inueniat
homo veritatē ꝑticulam vnumq;
medicinaz· et ostendi differē
tiā inter eā· et inter veritatē que est
medicine per viā accidētis in
tractatu nono 3o libri nīi de
plātis per finionē destructorum
et duā utez in hoc

sermonem diuisum. quēadmo
dum fecim tractatu p̄o vltimo dixi
quā et aretium. ¶ Et quādmo
dum in hoc tractatu facta mē di
ca oleū rosaz. postq̄ m̄ primus
dissimq̄ quātate errozis illoz
qui incepierunt demonstratio
nes ex ve longinqua.

¶ Capitulū .ij. corrupt sophi
stas specialit̄ in hoc q̄ per colore
iudicare volūt de virtutibus me
dicinaz simplicium.

Dico q̄ que sunt necessitas
aspicere in colore olei aut
in colore rose. cū nos
possimus vti vnoquoq; ipoz et ex
perīi ipm modis diuisis. non tā
sāms tantū. s̄z etiā in infirmis.
cum nos possimus ponere rosam
ipam. et ponē sucū eq̄ sup corpo
homis sani. et super corpo infir
mi positione singulari simplici
sicut narrauimus ante. et fiat sit
nobis iterū possibile ut p̄mittea
mus aquā rosaz cū oleo diuti
et mediremur cū oleo illū cuius
corpus calefactū ē calefactione
vehementi. ita vt vngeremus
ipm per illud. aut infundamus
illud desuper. aut subm̄gamus
in eo lanā. et faciamus ipm sudā
re per eam. et sit nobis iterū
possibile ut afferamus ipm cor
pori desuper per vetepationes
eius per os. et afferamus ipm
ab inferiori per clistere. deīn
considerem⁹ quid accidat ex hoc
q̄ vtimur eo quemadmodū ipo vti
mur. ¶ Michi namq; videtur
q̄ no⁹ [illegible] de virtutibus om
nibus medicinaz̄ nisi ut sit nobis pos
sibile vt eis quando audim⁹ in
stomacho ventris aut in capite stomā
aut in frigido aut vtero aut apō
aut aliud ex eis que audiunt in
istis membris aut in aliis reliq̄s
membroz omn̄. aut videamus in
dure aī sit nobis via per quam
p̄cedamus ad voluntatē nr̄am in
dispōnē. dilatatione et inflatione
sicut hec dispō vt dimittamus ea. et
inquiramus de colore augz me
naz aut de odore eius. aut de forma
ipius. aut de subā corporis ipius.
et faciamus ita simile ei quēadmodū
quidam vult scire hominez. et quem co
gnoscere ex forma spūs eius sicut
dixim⁹ formata aut ex ymagine
facta spūs forma ipius. aī ipe po
sset eū aspicere et cognoscere per visū
suū. ¶ Hoc ē q̄ vim ex capitulis
in quibus estimo illos errasse erro
re non parvo. ¶ Et illius aī hoc
est error maior isto. et ē q̄ ipsi
rationant̄ per res in quibus non
curavit ibi cursus eius aut ē gressio
nes cursus eius sup quod ē demon
stratio. et est alienatio. ¶ Et causa
in hoc ē q̄m ipi non studuerunt
in arte demonstrationis. ¶ Pone q̄
q̄ color ingms ē rubeus clarus.
aut rubeus fuscus. aut quo mō
volunt nominent ipm. q̄m non
ē dīa in illo. s̄z aspice ad quātitatē
ppōnē mis hoc. et mis hoc qd
omnie aug color ē rubeus ē calm.
per vitam meā iuro q̄ quādo ign⁹
ē flāma ppinquat ei per actus vt
fiat color eius color iste. ¶ Oportz
q̄ut dicam⁹ q̄ color eq̄ ē rubeus

BIBL ACAD MED

Q si dixerimꝰ ꝙ ōe aug color ē rubeus est ignis/ tunc hoc ē res de qua ridetur. Et si diratur utez ꝙ ōe aug color ē rubeꝯ ē calidū erit illud magis dignū ad rideñ. qm̄ si ponit esset a primo verum ꝓmone ꝙ oe calidū ē rubeꝯ caloris/ esset nobis forsitan possibile vt conuertemꝰ ꝓpone et diceremꝰ ꝙ ōe rubeꝯ coloris est calidū. quod illud esset ex nobis error apparens detectus. qm̄ ꝓpones que simul vere sunt/ non ponit ꝓpositiones quaz vna ḡuit sup alt. ita ꝙ vna sequ. ad alia conuerse et contra.

conuerse simpliciter.

l. ꝙ aandes qñtur.

aliam non illa que permutatur. Quez ꝓm̄ oēm dispoez ē errovet dere primum ꝓpm̄ quo Et vt tū non sit positū hoc a primapio vel. g. ꝙ oe calidū ē rubeꝯ colo vis/ et non ē possibile cū inuenerimꝰ ꝓmone m eo et contingat ipm̄ vt diximꝰ ꝙ oe rubeꝯ colo vis est calidū/ et sit ꝓmo noster vez/ tunc sequt illos qui dicit ꝙ rosa ē calide complexionis/ qm̄ color ē rubeꝯ/ error ex tribꝰ modis. Quoz primꝰ ē qm̄ ipi ostendit ꝙ ignis dis color est rubeꝯ. et queunt addē sup hunc ꝓpone aliā quasi ipa sit vera. Et 2ꝰ ē qm̄ nō sequt ꝙ ꝓpones redeuntes non verificant ei qui nō redit et conuertit supiꝰ ꝓpones veras non que tenent ex conuersione ꝓponū. Et 3ꝰ qm̄ iste ꝓpones ꝙbus redeunt et conuertat/ non tñ erit ꝓclusio ex hac conuersione ꝙ oe aug color ē rubeꝯ est calidū. ymo non concludit inde nisi ꝓpo alia ꝓm hoc exemplum

p. conuertendo enim. g. de calido est ignis.

ꝙ oe aug color ē rubeꝯ ē ignis.

Et res in hac ꝓpone manifesta est omibꝰ ꝙ ē ex eis per que queunt veritas in hoc enunciabili in quo nos sumꝰ et ꝙ ipa hoc ē falsa falsitate manifesta. Et illud est qm̄ nos nō volumꝰ nisi ut ostendatur nobis ꝙ oe aug color ē rubeꝯ ē calidū non ꝙ oe aug color ē rubeꝯ ē ignis. Et ꝓtea ꝙ oe qd ē rubeū est ꝓm̄ hūt ꝓmone ignis/ tūc oportet ut sit rosa utez ignis. Medicina aut quibꝰ nō est ꝓpria peritia dialectice et canonū eius errat sup ipos maiore errore. ꝓtea ꝙ ipi ꝓtranseūt t̄m in nos suos sibi ꝓprios. cum sit in experimento et ratiocinatione ex rebꝰ manifestis ꝓm̄ sententia eius quod comprehendit sensus. Contingit aliquis ex eo patz/ ꝙ ꝓ perditiat eis/ necessitatem suam in inuentione medicinaz. Deinde exeat iterū in ꝓmone suo et ratiocinatione sua errore sibi erroneo manifestū qui non inuenit sine dialectica nisi ex proximo

Capitulū .m. reprehendit sophistas qui ex odore nituntur de xpnitibꝰ medicinaz. simplicium inuestigare. et ostendit ꝙ caliditas et frigiditas in medicinis non attenditur penes qualitatē quā actualē habent. sz penes actum quē faciunt in humano corpe

Et iste idē error comitatur illos qui sequuntur xpnites medicinaz et odorem eaz. Et illud ē ꝙ in

ome bom odoris ẽ calidũ. ſicut
putant homines quibꝫ non ẽ ſcia
modũ quo intelligit aristoteles et theofraſtꝰ in
illo exeo quod deinabing in
tractatu etc hunc nri libri. Ne-
ꝑ dẽ quod ẽ calidũ eſt bom odo
ris. Et ſimlr itez non dẽ qđ
ẽ odoris fendi/ eſt calidũ. neꝯ
omẽ calidũ eſt fendi odoris Et
ſm hoc exemplũ ſi dixerit aliqs
ꝙ dẽ fendi odoris ẽ finis/ et q
dẽ fendi eſt fin odoris finis ẽ
fendi odoris/ non datur vez q
nos muemus ꝙ de rebꝫ calidis
ſunt quedã ſunt bom odoris
et de eis ſunt fendi odoris et de
as ſunt que nõ hnt odorẽ bonũ
neꝯ fendũ Et ſili ſe hr res i
rebꝫ finis Et no ẽ mult neceſſe
res calidas et res frigidas dicere.
et non oportet ut dicã niſi res
que calefaciũt et res que infrigdãt
cũ ſint iſte eedẽ intentio nra.
ꝙm nos nõ intendimꝰ hic con-
ſidare in eo quod ẽ calidũ ab-
ſolute neꝯ in eo quod ẽ calidũ
ex via cui diſſpõ ẽ apud hoc
abſoluta quando experitur.
primo nra intentio non ẽ niſi co
ſidare in eo quod ẽ calidũ ex via
ꝙ ipm calefaciũt corpꝰ hominis
Et ſimlr per finem itez vo-
luntẽ finem abſolutũ. primo non
dicimꝰ ꝙ ẽ finis niſi qua ifrat
corpꝰ hominis Et audit me
cius ex hoc modo itez qm ipi
ꝑ ꝙ non diſtinxit neꝯ det-
minauit intentionẽ qua ſignat
ſcia. ſicut ſi hõ loquẽtur

in cane ſilueſtri/ et permutaret
ſimonem et ad canẽ marinũ eſti
mauet ꝙ ſint nomen hoc duoꝝ
aialiũ eſt nomen vnũ/ ſimli nata
amboꝝ ẽ natura vna Nos vero
um oſtendimꝰ in libro complonũ
oſtenſione manifeſta/ qui ẽ liber de
quo dixim in principio hui nri
libri/ ꝙ antecedit hunc librũ/ ꝙ calm
potentia ẽ prer calidũ actu/ aliud ẽ
quod dicit quia ẽ calidũ abſolute
et aliud ẽ quod dicit calidũ p illd
quod vnat ſup ipm et aliud eſt
quod dicit calidũ per comparacoẽ
cũ re equali cum tnẽ/ aut cũ quantũ
re contingat Per ſimonẽ ergo no-
ſtrũ in homine qua ẽ calidus/ nõ vo-
lumꝰ calidũ abſolute ſicut ignis.
ſ calidũ per vincentẽ ſup eũ qm
pars calidi ẽ amplior ꝙ pars ſigi.
et ꝓpr illud fit ꝙ dẽ quod dicit ap̃
hunc calidũ potentia/ non dicimꝰ
ꝙ ſit ita niſi qua calefaciat corpus
eius Et experientia quidẽ verũ
calefacientem corpꝰ hois ẽ ſanius
valde. et non probatur niſi expe
rientia Et non mirabitur ſm ꝙ
ante narrauimꝰ niſi raro cauebo
pauis ex rationibꝰ ſumptis ex
rebꝫ manifeſtis ſuper res man
feſtas.

Capitulũ. my. cepit ſophiſtas
in hoc ꝙ aſſumũt vitas diſcipulo
in vanitatibꝰ. et melius eſſet eis
ꝙ non rememoraretur coloris
neꝯ odoris neꝯ ſubtilitatis neꝯ lenita-
tis neꝯ aſperitatis neꝯ alicu
ius alterius ſimilis. et tangit
vias quibꝰ incredũt. s. inductioẽ
et exemplũ. et cõparat ad illas.

BIBL ACAD MED

Postq̃ sophiste p̃tu-
erūt istas res/ consumūt
vitas mfanū mdam-
nabūt/ et seduxūt per errores eor
quosdam homines/ quib⁹ non ē visū
neq; studiū m contradicendo erroni-
bus et destruendo eos· quare per-
duxūt eos ad illud· et nichilauerūt
eos ipos· et mplent eos falsitate
Et eis quidē esset cōuenies nec
memorarent² colores· neq; odoris·
neq; sube· neq; lentatus et asptatus·
neq; alicuius alioq; de illis quoq; hꝫ
ē via· aī ex ishs rebus nō perueniat
ad nos aliquid Et illud q̃m qu
aspiat m esse olei m hoc q̄ ipm
ē visosum/ aut q̄ ē lene/ aut ī hoc·
q̄ ē splendidū/ aut qua nutrit/ aut
qua color eius valet ad aīmitatem/
aut qua ē ei virtuositas/ aut qua
ē ei lubricitas et non stat/ aut qua
de ꝑpetate eius ē ut ꝑpto ei eo mu-
q; corpꝰ fiat exsiccatio eius ab ipo
diffialis/ non ꝑuenit ad aī ex via
hꝰ ꝑpetatū/ neq; q̄ ē calidū potena
neq; sit frīm· neq; q̄ ē siccū· neq;
q̄ ē hūdū Et illud ē q̃m ex rebus
visosis et rebus resplendentibus
quib⁹ ē permetas/ quedā sunt que calefa
cūt corpora hominū calefactiōe
manifesta· et de eis sunt que ēri-
gidant corpora et de eis que ex
siccant ea· et ex eis que humectat
ipi Et simlr se hēt res m vna
quaq; ꝑpietatū que attribuit oleo/
et alij rei ex reliquis rebus omnibus·
q̃m non ē aliqua earū ꝑ quā sit no-
bis possibile inuenire et stare ex
eis sup rem fixā certā· neq; rem
que sit semp· m qua sit nob possi-
bile

ponē antecedentem· vel ponē
vlem sup quā fabricem
gisme Dimitte q̄ [illegible]
ste cū hoc non ꝑduxit [illegible]
vtendo ombus quoz hoc est
ad inuemendū ꝑpōes via que
perduxit ad siam veā et ꝑ-
duxit ea via expusita· ymo nō
intendūt m hoc p vtilitē eius
msi intentionē eoꝝ qui rationē
sup vē p inductionē rez parti-
culariū Et mirabilius hoc
toto et turpius est q̄ ipi nō
inquirunt de via rōnationis sc
per inductionē rez particlārum
et vtilite eius quod sit Et si p
no curāt eos rez hō ad cōside
randū m hoc non hūt vtilitem
aī qua possint ipm sequi· ergo
fugiūt illud ad quod vocat·
Et turpius hoc rez et mi-
rabilius est q̄ ipi non sūt dili
ti rōe per inductionē rez ꝑtī
larū· donec vanoment² ut
multociens per exemplum
qd̄ inducūt· sicut facūt auctō-
res rethorice Et illud ē q̃m
qui dicit q̄ oleū est frīm/ ꝓter
ea q̄ ē visosum sicut flā non
rationat² nisi per exemplū
et vtilitem demōstrationis
vtilis demōstrationis eoꝝ qui di
cit q̄ oleū ē calidū· q̃m est
visosū sicut visus· et demō
stratio rez eius qui dicit q̄ o
leū ē calm/ q̃m ē velocis aspen
sionis et inflāmationis sicut q̄
paltū/ ē equalis demonstrationi
eius qui dicit q̄ oleū ē frīm qm
congelatur velociter

Et mꝫ verificationē rei per exemplū aut exempla et mꝫ rei ꝛ
rei ꝛ inductoꝛ
ꝛ particularū/ ē dicā Et illo
verificans rem ex exemplo
non rememoraꝫ nisi rebus
aut duaꝫ rez ex rebꝫ particulari
Et si rememoretꝫ plurium huius/ pro aut dubio non rememoretur nisi rez pauraꝫ et dimittit maiorē partē Verificans aut rem per inductionem rez particularū inquirit ut veniat sup eꝛ totū quod sit per experimentū. et studet ne dimittat aliquid quod sit sibi possibile/ quod non ē verificatū. et ne fiat ī dubio q̄ sciat ipm vulgꝫ. ymo tadhuc mꝫ dubio q̄ ostultaꝫ. et non stimat illud nisi pauca homes Et ꝑpt illud hec demōstrationis spēs exigit rationē volentē. et suffiat sufficientia forth. cū sit eius fabricatio sup altatione aggregando res quas nescit per experimentū. Et non sitꝫ qd ē in hac spē demonstrationis/ nisi ex estimatione eius qui hꝫ studiū et solicitudinē in rationibꝫ demonstrationis tantū. Et ꝑpt illud iam locuti sumꝫ de hac spē demonstrationis ī libro nro de demonstratione cū sermone lato Et fortasse simpliciorem ei faciemꝫ librū in hoc qua rememorabimur in ipo ē eius ꝑpriē. et ostendam viaꝫ illuc que sit nā huius spēi demōstrationis et eius intentio. et

eius intentionē ostensione amplioꝛi Et illud ē quia iam ꝓposui ponā rememoratiōz meā ad oēs res quas dicunt media ꝑmone antecedente ad estimationē hoīs q̄ ī eo ē modo sufficiente/ ꝫ non verificatꝫ rememoratiōe tapiēte et festina.

Capitulū .v. refert sententiā dioclis sup frictione corꝓis ex oleo et comparatione frictionis talis ad frictionē manibꝫ factā sine oleo.

ctibam eꝯ ea ꝑmone liu. et pm quod in ea fiebā est ꝑmo quē locutꝫ ē diocles in libro suo qui nominatꝫ argedemus. ī libri dioclis sup do
Vbi dixi q̄ visa est argedem sētia q̄ illius quidē qui corpo suū fricat cū oleo indurat cutis et adurit

Et ipe ꝓ hanc cām elegebat frictionē fricta plus Et illud ē estimatio/ qm sententia visa ē ei q̄ quādo oleū calefit ꝓ frictionē factā cū eo accenditur et aduritꝫ. quare fiunt per hanc causam inūditatem/ et exsiccat exsiccatione maiore sicut accidit ex eo rebꝫ/ que cū eo tinguntꝫ. deinde assantꝫ. Estimatio ei ē hec q̄ ista plus indurentꝫ q̄ indurat qm assantꝫ non inuncta oleo Et melius quidē ut scribamꝫ ꝑmone dioclis ipius stout ē. et est iste. frictionem aut cū oleo nō laudamus/ sicut laudamꝫ frictionē sine oleo. et illud ē qm videtꝫ michi de sententia q̄ frictio que ē ꝑm ho dispōnem ē ꝑm mequalitatē. qm manꝫ lubricat. et nō ē possibile ei tenere carnē ꝑm solitudinē qua vetinebit eā. et illud ē ꝓpt locum vnctuosi status olei. et exitio itez

BIBL. ACAD. MED.

q̄ aīs corpis eius mūngitur
et frīat² aī oleo mdūatur et ad
uritur plus q̄ aīs eius qui frīat²
frīatione sīta. q̄m oleū q̄ calefit
per frīationem/ attendit⁹ et ad
uritur. sīcut res que mūngūt²
oleo. et illud ē q̄m oleū q̄ attendit⁹
calefiūt per ipm illeres. et sīmt²
hūiditas eaz. ¶ Et sīmlit⁹ utez res
que coquūt² aī oleo appar ent
fuste torrefacte per hāc eandē
causam ¶ Et aī hoc utez sīcut li
gna et corīa et reliqua que frī
cant² q̄ oleo bibūt oleū et sustinūt
ipm in corpore suo/ sīmlit⁹ vide
tur mihi de sententia q̄ corpa
sustinet ipm et exsiccat ipm vel sugunt ¶ Et
aī illud ē prohibent² plures res
de consuetudine quarū ē ut aīa
lia et penetrent in carnē cum
aere donec egrediant² ad exte
ra. sīcut colatoriū et pānus et al
bisse et alia ex omibz rebus in q̄bus
effunditur res vel vīnut² aliq̄ que
ritur decollando et aurit et pe
netrat et colatur ex eis ¶ Et q̄n
mūnguntur aī oleo non ē possibile
illas hūiditates que colantur aī
eis penetrare in ipis sīcut pene
trant aī sīunt non vncte ¶ Ergo
aī prohibetur euacuatio eius quod
euacuat² ex corpore p̄m hāc sectā
redit ex eo aliquid et fit mtvacuo
et aggregatur ex eo aliquid in me
atibz et implet eos q̄n ex eo acti
dit aliud aliquid et retinēt ipm
oleū. et detinet illud ppt illud qd
ē in eo de viscositate cum aqua ad
hēt et mūstat². sīcut inuenimus in
rebus alis q̄ cum rebus pinguibus

suspendunt² pulmo et lingua pa
ui ramq; et alia ex eis que sunt
eis silia. aī q⁹ opilat² meatus
m p̄mis et p̄sentat aī
oportet nīhō ut res mūlte
rebus de quarū ppetate et cor
tudine qua ē ut nutrīt cur
nāli duer. si fitentur ab eo et
mīorēt² a bontate et cōplexo
que non remouentur ab eo.
¶ Et videtur mihi utez de sē
tentia q̄ oleū mordicat ppt q̄
n̄ ingredit² oculū faat aī lac
mari. et q̄n p̄uent i cānā pul
monis stimulat ipaz ad tussi
et q̄n p intestina medit alia
dit ea. et faat inde fluxum
sanguīs per ventrem q̄n bibit².
¶ Verūm q̄n aī eo fit mictio
pret q̄ aī eo fiat frīatio nō no
cet. q̄m eius mordicatio ē debi
lior q̄ ut mouēat² tactus ei. dolorosa. g. in a
¶ Quando aūt profundat² i ca
ne per frīationem nocz corpi
plg p illud quod ē in eo de mor
dicatione. sīcut multe medicinaz
quando īmūt² supra corpa opāt
in eo mūg ¶ Cūqz exp mūnt²
et profundunt² ad interiora ē
eaz opacio maior ¶ Inde ē p
planta vrtice et alia de spēbus
plante ei silia quando oīnūt
corpori oīnsu lem quieto nō
adueniet ei ex ipīs aliquid le
sionis. sed ergo q̄n tenūt ea et co
artant ipām p̄uent ex ea. hoc
ē ergo quod dixit diocles in
libro suo qui nouit² argedena.
¶ Capitulū .vj. ostendit quid
verū sit et quid falsū in illud dio

ī. aīs que ē stans colatorīū.

ī. stamīa

ī. bt alchuz.

extrinseca .g.

quod resolui solet ex.

ultra p̄mud quod retinebamus.

interpedeno. et mouet et soluit
quasdā questiones quas dioclez
fingit debuit circa vtilitē olei.
¶ Et nobis quidē ē possibile
vt stemq̄ super illud qđ
est in hoc ꝑmone de sufficientia et de eo quod ē extrane
um simul ex hoc modo. rem autē
in hoc q̄ ab oī re que coquitur
quecūq; res sit cū coquitur cū
oleo remouet ꝛe hūiditas eius
sibi ꝓpa et fit fusta lenis in spa-
cio puo velocit et quando coq̄t
cū aqua non accidit ei ex hoc a-
liquid tu iam struxisti per expi-
ta ¶ Et cū res sit ꝑm hoc tunc nō
consequit ꝛ ingredemū in hoc ꝑmo
ne aliquid falsitatis ¶ Dez fuit
ei nām ut exēplificaret qđ
fecerūt aristotiles et theofrastꝰ
et alij plioz in hoc q̄ fecerunt
ingredi illud cū hec ē via de m-
quisitionibq̄ in capitulū que-
stionū naturaliū et posuerunt
illud questionē et venit cū
responsione in eis ¶ Fenisset q̄
ipe vtez has res questionem
et venisset cū responsione in
eis. ꝑ nos nō mueremur cū fe
cisse illud. et hoc ē apud me
maioz erroz ¶ Et illud ē qm
nām ē semp ut ponat ꝛ in ꝑis
res mundi visibilis. deinde
si vult homo ut inquirat de
casu eius inquirat de ea post
illud et ponat inquisitionē suā
ita vt componat questiones
naturales secūd hūc modū.
¶ Quare res que coquunt ꝛ cū olo
fiūt fuste lenes. et res q̄ coquunt ꝛ
cū aq̄ hūide molles lenes. ¶ Et q̄
obrē res que coquunt ꝛ cū oleo exsic-
cantur exsiccatione vltima. et sup
res que subm coquunt ꝛ in eo et fit cū eo remanet hūiditas eaz sibi ꝓ-
pria plusq̄ remaneat cū re ꝑti-
quatur eis oleū pentū. ¶ Et qua
re oleū sanat quod acūt ꝑ squlia
et vlcera de mordicatione ¶ Et q̄re
cū sanet quod accidit ab ysis de
mordicatione mordicat ipm oculos.
¶ Et quare non mordicat aliquid
de reliquo corpore. et mordicat ocu
los tm. ¶ Et quare exasperat tamā
pulmonis. et sanat vulnā. et vehe-
mentat ex eis. ¶ Et quare lenit ve-
trem. ¶ Et quare mo remouet lassi-
tudinē. ¶ Et quare cū hō mingit
cū eo corpus suū nō aduenit ei
frigus ¶ Et quare mt fiunt multa
habentia corpa. ¶ Et quare cor-
ꝛie et coria lēmūtur cū eo. et mdu-
ratur oīb res que coquuntur cū
eo ꝑm plurimū. Iste aut species
questionū de oleo non rectificat ꝛ
nisi vno contemplanti in sua nāz
tantū ¶ Et hic ē spes eaz alia q̄
rectificat ꝛ a quo contemplat ꝛ tarta-
bq̄. et est ꝑm hūc modū ¶ Que
est causa ꝓpt quā cor q̄ volunt
assare piscem et carnē mingunt
eos cū oleo prius deinde assint
eos. ¶ Et quare nutritores cor-
poz mungūt corpora luctatoz
cū oleo. ¶ Et quare nutritores i
famū mungūt corpora eoz oleo.
¶ Nam in vnaquaq; haz questi-
onū ē possibile operiabq̄ arnu
venve cū causa q̄ stām adepti sū
experimentis ¶ Cor cū estimat

vel fixpant

ꝑ lenes addit

8° pars signalis

q̄ ipi nō munguīt pisce et carne
oleo nisi qua quando ista assant
ab sq̄z munctione facta cū oleo
exsiccatur et attenditur manifes
tum eoz ¶ Et nutritores corpo
ris dicunt q̄ ipi non munguntur
corpora luctatoz oleo nisi q̄m oleū
remouet lassitudinē que iam ad
dit in eo quod prefat: et franget
de lassitudine que accidet: et fit
q̄ frictio et compressio per ipm
auxilio
aurit ꝑm equalitatē et quietem
in vltimo: et rectificat per ipm
corpus vt fiat aptū et ꝑparatū ex
tinno futuro ¶ Et ꝑpt̄ istas easdem
res nutritores infantū amant
munge eos oleo ante exercitium
et post ipm ¶ Causam aut ꝑpt̄
quā fit q̄ oleū removet lassitudi
nē negz nutritor corpoz nouit nz
nutritor infantū nec medicus
de empericis ¶ Dicunt̄ q̄
nus ignorent causam in hoc non
tñ contradicūt rebus apparentibus
visibus ¶ Unde ē q̄ ipi ignorant causam
ꝑpt̄ quā elleborus albus euacuat cor
pus p vomitū et elleboro niger
euacuat ipm per ventris solucionē
¶ Et nō sanū vtez q̄ bibere medulla
tartarum edunt flā et epithymū
edunt colerā nigrā ¶ Et vtuntur
istis medicinis in modis qui ꝑpa
rant eis per experimenta et auxilio
per eas illū qui indigeat hoc et ē
dūt rebus manifestis visibus tuetz
sensibilit̄ et vituperant et detri
dent illū qui ex auctoritatibus rōnā
bilis constat unde p rōnatoz sua
contrariū illius ¶ Largede nus
aut ad hoc q̄ derideat et reprehēdit

res multas de rebus apparentibus
visibus et meretur ut ea illudat
pereat: exaudiat in scripto ita
dio ꝑpt̄ quē meretur in
timo vt consequat vitupe
ꝑ iustitiā ¶ Et illud ē q̄m dicit
q̄ frictio fricta et laudabilior
melior q̄ frictio cū oleo: q̄m il
loz corpora qui cū oleo fricand
mūgunt sint duriora et fortio
et illoz qui fricat frictione sine
corpora sint lenora et tene
viora ¶ Deinde q̄m procedit
in hoc ꝑmone pazzez dicit q̄
ligna et ossa et reliquie res q̄
mungunturolco reniunt olim
et puent ex eo ad profundū
eoz ¶ Et hoc ē de maioribus
significationibus q̄ q̄m oleū pro
fundat utez in corporibus im
mutat sua viscositate in poris
corporis et opilat eos et pro
hibet quod aurit et penetrat
in eis exhumiditate ab exitu
¶ Et ego quidē non scio quo
iste due res conueniant ¶ Et
illud ē q̄m si oleū prohibet humiditates auxiē et exire a cor
pore tūr non dicat q̄ ipm ex
siccat ¶ Et si nō exsiccat tunc
timere ipm et cauere ab ipius
munctione et fricatoe ꝑm se
mita q̄ ipm exsiccat est falsa
et vana ¶ Et ego quid̄ puto
utez q̄ ipe erraut in opinioe
sua q̄ corporibus que unguit
oleo fricando aduenit ex eo sili
tudo quod aduenit rebus que coquunt
cū oleo ¶ Et illud ē q̄m ipe
putat q̄ oleū caliditatem

p. dicitur in libro suo qui dicit de regimine

aut equale aut tepidū aut fer-
ue facias res vnas et easdem
sicut nō estimamus illud in aqua
nos vestibulū inuenimus q
q̄ administrat dū ē frā
mpissat corpus et solidat ipz
et constringit et opilat ipm et
hibet ex ipo sudor aliquis. Et
si administrat exūs equalis calitatē
mollificat et rarefacit et solut et
resolut et carminat. Et si ā
mministratur non exūs fra frigitate
manifesta neq; calida caliditate
manifesta p̄ ē sicut aqua quam
multi hoīm nominant aquam
frigidam non aput in illa hora
aliquid eoz quod nazzamus.
nisi operationē suā que ē a ph̄a
Et similit quando homo vult
eius operationē experiri q;
in p̄mis ut ipm exspoliet ab
omni frigitate et caliditate acci-
dentali. deinde mutat ipm
experiri. et illud ē q̄m si oleū
vltima frigitate frigi administret
non ē illud quod ipm operat
in rebus que ipm operat eo me-
diantibus p̄ virtutē suā tantū
imo aput illud quod fiunt per
qualitatem suam accidentalem
que iam superfluit sup ipm etiā
Et similit ē res in oleo calido
vltima caliditate. Si aut vis
vt experiaris ipm diu ē nudū
ab vnisq; superfluitatibus possibile
ē tibi hoc modo tamen ut scias
virtutem eius sibi ppriā. oportet
q̄ sit hoc ut sit qui ungat
oleo p̄m q̄ cuniet cū eo cōsuetu-
do eius sicut fuit omnes opi-
fices

exacti. ipi em̄ non ungunt tum
eo, nisi p̄m q̄ ipm ē oleū tantum
exspoliatū ab omni qualitate que
aduenit ei deforis. Cum aut
vtitur eo postq̄ fuit ipm bulli-
ens aut calefact ipm calefactione
vehementi aut infrigidat ipm vltra
infrigidationē tūc oportet nūcio ut
sit oleum oleū in huiusmodi dispōnibus
oleum compositū ex virtute sua p
pria et ex qualitate sua accidentali
q̄nus q̄nq; oporteat nūcio ut mi-
torquens ostendat virtus vngentis
medicinas ppria q̄m aduenit ei
deforis qualitas fortis valde. Et
cū res sit p̄m hoc tūc que res
assimilat decoctionē unam medi-
nas cū oleo bulliente unctionem
unē et frigidationem unē cū eo cor-
poz oportunū existit. Et ego
quidē dico nūc q̄ melius ē nobis
sicut iam ostendimus in eo qd̄ ut
pretitum vt deinceps alterationē
et verificationē ex rebus extrin-
cam sit nobis possibile vt expe-
riamur vnāquāq; rez in modis
q̄bus sunt ei ppria. Et si ḡs delu
gat et eligit ut faciat illud rez
p̄ aliquē modoz tunc comment
vt inquirat quatenus sint res quas
experitur per comparationem
rez similiū sicut facit illud per
corria et corrigias. nā corria et corria
et corrigias non ungit homo
cū oleo quod ante calefecit cū ig̃
aut infrigidauit cum inde. imo non
ungit ea nisi cū quocūq; oleo ac
adit ei. Et similit nutritores cor-
poz manuum non ungunt eos nisi
cū oleo quod comment eis. ppt̄ qd̄

i. quia q̄ subtilitas decoctionis rubez vel nutritiuū
nec sed oleo bulliente et
ad decoctionē corporis
sit q̄ humectat et oleo

i. non nutritiuum de com-
plexione medicine p̄m al-
terationē eius a rebus
extrinsecis. et verifica-
tionē ex rebus medicinis q
illis

m qualibus sit experimentū

ipi ante caleſ-fiant ipm ſuper
ignē aut mſrant ipm ſuper m-
uem· et illud ē qua oleū quando
mſrāt· vehement· mſrāt corpa
¶ Et nos iam multotiēs eo vſi ſum
m medicando illū qui m ſuo capi
te muent flāma ¶ Item quando ſu
dim de ipo ſup caput eius ſtiant
flāma ¶ Et ſi ꝑparat· q hoc vt nī
oleo non ſit admixtus ſal ē mſrā-
co eius maior ¶ Et ſi eſt ītez olim
quod expreſſum ē ex olivis veten-
tibo ē vehementiois mſrationis
¶ Et nos quidē quando oleū mſrā
re volum facim de eo ſicut fa-
cim de aqua qua mſram ¶ Et id
ē qz caleſacim ipm m ꝑmis· dem
pomm ipm m aqua vltime frā·
¶ Et ſi ꝑparat· ut vas in quo ē olim
ſit poſtū m loco ſuper quem fū
datur· deſup aqua frā capite vel
ſis decent· ſtricto ſuſtinet fīrtatē
plus ¶ Et qñq mſrāt· ītez mſrā
tione vehementi· per hoc quod
prius caleſit· demde ſuſpendit·
m puteo aque· et tangit aquā pu
tei· qm ꝙdus mſretur licet non
attingat aque putei· tm mſrāt·
ming· ꝙ quando attigit aque
putei ¶ Et m contrarijs vſtoriū
ponit oleū calidū ¶ Et nos quidē
vtim· oleo calido m medicando illū
cui aduenit egritudo frā ¶ Ritro
mittim ꝙ illū cui aduenit ſtu
por m aliquo membroz eius aut
tremor aut ſaltus· aut defectus
motus ſui· aut ſenſus aut qm m
uaſit aliquid aliud de illis quoz
via ē hec· m ſeminariū· in quo
eſt oleū calidū· ¶ Et cui res ſit ꝑm
ꝙ narrauimꝰ tūc oportet m
ille qui audirat ſup medicinā
ex eo quod fecit ꝑm omnem
modū vſus· non videat de ſe
tenua eſſe ꝙ oleū caleſiat
pora hominū et mſrāt eā ꝙ
exſiccat ipā et humectat eā
ſicut vidit antecedens· qui nar-
rauit illud quod narrauit de eo
diocles· ꝙdus non pereperit
contradictoez ſui ꝑmonis ¶ Et
illud ē qm quando dixit ꝙ res
que coquūt cū oleo exſiccant·
et fiunt fruſte tunc declaratur
ꝙ Xtus eius ē Xtus que exſiccat
et reſolut ¶ Et quando dixit
ꝙ ſubintrat· m corpus· et ꝓcedit
ad profundū eoz· et ꝙ ipm ī
ungat· m poris corporis pro
viſioſitatem ſuam· et opilat
eos· et prohibet illud quod curit
et penetrat m eis ex humidita
tibo ꝑm· cursū nature exire· tūc
declaratur omio per hunc ſ
monē ꝙ Xtus eius ē contrarius
illi Xtui que exſiccat et reſol
uit hoc ¶ Et ipē in ſmombus
ſuis ſuis ītez non rememorat·
m ſi ꝑm diſponē rez apparentiū
viſibus· verūptm roborat· ex
eis et ſup eas variorum ratione
non recta ¶ Dez cū ipe reſol
diſpoſitionē m mordicatione
olei· tunc non rememoratur
oīm que apparent viſibg·
Et illud ē qm diſpō m oleo
ꝙ ipm mordicat oculos· et ꝙ
ipm ſtimulat caliā pulmonē·
motu ad tuſſim· et ꝙ radit
teſtima et fricat

primus eſt diſpō ſignificatiꝫ
ſignificatione ſufficiente ꝓ ꝺo
minꝰ eſt Xtus mordicatiua ¶ Sz di
ſimo in hoc ꝙ ipſm cū hoc eſt
ſua medicina ſedatiua ꝺolorem
cū inꝝ ventre ē mordicatio ꝛ
ſi embrocat⁹ ſuper ipſm aut cir
cūfunditur cū eo ſedat illū ſēp
et ꝙ ipſm ſedat ſucceſſione ac
cidentem a rebo mordicatiuis
eſt diſpō in qualitate ē ſignifi
catio fortis materie ꝙ Xtus eſt
ē contraria illi Xtuꝫ. et iſte
aſſaut ab iſtis ꝓpetantibꝰ pēitē
et nō rememoratiꝫ ē eaꝝ.
¶ Et quia vult aggregare duas
ſpecies ſignificationū et rōnāꝫ
ꝓ vtraſq; accidet ei vna duaꝝ
rez. aut ut dicat ſcilt ē ſmo
empericoꝝ ꝙ non ſatiu Xtꝰ
aliqz medicinaꝝ niſi ꝓ experimē
ti ex via comparationis eo
ꝺ aliquid neqz ē ſciā ei alia
Xtute medicine ꝓpria ſm
ſingularitatē aut uidetur ꝙ in
vna et eaꝺē mēra ſunt duo Xtu
tes contrarie ſ. Xtus mordi
catiua et Xtus ſedatiua ¶ Et e
ſtimo ꝙ ipe heſitabit vehemen
ter heſitatione cū oportebit
ipm narrare cauſam ꝓpꝛ quā
fit illud ſ. ꝙ quilz faat vnam
duaꝝ actionū manifeſtā deter
minat. et ſiqz eſſent operationē
aliaꝝ et ē illa operare ꝓma
aut atrita et non eſt ei impreſſio
penitꝰ aut occulta non apparēs.
¶ Et reſponſio quidē in hoc q̄ſtio
nibo et ambiguitatibꝰ in ꝺibꝰ
hoīs heſitat ſi eaꝝ aurit

ſm aurſum que ſtionū malū eſt
laboriosa et difficilis valde ¶ Vez
ſi in eis non ſit ſmocinare niſi ſm
q̄ conuenit arti medicine et ſupue
nit ei ad vtilitate tunc reſponſio i
eis eſſet expertis multis et ratio
cinationibo ex rebo manifeſtis ſm
q̄ apparet viſibꝰ nō multis nu
meroſ ſz exquiſitis deminutis.
¶ Et p̄m illig ē quod ad deſmian
dum item in hoc q̄ oleū mordicat
oculos an oē faciat illud an non
non oz nos redire niſi ad expe
rimentū non ad rememorationē ſicut fa
ciunt auctores vetuſtate. Vbi diſ
putant cū vnaq̄q duaꝝ differētiaꝝ
i. ꝓpōnū. s. vltis et partiū ꝙ
ſunt diuiſe ¶ Et m ē vt cōpleā
mur an oē oleū ſtimulet rānā
pulmonis motu tuſſis ſm ſilitu
dinē vnā aut ſoluat ventrem
aut abradat inteſtina ita ut mul
tociens faciat acū dē fluxū ſāguī
nis ex ventre an ſit oleū quod
faciat illud et aliud quod faciat
non illud an ſit oleū quod faciat
illud plus et ex eo quod faciat
illud minus ſm ſpēs ſuas.
¶ Capitulū vij. docet de q̄ oleo hic
intendit et diſtinguit ſpēs eoꝝ q̄ di
uiſe ſunt ſm tpa et artificiū et
fructū vnde ſit et altatione oleī
per artem.

Et non eſtimet de me
aliquis ꝙ ego velim hic
per ſmonem meū ſpēs
oleī olea diſtincti tpis ſicut eſt
oleū de lxerua et oleū de raphano et oleū de nuce et oleū de
granis beni et que ſunt illa ſilia.

¶ ad argumenta a ſi
vt oleū dulcificum ſicut
vinum. q̄ eſt calidū
ſimul vſus.

BIBL. ACAD. MED.

Quam medico per vitam meam
necesse ē fare vtutes hoz oleo rū.
Cuero iste non ē locus in quo o
portet nos vememorare ea. Et
illud ē qua suffiat nob in pīmis
estimo in principio retinere inquira=
mus de oleo quod vere dicat² olīm
et ē digno hoc nomine ꝙ alia
et fructo ex quo exp̄imit² dicitur
oliua. hoc ē oleū nomīat² oleū
absolute. Illa vero reliqua olea no=
minant² itez in linqua greco rū
nomīe transmutato accōmodato
ex nomīe olei. ꝫ nō nomīat² olīm
absolute. Et hiuq; qudē olei qđ
vere nomīat² oleū in quo totus
meq ꝫmo ē hic species sint mlte
diuerse ꝫm̄ ꝙ supiuent ex te
pore. et ꝫm̄ artem eius et ꝫm
diuersitatem fructo a quo exp̄mat²
et ꝫm̄ ꝙ ipm̄ suscipit de alt̄ acōe
per artem. Sedm̄ qudē ꝙ sup=
uient ei ex tempore. quoniam
aliud est quod ē recens simle
vno expresso. et aliud ē quod
iam consenuit ē et puenit ad
statum sūm. et aliud ē quod ia
est antiquū. Sz ꝫm̄ artē sua.
qm̄ aliud ē quod ē puz simplex
singulare. et aliud ē aū admix
stetur sal. et aliud ē quod assi=
milatur ex olius aū ramis suis.
Et ꝫm diuersitatem quđ fructo.
qm̄ aliud ē quod exp̄imitur ex
olius pfectis maturis. et aliud
ē quod exp̄imitur ex olius īma=
turis non digestis. Et ꝫm q̄dē
ꝙ ipm̄ suscipit de alt̄acione per
altem. qm̄ aliud ē quod fuat²
et reconditur ꝫm ꝙ comment
ex dispone sua m̄ principio su
arts. et aliud ē quod ab hui.
Et m ablucione quđ eniglo
tui sunt multi de illis que pm
cesserunt nos. et nos itez di
cemo illud m sequentibo. Et
finu solucio itez de experienta
olei et probacone eo omm. et
dicā m eo quod fuitz ē illud
muem de vnoquoq; eoz. nu
vero volo complere illud quod
incepi m eo.

Capitulū. vm. de causs errox
vetez m experienta medicinaz
tam ex parte medicine ꝙ corpo
ris m quo probat². et ignoīa
ac egritudms m qua dantur.

Duo qđ ꝙ nō estimo
maiorem partem
medicoz muemisse
q̄ experti sūt medicinas. et pro
bauerunt eas. et rōnabiliter sunt
super vtutes eaz. Et illud ē
qm̄ non oz vt faciant aliquem
per experientiā et probacōē
sup medicinas singulares. nisi
sup illas quibo mchil amminstet²
et sint aū hoc denudate ab oī
qualitate accidentali. Et p̄a
res super quā oportet ut exp̄
rientiantur et probent³, est corp⁹
cū forma ē forma laudabili
deinde experiant² post illud su
per corpora quoz complexio
est mequal. deinde sup corpa
egra egritudme simplicī sm
qualem ꝫm modū quē determi
nauimq; in tractatu p̄o qui est d
te isthmo et in tractatu 2° [illegible]
de complexionibo. Capitulū

aut super virtutem eaz optz
semper esse post separationem
vel illud quod fiant medicina
per viam attendentis: et quod fi-
at per se actione prima. Et
de medias quidem sunt multi q
erant et deapiunt non in hoc
capitulo tantum: sz in sententia
qua tenent in egritudinibus utez
Iude est q res in oleo q ipsum est
medicina conferens lassitudini
est res de qua maior pars me-
dicoz sollicita fuit: quia maxia
pars medicoz fuit. Vez super-
venit in lassitudine que egritu-
do sit non conuenit oes. Et
illud est qm muens aliquem eoz
dicentem q lassitudo non est mst
sanitas nocturaz: qm humiditas
eaz gsiuit in hora moto superflu-
Et muens alium dicentem q lassi
tudo est sanitas nocturaz et la-
certoz. Et muens alium qui
diversificatur ab istis et dicit
contrarium sz nomen eoz q lassitu
do non est mst humiditas multa et
extensa et caliditas. qm ad membra
que mouentur motu vehementi
forti effunditur matie. Et mue-
nimus alium qui non est mirat q
causa in lassitudine sit multitudo
humiditatis sz qualitas eius tatum
Duro igit q in hora motum super
fluoz liquescit ex pinguedine et
carne aliquid ex leni et molli. et
aliquid de hoc quod liquescit et
resolutum egreditur extra. et ali-
quid de eo remanet coartatum in
corpore. Et qm hoc coartatum
in corpore est caliditate mordicatum
fiant ad dolorem te similem dolori
que accidit in vlcere. Postea igit
est dubitas si medicina quem mouent sup
hoc q lassitudo sanat et destruit
per oleum dubitas eoz in re egritu-
dinis non removeret eos/ quum in
iuuaret sup virtute olei iuuatiue et
Et non est hoc res in lassitudine tm.
imo quia accidit utez qm nobis
necesse est ut oleum in potu tribuamus
aut cum ipso clistizemus aut embroc
ipsum apte dolore aut apte mordica
cione aut ap apta caliditate sanguinei
Et illud est qm si volumus ebriare
ipsum sup vlcera cum quibus sit apta
sanguinea caliditas non embrocamus
ipsum solum puz tm imo embroca-
mus ipsum utez conquassatum cum aq
temperate caliditatis. sicut nos
utez vtimur eo in humido lassitudine
cum balneatione cum aqua dulci cum
hoc tm q medicina non quemut sup
apta caliditate sanguinea. neq; aggre
gant super hoc que egritudo sit
Et quando clysterizamus cum oleo/
aut damus ipsum ad potandum non
simus in ulla hora utez sua vera t
pubo corporibus nos oportet facere
illud: an oporteat ut sit corpus in
quo est apta caliditate sanguinea. aut
apta ex superfluitate alia sine ulla
Nam res in hoc est manifesta q
operatio olei in corporibus non est
sm sitim sed tm cum intestina
anima cum stomacho sunt plena flate
inoso/ et quando sunt plena sup
fluitate colerica/ et alia ex superi-
fluitatibus caliditis acutis/ aut in intes
tinis est fex multa veterata/ aut qm
in stomacho et intestinis mundis

totus aut ē in cū mūdificatione aſ
peritis ¶ Et cū res ſit in hoc ſm
q̄ narratū tunc oportet ut mlti
mediorū rationē ſuper omes
has res rationatione que ē in
vltima tarditate et pigritia non
exquiſite vere. cū ipi nō ſciant in
qua diſpoīe corporis comedat
eis vti oleo. neq; qua diſponem
oportet eſſe diſpoīe olei.

¶ Capitulū ix. de controuerſia q̄
vidam ſup vtute olei. et ſublatōe
dicte controuerſie per diſtinctiōes
et q̄ queda mordicatiua per am-
dens ſedant mordicatione. ſed
non ſtatim dū applicant. ſicut q̄
ſe ſedatiua.

Deinde diſſenerūt in ſmone. quidā em̄ eſtimat
q̄ oleū mordicat et ab
radit membra mtrinſeca. et q̄da
eoꝝ eſtimant q̄ ſi in iſtis mebris
eſt aliquid mordicationis. q̄ ipm
ſedat eam ¶ Et dicūt quōd mt hoc
vt afferat ſup ſtomacū ſlatū ole
ū de illo quod nomāt oleū in q̄
non ē ſal. et ita ē vere et ut affat
ſup ſtomacū mundū oleū in quo
ē ſal multe q̄litatis non ē differē
cia parua. et illud ē q̄m iſta duo
ſimul lemūt ventrē. veriptam
ipa faciūt illud duabꝰ vtutibus
duiſe ¶ Et illud ē q̄m oleū in q̄
non ē ſal lemt ventrē in quo nō
ē ſla per viſoſitatē ſuā et ſuam
lubricationē. ſicut faciūt hoc olꝫ
blitum
lamentū et malue et mora ¶ Et
oleū in quo ē ſal lemt ventrē nō
mūdū a ſlate ꝓpt acutatē ſuam.
ſicut facit aqua ſalis et aq̄ mazo.

¶ Et q̄ illud hoc faciūt
muſillagines ex meſtruis in
fluxu ventris. et abraſionem.
et illud non faciūt muſillagines
neq; abradit ¶ Et cū res ſit ſm
hoc tunc non oꝫ nos dicē ſm
ne abſoluto q̄ oleū faciūt muſil
lagines et abradit prout dictū
neq; q̄ per ipm ſedat mordi
cationē. imo dicimus q̄ oleū
in quo ē ſal faciūt muſillagines
et abradit ventrē mundū. et q̄
oleū in quo non ē ſal non faciūt
muſillagines neq; abradit
ventrē ſlatū ¶ Et q̄ multo
plus q̄ oleū in quo ē ſal ſanat
mordicationē per ſemitā cuidē
tus. qualiter modū faciūt illud a
qua melle et aqua ſalis et aqua
caſei ¶ Et illud ē q̄m q̄ cū iſtis
extrahūt humor mordicatiuus
vel iſta q̄ extrahūt ſeu humorem
mordicantē ſanāt et curant a
mordicatione. ſicut oēs alie res
que lauant et abſtergūt ¶ Ver
tū illa nūq̄ hec ē via ē ex me
dicinis. que quando cū ea diſtē
perat non ſedat mordicatione
ſtatim. imo ſtimulat ea. et
addit in ea. q̄m ipa non ſanat
et liberat a mordicatione niſi
ꝓpt ea q̄ extrahūt et euacuat
ven mordicantē. non ꝓpt ea q̄
equat complexionē eius ¶ Sed
cera luqueſacta cū oleo multo
plus quando diſtēperat q̄ eam
cū oleo roſaz et adipe et ſm
quedines ſanat et aufert mor
dicationē ſtatim. ꝓpt ea q̄ ē
complōnem humoris

Et oleū dulce uel fauū illud
in multorens cū administrat
solū in loco adypis Et sunt
candrusi. et cera liquefacta cū
oleo dulci Ego aūt multos
eos clysterisaui illū qui muent
dolorē in ventre suo ꝑp̄ fritatē
cū oleo calido. et sedatus ē dolor
statim Et cū sciui per estima
tionē q̄ fritas erat fortis vehe
mens proieci in oleo anetū et
contriui ipm. et cū sciui p̄ esti
mationē q̄ ꝓtas xtuis frita
tis ē maior illa proieci i ipo as
paltū et rutā Et oēs mene
quaz ē hec via non liberant
a dolore nisi ex semita q̄ ipe ca
lefaciūt fritatē. nō ex via q̄ ipe
equat complōnem humoris
mali aut euacuat ipm.

Capitulū x. de causis errois
quoꝝd vetez azara medicinas
sedatiuas .s. quia non sciuerūt
distinguē tres modos sedacois
et casus morboz ꝑm quos oz
variari sedatiua.

Et has quidē res medi
ca ꝙfuderūt et pmi
serūt. quia non potu
erūt distinguē nisi dolorē acci
dentē a malicia complois et do
lorē accidetem ab humore ma
lo. neq; inuenerūt illud quod q
fezt vnaqueq; medicinaz que po
nitur in clysteri Et illud est
q̄m de medicinis istis ē que sanat
ex parte q̄ calefaciat membrū
quod infiatū est. et de eis est
que faciat illud ex parte q̄
equat complōnem humoris
mali aut euacuat ipm. et de
eis est que faciat illud ex parte q̄
equat complōez illius mali humoris
Et multociens accidit ei ut sit eg
tudo composita ex malicia complois
et ex humore mordicatiuo asperga
tis simul Et quando ꝑparatur
illud tūc de consuetudine nisi ē vt
clysterisemq; cū oleo anetino et o
leo rutaceo postq; cū eis vtrisq; li
quefit adeps anatis Et si non
ꝑparat adeps anatis tunc adeps
galline Et si non ꝑparatur iste
utez tunc vtim adipibus muchis
vel muembriz
Et si non conuenit aliquis eoz
ꝑm sciamq; cū ill duobq; oleis ce
tam an non est mordicans Si
ginfico aut per ꝑmonē meū cā
an non ē mordicans certū colatū
Et multo ocis quid clysterisamq;
in hq; egritudine cū oleo albuto.
p. equualz in opere
nā hoc est in superficiali cere ablu
te Et cū res sit ꝑm q̄ narraui
tunc manifestū ē q̄ iudicū quod
iudicauit ille qui estimauit q̄ oē
oleū ē in oī hora mordicatiuū et
iudicū quod iudicauit qui estimat
q̄ oē oleū ē sedatiuū doloris ē iu
dicū cū quo ē presumptio et audi
cia Et illud ē q̄m oleū in quo est
sal ē mordicatiuū Et de ꝑpetate
olei in quo non ē sal dulcis sapo
ris in nā sui est scire mordica
tionē Vez aliquis estimat de ipo
in quibusd horis q̄ non ē ita. et
bruciatum oleū ē.
hor ē ꝑp̄ egritudine que aurat
cū eo Et illud ē q̄m vnaqueq;
medicinaz equatiū complōez q̄n
ē fortior humoribq; mordicatiuis
sedat eoz mordicationē Oz quādo
q̄tas medicine equantis cōplōez

BIBL. ACAD. MED.

sedantis mordicationē est q̄tus
parua/ et p̄mistet cū aliquibꝫ ma-
lozꝫ hui⁹ fōrmozꝫ ea/ et maoris q̄-
titatis ipa/ tūr ipa corrūpit cū eis.
et conuertit ad eos. et addit m
eis ¶ Et q̄ illud cōuenit nobis
q̄n sanamꝫ hoīem cū rebꝫ equali
bꝫ complōez/ et cōmonent ei dolo
rem et augent/ ut euacuemꝫ eos
statim. nam illud ē signū q̄ corpus eius ē plenū humoribꝫ corruptis multe q̄titatis difficilis motus ¶ Et similit ē res m lacte. nam nos inuenimꝫ ipm multoēs hora qua sumit acessē m stomacho alius hoīs/ et fumū facit m stōco aliquoz/ anteq̄ digerat bene. q⁹ cōmisit per illud quod ē m corporibꝫ eoz de corruptione ¶ Et oz m hui⁹ loāis vt euacuet m p̄mis totus humor malus. deinde post illud abes p̄fana ordei et cōmandarusa/ et lacte/ et reliquis rebꝫ que q̄n digerūt digestione bona adiuuant et conferunt m rectificatione humoz. et ad fiāēd eos bonos.

¶ Capitulū .xj. q̄ non oz ut existimemꝫ m oī re contrarias esse ⁊tutes. nec si ita sit q̄ sint cōtrarie m oīm re vt sileamꝫ de alta ipaz. stat fent argedeng. q̄us non sit cōuenientia credē cōtrarias esse ⁊tutes m multis rebꝫ vna p̄ se. ⁊ alia p accidens. ⁊ de exemplo sup hīs. ⁊ de opinione eḡdā q̄ asserit ordei candarusam/ panis ablutio de nā. ⁊ q̄litate sua addit m corruptione. ⁊ reprobatōe eḡ. ⁊ de q̄stione. ⁊ responsione si res aliq̄ malū humorē generans sedet alīi mordicationem. et ⁊ sedationis rei malū chymi ⁊ sedatione rei dulcis.

Dicez non oz ut existimus q̄ hoc sit ⁊ re sunt due ⁊tutes contrarie necē q̄ dimittamus per voluntatē nrām rememorari quaq̄ duoz frenez rez que sunt. sicut fent argedeng cū vencōvato ē olei. nam ipe dixit q̄ mordicat oculos. et cōmouet tussim. et abradit mirabilia ¶ Et non dixit q̄ oleū dulce sanat multoēs mordicationes que ē m ore stomachi vehemēte hora qua bibit. et q̄ ipm sedat mordicationē que ē m toto ventre hora qua clisteri satur cū eo. ⁊ q̄ q̄nq̄ ipm fiat sile illi m mordicatione accidente a fumositate agrestis et ab vrina et sic illa m manifesto cuius q̄ ea q̄ unxit cum oleo lotus ¶ Ego aūt non dubito neq̄ prohibeoz q̄m credā ei qui dicit q̄ m oībus rebꝫ multis ex plurimis sunt ⁊tutes contrarie. imo p̄mitto me ostensurū illud in eo quod sequit. ¶ Dez ego non ponā hic causam q̄a dicā m loco suo q̄ ⁊tus diuinus m vna quaq̄ rez non ē nota ¶ Et si tu discretus et determinaueris rem que ē per se aut que ē p accidens. scies istas res omnes satis manifestas. intende ex⁹ nūc ad ista duo capitula simul. et scies ea ex exemplo quod exemplificabo tibi m eis vtrisq̄

Quo ꝯ ꝙ duo homines minime mordicatione in ore stoma chi similiter vina assumunt quorum ambo ptisana ordei aut caryophylum aut panem abluti et vno eorum sedato quod minime de mordicatione et in alio augeatur quod minuet de ea Considera quomodo nutrimentum dicas ꝙ vnumquodque ex ptisana ordei et candarusso et pane abluto et mordicatum in via sui veruptionis in vno duorum hominum efficiat operationem suam per via antedentis quare non addit in mordicatione vno sedat ea. an dicas ꝙ in nā sua et sedatum. Veruptionem addit in mordicatione in vno duorum hominum per semitam antedentis Ego autem dico ꝙ vnumquodque istorum. s. ptisana ordei et candarussi et panis abluto et sedatum mordicationis equalium complexionis. et silr etiam lac. Veruptionem augmentat mordicationem et ponit ea vehementiore ꝙ fiunt in vno duorum hominum qm corruptio antedens ꝙ fiunt illic viciat ipsum et mutant illud et coniungit ipsum ad se Et hoc est illud quod stomacho quod antiquum medium omnes excepto pauco sauerant. et similr excellentiores medicinarum quorum typus est ꝑpinquus. Et fortasse hic est hoc quod necesse fuit a me qm indicauit ꝙ de ꝑpetuitate nugarum ptisane ordei et candarussi et panis abluti in natura sua non est nisi additum et corruptione a qua accidit mordicatio Et in ꝑpetuo fortasse sedat ea sed rarum. nam non est aliquid super quod quidam medicorum ꝑpinquum temporis non semper medere fecerunt Et apud dictorem huius binomii non est aliquid demonstrationis quod afferat super veritatione huius iudicii quo iudicauit Sed ego dico ꝙ ptisana ordei si nec nā sua quaereret humorem malum non sedaret mordicationem omnino Et nos minime inquirimus ipsam visibiliter multotiens sedare ipsam quando labitur et quando ea clistersatur. et hoc est ex eis que significationem manifestam faciunt ꝙ ipsa in nā sua trahat humorem laudabilem Et multotiens quando. s. corruptus ꝑ humores malos fluentes mordicationem addit in mordicatione. Et fortasse interrogator interrogabit nos et dicet an est de rebus generatis humoribus malis aliqua que sedat mordicationem in aliqua horarum. an hoc est de illis que non sunt. Et ego dico in responsione illius ꝙ hoc est verum quia simum esse multotiens Et non sedat mordicationem medicina cui hoc est via ex eo ꝙ equet complosem et rectificet corruptionem ꝑ qua extrahit ea sensim ad solutionem ventris Et ꝑ illud medicine iste hora qua admisceatur usque quo egrediatur per ventris solutionem mordicat hominem. et postquam egrediatur utique dimittit in medio asperitatem que indiget medicinis alius sedantibus ea Et medicine dulcis saporis non fuit ita. qm ipse hora qm admisceant sedant mordicationem. et sedat ea prout ꝙ faciet actio ventris solutionem. deinde no

hereditant membra asperitate pe-
mitus. ymo facit contrariū illus
¶ Et illud ē qm de aug via ꝺ hꝰ est
ex medicinis sanat quod muent
homo de tactu asperitatis ¶ Et
ꝑp illud abang illū m hmoi egritu
dinibꝫ candacuso et lacte et phisana
ordei ¶ Et clistersang cū eis it cū
postꝫ abluuntꝫ et absꝫ tymo mtesti
na a re ledente facente mordica-
tionē cū melle aut re alia ex illis
quaꝫ hꝰ ē via ¶ Et post abluuntꝫ
et absꝫ stonē cōuenit vt admittant
ceꝫ adeps et cera dulas liquefacta
cū oleo dulci et oleū dulce ipm.
Intellige gꝰ ꝑmonē meū oleū dcre
et cera dulas quā non volo m hoc
loco et m toto quod venit post cum
mixt cerā et oleū m quibꝰ non ē sal.
et cerā et oleū abluta.
¶ Capitulū xij. dat modos. mj. q
bus distinguit mꝰ id quod per se
sedat et quod sedat per accidens. et
infert ex dictis q phisana ordei ca-
darum lac et panis abluto gnant
humorē laudabilē et adeps et pīa
quedo et oleū dulce et propolcos
dulas sunt de nā rei sedatiū mor-
dicationē. et dat modū abluendi
hec vt plus sedatiua fiant. et
abluendi oleū.
Et cū sit tibi possibile ꝑm
ꝙ premissum ē ex ꝑmoe
vt differas mꝰ illud qd
sedat per se et illud quod sedat ꝙ
accidens per. mj. significationes
tunc fit tibi facile inuenire vtute
augꝫ medicinaꝫ aug via ē via
hoc. et fare eā ¶ Et prima ē huor
significationū ē ut consideres

dñm nostrū

an medicina sedat mordicationē
hora qua amministratꝫ an non.
¶ Et 2a ē an euacuet et expellat
tur cū rebꝰ ledentibꝰ an no.
¶ Et 3a ē an dimittat in corpe et
faciat ipm possidere aliquid as
peritatis an non ¶ Et 4ta est
an inuenatꝫ seruare ea aug dis
positio ē hec dispo. an non ¶ Et
illud ē qm medicina que non
sedat mordicationē hora qua
amministratꝫ ꝑ egreditꝫ a corpe
cū mordicatione que accidit
ab ea maior et vehementior
mordicatione prima neqꝫ ipa
sedat mordicationē per mora
suā intra corpꝰ et faciat corpꝰ
possidere post egressionē suam
ab eo aliquid asperitatis lede
tis deinde addit in ea si amittꝫ
vire 2ꝰ nāt ipa ē in natꝫa sua
corrosiua mordicatiua. veruptꝫ
sanat mordicationē in quibusd
horis per via accidentis ¶ Me
dia aut que hora qua administratꝫ se
dat mordicationē et nō mouet
ventris solutionē penitꝰ neqꝫ fa
cit possidere aliquid asperitatis
per morā suā in ventre et qm
cū ea mediatur sanat et remo
uet asperitatē semper est in nā
sua conuenies valde cōferēs
egritudini. veruptꝫ in quibꝰ
dam horis fit mordicatiua ꝓpter
humores malos qui sūt in corpore
quare altant medicinā in nā
sua. et corrumpit ipam ¶ Et ꝑ
mo meus iste ē ꝑmo qui iam
venit scilꝫ narratione in om
nibus que oportet vt inquiratꝫ h

Duoz ḡnez medicinaz: et super semtam minuendo vtere. Et ostendit per ipm vtez ꝙ ph sana ordeu et phsica candarus et lac et panis abluto quant in hoie humore laudables. Et simlit vtez adeps et pinguedo et oleū dulce et ɨpoleos dulcis sunt de nā vtez sedm mordicatione. Et ɨpoleos ide dulcis ē duoz spez. quaz vna ē ɨpoleos dulcis: et alia ē ɨpoleos que cū sua dulcedine t nā sua iam ē abluta cū aqua dulci. Oportet ꝙ ut leuet ɨpoleos et pix et visus et omis res q non cōmisceatur cū aqua quegz res sit uta vt ante in p̄mis ca lefiat cū igne per ḡnitate ēgle. Deinde fundat in vas amplū magnū in quo sit de aqua clā in fine clarit̄is tm non sit sapor ḡnitas multa. nā rei que abluit quecūgz res sit no tollit aautas et remouet ab ea mst cū hmoi aqua. Deinde oportz vt aquasset cū mam: et ḡfricetur bene donec ostendat aq̄ omnib⁹ partib⁹ illi rei que abluit. Cum ꝙ factū ē illud cū ea effunditur ab ea aq̄ in p̄mis. Deinde calefiat res q abluit vice 2a: et proiciatur in aquā alia clarā ꝑm silitudine aque ꝑme: et coquasset cū illa aqua spacio longo: et coquasset donec spoliet̄ qualitas eius: et dimittat ea in illa aqua. Et possibile ē tibi ut sic facias vtez illud per custū Deide oportet ut tereas illud vice terciaz et quarta et multotiens: donec ḡn gustas aquā muem ea non reapē de qualitate medicine aliquid pentg. In ablutione ꝙ oīs rei in qua ē possibile ut calefiat cū igne et liquefiat ꝑm hui modū oportet operari. Si aut illud ꝙ vis abluere ē aliquid de ḡnie lapidis du vii sicut cinnabaris et cortices ezis et es vsti oportet ut contezas illud et pulueriſes. deinde fundas super ipm ex aqua fontis aquā claram et no cesses tereze ipm cū aqua tpe longo. et ꝑmuta aquā multotiens donec clarificet: et non natet sup ipam aliquid oīo neqz sit in ea aliquid saporis medicine que abluit pentg. dū aqua aut taliter ꝑseuerat ꝙ suscipit sapore in medicine et sup ipam natat aliquid ex ea oportet ut conterat medicina cū aqua: et effundat ab ea. deinde fundat sup ipam alia. Cum ꝙ abluit aliquid de illis quoz ablucio ē possibilis quecūgz res sint ex medicinis ꝑm hui modū pomi medicinā an non ē mordicatio. Oleū aut ɨpreme ḡn abluit non acquirit per ablutionē ꝙ sit mundū a mordicatione tm: ꝑ cū hoc fit albū. Et conuenit lauatori eius ne conquasset ipm cū aqua coassione vehemēti: ne cōmisceat cū ea aqua commixtione qua sit difficile ipm separari ab ea. ꝑ ḡn cōsset ipm dimittat ipm donec quescat. deinde colligat quod ex ipo natat super aquā. Et hui simt modi albificandi oleū: quos

narrauit qui edidit libros m op
atione medicine: et m materia rez
quibz medicant corpora: sicut
illud quod narrauit dyascorides
m tractatu p̄mi libri sui. Verūptm
plures illoz modoz non albificat
oleū nisi qua ipi fimūt quod est
m ea de parte aquea/ et parte rā
colos trahit ad rubedinē: et ponit
quod remanet albū. Ista aūt albi=
ficatio que fit cū ablutione/ non
albificat oleū nisi qua abstergit
ipm et mundificat. Et ego dico
esse meditandū que albificat m
eo quod futurū est.

Capitulū .xm. ostendit quare
oleū non mordicat: neq; si bibat
neq; si clysterisetur. Quus ipm faciat
acridem m epiglotti rasicationem/
et motū puocatem ad tussim.

Nunc aūt vedeo ad illud
m quo micperi. Dico q̄ p q̄n olim nō est
onfarmū/ et est quod expressum
ē ex olivis recentibz/ m quo quidē
ē sūptuositas/ et nō credit m arte eo
sal/ nec ē retentus m tēmo p bullat
adhuc/ et aggregant cū ipis ꝓpe
tumbz ōibz quod ē ablutū studiose
et exquisite/ tunc non mordicat. nz
si bibatur: neq; si cū eo clysterisetur.
Et licet ipm faciat acridē m epiglo
tti rasicationē et motū puocantem
ad tussim tū non ē illud de rōne
q̄ ipm sit mordicatum m aliquo.
cū sit ōmis res mordicatiua hmōi
acutatē cōmouēs tussim: et non
ōe quod faciat acridē motū puocatē
ad tussim sit acutū. Et nō declā
tur q̄ oleū sit mordicatum nisi p

de olivis immaturis

vnū. et ē ut sit aggregatio rō
q̄ oē quod faciat acridē motū p̄uo
cantē ad tussim. Et iste q̄dē
lonus sup aug errore iam
m quo decepti fuerūt quidā ꝓpe
componem syllogismū. Et iste
est q̄m syllogismū committē ē p hc
q̄ oīs res mordicatiua facit acri
dē motū puocatē ad tussim: et
cōmittē ē utiq; per hoc/ q̄ oleū
utiq; facit acridē motū puocatē
ad tussim. Ut uero non oz si po
nant iste due ꝓpones/ vt sit abiq;
conclusio/ q̄ oleū ē mordicatiuū.
m si nos posuerimo eas ambas
ex ꝓpibz positis. et illud ē q
nionē m figura 2ª conclusio ad
alia ꝓpia vlibz affirmatiuis: nz
compō syllogismū exigit veritā
tione preludubio.

Nam hic q̄ videt ꝓpe
diatim positum quod
multi ponit .s. oēs eius singulares. et ꝓportio
ꝓd de ista posita q̄ ponit per sing. et earūdē
thoratē ex quibus ostenditur. Unde ꝓpter
quod ē sub. et thesis quod ē supra posito. Et hic
intelligē ꝓ ꝓpib3 vt ꝓpositas vel ꝓpositas ex quib3
sit compositus syllogismus. s. oleū facit acridē mōtē
q̄ualem ad tussim. oportet q̄ sit mordicatiuū. sed
q̄dā facit acridē quale p̄ducit ad tussim. ergo
oleū ē mordicatiuū.

Et cum posite fuerint iste due
ꝓpones ex quib3 ꝓmi syllogismoz
catheg̃orum erit ꝑm hunc modū.
omne mordicatiuum facit acridē
motū puocantem ad tussim
Et cū cadit confessio huius duarū
ꝓpōnū/ non ꝓficiunt ex vtrisq; co
clusio cogens aliquid. Sz ꝑm
semitam ꝓpōnū positaz quas
sophiste nōiāt ꝓpones
aggregatiuas componis syllogis=
mi non ē nobis possibile ut sumā
mus ꝓpones et enūciationes veras
neq; ex sensu neq; ex compōe sillo
gismi ꝑm semitā dyalectice. et
ē q̄m ꝓpōe aggregatiue q̄ sunt

In formēdo syllogismū ꝓpositū
acridē motū puocantē ad tussim
oleū facit acridē motū puocatē

ex forsan aut per sensum aut quo
modo vt dictas non sunt in hac inte
rogatione. ¶ Omne primo modo mordicativum
facit quemcunque motum provocativum
ad tussim. hec primo particularis est
et debet in ea esse quedam res. et
mabilis. 2a figura debet esse vtilis. Nul primo
primo ex qua patet maior silli hypotetici debet
esse. ut hec primo. si aliud facit actum motum provoca
tussim et mordicativum habet patet primo hanc de
facit actum motum provocativum ad tussim et mordi
et 2a hypothetico
et quod omnibus res que sunt mordicativa
facit venire ictum motum provocativum
ad tussim. quod si fiat omne mordi
cativum facit actum motum provoca
tivum ad tussim et omne quod facit ac
tum motum provocativum ad tussim et mor
dicativum tunc non est necessarium.
nec necessarium est ictum a primo
quidem quod ex quod est si est mordicati
vum tunc facit actum motum provocativum
ad tussim quod ex quod est facit actum
motum provocativum ad tussim et mor
dicativum. ¶ Sermo vero quod res que
non facit actum motum provocativum
ad tussim tunc non est mordica
tiua et verum primo non conuertitur.
¶ Et non est similiter primo quod quedam res
facit actum motum provocativum
ad tussim tunc est mordicativa.
quedam hec est conuersa. ¶ Et iam quidam
de ordinem auctores dyaletice
per canones suos quos posuerunt
quod primones que conuertit super pri
mones veros sunt ictum veri Sed
primones que sunt conuersi a primo
bus veris non sunt veri proch
dubio. ¶ Et si fiat per hanc ratio
nem primo dicens quod quedam res facit
actum motum provocativum ad tussim
tunc est mordicativa non erit con
sequens nisi quod sit verum. Nec quo

declarat ex hoc quod oleum facit actum
de motu provocativo ad tussim quod sit
mordicativum. immo hoc primo non opor
tet vt sit primo verum nisi confessio cadat
quod de quod facit actum de motu provo
cativo ad tussim quod sit tunc mordica
tivum. ¶ Deinde addat hunc primum
et adiungat ei addimo que sit prima
hanc narrationem. et iam manifestum
quod oleum quod facit actum de motu provoca
tivum ad tussim. et coniungat cum illo
et concludat ex eo conclusio in modo
et figura positivo. supra quos
non est narratio demonstrando primum hanc
narrationem oleum quod est mordicativum
Et non est ita necesse eis vt ordinat
re sua in declaratione vt dicat quod si
est res aliqua mordicativa tunc facit
actum de motu provocativo ad tussim.
immo non oportet nisi vt dicant quod
res mordicantes tantum faciunt ac
tum de motu provocativo ad tussim. ab
hoc ei exigit vt res facientes actum
de motu provocativo ad tussim sint
mordicative omnes. cum hoc quod iste
met primo. s. quod res facientes actum
de re motu provocativo ad tussim non
mouent nisi res mordicative tm
est primo expediens ab eo quod mo
uent sensibiliter. cum nos mouemus
res primo facientes actum de motu
provocativo ad tussim ¶ Et cum res
ista sit inuenta tunc iam mouemus
voluntate nostra. et mouemus illud
in cuius inquisitione fuimus
pretquam si affirmauissemus et verifi
cauissemus per sensum aut demon
strationem Et cum hoc primo ille non
dicat nisi ab illo qui ignorat de
motu provocativo ad tussim quod res sit.

e mordicativum
ima vel aliud
si aliud facit actum
motu provocativo
tussim

i. impotentiam

BIBL ACAD MED

et extimo q̄ oportet nos exponē
eius esse.

¶ Capitulū xiiij. ōndit vnde res
habet q̄ excitet motū puocantē ad
tussim.

Dico q̄ motq̄ puocās
ad tussim accidit tūc
cum cuenit in arun-
dine pulmonis dūsitas egredies
a cursu nature. et illud ē q̄n de
cōsuetudine aeris ē ut p̄transeat
haut arūdinē semper. et ē mes-
sus eius in via mudalem ¶ Cū q̄
cadit in ea in aliqua hora q̄ aliq̄
eminens a supfitie sua mirinseca ac-
cidit ei inde ut cuemat in arūdine
motq̄ tremoris et motq̄ ¶ Fit q̄ illd
ēa puocās hominē ad tussim. et illud
ē q̄n creator sublimis et gloriosq̄ sic
posuit in aūali motq̄ et accidentia q̄b⁹
cuadat a monumentis similit posuit
in eo motū ad stimulationē et tussim.
¶ Stimulatioēq̄ quid posuit in eo vt
p̄ p̄am expellat a se illud quod
p̄cuent in narib⁹ eius ex rebq̄ impe-
dientib⁹ p̄ hoc q̄ prouocat stimula-
tionē ¶ Tussim aūt ut p̄ ea expellat
illud quod ē in arūdine pulmonis
ex ea quod impedit ea ¶ Ideo q̄ dū-
sitas accidens in arūdine pulmonis
puocans ad tussim ē p̄n duos mos.
¶ Vnq̄ eor⁹ ē vt p̄amedq̄ tegens a
vūdinē pulmonis exsiccet et exasperet.
¶ Et alt⁹ ē ut cadit in ea aliquid cor
por⁹ aug transitus in ea pret eq̄lis
ē. hūdū sit hoc corp⁹ in subā sua
aut dur⁹ ¶ Et p̄ illud q̄n cadit
aliqua hor⁹ ex pane aut ex alio ta
bor⁹ in cōtinuitatē arūdinis pulmo
nis absq̄ voluntate mia doner sitī

transitu aeris cogit nos ad
tussim. et si minoret q̄ eius
quod cadit in ea ¶ Et ad hoc mu-
tet⁹ si aurit ex imo res multa
donec aurat ē arūdine pulmo
facit accidē motū prouocantē ad
tussim p̄n illā similitudinē ¶ Si
illud q̄n non cessat aurē exire
bita p̄n modū resudationis do
nec puemat ad cōtinuitatē arūdi
pulmonis semper. et puemat ad
pulmonē ¶ Verūptn ē res que
puent ex putate sue q̄litatis
ad hor⁹ ut mēbra non ledantur
per ea statim. penetrat q̄ ad oc⁹
locū eius facile. p̄ non stat ex ea
in aliqua parte vie qua p̄transit
aer res multa. neq̄ facit accidē
aūali motū p̄uocatē ad tussim.
¶ Actuero q̄n hec res ē multe q̄
litatis. et aliqua ex hūiditatibus
quar⁹ dispō ē hec dispositio. aut
ex corporib⁹ duris. deinde cadit
in cōtinuitatē arūdinis pulmonis.
et penetrat in ea. oportet nāt⁹
vt accidat ea eius tussis. et non
cessēt illud donec expellat illa
res ledens per ytutem aeris.
et p̄ hoc q̄ prohibet ea priuat
ys per ipm ad exteriora ¶ Sic ac-
cidit item res similis huic in alta
aer in transitu suo per extrema
tione p̄amedi delantis arūdinē
pulmonis ¶ Verūptn hoc nomē
ē pret illud quod dixim ante.
et illud ē q̄n in hac hora nomē
nō ē mīs p̄ptea q̄ aliquid ex p̄ame
dilo ipo exasperat et p̄min
et abradit ¶ Et in nomē q̄
dixim ante non accidit ac

nisi ex consuetudine ex consuetudine
ipsius. Et vtrisq; quidē nocuis
simat res vna. et ē ap via qua
intrinsecus ē pret' equalitate
Et nos iam ostendimus illud in
libro de morbis et accidentibus.
in nostris dictis. accidentium sim-
plo Et nūa interea
ē vt sanguis sanguinem ap ois
mordicatiue nō fatiat in
crudum pulmonis acridē dulci-
tatē aut motū commouet pro
uocante ad tussim. nisi ex via q
ipē exasperāt ea Fex vero
bructuose pmigues fatiūt illud
ex via ap ipse illaqueat' et sus-
pendit' in ea Et illud ē qm
omis res cadens sup ex pan
nū velante arūdinē pulmonis ex
eo ap ē pret' ausum naturalem
pulmonis demde suspendit'
cū eo et illaqueat' cū eo illaq
atione qua fit difficile euadere
ab eo casus eius ex aere fluēte
in hac arūdine ex ipo corpore
arūdinis ē casus nug silis nō
ē assueto vtriq; et quem nō
assueuerūt De ipis igit' hēc
dicte ē vt ledat aīal

Capitulū xb. ap non omne
oleū caret mordicatione. ymo
salsum hēt' salmordicat et re-
cens etiā hēt' duas eius sup-
flutates a quibus cū mūdatū ē
caret mordicatione. et fit vehe-
mentioris albedinis et maioris
dulcedinis. et de modis mūdādi
oleū a dictis sup flutatibus. qd'
mūdatū fiat et sine sale et
aqua erit elongatissimū ab
omi mordicatione humectans ē
lenies omia corpori nisi sicut
feruens aut frigidissimū.

Et non ē finis intentionis
mee hic in hoc ꝑmone
vt dicā ap spes non sit
mordicatiue in qualitate sua et
ꝑm plurimū. ymo illud in quo
cadit sal ex oleo et quod ex eo est
recens hēt' quidē valde ē pro-
culdubio mordicatiuū Et non
ē illud hēt' subtilitatem sua sibi hēnā.
ymo non ē illud nisi hēt' ea ap in
omibus suis expressis et planius
sunt due species sup flutatis per
mixte sicut. stat iam ostendit illd
theofrastus. et nos itez ostendemus
illud in eo quod sutilz ē. vna ā-
bitz ē sup flutas grossa ex grē
tre et altera ē subtilis ex tenē
acris Et oz ut sint hec due spes
mixte etiam in oleo. et indiget
spissa longo donec prenaleat sup
eas nā olei et digerat eas et dispo-
nat eas ab ipo Cum ergo proto
typ' oleo
hat' cū eo spissū resident sup flutas
una et hēparatur et astendit alta.
Et in principio quid rei resident
sup flutas grossa. qua grea nomi-
nant amurca. que ē fex expressi-
onis olei Alta vero sup flu-
tas subtilis ē itez ꝑm vnū mixtū
composita ex subtili area et subtili a-
quea Et hmōi subtilis 2e color attin-
rubedinem. et eius sapor ē fere sapor
illius sup flutatis grosse que resi-
det Sz ipm oleū ē in nā sui dimi-
dium mordicatione albi coloris
Et hēt' illud qm distermin' et sepa-
ratur ab eo hec sup flutas fit

BIBL ACAD MED

vehementiores albedines et maio-
res dulcedines q̄ sint. ¶ Et modiq̄-
de quibꝫ dist̄m⁹ donec mūdetur
ab ea oleū sint multi. ¶ Quado-
q̄ aūt illud fit ita q̄ pon⁹ oleū in
vase ampli orifiij: et pon⁹ in so-
le calido: et ē plenū. demde cum
venera magna ut dicit est cū cochlearimi-
datur. ¶ Et ille qui mūdat ipm̄ cū
venera deuat manū suā cū venera
plena oleo: et effundit ipm̄ in vas
ab alto multotiēs. ¶ Et quidq̄ pon⁹
in vase: et pon⁹ vas illud super
cinere calidū et adhibe⁹ sollicitu-
do in illo cinere ut sit caliditas eq̄
silis caliditati ugnis: q̄n̄ possibile
est. qm̄ ipi timent caliditatē nī-
mā: et cauent ea q̄ ea q̄ ipa al
terat nām oleū: et fant eucmre
in ipo velocit⁹ qualitatē vi stostrati
¶ Et fortasse ponit in circuitu illi⁹
vasis aliquid ex nucleis fructuū et
ex granis tritici: aut proicit in
ipo aliquid ex medicinis. et ad si
mū intendit ad extrahendū aqi
tatem ab eo: et fimire ea ab ipo.
demde seruat residuū. ¶ Si q̄ tu ac
cepens oleū q̄ t dispō sit hꝫ dispō
in albedine sua et sua dulcedine
et ē oleū cui non admisceb⁹ in p̄n-
cipio rei aliquid salis: demde ablu
eris ipm̄ utq̄ ꝑm q̄ narrauim tibi
ante: fiet tibi ex eo medicina exi
stens longinquor medicinis oīb⁹
ab hoc ut sit ei mordicatio. ¶ Et
ego quidē iam multotiēs potauī
numerositatē hoīm ex hoc oleo.
et bibi ex eo utq̄ ego ut experiar
ipm̄. et inuenī q̄ ipm̄ non fait
acidē in intestinis mordicationē
pento: neq̄ fait acidē in
rindine pulmonis de tussi
uocante ad tussim nisi illud
quo non curat. ¶ Et q̄n ex eo
ingredit⁹ orīm aliquid inuc
ei ille cui ē tantū parū. ¶
ā in eo ē q̄ omīq̄ abhorret
qm̄ ē ex eis quibꝫ non ē ei
consuetudo: neq̄ assuat⁹ ei
neq̄ consueuit ipm̄: non q̄
ipm̄ ledat cū sua caruerit. ¶
q̄ ex oleo ē ꝑm hor et ē oleū
vere humectat omia corpa
et lenit ea: q̄n in hora qua ad
ministrat⁹ non ē in summo fri
giditatis ꝑm q̄ narrauimꝰ nec
in summo caliditatis.

¶ Capitulū .xvj. narrat de qui
busd̄ qui tantū salis in oleū in
mittit ut superet vtute oleī
et aduret. videat⁹ autem: sicut di
xit antecedens de oleo. et hoc
facit in p̄suasione a podag
et dolore nocturno: et reprobat
antecedēs comparātē hominem
mittit oleo ad ambos fixos in
so: et dicentem fixationē cum
oleo magis esse laboriosam q̄
cū manu.

In oleo vero cui admi
sceb⁹ sal nitrio ē mor
dicatio. ¶ Et ego q̄
dē miror ut sit in hominibꝰ a
liquis qui in oleo proiciat de
sale q̄ntitatem: ita ut sal sit fo
rtior super oleagina que ē in
oleo: donec nos suscipiamus
sermonē antecedentis qui estimā
q̄ tritus corporis eius que in
unctuit et fricat⁹ cū olo

Ego quidē scio q̄ ē multoꝝ
nō poderā et dolorē uictuary-
ꝑ ſſ' ꝓpter ſtudmes alias. Et
illud ē quia hommes multoꝝ
ſunt mēbra quibꝫ accidunt
ſſi morbi cū ſale contrito cū re
ex oleo parua. et fāūt illud ī
ora teporis egritudms et ḡeſ
ritudms mſirm. nonm bo-
ē qua egritudo fiunt paroxiſ-
mi et ē mſirmꝫ febriens. Vt
ceſſarent et abſt'gant illā ſup-
fluitatē. et faciūt arguere
membra debilia per hanc ſuā
operationē bonā diſpōnē et ſa-
nant ea. Et ſup hanc quidē
mediocrā non ē vmtens mſi
ſal. Oleū vero cū admiſtet
ſal ē magis vmtens ex ſale.
Et cōuenit nobis ne cōparem
illū qui mūgit et fricatur cū
oleo et ſubmergitur in eo cum
rebꝫ que coquūt cū eo. cū nos
non velimꝰ coquē hominem
cū oleo bulliente. vnō nō ve-
limꝰ mſi mūgere ipm cū eo
cū ē temperatū mt' calidū et
frigidū. Et melig quidē apd
me ſunt multotiens dixi ī eo
quod pret'nt ē vt conſideṁ rē
que ē quando ē ex eis. et ē m
ſumo apparitois. Nā nō eſt
nobis neceſſitas exempli quo
exemplificemꝰ ex rebꝫ que ſunt
extra ſēre in rebꝫ ſuper quarū
ſiūt poſſibile ē nos ſtare hāt ſta-
tione. Et ſi fiunt res queſita
in hora aliqua non appareāt tūc
ſuppemꝰ ꝑ illud vt firmemꝰ
et ſimplificemꝰ ex re alia extranea.

Non oportet q̄ ponamꝰ
teſtimoniū niſi ſuper virtutē rei
queſite res longinquas valde nō
ꝓximas cū re queſita. et dimittamꝰ
res ꝓpinquas corpori. Et illud
quidē oēs homines ſciūt q̄ fricatio
que ē cū oleo ē leuioris ſolutiuē
et imnoris laboris q̄ fricatio ſicca
multū. et q̄ ipā lenit corpora. q̄m
de ꝓpietate eius ē ut opilet et pro-
hibeat prohibitione vehementi
egreſſionē rei ex eo q̄ poſſibile ē
vt auferat ex corpore et egrediat
exterius. non reſoluat aliquid qđ
ē in corpore. et exſiccet ipm. Et
hec ē res quā confeſſꝰ ē diocles
vbi iudicauit de oleo q̄ ipm opilat
poros. et prohibet res que currūt
et egrediūt ex corpore. et lenit co
ria. Et quia non fuit contentus
eo q̄ apparet viſibꝫ vidit cē ex
conſilio per hanc cām q̄ melius
ē ei ut afferat ſup verificationēz
ꝑmoms ſui aliquid ex ſignis et
ſignificationibꝫ que ſunt extra eū.
vt ſint teſtificantes ei. Fuit q̄ꝰ
rememoratio eius de rebꝫ que ſb-
miſcūt in oleo fīō digmor ei q̄ re-
miniſcatio rei que coquūt cum
oleo bulliente. Et quēad modū
ipē ī iſtis rebꝫ ptranſit illud quod
apparet viſibꝫ ſimlit' tranſmeat
et ptranſit illud in ꝓmone ſuo
.ē. q̄ immicto et fricato cū oleo
ē pret' equalitatē q̄m manꝰ lubri
cat. Et illud ē q̄m nos oēs inue
nimꝰ ſenſum teſtificari cōtrariū
eius quod ipe dicit. nā illud quod
ſentimꝰ ex fricatione cū oleo ē q̄
ipa ē ſm equalitatem. Et illud

BIBL ACAD MED

quod sentimꝰ ex frictione cutis
& quod & non ꝑm equalitatē ¶ Et
illud & qm̄ in frictione cutis attr-
hitur cū manu cutis. et laborat
cū ea donec quasi duplicet eam
et plicet partem eius sup partem.
quare extrahit ea per illud a cur-
su nāli ¶ Cadit ꝯ tūc ut illud
quod duplicatū & in ꝓmis et pli-
catū de cute nō possit sequi ma-
nū qm̄ occurrit ei/ attrahatur su-
perius ad partē que cōtacta & ei
ea. et ꝑmutetur mano subito ad
partē alteram cutis. et descendit
pars inferior ex illa plicatione
¶ Et per hāc ram sentimꝰ nos
tactū frictionis sicce duæ meglem
qm̄ faciūt nos possidere lassitudinē.
¶ Duæ quid qm̄ & laborosi oīno
attenens cruciē et scindit ea. et ꝑ
illud quod fiat ex hoc/ sentimꝰ q
facit manere lassitudinē ¶ meglem
Vero qm̄ mano qm̄ fricat nō cadit
sup omnē partem cutis. ymo fri-
cat descendē et phansit semp ptē
inferiorē loca que duplicat & et pli-
catur. et illud & ꝓpter asperitatem
vitalē exitē in cute et ꝓpe in cor-
poribo senū ¶ Et & simile q cutis
i reliquis hombo etatū aliaꝝ ōm
ꝑm vē plurimā & mollis et laxa
et ꝓpe in manentis. et i eis qui
iam senescūt ¶ Et si cutis eēt pla
na tota equalit extensa vltimu te-
sione/ non duplicaret & neq; plica-
retur sub manu equalit et velocit.
et transitus mano sup ea nō esset
inequalis. ymo mano mōtū estio
transiret sup ea ad illa que sūt a
te se transitu bono facili. qm̄ ipa
lubricaret ex partibo eius que
sentit & ea post ipam. ita no aliu
haret & ipa de cute aliquid ¶
ꝓpea q cutis & mollis asperi
indiget medicinat alia extra
que implet loca vacua ex con-
tractione sua. et ꝓcurat in
ea mano que fricat corpo ad
lubricitatē ¶ Et istis ꝓpter
duabo non inuenimꝰ aliquā
cōmendamꝰ q oleū ¶ Et i illo
& quod provocat hominē ad m-
randū de arcedendo. qui nō cru-
buit neq; cōfusus & ex re mani-
festa videbo. et nō stetit sup ram
in ea. ꝙ iudicauit et arbitratꝰ
& in vtrisq; rebo p contrariū ¶ Et
illud & quia nos inuenimꝰ visi-
lit. q fricatio sicca & inequalis et
fricatio cū oleo & equalis ¶ Et se-
mo quo exponit illud cā illo
& ex testimonio illi⁹ super quod
significat oratio ¶ Et in eo quod al-
tissimꝰ de esse diocles et arcedi
ad hoc capitulū in quo sumꝰ est
sufficientia et vltimatio ¶ Ego
autē vōlo quā iam incepi in de-
claratione/ que & de vnis et se-
mitis malis monstruosis quas
ambulauerūt medici ad inuen-
endū vtutes medicinaꝝ et po-
sui oleū exemplū quo oēs illos
qd volo inde/ vt mapiam exponē
illud quod est. nazzabo q̄ omia
que volo.

¶ Capitulū xlvij. de opimombo
cutis et phōy nisi cōplēt
oleo et motus cor-
poris ꝯ q phī antiqui
dixerūt q oleū est

i. verisimile

caliditatem · et posuerunt maiorem
significationē super illud pm̄ sua
primeue uolūtate conuersionis
eius ad ignē ¶ Dez quidā dubi-
tant sint ab eis m illo · et estima
uerūt q̄ ista ꝓpietas nō ē facta olei
nisi qua ipm̄ ē aereū subtile · et q̄
uelocitas congelationis eoꝝ m hy
eme ē de manifestioribus significa-
tis sup frigiditatem eius ¶ Et
illud ē qm̄ frigitas aeris coagulat
ipm̄ uiolenter · non facilius q̄ sit
uiolenta m uino et aceto tātū
uino ē etiā facilius q̄ sit eius vio-
lentia m aqua ¶ Et quod alii dubi-
tantes sint utrez ab istis · et di-
xerūt nos confitemur q̄ oleū ē
aereū · q̄m esse eius m hoc est
apparens manifestū nobis ex
leuitate sua · ꝛ q̄ ipm̄ sit ualde
frigide · non ¶ Et illud ē qm̄ ō-
nis aer p nām suā ē caldus · si
aut significat super illud q̄ iacet
eius ¶ Et illud est qm̄ aqua q̄
subtiliatur et resolutur per
caliditatē fit aer ¶ Et m hoc
quidē loco res ē manifesta · q̄ ex
eo ꝓpter super eos capitulū m
quisitionis magne q̄litatis · m
quo dubitauerūt sunt prudentes
sapientes phōz · ¶ Et illud est
qm̄ aristoteles et secta eius credūt
q̄ aer ē calid ¶ Et sorte obtinuit
estimant q̄ sit frigidus Et iam
dubitauerunt utrez super illud qui
estimauerunt q̄ oleū ē frigidum
ꝓpter est uelocius congelationis ·
Ille qui estimauit q̄ caliditas est
ꝓpter ipm̄ non congelatur congele
tur m multis sicut ē congelatio aq̄ ·

¶ Et illud estimauit · qm̄ ex subti-
litate perstruitur m hoc capitulo · i
uenit q̄ hoc quod ē m oleo nō est
congelatio uera · immo nō ē ꝓpter
modum grossitudinis ¶ Et dixerūt
isti quod hoc ē m eo · qm̄ ē grossum
uisciosum · non qua ē frigidum ¶ Per-
uenit q̄dam hoc loco ex hoc ꝓpter
q̄ utreq̄ secte iam defecerūt et ab
basse sunt m tōne · cū illi dispute-
nt frigitate olei · q̄ frigitas aeris uinat
ipm̄ uelocius q̄ uincat aquā · et in
disputent m caliditate eoꝝ q̄ aqua
congelat uehementius q̄ congelet
oleū ¶ Et sup ꝓpōne augeq̄ duaꝝ
sectaꝝ ē contrariū ꝓpōis alterius ·
et declarato eius contrario
illius ¶ Et cū dubitate eoꝝ m hoc
capitulo non conuenit oēs m hoc
q̄ ipm̄ ē aereū ¶ Et illud estimant ·
qm̄ leuitas eius ē significatio sup
hoc ¶ Et grossitudo eius ē de mani-
festioribus significationibus q̄ ipm̄ ē terreū ·
¶ Quidā eoꝝ aggregant ei uiscosi-
tes · et estimant q̄ ē aereū et terreū
simul ¶ Et hi sunt quidā alii q̄
deuiant istos ex uia q̄ ipi iam ab-
stulerūt ab oleo ꝓpōne uez · et cognō-
uerunt q̄ sit ei · g · humiditatem ·
deinde ipi cū hoc disputat cū uiscosi-
tate eius ¶ Quidā namq̄ eoꝝ affir-
mant q̄ ē frigidum · et quidā alii q̄ ē ca-
lidum · et quidā alii q̄ ē siccum · et alii q̄
dā q̄ ē humidum ¶ Et alii qui ponūt
uiscositatē olei significationē super
frigitatē eius · fabricant rem suā m hoc
sup hoc · et dicūt si non aggregarent
partes eius et m spissarent et liga
rentur adinuicem m ultimo non
esset ut esset uiscosum · et iste ꝓpter

i. deficientes

ꝛ. q̄ d aereū

3. probatur minus ꝓ uiscosi-
tate olei q̄ ipm̄ non ē terreum

BIBL AGRAD MED

omnes sunt ex opere siritatis. qm̃
de ꝑtate caliditatis non ē nisi vt
resoluat et subtiliet. et separet ptes
sibi mutuo. Illi vero qui estimat q
viscositas olei ē signficatio super
caliditate eius constituūt rōnē suā
sup contrariū fabricatoꝝ illoꝝ.
et estimant q non est res viscosa
donec vincat sup eā calitas. que
admodū sit illud ex decoctione
oīm expressoꝝ ex plātis et fructibꝫ.
et illud ē quia ista sunt mꝑ
cipius sui ee aquosi subtil subtē cur
rētes. cū gō decoquūt nspissant
et fiūt grossi viscosi. Quicqꝫ p
t'ea duaꝝ sectaꝝ disceptat cū exē-
plis particularibꝫ quibꝫ exēplificat
et affirmat et verificat contrariū
eius quod dat altera per mediū
rōnis sufficientis. Nam illi q estī-
mant q viscositas olei ē signficatio
caliditatis eius exemplificant in
eo q dabath et mel et picē humidam
et viscū. et alia ex rebꝫ super-
quibꝫ conuenit hominēs q ipē sunt vi-
scose et calide simul. Et illi qui
dicūt q viscositas olei ē signficatio
siritatis eius eis exemplificant in
eo per unguentū et psillū. et fructus
atriplicis. et fructū olivarum tamen.
et adiungūt adhortatiꝫ fla. et po
nūt ipm tapiut et reducē ꝑmoms
ipoꝝ. et illud ē qm̃ credūt q res
manifesta ē q fleuma ē viscosū
frigidum. Et disceptat iterū
vnaquaqꝫ duaꝝ sectaꝝ de fece olei
cū fundit de ea aliquid sup ori-
ficiū vene flōmatis q qm̃ facilis
fit ꝑ illud exitus sanguis et exu
beratio cursus eius contraria eq

dabath arabice vel siue latine lauentes.

quo disceptat alta. Illi illud
qm̃ isti dicūt q non resoluit et li
quefacit nisi sua caliditate. qre
exuberat sanguis per hāc
Illi alii estimant q non exu
berat sanguis nisi qz attribuit ei
litati ipius lubricitatis sinul
fant glacies. Deinde mn̄ ꝓpo
venemorari nature oīm re
que lubricant. et addūt ꝓ mo
ne donec astenduūt ad finem
ꝑmoms auctoꝝ nāz. Deinde
inuadūt istos. et sectantur ista
alii et derident eos. et estimant
q ipi subinsi sunt in elatione sui
et aduenūt eis cū exēplo ꝑpīq
et ē ꝓpinquo. et dicūt q hoc
ē ꝑpinquū rei nature olei.
nam nos possumus stare sup
complexione eius qualit est
manifestionibꝫ modis. Et esti
mant illud qm̃ ē res que gene-
rat in corpore. quare nonē
possibile ꝑ hanc causam vt effu
giat nos esse eius. et dicūt nos
inuenimus visibiliter q in corpibꝫ
sanis que bono abstinent abo quāt
pinguedo multa. Et nō ē ali
quis etiā si eu audit demonstū
vel manna qui existimet q ista
corpora sunt frīa. qm̃ corpora
ipa non inuenūt in hac dispo
nisi qui nata ē fortis. Et oēs
phi speculantes in esse natū
conuenūt in hoc q naturalium res
est calida. Et hi sunt quidā
alii qui diuisionem ab istis. et
estimant q pinguedo non ge
neratur nisi in corpibꝫ fri
complexionis. sicut sicut

[illegible] per corpora multi-
ca. et corpora que vnuntur
quieta et tranquilla. Et simi-
ter corpora populor sup qb
illud quod vnat magis e fi-
tas sunt multe pmiquedms.
Et videmo corpora coz super
quos magis e vnctens calitas
esse mara. Et exemplificant
in hoc per illos de creta et illos
de turcina et illos de syria et
illos de galuna et ai ipi mhi-
tant regiones fras fiunt cor-
pora coz fm plurimu pmigu
a multe pmiquedms. Sz illi
de medra et alij de regionibus
arabi et illi de nubia et illi de
egypto et ethiopia et alij qui
inhabitat regiones calidas
oes sunt nigri sicut hmites cor-
pora. Et fortasse dimittut exe
pla particularia et contradi
cut sibi ad inuicem p fmoes
vles. Dicut q. isti q humor
pmiquus non quatur in corpe
nisi sit digestio qua natura
digerit cibos digestio bona.
Et dicut illi q iste humor
pmiquus e imiens e erectus
in cibis. veriptis simt et con
sumt sicut oleu p igne. Cum
q debilitat calditas aggregat
humor ille pmiquus in corpore.
Et quida coz explicant in
hoc p spes aialiu. et estimat
q in aialiu spebg que sut fric
ta alius per nam e pinigue
do plus sicut in vipis. et a
uenbg et porcis. Et de qd
[illegible] e vehemens cruz
caliditatis est sicut et magis
fiscat. et nimg pingue sicut leo
nes et leopardi et canes. Et
diuisificat utq in eo quod audit
vespe et api et formice et hoc q
qn subm̃gut in oleo moriut. Na
quida coz querut ostendere
nde q oleu e frm. et quida alij
q e caliduu. et quida alij q est
siccu. et quida alij q e humidu
Et illud e qm dpt̃ei. q iste spes
aialiu sunt p uate sanguie tunc
dpt illud sunt fic complexois. Et
estimant quida q ipe no mfician-
tur msi p oleu velocit. et moriut
dpt hanc causam. Et quida alij
est mant q tale sut p ipm. qre
non possut tolerare illud quod
audit eis de alpanone et con
uersione ad contrariu. Et qda
alij dicut q exsicat p ipm exsic
catione superflua. dpt ea q in na
turis suis sunt siccae complexois
quare noret eis illa superfluitas
Et quida alij estimant q ipe hu
mectant per ipm oleu. quare noz
eis. et contrariu e eis dpt con
trarietate sua naturis earu.
Et fortasse illud quod conamur
de declaratione sup res contrias
istis aialibg absq; corporis non
est mr. Sz nr admirandu e
q ipi querut declarone super
vtramq; re simul ex corporibg
hominu. Et totu illud e qm
de eis sunt qui estimat q qui
mungit in balneo cu oleo sudat
mig. Et de eis sunt qui est-
mant q qui estimant mingitu-
ri eo sudat plus. Amplius

vespe api & formice

non comuent sup xtuſe olei coꝛ/
neq; illi qui estmant q addit m
sudore: neq; illi qui dicũt q mmut
ex sudore. ymo illoꝛ qui estmat
q hõ qñ mũctꝰ cũ oleo m balneo/
ẽ sudor eius plus/ dicunt quãdã
q cã m hoc ẽ caliditas eius: et
quãdã coꝛ dicũt q cã m illo est
vsiositas eius ¶ Illi q; primi
dicũt q caliditas m nã sua
prouocat sudorẽ ¶ Et 2a secta
dicit q vsiositas eius aggregat
res/ que ante illam horã egre
diũtꝰ ex corpore velocit⁹. et per-
hanc rãm effugit sensꝰ cõpheſio
nẽ eaꝛ ¶ Postq; ifa aggregat
eas et comprehendit ipas/ ap
paret sensui: et fit ex eis sudor
multꝰ ¶ De illis q; qui estmat
q mũctio m balneo cũ oleo m
hora exactꝛ/ mmut ex sudore/
sunt quãdã qui estmant q vtꝰ
olei sit xtus opilãs poros: et
adhereat m eis. et quãdã coꝛ
sunt qui estmant q xtus eius
infrigidet ¶ Et ex istis easdẽ re
bꝰ mouentibꝰ visibiliꝰ estmant
quãdã q exsiccet: et quãdã q hu
mectãt ¶ Illi vero qui dicũt q ipꝰ
humectat sunt illi qui dicũt q
ille qui mungitur eo fricando
sudat plus ¶ Et illi quidẽ q dicũt
q ipm exsiccat/ sunt illi qui sunt
credulitatis contrarie credulitati
istoꝛ ¶ Et simliꝫ duisificãtꝫ utꝰ
in eo quod dicit de oleo m hoc q
phibet puenire frigꝰ ad corpa
illoꝛ/ qui mũgũtꝫ eo ¶ Existmant
eñ/ quidã/ q ipm facit illud sua
grossitudine/ et vsiositate sua/
qm fit loco pãm
prohibentis frigꝰ pue
corpꝰ ¶ Et estmãt q
lis q facit illud qm cale
caliditate sua nãli corpꝰ
tis ipo ¶ Et duisificantꝫ ut
in eo quod fit ex ipo/ qua
cadit sup librũ mrausto libꝛ
stꝫ pbm. qm non delet ex
aliquid: neq; comqunat ipꝰ
et alie hũditates delent et
mquinant libꝛũ/ quando cad
sup ipm ¶ Existmant eñ qui
dam q hoc ẽ sigmficatiuo q nã
eius sit sicca: m qua nõ ẽ hũ
ditas. sicut natura harene et
cineꝛis ¶ Et dicũt quidã alij
q hoc ẽ sigmficatiuo q ipm ẽ
grosse nature/ non digestiuꝫ
Et simliꝫ utꝰ ẽ dispõsitio m
hoc q oleũ non cõmsceꝛ cũ
hũditatibꝰ alijs ¶ Estmant
eñ quidam alij q causa m ho
ẽ grossitudo eius/ et ipius vsio
sitas ¶ Et illud ẽ qm ipm per
mistetur cũ siccis sibi simlibꝰ
sicut sucro maluaz ¶ Et dicunt
istoꝛ cosdẽ fmones m eo quod
vmat oleũ q quando effundit
sup tiam/ non mfunditur q
ipm. et ipa mfundit per sue
cos alios sicut per aquã et
vinũ et acetũ ¶ Et illud est
quemadmodũ quidã coꝛ estmãt
q causa m hoc ẽ siccitas sibẽ
olei et quidam alij subtilitas
eius: et quidã alij grossitudo e
¶ Et illi qui estmãt q cã ẽ hoc
ẽ subtilitas eoꝝ/ dicũt q olei
penetrat m poꝛ

[illegible] quidē ꝺ̄ eſſeant- [illegible] ē eq ꝯpoſſitudo dicit- [illegible] non cadit penitꝰ m po- [illegible] rie ¶ Et nō licet nobis redeamꝰ ſup aliquē horū noꝝ ſmonū quoꝝ m rebꝰ ſ' eꝝm quibꝰ nō ē poſſibile ꝑ ꝓmiſceantꝫ cū eo quod eis ꝯpmquat ꝑ vtraſq; ꝑte- ras ¶ Et m auctoribꝰ vtiꝰ noꝝ ſūt quidā q̄ credūt q̄ ſa ꝓmixtione reꝝ nō ē n' eq̄ litas pozoꝝ ¶ Et q̄ ego quidē memoror m hoc loco de re ſtaꝝ nō eſt miſi loca pūctoꝝ ſanonū vel diſceptationū. ¶ Capitulū xvm· repellit ſmo- nes dꝛoꝝ phoꝝ vt mutiles z nocuos medias· et reſumt q̄ dā doctā ſepiꝰ vtāta arta expe rientiā mediamaꝝ· et applicat ea ad oleū predictmquens ſpes morboꝝ ſimpliū quibꝰ applicatur·

Quod ſi homo volūt ſanare ocm voꝝ coꝝ per ſmonē amplū m quo diſceptet ad vnāq; earꝝ duaꝝ ſectaꝝ non eſtimo illum contentū fore m hoc vt ꝓpriꝰ libꝝ vnꝰ· imo libros multoſ. ¶ Et hiis quidē poſſibile ē vt cō ſideres m hoc modo ſmones et experiaris ipm viſibiliꝰ· et ſries q̄ ipe ſmo non noret ꝑ longi tudinē et multitudinē tm· nā hoc ē ex eis que tolerantꝫ· ſed pedit ꝑ̄ea q̄ facit ſtande illū qm eo vtiꝰ ad vltimū finē ſer mones m eſſe naturaꝝ· et ē aū hoc ſmo ſuper veritatē aut ab eius falſitate iudiciū fit hoi difficile ¶ Si ꝯſtituerit hō q̄ hoc q̄ dē ē ſmo non conferens medi- cinā· erit ālienatio eius per hanc viā ex vnis ſmonis· et fuge ab eo mālū eſſe melioꝝ· q̄m media non cōſidāt de eſſe cuiuſq; me- liꝰ aꝝ ē talā abſolute· an fiā abſolu te· aut ſitā abſolute· aut humida abſolute· neq; an ſit de ꝑfectate eius vt humectet· an exſiccet· aut calefaciat· aut mfrigidet for- mitam et apē et veſpam et alia de reliquis aīalibꝰ· imo nō cōſi- derant et mquūt de eo miſi quali- ē apud corpꝰ hois ¶ Et cū ſit no bis poſſibile experiri mediciā m corporibꝰ hoīm· tūc q̄ ipi re- mouent experientiaq; ad res alias pret' corpus hominiꝫ non ē cō uenies ¶ Et experientia quidē et probatio certa non ē m primis miſi m corpore temperate cōplōis· deinde poſt illud m corpore cuiuſq; plexio ē mequalis· deinde poſt illud ſicut dixim multotiens m ciuitudi nibꝰ caliditatis et frigiditatis et m ſiccis et humidis ¶ Et ego quidē iam vo gaui te m eo quod ē premiſſum vt ponas mentē tuā m hiis loc ad diſtinguendū mt' illud quod agit per ſe· et mt' illud quod fiat per viam accidentis ¶ Nam non ꝑparatur tibi m primis illud· miſi tu poſueris experientiā tuā ad rē quā experiris m ciuitudinibꝰ ſim- plaribꝰ ſimpliciꝰ q̄tū poſſibile eſt· et illud ¶ Deinde ꝑparatur tibi poſt illud ſi tu conſideras an hora

BIBL ACAD MED

cū ~~ ammm ſtratur medicina
declāt² Xtus eius: aut poſt ſpatiū
aut poſtq̄ elevatur et cōſumitur
eſſe eius pentg: ſicut aqua frigi
da que fiat acūde redicione cali
ditatis: et cōſidās utez cū hor ne
permiſceat² ei qualitas alia q̄ hī
poſſibile ē illud ¶ Et iam narra
uimꝰ illud ante qualiꝫ homo
ponat oleū ſm̄ hūc modū ¶ Et
ego quidē narro hūc qualiꝫ vtat²
eo hō in egritudinibꝰ ſimplicibꝰ
poſtq̄ fecero te remenovari in
primis eius quod iam oſtendi in
ſimone in ſpeculo egritudinū. et
ē q̄ de corporibꝰ ſunt que ve
cedūt ab equalitate: et declināt
ad caliditatē additā/ preꝫ q̄ ſit cū
eis aliquid de humoribꝰ malis/ aut
de repletione: aut de apātibꝰ ac
cidentibꝰ in aliquo viſcez: ſicut
illud quod acūdit q̄n aduenit ei
caliditas ſolis fortis adurentis. et
de eis ſunt que declinant ad fixa
tē additā: ſicut acūdit ei cū ad
uenit ex frigore aeris q̄ntas. et
de conſuetudine oīm hoīm eſt
nominare illud an illa aduenit
congelatū ¶ Cum q̄ vſus fiat
oleo in hūc egritudinibꝰ ſtabis
ſuper eſſe eius ſtatione manifeſta
an de ꝓprietate eius ſit calefacere
corpꝰ aut mſtare ipm ¶ Et vō
cū ipm adminiſtrat²/ oportet ut
ſit nudū ab oī qualitate acūdēta
li forti. hec ē ei res cui ſemper
te remenovari oportet: et hec ē
ſūma ſermonis.

¶ Capitulū xix. q̄ complexio o
lei ſola experiēma declaratur:

Et quemtur eſſe equal[is] [illegible]
mit corporibꝰ quibꝰ admiſtū
caliditate ſimilem caliditati eo

Ipā vero res que ſim
et ē illud quod ē nō
declāt̄ niſi per e
permentū. et illud ē q̄n cui
aduenit ex ſole combuſto ve
mens/ ēſt cū hoc q̄ non ſedat
eius caliditas per hoc q̄ ipe l
titur oleo/ q̄ ipe acūdit ei ex
ipo q̄ eius inquietudo auge
et cū protenditur eo hora/ cale fit
plus q̄ ſiunt ¶ Si aut au adue
nit frigus/ cum vtitur oleo/ nō
acūdit ex eo in manifeſto rei u
uamentū: neq̄ nocumentum.

Et hoc quidē ē ex eo quo de
claratur q̄ q̄nus ſit poſſibile
in oleo vt calefaciat corpꝰ nus
veruptiꝫ nō calefiant ipm̄ calore
forti neq̄ caloze manifeſto: ſicut
facūt eglutinū et pix et aſphalti
et neceſſe ē ut intelligas a me
eglutinū pix et aſphaltū quia
nolo per ipm̄ q̄ exiſto ē ſimi
cū ex eo quod de ipo ſimile ē nō
mungatur homo. neq̄ volo q̄
de ipo liquefactū ē cū oleo q̄n
virtus eius hūc non ē ſimplex
ſimplex: neq̄ utez ē ex medi
cinalibꝰ. imo intellige a me q
non volo per ſimone meū eglu
tinū niſi eglutinū arcez. de q
iam ſcimus quod melius ſit
ē ex ipo ē illud quod ē in loris
nimirum et mirabile. et eglutinū
albotin. et eglutinū arboris in
ſtans dum permanet vnū quod
corꝫ humidū retinens et eglu

simile oleo et ē illud quod natat
supra oleū ¶ Lutum pmū noīa
[illegible] solimbm quod fit m
caliditate ¶ Et volo per pnōēz
meū prx pirem hūdam et ppe
fructuosam ex ea que natat si
pām. et dicit spuma pris. et
per veram meam qua vere silis
spume m pre ¶ Et volo per ser
monē meū asphaltū iudaicū hū
du quod apportatur de vīgomo
re. nā iste species sunt ōēs fructuo
se pmagnes. et m eis ē de natura
ignis q̄ritas multa. Veriptm ca
lefacit calefactione. et simlit
facit lupīne. et almuy. et ē qd
nomīat tyrce sataleitan. et est
storax liquida. et oleū de seme
umperi vtez. et simlit viteū
oleū de pmo. que grece nomīat
cedrus. et oleū de lauro. et alia
pret ista ex eis que sunt eis si
milia de rebo que calefaciunt
illū cu aduent frigus calefactōē
manifesta. et ledit illū cu ad
uent combustio vltima cōbusti
one lesione ¶ Et coligit mde
q̄ per istos duos modos simul
oportet cōfiteri q̄ ipa calefa
cit calefactione vehemēti. et q̄ si
oleū non testificatur aliquis
duoz modoz negz q̄ ipm cale
faciat illū cu aduent frigus
aeris. et mīstrat per illud corpo
eius. negz q̄ noceat illi cu ad
uenit caliditas solis. Vez non
declaratur vēs calefactionis m hō
quod fit eo sāz m hoc quod fa
cit ācidē ei quē tam imuasit
[illegible] ppter q̄ sol adussit eū
inquietudinē ¶ Et inuentum vi
sibiliter q̄ ipm addit m caliditate
eoz. sicut fecit illud m egritudibo
nominatis herisipila. iste nāq
triant ex materijs colericis ¶ Et
de ppietate oleī ē q̄m ad mīstrat
m eis vt addat m caliditate addi
cione manifesta. et si ipm āmm
strat eīs frigidū vltima frigitate
¶ Et illud ē q̄m quando tu medi
caris illi cu aduent adustio ex
sole aū oleo aū nichil salis āmi
xtū ē et ē cū hoc ablutū tūc oio
de sedat ab eo egritudo eius q̄da
sedatione quando hms ipm desi
derū ē fm. q̄ si cū eo medicaris
erisipila tunc ipm q̄tus sit fri
gidū non confert ei aliquid ymo
nocet ei ¶ Et si erisipila acciderit
a colera pura nocebit ei nocu
mento magno Si vero accidit a colā
p mixta sanguīm erit nocumētū eius
quod ei faciet mnō illo nocumento
¶ Veriptm erit nocumētū apparēs
in apatibo caliditis accidētibo ei
sanguīe. et sūt quoz vnū tyre
a nominant flegmonē cū ex
multitudine caliditatis fit ebul
lit ¶ Et post q̄ ego aspexi i oibo
hijs rebo et vsus fui m eis estima
cione vidi de sententia esse q̄
oleū impīmit et inflāmat m
corporibo in quibo ministrat
caliditatē simlē caliditati eoz.
¶ Et illud ē q̄m tu inuenies visi
bilit q̄m administrat m corpibo
equalē caliditatis q̄ calefacit ea
calefactione equali ¶ Et q̄m ad
ministratur m corporibo fortis
caliditatis imprimit et accendit

BIBL. ACAD. MED.

m eus caliditatem forte. Et iā
dixi in tractatu 3o libri mei de co
plōibus. Et ego uter dico hic q
uaq; mediocriaz quibus corpo
mediocrat. qm dicat. q; ē in pote
ria calida non sumat immutatiōnes
nisi a corpore. Complue
caz dispōnes diuisimat. eaz em
alie sunt que reddūt sup corpus
et calefaciūt ipm sicut calefacte
sūt ab eo. et quedā que calefaciūt
ipm sicut calefacte sunt ab eo.
et quedā que calefaciūt ipm vehe
menter et fortius. Oleū tepe re
cens ego muem et vidi esse de se
tencia q; ipm ē de rebus que cale
faciūt calefactione equali calefac
tionis qua ipm calefit ab eo. et
vidi ipm similiter in xtumbus suis
et suis operationibus singularibus. Et
illud ē qm muem ipm semper ge
nerare in corporibus equalis cali
ditatis caliditatē tepidā fouet.
et in corporibus quoz caliditas fe
uet caliditatē forte.

Capitulū .xx. q; oleū non con
fert nec nocet notabiliter hūmbus spas
mū saltū tremorē ablationē se
sus aut ipius diminutionē q;
equale est. nisi forte calefactū
fiat. et ē sicut instrumēt et mate
ria ceteris medicinis. qua mix
tū cū calidis calefaciat. et cū frigi
dis infrigidet. inde ē q; quidā dicūt oleū
esse calidū. alii frigidū. et istius
controversie tres sunt cause que fe
cerūt eos errare. cū hoc q; necessa
rium est corporibus medicinā re
cipere posse.

Et vidi esse de sententia

q; per hanc causam non fit q; non
confert neq; nocet [illegible]
spasmū et habentibus [illegible] et
bentibus tremorē et in eo cui
sensus destruitur. et cui ac
uenit difficultas sensus mu
mento neq; noctu. cui sit q;
litas de qua sit curandū. Et
illud ē qm nō ē possibile in
eo vt muet istos. qm non
calefaciat calefactione vehemē
ti. neq; suffocat uter lede illo
qm non infrigidat penitus. Si
agitat caliditatē accidentale
forte confert iuuamentū mul
tū. sicut videmus ipm facere
cū farina sedere hūtes ipsa
egritudines in semicupio ole
calidi cū quo decocte sūt q;da
radices. aut alique herbe ca
lefactētes corpus. Et q;p illud
fit sicut mā et instrumentū
reliquis medicinis. et illud ē
qm si tu permiscas cū eo me
nas frigidas fit mena permixta ex
eis simul fria. et si permiscas cū
eo medicinas calidas fit mena
calida. qm res cuq; complexio
ē complō media conuenit et
derimat cū vnaquaq; duaz ex
tremitatū. et hoc ē sicut inim
ster eis. qm quando permiscet
calidū cū calido non ē possibile
vt fiat permixtū ex vtriusq; finis. et
cū permiscetur inter se finis cū fro
non ē possibile vt fiat permixtū
ex vtriusq; caliditū. cū non fit illud
caliditū. Et ex hac quidā causa
meretur oleū ut in eo dicat
dū homini q; calefaciat

et dicunt in eo quod non calefaciat. ¶ Et illud est quod dicitur esse ita per illud quod dicitur super ipsum: sicut actus: et aliud per comparationem ad temperatum equale sibi in tactu aut ad rem aliquam quecunque res conuenit. ¶ Caliditas autem potentia dividit in primis in duas divisiones. quarum una est quod est in potentia sua ita: et alia quod est ita per viam accidentis. ¶ Deinde dividit in species quarum numero est equalis numero speciei in quas dividit caliditas actus. et illud est quia preterea quod caliditas potentia non est nisi sicut materia et instrumentum quemadmodum agens actus fit ex rebus quedam que est materia et instrumentum conuenientes calido quod dicitur caliditas absolute. et ex eis que est ita caliditas per illud quod dimittit super ipsum. et ex eis que est ita caliditas per comparationem ad temperatum equale sibi quia aut ad quantumcunque res quemadmodum. ¶ Et ait nos non inquirimus de caliditate nisi per viam comparationis ad hominem huius vocabuli vt recedatis ab ambabus rebus alius et elongemini. nam illi qui instructi sunt de virtutibus medicinarum erraverunt in istis rebus ambabus quas diximus. et erraverunt vtique in hoc quod ipsi pretermiserunt et pretermiserunt res medias in complexionibus corporum sicut ostendimus illud in libro de complexionibus in experimento medicinarum. ¶ Et illud est quia ipse locutus est in medicina cum volunt experimentum sinonis quorundam qui fuerunt esse necessarium quod non

absoluto: sicut ignis: et aliud est

calefaciat corpus: quia quedam ex caliditate sua ad caliditatem equalem caliditatis corporis quod calefaciat ipsum. ¶ Verum hec ipsum non addit in caliditate caliditatis qua inuenit in corpore non estimat quod ipsum calefaciat corpus. quia opinio eius quod calefaciat corpus non est ut quiescat caliditate qua inuenit: sed ut addat in eo. ¶ Et causa in hoc diuisionis sunt tres res. ¶ Quarum una est quod ipse non distinguit inter rem que dicitur calefacere corpus. Et secunda est quod ipse vtitur nominibus communibus: et corrumpit ea et conuertit illa: et non determinat ea. ¶ Et tertia est quia ipse non ponunt inter duo extrema medium. ¶ Et nos inuenimus quod de rebus que dicuntur calefacere corpus quedam sunt calida actu sicut ignis. et quedam sunt calida potentia. ¶ Et huius quidem materiei alia est que calefaciat corpus sine sentia qua calefactum ipsum obi. et alia est que calefaciat ipsum calefactione mediocriter. et alia est que facit illud sine sentia qua fiat illud tegumen et cooperimentum. ¶ Per sinonem vero inuenimus in re quod ipsa est calida quia volumus rem que est actu sine quod naturaliter est. et quia volumus per ipsum quod est ita potentia sine modis quibus multotiens diximus in eo quod [illegible] ¶ Et caliditas quidem actu [illegible] caliditas sinonis

BIBL. ACAD. MED.

cuatuitiv necessario qu̇ sit aut
calida aut frā. aut hūida aut
siccā: quasi non sit possibile ut
sit media mt'illud quod calefa-
ut corpori et mt'illud quod m-
rrat ea/ et inter illud quod exsic
cat ea et quod humectat ea.
¶ Et sūt quidā ex eis pervenientes
ex cōsiderātia ad hoc q̄ in veritate
cudiut non pnt intelligē ea. nedū
quod ēppt illud ¶ Et ego scio
quosd̄ eoz qui conāt resistē et
contradicē per vōnē q̄ nō ē exte-
bo aliqua que sit media inp̄ loc
sua ¶ Dez ego iā vedi sup istos
in libzo de complōibo. et dixi
contradicendo ipsis illud quod oz
¶ Et dicam in eo quod sequit de
hoc nco libzo pmonē qu nō est
mnoz illo quē dixi illic ¶ Dic
aut ppio ad complendū hunc tr
tatū et fimendū ipm. et p hanc
causam vedeo ad rememorandū
oleū.
¶ Capitulū xxj. declāt que sit
complexio olei p compationem
eius ad sinitia .ɜ. ad cibū tepa
tū et vestimentū et aerē tempa
tū circūdātē corpa/ et duos hoīes
tempatos se tangentes. et ondit
q̄ non ē idē prohibere rem a fri-
gore/ et dare ei de se caliditatē.
et ideo non ē idē aerē caliū cale-
facere corpa et aerē temperatū
vt declāt per sitē in mediums. et
tangit duplicē modū prouocātem
ad opiandū q̄ olim calefaciūt.
¶ Dico tm̄ q̄ de ppetate olei
ē ut calefaciat corpa: si
aut est calefactio quā
ei faciāt cibus quando sum
cibo aut cibus ¶ Et illud q
qm̄ sunt multi expudem
medicoz et phoz/ qui cred
q̄ sicut cibo aliq addit in co
quamdiū additionē simila
olei addit in ipso ¶ Et de fi
uez eius ē q̄ admittat p
q̄ ipm ē medicina vt sit
mt'res que calefaciāt corpa
res que mittant ipm ¶ Et
ppietate eius uez vt calefa
corpa sicut ē calefactio vesti
menti et coopermēti ¶ Et m
quidē videtur q̄ hoc ē medi
cū quo assimilau nām eo. et ill
ē qm̄ sicut vnaquaq; haz re
quibo nidut et cooperitu
non calefit nisi a corpore de
nde redit et calefacit ipm si
mlit olei. et sicut non ē de ve
stimentis et tegumentis aliq
quod cum calefit a corpore fiat
calidiq illo corpore quod cale
facit ipm simlit uez oleū ¶ Et
tu quidē intelligis rem totā bñ.
et ē res confezēs ad illud in h̄o
capitulo pnti/ et in eo qu̇ dicit
post ipm ita ut tu rememore
ris esse aeris cōmentis q̄ qn̄
p̄ ē vehementioris fricatis q̄
corpa. ita q̄ quāq; sit homo ne
cessariū tegi ab eo. et quāq;
ē maioris calefactionis q̄ cor
pus. ita ut homo non possit
tolerare caliditatē eius: ɜ fu
gat ab eo ad umbras et ver
qubo tegit. et forte ē te
peratū nisi p̄ minio cū qua
non desidat res calefa

neqz mſrantes · ymo occurſq
ad corpꝰ ē occurſus cū quo nō
leditur neqz mouent ei tactum ·
has qꝰ complexionē qua dixi
huc de complōmbꝰ aeris non
nominamꝰ mſt complōnē eglē
¶ Et dico qꝓ ipa ē media mſ illas
duas complōes duas. cū ipa
nō calefaciat corpꝰ neqz m
fiet ipm ¶ In vna aut illarū
duaꝝ complōm reliquaꝝ dico
qꝓ calefant corpꝰ. et dico ī altā
qꝓ ipa mfiat ipm ¶ Et dico qꝓ
ſmiliꝫ rey cū complōe media
temperata ex complōibꝰ aeris
ē caliditas que ē ex vestimēt
et tegumētis. et caliditas que
ē ex oleo ¶ Et ſi hoc quod di
xi tibi vtez non ē manifestū
apud te ſm huc modū quem
narraui tūc estimo qꝓ tu mte
lligeꝰ illud ex hoc modo ꝓpre
puta media qꝓ corpꝰ augeꝫ
duoꝝ homm quoꝝ complōes ſt
ſm ſuā tudmē vna occurrit cor
pori altius aut cū pectore et ve
re tantū · aut cū mambo et
pedibꝰ ¶ Itez dico qꝓ ſi compto
aeris contmentis istos duos
fuit equalis complombꝰ aboꝝ
ita ut ſit caliditas m tribꝰ cor
poribꝰ equalis non dicimus
qꝓ vnū trium calefaciat aliquod
de suis comparibꝰ ¶ Et illud
ē qm vnū corpoziū ſmiliū m
ombꝰ suis dispombꝰ non altat
aliud aliqua altatione pentꝰ.
¶ Et ſi aer fuit frus diuꝝ qꝓ
neqꝫ ſuſqꝫ illoꝝ duoꝝ homm
fiant sonū fuit qꝓ vnus vnꝰ

altez non calefant vere. ymo
nullaſſ corꝝ non qꝓhibet mſi fri
tatem aeris qꝓuenire ad sonū suū
¶ Itez de consuetudine multoꝝ
hom ē vt dicantur nombꝰ ſm
ſemtā consuetudinē ¶ Ipi vero
hanc dicā nomant rem que pro
hibet ex fritate aeris calefacere.
et non ē illud rectū ¶ Nos vero
dimittamꝰ eos nominare quo
volūt ¶ Et ſi intentio que ſtat
ex nome calefactionis mi vſ
ꝫ ſm ombꝰ ſimul est intentio
vna et eadē non recipimꝰ illd
ab eis aliquo modoꝝ Et illud
ē qm non ē vez qꝓ aliquid acq
rat rei alij caliditatē dans eam
ipi ex ſe. et qꝓ non prohibeat
ab ea nisi fritatem. res vna
et eadē ¶ Et cū ſit dispō m hus
rebꝰ ſm hoc tunc non oportet
vt dicatur qꝓ oēs res que cū oc
currūt corpori deforis ē earū
caliditas eadē caliditas que ē
corpori sue ex ipis sit eis cali
tas aut ex re alia aut acq̄sierit
ea ex corpore calefaciat corpus
neqꝫ qꝓ mfrent ipm. cū volu
mus ꝓmanentia veritatis ſer
mones et ipsus ꝓſtitutionē ·
¶ Qui aut vult vt m ſmone
suo transſumptionibꝰ nos dimitti
mꝰ ipm postea rememoratus
fuit m ſmone suo ſtez nōm
sup quas ſigm fiat illi dicto
transſumpta · et illud ē qm ſmo
nē facere qu ē caliōz corpore
qꝓ ipe calefant corpꝰ est preter
modum super que currit ſmo
nē qꝓ aer equalis calefiat corpꝰ ·

·1· res supposita
·1· dimittamꝰ qꝓ

BIBL ACAD MED

non dicimus aerem calefactum actualiter sicut aquam medicinalem sc̄z per actum caliditatis

caliditas actu

Et in comparatione quidem aeris qui ē calior corpore sunt piretrum et sinapis et piper. et in comparatione aeris equalis sunt pmiquedo et oleū. et aer ē calidus actu. et medicine calide potentia. et illud ē qm̄ nos dicimus aerē calidū. ymo nō occurrit ei corpora nra nisi ad dispōne aliq ē hec dispō hy mediemus aut ē res ꝑm et diximus in tractatu 3o libri de complexionibꝫ q ipe non mapnit alterari et tamen ad caliditatem nisi a corpore Cū q calefiunt ab eo redeūt et calefaciūt ipm. Deruptiū queda non calefaciunt ipm nisi per ptitatē quā acquisierūt ab eo de calitate cōlē. et queda plus. et queda minus Oleū q ē ex rebꝫ que redeūt et calefaciūt corpo calefactioē equali ei quā acquisiuit ab eo. Et in oleo cū hoc ꝓpter fistositatē suā et difficultatē sui aversus et qua ipm opilat poros ē res ꝑ uoras ad opmandū q ipm addit in caliditate duobꝫ modis. aut ex parte q inuscat. et facit sicut illud quod facit vestimētū et res cooperiens. aut ex parte q opilat pozos. et facit illud ꝑ hoc q ꝓhibet sū mā caliditatis vaporis se aurē et egredi ex mōvibus ventis. et ꝑ illud ꝑmittit corpo exsitatū cū nō amittat caliditatē et in tpe longo Et ꝑ hoc dicit q stult homines ex oleo liant cum exercitio ꝑ experimentū non miscunt cū eo in pharmacis

rei illū de quo dolent ut sudore magno siue in balneo sit illud. siue extra balneū. Dicit ipi mungit illi qui ē infirmus cū incipit sudare cū oleo calido. et facit illud cū infirmus postq sudat sudore multo Illi aut q sanus cuius corpo exsitatū ē causa uncrus longi aut causa exercitii multi aut alia dicūt homines concedunt mictionē ante a sudorē Illi aut qui ex eis tam nauseatiuam patiūt sanctatē aut q corpo repletū ē non ꝓmittit mungi cū oleo post effusionē aque nisi ante ipam. Capitulū xxij. q oleū ē medium mē res que humectat et q desiccant. sicut inter res que calefaciunt et que infrigidant. si pigmentū frictū non calefactū nec infrigidatū ita q fiat complexio corporis vt iuuent ea quā prohibet ne exeat ex corpore totū quod resolui ex eo de vapore. et si cū oleo fricet multū corpo tunc abis per frictionē caliditatē. inde est q oleū confert lassitudini duobꝫ modis et balneū dulce aque calide simul frictum cū ei consuetum oleū ad retinendū aquā.

Et ego estimo hic q oleū ē calidū uterum mē res que humectat corpus et res que exsiccant corpus ipm. sicut ostendimus in ante hoc pauc q ipm ē medium mē res calefactiuū et res

Res aut humectantes sunt
sicut aqua. et res exsiccantes
sunt oleū laurinū et albitūn.
Si aut oleū ammmsceret ꝑ se
puz ante q̄ ꝑter q̄ ante caleſi
at per ipsū aut aliō meditan
omīs quietūq; meditatio fiat
et pret' q̄ mſceret tūc oz ut hec
condicio sit nobis ꝑm renouatio
nē ꝙs uationis semp cōplexio
nis corporis ꝑm q̄ muent ca.
et illud ē q̄m prohibet q̄ tu
possibile ē prohibere ut eua
cuetur ex corpore totū quod
resolutū ex eo de vapore.
Q si tu fricas mēbꝝ corporis
cū oleo frictione multa/ tunc
tu grabus m eis per frictio
nē caliditatē accidentalē Et co
fert per illud ei au aduent
lassitudo duobus modis Vno
qua/ vnctuositas profundat
et puemt ad interiora corpis
ꝑt' penetrationē eius m po
ris strictis. quare leuiūtur per
illud membra que iam diua
sata fuerūt Et 2o q̄m fri
tatio sua caliditate resolut res
si fuerūt ex humitatibus calidis
subtilibus que grate fuerūt m
hoza laboris ex liquefactione
mēbroz teneroz lenīū et co
artate fuerūt sub cute Et illd
ē q̄m nos videm9 visibilit' q̄
exercitantes sudant sudore cur
rente ad exteriora Et vide
mus itez visibilit' q̄ aurinunt
ad exteriora corporis res de spe
superfluitatū. et puemunt ad inte
rioꝝ cū ve que ē quasi sit liquefacta

ex mēbris teneris lenibus Et
iste sūt res m quibus neresse ē nob
Heytmiave
comitere et ex quibus oportet co
mari q̄ m toto corpore remanen
sent superfluitates multe. quarū
ꝑietas ē herꝑietas. quas oz
euacuare Et illud ē q̄m lassi
tudo fiat accidere duas causas.
sunt ostendimus illud m libro a
lio ab iste Quaz vna ē q̄ mēb
similiū partiū exsiccant Et al
tera ē q̄ loca vacua que sunt ī
ista mēbra replentur humiditate
que non ē bona innatiua nialis .ē. humiditas lon
Et si nō ē illud non ē solū repto
rimo ē subtilis mordicatiua cala.
Et ꝑp' illud patientes lassitu
dinē duabus indigent medicinaz
speciebus Una eaz ē spes rez
que humectat sanitatē corpo
ris et ipsius aviditate Et al
tera ē species rez que euacuat
humiditates calidas Et balne
ū quidē cū aqua dulci ē de rebus
magis conferentibus vtriusq; rebus.
et illud ē q̄m aqua dulcis sua
humiditate rectificat quod accidit
m vtriusq; rebus. et illud ē q̄m aq̄
dulcis sua humiditate rectificat q̄d
accidit iam m instrumentis cor
poris et mēbris ipsius de sicci
tate. et resolut per caliditatem
sua acquisitā illam superfluitatē
calidā subtilē Et si esset possi
bile m aqua ut remaneret mo
rtuus sup corpus/ et non curreret
neq; effunderetur ab eo veloci'
esset m ea sola sufficientia Et ꝑ
terea q̄ illud quod effunditur
de ea sup corpus deforis/ nutrit

BIBL. A... MED

et effundit² fanionibꝫ modis
et quod migredit² de ea m po-
ris corporis egredit² ab eis
m velocioribꝫ horis/ pret⁹ q̄ sit
illic aliquid remens eā pemtꝫ/
fit q̄ oleū quod pmiscetur cū hac
aqua/ cadit assi unuante et pa-
pue q̄m munguit² homo fricādo
cū eis vtriusq̄ simul mixtione
multa ¶ Et antiqui quidē no-
minant hanc mixtionē cū o
leo et aqua mixtionē hūdam
et equidistāte fieri eā mixti-
onem fiere ¶ Et illud ē q̄m hec
mixtio cū frictione utez q̄nꝫ
delet lassitudinē quando ē sola
ꝑm singularitate ¶ Verū m hoc
ē mira mixtione hūdā multi-
q̄m m quassatione aque cū oleo/
cū reliquis ꝓpietatibꝫ alius/ ambo
non pmiscentur nisi pmixtione
cū aqua sit difficile separare vt
ꝓbꝫ ¶ Oportet q⁹ mde ut cū cor-
pore quod mungitur cū oleo
suspendatur et maneat² m poris
eius et remaneat aqua pmixta
illi oleo ostiuēs corpori necessa⁹
tempore longo.

¶ Capitulū xxiij. q̄ oleū ē ve-
lut mā et instrumētū mediāz
hūdaz et siccaz sicut caldariū
et fiaz. qua cū hūdis humectat
et cū siccis siccat. et m mul de o-
perationibꝫ eoz quibꝫ miscetur.
ꝑ non de unamentis. et q̄ aq̄
mixta oleo plus valet lassitudi
q̄ aqua sola. et q̄ q̄nq̄ mutāt²
medicine simul mixte ad spem
aliā non tñ ab illo quod stat lo
co materie.

Circa oleū in hoc lo
co etiā ē sicut mā
et instrumētū re
bꝫ que humectant et rebꝫ q̄
exsiccant. sicut oīno mixti-
q̄m ē mā et instrumētū rebꝫ q̄
calefaciunt et rebus que ifri-
¶ Et illud ē q̄m si pmisceat
cū re exsiccante/ fit res pmix-
ta ex vtriusq̄ simul pmixta ex
siccatiua ¶ Et si permisceat²
cū re humectante fit pmixtū
ex vtriusq̄ simul humectans
¶ Et multocies ē res pmixta
ex vtriusq̄ simul maioris hu-
mectationis q̄ res humectās
per se humectatione pma.
sicut muemug illud visibile
m aqua. nā aqua humectat
humectatione pma ¶ Verū
ꝓtea q̄ eius mora non pro-
longatur sup corpꝫ/ fit q̄ eq
opātio non est nisi spacio bre-
uis q⁹ eius unamentū utez ē unia-
mentū debile ¶ Et ꝓt illud
postq̄ oleū ē aque sicut liga-
mentū coarctans ipam ad mo-
ram m longitud mē spatij
m occursu sui ad mēbra mdi-
cenda unamento aque fit a-
qua melioz rez conferentiū
corporibꝫ que sunt exsiccata.
et sunt obfuscata ¶ Et simili
utez si tu pmiscies cū oleo me
dicinā exsiccante. sicut coloratū
et piretrū aut condisi aut
galle fit medicina pmixta ex
vtriusq̄ simul medicina exsicca-
tiua ¶ Et cū sit oleū sicut mi-
stery oīmbꝫ rebꝫ que cū eo

medicinis eis tunc vez ē de
co-p ipm ē sanat mā et mistru
mentū ombg eis ¶ Et ipm q
2 mutat necessario de opano
mbo eaz que sunt eis ppria.
si non mmmut de ipoz unamē
te. vno fortasse addit m eis
¶ Et illud ē qm nō ē res m ad
dimone opationis rei et m ad
dimone unamenti eo res vna
et eade licet 1 mutet mafumet2 hom
q vtraq sint vnā ¶ Et illud
ē qm operano non ē nisi ꝑ m
vtutē ppriā vnicuiq rerum.
et unamentū fortasse ē ex re
p sentū attendis ¶ Et ergo
ostendā illud m eo quod fuit
ē ꝑmone laurece. hic vero di
co m eo ꝑm q p mdigenā eo i
hoc sermone pnti. ¶ Dico q p
qm cū oleo āmisceat aqua dont
ex vtrisq fiat oleū conquassa
ti cū aqua ē tūc unamentū
aque ei nu aduenit lassitudo
plusq sit qm immisceatur sin
gularis sola non q oleū addat
m vtute aque sibi ppria ꝑ qz
arguunt ei longitudinē move
m locis m quibs necessaria ē
mora ¶ Et tibi quidē est possi
bile vt scias q res ligans rez
facientes operationē ꝑmā
cū corpezdis mdigentibus eis
ē res si eq complo nō ē complo
media que multotiēs ē eis con
traria. et resistit eis m suis o
perationibs ex ipis naturis
rez omiū. et de hac rationibs
et fabulis auditis m medicami
na post hec ¶ Ex naturis

quidē rez dico ē q res que per
misceat 2 si removeat vtute mediē
que ꝑmisceb̄ cū ea ad contrari
tū eius quod ē sup ea tūc possi
bile ē ut superet ea mbora aliq
et vincat sup ea donec ꝑmutet
rem ꝑmixtam ex utriusq simul ad
spem alia pentu. qm non oportz
Vt rei cuq stanio ē m medicinis
ꝑmixtis stanio materiei declaret 2
pentu speciēs nota. neq; virtu
nota ¶ Dez ex experimentis
rez particularitū possibile ē tibi
scire q nō oz vt res cuq stanio
m medicina ꝑmixta ē stanio
materiei calefaciat. aut mfri
gidet aut humectet. aut ex
siccet. imo remembrabis m ꝑmis
medicinis quas dixi tibi in
hoc paz .g. prius humide et flu
xibilis. et storacis. et asphalti et olei
laurini. et bitumen. et reliquaz
que calefaciūt corpa ¶ Nam
ista omnia qm cū eis fricatur
corpus cū aqua ꝑ modū
unctionis calefaciūt ipm pla
q ꝑ mfrigidet ipm. et plus exsic
cant ipm q humectent ¶ Et illud
nō ē de cozꝑietate ut
auferat tactū lassitudinis multū.
¶ Et illud ē qm non ē vtilis eorū
sicut vtilis aque vt adiuuet ea
neq; sit ei contraria neq; resistat
ei. neq; complō cozꝑietatē vtē ē complō
media nisi duas extremitates vt
sit sicut minister rei agenti opa
tione ꝑma ¶ Et illud ē qm ipa
calefaciūt et exsiccat. et nō sunt
humectantia et mfrigidantia sicut
aqua ¶ Et si tu ꝑmiseris aqm

cū vna rez fortis calefactioms
et exsiccationis ~~q cū hoc~~ muem
es visibilit' q cū hoc q ex ea nō
apparet è aliquid quod de ppietate eus
eius ē ut sanat destruz eus
operatio adeo q non declaratur
ei impressio. ar si nō pmsueris
cū ea aliquid dico. Inde ē q
attramentū catharū colcathar et arsenicū et atra
mentū et reliquę res que cale
fanūt corpo calefactione vehe
menti et exsiccāt ipm remanet
consuanna x tute sua qm per
misceantur cū aqua. Et cū sit
res sm illud m eo q narrau
runt scitur q ex ombo mod
q oportet ut vt sit complo rei
de qua ē voluntas vt sit sicut m
ister duabo rebo que sunt t du
abo extremitatibo. et sint eis
tris stationē materiei complo
media. Si q° tu posueris olim
m hoc non exibis cū actiones
eus particulares testificet tibi.

Capitulū xxxm. dat excusa
tionē de prolixitate. et resumit
quedā dicta pus obseruanda m ex
perimēto mediorum. et quedā
dicta de oleo. et tangit duplicem
modū olei rosati. et complocz
et gradū olei rosati puri.

Et non vedeas supervacuum
m hoc q prolixitatibus
sm. sm sup illos qui dimiserūt
viā rectā aduc mente durentem
ad rectitudinē. et nisserūt via
mala longa durente ad exitū.
Et cū ea cor mdiguimo sm
m istis capitulis. q̄ nus veritas ri

possibile ē vt mueamur ab
lonoribo horis. qm hec res
non sumitur nisi ex rebo que
reumbo visibiliter sensui
ego non plongauu sm
titatē q possibile ē plongare
cū a qu nitendit rememo
om que dixerūt sm
lo et narrare cās errorū
Et fortasse rememorando
pt' quas expressi sunt ad exito
ve ē res aliq ē mdigentia nimo
vt timeatis et caueatis exitū
cor et casum m eis. cū vos
experiemm om̄es meditab
pius. et adhereatis ei quod sci
tis de veritate m eis sm certi
tudinē. Nam certitudo rez et
eaz verificatio apud nos ac
sint et auctentur. dū non sumo
contenti sua veritatis tantū
donec sciamo causas m ombo
capitulis errorū. Dez hec ē
res quā ego facia m eo quod
futurz ē. hic vero addā illud
quod premisi ē de hoc quod
dixmo de oleo m pma pro rei
rebo pauris. deinde finā hui
tractatū. Dico tm q ia dixi
mus q nō ē tibi necesse vt po
nas mentē tuā cū tu experi
ris x tutes meditmaz mi odo
ribo eaz. neq m sapz colori
bo. neq m aliquo attendas nec
neq attendas ad aliquid cor
sm ponas mentē tuā m rebo que
apparet tibi visibilit' ex opa
ombo eaz et m sapz et m mix
mis. Et ia ostendi q qm o
leo nō permiscetur et ē oleum

mūdū puz ē ex materijs
medijs ¶ Ergo oleū rosatū
puz singulare quod ē oleum
rosatū vere non oportet vt
misceat nisi ex humido oleo. et ne
cōmisceat et aliquid ex vtun-
tur medicinaz. sicut ē con-
suetudinis fabricatorez vt
misceant ipm. ipi naqz antece-
dūt et prohibent m oleū aliqs
spēz que sunt sicut piper et
zinziber et amomum et eis silia ac
querentes ei azematicitatem
anteqz proiciant in ipm rosas.
Permit qz ipm per illud du-
rans sm longitudinē more
bonum odorus valde ¶ Et for-
tasse melius ē in hoc loco vt
distinguamus inf duole olea
nominantes ea vtraqz sicut
iam fecerūt magistri nri
antiqui. nam ipi nominat
oleū quod sumitur sine spēbus
piperalibus oleū rosatū. et no
minat oleū cui admiscet ex
humido oleū rosaz azematicū.
Cum qz oleū non sit nisi ma
medicinis que calefaciunt et
eis que infrigidant. qm complō
eius ē complō medie. et oleū
rosaz non ē nisi compositum
ex oleo et succo ros. hui nām
ē ut complō eius iterqz sit sic
complō succi rosaz et aque ro-
saz Et nobis quidē possibile
ē facilime vt experiamur et
plenius Xtuitē aque rosarce
et succi eius. non qz vtamur
ee solo tactu sz ut componamus
ipm etiam cū oleo. et fistias
cerotia

etiam in sanis et in infirmis
sicut narrauimus multotiens Na
tu inuenis qz illū cui aduenit oleū rosatū ·c·
adustio ex sole infrigidat et se
dat caliditatem eius. et sentit
ex eo refrigerium statim. et i
uenis qz nocet omnibus qubus
aduenit frigus aeris hoc oleū
monumento manifesto ¶ Cum
ergo a me intellecte habeat ra-
ocinationem extrinsecā rebus.
quoniam virtus eius non est
nisi ut infrigidet. non vt cale fa
ciat ¶ Verumptamen tu no
muenis frigiditatem eiemete
ab oleo rosato frigiditatem for-
tem. imo inuenis eam rem
pm quozem complexionem me
die ¶ Et ego nomino omnes
medicinas. quaz semita est
hec vt sermo meus in eis sit
sermo manifestus. medicinas i
gradu primo. aut in ordine p
ex ordinibus longitudinis rerū
singularium a complexione
media. sicut nomino res rece
dentes a complexione me
dia separatione parua ad calidi-
tatem res in gradu primo
et ordine primo ex ordinibus
rerum calefactibilium corpus
¶ Hoc est ergo quod oportet
fieri in festinatione ex re olei
rosati ¶ Nam ego necessario
indigeo ut iterem remoratione
eius in eo quod futurum
est. et adiungam ei illud qd
dimisi de eo hic de esse eius.

¶ Finit 29 liber.

BIBL ACAD HELD

Liber tertius ē de ēe rez q̄
fuit m lib⁹ xtutū mediocz sm=
gularū sciar radices et elemēta
et sūt qualitate p̄me. aug sunt
capitula xxm.

Capitulū p̄m ꝓponit mteriā
et dat excusationē sup prolixi=
tate. et tangit ei de quibꝫ agit
m p⁹ 2⁹ et 3⁹ libris hui⁹.

Ciba galiem
ego quidē m
primis testor
deū cui⁹ no
men sit bene
dictū/ dem de
amicos meos
qui rogauerūt me vt rememo
rarer eius quod mihi ē possibile
de esse illoz qui iudicauerunt
sup virtutem medicinaz simpli=
cium musta iudicia q̄ ego non
volo rememorari m hoc meo li⁹
nisi eius tantū quo cōmodū m
medicina proueniat. Q̄ si ser=
mo meus hoī fuit grauis ꝓp⁹
longitudinē sui/ nō oz vt me
vituperet. ymo vituperet me
dictoꝫ qui dixerunt m libris suis
res sufficientes que non sunt
vere. Nam ego vsq; ad hunc
finem timeo q̄ per festinatiōez
ad redendū sup eos et contradi=
cendū eis/ dimisi de ezzoribus
aliquid aug esse non ē detectū
auditoꝫ qui illud audierūt. Na
si ipi non presumerēt legere
libro/ nisi postq̄ essent eruditi
et exercitati m sua dyaletica et re
gulis ipius et sua ipaz qualiter
oporteret vt destruatur errores

1. multas vel fusibiles.

non deleretur super eos cas
illoz qui ezzauerūt m demō
stratione. neq; ē mirū ut
cū abbreuiamoꝫ m docendo
veritate. Dez ꝓpter q̄ p̄=
res eoz non sunt exercitati in
regulis dialetice/ et de eis qui
quidā m quoz naturis ē q̄
dam obtusio/ quare cogitatio
nes eoz fiūt grauez tarde
fit q̄ quādo nos adiuuamoꝫ
eos et auxiliamur eis ad destru
endū ezzores sophistaz declī
nant ad eos et contenti fiūt
eoz ꝓmombꝫ. Et cū res sit
ꝓp hoc/ tunc ꝓpono mihi m hoc
libro ꝓp q̄s ē diminutus
abbreuiato m eo quod antece
dit de eo ad opꝫmonē. De
inde ꝓpter q̄ non possumus declī
nare ad finis ꝓpriatem intellectꝰ
oīm qui legūt libriū nr̄m hui⁹
per illud quod mest hominꝫ
de pauitate assimilationis/ nō
m naturis tantū/ ꝫ etiā m etate
et xtute/ posuimoꝫ ꝓmonē nr̄m
m duobꝫ tractatibꝫ preteritis
ante istū ꝓp modū de quo es=
timamoꝫ q̄ conuenit hominꝫ oi=
bꝫ. Nūc itaq; inquisitio m
tractatu p⁹ fuit de xtute acque
et arch. et diximoꝫ m tractatu
2⁹ res multas de esse olei.
deinde adiuximoꝫ ei et addidi=
moꝫ sup illud res paucas de ēe
olei rosati. In hoc aut tracta
tu/ et ē 3⁹/ curauimus ponē ꝓmoꝫ
meū ꝓp sententia ꝓmoīs q̄
ab initio rei voluī. Et in
nabo itaq; in p̄mis intendē

sup̄ quas. Sup̄ fluit sicut hūidū
in nomy. Demde dicā res que
sunt sūme huius libri et sūme
huius sc̄e. sicut lic alphabeti.
Demde dicā post illud res q̄
sunt sicut dictiones composite
ex his alphabeti. et per eas p̄
parabit² complemētū huius lib⁹
inquisitionē intendim⁹ sa
cilioribus modis. Et nō ē m
eo quod dico hic de det̄mīate
nominū aliquid sup̄fluens
sup illud quod dixim⁹ de ea
in tractatu 2° libri de cōploīb⁹.
et in tractatu p° huius nīri lib⁹.
Vez ego statim rememorabor
eius rememoratione. breui .B.
Capitulū .ij. distinguit cali
dū frīm hūdū et siccū. ex qua
distinctione puenit² ad sciam
modi experiendi complōnes
medioriū. et vituperat illos
qui mūt² dicē Xtutē aliquā
mediorē ex subā corporis
mediē/ aut ipius colore/ aut
pond̄e/ aut leuitate/ aut sapōe/
aut odore.

Dico tm° q̄ vnūquodq̄
corpor dicitur et
muem² visibilit⁹
q̄ ē calidū/ aut frīm/ aut siccū/
aut hūdū. q̄nq̄ qua est uta
in nā/ sua. et q̄nq̄ qua acq̄si
ut iam qualitatē aliquā acci
dentalē. Et de cōsuetudine
nīa ē vt dicam⁹ in re que ē
in nā sua calida aut frā/ q̄ ē
uta et muem² uta visibilit⁹ imē
one p̄ma. et per se et p Xtu
m. et dicim⁹ in re que acq̄siūt
qualitatē accidentalē q̄ ē uta et
muemur uta visibilit⁹ p accidēs.
Et haz rez que dicūt² q̄ sunt
in nā sua et suo esse calide aut
frē aut sicce aut hūde alie sūt q̄
sūt uta actu et alie potēa. Et q̄
mo m̄ hic q̄ sunt potēa/ se
cūdo ē p̄nom nīo ante q̄ res
ē potēa. Et illud ē q̄m p̄mo
m̄ dicit p potēa non ē mīs
ad distinguendū mīs illud quod
ē potēa/ et mīs illud quod est
p actū. p p̄mone vero m̄m
hic p potēa volum⁹ distinguē
inter illud quod ē potēa/ et it⁹
illud quod ē actu. Et hec res
que ē actu. Et hec res que ē
actu/ non dicūt² q̄ ē calida aut
frā/ aut hūda aut sicca/ mīs dicūt
absolute sunt elementa. dicūt p
vnītēs sup̄ eā/ sicut homo/ et eq⁹/
et bos/ et ad vltimū ōia alia.
aut per cōparationē ad tem
perato equali sibi m̄gnē aut m
spē sicut comparatur leo Xbi
frā ad hominē. et comparat²
homo qui ē in fine adolescētie q̄
puero. aut per comparationē
ad quātūcūq̄ re accidat. sicut cō
parat² zenon ad ratiōnē. Et
similit⁹ itez vna quecq̄ rez que
dicit² q̄ ē potēa ita/ aut uta/
oz nōtio vt cōparet² ad aliquid
eoz que sunt actu. demde dicit²
q̄ ē uta. Dicit² q° in aliqua re
rū q̄ ē calida quando cōparat²
ad illud quod ē calidū actu ab
solute/ ppter ea q̄ cōuenit² ad ignē
facile et velociter. Et dicitur in
re alia q̄ ē calida/ quando q̄pat²

BIBL. AGRO

ad illud quod ē calidū actu per illud quod vīnt sup ipm ꝑtea ꝙ calefant corpora actualiter. Et ꝑm hāc cōparationē quo calefant homīē ē calidū potentia apud homēz. et quod calefant equm et bouē ē calidū apud equm et apud bouē. Et similit̄ dicēz ꝙ hꝭ res ē p comparationē ad hāc calida aut frīa aut humida aut sicca ꝙm compat̄ nā illius tm. Et nos quid iam lucrati sumꝰ ex hac determinatione qua determinauimus mīstis nombꝰ ꝙ nos ꝓuemmꝰ per ipam ad ꝙam modi quo expedit̄ complexio mediatz. Et illd ē qm̄ si dicat̄ m te ꝙ ē cala apud hominē aut frīa aut humida aut sicca, tunc nos preoptimꝰ tibi ut tu subtilit̄ obꝭues cū tu expuis ipam dominationē a reliquis spebꝰ actualiter m̄ nisi hoīs. et ponas cōsideratione tua eius et tuam experientiā ipius m hoīe tm. Et si res dicat̄ ꝙ ē ita apud taurz aut apud equm aut apd cervū aut apud aliquā reliqā spēz actualiter, pone experientiā tuā eius et examinationēz tuam ipius m illo actualiter tm. Et p hāc iam vituperamꝰ nos omnes qui querūt extrahē extute cuiꝰ medicinatz ex sua corporis medicine. aut ex ipius colore. aut ex pondē eius. aut ex ipius leuitate. aut ex qualitate eius que demonstratur ex ipa apud ipm. aut ex eius odore. Omnes nāq res iste mutant̄ visibiliter aut p demonstrationēz nom

curremus p̄m rectitudinem.

Capitulū .m. de [illegible] huius artis. sicut sūt lre mīstura. et sunt quatuor p̄me qualitates. et de duplici permutationibꝰ. et ꝙ nā quelibet complexionē mediocre [illegible] quemmꝰ horū vnius vnitis m̄ sit caliditas aut frīgitas absoluta ꝭ relatiue ad corpꝰ humanū.

Res vero que m hoc capitulo sūte sūt sicut lre alphabeti m̄ simplicia, iam ondi ꝙ sūt res que mutant̄ m capitlo notato qualitatū. Et ia ostendimꝰ m libro nro de elementis ꝭm sententiā ypocratis, ꝙ iste qualitates sunt caliditas et siccitas et humiditas et frigitas. et nā mutatio istaz ꝭm plurimū non ē nisi per demonstrationē intentionū sup qbꝰ significant noīa ꝭm rectitudinē et conuentiā. Et illud ē ꝙ postq̄ nos determinauimus et distinximꝰ mīs mediocria et abā ex via ꝙ mediocria altāt corpus qualitate sua, et aby sit silis subē corporis, ꝓuemmꝰ p illud ad extractoz istē qualitatū que altānt corpus. Mutationis vō cuius sūt duo. Quoz vnū ē mutatio qua corrūpit̄ forma rei p̄ma et eius species. et ē mutatio et altano que dicat̄ mutatio ꝭm veritatem, et ꝙ ē altano p̄ma. Et altera ē altano que augmentū. et ꝙ

l. esse accidentaliter in ista nutritiua est non ppa natā eius

m. significationē

[illegible] corpis. et cella que d[icit]ur alt[er]o p[ro]ut non p[ro]t veritate neq[ue] alt[er]o p[ro]t. Et notandum iam dixim[us] tres medietates mgrediunt[ur] p[ro]t hor[um] duor[um] q[uo]rundam transmutationis. cu non sit possibile ut mutetur res et coutat[ur] de spe ad spem nisi calefiat. aut nisi gideſ. aut humectet[ur] aut exsiccet[ur] Significatio vero p[ro]t mone[tur] medi de spe ad spem q[uo]d fit ex p[ro]t sana ordei et pane et lente sanguis fla et colera et ex istis uter[que] ob. et p[ro]t quedo et dug. et caro. et vena pulsatilis et non pulsatilis. et vnusquisq[ue] reliq[uo]rum membror[um] Quando vo res medit corpa sicut vitru et stagnu aut aliquid ip[s]um at somedit ip[s]um sicut lapis et plu bu aut aggregat quod de ipo separati est sicut ligatura et alt[er]ant[ur] mebra corporis p[ro]t illud aliquo modo[rum] no[n] dist[ant] in hoc q[uo]d medicina. q[uo]d illud cui is e via ex alt[er]atione no[n] extrahit rem a na sua sibi p[ro]pria Et illud e q[uo]d si tu diuiseris panem in partes paruas et aggregaueris eius partes pariuas do net ponas eas rem vna non egredietur illud a na sua p[ro]pria. neq[ue] fiet cu diuiseris eu loto eo q[uo]d e pans caro. et cu aggregaueris ip[s]um non fiet verbi g[rati]a ob. imo q[uo]d ipe digeritur in stomaco et vens et alt[er]atur ad sanguez et fla deinde cu de ab istis duobus ad ob et carne et reliqua membra corpis tut ipe conuertit[ur] et alterat[ur] in sima subie sue et egredit[ur] a na sua p[ro]pria. et p[ro]mutat[ur] ad spez alia

Deruptu iam ostendi tibi q[uo]d non e illud quod accidit ombus corpibus ex alt[er]atione et quersione subie ad spem alia ex aliquo nisi ex calitate et fritate et siccitate et humiditate Et p[ro]pter illud dixim[us] q[uo]d q[ua]litates p[ro]me elementarie fixe in spebus sunt. e[st]. que sunt humiditas et siccitas et calitas et fritas Et nos nominamus vnamquamq[ue] natu que istoz e vnicus sup complexu eius Et ego estimo q[uo]d hoc e p[ro]pter quo exxaueru[n]t q[uo]d plures medicorum. qui inquisierut de istis rebus. qui ipi inquisierut de qualitate vnitate inquisitione absoluta sicut fecerut auctores spectaculis in re nat[ur]a et phi. Et multi eoz q[ui] legut libros theofrasti et libro aristotilis exrat. q[uo]d ipi legut eos absq[ue] prudentia cu lectione eoz in eo quod e carta sermone in calido et fro et sicco et humido Et nos quide uolumus speculatione in tota na Et ip ea et in spectatione in re horis tm est distantia longinqua valde Et illud e q[uo]d si nos consideremus in tota subia inuenienus vnumquodq[ue] istoz diuisum p[ro]pter duos modos. aut absolute. aut p[ro]pter illud quod vnit

Vnumquodq[ue] quide elementoz absolute Et bo quide et equus et bos p[ro]pter illud quod vnit Et si inquisitio non fuit nisi p[ro]pter modu p[ro]portionis ad ie necesse e nobis

p[ro]pter complexionem ad totum nam. nullum horum est pars ad hominem.

v. in primo

curetam

vt consideremꝰ m re illa tantꝫ
apud quã dicit q illa xtus ẽ ita
Et illud ẽ qm nos ois mediꝫ
noy mqrimꝰ de re aque deris ẽ
de toto esse eus an hñditas sit
plus m ea q̃ sitas absolute
qm hꝫ ẽ res qa videmꝰ manifestam visibꝰ ymo nos nõ mqrimꝰ
nsi de dispone eus apud hoiez
Et mã sperlato rez m hoc de
habitudine eus apud hoiez non
ẽ mã sperlato ꝑm cõparatione
absolute sicut si tu cõpares cũ
homine leone qm aqua maris
ex hoc modo etiã ẽ hñdioz cor-
pore hominis.

Capitulũ .my. dat modũ mj
rendi qualitꝫ xtus aque maris
muentꝫ sicca et corripit ulos
qui uidicant dextrubꝰ media
nãz per cõparationẽ ad vmꝫ
sam nãm non ad tpꝰ humanũ
solũ. et de cõtemenda et
ducrsitate rez m qualitatibꝰ
et ꝓpetate tonus subẽ.

Consideremꝰ qꝺ mut ꝑm
que modũ mquisitionus muentꝫ xtus
aque maris xtus sicca Et ad
muentionẽ ulig non ẽ modus
nsi q aqua maris ex siccat cor-
pꝰ hois On hac qꝺ ꝓpietate
ex ꝓpietatibꝰ eus ẽ necesse nob
considerare tm et dmittamꝰ p
pietates alias. q̃ plures
mediorz fatiũt eus contrariũ.
et illud ẽ qm ipi considerant ī
alias ꝓpetatibꝰ plus q̃ sit ipoñ
considerato m hac Consideꝰ
qꝺ mut qualitꝫ sit modꝰ quo qm
cõuertemur sup hoiez ꝑ
bmꝰ a reliquis rebꝰ faciꝰ
modo agat aqua maris m cor
pore eo Ego aut dico q re
m hoc ẽ manifesta qm non cõ
pletur nsi ut mediremus ī
ea corpus. et considerem p
experimentũ quid sit possibile
esse ex eo qm nos balneam
homiez cũ aqua maris aut
fundimꝰ ea aut embrocam
ea sup ipm aut submingimꝰ m
ea lanã et pominꝰ lanã sup
ipm nã multociẽs fermꝰ illud
cũ herbis aut pmistremꝰ ali-
quid ex ea m emptis aut ī vn
gtis Et distinximꝰ m istis
modis ombꝰ mꝫ illud quod
sit ex media per viã accidens
et quod sit ex ea per xtute sua
ꝓpriã nam veritas rei et eus
dignitas non ẽ nsi illud. et
p illud certificatꝫ nobis mue
tio eus quod volumꝰ Et hoc
ẽ illud an non appropiquauit
aliquis eoz et recesserũt ab
eo ꝓprie ꝑm plurimũ et cepe
runt agẽ ꝑm quod uidicauerũt
phi per illud Et exzauerũt
m eo qm ipi non potuerũt
determinare res intrantes m
capitulo nominũ communiꝫ
neqꝫ prepererũt eas Et illud
ẽ qm phi non fuit contenti vt
dicant sicut diximꝰ hic q̃s
sunt ꝑm duos modos qm de
eis ẽ que ẽ absolute et de eis
ẽ que ẽ p vinteris sup ea ab
solute quẽ m caliditate sicut
ignis. et caliditꝫ quꝺ p vitꝫ

[illegible] homo dñet di
[illegible] illud quod ē ita p
vnes sup se est ſm duos mo
dos. aut p qtitatem subē virtꝰ
sicut iam ostendm illud m lib
de complonibꝫ. sicut si tu pmsce
as duos vrceolos aque quoz
vnus sit aque alius de fructis
vltima ebullitione et alt' aq
de vltime fritatis. aut ſm
operationē qualitatū Et hui
sui ſmonē non dixerūt msi qa
ē res sequēs sententiā quā ar
duū non q sit res quā sumut
ab eo q appareat visibꝫ Et illd
q̄m ipi ꝓpt̄ea q ponūt q de
ꝓprietate fritatis ē vt aggre
get subām et mspissēt eā et
ponat eā īmobilē et caliditas
resoluit et disgregat et eliquat
et digerit et mouet eā ē nūz
eis ut iudicent q vnes sup
omnem plātā ē caliditas. aū
non sit possibile vt ꝓ pareturꝰ
penetratiuo mut'mento ex t'na
neq ut ipm puemat ad plātā
m illus poris longinquus nz
eius cōuersio et ipius alt'ratio
neq eius digestio ad sumū aug
mentū plante et eius additio
neq egressio eius quod egre
ditur de semmibꝫ et suma eq
quod defert de fructibꝫ si nō
ē caliditas magis vnes sup
eā Et ſm hui modū rediit
et dixit itez m plātā q alia
ē que ē calior. et alia ē que
ē frior Et ex hac radice et
hoc fundamēto dixerūt illud
quod dixerūt m rosa q ipa
ē calida. et illud q̄m caliditas ē
magis vnitens sup eā q̄ sup alia
quā alia plātaz Et ex radi
ce et fundamēto alio dixerūt id
quod dixerūt m oleo et m pīque
dine. et illud ē q̄m ista duo ꝓpt̄ea
q attendūt velocit' dicūt q alio
sunt calida m ytute Et ex hoc
alio dicūt q oīs res dulcis ē ca
lida. et illud ē q̄m dulce ē quem
cunq valde ꝓprium cōplexioni hominis
ꝓpt̄ii et sile ei. et complexio hois
p nām ē calida Quia aut ex hoc
modo q dulce est calidū Deinp
hi phi ꝓpt̄ea q eoz ſmo fuit m
tota sua et sup quod ē eius cōsus
inuenerunt m inquisitionibꝫ suis
de istis rebꝫ et suis ſmonibus i
eis Media vero qua eoz intentio
ē intentio alia non inuenerunt
m eo quod dixerūt inde Inde est
q̄m rosa non ꝓpt̄ea q vnes sup
eā m operatione sua ē caliditas
neq q̄m ipa m toto ē ex genere
plante facta ē ea vnq hanc ꝓpt̄eā
calida. q̄m nisi inquisitio de calo
ex via q ē calidū apud hominē
non ē ſm hui modū Et illud ē
q̄m ex parte q vnitens sup plātā
m operatione sua ē caliditas. et
plus sup plāta utez omne mal.
Et cū res sit ſm hoc tūc dicimꝰ
m papauere utez et mandragora
et iusquiamo et alii aliis notato
salamandra et ē semabras calida
oīa Deinde ipi non dixerūt illud. et
dixerūt oēs verbo vno quasi ipi lo
querent ex ore vno q ista oīa
sunt frā et conuenerūt sup illud.
hoc est ē ſm q salamandra ē mal

sibi ꝓpa. s. no respecta hois attributa

BIBL ACAD MED

quod nutrit3 et aesat et mouet3.
et estmant q̄ iste res non sint
nisi quado caliditas ē maius ⁊m
cens m complone ¶ Quō q̄ q̄
puenūt ad istas res considerāt
m eis ex via dispois sue ad hoēz
et q̄ puenūt ad res alias consi
derant m eis ex via dispois sue
apud totā nām et apud oparoēs
qualitatū p̄mas. ¶ Ego aut
dico q̄ nō oportet vt iudicemꝰ
sup hoc aūal nomātū salamādra
et sup usq̄amū q̄ ambo tantū
sunt fīē potēcie apud corpus
homis: ymo oportet ut fāna
mus aurvere hoc iudicū super
reliquas res medicinales alias p̄m hoc exeplū
¶ Et illud ē q̄m nos inuenimus
q̄ usquamū ipm q̄ hoc q̄ nō
nisi frāt corpora turdoz/ neq; in
terfīnt eos/ sicut fānt illud m
hominbꝰ/ nutrit eos et calefīnt
eos ¶ Et illud ē q̄m oīs res nu
triens subām aliquā calidā ipa
q̄ualdubio aut addit m caliditā
te eius: aut suat eā. et subā cor
poz turdoz ē subā calidā non
ex via q̄ sunt utez alia hmōa
sanguīez ¶ Et ego quid iam mul
toēns stripsi m multis meis
libris q̄ m ombꝰ rebꝰ mōchs
ē cōuemenīa et diuersitas m q̄
litatibꝰ ¶ Res q̄ conuemens
fit silis rei quementi sanitme. et
res diuisa cōtraria ledit aūal et
plāta multoēs: et pōnit ea ad
corruptionē et pōnationē ¶ Et
iam dixi utez et firmaui multoēs
ens q̄ cōuemenīa non ē nisi
ppt̄ ppīetatē totā subē ¶ Deinde

illi non possunt intellige
et ppt̄ illud iudicant sup
res medicinas iudicia que co
perūt tārduas et falsitas
nā m eo non ē nobis de capi
tulis considerationis et ex
minationis quibꝰ ysidorus
nisi capitulū vnū. et ē ex
mentū eaz sup omnē he
positā dēmnamꝰ ēe eaz
distinguimꝰ nt̄ illud quod ē
ex eis p viam accidentis et q
illud quod ē ex eis p se ¶ E
qui bene attendit considera
onē in hoc non diut m arch
et oleo rosato q̄ ambo sunt
in vtraq; nisi frigidet corpus
hominis nisi frīatione p̄ma. ⁊
facūt illud per se ¶ Ren qui
dē nisi frīatio est nisi frīatio vehe
mens. et nisi frīatio quidē olei
rosati nisi frīatio parua ¶ Et
ego enīm tibi quō sūt iste due
res. nam m mea exponē illud
ē quomō certificatz res m cō
plexione media ex complōibꝰ
omm medicinaz. et ē complō
cuiꝰ rememoratione fen ēe
m tractatu preterito ante hūc
vbi dixi esse olei.

¶ Capitulū .v. ostendit quō
diuersa aliquid tēpatū frīm aut
calidū respectu corporis hois.
et quō res calida mixta rei ma
gis calide nisi frigidat ipām. ⁊
sili- tepida. et ita p tactū de

Dicemus sepe iudicio alii ⁊ fri
nisi fuit tpātā.
ico q̄ q̄ quādo ali
quod corpoz quod

occurrit corpori hois ē aut calidius sicut caliditas corporis aut ei approximat corpori ē calidū sicut caliditas eg tūc ex rebo quaz complo ē copto qñ comparat ad corpo. qđ possibile ē vt ut sit m se ex rebo que dicūt q sunt calide vmeēs sup eas. sicut dicūt m corpore hominis qđ ē ita. sed qñ caliditas rei non ē equalis caliditati corporis humani ē neq quando appropinquat corpori fit ei equalis tunc ē frior complōe hois. qđ sit caliditas magis vmeus sup ea aliquo modo. ¶ Et quando appropiqt corpori hūr minuit de illo qđ ē in ipo de caliditate aliquid. ¶ Et illud ē qñ sicut ni quando pmistes cū aqua vehementis caliditatis aquā pauce caliditatis minuūt per ipam de caliditate eius similr qñ pmistes cū caliditate corporis hoīs caliditatem olei rosati minuit ex ea proualdubro et infrigidas ipm. qñ caliditas olei rosati ē caliditatis tepidi quando cōparat cū caliditate corporis hoīs. ¶ Et cū res sit ſm qđ narrauī sunt non mireris si sit possibile rei que in se ſm suā singularitatē ē calidū qñ pmistet cū re alia que ē calidior ea vt infriet. et illud ē qñ oīmbo corporibo duūtis ē nā vna sup quā auxit esse coz. ¶ Et ipa qñ pmistentur admiute. aut

vnā coz impressione alterūg. et quod coz ē minoris caliditatis qđ ipm caliditus ē sit ab eo quod ē vehementioris caliditatis qđ ipm calidus qđ est. ¶ Et ea quod ē vehementioris caliditatis aduenit ab eo quod ē minoris caliditatis qđ ipm contrarium illo. ¶ Et tu sis illud sua manifesta p ipm sensū. sensus em qñ sentit q res vna et eade ē calda: et qñ q ē frā. ¶ Cum ergo corpo calefit plus qđ fuit sentit q illa res ē frā. et qđ dogz infrigidat sentit q ē calida. ¶ Et ppt hoc nuper mr̄ rogauit me homo quare nos homines mittimo in balneo vrīna frigida. et mittimo extra vrīna calida. ¶ Et quidem non interrogauit de illo ms qz non intellexit q vrina ē ſm subtilitatē vnā in tepiditate sua intra balneū et extra ipm. et q manifestū corporis no ē ſm dispoez vnā in balneo et alia qđ ingrediat ipm. ¶ Et illud est qñ ipm in balneo calefit plus qđ fuit. et extra balneū est frig qđ est in balneo. ¶ Et cū sit manifestū corporis ſm huiꝰ dispoem fuit verz ē ei q ipm sentit q vrina extra balneū ē calida et intra balneū ē frā. ¶ Et illud ē qñ si vrina ē minoris caliditatis qđ manifestū corporis sentit ex ea q ipa infrigidat ipm. ¶ Et qñ ipa est vehementioris caliditatis qđ ipz sentit q ipa calefaciat ipm. ¶ Et tu quidē potis experiri hoc quod narraui tibi et scire illud per experimentū per hoc ut papias

te introire in pelum. in qua
ē aqua tepida equalis teporis
in balneo postq̄ iam calefacto
es in balneo calefactione intra
aut iam balneato es in eo. et i
tro mittas in illam aquā manū
tuā et pedē tuū. tūc em̄ si tu
foreris illud videbis q̄ illa aqua
non ē tepida. ymo ē multe
frigiditatis. nā si tetigeris aquā
illā que ē in pelui bora qua
intras balneū senties q̄ ipa ē
minoris frigoris. Et illud est
q̄m q̄nto plus calefit manū tua
tanto plus sentis superfluitatem
frigiditatis illius aque p̄ illud. et
non ē in hoc aliquid de quo fiat
mirū. si plus aque puteo. pro
fundo q̄m tanget in hyeme sen
tiat tangens eā q̄ ē tepida.
Nam si tu tangis eā prē balne
ationē tuā in balneo manibus
tuis calidis non vides eā calidā
tepidā. et ppter si tu tangis eā
et balneas te. adhuc erit longiq̄
vt videas eā tepidā. Cū q̄ se
pius tactus sit nobis regula in co
gnitione rei calide et rei frī
gidē et nos non ꝓpter hoc animo
illud quod experimur ex hui
mi si ad illud quod reputat tactus
et mouemur sup illud p impressio
ēm in hoc sensu verificat nob
q̄ erramus multotiens in hoc ca
pitulo. Dicimus q̄ in eo q̄d
non ē frigidū per se q̄ ē frī
et in eo quod non ē calidū per
se q̄ ē calidū. Et ppter hāc am
estimamus in balneo q̄ aqua ē
frigida. et estimamus si aduent

nobis frigus vehemens q̄
aqua putei ē calida. Et si no
diminuerimus has duas co plo
ēm quas est corpus cū nos in
quibus has duas. et summa con
tenti vt rememoremur eo q̄d
sentimus ex eis tantū non ē ma
se avi q̄ uideremus super q̄
q̄ ē calida absolute. et sup
nā q̄ ē fra absolute. nec
tamen vere calida absolute. nec
fria absolute. ymo non sunt
vtrobiq̄ ita vere in mundo corpo
et non sunt vtrobiq̄ apud ipsi
ita in mundo q̄m est eius com plo hoc co
plo. Ex si voluerimus mutua
re qualitē ē dispositio vnius
q̄ ambarū absolute tunc ne
sciemus illud p hoc ut exem
ēa d̄ ex dispone sua apud com
plexione media optima ex com
plexionibus corporis. sicut si
nos non vellemus experiri q̄
litē ē apud hominē absolute
non experiremur proculdubio mi
qualitē est dispō mea apud illa
qua mihi homines est temperatio
complexionis. Et cū res sit ꝑmix
tūr totū quod ē in mistis capitulis
ter ex errore non pendet ma
per determinationem nomis. et
est res quā forsitan oēs homines
dehonestant et vituperant.
Et quia caliditū et frigiditas aliud
est quod dicitur ita esse abso
lute et aliud ē quod dicit ita ē
per vmquemq̄ sup ipsum et aliud
ē quod dicit esse ita per com
ationē ad tempus erat in equali
sibi in gradu aut equale sibi

mistrae aut ad quantitatem rem
huius. Verum est nobis ꝙ
errorum multotiens in nobis
ipsis. quare obtusus est ꝙ sit
ipse qua experimur. ergo di-
cimus ea. et permutamur ab
alia ad alia.

Capitulum vj. ꝙm experiendo
plures medicinas non queruntur
in medicina absolute sit cala
sicut ignis. aut ꝙ virtutem sup
ea sicut sanguis. aut ꝙ comparatione
ad equale sibi in genere sicut
leo in animalibus et adolescentia in
etates. sz comparando ad horiz
virtutem medicine. que solo nosse
experimur. et ꝙ virtuperio digna
sunt qui experimento relicto co-
loribus et odoribus medicinarum
insistunt. et de modo experien-
di complexionem rose. et de re-
prehensione auditis nequitis
oleum rosaz in aceto infrigidare.

Ego aut multotiens dixi
et dicam iterum ꝙ non
expedit nobis ut ex-
perimur virtutem medicinaz
nisi ꝑm intentionem questam ex
ipsis intentionibus quas diximus
hic. et illud est ꝙm nos nolumus
inquirere de eis. in unaquaque earum
sit calidum absolute sicut ignis.
ꝙm hoc est impossibile. neque in
sit calida ꝙ virtutem sup eam
sicut sanguis. neque intelligatur
ꝙ est calida per comparationem
ad equale sibi in quo sicut leo
in animalibus. et animal quod est in ꝙ-
fectione sue adolescentie in una
quaque suarum quarum ꝙm comparatur
ad animal illius speciei quod est senum-
ymo non volumus nisi ut consideremus
in unaquaque medicinarum sit calida
aut frigida aut humida aut sicca apud
hominem. Et non est nisi speculativa
utrum in medicina qualitas sit apud
hominem consideratio comparationis
ꝑm sentiam rei nisi tantum in capi-
tulis relationum. ymo non consi-
dramus nisi an medicina in virtute sua
sit ꝑm hanc dispositionem. an ꝙm virtutem
ea homo sit ꝙ ea corpus eius calidum
aut frigidum an humidum aut siccum ꝙ
sunt. Et cum res sit [illegible] hoc in
medicinis ꝑm hoc ꝙd nos non
experimur et examinamus esse
calidum et siccum illud nisi per expertam.
Et de medicinis sunt multi qui di-
mittunt experimentum medicinarum
et inquirunt inquirere de colore
earum et ipsarum odoribus. Quare
ponunt considerationem suam in ea
rosa. an sit ipsa rubea coloris bonum
odoris. et dimittunt ut ponant
super caput eius cum aduenerit adu-
stio ex caliditate solis coronas ro-
sas. et effundant super caput eius a
qua rosarum. et ungant ipsum cum oleo
rosarum. et sciant per experimentum
illud quod fiunt rosa. Et illud est
ꝙm si caput cum aduenerit caliditas sol'
calefecit et adduxit caliditatem eius ꝙm
fit cum eo illud quod narravimus fit
rosa est calida. et si infrigidauit ꝙ illud
fuit rosa est frigida. Et ꝑmio quod in-
ꝙ rosa est frigida est equalis ꝑmonis no-
stro ꝙ rosa infrigidat naturam hominis.
Et hec quidem est res cui te opor-
tet rememorari. est enim res quia
multotiens uterum. et in horibus

sunt multi qui non intelligunt
eū. Dez opoztet vt vituperes eis
hec. nam sententie eoz et rones
tozte sūt ex multitudine eius qđ
transiuit p eos ex alienatione so
phistaz longa. et puenang nos
ad illud super quod sig' firant exp
mēta ex impressione vtutis rose
et vtutē augēs reliquaz medinaz
oim. ¶ Et tibi quidē possibile est
qñ vis experiri vtutē rose ut
experiaris ex ea coronas po
nendo eas super caput. et vt
conteras eam. et ponas ipam
sup stomacū hoīs. et aug stōg
ē acētius. et ventrē ipig. et vt
exprimas ea et des in potu sui
ū eius cū aqua aut cū oleo.
et frices ū eo aliquod ex mēb's
corporis ¶ Et que necessitas m
duxerit ista. cum ego memini
quosdā hoīes qui sustinuit aquā
rose. et p̄mittent ea cū oleo bal
sami in hora caloris vehemēs
apud ortū ālsahara et ālahabor
et fricant cū eo tozpo suū que
rendo mutationē. et non fecit
illud nisi qui experti sūt illud.
et sciūt q ipi infrantur peric'.
¶ Quodā aut medico ꝓpe mi
chi dixit mē siue sapiē et siue potēcie
non confitebit q oleū rosaz con
quassatū cū aceto vini nisi frigēdet
hominem iuuenē alium. ¶ Et post
quod dixit q ipe vsus est i puncto
egritudinis que acciderit illius q
bq aduenit permixtio sensus ꝓpter
apā caliditē exus in cerebro aut
in pannulis eoz et intellexit con
traditionē sui ꝓmissi. qm hec

sunt due stelle super
pectine magnitudinis

q. quidam infirmat
oleū rosē sine aceto

ē res qua omnes construxe
medici donec sonū theriace per
ti sensu nedū alia confite
q nō opoztet nisi ut proba
atur. et repellat ma
hūg egritudinū et nisi
tur mēbz infirmū non de
fiat. et attrahat ad ipm
dixit q oleū rosatū in hac
loco non facit aliud nisi q
git. et non nisi. et nō fuit
difficile ei in hora qua adue
et caliditas solis adustum. na
ipe non fuit homo nisi silis
nobis cū aduenit illud quod
aduenit nobis de egritudibz
et nocumentis. vt fricaret super
caput suū oleū rosatū cōfla
tū ā aceto vini. et fricet ope ra
tionē eius p experimentū.
¶ Et fuit ei utez facile vt vtet
eo in hora qua aduenit ei fri
gus vehemēs. et mūget caput
suū in eo. et facet ex eo caput
gūi. et distillaret ex eo in aure
sua. et mungēt in eo frontem
suā sicut nos vtimur oleo ca
momillino. et oleo de lilio. et
alius abistis duobz de oleis q
calefaciūt ¶ Et illud ē qm olim
rosatū conquassatū cū aceto vini
calefaciat ꝓpter ꝓpone eius cale
factione non paucā. qm ē com
positū ex duabz mediocribz ca
liditatibz valde. Dez q̄dus accidit
non fuit cuius vti co iustum
tū esset et vetitū vt vteret eo
sensu eius vsu qui sūt in hoc ne
cessitate. et experiret ipm supra
scripos. et fuerunt virtutē eius

quando aduenret eis fruct
mens quo mfrarentur ca
put eoz/ aut calor vehemens
quo calefierent capita eoz. et
oppurentur ipm/ sicut experto
ego ipm multotiēs sup me
et sup multos quib aduc
mi capite suo calor ex sole
ortus fruando ad eo caput.
melius esset vt ipi in pmis
experirentur istas res quas di
cuit. deinde immisit nobis
vt nos vtcremur. et sic maret
cas. et scriberent in libris suis
Et ego non scio qualit com
pulit me res ad rdeundū super
eos ad ego iam promisissem
me alienaturum illud Et re
cedi in illud ppt tranquillitatem
ex mueredia facies ipoz.
Capitulū. vij. ep Vtutes me
dicinaz sunt examnande per
experimentū in corporibz pfec
tis: et in egris egritudine
simplia. et de complexione
olei. et olei rosaz. et rose. z
seminis lini: et habitudine sub
seminis lini ad aquā rosatā. et
de suba et Vtute camomille.
et comparatione eius ad se
men lini et rosam.

Quia autem ego re
uertor super illud ad
quod intendi a pnō
rei. et est qm necesse ē tibi vt
iudices sup Vtutes medicinaz
e et examines eas per expiēn
tiā vt vtaris eis in corporibus
tuis quoz sanitas non vilipat.
et in corporibz infirmis quoz

egritudines sunt simplices in
ciales ꝑm plurimū et possibile
est. aut calide. aut fric. aut sicce
aut hūde Nam ait tu expiris
hoc experimento/ non inuenies
oleū calidū neq; frigidū apud hoiem
tēperate complexionis. et inue
nies oleū rosatū vehementioris
frigoris ꝙ oleū. Veritatē non ē
ait fortis frigoris. ꝑ ē ꝑm ꝙ de con
suetudine mea ē vt nominem quāt
ipm sit in gradu p̄ et longitudine
pnā rez. que infrigidet corpo.
Sicut ꝙ aqua alia ē que ē tem
perata mī calidū et frigidū vltimo
tempamento/ et alia ē que est
vehementioris caliditatis ꝙ tē
perata/ aut vehementioris frī
tatis ꝙ ipa. et non licet nobis in
diuidua/ ea q ē calida et q ē frī
absolute/ similit itez oleū est ex
mediocribus quaz complexio est
complō media Rose vero cōplō
ē complō frigor complōc olei. ꝑ
nō ē superfluitas eius sup ipm
multa. Vez frigus eius ē frīgus
tepida/ sicut dixi ante Et seme
lini itez ē in hug ordine in tepo
re sue caliditatis Vez mī ꝙti
tate grossitudinis eius et mī aqua
rosatam non ē dia parua. qm
aqua rosata ē subtilis multe sub
tilitatis Et signū frigidi sup illd
ē velocitas exsiccationis rose. et
ꝙ pentus non ē ei dissolubilitas. et
qm odor eius vincit super odores
alioz oleoz aromatizatoz. et ro
sa non fiant hoc mī qua p̄cedit
et implet meatz p quos odorat
odores. et illud qua antea ꝑ per

fluemat

ventus odorū illaz rez et pro
fundet m̄ bālasm / antecedit
odor rose. et pcurent et pro
fundit et replet vias ālzaia
sm ¶ Camomilla vero ē m̄ sub
tilitate sui ꝑtis qua rose. ꝫ vtus eg
m̄ sua caliditate ē vtg olei. qm̄
caliditas eius ē vehemēs caliditatis
tis aīal' tempatu ¶ Et ꝓpt' illd
fit q camomilla confert lassitudi
plus oīb alia medicīa conferat
ei. et sedat dolorē et mollificat
membra extensa. et lenit res du
vas / qm̄ eaz duricies nō est multa
et resolut res spissas. et remouet
febres que sunt absq apatem
visteribo. et ꝓ'e que ex ishs fel'
bo acidit m̄ humoribo colericis
et a spissitud me cutis ¶ Et ꝓpt'
illud posuit eā sapientes egipti
vnā ex rebo que appropiāt sanc
fitus eoz que sanāt soli. et vide
runt q ē medicīna conferes oībo
febribo ¶ Zz tm̄ non verificantur
in hoc qm̄ camomilla non libat
m̄si ab illis febribo quas dixmus
tantū ¶ Et non liberat vtez ab
illis febribo m̄si qm̄ adm̄strat
uam confirmata m̄ eas digestione.
¶ Dez ipa aū hoc confert rdig
febribo alus oīmbo iuuamentū co
uemens. e. febribo ardentibus
a putredine colere mgre / et ar
dentibo a putredine flatus / et ge
neratis apātibo ardētibo m̄ vi
steribo ¶ Nam camomilla m̄ ishs
febribo etā quando adm̄stratur
post cōfirmationē digestionis cō
fert iuuamentū fortē valde ¶ Et
ꝓpt' illud factu ē ex rebo vehemēs

sedatiuus et lenitiu
ratione vistez / que sut m
oribo inuarb veteris ¶ Et
quide dixerūt q seme lm̄ sitis
ē itez. et ē p vitā meā lenis
bisteza que sunt rebo p
rarb. vezptm̄ ē minus
q̄ camomilla. qm̄ sunt
uum q ē mīoris caliditatis
momilla. et ē aū hoc gros
ea ¶ Et rosa non ē ꝓpt
vrisq m̄ illo. ꝫ tm̄ ꝑm tepor
sue caliditatis et subtilitatis
e confert apātibo calidis ard
bo m̄ visteribo iuuamentū m
tū ¶ Dez sciptuatas que est
m̄ ea notet modis multis. et
ꝓpre m̄ loco m̄ quo confert ca
momilla p hoc q rarificat
mēbra spissa / et q lenit mēb
dura et mollificat mēbra tesa
et illud ē qm̄ sciptuatis ē con
traria ishs opationibo / et sius
smilibo ¶ m̄ hora aut augme
ti apatū calidoz et actiōm
coz / et ꝓpre illoz que ex eis sū
m̄ mēbris extremitatis / rosa est
laudabilioz q camomilla et
melioz. qm̄ ista apata m̄ hac
hora mdigent caliditate tepi
da et sciptuatate parua. qm̄ a
postemata calidi non mdigent
m̄ ꝓncipio sui m̄st medicīna
que sciptuatē faciat et ishm
et m̄ hora sue astensionis et
augmenti sui medicīna m q
bo sit tepiditas et sciptuatis
parua. et m̄ hora sui statg me
diocris tempeiate caliditatis
et mdigent m̄ hora declinatōis

sue medicine fortis caliditatis et ro[illegible]olucionis. Et ego dicam omnes has res simone luxore in libro de regimine sanitatis.

Nunc autem redeo ad illud quod [illegible]di.

Capitulum vndecimum. Quod medicine recedentes a temperamento quoque calefaciunt quoque infrigidant et quoque consumant corpora sicut et hoc secundum diuersitatem corporum quibus applicatur. et quomodo si cui medicina calida vel frigida inspecta mutetur medicina tepida nomen erit magnum malum neque bonum. et si aqua frigida vis facere tepidam adde ei feruentem. et si corpus lapsum vis reducere ad temperamentum adduas ei medicinam lapsum ad contrarium.

Dico ergo quod medicinis recedentes a complexione media recessione medie parum ad duas extremitates quoque nuemmodo calefacientes. et quoque nuemmodo infrigidantes. et quoque nuemmodo eas neque calefacientes neque infrigidantes secundum corpora secundum illud quod sunt et vere est ex eis quod auditur ipsis ex hoc. Et illud est quando aqua tepida et urina existat homo in balneo frigido et existat aer ille cui aduenit frigidus vel hiemalis calidas. Si quod diuersitas disponit recipientium impressione et diuersitas dispositionum in eis est causa quare operans vt operatio eius [illegible] secundum similitudinem

vnam tunc iam manifestum est quia neque rose neque olei neque camomille neque semine lini neque aneti neque farine fenugreci neque farine tritici neque alicuius reliquorum aliarum quarum complexio est media vere aut declinans a medio re[illegible] est quod declaratur ex operatione semper res vna et eadem cum corpora non mutentur in hora sue sanitatis secundum complexionem vnam et eadem aggregante ea omnia. neque extrinsecus coquente et quoque egrotante vna et eadem mutata est oibus eis. Et propter illud nemo quod oleum rosarum cui sit eius complexio complexio media mutatur et interficitur aqua rosarum nisi quia est minoris caliditatis quoque oleum et bebenennonis caliditatis quoque aqua rosarum per reportem sue caliditatis extinguit et infrigidat caliditatem capitis cum aduenit caliditas solis aduentiua. et calefaciunt caput cum aduenit frigidus calefactione temperata quoque non habet in operando caliditatem tepidam. Et propter illud fit quod balneum calefaciunt corpora quibus aduenit frigidus. et infrigidat corpora quibus aduenit calor bebemenis aduentus. Et per hanc causam si tu premissas cum medicinis de propietate quarum est ut infrigidant aut calefaciant medicinam temperatam non aut in illo opere malum magnum neque bonum aut sit quantitas de qua auferetur. Quum caliditas tepidum quod occurrit membris que infrigidata sunt non sufficiat nocere eis neque est ei possibile fanare eas. Quoniam

caliditas tepida q̄ obturat me
bris que infrata sunt / nō suffi
cit nocere eis / neq; ē ei possibile
sanare ea ¶ Quoniā ōe mēbz
quod sanat̄ per mediciā non
perdit̄ nisi ex superfluitate aliq̄
equalitatē · q° ipm per hāc
cām non indiget re
temperate cōplōis
primo re aliq̄ complō superfluat m
contrario partis sup quā superfluit
egritudo eius ¶ Et ppt̄ illud q̄n
vis ponē aquā frām̄ temperatā /
non oportet vt p̄misceas cū ea
aquā temperate complōis · et si
nō ponēs aquā p̄ mixtā ex vtr̄is
q̄b simul tepidā tepore paruo ·
immo nō oportet vt p̄misceas
cū aqua frā nisi aquā bulliente ·
¶ Et ē necessariū ut sit superflu
tas caliditatis huius aque cale
que p̄misceatur cū aqua frā / sup
caliditatē aque temperate / do ner
reducat illud ad equalitatē p̄ter
superfluitatē frigitatis aque cū qua
p̄misceatur sup equalitatē ¶ Ma
illud quod ē frig temperato pau
puent ad complōez mediam
p vē que ē calior pau tēperato ·
¶ Naq; quod ē frius multū tēperato
p̄uent ad complōez media p illud
quod ē calig pau tēperato ¶ Imo
si corpus indigens medicinē ē
frig multū temperato tūc oportet
necessariō vt sit medicina que
sanat ipm calidi- multū tēperato ·
et si corpus ē frig pau tempato /
tūc oportet vt medicina que sa
nat ipm sit calior pau tēperā -
to ¶ Et prorsus duo p̄monem

Nota si habeas frig

Nō debes expedire p̄ remissione caliditatis

bim / qua oportet vt sit
tas declinationis mediu
sanantis egritudinē a
to p̄ter declinationē cor
infirm ab equalitate · et
declinatio medicine
equalitate ad contrariū
ad quā declinat corpus
sanatione · nam si fuit de
medicine ab equalitate ad
ad quā declinat corpus infi
mi / non suffiat medicina adu
quo indigetur de resolutione
complōis corporis · q̄n com
plexio eius est equalis cōplōi
illius equalit̄ · quare non nocet
ei neq; confert ei ¶ Et si fuit
declinatio medicine maioris in
mōz complōis corporis declī
nis ab equalitate / tunc ipa p̄
caldubio alterat corpus quod me
dicatur · ei cui ¶ Verūptn si est
maioris declinationis p̄ ipm
nocet ei · et si ē minoris declī
nationis p̄ ipm / tūc ipa pro
caldubio confert ei p̄ non sa
nat ipm ¶ Et ppt̄ illud q̄n ē
egritudo corporis frā et ē ca
liditas medicine tepida tunc
ipa procaldubio confert corpi
infirmo · Verūptn non redu
cit ipm ad temperamentū ñle ·
¶ Et q̄n non reducit ipm / tunc
non sanat ipm ¶ Et similiter
vtq; si egritudo ē p̄ frigidi
tatis vtra ut corpus non p̄mu
tet̄ p ea a caliditate tempata
que ē ei per nām / nisi ad aliq̄
caliditatis tepide / et medicina
ē frigida / tunc oportet nō

...ma

...det per medium fritas
... quare notet illud.
Et similiꝫ si etitudo ē vehe
mentioris calitatis ꝙ complexio
... tunc medium similes
...fuant ea et faciāt ea re
...re ꝑm dispōnem sua Et
medium que sūt calidiores
addūt in caliditate eius
et medium que sunt minoris
caliditatis ꝙ ipa minuit ex
caliditate eius Verūptm non
...iunt ea sanatione completa.
Capitulū .xx. q error sepe
dit in nōie calidi ꝓpt̄ea q
tempatū dicit calidū et
remisse frm calidū et dcīmas
ad caliditate calidū cū tem
peratū debet dici cōmixtū
et dcīmas ab hoc ad supflu
itate supfluū. et causa erroris
ē medium tempate vel pa
ū elongate a tempamento
non equaliter immutant ome
corpa. ideo corruptus ē vsq
nom et sna vez. et siki ē in
sigo et hūdo.

Et cū res sit ꝑm q
narrauimꝰ ꝓpatur
nobis hic utez mo
dus cōmunitatis in nomie q
non cessat inuenīri in ombus
dispōnibus nris que nobis tū
cōmisantur in eo Et cadit
in ipo error ex modis multis.
et illud ē qua nos nominamus
multoāes vē tempate cōplois
calida sicut noiamus balneū
tempatū caliduꝫ et vē ebiū
... fri ē ita. et nominamus utez

quod non est multe dimmutionis
a tempamento caliduꝫ et impedit
cū istis duobus utez in noie calidi
de quod ē maioris caliditatis q
tempatū Et si nos uteremur
nombus ꝑm veritatē et pstituta
one exquisita non nominaremus
tepatū calidū ꝑ cōmixtū. et
noiaremus de quod ē declinatū ab
hoc tepato ad supfluitatē supfluū.
Et si iam declinaret ab eo ad
caliditatē nominaremus ipm calm
plus et minus. et si declinaret ad
frigiditatem nominaremus ipm frīm
minus et plus Et ꝑm hāc sili
tudinē estimo q si nos faceremus
vē noia ꝑm suas veritates noia
remus quasdā mediocritates com
tas et medias sicut oleū. et noia
remus que ex eis essent caliores
istis calidis sicut fenugreū. et
que essent frigidiores frigidis sicut ro
sa Dez ea que quotiens homines
ad hoc ut non vtamur nombus
ꝑm hūc modū ē qm corpora
ea non mutant cū medicinis q
sunt sicut rosa Et illud ē qm m
uenimus medicinas quarū frigidas
ē sicut frigidas rose et medicine que
sunt frigidiores ea in quibusdam cor
poribus pcepto non imprimēt nec
alterare complexionē. et in qui
busdam imprimere et calefacere
etiam Et ꝓpt illud putauerunt
q non ē rectū vt consideret q res
calefaciant deinde nominent eam
frigidam sicut si homo in hieme ti
gat aquā putei manu sua et
sentiat ex ea tepore et noiet ea
frigidam Cum ergo corrupti

BIBL ACAD MED

Let super homes per hāc causā
sus nom corrupta ē p illud
ibez sīa rez sup quas sig'ficat
noma cōfusa ¶ Et similiter
utez est dispō m sico et hūdo.
qm postq confusa sunt noma
sgnficatiua sup ea cōfusa ē p
illud utez sīa mtemoīm et re-
z sup quas sig'ficat illa noma.
et dīa rē sicu et hūdu post pau
lulū cū nes compleuerīmo rē
calidi et frigidi. nīa de illo qd
volumo dēt̄mare hmg rei nō
remansit mḡtū estimo res mlta
cū iam ostensum sit et certifica
tū q non ē mz si vna medīa
effīat m cor-porib⁹ duīsis duer
sas opationes. quare queda cale
fiūt p ea. et queda nifiantur
per ea. et queda. et queda neq
calefiūt neq mfiantē.

¶ Capitulū .x. q iudicū parti
culare de mediona q ē calida
vel frīa respectu corporis aug
dispō ē hec dispō vel hec ē fa
cile. ꝑ Vle iudicū est difficile
nisi condīno ponat² sup quā fī-
detur .s. q mediona non dicat²
ve calida vel frīa sicca vel hūda
respectu corpoz quoz cū. sed
tempata. et gradiat² penes
recessū ab illo.

Et si consideres res par
ticulares in p̄mis et
in p̄mis fiet tibi leue
vt dicas ꝑm semta resolucoms
q hoc cozpo aug dispō ē hec di
spōsitiue qm mediat² cū oleo ro
sato ꝑuat sup ipm cōplexionem
eius ¶ Et corpo tuo dispō ē ita
quando mediat² cū eo
facit ipm. et qm media
cū eo corpo aliud tuo d
ē ita mfrigidat ipm ¶ Si
udicas sup xtute eius
vle fit difficile tibi nisi d
p̄po ēe om et condicio
qua salutes ꝑmone tu
Et det̄mīao quide et co
no m hmg sit qm cū corpo
hom m complomba sua q su
sup ea ab mino sm esse et i cō
plexiomb⁹ quas requirit ꝑ
ciate et ꝑpt consuetudīne su
quas aurit esse hom m regi
eoz et ipoz anguistiomb⁹ et
cōsuetiomb⁹ coz sūt duīsi du
sitate multa valde oportet nīa
vt vna et eadē mediona mp
mat m eis mpssiones duīsas
¶ Et illud ē qm si tu compa
hoiez iuuenē complois calide
p nām multi laboris cū hom
fie complexioms m nā iuue
nis mt vtiosq de duīsitate rē
non mīozē ea que ē mt vnā
mediona multe calefactoy
et mt medionas frās ¶ Sīa
gf m q ē homo medius inter
hos duos: qui non tessaut
m nā sua a p̄mordio sm esse
tempate complois ēe. et iam
assuetq ē m regmīe suo et cō
dicione sua consuetudīne qua
cōsuat² eius complo ꝑm q
oportet. deinde pone ista cō
pora m cūa tua. et aspi
te m eis m consideī ad quod
coz ōportet te cōferre
et nomines mediona ꝑm

mixtum quod constat ex vnius
salis aliquidum aut sicum
siccam aut humida · ē · an opor-
tat te intendē in illo / ad illud
quod ex eis est tempate com-
plexio valde / et ē vna media
aliqua corpora omia · an
corpora que sut distepata
et no cōmixta et non det̄mia-
ta / quoz numeroz ē numeroz
que nō numeratur · Illicio
aut videtur q̄ in hac electione
nō oportet te vti cōparatione
mis ipm / et mis illa · nam here-
res in qua non est nām aliqd
inquisitionis et considerationis ·
et res in illo est manifesta apd
illū au ē aliq̄ illū vtis · ē · qz
comentū tibi ut ponas cor-
pus eo quod occurrit ꝑm rec-
titudinē et ē vnū singulare sim-
plex regulā sitp quia feras to-
tā rē reliquoz corpoz aliorū
Et cū res sit ꝑm hoc tū po-
namq corpq cuq dispō ē her
dispō canonē et regulā xtis
tribus mediocritatibz · et illā ex
mediocritis que generat cali-
ditatē sitem caliditati cōplexi
huiq corporis / nominabimq te
perate complexionis · quibus t-
uenamq ea visibilit calefac
corpus semis · q̄n aduenit ei
frigus calefactione manifesta
et que calefant huiq cor pus
aut infrigidat ipm nominabimq
ipm ꝑm operationē eius · nā
si calefecit / nominabimq ea ca
lida · et si infrigidat ipm nomi-
nabimus ea frigida Et ponamq

longitudinibz hanc mediocri
et retractionem eaz ab illa complexe
tempata / gradus et ordines qbz
declarentur illud quod volumus ·
Ponamq tm̄ primū gradū et
ordinē et declinationis ad frigidi-
tatē additā / gradū et ordinē in qui
pominq hominem aut olei ro
sati Et gradū et ordinē 2m
frigoris eo / in quo pominq ipm ·
Deinde ponamq gradū et ordi-
nē 3m et ei donec puenamus
ꝑ ꝑmonē ad res que sut in vltio
frigiditatis · ē · usquequo et opiū
et mandragore · et huiusmodi Et
ponamq itez declinationē ad ca
liditatē gradus et ordines · frī
primus sit gradus et ordo in quo
sunt anetū et fenugreci Et
2q gradus et ordo sit ille in quo ē
illud ex mediocribus quod sequit
illud in caliditate calidius eo Et
inde ponā ordinē et gradū 3m
ei donec puenā ad mediocras
que aduruit Et ꝑm hāc solitu
dinē nutrit res in mediocribus que
humectant et exsiccant ·

Capitulū xj · de necessitate po
nendi mediocras in gradu et q
aptior ad graduandū eas ē ex
perimentū · et de diuersis in re
sidua libri huiq et in alus sequē
tibz libris ·

Incipiamq sitez a te
perato · deinde secundū
ipm cū gradibz et or
dinibz donec puenamus
ad finem vltimū · hāc et sua indi
tionem in libro de regimine sanitatis
necessitate non parua Vnio

si eligimꝰ vt dicamꝰ veritatem
dicamꝰ ꝑ qñ ho non detꝫminat
hāt detꝫminatiōē m libro suo
ēt ad hoc vt noceat lectori su
bm magis ꝙ iuuet ipm ¶ Plu
res em medicoꝝ qñ inuenit ex
ponē xtutes medicinaꝝ cōposita
ꝝ aut xtutes medicinaꝝ siplicꝫ
errat m ullo ꝯ spēbo errores et
adiungit ad illud et addit hāc
spēm que ē maioris nocumenti
spēz errores ¶ Et illud ē qua tu
muems eos qñ narrat m libꝫ
suis medicinas salidas rememo
rari aneth et fenugreca et atra
menta et calas ¶ Et qñ narrat
medicinas fiāt olei rosati et ma
dragore et usquiam ar si fe
nugreū esset ꝓinquū calta aut
olei ros ꝙ xmū usgamo et nō
sūt inter vnūquodq̄ horꝝ duoꝝ
et suū compar ordines et qꝫ
dā multi m quibꝰ migrediunt
medicinē se iuicē ipis ¶ Nos at
inquirimꝰ qtū nobis possibile
ē illud vt ouet famꝰ manus no
stras ad hoc opus ai eo quod ē
sup illud de nobilitate qlitatis
et difficultate conamin ¶ Di
stinguamꝰ ꝙ ꝓpꝫ ipm has inē
et separemꝰ inter quos ꝙ tēdꝰ
et ordines aliquos et rememo
remur que medicine appropinquat
ad mutē m xtutibꝰ suis et que
elongant ab mutem m xtutibꝰ
suis ¶ Et fiāt illud pcipue ꝙ ponā
experientiā niām complonii ex
et nim audiui sup eas a se
mone sufficiente sunt iam po
sumꝰ illud m eo quod pret nit
multotiens ¶ Et ites me
via ē ex experientia et iudi
est manifesta detectu ꝙ ē m
strodum m fine custodie se
fine vltimo securitatis
thi ē longi spāti labo
multi laboris nobis om
volumꝰ mede ꝓ ea et
m ea donec perueniamꝰ
ea ad complementū nre vol
tatis ¶ Si vero qui vult leg
hūc libꝝ non ē via ad hoc
fiat prudes per hāc re et visio
nem m ea ex aliquo modoꝝ n
isto modo experiente et meslo
ne huius vie qua possibile est
homm uiquiē illud quod stat
m loco oculi visu m sua xtutf
¶ Et ꝓpt illud visu ē mihi ut
adda m hoc meo tractatu to
tū quod remasit sup me de ce
rez que sūt m libro sue xtutū
medicinaꝝ simulariū sunt in
dices et elementa donec com
pleā illū ¶ Deinde dicā m hac
tatu etc xtutes sapoꝝ qm a
mas nris tam visum ē illud
¶ Et dicā m tractatu quito x
tutes 2as et sunt xtutes fide
composite m oībꝰ medicinis
fmone vl ¶ Deinde dicā
reliquas tractatibꝰ alus xtu
tes augꝫ medicinaꝝ.

¶ Capitulū d. xij. ꝙ multe
medicinaꝝ apparentes simplices
ad oculū sunt ꝑm nām cōpo
site. z qmꝫ ōtria hmt xtutes vt

apparet nullus exēplo
t m primis de eo qd
remansit sup nos

1 ꝙ sanguinem ad
trua.

et ꝺ mdicꝫ omm re remaſit
ꝗ multotiens compulſ
to hoc vt faceremꝰ aure
moratione eus m ꝑmoc
Veriptꝫ non cõpleu
expoſitione diſponꝫ m
et ẽ ꝙ ꝑ⁹ vnaquaꝫ om
mazꝫ aug ẽ het vna ſit
m ſpeculo oul vna ſimplex
ſingularis tꝫ m nã ſiu ꝑ m
plurmũ ẽ compoſita Et
fortaſſe ſunt m ea virtutes cõ
ualde ſicut Xtus ſolutiua et
Xtus conſtrictiua et Xtus rari
ficatiua et Xtus mſpiſſatiua et
Xtus que conglutinatione facit
et Xtus que abſtĝit et Xtus q
extẽdit et Xtus que molliſicat
et Xtus que mgroſſat et Xtus
que ſubtiliat et reliqueXtu
tes gratie ꝺẽs ſicut onda ꝺ
m eo quod ſequit Et nõ eſt
mhoc aliquid amniratoms
q muemamꝰ m vna et eaꝺe me
dicinazꝫ ꝑ⁹ appropinquanoꝫ hazꝫ
Xtutũ m eis virtutẽ que cale
faat et Xtutẽ que mfrigat et
Xtutẽ que exſiccat et Xtute que
humectat et Xtutẽ ſubtilẽ et
Xtutẽ groſſam Et ſi Xtutes
ꝑme actue non eſſẽt ꝑmixte
hac ꝑmixtione non ꝑmſcerẽt
Xtutes ſcẽe que ſũt poſt eas ad
mutẽ ꝑm illã ſilitudinẽ Ver
bi gratia ſi ꝑmſcuerꝰ ſucũ ſu
mach cũ melle conſitebrmꝫ ꝙ m
re ꝑmixta ex Xtibꝫ ſimul eſt
Xtus que facit ſtipticitatẽ et
Xtus que abſtĝit ſimul et Xtꝰ
ſoluens ventrẽ et Xtꝰ conſtringẽs
ipm Dmplus ꝙꝫ conſiꝺ
uerimꝰ m relactis non conſtate
bmur ꝙ m eo ſint iſte vtes ꝙꝫ vir
tutes .6. Xtus ſoluens ventrẽ et
Xtus conſtringẽs ipm ſicut cõſi
tebrmur illud m medicina ꝑ
mixtũ ex ſucco ſumach et melle
hoc ẽ ꝙ⁹ ꝺemoſtrẽt ꝙ lactis a
ꝙcitas ſeparet ab eus cal cum
te ſtale Et oẽs hoies cõſtitẽt
ꝙ aquositas lactis et ẽ aqua raſci
ſoluit ventrẽ Et ꝑ⁹ illud factu
ẽ ſua ꝙ in lacte ſunt ꝺue Xtutes
cõtrarie Nos vero obedmꝰ ad
ſuſtipiendũ illud ſtale et illud
ẽ qua ſi nos expreſſermꝰ ipm
et biberꝰ expreſſione eus ſoluẽ
aut potauerꝰ ipm cũ melle
muemꝰ ipm viſibiliter ſoluere
ventrẽ Dez ꝑ⁹ ea ꝙ nos non
poſſumꝰ comedere feces eus in
Verifimbmꝰ ꝙ corpa eus nõ con
ſtringat ventrẽ Veriptꝫ qu
nitendit ad cale et decoquit
ipm ſicut ẽ ꝺende ſindit aquã
ꝑnã m qua caulis iam proiect
ſuũ ſuctũ et ẽ ꝺectus et effudi
tur ab eo ꝺende ſinditur ſup
eũ aqua alia limpida et coꝗt
eũ vice 2ª ꝺemꝺe extrahit ipm
ex aqua muent ſuctũ caulis
ſoluere ventrẽ et ipm corpus
eus ſtringẽs ventrẽ ꝑ⁹ re ſi nõ
fuit contentꝰ ut coquat eũ ꝺuabꝰ
ꝺectionibꝰ tantũ ꝑ tribꝰ ꝺectio
onibꝰ aut quatuor et effundat
ab oꝝ ꝺectione eus aquã in ꝙ
coquit ipm et renouet eus aquã
alia Et illud ẽ ꝙꝫ ꝑ⁹ to plus
egrediat ſuctus caulis m aquã

1. non ſoluens ventrẽ ꝺectionẽ plurã lactis parata nõ ab oꝝ butiro ſtate et ſ ſtate.

ī qua decoquutur/ fit aqua eq
plus solues ventre et fit fex eq.
et illud quod remanet de corpe
eius post expressionē suam ab eo
vehemēno sm mistē ventre ¶ Et
smilr ē res m acri ¶ Et hor ī
omibq holeribq/ m quoz suavis
ē acutas aut saurantas aut salse
do ¶ Et m sapore lenis vez ꝑ
ius sit sliptatas/ tm m eo ꝑm di
sposionem est de hor aliquid. et
illud est qm aqua m qua decoq
tur lens solut ventre. verūm
her aqua ē res tyossl sapons. et
illud ē qm est rēs que ē sicut me
dicina que ē pmixta ex re m qua
est bona acutas et m qua ē sliptas
L̄maca aut marme qm decoquūt
cū aqua ꝓpt̄ea ꝙ ius eaz ē salsū
salsedme pura solut ventre Et
tu scies veritatē hūg quod dicoti
cū experieris illud per expmen
tū ita ut coquas l̄macas sicut
coquūt caulis ¶ Et ius ptalli
antiqui vez solut ventre ve
rūm caro eius stringit ve
tre ¶ Et nos inuenimq has du
as X̄tutes vez m corticibq eius.
sicut m sapore hoze corticū sūt
duo cōtrarius. et illud est qm sicut
sliptatatē et mordicant ¶ Et
ipi loco sue sliptatatis manat
vlā/ que cadunt m carne sicca.
¶ Et ꝓpt̄ locū sue mordicationis
destruit et consumit cū re ter
mula Et si bibant solūt ven
tre et non constringit. pmto
cū. et illud ē qm illud quod est
m eis de X̄tute solutiua/ vincit
illud quod est m eis de X̄tute
sliptica. sicut si re
sucū sumach cū sero
fiet res composita ex
simul solutiua et no
cōtrarie ventre. ꝙus sliptica
sapore su sit magis
¶ Et smilr vez multe
dicms solutius dantur
poni cū corpore atom. et
cultat. a bibente hor ꝙus
eaz. et non offendit ex eis
msi opacones eaz tantū
¶ Et ex eis sunt medicine
multe que dant m potu
cū corpore ductili. et medicine
alie cū ꝙmo mrti. aut ma
stice. aut re alia ex rebus
bonis stoco m qua est sliptas
tas. vt occultetur sapor me
dicine a gustu. et non abho
minetur eam homo/ et subri
tatur cūa eo ex ea mng. vez
ꝙus medicine sliptice vincat
et submigat ꝓ sapore suo ꝙ
tatē medicinaz solutiuaz/
tm ipe multotiēs m reliquis
X̄tutibq sius sunt victe ¶ Et dō
ē qm multo rerius ꝓparat bi
ī l̄mgua non mīpmat insi
sibā cuius ꝙptas ē plus. et
nō appareat opacio msi X̄tu
tis que ē fortior et vehemēcior.
¶ Et ꝓpt̄ illud qm pmistetur
sibā cuius ꝙptas ē parua
X̄tus eius in sibā vehemē
cū alia multe ꝙptatis debil
X̄tutis/ mouent cū homo qm
sumit ea ꝙ occultat. ab ea
sapor illius sibē parue ꝙp
tatis. et appareat de opacione

plus ꝙ illud quod appa-
ret [illegible] alui. Et iste fit
ex quibus multotiens mira-
tur homines: et putat ꝙ hec ē
nota .b. quales res po-
nit sapores solutos sicut aloe
et cortices eris: et eos vsti
Et dicit ꝙ oporteb at vt ac-
cidat ex eis contrariū huic .b.
vt scilicet ingrossent ventrē magis ꝙ
vt soluant ipm et fluidū fi-
eret. Et cū homines videt-
u atomo misceri stamoniā
et solui, mirat3 aliquib⁹ cur
mde ꝙnus atomū sit sufficiēs.
Et si homines contenti essent
in hoc et ponent illud sem
tm ad sciendū hoc capitulū
fieret eis finale mētū esto ꝙ
verum est3 ꝙ res in aloe ē hec
inde res: et ꝙ in eo ē xtus co
posita. Et si possibile est no
bis ut diuidemus aloe et disti-
nguere mus illud quod est
in eo ex illo quod solut/ et
ex illo quod ē in eo non solues
sicut possibile ē nobis tale fa
cere illud in lacte et caule et
rebus aliis multis nō mira
mur ex hoc ꝙ nos possi
bile sit nobis facere illud alio modo. Et illud ē quia
ꝙn nos abluimus aloen ablu-
tione optima/ fit aut solues
ventrē debilit3: aut nō solues
penitus. Et accidit hoc idem
in cortibus eris et in eis vsto
Et cōtinuata ablutione am-
bos exquisite: deinde exprimus
simul vtrumq; et mucum ca-

ambo solue solutione debili in
hoc tm ꝙ illud quod mucemus ē
gustu hoc duos de sapore mē
quando nos gustamus ea vtrumq; ē
significans ꝙ virtus ambor ū
ē composita ex mixta. Et si gu
stus om̄ mediocriter que sufficiēter
fuit esset gustus noster non
quedā comederet3 et quedā sta
ret stationē mediocrē. ymo nō
diuisimur nisi in multitu
dine sufficiens et eius parua te
nuitate. Et nos non mucemus tē
in eis ꝑm hoc. ymo mucemus vi
sibiliter hāc spēm sufficientis su
auē quem ocurrus et hāc hor
ribilē et refugibilē sicut horri
bilitas mediocris. Nā sufficiens
piros et pomos et granatos
ē sufficiens suauis. et sufficiens
cortices eris et aloes est horribilis
similiter horribilitate mediocrē. hoc
ē ꝑm ꝙ sufficiens mediocris cor-
tex eris est minor sufficiente
atom. Oportet ꝙ mē ut ca
m hoc ꝙ gustus refugit cortices
eris/ et abhorret eos/ non sit ve
hemencia sufficientis eius. Et
hic sit res alie multe ex rebus q
coeduī3 que sunt vehementiores
sufficientis ꝙ aloes/ et cortices e-
ris vsti. Res ꝙ in ꝑmixtione sb
stantie sufficiētis in eo aug via est
hec via in qua sba alia/ ē mani
festa et detecta in rebus aut a
liis in quibus illud ostenditur
occulte/ oportet nobis ut sciamus
illud p cōparationē. Et nō ē co
uenies nobis vt putemus ꝙ res
fames sufficientē in aloe sit res

·1· lectio manuscripti huius

BIBL. ACAD. MED.

alia a re faciente ea m atomo. z illud ē qm̄ nō oportet vt sit op ano augz sapoz qua effiat p diu. sua m ombo cū poribus mīs res vna. et non est hoc ne cessariū m sīptitate tantum. sed m ombo relinquūt tm stibo. Dez ppea q nō est aliquod de habentibo sapozes puri sa poris vere. neq aliquod sapori q non admīstrant sapores. In his fiūt opationes sīptitatis rez sīptiaz duāt sm diūsitate spez operationis. Et illud ē qm̄ opano zārū. est pret opa tionē cozticū evis vsti. et pret operationē movi. aut galle. aut corticū granatoz. aut atomi. aut aluis. aut sumach. Et opano vnoq haz medicinaz vtez est preter operationē de terius. Et esset iudex melius illi quos ipoz audaria pduxit ad hoc ut iudicent sup opationem medicinaz sīptiaz p ve vt ponerent sm̄one sui sm̄oes vtes m sīptitate non m vosīptiū. Et illud ē qm̄ res sīptiū nō euadunt ai sīptitate sua. q̄n sit aut acuta. aut calida. aut viciosa. aut dulcis. aut amara aut salsa aut acetosa. Sīptitas aut ipa ē m horis ombus res vna sm illud quod ē. et sili dubitedo salsedo. et vnaq̄q relinquit sapoz. Et si sint sīptitates ē res vna simili sīptiū esset vnū. esset se per eus opano vnū. Dez ppea q cū hoc q ipm̄ fiant sīptitate. inueniunt m eo qualitates alie non paure. fit q [illegible] per aliū illud semp [illegible] illis qualitatibus. Et ē manifestoz m hora [illegible] alia horā p qualitatē sme qualitate. et ē vnites sup ordinē dispōnē cōpositū au [illegible] Inde ē q quāq inueniat et lentē et caule visibilit busd̄ humoribus soluē ventre. et dīa cam ppt quā non [illegible] vt sit vna ex qualitatibus me dicine quecūq qualitas sit ano opano semp apparebit m vnoquoq corpoz m eo quod se quitur. Hic aut ego intendo rememorari eus quod ē ex opanombo medicine. vt nūc exquisite inuestigemus sup ho mine credē m oī dispoē medi cinaz p contrarias qualitates et vtutes. cū hoc q hoc ē res m qua necessaria ē mīssio et considīano multa et dēt iam non pauca. q̄nus quidā hoīes putent q res m mutatione qualitū et vtutū que sunt contrarie aduicē fit faulus z leuis. Unde est q oēs mei sm plurimū narrāt q sīptitas ē contraria solutiom. sz due nō sunt contrarie. sup ego ostendā illud qm̄ pausso m hoc libro. Hic vero iā michi preparat lucrū quod non estimauī. et ē quod colligitur et declarat ex isto meo sm̄one. q si homo ponēt q iste due opationes sunt ōtra rie. non consequētur ipm̄ ī

sīptiū .e.

co quod negatur:
et [illegible] est pos
[illegible] aggregetur in suba
[illegible] qualitates
[illegible] ¶ Et tum esterius
[illegible] de esse sucroz in eo qd
preterut q in eus est res q
[illegible] valde. et res leus valde
[illegible] alua 3a pmixta olei su
¶ Non e q in my s in sucro
[illegible] sua sit res grauis valde
[illegible] amurca olea et fea vnq.
et res leus valde aug opacio
e operacio eius quod natat
sup vniuersas sucroz. et res
alia tua similis ei que bul
lit in sucro vue: et res alia ci
ta. et e aqua rose inuida pura,
in ista tria que diximus sit
superfluitas ¶ Et reliquus suc
us omibus audit vt arefiant
et putrefiant et corrumpant
pret oleu. et mel. et vnuq.
ipa em morant tpre logo.
¶ Et ppt illud nos no stamus
stacione manifesta in reliq
sucis sup spem augis hoz tu
superfluitatu ppt ebullitione suc
e et disgregone hoz superflu
tatu abmuse. imo nidiget
ex nobis vnusquisq sucus
in principio vel aliqua decoc
one: et vt permaneat cu eo
aliquid aliud ex istis sucis q
non corrumpat ¶ Unde e q si
nos voluerimus conservare su
cu rose tunc non oportet nos
ipm nisi permiscamus ei mel
aut decoquamus ipm cu oleo
aut [illegible] nisi sunt esti

oleo
ipo ¶ Et fit quide hoz finale cu
intelligat p via sufficiente q
sucro vose sunt ista quatuor
qua. s. ipa suba sua et superflu
tates tres. et ppe cu sapor rose
non sit sapor vnus singularis.
imo in sapore eius est sciptua
tas qua tu cognoscis cu tu ma
suras ipm: et in eo cu hoc est
dulcedo et amaritudo et sile mo
diranom pue ¶ Et si homo no
muemret in sapore vose tactu a
liquo hoz christum cet in eo bn
q inuent aqua rose q sapor
eius non e in fine sciptitiis
sufficiencia et ultima ano p qua
intelligeret permutacione alioz
sapoz cl. et illud e qua si cet
sciptia tantu esset in ultimo
sciptuatis ¶ Cu q no sit in
ultimo eius tuc sciptuatas sola
no e vere in eo. et illud e qm
sciptuatas necessariu e ee ali
quid ¶ Cu q tu pons ee eius
tuc qm estimas ea in re aliqua
singulari sola oportet necessario
vt sit sciptuatas in illa re pm ul
timu quod est. sicut si e in cor
pore aliquo caliditas tantu e
corpo illud calidu in ultimo
quod e. et illud e qm ultimitates
non frangut et inuenut in
pli q eoz qtia eius amsset.
¶ Capitulu xm. q contrarietates
que audit in corporibus simili
u paritu procedut a pmis qli
tatibus. et que audit in corpibus
dissilu pnu a saporibus vt do
cebimus multis ¶ ex em
plis.

In corporibꝫ igitur ſi-
milibꝫ ꝑtibꝫ nō acci-
dit omnia que accidit
ex contrarietatibꝫ et diſputabꝫ
m ꝑmis et ꝑtim̃ miſt ex caliditate et frigitate et humiditate et ſiccitate ¶ In corporibꝫ aut̃ diſſ partes ſunt diſſiles, etiam nō accidit ſpecies duiſe miſt ꝑ acē dinē et acutatē et grauitatē et ſubtilitatē et ponticitatē et amaritudinē et ſalſedinē et dulcedinē et nutuoſitatem. ¶ Nulli⁹ aut̃ horū corporū ſimiliū parciū que ſunt in iſtis quorū partes ſunt diſſiles ſunt ſapores multi ſz ſapor unus ¶ In toto vero nullis partes ſunt diſſiles ſunt ſapores multi ¶ Cui⁹ gr̃a ſt verbi gr̃a in alato vno et eſt .z. et .ß. ex iſtis ſuis nulle corpora ex corpibꝫ ſimiliū parciū poſſibile ē ut .c. corū fiant ſubtilitate et .lx. mordeāt et ſexcenta ſint dulcia et .c. amara et .xl. ſalſa et ſint oīa iſta permixta adiuice vt nō ſit poſſibile mucrum ex toto parte vna et ſi ſit parua valde m q̃ non ſint omnia iſta permixta. ¶ Cum aut̃ hec ꝓpꝫ occurrit lingue operat̃ in lingua totū qd̃ e in ea de corporibꝫ ſimiliū parciū ¶ Et ē operatio nullis eorū in parte linguе alia a parte linguе in qua agit illud. et eſt ꝓmum ꝓpꝫ ut audit ut oꝫ ut ei ¶ Verū illa actio penetrat et penetrat ex illa parte in qua cadit operatio ꝓma ad totam

lingua ſunt aride
do ſubmergitur digit
ſubito in hora frigori
tis in aqua ſiti et hor
mde manu tota et m
horripilat̃ corpo totū
¶ Et illud ē qm̃ impreſſio
netrat in corpora ſubi
partis in qua imꝑmit
ad totū corpo velociꝫ
ſi frigidat̃ cū ea q̃m̃ ipa in
frigidat̃ et calefit quando
ipa calefacta eſt. et exſiccatu
cū ea q̃m̃ ipa exſiccata ē. et hu
mectat̃ q̃m̃ ipa humectata ē.
¶ Et fortaſſe ꝙſequitur ipm̃
totū multotiens due res cō
rie in hora vna. et ut ſit in
tellectus tuus ad illud quod
ego duo tibi ex hoc melio
rient mihi nō ſit eſtimo in
pona tibi in ille exēplū in
ponas mente tua ¶ Dico q̃
q̃ ego eſtimo te iam vidiſſe
in aliqua horaꝝ cū privat̃
lapidē in aqua ſtatē et mo
uet̃ aqua illa ꝓpter ꝓuſſionē
illius lapidis quomodo revol
uit̃ donec fiat quaſi ipa ſit
arduus cui⁹ centrū ſit lapis
ille ¶ Cū aut̃ ꝓuat̃ in hora una
vt privat̃ in aqua quieta duo
lapides in duobꝫ locis diuiſis
donec fiant circuli vtroſqꝫ duo
circuli quoꝝ vnuſquiſqꝫ tranſ
at in altera tu videbis illā aq̃
moueri cū aſperis ad illā a
qua et mouet̃ cū omnibus p
tibus ſuis duobus motibus cō
trariis ¶ Et ꝓ illud hoc quod

uidet in partibus de et aque
factu est in plus ascendo
[illegible] nãz ambiguitatis m
[illegible] stauerit ãm partes q
[illegible]ez p vnuquezq duoꝝ
[illegible] sint alie a partibus
que mouentz p vtroqz mo
[illegible] mst partes vne et eedẽ.
Illud ẽ qua nos muemmo
[illegible]bulũt hos duos arculos
[illegible] vnusquisq; nõ absindut sup
[illegible]z motũ eus. et fant ipz
[illegible]re. ner prohibet ipm q
procedat m mresstu ad mte
riora. puta of nũc q illud idẽ
ẽ qñ pomt hõ pedes suos m
hora vna m aquã fr̃m. et
manꝰ suas m aquã calidã.
Illa ũ homo fant illud pe
tierut illud quod adueniet
ei ex impzessione tuoqz du
az aquaz m ipm et ad to
tũ corpus eus Deripm
motus tuoqz duaz impsso
nũ ocurrut alti ex contrario
partis eus Et nõ estimo t
hoc loco differentiã esse inter
hoc siue duo motus p trãseuntes
sint m diuas partes dulcas
aut non vadãt m duas ptes
dulcas: z vnꝰ ambaz mi
pat ab hoc pede et alt' a pe
de alto et pendant m mresstu
ambo simul. nam ũ res est
sm hoc non ẽ possibile tuc
vt diuersꝰ q totũ corpꝰ nõ
sequat aliquid impzessio
nis. negz q illud quod tose
quat ipm non ẽ nisi ex vno
hoz duoz tantũ. qm ipssio
que consequit ipm manifes
ẽ et detecta. Cambo igit
mpmũt m ipm simul. ita q
calefit et mfrat simul. quoad
modũ illud ite audit m feb
nominata lipparia. et ẽ febris
m qua interiora vehis mediuz
et eus exteriora sint fria. et
febre que nomat epialos. et ẽ
febris m qua lis ea mouet
teniorẽ et durẽ m toto suo
corpore m hora vna. Veruptm
m hus diabo febribus non cosequ
corpꝰ illud quod consequit ipz
deforis. ymo non audit m ipo
illud quod audit de tactu frigi
tatis et de tactu caliditatis mst
demus Q si fiat aliquis hoi
nis qui bñ ẽ intelligat quod
dico tũ ipe sm disponẽ potest
qm fecerit illud quod nos
ea experimur illud. et sine ipm p
experimẽti. est ẽ res non logiq
ab eo m aug mpulsione nos
sumꝰ ymo est vna ex rebꝰ q
mpmũt m lingua. et vt sumas e
absinthy et mellis partes a eq
les. et pmisceas vtraqz simul. z
ponas sup lingua. nam si tu fe
ceris illud muemes sapoꝛe eq
dulce amaz sicut nominant vsi
fratores amoꝛe. et lingua m
hora illa non muent tactũ
saporis mellis m hora et tactũ
saporis absinthy m hora
alia. neqz muent tactũ sapo
ris vno alioz tẽp. ymo nõ possu
muent sapoꝛes vtroqz sil
semp per mixtos pmixtione
aug silis non est ea assueta Et

BIBL. ROYALE ACAD. MED.

audit huius simile utrq; qñ aq
treget in sucto uno uirtus sñp
tam et uirtus huius alia · siue sit il
lud ex eis que p̄miscet mediis
siue ex eis que sūt p̄mixta ꝓpter
diam qñ lingua sentit sapore
utriusq; sapor siccus · et si ipsi
sentit utrosq; tūc utriq; proui
dubio imprimit m ea. et ipa co
uertit et alt ab ex eo quod fiat
audē in ea ut musseq; amboz cu
ubo utriusq; ꝓpis ¶ Et opor
tet necessario ut in uno q; mēb
corporis utrq; audat sile ei qđ
audit in lingua ꝙ̄ius mēbra
alia non sentiat sapores ¶ Et
illud ē qñ non expedit nobis ut
considerem ꝙ dira mt lingua
et reliqua mēbra nō n ē mist ꝓ
tea qua lingua recepit mixtiōne. ymo dira nō ē mt ea mist
ꝙ̄a non perit aliquid de ipsi
ombo ꝓpie sibi ꝓpr subtilitatem
sue ubus sensibil ¶ Et adiu
uat lingua in hoc raritas su
corporis · et illud ē qñ ꝓtea ꝙ
sapores prenpti et profundat
in corpq eius donec puenit ad
ꝓfundū ipio facilq ꝙ fiat illd
in alius ab ea et appet opa
nones coz in partibq eius le
nibq plus ꝙ appareat in ptibq
alterq ab ea fit illud quod ē de
impressione coz in ipa et qđ
ipa sentit de illa impressione
forag et uehementio ¶ Ueru
nobilitas ubus eius et magi
tudo ꝙntatis eius ē ꝓpre mist
ꝓpr subtilitate sensus eius non
ꝓtea ꝙ uehement reprit ipsi
sione.

qñ uehementia sus
impressiones audit
in quibq sūt ulta no
ꝙ audit in mēb
¶ Ꝓtea ꝙ ista mēbra
ad salutate sensus fit
sentant sapores suoz ¶ Et po
ssibile ē tibi ut tu cōpo
opationes compositas
mentes a duabq ubus
trarius agentibq in cor
ex mēbis in quibq ē ulcus et
mēbris in quibq nō ē ulcus
¶ Et illud ē qñ si tu pones
mēbru apatu apate calido sicu
ue uulpis indebis ip in cōtrah
et soludū fieri et prohiberi
quod resolut ex ipo dona si
tu feceris illud in ipo tpre le
tpo non remanebit ꝑm rube
dinē coloris sui ymo color eo
fiet aut uiridis aut fuscus
aut niger. sicut iam fecerūt
illud multi mediocz opatione
cōtinua in apate normato
hersipila · nam ipi cū cōtinu
ant sup hoc apa uis frui et
sup fluut in illo audē quan
in ipo ꝑm longitudine tepo
ris nigredinē et durities ¶
si tu non posueris sup mēbz
apatu apate calido sanguco
solatru ꝑz posueris sup ipm
camomilla muenies ubi
audē ea totū quod ē cōtrariū
ei quod narrauim · et illud est
qñ rarefiunt et resolut et fi
lene molle diu primes ans
salua ꝑz. diu non audit ea
ulta. et resolut ex fluxu

[illegible] m eo res multa p[illegible]
[illegible] m eo pentq burdi
[illegible] aut nigredo. ꝑ ius tu
[illegible] ammistracone ramo
[illegible] eo debq contmus mlt[illegible].
[illegible] qm de ꝑ[illegible] etate ramo
[illegible] ut rarificet et resoluat.
[illegible] ut aggregret. neq; ut co
[illegible] neq; ꝓhibuerit resolu

Et sit3 exhor ꝙ xtus
amomilla ē cōtraria xtum sola
m Q; si tu ymsteres vtiq;
mul videres operacionem
vtrez q; manifestā detectā.
Dico ꝙ in illo ꝙ vez ē ꝙ e
go iam exptus sum illud. et sa
nau ipm Et ego volo ut tu
expuans hoc ita ut tu scias illd
ꝙ hoc ꝙ expuns ipm. no ꝙ ē
das ipm mptū dico illud Et
ego scio scia certa ꝙ her ē res
pua faciet omnes qui diligūt de
uotate eligēs ea Et ꝑ illud
expedit michi ut atq; ꝑm hor
quod ita ostensū ē et expletū.
et mapia complere quod dixi
et comprehendā summā eq.

Capitulū xmj. ꝙ medicina
composita ex contrarijs xtum
tibi ꝛ arte vel per nām opa
tiu simul p vtramq; xtute di
stosicone media in corpore.

Dico ꝙ ꝙ ꝑ ea q
membra supe
quod ponit3 ea
momilla et solatiū simul nō
est ꝓssū3 durū et tensū et
unde fugiā sicut ē qm pon3
sup ipm solatiū solū neq; le
ne et [illegible] molle et rubeū sic

ē qm pon3 super ipm ramo la
tantū imo inuenis ipm vesibi
fieri m dispoe media mb[illegible]
duas dispones ē utiq; nobis vi
puteng ꝙ vtiq; medicine aqui
sus vtriq; xtutib9. et illud est
qm si nulla eaz aget ymo ab
stinere ab operacionib9 suis simil
remanere nisi membrū ꝑm dispōez
sua ꝓma sicut si nos nō posusse
mo sup ipm aliquid dico Et si
vna earū utiq; aget uta ꝙ sola et
alta ēet quasi nota iam et su
perata o mo membrū non vena
neret ꝑm dispōez media. imo
fieret m vna dispōni oppositaz.
Q; si vtiq; agit et sit ꝑm
ꝙ narrauimq; cōtrarie m xtute
tis cōiecmt corpori due imꝓ
siones contrarie m vna et eade
hora. cū ipe non dubitant ho
ra m operacionib9 suis quas fa
cit Q; si ponat2 xbi tria di
es toto vtriq; medicinis quā o
perario m vj. horis diei ꝓmis sit
vna eaz et faciat alia operacionē
m vj. horis alis tūc hr sepena
no ē msl alienacio. et non ē ex
tranea oi demōstracionem tantū
ymo ē cū hoc extranea oi ꝑmoi
siffiencm Et cū hoc sit res
ꝑm ꝙ narrauimq; tunc non actidit
membo ut calefiat et resoluat2
suba eius deinde fiat fortis et so
lidet3. sicut actidit corpori eius
qui balneat3 in primis in balneo
deinde submergit3 in aqua frīa. ymo
magis actidit ei quod actidet si
tu intendes ad hoiez qui balneat3
in balneo et aspergeres sup ipz

i. primul hominē

i. dinisserint

i. dinlecto vel ꝓmissio.

BIBL. ACAD. MED.

aqua frigida. vna in hac dispo
nenda. duarum horarum impressio cali
et frigi in duabus horis duarum. vo
vna et eade hora aduenient
due impressiones contrarie.
¶ Et sicut non est mirum si aduenant corpori ex medicina com
posita alterationes contrarie si
mul' non erunt mirum tamen si aduenat
ex medicinis singularibus etiam si
mile illi. qui quidem sunt mediate
apud sensum et apud illud quod
sitatur de toto ee eas singulares
simplices. et sunt in naturis suis
compositi. ¶ Et sicut nos itaq; di
cimus medicinas et primum
quas ponimus illud quod
primo de sucis stiptis. vbi qua
plus. et quas ponimus quod pro
ximo de sucis dulcibus aut amaris
aut salsis aut acutis aut alio ex
contrariis horum sucorum plus. et
quas ponimus ex eis simul egle
et facimus medicinam et compo
nimus eam secundum hunc modum. simili
possibile est vt res nascatur in
arbore et viridi et planta q
est inter arborem et viridem. et in
animali et in terra ipsa. quibus in eis
sunt sapores diuersi. quia quas sit
alternatim quantitatum aut alternate e
rutus. et quas vnus saporum est ma
gnus vnius. et oportet inde si sa
pores sunt alternati vt eorum opera
tiones itaq; sint simules. et si non
sint alternati sint eorum operationes
diuerse.
¶ Capitulum xv. quod non est eadem
virtutis et stiptici. vnde
stiptica est res vna simplex
singularis. et stiptica
et quod rosa confert in
flegmonem. et oleum ros
mento. et oleum olive
et quod augmentum apo
exigit medicinas
que competunt in
competunt in statu.
Dicimus autem vt
quidam alia homines
tur quod primo in succo stiptico
primo in stiptitate ipsa sit res
una et eadem. ¶ Et illud est quod
de stiptitate non debet
telligi nisi quod est res una
plex singularis. et corpus
stiptica cooperta sup duas
mixtiones. sicut corpus cale
factum. et illud est quando sicut cor
pus calefactum non euacuat
quia sit aut simplex singulare
in vltimo caliditatis sicut ca
nis aut magis vinosus sup
pam caliditas sicut sanguis
similiter corpus stiptica aut
est in primo stiptitatis sicut
alumen et galla. et similiter
aut est in eo aliquid stiptici
tis sicut pira et vinum et oli
va et rosa. ¶ Et illud est quod
in rosa est res stiptica. quia
titas est maior quantitate illius mul
tiplicabo multis. ¶ Et propter illud
dicimus sicut opiniones stiptici
in rosa parue. et illud est quod
rosa non sanat stiptitatem nisi
quantitate quod non coequatur
corpora quibus occurrit de

[illegible] que ē m ea qd
[illegible]ute cor. Et āres
[illegible] p̄m hoc tunc nō est
[illegible] ē medicina cōferens
[illegible]atumbo ex sanguine
[illegible] hora addicionis
[illegible] et cor. ablesione. imo
[illegible]fert eis vosa ipi mſ
[illegible] sunt m p̄incipio sin.
Oleū vero rosatū qm̄ m mā
[illegible] ē medīū mt⁹ oleū et vosa
[illegible] de meliorib⁹ quib⁹ me
dicat⁹ ista apātu m hora aug
menti cor. et sue astēsionis.
Et illud ē ipm oleum Johnacy rectifi
cat ea. et confert eis i hora
status cor. sicut iā ostedi
mo ex eo p̄ experimentū Et
dicā cām m hoc m libro de ī
gemo sanitatis Dcr. oleū
vos p̄p⁹ ea q ē medīū mt⁹
duas medicinas simplices
ex quib⁹ cōpoīt⁹ confert m
hora media mt⁹ duas horas
m quib⁹ cōferūt illa Et
illud ē qm̄ m p̄incipio horū
apātu oportet vt p̄bibeat⁹
mā et absondat⁹ attractio
eius Et in hora status cor.
oportet ut resolutiu resolu
tione tā qua non sit mordi
tiua Et m hora augmēti
et astensionis ē necesse p̄bi
bere quod effundit⁹ de mā
et resolue quod collectū est
ex ea simul Et hoc ē res
qui ne homo audit nō con
sideratis m eo quod p̄missū
est informatione qua di
[illegible] fortasse non venit

neq; verificat ea. Et cum
p̄missis sit iste formacio. no
stro aliquē qui pueniat ad hoc
ex ignoratia sua vt neget
huic p̄mone et nō reputat ipz
et nō verificz ipm. et oportet
cū hoc nōio vt significationes
supte ex ipa egritudine p̄m
illud quo medicat⁹ m hora
augmenti hor. apātū et cor.
astensionis significet sup du
as res contrarias Et illud ē
qm̄ p̄mutatio subito de rebus
stiptis que aggregat subam
mebri et stringit ipm adres
que mollificant et resoluit ē
horribile negāda Et i hora
que ē mt⁹ p̄incipiū apātū et co
rū statū p̄p̄ea q̄ sit m dispone
augmēti non ē conuenies vt
medicent⁹ ālib⁹ rebus que p̄hibet
et abstinduit attractione peto
sicut fit m eis m p̄incipio ipoz. nz
vt medicentur ālib⁹ rebus resolu
tiuis: sicut fit m eis m hora sta
tus ipoz. imo sicut m hoīe ex
tudimus est medīū inter duas ho
ras unumq; quaz permet cor
rūm eius quod p̄mittit ulti simil
oportet vt sit medicina que a
mīstrat⁹ m illa hora medii ho
rū sicut stiptitate sicut fuerunt
stiptitate medicine que adm̄
strat⁹ m p̄incipio. neq; resolut
sicut est resolutio medicine q̄ ad
uatur m hora status.

Capitulū xvj. q̄ dies remedia mt⁹ duo contraria ē copoīta ex illis. et de duplici modo copoīs eius. et q̄ modi sit copoīs inemt⁹

f. p̄incipii augmēti et status.
f. p̄incipij et status

BIBL. ACAD. MED.

m oleo rosaz. et p oleū rosatū plus humectat corpora sicca p oleū oliue. et de causa humo et siccum

Et omnis res que ē media mīa duo cōtraria ē pmixta ex vtrisq; que aut pmixta sūt p se vtraq; aut cōtrariate sunt partes vtrozq; parue q effugiunt sensū admittē Si ergo vnus vt oleū rosatū sit compositū ex duobo cōtrariis ꝑm humi no dū et si vis ut sit ita ꝑm p̄m modū fiat mille p illud quod vi

Quod ne veio non ē differē tia mīa duas res cū illud ad qđ intendim9 declarē et sine sit ꝑm alia dispoz aut ista Veruptamen esto sīc̄ p si tu consideraueris m rationibo quibo firmatur hō m eo quod dixit theofrastus i libro suo et quod dixim9 nos et diremus in toto hoc libro nro et quod multiplicauim9 de mīa nubis eaz cliges et preeligēs modū 2m ex modis pmixtionis. et i oleo rosato cliges hoc ita. sīc̄ profundat vsq; ad profundū et humectat corpora sicca plus p oleū Et estimo te ita multotiēs vidisse quosd mūgetes cū oleo dealbarat facta ex cornis siant arabice que sūt stiptice par cū sicca. et volūt humire.

Et illud ē qđ oleū qđ admittit solū singulare aut coquas satū cū aqua nō humectat ea ꝑm q oportet. qđ est grossius p ut ꝑfundet et penetrat ad i teriora Oleo vero rosato autem dit

cū reliquis ꝑpetat
quod illud quod ē
stiptitate paucā admixt
ipm ad pueniendū
nio quod non ē mix
illud ē qđ res fort
et res ponūt ꝑp
trahūt illud quod
illud de re bona qua
ei prohibent humidita
hoc vt ingrediat et

Res aut que constrin
stiptitate pauca et ē m
de suba subtili precedent
cū eis ꝑpitas magna q
p nō phibet eis stiptitas
que ē in eis de penetrando
ad profundū corpoz quibo
ornant/ quāq; cōfert eis et
admixtū ipas ad pueniendū
ma impellit eas ad mixtiōa.

Et illud qđ res que sūt subtiles calide quibo nō admixtur aliquid stiptitatis resolvunt quod ē in corpoz quibo ornāt de humiditate. et nō adducūt eis humiditatem alia Et in vebo grossis factis simul non ē possibile ut mixtio omittat et pueniat humiditatē ad teriora corporis oīa Rebo vero in quibo ē humiditas temperata subtilis simul nō ē phibitor eis quin ꝑpt subtilitatē sue ste et sue temperiēs simul mouāt moniales et penetrent in me quibo corpoz quibo ornāt

Et ꝑpter hoc ꝑ ipe nō calefaciūt calefactione multa non resolvunt quod ē in illis corporibo de

[illegible] ꝑ stiple facte ex corio

Et si ali hoc sup
[illegible] de ashe dispositio fierent
[illegible] parua e possibile
[illegible] impellat partes subtiles
[illegible] et influat i mea
[illegible] profundu corporis. et
[illegible] quod apparet de cor
[illegible] et impressit illud. hoc ei
[illegible] ex ebg ombg que
[illegible] Et illud e qm qn
tas e fortis vehemens
[illegible] ipa qua intendit et sibi
[illegible] meatg et coartat eos et ad
gregat subtiz au ocurrit et so
lidat ea prohibet res que hu
mectant penè hure Quando aut in
[illegible] de debilitate sic
sup quod e oleu rosatu tuc ppt
ai q ipa e illud quod e virtu
[illegible] non vincens superans
non e ei possibile vt anteredat
partes subtiles calidas que st
m oleu rosatu Cui q profundat
et puenit ille partes ad ph
[illegible] mapit sphinctas operari
m suppsine exterioa. quare sol
dat ea et aggregat pmy et
[illegible] ea q tm possibile est
ea Oportet q inde necessa
vt impellat partes subtiles
que precesserut et influxerut
[illegible] meatg ad interiora et pro
hibeat redire ab eis et aurire
et puenire ad exteriora qm
meatg sut cosmith m suis fane
bg Et caliditas innate q e in
corporibo hoim e de ad utorio
sup hac operatione res magis
Et illud e qm ipa attrahit
ad se hus res ad interiora et
subtiliat eas diudendo ipas in pres
tes paruas.

Capitulu xbij. q mediume alis
et interise fie sunt pmiose. et q
haz opatio velociz et maior est i
hombo calde cale cplois. et de fri
hug. et q tales mediume cito magis
in corpore mozat mino ledut. q
contrariu e de rorro sius medias
et putrefactiuus. et quare ius qm
nutrit tuds et mlt sint homes.
mst sumat ex eo ta modicu q a
natura vincat.

Et ppt illud utez mediume
que in naturis sius sut
fie sunt mediume per
miose. sicut ius quamu et opiu.
et bengi. et mandragora. et re
liqne mediume alie silis ysis
quatz opatio in naturis calidis
e velocior et maioz Et hec q
sito procedit ad putandu q ipa
e de questionib quibo no est
responsio Dez si tu posuerit
prudentie tue in eo quod dixi et co
fidauis illud considaatione qua
no tenet pcipia pmittibis tibi
sponsio mea Et illud e qm si
in esis mediume no e possibile
vt mlt fiant donec puenat eoz
substas ad coz et nisi teneret ipm
tut oportet vt iuuentur in cado
ad interiora postq diuidut in
partes paruas et subtiliantur
Et hec e res que no e ysis me
diume per nam qm sut grosse
tardi motg. et non adhuc exceptis
pentg diuisione in partes paru
as et processione in interiora. imo indigent

BIBL. ACAD. MED.

caliditate aliqua defouis que
madat eas et subtilet ipas et
dmdat eas mpartes paruas et
fadat eas procdē et penetrare ī
meatq mmutos oim mebroz ¶ Et
ppt illud iste medicme aiam ppa
rat eis caliditas cuq dispositio
sit ber dispō dmsit et tardat
et remanent hesitates m meatibq
magnis redeutes m vems pl
satilis ¶ Cu q plongat aiam eis
spaiū et multiplicat eoz hesitatō
et eaz cōfusio m vems aduenit
eis ex humoribq qu sint m illis
vems queda mpressio ¶ Et illd
est ppt eā p ia multotiēs ostendi
mq p omnes qualitates aguāt ī
mpmūt alie m alias vta p m
lapides mpmūt dissoluno aq
contmua per hoc p pmanet eā
et ensis obtūdit et destruit eus
acutas quādo cū eo madit rea
¶ Et iam ostendmq p opatiōes
corporis non fit msi per illud
quod ē m eo de mēbris radicali
bq ¶ Oportet q fm illud nrm
vt du ista mēbra pmaneāt nu
dū mfrata per medicinas mfri
gidantes corpus remaneat hō
vuq et non mfrant membra
radicalia doner profundāt iste
medicine m meatibq suis ppriis
eis ¶ Et ber ē res que nō ē me
dicina tnsiens fris ppt nāb suas
negs ppart eis vt profundēt
et pueniāt msi aiadat eis res
que fiat madē et penetrare
¶ Et qd faat eas mtedē ē due res
¶ Quaz vna stat in hoc stadō
cause attentis et ē attractio beaz
pulsatilū et illue
stendmq p qd iste
tu attrahit ad ea
appropiquit eis ¶ Et
stanone aiē clemen
subtiliano subē eaz
medicinis fris tnsiens
ppt naturas suas ista
es subtiliano subē mdige
re que acqrat eis illud
poz quidē fit complois
pulsatiles sunt debiliores ac
tionis q p vene corpoz calide
complois et iam ostendimq
illud ¶ Non ē q eis possibile
ter vt dmdant subtilm me
dicinaz velocit mpartes pu
tes paruas ¶ Et ppt illud q
tardat medicina et prolōgatur
moza eius consequitur
ea nere ssario m longitudme
temporis vt ipa alt et ¶ Et
ppt illud digerit et decoquit
multotiēs sicut audit illud ī
suno lactuce nā lactuca q ex
pmit et bibitur aqua eius
et prolongat moram digerit
et decoquit si aut procedat
aqua lactuce et peruenat ad
corpulentiā eius remanente fm
dispōnē sua tūr eius operatio
ē sicut opatio usquiami ¶ Et
audit reliquis suis quoz vtq
exitus que msiat cū eis oibq
q q non pnt mt fiē festinā
puenit ī sme sui esse ad dis
positionē cū qua nō aguntur
penitus ¶ Medicine aut que mt
sinut per illud quod sanat de
corrosione et putrefactione

¶ ꝛ̄ dñm̄ mutauit ꝓpter

quando aq̄ mora prolongat̄ ꝛ
mꝫ pore fiūt fortes ¶ Nam
ꝯ ꝛ̄ que putrefaat ꝑm lon
gitudine temporis addit put̄
factōi. et ꝓpter q̄ ē m loco
ꝯ ¶ Et ā res sit ꝑm
tunc vez ē medijs
impedimēti quod faciūt
de nocto nō ē mſi ꝓpt̄
ne ē eaz / q̄ ē m velon
ꝯ patroīs eaz adiutoriū
ꝯ ad cōplendū ipaz opatōez
ci ꝑm calefiūt ꝑm logitudinē
temporis destruat̄ eaz virtus
q̄ possibile ē ut noceant.
¶ Et vez ē medicinis que nō
faciūt actū illud quod faciūt
actū de lesione et nocto mſi
ꝓpt̄ putrefactionē q̄ longitu
do tp̄is addit m operatiōne
eaz. qua addit m putrefactōe.
¶ Et illud ē qua nō ē possibile
ōiō m aliquo animalī vt pereat
aut moriat̄ mſi cor abstineat
ab operatione sua. et nō ē
possibile ut abstineat ab hoc
donec aduemāt ei malicia cō
plexionis aliqua fortis vehe
mes valde ¶ Et illud ē q̄m nō
destruit̄ eius motū ā calefiat pl
q̄ oportet calefactione absō
lutā p̄ q̄ntitatē q̄ qualitatē acci
dit aut q̄m infrāt ā q̄ntitatē
q̄ntitate ꝓparet̄ neq; accidit
illud vtez q̄m exsiccat̄ aut hu
mectatur per q̄ntitatē parua.
q̄m q̄m accidit ei de malicia cō
plexionis aliquid nuo q̄ntitas
sit hꝫ q̄ntitas tunc eius opatio
dubio ē minor q̄ oz.

¶ Z non destruit̄ eius motus
ōiō donec accidat ei caliditas fort̄
valde aut frigitas aut alia ab istis
duabꝫ de reliquis qualitatibꝫ aqe
tibꝫ ¶ Medicinis aut que mitigā
ūt per frigitatē accidit q̄m tarditat̄
m suo incessu et sua pōne ad
ci res similis quod accidit mul
tōiēs lignis humidis ¶ Et illud ē
q̄m ligna humida vtez ſ ponatur
subito semel de eis sup ignē q̄ntitas
multa preforat ignē. et extm
gūt eū statim. et ſ ponat̄ ōia
alia ligna donec exsiccet̄ et cale
fiant m p̄mis deinde ponātur
sup ignē ā hoc q̄ nō extinguant
ignē sūt etiā alia ē ¶ Et ſmilis
est dispositio m insquamio. q̄m
ipm non miteficiunt homines mſi
q̄m q̄uerunt ad cor ci xtute ipius
adhuc fort̄. et illud ē ꝓpt̄ am
plitudinē meatuū corporis et ꝑ
multitudinē caliditatis ipius
et ꝓpt̄ vehementiā attractionis
venaz eius pulsatilis ¶ Et nō
mitt̄ fiunt humidos. q̄m mouent m
corporibꝫ eoz res quasi diuisi
ues. quare prohibent̄ p illud
penetrare. et tardatur m mes
su. et aduenit ei digestio p tar
ditatē ipius. et ꝑmanet̄ et tene
mt cozi. sicut ꝓparatur et con
uenit res furno et fornaci p
illud quod aduenit ei de calefac
tione. sunt ligna augmentū illud
ex dispositione sua m carnositatibꝫ
¶ Et ā res sit m hoc ꝑm q̄ narra
ui tunc nō ē aliquid hic de quo
hesitatio sit. imo ē silē ei quodli
uemmꝫ m lactuca ¶ Nam si de

BIBL. FCAL MED

de lactuca ite comedat homo
ꝑ hitate tempata nutrit eū · et si
exp̄mat eā et bibat de aqua eius
ꝑ hitate magna perit et morit̄
sicut morit̄ qui bibit usquamū
et opiū ¶ Sicut ꝯ lactuca si ꝑ
cedat et mfret cor ſ̄ digerat̄ fit
mt̄ fiat et si non procedit et i
fiet cor ß digerat̄ fit abo cor-
poris hoīs ſimli mō mcha de-
tur · ē dispositio m usquamo
qua mt̄ fiat hominem · qm̄ ipm̄
procedit et mfiat coz eius · et nō
mt̄ fiat turdos · qm̄ nutrit cos
ꝓp̄ tarditatē ip̄ius m corpib⁹
eoz ¶ Et ex eis que significant
illud ꝙ si hō sumit ex eo parū
nō mt̄ fiat eū ¶ Et illud iam ma
nifestum fuit m mulierē que fuit
de athenis lib⁹ · et ē illa cuius me
morati sunt multi de illis qui
exposuerūt m hoc capitulo ꝙ
ipa incepit sumē de usquamo
ꝑ hitate parua vel de uta ꝙ non
cessauit addē et procedē preter
ꝙ adueniſſet ei mdelesio et no-
cumentū donec accepit ex eo
ꝑ hitate magna ¶ Et causa m illo
ē qm̄ ꝑ hitate parua qua accepit
m ꝓpio ꝛei dehac medicina vi
cit nā eius et potuit sup̄ eā ꝓp̄
parūtatē sui et sui paucitatem ·
postea m fine ꝛei ꝓp̄ eu ꝙ assue-
cta ē ei nāturis et assuefactū est
a corpus eius factū ē ei sicut res
nālis conuenies ¶ Et nō est mirū
nobis m hoc loco enarare cum
ꝓp̄ qua de ꝓp̄etate consuetudinū
ē ut faciāt res multas · et simlit̄
ꝙ naturē acquisite sicut effecerunt
antiqui et narrauerunt
centes · qm̄ si fecerit
illud quod nos diximus
ē extra intentionē nr̄am
nram plus ꝙ illud
ex nr̄o opere · ꝙmus
sermonem in libru ꝓp̄
aut oportet nos aggre
sumam huius sermonis ·

¶ Capitulū xviij · ꝙ me
interficientes fortitate sua
sunt mt̄ sinentes m toto qui
ß ꝓ ꝑ hitate sua · et ꝙ sunt fre
tenna non sumetes principiū
mfationis nisi a corpore · et
ꝙ mdigest ad cōplendū suam
actionē corporibus calidis · et
ideo cū mſent̄ cū vno pauco
ꝑ hitatis a nō mt̄ficiunt · ß vnus
forte multū ꝙhibet et sanat ha
rū nocumentū ·

Dico ꝙ nūc ꝙ de medi
cinis que mt̄ficiunt fortitudinē
ꝑ hitate sua nō ē a
liqua que in quie suo fit mt̄
ficiens · ymo non mt̄ficiunt nisi
ꝑ hitates suas ¶ Medicine au
que mt̄ficiunt ꝓ illud quod fa
ciunt acide de corrosione et
putrefactione et caliditate nō
sunt ita · et dicā istas medicinas
in proximo ¶ Medicine aut q
mt̄ficiunt ꝓ illud quod faciunt
acide de mfactione corporis nō
mt̄ficiunt qm̄ illud quod homo
sumit ex eis fuit parue ꝑ hitatis ·
sicut non extinguit ignē mixtū
aqua parua qm̄ effunditur su
per eū · et ligni vnius humidi
quando ponit̄ sup̄ ipm ¶ Et si

medicinis istis attribuit ca-
pacitatem medendi eas in partes
et faciens eas procedere
et faciens eas pervenire ad cor-
possibile in eis ut mistio
titez qm caliditas
medicinam medicinaz
pauerit ⁊ eam in partes
et faciat eam procedere et
multum vmiat eam. et
ipam cio. et resolut
et alterat ipam. deinde po-
nit eam sibi ad. Et necesse e
nobis rememorari hic titez hoc
capitulo. et e qm antiqui dixe-
runt titez de medicinis frigidis
in natura sua qm sunt fre po
tentia Et inuenerunt in illo
qm iste titez non sumit aliq
modoz principia mistionis
mista a corpore. sicut sumunt
medicine principia calefactio
nis. qm ille sumunt ex corpo-
re principii operationis sue sm
modu quieda. et iste sumunt
sm alia Non qm illud e ex eis
ex quibus consequat hui sm hominem
nocumentu qm hec e res v
musalis cois vt sapis sit. et e qm
medicina de qua e voluntas vt
faciat operatione sua in corpore
non inuenit et altera mista a cor-
pore in quo e voluntas vt fa
ciat operationem suam. Verum
alteratio accidit medicinis qm u
xtq e xtq calida. p hoc qm ipe
calefit et corpora in Et me-
dicine quaz xtus e xtus sua
alterantur p hoc qm ipe diuidit
in partes frigidas. et acquirit
motu de foris. et ppt illud cum
sit possibile ill medicinis ut ope
rentur in corpore illud quod a
frigit ex via qm sunt frigide, dum
corpus suscipiens eaz operatione
agat in illas merenter p hoc ut di
catur qm ipe sunt frigide potentia
et e finis in illo coniungi. cu no
sit eis ppt sepas vt infrent cor
pus mistione actu completa.
immo necesse e ante illud vt fa
ciat in eis corpo operationem qua co-
pletur eis infrigidatio Et illd
e qm dimisio haz medicinaz in
partes paruas. et qm ipe acquirit
motu acquisitu de foris. e operatio
que e a caliditate corporis in hiis
medicinis Et si homo amat vt
nomet medicinas quaz ma e
hec frigidas actu. nos concedimus
ei illud. et illud e qm qm cadit co-
fessio cu ipa re. tunc non remanet
nisi dubitatio et negatio i noie tm.
Et oes medicine quaz hs e via
sicut ostendimus hic. indigent in co
plemento sue actionis corporibus
calidis Et ppt illud qm vnusq; ex
duoz .g. inquantum et op in pmis
retur cu vno. ut sint homines velo
ces. veruntm non contingit illud
ex istis medicinis per oes qualitate
que fuit. quecuq; qualitas fuit Et
illud e qm si mistetur de ea qua
litas parua cu qualitate magna
vna valde. vincat ea vnu. ita qd
non appareat ei impressio Et si
mistetur de ea qualitas magna cu
qualitate vna parua. faciet ea fre
illud vnum. et quemcu cu ad cor
veloat. et non e possibile i eo vt

BIBL ACAD MED

bmnat cā. Et si homo p̄ter de
pio q̄ntate qui possibile ē vt m
ta fiat deinde consequ.z eū qui
mediat.z et anteq̄ moriat.z et dat
ei in potu post ipm vmū antiquū
p̄ q̄ntate magna tunc vez ē ei
q̄ ipe sanat.z et hꝰ si vmū fiat
vna ex ꝓpbꝫ dm laudabilis ge
neris. nā si fiat ut erit alle
facto eius plus. et illud ē q̄m
ille aug hec ē dispō midi ei
coz infrigidat.z in fractione vehe
menti. Et sig in frano sup hoc
ē q̄ ē vnū adhuc. Et medica
utez altꝰ.z in coz poze eius ꝑm di
spōnē modo altꝰ nons hꝰ
tarditate in essus eius. sicut al
terant.z hgna humida q̄ ponit.z
ad lato ugms. et illud ex re eius
ē manifestū de fecto. Et hꝰ illo
vmū caliduz in nā siu q̄ inbuit
in hac hora confert vltiō innato
Et ego quidē iam annuo in qu
busdā horis viz aug corpa ezat ia
in frāti vltima in fractione per
hoc q̄ dedi eam potu de vino no
minato lustos. et liberam eū a
morte. Et vim quidē sūt ꝑcies
alie quibo possibile ē ut faciant
opationē vim notam lustos ꝓpius.
et ē vmū notatū felizios. et vmū
nominatū furemos. et vmū no
minatū arustnos. et ꝑcies ꝓp
tia vim nominam thymolitis.
et reliqe ꝑcies vim caliduz. et oēs
in quibo vinostas in quibo vinos
tas manifesta ē vere. Et ad vl
timū oē vmū aug subā ē minuta
subtilis luminosa. et aug color per
tinet atrimtan et rubedim dare
et aug odor ē bong e
ex aqua q̄ pmi fiet.z q
tā ē vmū in quo ē
calefaciat corpa calefi
multa ut penetret
penetratione fa
Cū ḡ vmū est in
hac ꝓpietate et ē
in etate sua et in co
ꝓpinquū puro tūc ipm
corpora que infrita
fiant illud in illo aug corpe in
fratū est ex opio. aut ex alī
qua alia.z medicinaz que
frigidant corpa tantū. ꝛ fiat
illud utez in eo au attidat im
copis in equitudinibo sup
mam. aut ꝓpt
quod in potu dat.z cū media
que infrant cor ut ipaz in
fecto sit cita non oz ut sit im
hac multitudine. neq; ut sit ge
nus eius laudabile nazzatū
siaut hoc. imo nō est necessa
de eo inst ꝓpias cū qua possit
duudē medicinas in partes p
nas. et facere eas penetrare
et puenire ad coz per vehe
mentia moto siu et velocitate
sue penetrationis. Et nos iā
dixim in istis medicinis quod
suffiant nobis.
Capitulū. xix. de medicinis
putefactuis et corrosiuis que
q̄to plus moriat.z in corpore ma
gis nocent. et in toto tpe cor
rūpūt riam. et sunt quedā ex
eis potentia calide. quedā ex
tu. et nō int fiunt ꝓpitate. su
fice medicine. imo pauz ex eis

...ò multe ex eis nō m...
...post tpus longū. et de
...usa quare multe ex eis
...ficiūt. et cū dant m
...mate suppurāt a corpe.
...unt

Et nos quidam fem
mo fidē et promis
mo co quod p̄missu
mone p̄ rememorare
ce medicinaz que mt
putrefactionē et p ill
d fiunt unde de corrosioe
p̄ pr eoz maza prolongatur
m corpore sint deteriorate
nobiliores. et p̄ pe m ipe
nere suo corrupit. maz hoīs
non m multitudine suē p̄fectis
mi sunt medicine que infirmit
corpus. Et ē hora m qua
necesse est nobis rememorari
eaz. et illud ē qm sino m eis
cōmuat ex alagio modoz cū
sermone qui ē m medicinis que
potentia calefaciūt corpo Et
fo tasse plures istaz sunt calē
tiu itez. Verūptm illud potiu
a nobis et effugiat sensu vīm
p̄ vnā diuaz rez. aut qm m
corporibus vīs ē caliditatis
plus p̄ caliditas eaz. aut q
ipaz subā est grossa Et ē no
bis necesse itez in hoc loco ut
rememoremur eius quod ac
cidit de esse vrine p̄ p̄ tam
primo ei in balneo sentimo p̄
est frā Et rememoremur i
tez quod accidit nobis mul
tocies ne possimo mitigare i
firmā aplē calde. tuc si nos
mitigauerimo calide illud in trua
alia in qua sit de aqua que sit m
nobis caliditatē p̄ illa deinde
p̄ueniamo ad trua calida non
nocebit nobis caliditas eius.
et nos ante illud non tollem⁹ ipam
caliditatem ipam. neq; potām⁹
sup ipam Et sili si homo i hie
me tangat aquā putrez et fo ei
manu eius frā sentit ex ea tepidi
tatē. et si tangit ea hō manu sua
non frā non sentit ex ea illud.
Et ad vltimū sciat dixmo ante
non sentit vīm spūs corpoīu
que emittit ei mst̄ p̄m p̄ frat
ei ex complexione sua Verbi
gra si mitteris manū tuā in
cumulū frumēti manu frā sentes
ex frumento caliditatē manifestā.
et si mitteris ea in ipa calida no
sentes ex fructo caliditatē Sz si
mitteris ea in cumulū frumēti
calidum et p̄ie frumēti calidi sal
uestris deinde sciat manū tua ca
lida tunc tu p̄m dispoz sentes
ex eo caliditatem manifestā Et
p̄m hāc locutionē qm mitto
mittis manū tuā in aramentū rubi
ridi et aramento rubeo et in col
cathar et ī zimar et in calce et
in rebo alijs multis ex hijs et ies
alle sunt posite in cumulo sentis
p̄ ipē sunt calide Et si accipis
ex eis frustū vīni et appareris
illig iam ē infrigidatū per aere
tuc tu p̄ hanc causam no sentis
es ex eo caliditatē pentē Et il
lud ē qm tu non tangis ex eo nisi
partes que in frāte sunt p̄ aere.
et tangis illud preter p̄ sit dum

BIBL ACAD MED

m partes pu ma. ¶ Et ſmiliter
ſte audit multones ſanguem
aq̃ aq̃ putet. et alia ex aquis foeti
q̃ mouent ea caliditate. ſ. ſi ca
leſit manꝰ eius anteq̃ tangat
ea ſentit q̃ ē frigꝰ. ¶ Et hiis ſunt
multe alie res quas poſſibile
ē nobis dicere ex hiis quas
qui audit non prohibet credē
q̃ ſint medicine que apud hoīes
ſunt calide poteā. et ſunt apud
alium q̃ hoīes aialiū calide actu
¶ Hanc vero rē non diximꝰ hic
inſi pret̃ intentionē. q̃m eſt
extra viā quā intendimꝰ. ¶ Hꝫ
medicinꝫ aut̃ que ī corpori
occurrūt mꝫ ſiunt per illud qđ
fiunt aut̃ de corroſione aut
putrefactione hui ē ſmo noſt̃
¶ Et hoīes quidē m ſuis opinionꝫ
mouentur q̃ m rpiē ſuo ſunt i
t̃ſtientes homines et nō ſunt
ſicut medicine que inſiunt et
nt̃ ſiunt p̃ ꝓpietate ſua multi
tatiū. et illud ē q̃m ſup medicinꝫ
illas mſiantes q̃ndoq̃ poteſt nā
et vomit eis m quibuſd hoīes
et ſiunt abo hoī. ¶ Si aut illud
quod ſiunt ex medicinis que put
ſiunt cet mioris q̃ntitatis ꝑm diſ
poſitionem corrumpere ꝫ corpus.
et illud ē q̃m dcōres de ꝓpietate
quaꝫ ē recipiō putrefactionis
non putreſiunt mſi ī cale ſiunt
et humectant ꝫ. et ſanguis q̃dē
ē calidꝰ et humidꝰ. ¶ Propt̃ hoc
tp̃s cum non ē poſſibile ut retine
ant ꝫ ille quaꝫ ꝓpietas ē ſuſcep
ta putrefactionis ab hoī. ſ. oz
vt putrefiant ipe. deinde red̃it
et putrefiant alie
¶ Et ꝓpt̃ illud medi
hui tpis nō mt̃ſiunt
ſumunt ꝫ mſi per tp
et ꝓpter que eis ſu
ree. q̃m iſte q̃n re
corpore et putrefi
ptidme tp̃is cor
treſit illud cui occur
bus corporis p illud
ē q̃m medicine que
tiores iſtis expediunt
buſd horis et quantū
pore nō ſuperfluitate. ¶ Et ꝓpt
hec duas cauſas ꝑm plures
ex multis medicinaꝫ que nō
ſiunt p illud quod fiunt aut
de de corroſione et putrefac
one ſaluat hō et nō intro
unt ei ꝓpt̃ duas cas. ¶ Quaꝫ
vna ē hec quā dixi. b. q̃ ac
adit medicine multones
prediaꝫ nō fere anteq̃ ledat
corpꝰ. ¶ Et ea altā eſt q̃m
multones audit ei qui ſumit
ex eis aliquid vt vtatur cibo
aut aliqua ex rebꝰ que ofeūt
m hui locis ꝑm quēcūq̃ mod
ſiunt eius uulnamentū aut p
ſeuerat ei medicinis que ſoluūt
ē de eſſe eoꝝ. et ſtat ī ꝓpietate
ſua. ¶ Et illud ē q̃m medicine
iſte q̃m nocent corpori nimio
magno non ē poſſibile ut ille
ſanetur per rectitudinē. ymo ī illo
ſiunt neceſſarie medicine fortes
et medicinꝫ q̃n ſtet ī re
ſi medicina interficiēs ſiunt que
q̃ntitatis valde time poſſibile ē
ne faciat aliquid. aut q̃m iſte

non comprehendit. Ex oibo
ista rebo sūt q̄ una medicina
que mᵗ fruit per sua mstām
q̄ sūt ex ea ptās parua pos
sibile ē ut nutriat corpo sicut
suus lactuce. Una medicina aute
que mᵗ fruit per illud quod fa
cit acūde de corrosione et put
factione non ē possibile ut nutriat
ptm. et si ptās eius sit pa
uitas mᵗ mo q̄ poterit in cor
pore ptē q̄ in ipo lesione faciat.
et illud ē q̄n iste medicine ge
nere suo sūt contrarie nature
hoīs.

Capitulū .xx. q̄ in medicīs
sūt subē multe scientie corporū
sicut in suis non est aliquis ē
nō ad mstrat qualitas extranea.
et q̄ ꝑ attractionis nō sunt n̄
ꝑ ptietate qualitatū que sūt i
substātis. et q̄ quāda medicine
solutiue dī non soluūt nō no
cent ymo nutriūt corpo: et q̄da
mᵗ fruit et q̄ medicīa soluēs hu
more cōuenit cū humore: ꝑ est
eo fortior. ideo trahit ipm. et nō
humor eā. et q̄ medicina soluēs
si vnitat a corpore cōuertitur
in humore quē solet attrahere.

Et sicut nos dixīmg in
suis ante q̄ multi eor
ē ꝑm plurim cui nō ad
mstrat qualitas extranea, imo
m arbore et virid et in fructu est
res pmixta succo eor cui vtend
ē pzet vtend suor. similr oportz
vt estimes. q̄ in medicinis vtez sᵗ
subē multe scientior vtenez per
mixte. Et tu stabis sup illud

BIBL ACAD M.E.G.

et ſ̄ res illud per hoc ut cogites
in ſemine vite q̄ ipm̄ no diu
ſſirat a cautamo m̄ſ q̄m̄ in ipo
ē de caliditate plus q̄ in cartamo.
et illud ē q̄m̄ quod ē mꝰ vtraq̄
ex ſilitudine ī ſubtilē ē res parua
qua tu potes ſcire per tactū et
per viſum et per tertiū aī iſtis
duobꝫ. et ē q̄ ambo utez ſimul
ſoluūt flā. Et ia oſtendimo ī
libro xtuū ñalīū q̄ ſpes attrac
tiuas non ſunt m̄ſ p̄ ꝓprietatē
qualitatū que ſūt in ſubſtantia.
Verūptū ſemen vite pmi
ſtetur caliditas multa. et p̄ hanc
ꝓprietatē diſſirat ea a carta°.
Et ꝓpt illud q̄ iam narraui ſit
q̄ de meditrinis ſolutiuis q̄m̄ nō
ſoluit ſunt quedā que nō hꝫ q̄
non nocet corpori ſut abꝫ. et
quedā que altant et couertūt
ad diſpone que corrūpit et mꝰ
ſunt. Et illud ē q̄m̄ mꝰ vnāq̄
q̄ medicinaz ſoluentiū et mꝰ vni
uniuſq̄ preciudubio ē aſſiliacio. ſ̄
non conſequit ea neceſſario ut
ſit ei p̄mixtū aliquid de xtute
t̄finente. et ꝓpt illud ſit q̄ nō
ē cōſequies ut noceat p̄iudubio
q̄ non ſoluit. imo differtur
et q̄natur ex ea ille humoz de
ꝓpetate q̄ ē ut attrahat eū. Et
non deletū ē a me q̄ nō ē poſſi
bile hoī ut intelligat ſ̄mone q̄
her ē ſcripta niſi antecedat et ex
cedat ſcipm̄ in libro xtuū ñalīū.
Et illud ē q̄m̄ ia oſtendi ille ſpes
multas ex ſpebꝫ attractionis q̄
ſunt per couenientia qualitatū
et q̄ per hanc cām ſit q̄ ad vnū

membroz corporis
abꝫ quemens ex
atur ī hac ſentē
medicinaz ſoluti
conuenies huio
trahit. Verūptū
formaz huiꝰ ſimi
ipietis ē formaz
hui lapis ē formaz
no mouent niſi m
et eius aſpectu ē ſili
ferrūlde. ſ̄ ē formaz
q̄m̄ ipe attrahit ferrū et
rū non attrahit ipe. Et
uez non ē neceſſe ut credam
q̄ cartamū ē flatuū ſicut
ſignificat ſup illud colo
uez ꝓpt caliditatē ſuā ē for
flate. per hāc q̄ cām attrahit
flā. et flā non attrahit ipm̄.
Et ſili ſemen vite. plus
corpꝰ unicat ipm̄ in horaulu
illud nāq̄ ē res que multones
acquirit cartamo. et non for
acquirit multones ſemen vite
ꝓpt lōgū uehemenciaz xtuū
Et ſit medicina ſoluentiua abꝫ
ſicut elleboz. qui ē abꝫ cōſimis
ſemp. Et ego volo tū ego ia
peruenerā in ſ̄mone ad hūc
locū vt finem curē. reuemora
cionē vnā capitulo ſue de
lente quod iam oſtendi in li
demōſtrationis. et ē ex eis
boꝫ fit unguentū in hoc capto
preſenti.
Capitulū xxj. de duplici
nere demōſtrationis. et de p
mutacione unius
exemplo ſup hu

de simplici medicina

plicia assimilationis solutiu
more. et de causa quare
ma solue. quod nocet. et
bo.

Dico q̄ p demōstrationē
sunt queda quaz cō
clusio ē p hec res ad
e nūo. et de eis sunt
q̄clusio ē p ē possibile
vt sit hec res ad hāc rē. et de
ries demonstrationibz sunt que
mutant ad hoc vt hec res sit
ad hāc rē nūo. et accidit eis
illud q̄ sunt sequētes ad radi
res necessarias. sicut accidit in
hoc quod ostendimz hic de esse
cartami et semīs vrticē. q̄ in
trisq̄ humor flatuz ē res sup
flua nō ē nobis possibile cuiq̄
demonstrationē manifestā. sed
tres in qua fmo ē sēmo pos
sibilis. cuiz ostensio pt ostendi
p sit hec. postq̄ iam nos ondimz
p spēs attractionis non sunt n'
p silitudinē subaz ad subas.
Et cum ostensū ē multotiēs p
hoc solutionis medicine solutiē
non attrahit nisi humores con
uenientes eis sibi p̄priōs. et hoc
ē attractio humoz ōm̄ simul
tuit oz nūo ut sit mt' duas sub
stantias aliquid silitudinis. et
ter subam attrahentē et subam
attractā. Et res quide qua sol
uit cartamū et semen vrtice
non ē nisi flā. Oportet q̄ ne
cessario ut attractio huius flu
uz non sit nisi res flāma pro
ludubio. Et ego nō dixi p oz
vt sit res fluxa ipamet. q̄ nō
dixi uez nisi quia mt' vtraq̄ ex
simulitudo non p vtraq̄ sit i eis
una et eade. et illud ē q̄m non
ferrū attrahit ferz. neq̄ caro at
trahit carnē. nec lapis attrahit
ferrū. et caro attrahit sanguinem.
Et mt' p res sit ipamet et mt'
p sit silis ei ē structio nāpti esto
et dīa. q̄m flā et flegma et car
tamū et cartamū est una et eade
res. nec cartamū et flā ambo sut s
milia non res una et eade. Et
illud ē q̄z q̄m nos dicimz p iste
sapor ē sapor colere aut sapor
flatuz non volumz p nullo sapo
re sit colera actu muenta. aut
flā muetū actu. Et ia ondimz ad
cōsequēdū auctorez huius sententie
de mōnuementis et fēditate in
libro vtutū nāliū. et in locis alus
multis. Nunc q̄ cōuenit nobis
vt redeamz ab omni q̄ istis sētenc.
et ab omnibz sententiis que sut istez
ypares. et oportet vt redeamz
ad dicendū illud in quo fuimus
Dico q̄ p de medicinis solutis
sut in quibz assilāno et cōuenien
cia attractionis sut muete erecte.
et de eis sut in quibz non ē illa
assilāno inuenta ante illud fin
complementū. nec ipe addunturz
ex eis. et augmentū eius nisi p
se. sicut medicine que euacuant.
Assilāno ergē in istis uez est in
duos modos. quoz vnus ē actiū. et
alt potentia. sicut currit illud ī
reliquis rebz alijs omnibz. Et
p̄missimz sicut silis in quibz sut
sicut alij dissiles. quida ex q̄bz me
dicinaz. et quida qui non sunt

BIBL. ACAD MED

ex tñie mediemaz ¶ Audit ꝯ
mediemus solutiuus ꝑm hãc rõ
emanatiõẽ si non soluit vt que
dã sanãt possit de malicia et q
dã cax fiant cibo ꝑm nãm emuy ui
fit lesio ¶ Et cũ nobis puenit x
bũ ad rememorandũ mediemas
solutuas tũc oꝛ vt rememore
mur soluatiois supflue quada
rememoratione. nam illud ẽ ex
eis quibo fit emanatiõ hui.
¶ Capitulũ xxiij. de soluatione
supflua mediemaz soluentiu
et cã cuis. et de ordine cxitꝰ huo
rũ in soluatione supflua. et de
causis euacuatiois huiꝰ a me
diema solutiua qu non fuit ꝓpꝛ
illu mediame.

Dicto ergo ꝙ soluatio su
pflua est qñ remanet
ex mediema solutiua
uirtꝰ magna in orfinis veaz
que puenit ad sto matũ. qua
re audit in eis mordicatio. et
aperit ea plus ꝙ ficerit. et festi
nat eas et mouet eas ad expellẽ
dũ quod ẽ in eis festinatione et
motu ꝯtinuo ¶ Aterit ꝯ corpꝰ
pei illud. et exsiccat pei potẽtiã
que ẽ in sto et in venis. et audit
dif venis qñ debilitat eaz vtꝰ
vltia debilitate sicꝫ ei quod audit
sto qñ debilitatur vtus eꝰ
vltima debilitate ¶ Et illud quod
audit sto ẽ ꝙ qñ debilitatur
pties eius superiores expellit
totũ quod imꝓdit cũ. et eiuat
ipm cũ vomitu ¶ Et qñ debili
tas ẽ in pte tale eius mfeiozibꝰ
audit ei egritudo que noiat

lubricatas intestinoz ¶ Et
dã illud ꝑmone lato
dicã cas euacuatiõẽ
euacuat ex corpore ¶
tio quod audit
sup fluitatis solue
ei quod nat
rei dñi pseuat op
non sit fortis et debi
magnificat non eua
et eiuit pei solutiõe
subtiliores humores et tenuio
eoz. et qu sunt miois ꝓportiõis
tis cũ corpore et cõuem
eo. deinde egreditur post illu
qm audit imbe res simul et
sunt fortes plus humiditates q
sũt ꝓpiores corpori et magis
cõuementes ei ꝙ oes ¶ Et ꝓp
illud qm supfluit soluatio est
pm quod egredit colera rubea
vel atra. et 2m flã. et 3m colã
nigra. deinde egredit in fine
rei tonq sanguis ¶ Et hoc ꝯ
dit ipse postremo cibꝰ rei nisi
qua ꝓpter huiꝰ pei nãm
et egredit inte ipm subtili
ores humores et tenuiores
oz. et in fine rei grossiores
ipoꝝ ¶ Et rpondas qude diuꝝ
ordines ipoꝝ huiꝝ in soluatione mli
bro nature hoiis. et dicemꝰ nos
tez illud hic. ne in ꝑmone nro
sit defectus nec diminutio ¶ Dico
ꝙ ꝙ si tu ponis dedis mediemã
soluentẽ flã eui pm quod egre
ditur in solutione cui supfluat
opatio mediame colera atra.
et secũdũ colera nigra. deinde
egreditur in fine rei tonq sanꝫ

Et si non potu dederis medicinaz
soluat coleram attrahat erit p̄m
quod egredit̄ per successionē co
lere sibi. deinde erit 2m de eo
quod egredit̄ colā mg̃z et q̄tu
sanguinem. Et sili si dederis m
medicinaz soluētē coleram m
erit p̄m quod soluetur et
quod egredietur colera mgna.
Deinde post eā colera rubea et
post colerā rubeā flā. deinde
solutione egredietur post hoc tm
sanguis. Et nō egredit̄ san
guis in hūg dispōem si qua ei
vt in venis. sicut currit aliq̄d
et egredit̄ ex corporibz q̄bz
non ē ānā. Et illud quod attrahit
ūdebilitat̄ vene debilitate ve
hemēti et dilatant̄ eaz ori
fina vltima dilatatione. Et
hoc ē ex eo p̄ quod sat̄ q illd
quod euacuatur in fine rei post
ōes hūores tū superfluit solutio
ē ꝑncipaliū hūoz corpoz et plus
ꝑtis cōtinens ei. et q vnus
quisq; reliquoz hūoz corpoz
prendit et postponit̄ in soluēdo
superflua p̄m illud sup quod ipe
est in subtilitate sua aut sua ēss
stitudine. Et cāuse in euacuatōe
eaz quod euacuat̄ in vno ex hu
moribz sui non sunt ꝑncipales
diete nisi cōtinentes ei sua
sidat̄ in ea. cōprehensio est
in tribz rebz. Quaz vna est
debilitas venaz. Et 2a ē am
plitudo orificioz eaz. Et 3a est
mordicatio medicine solutiue.
et illud ē quia si vene nō attra
herentur illud quod in eis ē de hūori
bz.

et sunt eaz orificia aperta
medicina remanet p̄m mordica
tionē suā et suā festinationē et
motū deinde non muent hūores
quē de ꝑpietate eaz ē solue ut
soluat eū oportet necessario vt e
grediat̄ cū solutione illi hūores
illi. et sit eoz exitus p̄m ordines
quos narrauimus. Et iam qu
dē esset in mordicatione sola
ꝑtis estimo sufficientia q̄ ipa
remanet semper p̄m dispoēz sua
vt moueret et stimularet venas
ad expellendū quod ē in eis.
Cum aut aggregat̄ cū mordi
catione medicine debilitas venaz
et aperto orificioz eaz ē illud
magis et plus. Et aperto orifi
cioz venaz p̄m q narrauimus est
ꝑtis. Attrahit autem medicina a qua attra
dit mordicatio. Et debilitas
venaz ē ꝑpter vehementiā eaz q̄d
consequit̄ eas et fatigat ipas p̄ medicina.
illud quod attrahit de eo quod ē
in eis quasi ipa suffocat eas et
ꝑpter illud quod pueniet ad eas vtq
cū soluto superfluit. de malicia cō
plexionis. Et illud ē q̄m opor
tet nūtio q̄ euacuat̄ ex corpore
vno ex humoribz omnibz vtimur
vt succedat euacuatio eius ex cor
pore malicia cōplexionis. Iste aut est
causa ꝑpter quas euacuat̄ et egre
dit̄ per medicinā solutiua hu
mores quos nō ē de ꝑpietate eaz
solui. Et cū ꝑpter quas istos hūo
res q̄ euacuat̄ ē eoz euacuatio
p̄m ordinē quē diximus sunt te
nuitas hūoz et eaz grossitudo.
et diminutio in ꝑpietate cuius

BIBL. AGAD. MED.

eoz ãi corpore et cõmunicat
ad ipm.

Liber. ix. de xtumbo sapoz
odoz et coloz. cuj sũt capitula
xxb.

Capitulũ pmũ cõfirmat dicta
dicendis. et aperit mstm. et dat
causam quare membra alia nõ se
cũt sapores. sicut lingua. cum
recipiant impressionẽ ab eis.

Iam narrauit
eo quod pmissũ est quõ dica
tur q̃ media
est calida aut
frigida aut hũida
aut sicca potentia
et quis sit
modus experiendi illud ex eius
audiendi illud sup ea. Et ppea
q̃ medicina nazzar. utez q̃ est le
nitiua et mollificatiua et dila
tatiua poz oz et mspissatiua coz
utez et opilatiua et resolutiua
et aliud ex ppietatibꝫ silibꝫ ishs
tunc necesse ẽ nobis vt remeo
remur utez mediãaz narratazꝫ
ãi ishs ppietatibꝫ. et rememore
mur ãi eis utez ymo ante. et eas
subitꝫ omꝫ sapoz et xtum coz sit.

Et nos qud̃ unꝫ dicimo de esse
sapoz in fine tractatꝰ pmi hmq
libri aliquid vbi sm mentem ppo
nẽ platonis quẽ dixit in libro
suo qui nouit timeum. Dicit
in nõ remembrato fuit sapoz illic
mst ut rememoratez impressionũ
sensatazꝫ quazꝫ uiaqꝫ ẽ de ppe
lingua vt mꝰmut in ea. Dicit
aut volo vt loquar in subtis su
poz

et virtutibꝰ eaꝝ.
q̃ reliqua membra cor
sequũtꝫ de impressionibꝰ
et quod consequũt
tis ipa non sentiunt
eis inde sensũ suffi
sentit illud lingua.
vero ppter ea q̃ in ea
cũ hoc q̃ ipa recipit
nẽ puritas sensꝰ fit q̃
oĩm que imꝰmut ea.
rũptis lingua calefit et
et exsiccat et humectat
calefiat aut mstat aut
aut humectat. Et dicꝫ
reliquoz membroz nõ ẽ ita
ymo sicut imꝰmutat res ista
lingua similit imꝰmutat re
liquã membra. et altant ea et
resolui ipa. Et non diuersifi
tur mst in additione altãdis
et diminutione eoꝝ. non in hoc
q̃ ipa recipiũt impressionẽ. at
non recipiũt ipa.
Et de ma
nifesto ẽ apud oĩes homines q̃d
ppietate lingue ẽ ut sciat cor
po situm et hũidũ. caliduꝫ et fri
gidũ cognitione que nõ ẽ mi
noz cognitione reliquoz mẽ
broz. Et amaritudinẽ vero
et dulcedinẽ et salsedinẽ et aci
ditatẽ et stiptitatẽ et pũti
tatẽ et acredinẽ lingua sola
cognoscit. et experit eas. q̃us
quenamq̃ q̃ accidit ex ishs
reliquis membris oĩbꝰ impssio
silis eique accidit in lingua.
et ppria in membris in quibus
est vlcus. Et illud ẽ q̃d di
cimus cum ait et eius ppria

[illegible] et mē[illegible]

[illegible]bet et resistit et ꝑpediut
[illegible] dñe rez que ect
ut cor poꝛ exterio. et sepant
[illegible] et mꝰ penetratione m
[illegible] ꝑpetione ad coꝛpus.
¶ Ppꝰ illud dixit ypocras
[illegible] fria mozdicat vlia. ve
[illegible] qñ occurrit cuꝫ ante ad
[illegible] vltis m ea/ non mozdi
cat ea ¶ Et aqua quid fia moz
dicat oculos. et nazes. et quod
[illegible] oze de mēbris. et mozdicat
[illegible] mozdicatione nō mmoze
illa partes mris secretas stomaci
et mteſtinoꝛ.

¶ Capitulū .ij. dat modos di
ſtinguendi mꝰ mozdicatione
que fit a frō et mozdicatione
que fit a calido.

Et ꝑp illud fit diffinale
multotiens nobis di-
ſtinguēre inter duas
mozdicationes ita vt sciamꝰ
qñ mozdicans sit ꝑpꝰ rē frigidā
aut ꝑpꝰ rē calidā ¶ Et illud est
qñ ꝑpꝰ ea q res fria aggregat
subam mēbroꝝ quibꝰ ōcurrit/
et mspissat ea/ et opilat ipsa/
fit ꝑm quod accidit qñ illud ē
vt hūiditates subtiles que sut
in eis expediant ab eis neceſſa
sint aurigi lacrime ex oculis et
muco subtil ex naribꝰ apud o
rem ¶ Deinde accidit post
illud ut mēbra sentiat ex ea
mozdicatione. et in libro que ē
ꝑm semita questiones et respo
siones iohannicij/ et ab hoc fri
gore accidit mozdicans ex mo
do alio a modo quo ꝑa accidit a
re calida ¶ Et illud ē qñ calidū
non mozdicat mſi ex hoc q ipz
corrodit quare diuisiuat ꝑtes
ōmmas cōmixtas donec alia ꝑmixte
separet ¶ Et frīm non ledit et moz
dicat hoc modo. et ꝑpꝰ illud nō m
uenit ex eo mēbra radicalia hō
ymo nō sentiūt ex illo illud. neq; se
ntiūt ex eo mſi mēbra lema ¶ Et
modo quo frīm fiat illud ē ꝑpꝰ
modū quo efficiat illud calidū. qñ
frīm non mozdicat ꝑpꝰea q ipm
corrodat rē ōmnia ¶ Et ꝑpꝰ dō
fit q mēbra radicalia nō sentiūt
ex ea mozdicatione. qñ mēbra
lema sint quibꝰ cū aggregat⁹
et expimit⁹ acidū ut expiat
coꝛ hūiditates. et diſtribuantur
coꝛ partes. quare coꝛ hūidita
tes expīmit⁹ sint expīmit⁹ aqua
ex frons stomaci q cōphendit
mano sup ea. et partes eo diſ
rūpūt⁹ sint diſrūpūt⁹ et ſcidūt⁹
et ſcidūt⁹ res quas attrahimꝰ et
extendimꝰ mambo mis. aut fa
cimꝰ in eis illud ꝑ rē alia ¶ Et
vt accidat mēbris raris lembus
res silis huic neceſſario. et illud ē
qñ ꝑpꝰ ꝓpitate sua ꝑpellit frīa
tē fācile. ita q profundat⁹ in eis.
et ꝓcuit ad ōtractatem coꝛ. et
ꝑpꝰ lenitate coꝛ mspissat ea fri
tas. et aggregat ea velociꝰ. et
ꝓcipue partes mtimseras coꝛ.
¶ Et ꝑpꝰ illud frīas que profun
dat⁹ in vnoſq; foꝛamīū coꝛpis
raroꝝ/ sint sit oīa mēbra m q̄bꝰ
e vltꝰ/ et nares et os/ et mteriora
pars stomaci et mteſtinoꝝ ōtinet
partes oīm coꝛporis quibꝰ cōuenit

BIBL. ROYALE MED

frigus. et revoluit in naturam cis
partis cor. aquire digerendo ea
et solidat ipam. sicut digerendo
tur et solidat res qui comprehen
dit sup ea cu digitis multis. et
absindit ea a patiebo eius con
tinuo cu ea. Oportet q̄ inde
necessario vt in membro apud hoc
sint loca vacua multa. qm humi
ditas subtiles iam exierut tuc
cu expresse fuerut. et qm silba
lenis ad aggregat ad locu m
noze loco suo p̄mo. Sz no est
possibile ut in cor pueri hoc sit
aq̄ puru sit loca vacua. diu p̄
manet sm sua cōtinuatione.
Oportet q̄ si in hus membris sit
locus vacuus vt cor⁹ cōtinuatio cor
rūpat. et corpo cōtinuu absin
dat. Caudit q̄ inde sensu no
cumenti ledes ea. et mordicat
ipm. Verūptm no est qualitas
que ē rebo que mordicat qm in
frigidant et qualitas que ē in
rebo que facit illud qm ipe ca
le facit qualitas vna et eade.
Immo nos sentimo ex rebo q̄ mor
dicant cu infractione q ipe aggr̄
gant subam corporis. et opilat
ipam. Et sentimo ex rebo q̄
faciut illud cu calefactione q
ipe resolui subam corporis et
minuit ipam. et liquefaciut ea.
q̄us velocitas iter non ē ejus
impressionibo acutis ex eis
vtriq; simul. ymo mordicatio
accidens a rebo que infrigidant tan
dat sensu. et mordicatio accidēs
a rebo que calefaciut penetrat
velocius q̄ est sensus mordicationis.

Capitulū. m. de
tis q̄ quedā medi
dicatiuaz sit vtus
quedā fre. et dat
eas p̄mittens q̄
nea temperati
prie calidi. et p̄prie
mixti temperati
tatem habent deficio
ta. ꝑ si minui more
resolucdo sme mor
ymo quiq; accidit. et
que mordicantiu medi
mp̄mit in oi rara co
et in aut extinseca.
non. et dat cām hui.

Et quia nos iam p̄ue
mimq ad finē in disti
quendo inq̄ duas in
dicationes. et narraumq̄ q̄
mordicat res calida. et ostēd
illud ex ipis naturis rez. et
ex sensu que sentimo ex ho
quecq; eaz. tunc nūc ē hom
vt audat antecq̄ audiat ex
nobis q̄ oportet necessario
vt quedā medicine mordica
tiue sint vtutis calide. et que
da eaz sint vtutis frie. Et
possibile a utez ut sciat ex
nobis diam inq̄ istas medi
nas et illas cu p̄structione
exquisitis. postq̄ in p̄mis
rememorato fuit. q̄ qn nos
utimur triasup noc dicim
multo ciens in siruptis et in
balneis que sut repetate ca
liditatis q̄ sunt calde. Et
esset nobis melio ut dicerem
in hui dispoe q̄ ipa su

temperata no ꝙ ipa
da Deru oib⁹ reb⁹
ditas ē ſm hāc diſ
e delinosa dilecta. q⁹
at et reſolut illud qđ
e tempore ꝯgelatū. et hꝫ ē res
lectat⁹ aual ꝑ Deruꝑ
e facit illud ꝑ longat⁹
ut Et vez ē ei⁹
prolongatur. ei ea reb⁹
reſolutione ſuꝑfluā
ſta. donec reſolut⁹ ſubā
et imminutur et diſꝑ
Dez ipm in hac deſpe
ma ledit pret⁹ ꝙ mordicet. q⁹
ꝑ fit ut ardē ſibi ſimo pim
et debilitate mobilite donec
ſ ꝑſeuāt illud ardet ex eo
fortitan mors Res aut que
le fiunt plus calefactione
ſtē abſcindit ſubtilitatē et di
dit atm. et diuerſificant
pati Oportet ⁊ ꝯ nide ſicco
vt ſeruat ex eis ho mordicatio
ne. ſtrut ē aqua bulliens. et
ignis ipe Et ſm hāc ſilitudi
uez aurit reb⁹ in rebo fris. q⁹
mam ex eis que non nimiū
negr reſolut ꝯtinuatione
corporis au oſtruit. ſentit
corpo frītate. ſ⁹ no ſentit ex
ea mordicatione Dez ex
eis que ai hoc ꝑ aggregat ſb
ſtanciā diſrupit eā et abſci
dit ſubtilitatē et ſunt in qubus
ē manifeſtū ꝙ ipe ſolidat et
ꝑpl⁹ opilatiue laboroſa
ſentit mordicationem.
Et ſi res ſit ſm hoc hic aḡ
mouere et ipſius
cōgelatio eſt ſemp ꝑpter ꝑ⁹
frītate. et reſolutio materiei et
ipius ~~congelatio~~ liquefactio eſt
ꝑpter ꝑ⁹ caliditatē. et mordicatio
ē ꝯtio vtriuſq; ſm. qm vtrez;
ſuꝑfluit in additione Quod
ꝙ⁹ eſt in vltimo frīmis aut cali
tatis ei⁹ impoſſione ſua in oib⁹
corporib⁹ ꝓtis lembo impoſſt
eram in aute tegente corpus.
nā ego remoueor ꝙ ꝑparata
ē mihi via in qubuſdā horis et
ambulau in hac que ꝑcipit ex
multitudine ſui ſ⁹ non erat poſſi
bile oſtendi aliquid ex ſtu ꝑpter
oid. et aer tez erat clarꝫ mūdꝫ
vere. et flabat ad hoc vetꝫ fris
valde. mordicabat eē oculos et
nares. et non hos tm. ſ⁹ mordica
bat faciē totā Et ſi ho tez ex⁹
hebat manū ſua ex pānis ſuis
mordicabat vētꝫ ille manū ſuā
mordicabat facie Quod aut
ē in fine vltimitate in frītate aut
in caliditate nō mordicat autem. ·ē· nō mordicat autem.
Res aut fit rō non faciunt illud.
qm rō non poſſit minui ꝯtinuā
tate eius ꝙ⁹ durāte eo. neq; eſt
poſſibile eis vt ꝓfundentur
et ꝑueniant ad ꝙ⁹ ſubſtantiā ·i· partes ſuperficiales.
ſubſtitudinē apparentis eius.
Et res quidē calide nō faciunt illud
qua nudi ſunt in timo ꝙ po
ſſibile ſit eis vt corrodat. et nō
eſt eis poſſibile in ſit ſoluat tm
et no itez penetrat et in ā ſeuat
in poris et foraīmbo multoties
in ſanitate.
Capitulū. iij. de rebo q⁹ iuuat
medicinas mordicatiuas ad

BIBL. ACAD. MED.

penetrandū et mordicandum.
et de ordine corporū subtilitate et grossitie et qualitatū alterū ad alterū. et quare aqua nō fit ignis. et de comparatione caliditatis ignis et aque ferūt ad caliditatē mediā. et de dissimilitudine subtilis et grossi. et de diuisionis eorū in paruas vel magnas partes. et penetrationis vel nō penetrationis cuiusq.

Et de rebo magis adunatibo ad hoc ut sint iste impressiones, sc grossitudo subtilitas mediū. et aer subtilitas. Et illud ē qm si medium que infrigidant sunt subtilis subtilis, sunt magis profundantes et magis ultime in penetrando ad profundū. qre ē mordicatio per hāc cām fortior et vehementior. Et si mediū que facūt mordicationē sint grosse sunt magis ultime in hoc ut fiat attende vltus. et earū nocumū per hanc cām ē vehemētius et laboriosius. Et subtilius quid corpus est aer. et grossius corū ē ita. et quod ē mīs grossū ē aqua. Verūtm aer qm suscipit qualitatē ignis fit flāma. et terra qm recipit eā fit pruna. Ad qua vero per mea vitā recipit caliditatē vehementē. ꝑ nō fit flāma neq; pruna. et illud est ꝓ humiditatē sua nāle. qm flamma et pruna sunt due species ignis. et oīs ignis ē calidus et siccus. ꝑ non ē possibile ut aqua sit sicca.

ꝓpt illud q̄ non [illegible]
liditatem ignis pu[illegible]
puit eā aer et terra [illegible]
mas aut nulla ē
sit flamme aut pru[illegible]
bullicns. imo que
ē calidior ē minor
ꝑ iste Vez caliditas
qm vltimatē consequ[illegible]
te eius vt uidetur. qm
grossa. ꝑ qm ipa ē m[illegible]
li fortasse non mordicat
aliud. ꝑ ipa calefaciat tantū
et fortasse mordicat. ꝑ ip[illegible]
aduirit Et oz qude ut tu[illegible]
rememoratis intentionis [illegible] eius
ē subtile et quod ē grossū. et
ꝑ oez rē que festinat et resolui
in partes paruas et cū velo[illegible]
te nos nominamus subtilē. et
omnē rē que nō festinat et
resolui in partes paruas cū
velocitate nos nominamus gros
sā. et illud quod resolui ꝑ
ē caliditas que in corpore est
cū acuit ut oturat ei Cū
usio aut eaz in partes paruas
aut magnas aut minutas aut
grossas est res que ē ex natu
sius. et per illud ꝓ illi ex me
diis ignis que infrant que ossa
est non ē possibile ut mordi
qm caliditas que ē in corpa
non resolui eā qm ipa otturat
rut lamine apparenti cutis.
Sz que ex eis ē subtilis pro
fundit subtile et velociter et
pertingit ad profundū et mordicat partes lenes ex partibus
corporis Et ex eis plu[illegible]

taliens hic uirtutem ꝓ vitā suam ut recedatur q.

... quod dicit quod unum aggregatum ... habitate sua diversitatem ... complexionis.

... videlicet .v. quod medicine debiles in suis complexionibus ... dicione super hoc per multa ... ria.

Et iam ostendi ante quod medicine omnes per plurimum sunt inequales complexionibus. Et illud ... non aut est impossibile aut est ... difficile ut inueniantur ... tote equalium partium vere.

Et nos quidem unum diximus in ... nostro scilicet quod una ex superfluitatibus que sunt in ipso est grossa.

Et hec superfluitas grossa ... in separatum et residet deorsum ad inferiora. Est fex. Et in vino est superfluitas alia subtilis. Et est spuma que natat super caput ... in hora sue ebullitionis. Deinde in fine rei descendit et residet cum fece. Et in ipso est superfluitas alia tenuis aquea permixta toti vino. Et ebullitio ... huius superfluitatis precedit ante alia. Et quinta tribus est quartum. Et est subtilium primus veri. Et iam diximus quod in lacte scilicet et in oleo et in omnibus suis sunt superfluitates similes istis. Et similiter scilicet in omnibus plantis et in omnibus que fodiendo extrahuntur. Cui si rememoratus fuerit hec scilicet erit necesse tibi ... et ut inquiras de omnibus medicinis. Et oportet ut caue ... predictis ne impediaris dic ... quo impediuntur multi de illis qui ... inquirunt de huiusmodi rebus. Et illud est quia ipsi locuntur in medicinis quasi ipse omnes sunt subtiles. Et non contenti quod unum neque duo neque aliquod aliud sit compositum ex partibus duabus in potentia. Et mirantur admiratione plurima de audacia mea super hominem in aceto quod ipsum exuat caliditatem naturalem que est in vino. Et aqua sunt caliditate alia ex putrefactione sicut vidit illud et recte mouent ipsum aristoteles scilicet et theofrastus. Et illud est quod partes vinose que sunt in vino infrigidate sunt ... apud conuersionem eas ad acetum. Et superfluitas aquea que est in ipso quod ipsum putrefit et acquisiunt caliditatem adepta sicut acquirunt reliqua corpora que putrefiunt. Est igitur dictum per hanc rationem vinum res composita ex partibus contrariis ultima contrarietate quorum quedam eas sunt frigide et quedam calide. Et similiter est res in mineris omnibus que comburuntur ex lignis. Inuenitur in mineris etiam est simile igni tamen sperse in ea diuise in partes paruas. Et hoc ex eo est calidum vehementis caliditatis. Reliquum vero corporis eius est terreum frigidum. Et quod illud si nos infuderimus ... mineris aqua. Deinde colauerimus eum cum re temperate raritatis recedet quod est in eo de partibus earum calidis cum aqua. Et fiet residuum eius non calidum quod unum proiectum est quod sunt in ea de p... [illegible]

BIBL ... CAD MED

hymn

¶ Et greci nominant hanc aqm fumen. et ē aqua silis m ee suo et vtute sua cū aqua maris et aqua salis. qm hec vtez ē cōpta ex aqua et sale ¶ Et aqua qdē cū qua ablut cmis ē compta ex nā aque et ex partibo quas colligit illa aqua ex omere dom facta ē ex eis vtrisq hec qua nominant greci fumen ¶ Et si nos nō procedēmo et sturemo q hoc ē compositū ex aqua et ex ptibo fumosis que sunt m omere forsita putaremo q eet corpo simplex singulare nā hoc accidit nobis m acreto ¶ Et illud ē qm ppter ea q non possumo aspicere ad gnacionē eius sensibilit non reapimus m eo varionacionē et nō verificamo illud.

¶ Capitulū vj. de dia mt aqua agreste et acetū m acetositate. et q oē acetosum puz ē firmo cōferens inflamacionē et cōbustioni et nocens frigis morbis. et acetosum pmixtū acuto plurat i caliditate. et permixtū stiptico plus habet frigiditatis.

Et nobis qudē ē nēm q̄us non consideremo m reliquis rebo vt vltimemo considiacionē m dubitate que ē mt aqua agreste et acetū et credamo q acetū non ē acetositas tantū. ymo pmixtet acetositati eius sapoz alius acuto acris ¶ Et ppter illud fit q aqua agreste m fiat infiacione integri completa ¶ Et ppter illud cōferet inflamacioi et adustioni vltio unumquodq̄ eoz

pontur super os
super ventē totū
losū m quo nēma ē mis
nō ē acetū ita
res vna puza
tantū. ymo m ipo
tate sua acutas et
q res sit ḡm q nat
necessariū ē vt res
tosa tm quecūq res
sit fiā puz sit illud
aut pomū aut vua
vbi aut moz aut
aut alio ex fructibo
tus fiūt aut ex suctis
plantis sicut acetosa et
qua greci nominant exsene
et qua nominant vtez ambe
¶ Et illud ē qm qñ gustam
suctū et muemus m eo acetū
mate forte manifestā et nō
dif tibi m eo aliquid dulcedi
et acredims tunc muemus
suctū mfiare ¶ Custodi q illud
et vtere eo cū fiducia ex te
vtis m medicinis mflamacioi
et combustionē ita ut ponas
ipm super ventē et si vtaris
medicinis alia ex egritudibo
caloris ¶ Et pm hāc silitudinē
muemēs q ōibo egritudinibo
frigis nocet iste suctus nocumto
manifesto ¶ Et qñ muemus
porē suctū pmixtū consideremus
si illud quod pmixtū ē acetosi
tati eius sit acutus seu acredo
et tūc estima q ē m eo caliditas
¶ Et si ē illud quod pmixtū est
ei stiptatis tunc estima q ē
eo ē greci aliud frigidatis et illud

...sa ē fritas sub
... sptiam ē fritas
...t dicā ões quibus
... iste m proxemo.
...dalia vn. mstrut sopha
... non solū sint contenti
... dralectica ß etiā eru
...ē quibus ipoz m sapo
... exquisite mapiendo a
...ōibus. vt si velint expe
...sabilitatē temptēt alliū ē
... si sptiatatē questent
...mac et gallas. si amaritu
...dinē questet baurach mtrum.
... si dulcedinē questet cōgelatū
...ue et mel. si mspiditatem
...questent aquā puram. et p hos
...sapores nostent cōpositos.
...ē sapor mspidus non solū
...m aqua ß ī alijs reperitur
...m quibus nō ē caliditas vel
...ritas excessiua ß temperies
...aut derimano ad moditam
...spiditatem.

Nec aut oportet vt
rememorer eius
quod tmu super
illos qui mqurūt de opanoi
bus hazr rez mansiaone qua
non mgredit̄ aliquid mucre
tūdie sophistaz ad loā veri
tatis. et ē p nō necesse ē eis
ut sint cōtenti exāno et stu
dio m sentenijs dyalectice et
tanomb9 eius quos ego tmu
sup eos semper vt eruditi
spōs m eis et bñ sciat ipos
et quos ego iam dixi m libro
...doner ...
...sant sēn sūt questus ipoz
m ipis saporibo cū vltmo re
fne et mapiāt millo ex rebus
quaz sapor ē vnq manifestus
vnde quātūs sapor sit. Qui
amant vt experiant̄ acutitem
et gradinē et cōsideret eas don̄
mtelligant eas mtellectu manife
sto tendant mano suas
ad alliū et cepas et reliqua. que v
trisq sunt silia. et assiduent et cō
tmuent gustus coz et saporē coz
et prolongent spaciū cū ipi mast
cant ea. et sint principia sup ß uas
one eius quod sentiūt de impre
ssone illoz m ipis cū pstrutatōe.

Si aut amant vt considerent
sptiatatē et firmentū m ea don̄
mtelligant cū tendant mano suas
ad gallas et sumac et que sūt ill
silia. Et si volūt ut mtelligat a
maritudinē questent baurach et
mtrū et mirā. Et si volūt mtel
ligere dulcedinē questent cōgelatū
vue et mel. Et cū hoc tez si di
ligis vt verificet̄ apud te p aque
one ē sapoz et p ipa ē media m
sapore suo. ego tmuo tibi ut questes
ea. et pstruteris subtilit̄ ß uamoez
eius quod ē de impressone es m
lingua tua. et ppne quod ē exaq̄
m qua non declarat̄ aliquis horū
saporū quos dixim9 hic. nō sptia
tas. neq; acedo. neq; acutas.
neq; acetositas. neq; amaritudo.
et ē cū hoc non vehemens cali
ditas. nec vehemens fritas.
nūq cū tu professeris hac via et duc
tus suis ppones ad sciendū vel
quos saporēs occultos oēs fralig.
et scies saporē rez q sit ß m p di
...co

BIBL. ASSAD MED.

delectabiles: ꝑm ꝙ dicūt aly m
ſpidi ſapons aquoſi. ſicut ſapor
cucumis hyemde et pluuie ꝙe
ſpecie notat cibus ſiquis. et ſili
ſapor tritici et ordei et adherent et
multaz. dicz rez preter ſtaz
de illis quaz iterz dixit thes ſuperiori
Vbi ſpeculaz mee rez dulcū. et
cū oporteat ut dicaz ꝙ ſint ſpes
multe aut dicaz ꝙ ſunt ſpeces
vna et non diuerſificaz mſi ꝙ
additionē et diminutionē m dul
cedine. Et ego deſimabo rē m
illo m eo quod futurz ē. Cū
aut īmediatm rem qua ſentimo
de guſtu aque aut penitq nō eſt
ſapor. ꝑ aliquo ſuperaz tūc res m
illo ſuccō manifeſtat ē ꝙ ipe ē caſ
diens ab oī caliditate et humiditate
ſtia ſiccitate. et ꝙ eius cōplexio eſt
aut media aut de luuis ad ſiccitatē
partium.

Capitulū. bm. oſtendit ꝙe di
ſpoſitio qualitatū reddit mediaz
ꝯplutmatiuā et opilatiuā. et enu
merat plures ex eis.

Quez ſi fuit ꝑm hanc di
ſpoſitionē m caliditate
et frigiditate et aliq
fuit ſicce ſalse. tūc oportebit necio
vt ſit ſubā eius terreſtris. et ex
ſiccet exſiccatione cui qua nō ſit
morditiua. Et medin quide
nomiat omne cuius hec diſpo
ē ex mediocris ꝯplutmatiuis et o
pilatiuis. ſicut ſunt res multe ex
mediocris abluis abluione ex
quiſita. vt. emathites et tutia.
et ceruſa. et calx. et dimma. et lutū
apportatū de aceto. et chymolea.

Et ſimli ite
et lutū apportatū
tū ſtella. et omn
mediocris ꝯplutmatiuis
tuus. Et deinde
ſtiez tm. ꝑ cui hoc
m naturis ſuis
m quibz ē ex aere ut
Et omne aquositatē
ſoſum. et per hāc
tmatiuā opilatiuā.
ē qm mediocre ꝯplutmatiue
latiue ſunt duaz ſpez. ꝙrum
vna ē terreſtris pura. et
illud ſicca. et alia proculdubio
viſoſa. et ē pmixta cōpoſita ex
aqua et tra. Et multotiēs ſit
m ea aliquid aeris. ſicut ē olei
ui dulce ſuaue. Et ego ꝙd
ui ante narraui ꝙ velim poni
ſimonē oleū oleū ſuaue. Cui
ui vero ſuaue ē pmixtū cōpoſitū
ex ſubā aerea et ſubā tra et
ſubā aquea ſimul. Attingo
aut oleū ē compoſita ex iſtis tribus
ſubis. Verūptm ē pluuia. pter
tis ꝙ oleū. Et ſimli pars ca
catalactis ē ꝯplutiua. Et pm
queda pars. qm m pmiquedine
boni et humoz ē acutus multū
et ingenitus. Pmiquedo aut
femmaz caprez et ſeminū
vaccaz ē minoris acutatis
ꝙ pmiquedo boū et humoz
Dez m adipibz haz iteris
ē acutas. Et non nominauit
ea adipē. mſi quia pmiquedo
hoc animalis ſimilitudinē habet ꝑ
ꝑoſſitudinē ſuā. qm non
caliditatē

...s porri. vino ē
... ꝑ ipē ¶ Et
... et gallos ē ve
...ntatis et vehemē
...ditatis ꝙ adeps porci
...bul nō terreq ¶ Et
...deps vo latinū omn
... porci eoꝝ ex a
...s multa ¶ Et hoc est
...tu ꝑmo preter i
...emenor ¶ Omitta
...ipm̄ donec rememore
...eus in loco alio ¶ De
...quibꝫ mihi ē amota
...sunt ꝙlutinatiua opilatiua
...oꝝ et foraminū. et ꝑ pre
...pua sunt ex eis vehemētiores
...ntatis et pluris terreitatis.
¶ Et cera colata ē utq ꝑmo hab
...ppoēz. et illud ē qm̄ cera
...colat̄ extorquat̄ ab ea qđ
...ipā dē acutate melius.
¶ Et manifestū ē ꝙ hec meq
...mo nō ē in cera amari sapo
...ris in natura sua. sicut cera
...asportata de nepthym. hec ēi
...adepta ē amaritudinē sapo
...ris ex absmthio. nā si tu la
...veris ea deues multes vices re
...mouebit̄ ab ea amaritudo eq
¶ Et caue utq cera supta ex
...melle acuto quod colligitur
...ex asse. qm̄ vis ut sumas mel
...in vltima longitudine a mor
...dinatione ¶ Et ne hō sit ex eis
...que oportet inuenire tur co
...uenientior cera ad abluedū
...et colandū ē que sufficit ex melle
...in quo ē ꝑ ꝙ fluctus aquosi
...mellis acuti ¶ Et

dispositio quidem in medicinis
glutinatiuis ē ꝑm ꝙ narrauimus.
¶ Et ego redeo ad illud in quo
fui de rememoratione medicinaꝝ
simplicium et acetosaꝝ.
¶ Capitulū nonū ꝙ medicine
simplices sunt quasi fit et acetose
sunt subtiles frigide. et ꝙ sensus
et ratio certificant illud. et ꝙ simplices
et ponticē non differunt
nisi ꝑm magis et minus. et ꝙ in
eade medicina quandoq reperiuntur
sapores multi. ymo maxime in
terra.

Dico ꝙ ꝙ medicine simplices
sunt in essentia sube sue
vice grosse et qualitate
sua fre ¶ Dez corpo medicinaꝝ a
cetosaꝝ ē corpo subtile. et quali
tas eaꝝ ē qualitas frigiditatis
medicinaꝝ simplicium. ¶ Et hoc ꝑ
uenimus ad verificandū illud et
certificandū in vtroq simul ex duo
bus modis. quoꝝ vnus ē sensus
et alt̄ ratio ¶ Via quidē veri
ficationis ex sensu ē consideratio res ex
operationibus ¶ Via vero verificatio
nis ꝑ rationabiles ē ex ipa subta
lyaz medicinaꝝ ¶ Et ꝑmittamus in
ꝑmis ex istis verificationibus duabus
verificationē que ē manifes
tior apud multos homines et debi
lior apud demonstrationē q
certificat sciam eius ¶ Dico ꝙ ꝙ
omnis fructus arboris que inuenim̄
qm̄ applet̄ et maturat̄ dulcē est
in multo sue essentie ponticus siue
essentie ¶ Et quoq eoꝝ natura
ē similis naturę arboris ex qua exiit
ipm̄. sicut dixit theofrasto utq

BIBL. ACAD. MED.

·B· olue/ et vua/ et atoma/ et
granata/ et mora/ et pnice/ et
pira. ¶ Cum q̄ extendit3 ad eas
tempꝰ sint hūdiora q̄ fuerūt:
et fit m eis ad pportōitate sua a
cetositas. deinde non cessat ite3
recedē ab acetositate sua et expo
luari ea t pms et m pms/ dōs
puenīt ad dulcedinē apud cō
plementū suū. ¶ Et quēdā fruc
ta sunt q̄ non dulcescūt dū sūt
sup arborē suā. q̄ postq̄ collī
gunt3 puenīt ad dulcedinē po
tempus. ¶ Et de eis sūt quoꝝ
cē non mediat acetositas/ immo
pmutant3 absq̄ medio de pōna
tate ad dulcedinē: sicut fructus
olue. ¶ Et res m hoc t q̄ oēs ist
fructus erā maturat3 per caliditatē: et q̄ caliditas que maturat
eos t due caliditates/ quaꝝ vna
t ppria vnuq̄q fructuū naturalī
ei: et altāa acquirit extrinsecus
ppt̄ solē. et ipa q̄us aduenit
ei extrinsecꝰ ppt̄ solem/ in t ñlis
fructu/ et ppria ei: et conuenies
ipi t res quā tu scies sua ma
nifesta/ postq̄ vemenciatus fu
erit elementoꝝ que posuimꝰ
radicos vbꝰ. ¶ Q̄ si fructus ī
principio sui cē sūt pontiq̄/ do
nec q̄n maturant3 dulcescat/ tūc
dulcedo eius non est mist ex ca
liditate: et eius acetositas et po
tentias nō sunt mist ex siccitate.
¶ Et ppt̄ea q̄ fructꝰ in principio
sui esse dū adhuc t humidꝰ sicut
dixit theofrastꝰ non t mist sim
pontiq̄ simul/ et non fit acto
sus mist per multitudinē q̄ cit

adipīm de hūi
nifestū t q̄ per
terreitatis. et
hūditat/ ¶ Et
tūc plato in fedone
nuemt q̄ partes
tes ad sucos/ q̄n h et
aggregāt partes
sunt rariores et ve
rarītatis/ exsistunt
sunt vehemēciores asperi
sentit eas lingua pon
si sunt minoris asperitatis
rit eas lingua stiptica. ¶
quaꝝ in fimone nō recte
uenimꝰ q̄ hūi
ē fim hanc dispoēz/ et ad hoc
fructus. et illud t q̄n si fiat
reus tm/ erit glutinatus
non erit pontus. ¶ Et iste
mo quasi tm p dixit nos
subtm supponi. et non declī
t demonstrato que rectificā
sentiā eius. et illud est q̄n
sicut de ppietate t hūoz
tia vt aggregat lingua/ et ex
sicaret ea/ et exasperet ea p op
ationē sui manifesta/ et sicut
demonstrauimꝰ cute partes
corpoꝝ nō aggregant3 et non
constringunt3 et solidant3 nisi
per siccitatē/ tūc manifestū est
q̄ hūoz pontiq̄ est fructus pu
ri dubio. ¶ Et ppt̄ea q̄ nō fi
tate sua exsicat exsiccatione
mequali/ q̄n exasperatio ite
q̄ est ita/ tunc pro dubio
est terreo/ q̄n hymoz aqueꝰ
transit et penetrat in corpꝰ
omnibꝰ penetrationē

Et illud est qm de ꝓprietate
[illegible] nō dimittit eū ē qnus
[illegible] redit ad ōtmu
[illegible] ꝑs aut ꝑtis m
[illegible] ad sucros ꝓprietas est
[illegible] et de ꝓprietate eo ē
[illegible] mutet cū sanitate:
Et ꝓ brutez rememorato fuꝭ
[illegible] ōmi. inde nūm ne
[illegible] eoz ꝓprie muemes ilo
[illegible] sup hoc ide Et dō
qm declarat ꝙ humores a
tosi penetrant in corporibꝫ
sensibilibꝫ velocit. et muem
me humores pontios tarda
m̄ penetratione. et muem
me acetosos visibilit atq plu
mū sue opano mes m̄ p̄ pro
fundo: et pontios m manifesto
Et cū res sit ꝑm hoc tūc per
hās oēs res declarat ꝙ corpa
pontica sunt grossa: et aceto
sa subtilia Et iste sūt res que
sūt admuē conuenientes ꝑm
ꝙ naviaumꝫ de ipis naturis
rez et ꝙ dixmꝫ qua appetet
sensu per mductionē ex pa
rūt ex rebꝫ particularibus.
Et non ē malū vt addamus
m illo et adiūgamo ei res
alias postq̄ rememorati fu
erimꝫ hic cha eaꝝ sup quod
urrit ee m vsu nom. et ē ꝙ
ista duo dicit ꝙ ambo sanat
siptitate. ꝫ. siptiū et pōti
cū Et mō vna ꝙ nō est dia
ms m addicione et dimmutoe
m siptitate Et rememore
mur tez ꝙ m medicinis sut
[illegible] et ꝙ ista sapoes
non solū sunt diuse mō fo
tasse multo nēs sunt oppoīt resiste
tes sibi mutē cōtrarij vltimatom
tranetate. et ꝙ illud est ex eis que
iam ostendimꝫ in eo quod ꝑtinū
ē declinatione vltima Et conuenit
nobis necessario vt ponamꝫ ꝑm
cipiū nīm hic.

Capitulū .x. ꝙ m examinando
vtutē medicine a sapore puro
sapor non mixto ē diffendus.
et de exēplis sup hoc. et repre
hensione ignoꝝ qui neglexerūt
hoc. et negarūt ex saporibꝫ po
sse hab̄i medicinā de vtutē medi
cinaz. et quid veri quid ve fal
si est in dictis eoz. et de causa
tractandi hic de saporibꝫ.

Dico ꝙ ꝙm muemꝫ me
dicinā cū gustas eā mor
dicare et siptitatem
facere simul prenpio tibi ut di
mittas eā et puemas ad me
dicinā que siptitatē fugat ꝑ
ꝙ mordicet Si ꝙ gustas me
dicinā et non vides eā acetosā
neq̄ dulcē neq̄ amaram ꝑ ꝑm
plurim ꝙ possibile ē et vt sit
sapor siptiꝰ tunc experire eā
et examina ee eius per experiē
ꝑm modū quē scripsi tibi multo
tens Nam si siptiret et mor
dicat simul aut in siptitate
eius ē sapor alius pmixto ei tūc
solutio tua in experiemame
dicine cuiꝰ ꝓprietas ē hec ꝓpria
est superflua et vana: cū tu non
vis experiri et examinare mi
siptitatē. et illud ē qm tu nō
scis in ipius operatione quā i

BIBL ACAD MED

corpore effiat sit ppe sipsius
sua. an ppe vna alteri aliorū
sapor qm primsent sipsius
mo ppe vnoscit simul. Inde
e q̄ colaritar et zēgi et calamū
et cortices eius et zēgi rubeū
ppe ea p sipsius et mordicat
simul acrit in vnoquoq; corpe
cu occurrit per duas naturas
Dez ipa cū hoc nō sīgnificat
nobis sīgnificatione nām festi
an adurat ppe sipsitate suam
aut ppe acutate Et ppe illud
melius est tibi vt dimittas ista
et quaeras medicinas alias multas
quando vis experiri sipsitate
multā puā mūdā que e sm
gulares sola ppie sm plus my
q possibile e ut sit Cui si m
nems sipsitate suo ppietas
e hec ppetas tibi custodit et me
dicinā in qua nuems ea exp
re et examina ea per via qua
audisti a me multotiē Ti
bi gra si couertaris ad balau
stias aut gallas aut cortices
pi granati aut barba yrci aut
vna vulpis aut aranea aut sue
ci simach aut ad aliud ex eis
quoz vna e hec et quaeras ipz
nuems ipm pontici vere et
non nuems ei sapore alia pu
ra nota oio Dez e si illud
per quod oportet te experiri
opinionē sipsitatis et temp
tare ipam Dez cū tu experis
ea sm q narraui tibi multos
ens in corporibus quoz for
ma e melioz formata qm sit
sana pure et i corporibus cum

quibus e exp
do singularis
aut sicca aut h
nems ea msia
msiacione mu
ferre exprimed
et arguit msi
lutate fiam tunc
in udino sup sip
quia pa msiat
mis ipam effire co
illug et nuems cor pe
sams puemre ex ea cotu
fitatis et exprimdines
stimulant et acrendut ea
ea et exprimdines fit expelli
per ea tūc necesse e tibi ne
essimes sup huo med
q ipa msrigidet primo q cu
lefiat Et sm hanc scim
onem tibi ut experiaris
medicinas calidas acres
singulatitate sua Comen
os manus tuas ad expa et
um et pectin et zizi
condisi et emula et caltem et
illud e qm si ho pmittat pi per
et solatiū non pt experiri
vim amboz simlit non pt ex
perir homo res que sut per
mixte composite per natura
Et simli mino tibi ut ex
iaris res aretosas et res acua
tis et res dulces ita ut mite
dis in illo ad res fortes sin
gulares sm plus im quod poss
bile e Nunc q exprimentū
sup eis et extrahes tute eaz
per experi
uerit ad

…ponitas et ſtiptias et
… et ponit experiencia ſua
… et aiut ſm q poſſi
…ile ē et vt experiaſ et probz
… ponitatis aut ſtip
… attulit vem negandi
… tui pem valde · et
… ſm ca ſapor medi
…me ē ſapor vno tm tuū ex
…ca vena tua mediame et ſapo
…m ē experiencia vna et
Q ſi vi ea ſint ſapoes
…ſtinctiues manifeſta ē ei
q eſſent opatione permixta
…mpoita ex illis naturis oiba
…uent q mde q opano ſ
…uentes a ſapore tuo expiēdi
…uerit remanet ignota Ne
…ſſarium ē q ca oporteat ut
…perientia non ſit miſ ſm qd
…ra vaumg ante vt illi qui
…putat q pemitto non ē poſſi
…ile vt iudicetur ſup virtutes
…ſapoz per aliquod iudiciū
…lli qui experiuntur eas abſq
…od nazzaumg non muene
…rint recte. ca poſſibile ſit ut
…iudiret ſup eas quoda iudi
…cio. et nō ſit poſſibile vt exp
…ianz abſq hac via qua narra
…uimg hic Si q ipi dicut
q nos oio non mediceramg
…ſtione de ſaporibz et expie
…cia eoz apud inquiſitionē no
…ſtra de virtutibz medicinaz q
…ma poſſibile ē ut muemamg v
…tutes eaz per expericiā pret
q conſideremg in re ſapoz ero
…m laude eos ipi quon
…ſ dicimus q ut vituperē eos. e ſperan
Propter ea q ipi preſcut hui
…rem quā indigetur neceſſario
deinde eſtimat q ē ex eis que n
…ſaciut ſtire conuenit nobis ut u
…tiperemo cū duobz modis
…no quod ipi nihil nutriut ſed non
…neceſſarias in numero inutiles
…neceſſarias Et 2o quia deſtruit
de memoria eius et omnino
…virtutes quas medicinaz. et dic
…que ē poſſibile vt inueniaſ magis
vltima memoria apud expe
…rientia eius per expericiā ſm
modū quē vidimus multotiēs
…pret q magnum de ſaporibz eoz.
Et ego quidē non putem me bre
…ſtoz miſſ ad conſiderandū in re ſa
…poz non ex via q non ſit mihi
poſſibile extrahē quod volo ſme
…co. ſed ppt ei ſtimationē ſm omnes
…in radicibus Et aliud ē quia
volo oſtendē q oēs res ex eis q
…quibus conſideraſ ē unaquaq
ad ſententias que redūt in de
…mentis que poſſumg radices
…rebz. et non ē ex rebz oio aliqd
quod ei ſit contrariū Et ego
quidē deſtruo ſmonē eius qui e
…ſtimat q oēs res que ſiptrant
…calefiant q̄ius in illo ſit
quidd quo indigeaſ in hoc libro
…pnti. et ego inquirā declarandoz
eius in eo quod futurū eſt
aut redeo ad aliud quod mi di
…et ego innuo illi qui deſiderat ver
…itatē et cuius cā expedit eū vt
…inspiat guſtare oēs medicinas
ſiptuas per ſe ſicut ſermones
…et in qua eaz inueniāt ſiptiones

BIBL. ACAD. MED.

pueri cui non permittatur sa
por alius ꝓtin possibile ē po
nat temptationes suas per expe
rimentū. et consideret an sit alia
cui fiat an sana. an hyuda. Et
hec ē res qua facit ois hō nu ē
uano. et cui etiā scipm singulariē
probet.

Capitulū xj. de iudico duplici
xtutū medicinaz per suos sapores
et ꝑ per sapores simplices ꝑm ꝑmo
nē vlez. 2o per sapores compositos
ꝑm ꝑmonē distinctum.

Et ego estimo oportere in
necessario ut iudicē super
illud quod mihi expiri
per meipm quodā iudicio. et fiam
illud in hoc loco per ꝑmonē vlez
vemente super tota rem. deinde
faciā illud in eo quod ē post per
ꝑmonē vemēte super distinctione.
Et ꝑmo vlis qui vent super su
ma eius tota est iste de corpus
scripti de iudicijs ex relegatis sa
poribo apud sensū meipsum separ
per experientiā infrigidare. Et si
militer meipsum ex rebo quaz sa
por ē sapor permixto cōpositus
ex rebo multis ex illis in quibo
ē dulcedo pauca et amaritudo et
acredo ꝑ infra. infrationem ma
nifesta. et illud ē qm super eas
scripturas et infractio vincit victo
ria in qua debilitant ille virtutes
alie que sunt in ea. Et ꝑm hunc
modū meipsum etiā oēs res acto
sas infrare. De res acetosas
intelligo acetositate absolutam.
sunt ē acetosa. et planta nouata
crescere arbesilay. et alie ab illis

duabus de illis
ꝓmiscent sapo
aut acris aut a
nata et poma
na et bua. et me
et acetū ipm
ꝑ narraumq am
acetū permiscetur al
tatis et acredinis
acetositatū ꝓmiscet
pontitas. et in qui
amaritudo occulta
ntez postq expertus
res quibus sunt pontes
scripturas simul mien
infractione infractione ma
ueritas aut rebo du
ē de caliditate ꝑm ꝗntate du
dinis sue. Et ꝓpter illud
multe dulcedinis non ē p
aliqua fiat. In rebus acc
pauce dulcedinis fortasse
quod fructoris. De scripti
ē ad magis illis subē ē aqueis
Vez ꝑm dispoz non p
ex fortitate sua ad hoc ut ad
hui fortitate rei in vltimū fo
que ē in potentate aut in act
tositate. imo non pueniat ad
finē frigiditatis nisi ad alia
que dixim ante in rebo cal
ditatis quay ē caliditas tepidi
Et oēs res amare utez su
calide. sicut mirra et bauz
et nitri. et vinū quod ita am
quat multū. et res multe
seminibo. de quibo ē semen ute
siluris. et de eis sunt semina
tzelle et grana lupini. et ipse
lupini siluestres. et

ī. alleluya pue pau
tunde cotu
tin folij.

…eo est siluest's ·
…ati per sini· et
…mument· m t'tro·
…dala que per hac ram
…mus dala una
… et semen quozda cum
…ana alberuha· et
… alie multe Et di
… mala m eo qđ
… et loquar· m eis sm o
… loquo·

Capitulū·xij· complet
…em de sapore sipture
…que nō est mist sit pontus debi
…t et sapore acetoso· et ondit
…ubq; et in quibus sit ingestus
…apor pontus· et ad quod alte
…s sapores cōuertit·. et m
…ubus primus mutto·

Dic aut redeo ad ea
ad ea vez sipturaz
et acetosiz·. et eo
plebo ea et abstinēdū ea abstī
sione que cōuenit ea Quoꝝ
q; sapor sipturaz non est mist
sapor pontus debit Et hec
… tuas oportet hominē
rememorari ex eo quod mue
nt sensibilit Quō vero
sit eius esse ego narrabo tibi
aliud hoc Quoꝝ q; ppter q;
cū po pontus ē terreus sīm
opo tot nutrio vt cum virtus
nis fragilis et debilitet mist
per vim hoz tuū moderū
·B· aut vt calefiat· aut humet
tetur· aut ut cocinant cibū
nos simul Deinde si cale
… sit humida nec
… fruct· si remanet sm

durinem sua· et acquirit dulce
dinē addita in sapore suo struc
tiuus et ppre que ex ea nōiat
castanea Et si humectat
mi tuor· si hūditas eius fuerit
hūditas grossa· aquea· sit stiptici
tas hūdis· aquea· est· que fian
ex de virtute cum· saporis Et
si hūditas eius fuit hūditas salsu
ginis acrea· sit acetosum· qm iam
ostendimus· q; subtil hūditas fiat
acidē sapōis· et acetosum Q si
humectet et calefiat simul tunc
si fuit hūditas eius· aquea· commi
xt· et p mutat· ad dulcedinē· et
si fuit acrea· permutat· ad dulcē
situdinē Et iam declāt· per hoc
ostensione manifesta· quomodo
fit q; fructa existentes in p̄mo
suo esse ponti· quando p̄dict· ea
cta tpus dulcescunt· quida dulce
pura· et fiunt quida coz acetosi·
et quida coz stiptici· et quidam
ipoz remanent sm suā potiā
sempez· et quidā coz fiunt viscuo
si Et sm q; de istis saporibus ad
mutem p̄mutant· acquirunt
fructus diuersos sapores multe
dulcitatis Et fructa quidem
ponti· qui remanent sm suam
potentiā semper sunt stipti
due spes est indi· quas vocant
quida fambasim et bedfamm· et
fructa mitigans patie suū· et
xilocaracte· et illud est q; ist
remanent sm sicut sm q; fuerunt
a principio rei· et non aliud est
in eis mist q; cresciū et addūtur
tm Dispo aut· que est eoꝝ
in corpore suo· et q; non altant·

BIBL ACAD MED

negz conuertit ꝑ aliqua rel
quaz cōuersionē maioz ¶ Et te
arbores utez m scripis sut frores
et sterores et vehemētioris sup
tatis et vehemētioris pon
tatis ꝑ reliqe arbores ¶ fruc
tus aut ponit dulcez simul ꝑ
fructo mixti. et puri siluis. et
fructo yspidis que notat castā
nea ꝑte. cuz dulcedo maioz est
pontitate sua ¶ Reliqe aute
res que sunt sptre tantū sut
fructo vitis notate grete melti
mudē. et vnū eius. et quod ap
ꝓximat illi ¶ Res vero sptre
dulces sunt fructq palme. et sic
cus vnū sicut vocat nomitū q
re sumuntis. et vocat nomiatu
cantis. et oia que sunt silia illis.

¶ Capitulū xvij. de saporibus
diuia et vtuoso.

Res vero dulces tātū
sunt vnū notatū ꝙ
ex sm̄ruis. et notatū
salmeluis. et congelatū vue. z
quod ē sale ipsis Res aut quez
fructus et fructq simul sunt picques
vtuosi sunt vere olue. et oleū
et post vinaz reliqe res ex ꝙbz
sumut olea. sicut ꝓpriū albere
ba. semen raphani et ꝓpriū sa
sam. et nux. et amigdala. ista
em oia cū aut quantuz sut i si
ne vtuositate et pmqdmz

¶ Et illud ē qm̄ quod ē m eis de
humiditate aquea que ē superfluitas
m eis resolut. et humiditas ꝑ
eis cōsumens ipis maturatur
per illud quod ē m eis de calita
te innata. quare maturat et

1. semen raphani
maiores.

completur
fructibz non sit
talis est dulcis
¶ Et m quo ex
et altant sit
eis que non comed
ē qm̄ oīb res amas
edit ¶ Et res que
mai a nisi ꝓpter sup
tatis. sicut ostendā
quod ē post illud ¶
res dulcis ē calida ¶ Ve
vinat caliditate que ē
hois victoria super
¶ sicut ꝓpter aqua calida ocurrit cor
poribz nris et ꝓpter ꝙ
aduenit nobis frigus muem
mus et plurib delectatiom
et uuamur per et maioze in
uamento qm̄ non calefant cor
pus nisi calefactione per
perueniat ad hoc ut resolua
et lenat mebra que cōgela
frigus prer ꝙ minuat aut
dat aliquid de cōmutate co
similit oīb rebz dulcis proui
ē calido. Verūtm non puenit
ad finē ex caliditate sua ut sit
ledentis caliditatis. ymo cali
ditas eo stat m timo rez que
resolut et equat et lenit ¶
remin stamur m hoc loco ite
rez quas dixmo multociens
qua ex rebz sunt quedā ꝓpriā
quaz operatio m alias et ꝓpter
receptio operationis alias est
qualitate vna aut m duabus
qualitatibz et de ꝙ ꝓpter ꝙbz
ē illud m tota sua ¶ Et
tem dicem

[illegible] huius speciei et
[illegible] horum arborum sunt duo
[illegible] seruant nobis the
[illegible] illud est quod de eis
[illegible] res sicut praedictae
[illegible] sunt quae sunt dulces:
[illegible] nec multa aut pau
[illegible] et fructus arborum qui
[illegible] edunt homines: et car
[illegible]. et multa ex vere
diabus et floribus et si
[illegible] et solis. et illud est quod
[illegible] in istis cadat res ponita
[illegible] pura silutiua in pus ocz dis
ponem in hoc est dulcedo: quae no
est in fine pontinatis sicut gal
le et similae. quae illud magis
[illegible] est una magis sit necessariu
pus semita medicine qui pus se
mitam ubi post illud quod est
sup ipsum de vehementia. Et
ideo inuenimus in horis qui des
derit comedere res huius mistiones
habere quibus adiuuent egritudo
quae nominatur lobium: et qui
ex horis est repletus. aut cuius
stomachus est debil. Famelica vero
sunt pus contrariu illius quae ipsi
nutriuerat res pontinas et res
acetosas. et non desiderant eas.
et desiderant eas et desiderant
dulces res dulces et res pingues:
et desiderant sanari ex eis. Et
res pinguis atque est delectabil'
cibus. quae de quod nutrit est
ex quibus res delectabiles dulces.
et hoc est res una quae est rebus
[illegible] et [illegible] inuenta in
[illegible] in nutrimento
[illegible] loris corporis

cuiusmodi est ex corpore. Et res
quae quae cuiusmodi est nisi est mis
res conuenies et appta sibi.
portet ut inde necessario ut sit
res nutriens atque conueniat cor
pore apta sibi. Et si conueniens
apti tunc optimo ut sit delecta
bile apud ipsum dilecta ei. et cui
ipso sit temperate caliditatis
apud naturam ei. Deinde pus
tates in illo addunt et minuunt
additione et diminuatione non
certa. Et illud est quod nos non in
uenimus ad sumendum cibi existe
pus dispoz uale vere. Et illud
est quod non in corpore per quod
experiri volumus qualitate cibi
donec sanamus si est ei conueniens apti
sibi non est nisi ut exuiret ab eo
aliquid ex eo quod indigeret illo
quod succedit et tantu. et sanat
ei necessariu illud quere cibu.
Et si appetat ei in exuiatione
illius ut sit caldius aut frigidius
oportet aut totu eius aut hu
ius et quod sequitur apetum aut
stomachi et quod sequitur ipsum
si non indiget tuc re que nutrit
ipsum tantu. imo indiget tuc
re que nisi ipsum. aut calefaci
ut ipsum. Et apti illud fit delec
tabile amplius huius corporis
uma aliis
in hora pret horam aliquid abs
que alio ex cibis. Et illud est
quod apti et pro res nutries est huius
speciei quae una est res que succe
dit loco eius quod exuiatur
et est ipse cibus et alia est res q
sanat quod alteratus est et est medi
cina attendit cibis per hac ratio

BIBL ACAD MED

2° pars corporis a quibus fit resolutio

q̄ q̄n res vehementes p̄mtq̄ no
cuuntat̄ tantū ſz altāt̄ acuq̄ qli-
tas utq̄ vt actiue faciat ei delec-
tatione duobo modis ·s· ex par-
te q̄ ſunt abi et mediante ſimꝫ
Dez res que calefaciūt corpo
et mſtant ipm et exſiccat illud
et humectant ipm faciūt actiue
ei vt delectet eus ex via q̄ ſit
mediante Delectatio aut aſcen-
dens ex eo q̄ reddunt corpꝰ ꝑm
ſemita abi non audit mſr vbq
ꝺuenientibo tm ſubē nutrit
ꝑprius ſibi Et ꝑꝓ has res oz
ñi hoc ut ſit temperate caliditas
apud corpus quod mutuū Et
ꝑꝓ illud nō ē ſpes aboz et me-
dium az ōibq̄ qualibo ſpes vna
ē eadē · q̄m vnūquodq̄ qualiū
non finitur ex vtriſq̄ ſimul quod
ſuſcepit ex delectatione et vnua
mento mſr ꝑm ſibam ſuā ꝑpriā
et ꝑm complexū ſuū Dz ſi ſunt
res iſte ꝑm q̄ narrauimꝰ tūc oz
vt cuꝰ minoratꝰ dulcedo abi
et caliditas utq̄ eus ſit mnor.
et cuꝰ multiplicatꝰ dulcedo
adduꝯ eus caliditas ꝑm addupez
dulcedinis ꝑprius Dz ſi ipa
ſuperfluat vinat caliditas ſuper-
flutate multa · nam ai fiūt ita
non erit utq̄ dulcis ymo fiet
amarꝰ ſicut mel q̄n antiquat̄
et q̄n decoquit̄ multū et vnaq̄
reliquarū ſpez dulcedinis Et
ſicut equalitas caliditatis faci
actiue vtrūq̄ corpoz dulcedi-
nē ꝑm duos modos et illud eſt
q̄m ex eis ē quod dulceſcit per
caliditatē ꝑpriā mnatā et de

eis eſt quod
ditate acqſita
ſuperfluitas cal
adē amaritudi
mutatis ꝑm duo
em ſiūt que fiunt
calefiūt ꝑꝓ ſepa
ne ſuperfluat per
auditus eus ꝑm lon
temporis ex cōue
alteratione · et quēda
caliditas que oriuntur
fortis calefaciūt eus cal
multa Et ego dico
mutatis m co quod ē poſſ
Dres aut dulces ſiūt m cal
ſiūt ꝑpinque corporibus ap
que dulces ſunt Dez ip
ipe pertingunt ad dulce
ſicut narrauimꝰ duobo mod
Quēda em az dulces ſiūt
ꝑꝓ caliditate mnata ſi
mel et quēdā az ꝑꝓ cal
que oriuntur ex extremis
oēs res que decoquunt cum
igne Et ꝑꝓ illud inuenit
q̄ oēs iſte res dū ꝑmanent
calide ſiūt delectabiles apd
illū qui mouet abo Et eſt
mo q̄ gelatiue vue utq̄ non
cerquiſiunt hanc dulcedinē ſ
qua eſt ꝑꝓ ſua caliditatem
mnata tantū ymo caliditas
que ē de ſpecie utq̄ ē m illo
pars Et illud ē q̄m m vua
et reliquis fructib. ſicut di
cit ariſtoteles et hoc ſic
eſt de caliditate ſibi ſmile
tille · et per hoc
nerantur quod

…sun medianū

…mediocritas matūrato
…fiens ut ē. et pueri
…ū. et assellat. ꝯ
… et albat ꝑm.
…d ſi tm expresserit
…queat ſperes
…es ſuum bullire ſta
…ſuum vue. Et di
…ſcat ebullitio ſuū ruggꝫ
…m addītone et dmm
…ꝑm duſturate ſuccū
…ꝯ caliditate.

Capitulū xm. de couerſioe
…oz ad duſos ſapores tam
naturali ꝙ pret̄ nam ꝑm lon
gitudīne tēporis.

Et quando couertit
et altat hūiditas a
quea matūrata me
diocritate multiplicationis ſue q̄ē
m illud ſuccus et reſolut calo
tas facit ebullitōne firmat
ſapores ſuoz ꝑm ꝙ ſūt puri
Et ꝓpt illud nos nom ſcimus
ſpes vnoz quomō ſūt m na
turis ſuis mſi m illa hora.
Et ego mnuo tibi m illo ītū
vt conſideres diſpoz m oībz ſuc
is ſtīptis ꝙ coz ſtīptitas
non ceſſat paulatim ꝙueſcere
et recedē ab eo ꝑm quod eſt m
hac eadē hora. Et illud eſt
qm ipſi ꝙto plus antiquant
acquirūt aliquid acutatis et a
cedms et dulcedms. deinde
ꝙm ait eis prolongat tpus re
ducit ad ſtīptitate que fuit eis.
Dulcedo aut que remanet
m quebz ꝙ vnis poſt ebullitō
…ſuccū vue

et eſt pura. et non ē ſimul dul
cedo que fuit ante p̄mixta com
poſita ex dulcedine ſpūa et ex
bullitone ſuperfluitatis nature
mediocritate ſue maturationis a
que. Cum ꝙ iam redit con
feſſio. ꝙ vnū vnitū ꝓ plus acu
quant ut acquirant dulcedīne
et acutate ꝙ. et acredine et recedit
ab eo quod ē ſuper ea deſſip
demde coz acutas ꝙ. et acredo m
eo quod ē poſt illud addit et
coz dulcedo alleuiat ꝙ. mnozat et perit i
ꝑms et m ꝑms donec ꝓuenit
poſt illud ꝑm longitudīne te
poris ad acutate et acredīne
multa et non ceſſant augīre
ſemper amaritudīne que ꝙ
adit eis donec ꝙm mſpiſſat
et mgroſſat conſurmat coz
caliditas tūc tūc manifeſtū
eſt ꝙ ſapoz dulcis ē calior ſa
pore pontico. et ſapoz amarꝯ
calior ſapore ſtīptico. et ſa
poz amarꝯ caliozꝯ ſapore dul
ci. Dez ſi dulcedo non acuit
mſi ab equalitate caliditatis
tunc manifeſtū ē ꝙ pōtatis
non acuit niſi a ſuperfluitate
fluitatis. De acreo ſitate vero
iam oſtendimꝰ ante ꝙ ipſa no
acuit mſi a ſitate. Et nō
ſit tm nos dixim hic quod ac
adit vinis de couerſione et al
teratione ſm longitudīne tēporis
ꝓpt̄ multas ac ſuas tunc creat
volumus ut loquamur. aliquo ſmo
re m couerſione et altratione ac
adentibz eis pret̄ aurſum nature
ſue. Dico ꝙ ſicut pontꝰ tum

BIBL. ACAD. MED.

Vinū quando predominat in eo te
pus/ fit in primis dulce. postea fruc-
inde fit post illud gratum et vehe
mentioris digestionis/ deinde ni
mie rei fit amara/ silvestres. qui
vi frigi fit acetosus. qui fruc
Et si ipsum infrigidet vltima infirmitate/
accidit vltima acetositate Et
Vinū aut vitis apud vindemia
imbibita e aqua/ aut sanata e a
qua pluuie/ et impleta e vna
ex humiditate superflua extranea
ab ipsa suba eius/ tunc de qd' est
ita accidit ex qualibet ei Et e
contrario hoc vinum est vinum quod
cottū est ad igne. ipsum et dulce
sat statim. deinde non cessat de
cedo eius addi post illud semper.
Et si prolongat in eo tempus
vtez alterat. et conuertitur vtū
ad amaritudinē corruptione
non immoze consolatione illius alteri.
Et hec e res qua inuenimus in
semita fructuum in naturis singulis
ei/ in qua no e contradictio Et
illud e qd ipsius agreste fit acetosa
et vna dulcis/ et omnes fructus
no maturet nisi per caliditate
solis tunc manifestū est qd res
que nō completur est frigoris
complexio. qd e acetosa. et pres
completa e aug caliditas e magis
addita. qd e dulcis Oportet qd
qm infrigidat vinum et reddit ei a
cetositas/ vt no redeat nisi ad
illū eidē sucū ex quo fuit.
Capitulū xv. de diu et sucu

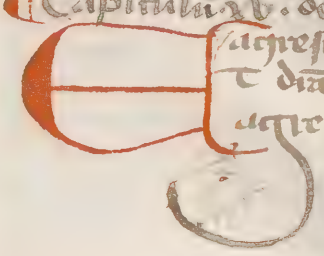

agreste et acetū
et diu mis sucum
agreste et acetū

et qm acetū
acutas et
ex caliditate
Et qm illud
stomachis et recte
mone suo/ qd ipsum
qm natur e
et in caliditate
calidū Aque
non e caliditas
et qm illud no
cutas et acredo Et
vtrisq e aliquid
in multitudine subtilitate
sube et paucitate eius Et
illud e qd acetū e subtilius
qm aqua agreste. et
attestatur vocacōi superfluitatis
qm fritas acetū diuisa e a fri
tate aque agreste mixtute et
in permixtione Et illud est
qm fritas aque agreste est
debilioz. et non e ex cal
ditate extranea aliquid sicut.
et fritas acetū e fortioz qm
e subtilioz et permistentur et
acutis et acredo facietes ad
ade calefactione Et ista
autas et acredo non sufficiunt
vnde fritate que e in eo
acetositate sua. sz ipse fru
tū et diminuūt et ad
lont penetrandū. et illud
e qm qm superfluitate cali
sup fim in velocitate penetra
tionis et facilitate eius est
similis superfluitas saporis ac
ti acris sup sapore acetū fi
in facilitate penetrationis
poris et

Et propter illd
per accessū
dit hunc quasi fan
· et iste sequitur
et transit super-vestigi
proximo · quare cōmix
de genus per-mixtum
stum cuius inter-pre
homm difficilis · qre
st ei possibile vt iudic
acetū est frigidū fir
soluta · quomam sentit
ex eo aliquid acredms et acu
stās ꝑm rem inter acredmem
et acutatem frigidam · nec ꝙ
st calidum caliditate abso lute ·
et illud ē quomam caliditas
acidens ab acutate et acredie
quando antecedit et fiant via
sequitur eam et consequitur ea
semper frigiditas mcedens mde-
stupo eius · quare frangit ex ea
et vmat eam · et ꝓpter illud fit
illud quod sentim̄ de caliditē
eius mmo eo quod sentim̄ de
frigiditate aplius · Et si per-
mistueris acetū paucū cum melle
multo senties sensu pauco fri
tatem manifestam et caliditatē ·
Et si permistueris mel paucū
cū aceto multo tunc muemes
ꝑmixte ex vtrisq; simul ex
frigiditate plus ꝙ sit ei ex ca
liditate · Et si permistueris
vnaq; per-partes equales inue-
nies acetum in hac ꝓprietate
magis vnientis virtutis
ꝙ mel · Et si tu feceris sicut nar
permistueris acetū pau
mel multo tunc est
hanc cōpōē

item frigiditatem equalem ca
liditati · et illud ē qm̄ declinatio
acti a complexione tempate
caliditatis ad frigiditatē ē ma
ior declinatione melius ab hac
complexione ad caliditatem
per duplicia multa · Et iam
ostendim̄ ante ꝙ non ē possīle
vt approximet mel dulcedini · et arg
gregetur cū ea caliditas labo ri
osa · Et nos quidē iam inuem
mus et certe inuemim̄ ꝑmone
mo ante ꝙ res quando sunt vē
tunc cōuenit admixte · Et aq
quidē agreste inuenit magis in
natiua ꝙ acetum illi qui habet
in mirach ventris sui inflāmatiē
et aduſtionē · qm̄ aque agreste
non ē fritas laboriosa cor-rupēs
neq; caliditas mordicatiua · unde
talis · Et ille qui habet huius eg
tudinē non indiget ms ut sedet
eius caliditas ꝑ sedatione cū qua
non sit labor · et non adduitur
desuis caliditas mordicatiua ·
Et iste ꝑmo ē proxim̄ ut con
uenat mgeno sanitatis · qm̄ ipe
ē communis huic capitulo in q
sum̄ · et liber ē communis huic
libro in rebus multis · Nos ꝙ
ꝙ nunc dmittim̄ huic ꝑmonē ·
et venim̄ super illud ad quod in
tendim̄ · Dico ꝙ ꝙ aqua agre
sta non est acetosa tantū · yo
mixta cū illa ve ē pontinitas · et
illud ē qm̄ res est ꝑm ꝙ dixi an
ꝙ in sapore oim̄ fructuū arboz in
ponit pro su ee sicut dixit iterum
theofrastus est pontinitas · deinde
quando ipi implentur hūditate

BIBL. AGRIC. MED.

post illud immoratur cor̄ potestas. et fit in eis acetositas que non fuerat. Et non ē res que non immutatur neq; res que addit eḡlis in fructibꝫ omnibꝫ. non in vnoquoq; genere cor̄. neq; in vna specie speciꝫ. Unde ē q̄ de agresta ē supergressa ē magis vmens. et de ea ē in qua pontitas et acetositas sunt cōpares. Nec oēs iste species agreste sunt cōmentes ad extinguendū inflamationem. vel nām et nec est ea illud cum non sit res tm acetosa frigida. Imo res potentia utq; est similiter sicut ante iam diximus. Et iam venimus obiectū primo hic ad ingeniosamentis. reducamq; ipm ad id quod intendimus. et illud qd intendimꝰ in hoc tractatu ab initio rei. est primo in omnibus saporibus. et nos quidē iam venimus ad rememorandum maioris partis cor̄. et complemus illud. quā res coegit nos propter coitate primos rememorari cum saporibus in quibus loniti fuimus reliquoq; saporꝫ. nos enim non rememorati fuimꝰ tantū saporis pontici et stiptici et acetosi. imo diximꝰ utq; res multas in sapore dulci et amaro et acuto et alio. Et contingit nobis post hoc necessario vt addamꝰ in illo. et adiungamus ad illud in quo ē diminutio donec pueniamq; ad inuestigandum similiter intentionem totam et complendam eam. Et in re quidem saporis propter

propter ipse non est [illegible]
mutationis. tm sit [illegible]
de qua sit audiendum. [illegible]
sonat. et declarata sit [illegible]
quod premissum ē de [illegible]

Capitulū xvj. tollit
a dedenda qd acetosa
a caliditate. propter ea q̄ in ve
re et in estate vnit
acrescunt. et in hieme
uantur.

Ignis aut saporis et
acetosi fortasse hom
putat q̄ immutatis
res. que est causa errois. p̄
unda medioꝝ. et illud est
qm propter ea q̄ inuenit vna
debilia alterari et acrescere
vere et in estate. et remanere
in hieme ꝑ in naturas suas
que necessarie consequuntur
eis. putant q̄ acetositas quia
a caliditate. et plus quo ad
dutur cor̄ optimo ē vnū qd
mouetur superfluo motu fort
et vnū quod portatur in nia
inbꝰ ad loca longinqua. nec
enim aliq; herba ē ex vmsis
qm ē debile festinat ad ipm
acetositas. Et quidā qui scr
uit libros. in puericia preapi
unt vt sepeliantur vasa vini
in dolijs oppositis septentrionem ex via qua frigiditas
fiat. sicut et caliditas alterat
ipm. quia hec sit res quia visibilit̄ inuenimq; in locis multis.
Et qui vult temptare illud per
experimentū inueniet illud ita. s. q̄ multa vina acrescunt

flamme aut posuers ea m sole
forti videbis vtrūq; resolui stati
aut extingui. Et si tu itez euen-
taueris ignē attensum beruptū
ē debilis parui euentatione ve-
hementi extingues ipm veloci-
et non attendes neq; inflamabis
ipm. ⁊ illud ē qm natura debil
non sufficit motū vehemēte neq;
caliditatem fortē. et ē ad hoc ut
resoluat̄ per illud ppmquor q̄
ut addat̄. Dez hic sunt loca
multa quoz hoīes nitendū mo-
uere vma et permutare ea de lo-
co ad locū. et ponere ea m sole
⁊ calefiāt ipa per ipm. donec
multa ex ipis fiūt m summa ppt
illud quod negredit̄ ea de sapore
sum. Et apud nos m asta qm
presens est estas ponūt vmi i
vireis. et ponūt vireos supra do-
mū super tegulas tectoz. deinde
post illud quando auferūt illos
vireos et ponūt eos m solario at-
tendunt m dombo que sunt infe
riores eis ignē qui ē flamma mi-
ta. Et ad vltimū dic qui vult
vt vmi decoquat̄ et compleat̄
veloci ita ut possibile sit bibe
ipm ipe semper ponat ipm m
dombo oppositis austro et soli
illud ē qm rem quam acquirūt
reliqua vma m longo tpre acq̄-
runt vma que calefiūt hac cale
factione m tpre brevi valde.

Illi autem qui posuerunt libros m
vmo non ē mez si quida eoz pre
sumunt ⁊ audent scribe m libris
suis rem quā experti sunt m tra
sua. et miraret per ea super dia.

BIBL. ARSENAL MED

Illi autem de secta theophasti et aristotilis ppter ea p consequens sunt ex experimentis et processerunt in eis plus p illi per studium suum in re naturali et experientia in re regionis rectificauerunt omnem rem in qua contemplati sunt in maiore perfectione que e. et douerunt nos res multas que sunt compares ipsis. et docuerunt nos de esse vnoquoque et p quod addit eis res subtiles et quod attendit corporibus hominum Videmus etiam visibiliter p corpora hominum ppter illud quod est super ea de diuersitate in fortitudine et debilitate attendit ex causa una et eadem vt quedam inueniat per ea et quedam ledat. Inde e p exercitium fortes superfluam fortitudinem et sol facit acquirere corpori calida forma superfluam fortitudinem Corpora vero que non sunt ita exercitium forte et sol facit acquirere debilitatem et resolui ea et infirmari ipsa Et de vinis itaq e quod in natura sua e calidum et motus quo euentatur et sol qui calefiunt ipsum e tempus qui attendit ppter ipsum maturant ipsum velocius Quod autem e ex vinis firmus et naturaque ppinquus dees iste ppter tres et eis subtiles maturant illud et coquunt ipsum vt perueniat imbui ad illud ad quod pruenire post paululum Et illud e quod omne quod e inuentum non existit p impia disponiem valem nisi ppter caliditatem in natura et corrumpitur per superfluitatem ingrediente superius ipsum deforis [illegible] caliditatis extrinseca [illegible] victoriam frigidi[illegible] Et [illegible] quidem facta ex vi[illegible] vna. verum ipsum [illegible] non e vnum. et ppter [illegible] non nouerunt omnino [illegible] communiter illud p[illegible] dimendum una cum fa[illegible] dus autem quo cor[illegible] quod corrumpitur e [illegible] corruptio non attendit [illegible] superatur caliditas illius [illegible] ppter ea p vincit eam fr[illegible] modus in illo e manifestus. quem nouit ille cui quo non e studium et sollicitudo multum nedum alius ab eo Et quando corruptio non attendit nisi quum caliditas illius resolutum et exspirat per caliditatem que e fortior ea tunc illud perit ab e illis quibus non est studium in sua de re naturali. quum ysh non sinit p caliditas temperata confert omni rei et caliditas superflua nocet rebus nocumento quod non e minus nocumento frigiditatis et hoc e ex eo quod oportet te stare ex toto esse Nos autem memini p plurimum acetositatis que e in fructis non attendit nisi ppter ea p caliditas alterat illos fructos. et aqua in illis. sed ipsa non pt sup eos. nec vincit ipsos Et possibile e tibi vt scias illud ppter ex eructu acidum Inde e p ficta acidus dum non alteratur

[illegible] non audit. et similit[er] quando digeritur [illegible] ctus audus mst [illegible] tuo verbi gra [illegible] ctate siue digestionis.

¶ Et significo quide per ß mo nem meā medietate digestionis vt cibo alteret3 per caliditatē stomachi ß caliditas non [illegible] sup ipm quare vincat ipm.

¶ Et ß m hanc semitam inuenimo lac et ptisanā et omne quod illis ē simle arestē m estate velocq3 arestant m hyeme. et sunt eis necessarie domo frigide m quibo ponat3 donec remaneant tp̄e longo.

¶ Et iam sat3 ex istis verbis ostendo q3 aretositas non generatur mst ppt̄ ea q3 res alteratur per caliditatem: verūptm̄ non pt super ea: quare ipa vincat victoria completa.

¶ Et ppter inuenimo m maiore p̄te fructuū aretositatē que ē ante maturationē fructuū.

¶ Et hoc tm ē res de qua testatur visq3 q3 ē comemens ei quod diximo m p̄mipio rei m sapore aretosi.

¶ Et illud ē qm̄ si istis fructibus audit simle ei quod auditur aceri qm̄ ego dispono ē disposito septentrionalis tunc per illud fiunt aggregantes subtilitatem et fridtatē simul. tunc iam manifestū ē q3 ipi simlit3 non stringunt a caliditate: sicut aceri non ē vnus ab ea.

¶ Et ppter illud fit et medicine q3 mstrant corpora hominū vltima frigiditate donec interficiant sicut uua quamū et opūs et benz et mandragora non sunt aretose. et istud ē qm̄ oēs aretosum ē frigidū ß non consequitur finē finitatis vt interficiat. et illud ē quia si res aretose essent m fine finitatis non essent subtiles.

¶ Et si cū sit res ß m hoc tunc iam sat3 q3 aretositas ē fria. et sicut vtez ptē ptitatis sit fritas eius.

¶ Et necesse ē tibi vt experiaris hoc et consideres qualiter ē m natura sua aretosa. et m holere siluri quod grece dicat3 anthesis. m istis ei duobus oleribus ppriemuent3 sapor aretosus purus mundo singularis nu penitus non permistetur potentatis: sicut permistetur m fructibus arboz. m aretositate enim hoz fructuū permistetur aliqd pontinitatis manifeste: sicut aretositati areti permistentur acuitas et acredo.

¶ Dez aretositatem non sentit mst lingua: et similiter acuitatē et acredinē.

¶ Mordicationez vero et ē res cois vtriusq3 simul sentit cha tactus.

¶ Lingua vero cois sit duos sensus simul et sentit cos. Verūptm̄ res cocs sentit et sat eas sicut reliqua membra sensibilia. res aut que sunt ei ppriequint et sit eas ex via que ē gustus.

¶ Et ego video q3 iste sensus non ē ppriꝰ mst lingue ß m cōuenienti et effugatione m tota suba.

¶ Capitulū .xvj. ostendit quod ē rem agere cū tota suba. et dat causam facilis et difficilis cōuersionis

-1. herba dra ardula

-1. alleluya siu panis cuculi

-1. duo sensata vel per duos sensus

BIBL. AC. D MED.

rei ad rem: & necessitatis hmque: et multitudms neruoz eus: et mlitudms qualitatū comestoz: et ostendit que nutriūt ex saporoß: & que non: & distmguit modos permixtoms saporz.

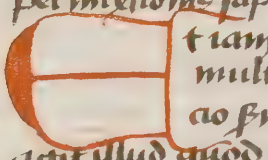

Etiam narraui & sepe multoes que sit mte ao ßmoms mei q res agit illud quod agit cū tota suba: et videt mihi vt dicā illud tibi hic utez per qtitate que ē possibilis: & ponā p̄ncipū meū m remeoratione huius. Dico q̄ q ē oēm corpoz que sunt m p̄ms & m p̄ms non ē mst ex quatuoz elementis. Verūptm elementa mst sunt duūz qtitatū m compone ipoz & prmixtione admiscem corporibus factis ex eis: et illud ē qm quedā corpora sunt m qbo de igne ē plus q̄ de reliquis elementis: et quedā sunt m quibo de aqua ē plus: et quedam i qbo de terra est plus: et quedā m quibo de aere ē plus. Et ex hac duūstate cadente m qtitatibo elementoz acquūt ꝓprietates corpoz que sunt mdmudua singularia. Proprietates vero plātaz sūt ex elementis ipis: et ꝓprietates aialiū sunt ex plantis sicut iam ostendimo illud m libro mo de elementis. Verūptm elementa comiscūt & permutant ad nām plantaz absq medio inter ea & mst ipam: ad nām vero aialiū mediantibus plantis. Verbi gra tezza couertitur ad tritiū & ordeū & res alias ab illis duabo ex rebus smlibus [illegible] plus vnūquodq [illegible] uertit ad carnē [illegible] pore hois. Vez non [illegible] Vt couertatur ter [illegible] ro absq conuersione [illegible] que sunt plantis. [illegible] utez que couertūt [illegible] que sunt ꝓparate ad [illegible] nem: et ꝓparat ea cōuer[illegible] et alie sunt que sūt dispo[illegible] uersoms: quare non [illegible] mst m longo tempore: [illegible] ē qm res ꝓpque m assīlatione couertūt admiscem velocit: et res elongate assīlationis tardantur m conuersione. Et cū res sit ßm hoc tūc oportet vt ponat animalibus m natura sius mstrumentū: & hmqua quo distemant res sīles & dissīles m suba: ita vt quando steruerint per illud mstrumentū quod ē de assīlatione substā & dissīlatione eligant quod est conueniens nature sius ꝓpū eis: et fugiat ab eo quod ē terribile nature sius & extrane ab ex eis. Et hoc mstrū ē hmqua que ꝓpt illud [illegible] ē ea de superflutate sensus no tantū cognoscit et sentit caldum & frigidum & hūdū & sicū: ymo sit utez & sentit qd ē mouemens & mouemes: q mā sme alis mēbris cū ea sola continuant sex neru: cū vno quoq vero reliquoz membroz non cōtinuat mst vno vnus aut duo neru [illegible]

¶ Liber de simplici medicina

¶ Et ꝓpter ea ꝙ res duꝝ
ſſentiarū de eis ſunt que ſt
ſalus conſeruantes naturs hom
& de eis ſunt que ſūt mmo con
et de eis ſunt que ſt
ne de compoſito
et de eis ſunt que
ne alia oportet
ſunt qualitates conteſtor
¶ Verūptm ombs rebo
riunt cōferat eis dulcedo
ꝙm omnes res que nu
unt e dulcis aut per ꝓpriatem
aut per ꝓpriatē ꝑtē.
¶ Rebo aūt que non nutriūt cō
mmat expoliacio dulcedis
.s. ipē non ſunt dulces ¶ Et
ſpecies eaz particulares ſunt
multe et vnūſ ꝓpriū e eis
ꝙm res mmata ꝓpria vnicuiꝫ
rez non e mſt vna ꝓpter ea ꝙ
natura cuiꝫ rez que ſibi
ꝓpria e non eſt mſt vna Res
vero extance ex rebo refugi
bilibo ei ſunt multe de eis ei
ſunt quedā que ſunt maoris
elongnacionis m ſubā eius & de eis ſunt que ſunt mmo lō
gnaque ¶ Et qm res mutāte
ſunt dulces ꝛ fit ꝙ res que ſūt
ree acetoſe aut pontice aut
amare & ad vltimū quaz ſapoz
e alius preter dulcedinē qui
cuiꝫ ſapor fiūt omnes nō nu
triunt ¶ Rez aūt quaz ſapoz
e ſapoz permixtoꝝ m quibuſdā
ꝙ aiz ſūt dulcedo & pontinalis
mul ſubā eſt groſſioz et aiz
ſtrut iam oſte
¶ Et dle rēbo

ex eis ſunt acetoſitas & dulcedo
ſimul ſunt ſubtiliores ꝙ res po
tice Verūptm ipe etiā nſriant.
¶ Et ſili utez res amare calide
ſunt & res acute acres ſūt maio
ris caliditatis ꝙ ipe ¶ Et iſte oēs
quando eis ꝑmiſcetur dulcedo nu
triūt ¶ Sed in ſimilaritate vero
nulla eaz e que que ſufficiat ad
hoc vt nutriat ¶ Et ꝑmixtio ꝺde
hoz ſapoz admittem e ſm duos
modos aut qm ſubā rei e diſſi
milū parcū quare partes eius
ſunt diuerſoz ſapoz aut qm
ꝙus res m ſapore ſuo ſit ſmgla
ris & partes eius ſmt ſl'es Verūp
tm peruenit ad hanc diſponem
per alterationē longinquaz rez
valde admittem ¶ Inde e ꝙ mel
non ſit amari ſaporis ſubito yo
non ſit amarg eo ſapor miſt aut
qm decoquit cū igne decoctione
multa aut qm antiquat et con
uertitur ad amaritudinē paula
tim poſt paululū ¶ Et ſimilit
utez fructus qui conuertit ex a
maritudine ad dulcedinē ſicut
multa atriloz & melonū nō rece
dūt ab amaritudine que e ſup
eos m p'mipio rei ſubito ¶ Et
illud e qm conſtat oīb quod
conuertitur per opationē nā
non fit mſt paulatim et pren
pue quando e longinqua valde
ex qualitatibus ſuis p'mis ad q̄
litates que ſunt m fine contra
rietatis eis ¶ Et ꝓpter ea ꝙ res iſ
e vere dulcedinis nutrit proul
dubio & res amara non nutrit
fit ꝙ res que e mter vtraſq; m

BIBL ACAD MED

sapore nutriat. Vez nutimentū
eius ē mmo nutrimento rei dul-
cis. ¶ Et sili- est dispo m relig's
saporib9 alis. quoniā ipi oēs
non nutriūt/ preter sapore dul-
ē tm. ¶ Et elementa ipa utez
sint multū longm quoniā ad h9
vt nutriant cōrpus. aut vt sē
nat2 eis sapoz. ¶ Et ppt' illud fit
q sapoz non est terre. net aque
neq; nutriūt. et simlit' aer ⁊ ig's.
¶ Et ppt' illud multoties frāgit2
gustus rez dulciū. ⁊ otultatur
sapoz eaz. ppt'ea q ista elemta
pmsentiūr eis. ¶ Et illud quod
sm plurimū ē vmtens super
fluctus arboz ppinquaz terre ē
subā aquea. ¶ Inde est q tritici
⁊ ordei ⁊ fabe ⁊ aceris ⁊ reliqe
res silēs istis omnes m' pnapio
siu ē ppt' hūditatē sua sit ppiq
eis quib9 sapoz pentus nō est
ta q quādo mat2anb2 ⁊ cōpter2
⁊ exsiccant2/ fiunt dulciores q si
ciūt. ¶ Vez palea ⁊ asperūi/ ⁊
planta nōmata grece agrestis/
quando exsiccata ē/ ⁊ arūdo sicca
⁊ lignā/ quod sup ea vmat ē sba
terrea sicca. ⁊ ppt' illud nos nō
stamo super dulcedmē eoz. ¶ Et
ppt' istud vez fit q queda istoz
anteq; exsiccent2 sunt dulcia. ⁊
nutritur per ea cōrpus. sicut
cumar palme. quod nomiant
greci alp palme/ volētes p illd
partē superiorē. ¶ Et simliter
radix plante nomate agrestis
dū permanet leuis hūda. ⁊ ra-
dix arūdms hūde. et ppe quod
ē ex istis m egipto. et simliter

utez extremitat[illegible]
tentes arboz s[illegible]. ¶ Et
illud ē q[illegible] q vel[illegible]
sus ex eo quod ai[illegible]
cessat esse casus eius[illegible]
saporis ppt' assilā[illegible]
ē casus eius quod n[illegible]
siant illud quod ē [illegible]
ex dūpstate assilatiōis.

¶ Capitulū xviij. de
ntudms sapoz non dulci
de causa quare queda sapo
non mdigent rectificari ⁊ alia
mdigent. ⁊ de modis rectifi
di ea que mdigent ⁊ declarā
a sili ⁊ humano cōrpore.

Et quoniā dūpstas assi
milationis ē multip
diuisionū/ oportet ne
cessario ut sint sapozes qui sunt
non dulces multi. ¶ Et non ē
nobis possibile enūciare de eis
sz rememorando eoz ē nobis pos
sibilis. ¶ Et illud ē q[illegible] oēs hoies
sciunt certe q sensus ⁊ impressio
attendentes m lingua ex sapo
re pontico sunt pret' sensum
⁊ impressionē m ea ex sapore
acetoso. ⁊ sensus attendens a sa
pore salso ē pret' saporem a
cidentē a sapore amaro. et
sicut casus saporū qui sunt m
fine assilationis nature rei q
nutritur per eos ex ipa ē ca
sus eius quod ē m vltimo sua
utatis ⁊ dulcedinis/ ita aut no
mdigeat rectificari ab aliq9
pentus/ simliter res que sūt
m complexione sua longe
a natura eius quedā mdigent

[illegible] vsnee gallice
mousse.

[illegible] umar azabure ossifilo
[illegible] gruud palme stundo
quod dorsu suo dd d
dhur rotdo & molle
omeditur.

recti[fi]quendo ⁊ ꝑebo-
nt vt decoquat[ur]
et queda per vtꝫ
non ē imꝫ si mꝑebo
aretur ne aliqua
coquat[ur] ꝑm modu sui de-
mꝑsetur aliqu rei ō
nat ea bona ⁊ adiuuet
ē super ea per delec
ea si ꝓssibile ꝑm
aggregant[ur] dissꝑerate
ꝑmixtū compositū ex v
temperatū Ergo mue-
per hanc causam dulcis
pores ꝑius fuissent illa duo
ꝓdientia a tempamento nō
dulcia ⁊ ⁊ rectificato aboꝫ
vt decoquantur aut coopiat[ur]
assentur et ad vltimū ut
dicentur per caliditate aliq/
tunc non ē in illo aliquid ex eo
in quo dubitetur neq aliquid
ex eo quod non mereat[ur] credi
per ipam quoniā res que fue
runt ante illud misuaues fiunt
in hac hora in fine eius quod
delectat Et illud ē ꝑm mue-
mng visibiliter naturam cali
ditatis mutare ⁊ resolue rito
omnem rem in oriri ad spe
rem alia Et si res sit ꝑm
hoc tunc non dubitatur vtrum
in res que meditantur p
ꝓm quomodo quedā si oriri
ꝑm fiunt suauiores ꝑ fuerunt
⁊ quedā ꝑm oriri ipm fiunt
suauiores ab eo quod delec
⁊ quedam indigent ut deco
ꝑm tempore ꝑ in uo ⁊ quedā
ꝓ

longo. ꝑm causa in illo ē ꝙ res
que sunt in vltimo assimilanoms
complōi corporis hois/ omnes ꝑt
ꝙ decoquat[ur] aut rectificentur ꝑt
dulcis saporis Et res que sunt
dissiles ⁊ omnes anteq rectifi-
ent[ur] sunt insuaues apud ipm ⁊
indigent que ex eis fit superflue
caliditatis vt frigat[ur] earū ralitas
per frigitatem ⁊ et que ex eis sunt
multe frigitatis per species calidis
que misc[en]t[ur] ei eis ⁊ per ignē.
Et ꝑm hanc similitudine indigent
res terree sicce vt removeat[ur]
aut infundat[ur] eaꝫ siccitas ei
humiditate ⁊ res que sunt humi-
ores ꝙ oꝫ/ vt exsiccetur earū hu-
ditas per siccitatem Deruptā
siccitas rectificat[ur] per hoc ꝙ p
misc[en]t[ur] ei humiditas. sed humi-
tas rectificatur per hoc ꝙ p mi
scentur ei res sicce/ et per ignē
Et de maioribꝰ testimonijs si
per veritatem huius ꝑmonis/ est
illud quod additum corpori humano de
alimone ⁊ couersione ⁊ illud
ē ꝑm illi qui morat[ur] ꝑpe longo
in quo non abantur ei aliq°/
sentiūt ex saliuis suis falsedine
et si ipi prolongant moꝝ spacio
maiore isto abstinentes a cibo/
sentiūt ex suis saliuis ꝙ non tm
sunt salse ymo sunt horridi sa
poris aut amari saporis Et
sibi ena alteratur et commist[ur]
corpus totū ad amaritudine ⁊ ⁊ consistunt

Et si corpus totū esset ex sesi
sicut lingua/ mꝑtū estimo sen-
ret quod ē in eo de salsedine et
amaritudine ⁊ anteq sentiret

BIBL. MAZAR. PARIS

ista duo sentiret dulcedinē que
stat in eo nucenta semper in sa
guine saluo. qui est bñ dispoēm
nāle ¶ Nunc aut quando accidit
alicui venam attrito aut fracto
aut erupto/ ex qua aurit super
lingua sanguis multus/ et illud
quod sentit lingua de eo in fine
dulcedinis: quando ē bñ. p̄ nar
rauit saluus bñ dispoēm nāle.
et illud ē qm̄ sanguis qui non bñ dispoēz nāle est aut salsus aut a
maruus: aut ē ei sapor alius q̄z
sapor fuit ¶ Sanguis aut qui ē
in toto sapor perit a nobis: et
non stamo super ipm̄: sicut non
stamo sup sapore cole et flātis du
permanet in toto corpore. q̄uis
qm̄ aliquid colere at'ne puenit ad
lingua sentit ex ea semp amaritu
dinē: q̄uis nō occurrat ex eo n'
pars parua. et ex colā lingua se
tit lingua acetositatem. et simi
ter quando flā occurrit lingue/
sentit ex quoda ipius dulcedinē.
et ex quodam acetositatem: et
ex quoda salsedinē ¶ Et flā q̄de
du permanet in toto corpore/
et ex eo au non inuenit sensus
in sapore.

¶ Capitulū xix. ostendit quali
et a quibo causis et in quibo corpo
ribus mel quod ē dulcissimū
conuertitur in humore amari
simū: et in quibus conuertitur
in sanguinem. et hic sīr. q̄ tūdū
hec accidunt. mel vero nūq̄.

¶ Et cū sit illud ita/ nunc
non ē mirū neq̄ non
manifestū quin mel

et si ē dulcis
corpore humor
rioz humoribo
illud in iuuentute
habentibo natur
et in febribus tantibo
onem sua et sua
sua et sua conuersio
ra. nam ea in nullo
ē. et eius manifesta
ē qm̄ struit mel quand
xmat extrinseus sibi calo
pore longo/ fit amari sapor
sibi est appetitus eius in cor
poribus hominū et quando i
uenit caliditate fortē ignat
humorē caliditā ¶ In corpibus
vero in quibus inuenit superfluā siccitatē aut ppt̄ etatē aut
causa complōis naturalis aut
causa infirmitatis conuertit
et permutat ad sanguinem bo
nū temperate complōis ad
salutate ¶ Et illud ē qm̄ qñ
non calefit plusq̄ oportet/
non conuertit et alterat in
hmoi corporibo alteratione
multa. et illud quod aduenit
ea in ipis non est nisi sīle
ei quod aduenit melli quod
decoquitur decoctione tepe
tantū. et fit in vltimo assila
tionis eius. et bñat dulcedinē
siam ¶ Et quod mirū ē si
mel egreditur a natura sua
per caliditatem que est in co
poribus hominum qñ est
ei superflua vel tua. aut
p̄ decoctionem multā. q̄ado
mutatur sicco. eius ad

ocultat a nobis

[illegible]ubus caliditatibꝫ per [illegible]que est m ipo/ quē p[illegible]gatur cū eo ſpacū: et [illegible]. ¶ Et dīa quōd nō est nisi duas res mſi m ve locitate alt[illegible]acionis et tarditate [illegible] m ipa aut re ac [illegible] aut m causa a qua act [illegible] ¶ Et illud ē ſm̄ actōs [illegible] et cadē: et cā effectꝰ [illegible] et cadē ¶ Cadens quidē ē amaritudo: et eius ſ dē cā ē ſuperfluitas caliditatis. ¶ Et ſuperfluitas quid qua mu tatur mel ad amaritudinē est duoꝝ ḡeneꝝ. quoꝝ vnū ē vtq caliditatis que agit m ipm: et alterꝝ est longitudo temporis m operatione ſua ¶ Et mel quidem acquirit ḡenus p̄mū haꝝ duaꝝ superfluitatū. ꝓpter corpus et ꝓpter ignē: et acq̄ rit ḡenꝰ ßm haꝝ ꝓpꝫ ſeipm. ¶ Et necessariū est ei ſm̄ plon gat[illegible] cū eo tp̄is/ q̄ alt[illegible]atur et cōuertatur ꝓpꝫ ſeipm ¶ Et ne ~~cessaria ē et~~ quando ēaliditas que est m ipo ē illa que alt[illegible] ipm ēst debilior caliditate q̄ ē m corpore et caliditate que ē m igne ¶ Et ßm hāc rationē mationē non est mꝝ ſ res cundēs a cā debili m ſpacio longo acquirat a causa forti m paruo tp̄re ¶ Lac vero cū ſ tus ſit ſuauis et dulcis gustus tm̄ non alt[illegible]at ꝓpꝫ ſeipm ad a maritudinē prorſus. et illud ē ſm̄ ſ[illegible] m ipo est vincens [illegible] ſ[illegible] caliditatem.

¶ Et ꝓpꝫ illud fit q̄ q̄n mora[illegible] ouarens aeri hora aliqua lac fim̄ atēsat. et illud ē q̄m ē com posit̄ ex tribꝫ subīs diuersis q̄ qualitate ßm q̄ narraui ante. quaꝝ vna ē suba grossa ex qua ē caseus. et 2ª ē suba pinguis ex qua est butirū retens et coctū. et 3ª ē suba aquea que dicitur aqua casei ¶ Et vnaq̄ haꝝ ſbaꝝ ē complō ¶ Suba igitur pinguis ē maioris equalitatis m complōe. et suba quid grossa est m̄ſ illa m equalitate cōplōis. ¶ Et suba quidē aquea ē frā et hu mida ¶ Et cū res sit ßm q̄ narraui tunc caliditas tocq̄ lactis ē m̄ſa caliditatē corporis tē perate caliditatis. et ꝓpꝫ illud fit q̄ nō comūt[illegible] et mutatur ꝓpꝫ ſe m̄ſ ad acetositatem nō ad amaritudinē ¶ Et ſi esset nobis possibile ut gustaremus ipm quando est digestū m sto macho et m venis esset m sapo re suo ßm q̄ estimo dulcq̄ q̄ sa por niell'. et illud ē q̄m rē quā acquirit mel exterus ꝓpꝫ ſeipꝫ acquirit lac mtus ꝓpꝫ digtiōem. ¶ Et cū corpus ē multe caliditatis tunc lac additur m eo quod ac quirit de dulcedine ßm q̄ exto natur et duſficatur mel ex dulcedine que erat ei ¶ Et hec ē res vera que ē ßm q̄ narra uimꝰ. q̄m rei que ē m vltimo dulcedms non ē possibile vt addatur dulcedo. ipa vero pro cal dubio recedit a dulcedie apud comersionē et p̄mixtio

ſne

[illegible] dulcedinis et transit de ea ad amaritudinē

BIBL. ACAD. MED.

et saporem qui ē supiꝰ dulce-
dmem (Rei aut dmmute dul-
cedms expedit nāo ꝑ digere-
retur vt puemat ad cōplemtū
dulcedms Et ꝓp illud fit ꝙ
quando non digeritur lac m sto-
mato cōuertitur et mutatur
ad vnā diuaz spez. et illud ē
qm ipm m stomato fīo acescit
et m stomato calido fumigatur
et amaricatur Mel aut oio n
couertit ad acetositate iñ non di-
gert ipm stōm qm ē vehemen
noꝝ caliditatis ꝑ ut acescat ꝑ
non superat ipm digestio a stōo.

Capitulū xx. ꝙ acetosus ama-
rus z auto sapores mordicat lm
tm̄. et ꝙ hoz mordicano ē sensa
tū tactus non tustus. et de aūs
quare mordicant. et de sapore
auto m speciali et specebo ipig.

t acetosus quid et ama-
rus mordicant lm tm̄ qua
ambo Sz ipi nō scia
unt illud ex via ꝙ ambo sint se
sūm lm tm̄. et illud ē qm si tu
ꝑas vnū ꝑ sup carnē a qua
ablata ē cutis m quotūz loco
fierit m mordicat ea etiā. et hoc
ē sigm ficano ꝙ res mordicas
non ē m si ex sensatis ꝓpriis tac
tu non ex sensatis tustus Et
smli- itez de ꝓprietate rez sa
ludaz aūm ē ut mordicent lm
tm̄ et tota carnē Cū ꝙ res
sit ꝑm hoc tūc mordicano ē cui
cōuenies ꝑm ipis tribꝫ saporibꝫ
.ē. acetosꝺ et āmaro et auto et
aūi Verūm acetoso nō fit
mordicano m si ꝓp ea ꝙ ē sim

et subtile smm[illegible]
mꝫ illud m eo [illegible]

A maro aut et [illegible]
fit vnusꝫ m si ꝓp ea [illegible]
caliditi Et ūm ostendēdū
ꝙ res amara est calida
aut cauta aūs non
demonstratione ad ostendē-
dum ꝙ sit calida ꝙm illud ꝙ
apparet de esse eius sensum in
terdit veri ficatione ꝑ ꝑ ratio
cinatione. et ꝓp illud nō
aliquis qui dubitet m eo
iam uidimus sup cū ꝓbato
ꝙ ē calidioz sapoz oīm. et
simli facit aristoteles et the
ofrastꝰ Et nō ē aliquis
meditoz cui sententia m
sit preter hanc sententia neꝫ
ex illis qui fuerunt ante eos
neꝫ ex illis qui sequti sunt eos
qm calefactio ē inuenta m ipa
sua eius sola Et si interro
gaueris aliquē ex vulgis ho
minibꝫ qui sit intentio ꝑmo
rum eius sapor aūs dicet tibi
maḡtū michi videt sigm fiat
per illud sapore quē quando
homo gustat calefit cui ca
lefactione vehementi sicut
piper et pureū et smapis
et allū et cepe et oia quo
ē semita Et estimo ꝙ ꝓp ea
ꝙ non inuenerūt hui sōi ge
neri ex tribꝫ saporꝫ nomen
ꝑpriū nominauerūt ipm nomē
coi. et illud ē qm sapor amaro
et saporꝫ acetosus sunt cauti
ares Et de consuetudine
de inā ē ut nominem one

...mo amitate et a... pret' q̄ sit amaz... amitū ave. Et ... ē herdisso sunt ... spēz. de eis ei sunt q̄ ... et de eis sunt que n... et eis que comedūt ... p̄missis proculdubio aliquid de ... Et ... dlud nos ... sperabo eoz multis m e... quibus iecleda hoies ... eoz alis multis m lo... spēz et semmā tantū. Sdz medii vero abi solus nos nullo ... vtimur. et illud ē ... he mentia virtutis eoz. De ... bus aut ex eis que non com ... dūt alia sunt mortifera alia sunt mediocriter misse. Et oma eoz q̄ ponūt sup cute corpis hoīs vlcāt ea velocit' Et i multis istoz ē sapo amarus ma nifestus sicut sapor dulcis m mt ... eoz que ex eis comedūt. Vez ipa nō nominant amara. q̄ amaritudo m eis est ... substracta debilis. et amitas et acredo fortis vehemens. Et de eis ē aliquid quod aliquis parū non audet ... sunt alientū. et cantaris. et alia ex ... edo que inter sunt p illo quod fanut acrīdē ex corrosioe aut ex putredine. Sz possi... mus vti estimatione m istis. ... sentia q̄ sit amitis saporis ex operatione eoz que fiunt in toto corpore. Et multa e... ex fiat odor ... horribil. ... quod sic manifestū q̄ ipa sunt

contraria corporibus sanis ... cione manifesta. sicut ista que dixmus ante. et sicut usq̄ad et sicut papauis. et sicut benig... ad hoc q̄ iste sūāto que nunc nup vidimus ad quo venit ad nos ... ur de partibus regionis barbaroz ab eo quod sequit egiptū est ad quo ē de horribilitate odoris et ... tate eius q̄ non ē possibile alium vt audeat ... tare ipm: ... ez q̄ odorat odor eius ... p estimationē q̄ ē p̄mortuos. Et ... iste vtebatur sicut iste m sum ... dolorū nocturnaz apud sta ... tu eoz. et ostensum ē expris ex ... operatione huius sicut q̄ ipe m ... fiat. Et color huius sicut ē color ... habens ad rubedinē lucidam. Eius vero odor ē silis odori us ... quamus m ... tate et horri ... bilitate. misi q̄ in odore huius ē res parua de aromaticitate odoris spēz. Et estimat ... iste q̄ nomen ... plante ex qua ... sumitur iste sucus ē ... ior ... Et ego dica ee mediocriter mt ... fraccionū in eo quod futurū est. Szimo aut noster non ē misi ... superbo auto et ... ri.

Capitulū xxj. comparat sa pores amitū amarū et dulcem ad inuicē m caliditate. et quelibz eoz ad seipm p̄m q̄ ē intensior ... vel remissior. et ondit vsq̄ ad quem t'mnū ascendit operatio eius eoz in hoīe.

Comunem ... nobis vt ... simus q̄ sunt calidi pure caliditatis ... nie

extremo q̄ sit sola tiū mortale

BIBL ACAD MED

sual. Deinde post istū sūt res amari saporis. Et post istas cha sūt res dulcis saporis. Et m oibꝫ istis sūt attendenda multa. Q̄ d ꝯ eoꝝ ē plus amaritatis aut ar dmꝫ aut amaritudmꝫ aut dul cedmꝫ res m comanfesta ē q̄ ē vehemoniorꝫ caliditatis. Et p nitas caliditatis illiꝫ ex eis/ nu non ē ex vno hoꝝ saporꝫ mst pa rū/ est ꝑm parumtatem saporis euc a sapore puro. Et termi nus quid saporis amari adquē puent/ ē q̄ abst'gut. Et t'mi nus saporis dulcis ē q̄ nutrit. Et non puenūt istī saporēs ad istos ter mos/ mst in vnusqsq; q̄ coꝝ ē m complemento sue nature. ℞. Vt sit purg cu no am mistatur aliquid ex qualitatibꝫ alis q̄tū possibile est. Verbi grā res amara ē q̄ caldubio calida. Verūptꝫ que ex ea non vent mst ad amari tudmē ꝑmiquā per conuersiōꝫ et pmutationē ad dulcedmē/ est mmoris amaritudmꝫ et mo ris caliditatis. Et que elōgat² a dulcedme elongatione maiore valde ē m sūmo amaritudmꝫ. et facta ē proxima acute cui/ta q̄ non tantū lauat et absterit. ymo corrodit et mordicat. Ver bi grā de ꝑprietate aristologie et radicis lilii et oppoanan non ē inst ut lauent et abst'gant/ qd ē in vlābo de sorde. et mudet cu tes. Staphisagrie aut et ē grauī capitis/ amaritudo st no est maioꝝ amaritudme haꝝ no

ē mmoꝝ ea[illegible]
vehemēs acre[illegible] Et ꝑ
illud non tantū [illegible]
tem a sordicie. ymo de ꝑte
eus ē ut corrodat cū ac[illegible]
ris ipius et simat en[illegible]
ꝑprietate quē om[illegible]
rux ē q̄m ipe adue[illegible]
Vt faciant in eo de[illegible]
imlem ei quā faciat m[illegible]
desoris. et illud ē q̄[illegible]
ipm. et abst'gut illud. et mu
dificant ipm et mādūt quod
ē in vems de humoribꝰ grossis.
Q̄ꝑ q̄ per hāc cām proueni
menstrua et adunant ad
endā semen ex pectore et pul
mone. et ad vltimū si m eo ē
flā grossum coartatiū aut sa
nies aut aliud ex dīs que sūt
silia eis/ ipe mūdificant illud.
Et ꝑ illud sit q̄ ille que ex
eis non sūt ꝑmixte m natūa
sual conferūt epilenticis q̄m ꝑ
mixte ex eis grosse sūt a natā
m toto q̄le suo. Et sicut ille q̄
ferūt epilenticis/ sili. de ꝑprietate
eaꝝ est vt noceant spuenti sa
guinem. q̄m q̄n spuit sāgue
non mdiget mst rebꝰ que sup
natate faciāt. et rebꝰ quibus
ē vistositas/ non rebꝰ que ma
dant et separēt. Et m hoc q̄
de m ymone iam mdumur
mgemo sanitatis. dimittamꝰ
q̄ ipm et redeamꝰ ad illud m
quo fiumꝰ. Dico q̄ q̄ in de
minutum esse res amari sa
poris. et dixmꝰ q̄ sūt mixte
abstersiue sublimatiue. et q̄ ipe

caliditatis ꝯ
Redeamus
memorandū res
Dico ꝙ m pri
que sunt calide · deinde
post illud ꝙ ipse sut comsue
sume fauentes adūsta liquefauentes
nem si ponant sup per
nes sunt ꝑm hūc mo
Si aut pueruit ad iterio
pus tur que ex eis st
sua subtī ꝑm fmē con
nectatis ad aal aliquod st
putrefauentes ipm corpus
aalis inter fauentes ipm
Que aut ex eis non sut co
rie corpori/ msi per superflu
ate caliditatis tantū tur si
unt ex rebus grossis terreis
fauūt acidē m rebus oculis
bus Et si smt subtiliū pa
ui prouocant vrina et sudo
rem. et ad vltmū de ꝑpeta
te eius est vt mdat et resoluat.
Et de eis sunt multe alteres
que conferunt et adiuuat ad
ꝓficiendū illud quod ē m ꝓtore
et m prouocatione menstruo
rez qm et qualit et quo am
nistrant quelibet ex vnis a
nistrationis non ē liber iste
ex eo m quo oporteat me nar
are illud. qm totū aug her
bar ē/ diremo m libro de mge
ꝓpietatis Et ꝑpt illud ego ab
stineo a multiplicatione m nā
rez autē aris saporis et su
cuntū ut rememorer in eo
quod dixi de esse eaz diuīn

berez per quas cognoscit a reb
amari saporis.

Capitulū xxij. de dra rei
autaz ab amaris et sapiens
alia ꝙ m caliditate. et ꝙ eis sa
poz amarg ē sequez subam calam
sima terrea subtile ꝑm plus et
minus

Dico ꝙ non estimo ꝙ rez
aute arez differant
a rebo amaris m fortī
tudine caliditatis et vehemētī
eius tantū. primo differūt ab
eis itez m hoc ꝙ oēs res amare
non calide sut m virtute sua
tantū primo sut in hoc stare itaq
homo affirmas. ssit at eas eme
ri Om rebg aut acutis aribg
que non sunt amare inuentur
multotiē humiditas multa per
mixta eis Et ꝑpt illud come
dimg nos res multas ex eis ꝑp
via ē ber Et ex primo et ma
iore quo significat ꝙ res amaz
gustus non ē calida tantū p̄o
m ea ūi caliditate ē siccitas m
complōe sua ē experimentum
aug ee aurit ꝑm dest̄mnatem
et distructionem Et ia dixi
hoc experimentū multotiens.
Et ūi experimento itez si nos
inquisermg per rationatores ꝑm
bnz m ea sic illi quod inuentum
per experimētū Inde ē ꝙ no
iam ostendimg ꝙ corpora ama
ra nō fiut amara msi qm calefiut
corpora dulcia calefactione mul
ta. aut ꝑpt ignē. aut ꝑpt caliditatē
tatē sua in natura. et ūi hoc esse
ra horz inuentū per visū vehe

mēnors

sitatis ¶ Et qñ hūditas fi
ntur et ꝓparat̄ ex ea vt resol
uatur caliditas cū vapore tūc
oportet nūo vt illud quod re
manet ex eis post resolutionē
hūditatis sit ꝓpinquū nature
terree et sicci ¶ Et illud ē qñ
res dulas cū hoc quod ē super
ea de caliditate per ꝙtitatē mḷ
tā aut per ꝙtitatē parua est
etiā proculdubio hūda aut p
ꝙtitatē multā aut per ꝙtitatem
parua ¶ Et certū est ꝙ ipa ē cō
uenies nature corporis hominis
ꝓpe et ē corpꝰ hoīs caliditi hūdi
tati equalitate ¶ Res aut que fit
qñ aduritꝫ hoc est sicut calx aut
sicut ſ oms. tunc oportet nūo
vt sit caliditi sicci ¶ Et ꝓpt illud
fit nere possibile m eo ut absterꝫ
gat et mudat humores viscosos
sicut fauū tms et baurath et
nitrū qñ natura eoꝝ nō ē acrea
neq; subtilis neq; aquea ymo
subā eoꝝ sicut narraui ante hoc
paꝝ ē suba ⁊rea in qua iam e
ꝓt caliditas operatione alterās
ipam et resoluēs eā resolutioē
exquisita quasi am combusserit
eā ¶ Cū q̄ comparauerit mediāc
amare cū medicms stipticis nō
sunt multe additioms sup eas
m subtilitate. ß qñ comparātur
cū medicms dauis acribus sūt
ꝓssiores eis ¶ Et ꝓpt illud
non fit ꝑalis eaꝝ penetratio
m humoribꝰ viscosis ꝓssis. sic
penetratio medicmaꝝ quaꝝ sba
ē multe subtilitatis. et non impe
ditur super eas qū mundant hos

humores sunt
super medicma
medicma massue
ponat̄ m medio mte
trema ut non ꝓperet putrefi
sicut lumen et flamma
neq; tardet multū et no possit
ꝓpt̄ tarditatē sua
mdē ¶ Et ego dicā
tractatu qui sequit
quitus ¶ Nunc aut
ma ē ut stamq; ꝙ oīs sape
amaꝝ ē sequies subaꝝ
sicca terrea subtile ¶ Et q̄
vt mtelligas significatiōem
moms mei terrea subtil
iste due dictiones
sunt simul ita vt vnaquęq;
ea
ad alteram et non legatur v
naquęq; earꝫ ꝑm singularitate
nam si ipe legisset ita iste ſmo
meus terrea erit contrarius
ſmoni meo subtil ¶ Et nos nō
dicimq; ꝙ res amari saporis st
subtilis subē absolute ymo
non dicimq; nisi ꝑm ꝙ ipa es
ex nā terre subtilis sicut calx
et oms et oē quod aduritur
adustione cōpleta et fit oms.
¶ Et forsitan si homo assa
ret subam amari saporis
vel ex tnē sum subtil ymāti
a flamma ignis esset m assa
tione sua verior iste ei fumꝰ
uterꝫ amari saporis ē. et cor
pus ⁊reū ꝓssū ē ferrum
et lapis. et corpus terreū sub
tile ē fumq; et oms. ſ lapis
et ferrū ustensum per ignē

ſ. res dulas

ſ. medicmaꝝ subtilē

...alte et tmere...
...et caliditas eius
...et comparatis la-
...pidi et ferro ignito per ignē.
Et eius virtutē sīles sunt mene
...virtutes sunt per illud quod
...de de corrosione. qm
...ad illud caliditas
...que ē in corpore sicut col
...rium et zegi viride et rubeū
Et nigredinē ni ysis iterū
...ferrum et argenti vivi. et
...alie multe. qm oēs mene
...quarz via ē hec sut grosse. et
...eius eaz ē calida Ppe vero
...ussa hāc qm calefiunt per
...altationē in corporibus
...longitudinē more ipārū
...in eis calefactione ignea. Vl
...erat stomachū et quod sequit
...ipm ex ventre. et facit acr
...de sīle ei quod facit acrdē
...pus et ferru attenuatu p ignē
...de cōbustione. et illud ē qm
...ipe non pōt penetrare. ht ter
...mantutē suā Et de eis q
...sut maioris subtilitatis q̄ ista
...pus suba eoz. sīt terrea sīt
...calx et cantarus et lēpus mal
...mo Et istaz medicinaz q
...dē attendit et standit ad ep
...et quedā penetrant et pueniūt
...ad vesicā et acquirit in longi
...tudine spacij q̄ absindit calu
...dinē ignea Ex ristologia
...vero et radices luly subtiliores
...sunt istis. et illud ē qm in eis
...ē de suba hūida et suba aerea
...aliquid plus q̄ in istis Et si
...confricetur super illud ē q̄ ipe

non sunt similes illis in exsuca
cione et tenebrositate. neq; sīles
...alius ab illis in grauitate. sut q̄
...illud egresse a q̄ medicinaz
...infirmant Et sili cantaris
...qm de ea sunt q̄litas parua et
...inficetur ni rebz conuenientibus
...nihor q̄ ipa non noceat vesice
...mundificat renes Et dicā me
...dicinas quaz vult ē hec in loco
...alio ab isto.

Capitulū xxm. pluribz ꝑbat
...ribz q̄ sapor amarg non ē inst
...in corporibz sine cōplois. et cō
...patuit aquas salsas et species
...salis admittem et saporē amaz
...ad salsū.

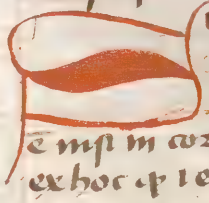

uper saporē vero a
...maz possibile ē nob
...ranoscere q̄ ipe in
...ē inst in corporibz sine cōplois
...ex hoc q̄ res amare difficilius
...susciput putredinē q̄ oīa cor
...pora. et q̄ non q̄iat in eis ver
...mes neq; aliquod ex parvis ani
...libus q̄iatis ex putredine. sīt
...q̄iat in radicibz arboz viridiū
...et fructiū quando antiquant.
Et plurimū quide videmq; ver
...mē et putredinē q̄iari in corpo
...ribus hūidis Res aut pure
...amaritudinis significo per vbi
...meū pure amaritudinis res ibi
...no amittet aliquid sapoz alioz
...sunt ex eis que abhorrent homines
...et abhorrent etiā reliqua animalia
...quare non comedūt eas nisi ea ꝑ
...re plurima Et illud ē qm ve
...nal ē hūide complois aut per
...q̄itatē multā aut per q̄itatē

BIBL ACAD MED

parua. et res amari saporis
sunt ꝑm plurimum meris. Et
ꝓpt illud nō ē aliquod ex aliis
quod comedat mere. neq; qđ
aggregat ex fimo. neq; saltem
neq; aliquid ex rebꝫ pure ama
ritudinis. Ergo absurdū q
de nō ē amara tm. ymo ē am
amaritudme sua ꝓpria. Et aq
quide maris ē salsedinis ꝓpinquoꝝ
ꝑ amaritudm. et amittet ei aq
quelibet res multa sicut ia ostē
dit m prētio tpīe aristotiles de
claratione sufficiēte. Aqua vō
que ē m stagno palestine profū
da. quod iudei nolunt stagnū
fendū et quida alij nolunt ipm
stagnū piscis non ē aqua salsi
saporis tantū. ymo ē ad hoc
amari gustus. et simlr iterū
sapor salis ꝙnāti ex ea declinat
ad amaritudmē. et hec aqua
in suo appetitu vehementioris
albedinis ꝙ ois aqua ex aqis
marinis et grossioꝝ. et ē simlr
aque salis ꝙm iam rendit m ea
sal multo. Et si tu proiecteris
in hanc aquā salē non liquefiet sal. ꝙm illud quod permixtū
ē illi aque de sale est ꝓportio mi
nor. Et si submergat in ea homo
ꝙnāt sup totū corpꝰ eius ꝙm ē
credibile ex eo pulvis subtilis ex
pulue salis sicut alphonsi. Et
ꝓpt illud fit ista aqua grauior ois
aqua ex aquis marinis. et ꝙm
tas additionis grauitatis eius su
per grauitatē aque maris ē sicut
ꝓportio additionis ꝙ grauitatis
aque maris sup aquā fluminis?

Et ꝓpt illud [illegible] in hi
aqua demde volet [illegible]
in ea ad inferio[illegible] non pot[illegible].
Et ātres sit mīa [illegible] ꝙm
ꝙ naturalit[illegible] causa in hoc
ꝙ ipa expellit illud quod ad
dit in ea et prohibet ipm de
stendē ad inferiora. Non est
ꝙm ipa in natura sua
leuis sicut dixerunt quidā
sophistaꝝ antiquoꝝ. ymo
causa in illo sicut dixit aristo
teles ē ꝙm ꝓpt grauitatē su
sustinet res que sūt leuiores
ea. sicut sufferet lutū illud qđ
cadit sup ipm ex eo quod ē
leuius eo. Et ꝓpt illud si ac
apis hoiem et ligas manus
et pedes. et proiicis eū in illo
stagnū non submergit nec de
stendit ad inferiora. Et
sicut in mari defert naues
oneratas grauiter valde et nō sub
mergit nec descendit ad
inferiora sibi in illo stagno
fendo defert naues oneratas
grauiter omnibus nauibus ma
ris ꝑ multiplicia multa. ꝙm
aqua huius stagni ē grauior
aqua maris. ꝑm ꝙ aq ma
ris est grauior aqua fluminis
et aqua paludis. et illud est
ꝙm ꝓmixtū aque eo subtilis
salis que ē in ea [illegible].
Et tibi quidē ē possibile
vt fiunas aquā similem aque
maris. vt cliques in aqua
ex aquis fluminis sale. dem
considera ꝙm sit superfluitas
grauitatis huius aque su[illegible]

1. mustre comedit

1. Nulla que sint in suis finibus annumerata

[illegible] dulas aque.
Et hoc [illegible] quod iam posuerit
[illegible] eo quod permisceatur
ex sale cum aqua in qua res
que sulcant in sale vt [illegible]
[illegible] in illa aqua non submi-
[illegible]. et illud e qm si sub
[illegible] in ea et no remanet
[illegible] in superficie eius supio-
[illegible] fuit e adhuc ppiquoz na
[illegible] aque et dulciozp illa q
[illegible] necessaria e Illud aut quo si
[illegible] p illa aqua sit facta salsa
[illegible] multu e ut prouocat in eam
ex sale ideo donec qm in ea pi
[illegible] post illud sal aliq no sit
possibile ut liquefiat Et si tu
ponderauis hac aqua muel
es ea grauiore omibq aquis
Et iam pparatu e in quibus
dabozis p oidi vino ex duuth
bus qui laborabat ut deferret
aqua stagni fendi ad ytaliam
vt impleret ex ea latuna qua
habebat p studiu eo et labo-
pius ad illud pro quo sollici
tus erat vanq Et illud
e qm ego accepi aqua dulce
potabile et proien in ea sale
multu et fen ex ea sicut aqua
maris que in latuna fabrius
et lenore labore Et tu po
nes hmq aqua meliore alia i
ta ut liquefacias sale in aqua m
oia ozta alsafar albahabor
ni calor e vehemenioz qui e
deinde dimitte ea donec com
burat ea sol sicut adurit aqua
stagni feroci et e stagnu pis-
Nam si feceris in aqua hac
operatione fiet tpalis sicut aq
illiq stagni ita p si tu ligaueris
manq post dorsu hoi aut alu
ex animalibq deinde proiceris illu i
illa aqua natabit sup aqua illa
sicut natat navis Et si tu inue
ueris aqua aliq hec e dispositio
utez inuenies ea vehementioris
amaritudinis p alia ab ea. sic
si tu decoxeris ea in igne decoc
one multa. et illud e qm ois
res salsa si tu calefacias ea fit
amari saporis Et ppt illud fit
p aqua stagni pius ppt ea p loq
qui in inidat ipm e loq profun
do et sol adurit eu amari qu
stus. et e per hac iam in estate
vehementioris amaritudinis p
ipa sit in hieme Et si tu acce
peris aliquid ex ea et posueris
ea in vas hmi ventre et posueris
eu in loco super que cadit sol
multu in hora estatis fiet vehe
mentioris amaritudinis p sicut
In oibq istis rebq quas diximq
e magis vltimu testimoniu et
plurimu eius sup certificatione
eius quod premissu e de pmone
nio in re tnatiois saporis a
mari Bem aut aliq ea exiui ad
rememorandu stagnu prius
nidu complenu. et illud e qm
iam vidimq vespibilis p in aqua
que e in illo stagno non tnat
aial nec planta. ymo in vnoq
duoz fluminu magnoz que
efflunt ad illud stagnu sunt pisces
magni multi. et ppter in flue
quod approximat [illegible] et de
ipm iordanis. et de illis pisibus

BIBL. ACAD. MED.

nullus egredit³ ex oriento flu-
minis/ et ingredit³ stagnū ¶ Et
si tu aperis pistem ex eis/ et pro-
iceris eū in stagnū videbis ipm
mori et cito corrupi ¶ Et vsq
ad hoc puenit ce rei pure ama-
ritudms in mirabilis ombg
qualibg et plurib⁹. et ē illud qm
in nā sua ē statu primosa. sicut
fumg qui egrat³ ab adustione.
¶ Deruptū aqua illus stagni
non ē pure amaritudms/ vere.
qm sal gnatg ex ea quē hommes
illus terre nominant sale sodome
noie montis arenosus locū stagni/
qm ipe ē mons sodome non ē in
vltimo amaritudms ¶ Et si non
esset illud/ non vteret³ eo homines
regionis illus in multis modis
in quibus nos vtim³ reliquis spe-
bus salis ¶ Virtus aut hmg sal.
ē virtg nō tantū pluris exsicca-
oms ꝙ reliquē spēs sal. ymo
ē cū illo subtiliatiua qm hmt sali
aduenit plus adustioms solis
ꝙ aduenit alus speciebg salis.
et illud ē qm in spēi salis ꝑmixtū
ē aliquid sirpinatis/ ita ꝙ ipe sin-
git et solidat subam carnis que
saliunt eo. et ꝑpter quod ex sale
lapideo ē difficile ad frangend.
¶ Et maior pars salis effossi ex
mineris salis est ꝑm hūc modū
per vltimū veritatis ¶ Sal aute
quod ē ex mari et sal quod gnat³
in locis multis ex locis in quibus
ē aqua sal et exsicat³ donec fiat
sal ē mirabilis ¶ Et hec ē spēs 7ª salis qui
velocit frangitur. et in hac spe

salis' absterg
citatis ¶ Et sal spe
in potentia hui
sal ē turbidus
ruptū ꝑpt illud
ea de amaritudine
menoris absterg
ris resolucions ꝙ sal
a mari ¶ Et similit
spuma eg/ et nomi
cōposito ex nomē
spume/ grece affirm
sunt plures absterg
qm sipharat et sit pure
tudms ¶ Et sapor quod sal
ē ꝑxime sapori amaro. qm ab
sunt terrei calidi ¶ Per mira
vtrosq ē dīa manifesta. et ꝙ
ꝙ rē amari saporis subtiliant
caliditas et siccitas et adustio
ea plus. et ꝑpt illud sit ꝙ sal
qui ē rarior et durior et spissior
ꝑpinquior nature terre et hꝰ
ꝑpietas comitat³ ꝑm plurim
omne salem qui effoditur ex
mineris/ ē minoris caliditatis
et subtilitatis ꝙ alū ab eo.
¶ Et sal qui ē fortis fragmentis
grauis ē subtilior et calior in
potentia sua alio ¶ Et de eo ꝙ
qui ē amari saporis. et qui ē
ita ē in nā sua medius inter
salē dulcē et inter affrom
et illud ē qm de affrom
spēs que sunt dure grosse et
inque sunt in aqua velociter.
et non ē ymo meo hic in illis
spēbg malis ipīo. ymo nō ē
ymo meus hic nisi in illo ex
ipo ꝑm ꝙ signatū

6. Primo se subet
[illegible] urath. hor enim
[illegible] ambo spebo istis qs
[illegible] flos lapidis notati
[illegible] ipe ei est m vltio sub-
[illegible] & e mmoris caliditatis
p effrontu. Et ppt illud sit
[illegible] carne edita m vl-
[illegible] et cosumit ea pret q ad
[illegible] leslo ex eo maior
[illegible] actio. Flos aut nitri mor
[illegible] ar carne addita m vlā
Et sili- itez mordicat ea
affrontm et mtrū ipsius
pius st moris caliditatis illo.
Itez iam dirimo. inte q sba
grossa corrodit carne et mordi
cat ea plus q subā subtil. qm
subc grosse & aliquid subtilitatis.
et illud & qm partes eius non pe
netrant deorsū et absq lesione
sunt penetrat partes subc subti
lis. Propt phibitione q
eius et ipius tarditate semp
et ppt longitudine more eius
fixe m parte vna corporis &
rez ei quod ledit. sicut ledit
sur culi fixi m carne.

Capitulū xxxm. de odori
bus

Et ai iam [illegible] bo
lorib sumo m oibo
saporibo illud quod
[illegible] sunt tunc remanst sipe
nos ut rememoremur esse
Dico q phuc tm ex
tribo rez sensuata pp dicto &
per naturā sensus oderato. et
[illegible] pas hoc mpmt m ho
sicut & mpcssio saporis
[illegible]

et mtchor arcū ipm mouent
ex mstruo olfacto et ex mstruo
gustus illud quod mouent fm s
multitudine vna. Et sili- res acu
te acres sicut allū et repe ledut
et mordicat mstruū olfacto les
one et mordicatione que sut m
nores lesione et mordicatione qs
facit mstruo gusto. Et smlit
rez muemmo q illud quod ad
uenit ex vnoquoq reliquoz sen
satoz fm plurm sensu olfactus
& smile ei quod aduenit sensu
gustus. Et ppt illud hec sunt
corpora que nūq gustaumus.
et nos scimo saporē eoz ex ipoz
odore. sicut sterco. et ppt illud
non querimo gustare ipa. qm
olfactus odoris apud nos & ex
eo quod aedimo vltia credulite.
et smli- itez quod ex tibis & boi
odoris deinde audit m eo pu
tredo ledit per odorē suū. alie
q nre abhorrent illud sicut m
pret q conemur gustare ipm.
Et m pluribo dispoibo olfacto
et gustus conuenientes sunt m
oi re. m rebo aut quaz odores
sunt boni multū sicut rosa ysh duo
sensus sunt duersi. inter quos
distantia existit longm qua. et
illud & qm rosa non & mfuaus sa
poris tantū. ymo m ea & amā
ritudo multa. Deruptm res
smari saporis non radit ex no
bis tactu delectabili m aliqua ho
rata. nec fm via medicine. nz
fm vsū cibi. Et que sit ca m
hac duitate iam que sunt de ea
theophrastus. Et conuenit nob

1. non occurrit gustus
2. nro occursu delectabile

utez mptū video ut loquamur
nulla illud quod sumo ex ea.
¶ Dico ꝙ ꝙ ia ostendi q ee sapo-
res amari et gñāto eus nō sūt
mst ex sapore dulci quando sub
hliat cū caliditas et q res ama
ri saporis sūt calidiores cōplois
et subtiliors q res dulces. et
ostendi utez m libro alio q sesq
odoratoz non ē mst m ipis ven
tribq cerebri. et q subā odoz odo
ratoz non ē mst ex gñe vaporis.
et illud ē qm vapor ē illud quod
resoluf3 et aurit ex corporibq
qu mouet sensum qn ꝑ mstet2
ei aer. et attrahit ipm cerebz
ad se cū aere que attrahit ex
naribq ¶ Et cū res sit in ist
ꝑm hoc fūt verz ē q res quibq
sunt odores sūt calide prouidº.
cū plurim vaporis non sit ꝙ
caldubio mst ex caliditate.
¶ Verū non oē qu ē odor ē boi
odoris et suaus. et illud ē qm
nō oīs odor ē cōuenies spiritu
qu ē in ventribq cerebri ¶ Et
sicut de saporibq quocurrunt
lingue qu cōuemens ē ē dulc
et qu nō est cōuemens est nil
taz spēz diuersaz simlit de
vaporibq utez qu cōuemens ē
spiritu qu ē in cerebro ē dilectq
delectabilis. et qu non ē cōuem
ens ei est diuersaz spēz multoz
modoz ¶ Et non sunt spēcibq
eus omibq nomina imposita
sicut impōita sūt saporibq ¶ Et
illud ē qm dicimo q huius rei
ē odor acetosus aut odor citris.
sed odorē stiptīu aut pōtīu at

salsū aut am
mmo non
ioīe parte od
duo gña ¶ Nota
bonoz odoz
noz q odoz sūt m
saporis dulcis apud
¶ Et fetidoz odoz sicut
paratione eus quod
dulce. ita nobis
Vt nomnemq res
dulces noīe vno comp
te gena totū ¶ Et est mo
pora quibq non sunt odor
non euanuant3 qum
et aurat ex eis res que
Vltimo putrefactis et suppos
ms aut res que resoluf3
it ex eis sit non cōuenie
neq aptam q̄litate sue
cē foraminū per quod mgis
diuf3 odores qu odorantiu
sicut res que sunt pure sulf
dms aut pure pontiatis ¶ Et
cū dico m re aliqua q ē pu
intellecto q ē mixta cū no ꝑ
mstet2 qualitas alia ꝑm plu
rimū quod ē possibile ¶ Et sal
samia vtroq3 hoz saporū est
grossa ¶ Et subā pontica
ē sicca ¶ Aristoteles ꝙ quod
uf3 et aurit ex vtroq3 ē pu
cū grossū m essentia sui sit
terreū ¶ Ergo ipa per hu
causam non ꝓcedit per at
tractionē ad cerebrū ¶ Et cū
sit ita tunc non est de prude
cia vt iudicet sup
corpoz
iudicat

Et terrea ē aquea. et ē illa ex
qua dixmo q ē m oībo fructs
illud quod accidit mcis de ebul
litione et corruptione. qm no pt
sup ea caliditas. et vrnit ea et
alterat ipam. et resolut eam
resolutione integra m hora ebul
tionis suā. Et ea hmo supflu
itatis quda hoies decoquūt suc
cū. que volūt remanere. et q
da exsiccat ipm m sole calido. et
illud ē qm ipi non timent mul
tū sup fructos ut corrupat ex su
pfluitate terrea aerea. qm ipi vi
dent q iste due supflutates se
parat. et vident subam alba
subam que diffiale suscipit pu
tredinē. et illud ē qm complexio
amboz ē complexa. Et ia
dixmo has supflutates m cis q
sunt premissa rememoratione sus
scienda. Ex natura aut rose est
aliquid cui sapor declinat ad po
tentatē. et oportet necessario vt
sit terreū grossi frigidū. et i ea
ē res alia amari saporis. et est
subtil calida. et i ea ē res alia
3a cui ista duabz aquea. et ē pro
uidubio fixa. Ex subtilitate vero
et grossitie ē ex aliquo modo cui
media inter duas extremitates.
et per cōmixtionē huius partis
aquee cū alus partibz rose fit q
pars pontica que ē m rosa no ē
m fine pontitatis. et pars amara
eius non ē m fine amaritudinis.
et illud ē qm aqueitas que ē i rosa
estimo q iam digesta est et matu
rata per caliditatē et subtiliata et
calefacta. ex quo per hanc cam resolut

aliquid

ver supflutates

caliditatē

albūgo. alia rosa ex
suis pt supflutatibus

liat ex de ſ ſit hu
midus ſ ſpuma ē
ſuccus. ē ſimil aqua ſ
separat de natura ipſius

BIBL. AGR. MED

et fit vapor- fanle et veloc. et
ppt illud fit rose odor- et exsicat
velocius. Et possibile ē ut p oēs
istas ppietates iudicet sup ea ex
sapore. Per odore vero nō est
possibile illud- cū non resoluatur
vapor- ex ombo partibo eius sm
similitudinē vnā- neq; moueant
omnes partes eius sensū sm
similitudinē vnā. Hi gustu vero
omnes partes corporū que tri
stat. occurrūt huiusque sm silitu
dinē vnā- et mouet sensū eo vna
quaq; earū sm nām suā. Et cū
res sit sm q narrauimus tūc nō
ē de prudentia ut iudicet sup
oēs vtutes medicinaz singulari
ū ex odore- sicut diximus ante.
qm nō est possibile nobis ut sci
mus ex odore mpt istas ppietates
quas diximus tantū.

Capitulum .xxv. de colori
bus.

Et color iterū ē loquior
significatio sup vtutē
medicinaz- cū nos mue
mamus in vnoquoq; colore medi
cinaz calidas et frigidas et siccas et
humidas et siccas et humidas- sic
iam ostendimus illud in tractatu
bus pretitis huius libri. Dez
possibile ē in vnoquoq; trium semi
nū et radicū et fructoz. vt sit
sicet. quada significatione ex
colore eius sup ipius cōplonez.
Verbi gratia cepe et squilla et
vinū quodcūq; istoz ē vehemē
cioris albedinis. ē minoris ca
liditatis. et quodcūq; ex eis est
citrinū deinde ad rubedinē est
vehementior. Et
silis iterū tritico et milio et fasi
olis et aceri et [illegible]
radicibus asfodilli et [illegible]
multis aliis. dicit istud cōe. Et
illud ē qm in vnoquoq; istoz
quoz sm plurimū fuscū aut rubeū [illegible]
beū turbidū est vehe[illegible]
caliditatis sm illud quod ē [illegible]

Si q possibile ē ut [illegible]
amus ex istis coloribus [illegible]
per vtutē medicinaz alia[illegible]
significemus tunc addimus il
lis nomine. Dez melius et cōue
nientius sm q narrauimus et
ostendimus multotiēs ē ut ex
trahamus vtutes medicinales
per experimentū cū q ē detrimento
distinctio. Et uero ante q
scias virtutē eaz per experimē
tū sapor significat tibi sup vtutes
eaz. Et i odore iterū ē testimo
niū- sed ē parūm.

Liber quintus ē de vtutibus
primi et secundi oīm medicinaz sm
ne vltimus sunt capitula
xxvm.

Capitulū primum repetit alia
dicta in prioribus libris sicut
dictis i hoc et aperit ite
rum.

Omnia posui
in hoc tractatu
quintū ex tra
ctatibus nu
tuibo medi
cinaz simpli
cium tūc oportuit
vt rememorer vobis in primo
eius quod dixi i tractatibus

preterit[a] ipm ex eis que
prius[sunt] me[mo]rie rememorari vo
lo. Et prius ꝑ naturā remēora
mur ex elemētis. B. ex aqua
et igne et aere et terra. Ex
istis vero elemēta nominauerūt
quidā medici diuinatis a qua
libet. et dixerūt elemēta
sui caliditē et frīm et siccū et
humidū. Qualitates aūt hoz
sunt caliditas et frīgus
et siccitas et humiditas. Corpa
uero mundi[a] noiāt[ur] diuinatis a
medicis hāz qualitatū. sūt elēta
et corpora celi. Et corpa
oia que nomināt[ur] per vnū vi
ceres sup ea ex istis. iij. dicūt[ur]
calida aut frīa aut sicca aut hu
mida. Et corpora que nascūt[ur]
ex istis appropriatibz sunt ꝑmix
ta ex copulatiōe ex tempata ei e
qualiter in qnē aut in specie. aūt
ꝑm modū comparationis ad q
nos referūtur. Et nos ia di
ximz species hāz rez et diuer
sitatem mt[a] eas in eo quod p
tes nt. Et diximz rez que sit
dra mt[a] cibi et medicina. Et
diximz q nbz ē illud quod su
perat ē est et victū a re que co
mbat[ur]. et medicina ē ꝑm cōt[ra]
rium. cum illius qm est superas
vincens corpo cui ē medicina.
Et illud ē qm mtenuo vtrius
q simul. B. mtenuo cibi et m
tenuio medicine non formāt[ur]
in eā nisi ꝑm semitam rela
tionis ad rem aliquā. Et on
dimus q ꝑfectio medicīe est
aut p qualitate

vna que inest qualitas sit. quare
calefaciat aut infrigidat aut exsiccat
aut humectat. aut per duas q
litates quare efficiat de istis opatiōi
bz quas diximz duas opationes co
binatas. aut per tota substam sicut
multe medicinaz ꝓmixtaz. et me
dicinaz cōpositaz et ōes medicine
solutiue et multe medicinaz que
nominaz attractiue. Et essio
q in futuro rememorabor istaz
ꝑtiū. et addā sup illud quod pre
cessit de rememoratione eaz. id
quod remansit de diminutione ei
quod currit ex ꝑmone post istū
tractatū. In hoc aūt tractatu vo
lo ponē ꝑmonē meū in medicinis
que faciūt opationē suā in corpore
toto cū qualite vna. aut cū duabz
qualitatibz. et fabricabo re mea
in illo sup fundamentū quod fabri
cauim eo quod premissū ē. et ē
q maioz pars medicinaz simpu
larū ē vere dissimilium partiū com
posita. Et nō noiāt[ur] singula
res nisi qm ipe remanent pua
te ꝑm q sūt naturis suis. et nō
ꝑmistionis eas nos ner cōponimz
eas. Et qua ergo ē utez iam ate
ostendi q ex rebus sunt quaz sb
stantia ē grossa terrea. et ex eis
sunt quaz subā ē subtilis aerea
et de eis sūt ē media quas sit a
queā tūt oportet ut sit hoc etiā
fundamentū mihi in eo cui vo
lo rememoratione. et hoc ē cui
volumz premissionē et fundamē
mapiamz q in ꝑmone nīo.
Capitulū .ij. q neressitaz
pronocat hoies tam medicoz

BIBL. CLAUD. MED.

ꝑ vulgares ad querendū me
dicinas diuersarū: quarū a
liquas nouerūt vulgares. z
aliquas non. imo in quibusd
distrepant abinuicē medici.

Dico ergo ꝙ necessitas
multotiens prouocat
homines ad medicinas
vt ei⁹ eis calefaciant corpora
sua. aut mspiguent. aut ut ex
sistet ipa. aut ut humectet ei.
aut ut faciant cū eis mspis op
acionibo duas. spacionez cōbina
tas. et ꝙnqz indiget eis. ut exte
dant cū eis mebra. quod molli
ficatū ē plus mensura. aut ag
gregent ipm. aut ut mollificet
membrū sup quod supfluit ex
tensio. aut ut varificent mebra
quod mspissatū ē. aut mebrū
mspissent quod varicatū est.
aut lenīat mebrū quod durum
aut ut mduruent mebrū super
quod supfluit lentas. aut ut e
uacuent mebra pleni. aut ut
mpleant mebrū euacuatū. aut
vt faciāt res alias. ex eis q̄z vna
ē hec. Et illud ē. ꝙm hō aliq
corpo⁹ mfirat⁹ medius sit. aut
vnq ex vulgaribo hominibo. nō
ꝑcurat sepius. nisi ad hoc ut m
uenīat medicina. que calefaciat
ipm. qm ipe nature vez attra
hit ipm. et prouocat ei⁹ ad illd.
Et homo qui attendit ꝑ febrē
coburete. non desiderat nisi me
dicinā a qua mfiet. Et simili
ōis qui habet vlcꝰ tre multū qu
anqz fiat ex vulgaribo. nō ꝑcur
ei medicinā nisi ut exsistet illd vlcꝰ

Et qui hab[et] [illegible] ꝑcu
tū humiditate [illegible] vt
humectet ipm. Et ad homes
tez seruāt m corpore. vt sa
tatem cū calidit[as] [illegible] seruat am
dit ei quē cōsequit sol. cōbure
et ad aduenīt lassitudo. ꝑ balneari m balneo. et hec a
qua fiāt. et subtiliat. et mu
mant ipi m omn re ꝙ ꝑ
possibles sunt hu[illegible]
etiā mfiacio simul. q
git. donec muenīant alii
ꝙbus multi ex hoibo
muenerunt medicinā
huiq nocumento. ex se ipis
per illud sup quod fecerūt
eos ipoz nature. Medicina
nie aut apātis acidetis. ex fa
tigatione. et ē illud quod nominant
grea flegmone. aut medicina
nem apātis dur quod grec
nominant sclirosim. et medica
tionē apātis moll quod grea
nominant ydrmia. et medicacio
nē egritudinis nominate hec
sipula. et medicationē putredi
et medicationē formice. et me
dicationē esthomenī. nō ē ex
hoibo vulgi aliquis qui tone
extrahē per se. nedum ꝙ per
ueniat ad eam. ex hoc ꝙ hec
res ē alior. et sublimioz. ꝙ or
do eius cui non ē vsus per ar
tem. qm non contingit eū eius
ars et ipius iuuo. et medicet
sententia ei⁹ et sublimior.
Et sīa quid hec et sibi similia
dicit medicina. et [illegible]
sic dicit medicina.

ex ſna q ſn
ndu mdiget
vt gnoſa. et blaus
ſordidu mdiget vt mudetu: z
blaus ſup fine corpons
mdiget vt conſolidet. verū
ſint que mediña aug
mentant ſme. et que media
et que mediña
Et ſili- ites qu
lbo m tuo corpore
ut corda extenſa at
aut dura ſint certe q
mdiget rebo que lemat
m. et tenſu mdiget rebo q
facit illud. et molle rebo
que tendant ipm. at vero ug
at que mediña lemat. et que
mediña mollificet. et que me-
dicina extendat. et que me-
dicina cōſolidet. immo mueano
illus et eius modi non ſunt
ms media Et her quide acto
ei ſme illo. et illud e qm in
mueno multos ex vulgaribo
qui cōtinet medias i rebo. et
puemut cū eis ad ſtiaz veri
que tale facūt et que mfrant
et que humectāt et que exſic
cant. et extrahūt eas ſicut
media extrahūt ipas Has
vero mediñas quas dximus
hic muemmo eos oēs tpora
re. dpius m extractione medi
cinaz que tale facūt et que i
frūt et humectant et exſic
cant e frale res apud medicos
et apud vulgares ſm ſilitudi
Et illud e qm res
hoc ſt ſmapis et puerū
tale facūt et portulaca et ſolat
mfrant et aqua et oleū humectāt
et acetū et aqua maris exſiccat e
res ſup quā cōuemūt et cōſtet
oēs medici et vulgares nedum
media. m re aut m oleo roſato
an oporteat vt dicat q tale facit
aut mfiat et m aceto et i oleo o
liue et m rebo alius multis ex
cōparibo iſtis iam ceadit inter
horēs duſitas et rixa multa Et
ia dixi virtute huiꝰ rei m qtuor
tractatibo preteritis ante iſtū.
Capitulū am. refert ea de qbꝰ
agitur mmoquocꝰ particularū
libroz de ſimplia mediña. et enu
merat multas virtutes 2as et 3as
ortas a pmis. non tn oēs. q fortaſſe nequeūt certo numero com
prehendi.

Intendi q m tractatu p
et 2o eoz ad cōtradicē
dū ſophiſtis. et deſtru
endū eoz rationes et deinde am
via recta ducente ad rectitudinē
et veritatē. qua cibo pabulant
extrahet per ea virtutes mediñaz.
Poſtq q puenim ad tractatū 3m
veteſti ab erroribo ſophiſtaz. et i
cepi m queſtionibo ſillogiſticas z
dyaleticas. m quibꝰ cū hō nutrit
et exerceat ſe m eis fit locuplex ad
extrahendū virtutes oīm mediñaz.
attuli q omnes a pmapio rei.
Deinde dixi m tractatu quarto
ſenſata ſpiritalm que. et ſut ſa
poraſ Oſtendi q qualiter
extrahat hō ex iſtis saporibus
qualitates pmas ex qualitatibo
mediciniz. z. virtutes eoz pmas.

BIBL. ACAD. MED.

Et dixi in fine tractatus etiã de esse qualitatũ odoratarũ sm q̃ videant me necessitas ad dd. ostendi q̃ quod sit illud quo est possibile ut unumquodq; ex esse odoz utez in extractione virtutũ p̃mar ex virtutibo mediocriz singularium. In hoc aut tractatu quanto fiet propter ut exponãt in eo esse tres alios ex quibus virtutũ que sunt in explo virtutes ze et ze post illas p̃mas comunes omnibo. Et illud ẽ quia ppt̃ea q̃ complo magis mediocriz figularium non ẽ in radice composita ex dr qualitatibo et virtutibus p̃mis sm plitudinẽ vna fit q̃ vnit eaz mollificat et alia extendit et valent et alia dilatat et vna rarificat et alia inspissat.

Et ppt̃ istas operationes q̃s de ppria etate eaz ẽ ut efficiant diatu- q̃ sunt in eis virtutes que rarificat et inspissat et lenit. et indurant et confortãt et abstrahit et attrahũt et expellit et mollificant et tendũt et aggregant et subtiliat et nutriant et sedant dolorẽ et matãt et aperiũt et resoluũt et provocãt sudorẽ et facit aridẽ profunditate sopit et stupefaciũt et facit dormire et fixit et putrefaciũt et fit adurit et facit aridẽ corpa duru ad urendo et corrodũt et liquefaciũt et multiplicãt et corrumpũt humores et temperãt humores et et soluũt et retinẽt ventrẽ et

exasperant et aplanant
opilant pores
elongant se
et procedũt
plo donet ipi
nãquãq; mediocriz
particularũ nomi
et dicũt virtutes
virmã et exotãt
soluũt ventrẽ et
et nudant nares
tant flã ex capite
cãt mestrua Et
situdinẽ dicũt
ignant lac et sperm
stendũt lac et exsiccãt
Et virtutes que
vnumquodq; istez aut
qũt ipm Et exito ex
ad detmandũ operationes
particulares ẽ plus hoc q
ipi dicũt virtutẽ que cõfert
epati et splen aut
aut dentibo aut hanche aut
rembo aut podagre aut de
lon matricaz aut pleuresi
aut tussi aut frangũt lapide
Et sm hũt modũ utez d
q hic ẽ virtus que augmet
rarnẽ in vlcribus et virtus q
cõsolidat et virtus que
tmat et virtus que mũdat
et virtus que minuit carnem
et finit eã Et ad vltm
si nos conemur notare vir
tes particulares noibo diu
uatis ex vnaquaq; operatõe
eaz fortasse
prehensiõ
et ut nobis

...dat modu
...e. per ſmplas
...ſpendo compotas
...ntiores. et declt
...plos. et aſſerit p̄m
...rendi. e. euacuādo
...experimentatoribꝫ. et
...ibꝫ rationationis.
...or p̄m libri huius
...ui. et hic quibus
...attines mgemo ſalta
...re hic mſeuit.

Et propinquꝫ mho
alia ē vt rectificandꝫ
a prolongatione et
...ppositione ab ordine. et intendamꝫ ad determinandū virtutes q
...ostas ex virtutibus medicinaꝝ
...ſpecies quaꝝ redit vtilitas.
Non ē dicendꝫ q̄ m emplō
facto ex farina tritici ē virtꝫ
...aperitiua. aut ſedatiua doloris fragitiua eius. aut resolutiua. aut mollificatiua. ꝑ dicimꝫ q̄ m ea ē virtꝫ tēperata
m humiditate et caliditate. Et
iam diximꝫ m eo quod p̄titiū
ē de iſtis qualitatibꝫ que ſit
intento quam intendimꝫ per
...ex nomen. Et ſili-itez q̄m
volumꝫ narrare radices lilij. nō
dicimꝫ q̄ ē medicina que pro
vocat mēſtrua. et cōfert tuſſi
aut cōfert ei qui h̄t pleureſim
aut peripleumoniā aut ei q̄
habet m pectore ſuo pus aut ſ
...ē et confert ei qui h̄t epi
...aut ſplenē aut ſaltē
...ut ei ne aduenī

contuſio aut diſrupno ilarto
ner q̄ ē medicina ad eas carnē m
vlceribꝫ et mundas ea et mundat
vlcꝰ profundū et ſedat dolorem
latez et epatis et ſplenis. neꝫ q̄
ipa reſolui ſcrophulas aut crat
ſuper oſſa dēmudata carne carnē.
et ꝑm hui⁹ modi itez non dicimꝫ
q̄ ē medicina conferens fluxu
ſpmatis. et q̄ ē ex eo quod cōfert
q̄m pontē m permixtione media
naz ad quibꝫ vaporat matrix
q̄m lenit et aperit etiā. neꝫ dicimus itez q̄ ipa erradicat lentigines et pānū. aut ſanat a ſoda
antiqua. aut de ꝓprietate eo ē ut
corrupat embriones m matribꝫ
aut extrahat eos. ꝑ eſt magis
nisi ē ut diramꝫ q̄ compoſto vadus lilij ē ex caliditate m q̄litate
tali. et ex ſubtilitate m q̄litate
tali. nā ad nos diximꝫ hoc declarat
ex eo oēs iſte res quas narraumꝫ
et declarantur ad eis iterū res alie
multe alterius modi itez. m q̄o
ſuffiunt nobis ut diramꝫ q̄ ē amari ſaporis. Vez non ē m vltimo
amaritudms. ꝑ ē ex amaritudine
m t̄mino quo op mat op matoz
q̄ amaritudm eius p̄miſcet aliquid dulcedms. Modꝰ p̄mꝰ haz
diuz doctrinaz ē ꝓpius opiſicibus
experimentoz. Iſte aut modus
ꝰ auctoribꝫ ydōneis ē magis
conuenies. Et iſte modus eſt
ē ſup quē ē hic mā intentio vt
narrat mea doctrina. Et totū
quod diximꝫ vſq̄ ad huc finem
i tractibꝫ mis. p̄cedentibus huius libri
ē ꝓpe capitulo ſpeculationis ſic

modo dicendi vel deſcriptionis medicine lilij.

BIBL. ACAD. MED

meditmaz: exceptis rebo de ca
pitulo de mgemo sanitatis ad
quaz rememoratoez vel aut
cotas fmoms: et mtraut ī lo
cū post locū huius fmoms. Hoc
aut capitulū m aug rememora
tione sumo ē mgemo sanitatis
digno et ppio ꝙ capitulo spe
culatiuoms mediuaz. Et ppt̄ illd
ego multotiens cogitaui vt retrahā
ab eo: et nō rememorer eo m hoc
libro pemto. Dez ppt̄ea ꝙ vidi
ꝙ oz ut procedā m docendo illū
qui vult mtellige sententias et
rōnationes quibus vtitur m
mgemo sanitatis: et rogauerūt
me itez multi ex amicis meis vt
facerem illū: et ppter illi ppt̄ qs
puem ad finiendū hūc librū et
per illud facere eos debitores
muneris sui propto ad hoc vtr̄
memorare illo m hoc tractatu.

Capitulū .v. de dīa mediate
aperitiuaz a lenitiuus. et de modis
duoz et lenīū. et quis ex illis at
tribuet pposito.

Et ponā p̄m aug rem eo
rer de illo re mediuaz
aperentiū et mediuaz
lenientiū. Et illud ē qm het
vtraq; tnā ex cubo mediuaz
fuit calidaz et hūidaz. veruptm
vnūquodq; eoz operat̄ ex pte
que ē preter parte alteri. Et
illud ē qm mediue apituc non
facit quod faciūt misi qua ge
nerat caliditate silem valde cali
ditati mēbri quod aperit̄: pter
ꝙ mmuant ex hūiditate que est
m mēbro aliquid aut addāt m

[1] ex parte vel abstute

[1] parte alterius vel huius

ea aliquid
tue facit qu
ratione qm
mēbro calidit
ptatem calidit
soluit aliquid ex h
Actuero mte
apertiuis manifest
nes sunt hoies.
no sit mp conuer
Im re aut medi
aū et re lenitatis
possibile ut sit fmo
aū fmo itez m cor
et lem non inest
Et illud ē qm de co
duris ē quod d̄r esse d
ne absoluto: sicut terra. et
eis ē quod dicat̄ ee ita
quod vmit sup ipm: sicut
gule et tosta et cornua. et
de eis ē quod d̄r esse ita p co
panoem aū temperamento e
quali sibi m qnē aut m spe
sicut elephas apud hoiem tem
perati. et de eis ē quod dic
ita esse per comparatione
quoūq; vno acidit: sicut dy
ogenes apud aristotilē. Et
fm hāc silitudinē aurit fmo
m lem aut fm ꝙ ipm ē ita
vltimo. aut per vmices super
ipm. aut per cōpanoez aū te
perato equali sibi m qnē aut
m spe. aut m compāratione
inter ipm et inter vnūquodq
contingat. Et possibile est
itez ut dicat̄ m oī aug hō vel
ē ꝙ couertit̄ fm
Illud ē aū

plato quidē non dixit hūc ſm̄onē nē mſt qm̄ oſtendit in libro ſuo qu cognominat̄ thimeū ꝙ cutis ē de quē carnis. Et ſili-ter in aristotiles qm̄ dixit ꝙ lene ē res que redit et flectit̄ per ſe tūc ſ̄mo eius mille ſunt ſilis ſ̄mon platonis preapue cū dicat ꝙ ſuper hūgres non udicat̄ mſt ſ̄m ꝙ ſūt apud tactū ſ̄m vā ꝙ tactus ē medialis. Super duz aut et lene que dicūt̄ per compationē cū quocūq; vno cōmengit non udicat̄ mſt ex via ꝙ illa res redit et flectitur aut non redit neq; flectitur per ip̄tatē maiorem aut per ip̄tatē minorē. Et ſ̄monē mīm in corporis cute aut in aliquo latertoz aut in alio membroz quocūq; membri fuerit ꝙ induratū ē non dicimus mſt qm̄ comparamus essentia ei hāt accidētem pret̄ vā naturalē cū essentia eius naturali que ſunt. Si igo comiſto diuturnet et redito corporū ex hac diſpōe ſua ad diſpōnem naturalē eſt lenitatio.

Capitulū .vj. de modis quibus res mdurant̄. et quid ꝓpre dicit duritū. et de modis mediādi diuā ſm̄ modos mduratiōis coz.

Et ꝓpea ꝙ vnusquodq; corpoz fit durus ꝙ ſunt p̄ modos multos aut qm̄ exſiccat̄ aut quia cōgelatur aut quia repletur multū ita ꝙ exceditur tenſione vehemēti aut qm̄ quedā iſtoz aduenit ei ſm̄ cōmixtiōnē; fit vnusquodq; iſtoz modoz lenſicatiōis ꝓprio. Et ꝓpt illud ergo

diram istos modos omnes post
ſm p̄m̄s fecero te rememorari
q̄ licentia m nomīb aut ī ſmōi
bus m pluribus dispōit q̄ nō fa
cit hoīem atq̄ue duīstatē dei
mutationis. Vel forte ſſe cepit
nos res deīminare nomīa et ser
mones: et non mutemur de illo
exusationē. Et ſimiliter dixit
plato. Et nobis necesse ē uterū
m hoc capitulo in quo sumus vt
deī mutemus intentionē quā sign̄i
cat hoc nomē. ē. ſmo nr̄. diuti
et ponamus p̄ncipiū nr̄m ex illa
intentione quā dixmus ante.
Dico q̄ res que cedit et flectit
per se non ē lens nisi q̄n ē ſm
plex ſmtudaui. Si aut ē res
composita ex rebo multis ocurre
tibo admutē ocurrūt uariētatis
et tactuū tantū sicut cumulo fru
menti aut ex rebo admutē mu
tatis sicut vellus lane aut ē res
texta aut mutata possibile ē ut
cedat et flectat̄ preter q̄ sit lens
Illud aut quod non cedit nec flec
titur per se non ē duz nisi quādo
non ē plenū. et illud ē q̄n res
plena vacuū ē uter aut vestra
non cedit neq̄ flectitur per se.
ſz neq̄ cōprehendēs eius neq̄ cō
prehensū mdurabitur plus q̄ fuit
aut acquirit cēnā alia effusam
ab essēntia que fuit ea. ſz extēdit
tāti. et tam fuit ante illud mot
Et ego quidē nolo illud quod
ē ſm̄ hūc modū prohibens tac
tum. et non nomino ipm̄ duri
q̄n volo exquisitionē m ſmone.
Q̄ aliquis diligat notare illud
duru contedi
tasse nomabo
tenens hoc no
rabor de esse e
et ē q̄ nā corpo
non ē vna. neq̄ co
vna Et illud ē
quod mduratū est ſm
mdiget vt hum
illud quod mdura
congelatione mdiget
fiat. et illud quod m
ē ꝑp̄ repletionē
uacuetur. et illud
vatū ē ꝑp̄ siccitatē et
ſmul mdiget vt calefiat
mettetur ſmul. et illud
mduratū ē ꝑp̄ siccitatē
gelationē et repletionē ſm
mdiget ut calefiat et
et humectet ſmul Et
quibo aduenit siccitas va
a congelatione ex exēnā
perfluus et ex stanone m
calido et abstmenia a abo
longo et ex febribo adurēt
et mediams que exsiccat
humectari pret̄q̄ mfreit
gelatio aut cedit corpori
ex siccitate tm Et replete
adit mēbs ꝑp̄ humiditatē
tā que effundit ad ea
vero et congelatio ſmul
q̄n aggregantur cause q
ſmul ēē ē possibile. sicut
cedit hoc q̄n labe at labe
multo m vehementi frige
Et ſmli- ter cedit mēbo
vt repleātur et
ſmul ꝑp̄

frigiditate membri ipsius. Et tales frigiditates membri vocant sunt tres.

Una earum est que oritur ex corpulentia humoris aquei et crudi qui admodum medicamentum frigidum illud in egritudine hemiplegia. Et alia ex spiritu membrum infirmo. Tertia vero ex humore qui effunditur [illegible]. Et illud est quando auditur ut humor qui effunditur et calefactus aut quia spiritus obscuratus est aut quia membrum quod occurrit ei alteravit eum et dissolvit eum propter illud quod est super eum de caliditate innativa eius. Et frigiditas quandoque diu manet in membro in membro aut in humore superfluo frigido moratur tempore longo manens in ipso. Isti sunt modi quibus medicamentum et lenimentum corporis.

Capitulum .vij. Quod non omnes medicine dicuntur lenitive que tollunt dolorem quemcumque modo causatum. Sed solum ille que lenimentum dolorem membri a frigiditate causata. precipue si fuit in illo humiditas coartata. et de cura appropriata cuique modo medicamentorum membri. Et differentia quod debet esse inter qualitates medicine lenitive et qualitates aperitive.

Medicina autem lenitiva non utuntur medicinis nisi ob hos modos. Imo non volunt per ea nisi illud quod [illegible] corpora que diu[illegible]

propter frigiditatem. Et precipue si fuit in eis humiditas coartata sine semita expressa a cursu naturali sicut in membris in quibus est apta duritia.

Si autem res non medicamentum nisi propter siccitatem tunc ipsi non precipiunt ut ipsa humectetur non ut lenimentum.

Et si res medicamentum quam ipsa implet[illegible] non precipit ipsam lenire sed evacuari ipsam. Et non est hic res que cogat nos ad pugnam et litem pervenire in re nominum neque ad existentiam eius. Et melius quidem est ut veniamus super illud quod est in rebus ipsis de speciebus diversis in quibus error nocet in firmis notamento magno. Dico ergo quod membrum super quod venit siccitas indiget medicinis humectantibus ipsum.

Et iam dixi has medicinas in eo quod premissum est de hoc libro dictione sufficiente. Membrum autem quod congelatum est propter frigiditatem indiget medicinis calefactivis tribus. et sunt res non ignote.

Membrum vero repletum indiget aut medicinis infrantibus aut medicinis calefactivis aut medicinis exsiccativis. et sunt appropriate hoc notate. s. exsiccativis quia iste res euacuant humiditatem superfluam et unaquaque illarum fiunt illud cum tenuitate spiritus. Medicine autem infrantes efficiunt illud duobus modis. quorum unus est quia ipse repercutiunt et expellunt. et alter est quia ipse euacuant cum caliditate humiditatem multam. sicut docuit nos aristoteles. Medicine vero calefactives

fauit illud ex vna q ipe resolui
hūditate coartata in mebris
que calefaciut: et ponit ea vapo
re. Mediane aut exsiccates sit
mediane que diuit facente ẽ glu
tinatione ut ex euacuat duobomo
dis. aut quia exsiccat hūditate
qñ est in poris et foraminibo
aut qñ ipe resolui et altãt to
tũ mebrũ. Et vnaq; ẽ horu
in qua ammistrat. ꝑ illius re
memoratio non ẽ ex eis que in
tendiuit in hoc libro de regimo
sanitatis. Membra aut que mdu
runt ex fritate et siccitate simul
oz ut calefiant et humectẽt sic.
dez non oz ut sit eoz calefactio
ipoz humecta cũ caliditate et
hūditate temperatis cosequẽ
tibq t'mmũ ñdle: sicut caliditas
et hūditas quibq calefuit et hu
mectent mebra de quibq volu
tas ẽ ut aperiat. ymo oz ut sit
media talior ꝑm q vnat fri
tas super mebrũ. et sit hūdior
ꝑm q vnat sup ipm siccitas.
Et det'mnatio quidẽ harũ
ꝓpitatũ ut ẽ ex eis ut que
in tendiuit de regimo sanitate.
libro. 6.
In hoc aut capitulo in quo sumo
ẽ mã intento vt declarabimo tibi
declarationes ꝑez medicinaz cũ
exemplis pauris.
Capitulũ viij. quasd' destruit
apitiuas et fames euacuatiuas. et osẽ
dit quare et quo respectu dicit
calide et hūde. et quales earũ
effectus. et distinguit tres spes
alterationis et causas eaz in hu
mano corpore. et concludit q medi

aperitiue
aug fuit ap
Dico q
calef et hume
tamen
da et oleũ. Et si
simul erit primo
plures huiectatio
nes: sicut balne
dida cũ munctione
multo. Et hanc
one fuit ut ab
lutates fuit ꝑm hãc
Et ꝓpter illud fit dispo
auratur egritudo qua
mant boliũ ut hec dyp
qñ illa egritudo nõ ẽ mst fri
tus cũ siccitate. et eo medi
nõ est mst fritas cũ siccitate
bus contrarius et
facta ex farina tritici sunt
calida et hūda ꝑ
et sunt quibq aperiuit
in corporibq temperate coplõ
et nõ imiuit de hūditate ñli
que ẽ in mebs diminutione
de qua sit curandũ. et ipa
ut fortitan non addit
sicut de ꝓpetate eoz non est
vt cofortent caliditate nec ut
sanguinat de ea: ꝑ addit in
stantia caliditatis
tantũ. et nõ est
addicio in qualitate et cofor
tatione eius et addicio subia
cens vnat. et ego ostendam illud
in proximo si deo voluit oste
sione sufficienti. Et cũ res sit
ꝑm q dixim tur qñ dicim
in hoc medicinis q ipe sim
hūde calide

illud ꝙ ipse [illegible] humidiores et ca
libiores [illegible] ā. primo volu
mine illud mēst ꝙ complō
cas e filiis complōi corporis
quod ē strut dixerūt antiqui
calidū et humidū: quēadmodū
[illegible] libro de complexionibus
Secundo aūt dicimus ꝙ aqua
[illegible] et ignis calus non mīte
[illegible] illo hanc intentionē.
primo enim dicimus ꝙ aqua ē hu
[illegible] mēst ex via ꝙ ipa made
facit et infundit carnē corpis.
et dicimus ꝙ ignis ē calidus
qm ipe calefaciunt corpus Si
aūt est calida ita vt consequ
ex caliditate ꝙ sit ei possibile
euacuare quod ē in membris
apostemosis ꝑpter humiditatē at
tracta ad ea tunc ipa ꝑm ōem
dispōem humectat mēbra
similiū partiū: sicut iam ostē
di illud in tractatu p̄o hoc libri.
Et cū res sit ꝑm hoc tūc me
diocre aperitiue ex via ꝙ ipse
calefaciunt resoluūt humiditatē
superfluā que ē in locis virtus
sicut facit aqua calida sicut iā
ostendi illud in tractatu in
quo dixi de malicie complexis
diuersē Membris aūt similib
partiū que sūt ꝑm naturā
sue non addūt mediocre iste
humiditatē nec minuūt itez
de humiditate eoz diminutione
manifesta quā comprehendit
sensus. et illud ē qm ꝓpterea
ꝙ sūt eis similes in complexione ser
uant super eā subam eoz. nz
[illegible] quidē nz eis aliquid al
terationis.

Et species quidē eo quod al
terāt ex corpore sūt tres Vna
earū caltāto que vere ē ꝑm essē
tialem .s. alteratio que ē apd
digestionē cibi in stō. aut apd
diuersionē humoris generati
ex eo in visceribus et venis: aut
qm abstrahit eo vnūquodq; membr
per illud quod venit ad ipm ex
illo humore Et alia ē altāno
que vere non ē ꝓpter aliud nisi
et ē illa que accidit omnibus q
putrefiunt Et iste vtiq; species
sūt quasi extranee. Species aūt
3a ē permixta ex istis duabus media
inter vtrasq;. ē ei ois aliquid ex
spē prima que ē ꝑm naturalē
et ex specie contraria a cōtrassa a
naturali nāli aliquid aliud Et spēs
alterationis currentis ꝑm naturā
lē sūt iste due ꝓpietates .s. q
ē altāno accidēs in nā inducente
corpi ꝓpria sibi: et ꝙ ipa permit
caliditatē nālē in dispōne in qua
vnit nām vere Species aūt que
ē pret naturalem nālē ē altāno acci
dens a caliditate extranea: et ipa
diuersitās ad illud in quo nō fit u
uamētū Species aūt 3a media
inter has duas ē altāno que fit a
pud sanitatē: et accidit a calite
nāli. ß ē altāno in qua caliditas
non vnit nām vere. et illud ē
qm ē altāno actiūs in nā nō bona
bonitate pura: nec ē itez extra
nea ne gata in vltimo malicie.
Sicut ꝙ altāno actiue a naturali
naturali ꝓpter ea ꝙ ipa nō accidit
ms a caliditate naturali sit qd
adiuuatur et sustentat ꝙ calitatē

-li spirita a natura

ſmilem caliditati naturali ſili-
cētī ē res m alterone facta ꝙm
fit ſumoſitas ¶ Et ego quidē nō
ſto ē magis vltimā m aduncādo
ſtomacū ſup digeſtionē cibi ꝙ
corpo hominis quod ocurrit ei:
et tangit ipm deforis ¶ Quādō
ꝙs homines applicat ad ſe pue-
ros m nocte amplexantes eos.
mouemūt ꝙs ꝑpt illud unianchi
manifeſtū valde. qm iſta caliditas
que ocurrit ſtomaco ex corpo
ribꝫ illoꝝ puerorꝫ ē magis ꝑpa
caliditati nāli et plus cōuenies
ei ꝙm caliditas que ē ex vapora
tione ¶ Et m hominbꝫ ſunt q̄dā
qui intendūt ex hoc ad cibulos
cāmi paruos. quare appliant
eos m nocte m hora ſopm ad ve-
tres ſuos. queretes hoc idē una
mentū. et non faciūt illud mſi
vt addāt per illud m ꝙntitate ca-
liditatis digerētis cibū nō m
qualitate eius ¶ Mediana igit
apertiua oz ut ſit ſm hāc ro
nationē ſm illud ſup quod ē
caliditas nāl m corpore tp̄rate
complexionis ¶ Nam ſi nā corporis
ē vehemētioris caliditatis ꝙm
oportet tunc mediana apta
m illo corpore oz vt ſit vehe-
mentioris caliditatis ꝙm ē alio.
¶ Et oz ut ſit ꝙntitatis additōis
caliditatis ſuper temperatā
ꝙntitatē ſm ꝙntitatē additōis
caliditatis illius corporis ſuper
caliditatē corporis ſēperate
complexionis ¶ Et res m hoc
itez. p ē mitrans m capitulo
de mgenio ſanitatis ē nota. ē.

ꝙm mucꝫ
apertiua ē
¶ Et m hoc q
tur teſtimo
ſm mō quem
nem ante et
vt uidet ſup
medicinaz ſm
ad corpo tēper
ēſt verax: cū ſit de
ente vt firmet et
aliqua arūm. mſ
eius opifex. et pon
ſibi ipi m q̄ mate
vtit aliquid quod ex
ſtat canone et regula et
nat ipm intentione ſua
quā intendit: et agat ſm
deinde offerat toti quod ēſt
m illa arte ex rebus par
ribꝫ ſm illā regulā: et iudicet
ad eam omnes modos ſuos:

¶ Capitulū. ix. de medi
lentius mēbri m quo ē apa
rū: et differentius eaz ab ape
ritiuis.

Redeamo ꝙs nūc
ad corpa hois tem
perate complexio
et ponamo ipm ſtat intentione
nobis: et aſſeramo ſm mone
hic quid ē medicina aperti
et ꝙ ipa ē preter medicinale
mente membri m quo ē apa
diuz et ꝙ copla hāz duas
dicinaz ē ſuper illud ſm
trauma ante: et ſecundū illud
ſm illud ¶ Et illud quod
dixim ē ꝙ
diuidit

et [illegible] temperata [illegible] quo fit illud [illegible] corporis hois est [illegible] et humide. Et ppt illud [illegible] nocentes nominant hmoi medicinas vtez humidas.

Medicine verolemens [illegible] no factū ē apā duz [illegible] ē pluris caliditatis q̄ [illegible] nate tēperate. ꝑ [illegible] caliditatis. et illud [illegible] apā duz non inuenit nī [illegible] materia vistosa grossa que adhret et tenetur in foraminibus et poris paruis mebri in quo [illegible] ē. nī cū resolut quod ē in illa mā de hūditate temu [illegible] et nisi fiat residuū quod ē in mā et ꝓuent ad dispōnē [illegible] conglutinationem fit apā duz. Et ppt illud dicūt medici q̄ hec egritudo ē fīa et q̄ eius medicina ē cū rebo calidis. vez ppt ea q̄ ē cū fritate superflua hūditas fit q̄ medicina vez cū qua curatur hec egritudo ē composita. et illud ē q̄m indiget ppter fritatē re calefaciēte. et indiget ppt hūditatē extraneā additā re que euacuet illā additionē. Et ppt illud fit q̄ non ē aliquod medioz quibo acquirit apā duz quod mediceur cū medicinis calefactibus calefactione vehementi neq; cū medicinis exsiccatibo exsiccatiōe vehementi neq; cū medicinis factibo vtriusq; re simul. [illegible] ꝓportione medicinaru

que calefaciūt calefactione vehemēti et resoluant quod est in mebro de hūditate coartata solutione laboriosa. per hanc q̄ cum exsiccat residuū quod remanet de ea donec fit in termino q̄ no resolut. Medicine at que exsiccant exsiccatione vehemēti q̄us non calefaciant tñ faciūt a modē materiei vistose in mebris apostemosis apate duro siccate in fine vltimo. et non faciūt illud mediante euacuatione eius q̄d est de illa mā tenue subtile. ꝑ faciūt illud per nās suas absq; mediante. Et cū resistit ꝑ in hoc tñ non iuuant hmoi egritudines nisi medicine que calefaciunt vehementi calefactione non forti et cū illo non exsiccat exsiccatione vehemēti. Et medicine quaz dispō ē hec dispō dicitur medicine lenitiue. et sunt medicine que faciūt in hora duas operationes. quaz vna ē que resolut illud q̄d congulatū est. et alia que resolut illud q̄d in pauidatum in primis et in primis.

Et cū sint omnes medicine in quibo locum sumo ꝑin q̄ narratum fuit sunt calide non cū multa fricatione. Et dubitas inter eas. et inter medicinas aperitiuas est q̄ ipe sint additiones caliditatis ꝑ ille. et pluris siccitatis. q̄m medicinaz aperitiuaz caliditas ē comitiens caliditati corporis hominis simili ei valde. Medicinaz vero lenitiuū caliditas est fortior. ꝑ non sequit ex fortitudine sua ut attrahat attractione laborio[illegible]

1. dissolut seu agglo facit.

1. cuiusmodi

1. ꝑpaudatum

BISL AFAR MED

et exsiccet residuū quod remanet.
¶ Et medicine aperitiue utez seruiant sup membra que habent apā durū illud quod ē meis de hūiditate antecedente ¶ Medicine aut lenitiue consumūt de hac hūiditate rem parua ¶ Et hec ē cā ppt quā pius medicinarū que calefaciūt et exsiccant mterq; fit multq; tñ de eis lementes membra aposteniosa apte duro non sūt nisi quaz caliditas est tempeiata que ptem ex opacione sua ad hoc ut resoluat tantū et fit eoz siccitas cū illo comparata huic caliditati cōis ei sicut bdellū et mel alubne et storax et amomatū et medulla cruris cerui et medulla cruris vituli et adeps anseris et adeps vacaz et alia de illis quoz hec ē via.

¶ Capitulū .x. summatī colligit ea que ppria sunt medicinis lenitiuis et que ppria sunt medicinis aperitiuis. et ostendit q̄ aptas medicinas oportet ee ghutinatiuas vt spiritū retineant mterq; quo fit digestio.

Ego enī non intendo hic narrare omnes naturas medicinaz: imo intendo vt faciā scire hoīes summā rei q̄ mīxtū medicinaz. quaz vna est hec ¶ Summa q̄ rei medicinaz aperientiū et medicinaz lenientiū ē hec q̄ medicine aperitiue mutāt caliditatē filem caliditati que ē corpori hoīs per nātam et medicine lenitiue mutāt caliditatē

fortiorē multi[tudinem] ... de
qualitate medi[cinarum]
Vt faciant illud [quod]
qualitatē cali[ditatis] ¶
medicinaz lenien[tium]
aposteniosoz [membrorum]
ē per qualitate[m]
mmo q̄ ptitate [complexionis]
admodū si possibile
mus non separem[us]
de quo volutas ē [nobis]
ipsū aut ut omn[is]
aliud semp aperi[t]
smiliter quando medi[cina]
m vltio assīlationis [membrorum]
hoīs natural rem
ē resolui et fieri pus in vl[ceribus]
bus hoīs ¶ Et res quide [medicina]
dicet vt resoluat et [digerat]
q̄z ē cauo que attrahit et [purgat]
q̄z ē humor faciens ap[ostema] ¶ Et
res itez in hoc q̄ medicina
her ē ptas oz ut sit ghutinatiua
tua donec sit in vltimo cōsumptionis
nis ad finē faciendi ē ei[us]
qua estimo iam ostensam fo[re]
ostensione manifesta ¶ Et illud
ē q̄m si non ē nobis necesse n[isi]
vt addamus in cura
nate non vt addamus in eius
qualitate tunc oz vt opilemus
poros corporis ita ut concludamus
mus vapores mtus: q̄m de p
prietate emplox que resolui
vapores aut q̄m ipa absq; [alia]
aut q̄m calefaciūt calefactione
vehementi ē ut exsiccent no ut
ut primo fiat
periat ¶ Et sunt empta quide
quoz hec ē via scilicet simplicia
ex quibus ordei[nantur]

[illegible] ex [illegible]
[illegible] fabam [illegible]
[illegible] fe nigrea. Et
[illegible] ut ez enim hm fit
[illegible] et factu ex furfura
[illegible] ex furma lupini. et
[illegible] furma aut factu
[illegible] et ad vltimu
[illegible] que exsiccat. Et
[illegible] ta que ab st qui
[illegible] calefaciat. calefactoe
[illegible] aperuit poros z
[illegible] . et qn aperuit istos
[illegible] ditas membri cu eo qd
membro
[illegible] ex ipso. quare non
[illegible] p qd fiut de equalite
[illegible] Simplā vero q cale
[illegible] calefactione vehemeti
[illegible] ex membro caliditatem
[illegible] paruā. et caliditas que
[illegible] in ipo calefit. quare
[illegible] indet inde q suba caliditatis
[illegible] mmate mimuit. et eius ēlitas
[illegible] fit vehemens et addit. Et de
[illegible] hus duabus vebo non ē aliq
[illegible] ppa oporteat ee in membo quod
[illegible] indiget apertione. ymo non
p. supplementatione
[illegible] oporteret vt sit in membro nisi spū
[illegible] vaporosus anutus multe ptis.
[illegible] et sit pn finē equalitatis mali
[illegible] te. et remaneat cōtra qualitato
[illegible] in membro. Iste nāq spūs ē q
[illegible] ppea q in pueris ē multe ptis
[illegible] addit et augmentat oes
[illegible] opatōes cōes naturales. et eō
[illegible] fo[illegible] ca. Et in hoibo sūt
[illegible] pdā [illegible] non sūt hoc. et
[illegible] pmanentia sue ipoz replē
[illegible] pmone su
[illegible] qu

sunt in augmento ē multus.
Conuenit aut nobis ne erremus
in intellectu nro super intentiones
pmoms eius: et sciamus q ipe no
volut per pmonē suū calor ina
tus nisi illud quod nos utez no
minamo spiritū. et ē ille q̄ fit
ē in corpore cuiuscūq animalis. Et a
ristotiles quidē iam dixit ipm i
tez. Et non ē itez quod prohi
beat nos, quin intelligamus ab y
pocrate q ipe minuit per pmo
nē suū calor innatus ad subam
sanguis et ad subam spmatis cū
spū. cū sit vnusquisq̄ horū subiz
ipe caloz innato nālis. Et aue
tozes quidā obtulerunt credide
runt in hoc spū q ē suba aie. Nos
aut no sumus multū ausi indicare
in suba aie per aliquid. et in ho
capitulo ostēdē in quo ē pmo noster
iudiciū sup ea apud nos ē de sup
fluo. Et aut iste spūs innatus
q̄us non sit suba aie sit primum
instrumetoz eius iam pcessimo
et ostendimus illud in libro nro q̄ ē
de sententiis yponatis et platonis.
Nos igitur dicimus nūc in hoc
spū q ipe ē comprehensus in o
mnibus membris corporis. ꝑ nō est
equalis in omnibo eis: sicut sanguis
utez non ē equalis in omnibo membris.
et suba eius ē res multa cōphēsa
in loco vacuus. ymo res que est
ex ipo in ipis lōis non ē insi sicut
mā que indiget adhuc conuersione
parua donec fiat spūs innatus
puro in equalitate sua. ꝑ ipe cali
adiuuat in operationibo naturalibo
adiutorio vltimo. Et cōfusio q̄dē

BIBL. ARAD. MED.

ad famem ē vna ex operacoibꝫ
nālibꝫ qm̄ ē comersio et alt'aō
m qua ē aliquid digestionis. Et
necessariū quidē qm̄ voluntas ē
vt res digeratur ē ut cōsuetur
ei dentꝫ spūs multꝫ ¶ Et spūs
quidē resolutꝫ per medicinas q̄
abst'gūt: sicut farina ordei et
furfur fabaꝝ: et medicinas q̄
exsiccant sicut farina panis et
farina milij et farina lupinj: et
per medicinas que calefaciūt sic
per fenugreū ¶ Et vltimores
istis itez in solucione sūt medi
cine de ꝑtate quaꝝ ē ut calefa
ciant et exsiccent simul sicut
farmaloly et farina herbi et
farina acacie.

¶ Capitulū xj. narrat medicinas
magis cōferentes in ciṕatione
famei.

Et cū res sit ꝑm hoc tūc
res magis conferentes
in ciṕatione famei ex
embrocas quidē sunt aqua tepida
et aqua permixta cū oleo. et ex effu
siombꝫ oleū tepefactū in caliditate
sua. et ex emplis farina triti
cū aqua et oleo et mica panis.
¶ Et oportet itez vt de quatuꝫ
emplastrū istud decoctione te
perata q̄m emplis decoctū de
cocione multa ē pluris substātie
et confert apātibꝫ parue cali
tatis quaꝝ naturalio ē diffinli
or ¶ Et emplis decoctū decocti
one parua confert apātibus
multe caliditatis: que quasi cū
exemplo feruent ¶ Et emplis
in quo ē oleū multū confert
apātibus q
ē diffinl ¶
ē oleū pa
que feruet ¶ Et sim
factū cū pane
que non mat
diffinltate ve
pane ē sal et fe
emplis factū
confert apātibꝫ q
menoris calie
frumento itez quod
ē magis vltimꝫ ¶ Et simili
pamis facto ex eo. et illud e
qm̄ furfur ē minoris cali
tatis et pluris siccitatis. farina
aut miūda que comedit ē h
miūda calida ¶ Et iam ostēs
dimꝫ q̄ res quaꝝ hec ē vtil
ridiuuant in ciṕatione famei
¶ Et similiter itez ex medicinis
que ponūt² super vlcera cū ipsis
ē apā non adiuuant in ciṕatione
famei ipsa que ex eis sunt cale
fiūde: sicut adeps porcoꝝ et
adeps vitulorꝫ ¶ Adeps aute
bouū et adeps caprarꝫ sūt plus
acutatis. et ꝑ illud itez ipsa
vtūt apātibꝫ de luuonibꝫ ad
frigiditatē et durinē ¶ Adeps
aut porcoꝝ et vitulorꝫ tosent
apātibꝫ sup que cadit vere
nomen ptis ¶ et ē flegmon
et sunt de magis ꝑprijs medi
cinis eis ¶ Adipes aut gallo
sunt pluris resolucionis ¶
adipes anatis sunt subtilio
subē ¶ Et adeps caprarꝫ et
adeps vaccarꝫ sunt grossi
et ꝑpinquiores nature

Et adeps ursi animalis silue
stris ut ex. t. amicor. et vehemē
tissimus q̄ adipes a-
nimalis domestrorz. et ppter
adeps leopardorz et adeps leonis.
Et ppter illud sit q̄ michil istorū
animal. ad aperiendū. ymo
ad illud nisi adeps
Et de eis utez q̄
aperiat aperiones sunt pix
et resina liquefacta cū aliquo o-
leo de hebenus de beruba. Et oz
si aqua e multe caliditatis et ebulli-
dons vt liquefiant ista cum
oleo vocat. Et si ē ad frigidi-
tatē declinās tunc oportet vt li
quefiant cū aliquo oleoz cale
factiuorū sicut est oleū de be-
ruba. et oleū ethanz vaphan
et oleū antiquū. et oleū nouatū
sufurion. Et si tu uteris in
aperione cera sola q̄n ille alie
res non sunt inuente tūc opz
vt liquefactas eā utez cū aliq̄o
oleoz quibz ē superflua caliditas
q̄m cera singulariz est minoris
caliditatis q̄ ut aperiat. ß cū
ea de eplutmatione q̄ntitas
magna. et ppter illud fit cōtem
ens apātibz que bulliūt q̄n
liquefit cū aliquo oleoz quibz
e caliditas supflua. Et sint
cera ē diminuta ab equalitate
fm rationem eius ex apātibus q̄
complō ē media et naturis
corpoz et membroz que sūt me
die similit resina et pix sunt
p̄ transeuntes pars equalitatem.
Et ppter illud q̄ posuerūt ista
[illegible] oleo de beruba

perint aperione tempata.
Et hoc quidē capitulū ē ex ca-
pitulis mirabilibz in libro com
positionis medicinaz. ad cuius thori
tatē coegit me cōtinuatio caplorz
speculationis. Et propterea nūc re
deo ad illud ad quod intendi. et
illud quidē ad quod intendi est
vt determinē naturā medicinaz
apertiuarum. et exponā eā q̄lis
est. Et iam quidē dixi q̄ oz ut
sit natura eaz aut ipaz complo
tempata in calefactione et hu
mectatione. Et hec est intentio
que cum exponitur absq̄ hac ex
positione erit ß̄m hanc interp̄
tationem .b. Vt non addat in
minuatur a complexione corporis
cuius querit resolutio et alterato
et sit similis ei ß̄m plurimum
quod possibile ē. Et iam dixi
in eo quod prefatus est de hoc libro
multotiens q̄ medicina aperitiua
non ē ß̄m hunc modum nisi aut
potentia aut actu. et non sit
ita nisi cū obturant corpori. et fan
ā te rememorari illius hic iterū
vt sit rememoratio eius semper.
complexionis medicine aperitiue
ē ß̄m hunc modum. Essentia aut
corporis eius ē eplutmatiua. et
eplutmatio quidē est res que
plurimū auferit rebz viscosis
sicut adeps vituli oz et porcoz et
pinguedo. et olibanum et euphor
biū factū ex farina tritici. ista enim
sunt temperate caliditatis et tē
perate humiditatis viscosa. propterea
eo conferūt q̄nāoi sanct. Ca
darum vero ē vehementis

1. suppuratiuarum

1. exponit vel declarat medicinas aperitiuas

BIBL. ACAD. MED

sentatis ꝙ̄ formatitur. sed m
vistositate si non ē plus aī nō ē
mīra ea. et ꝓpt illud ē mons
uuamēh et cōueniēte apa
tion apātū quoz compto est
media ¶ Apātibus vero q̄ sut
hūdioia ē medio ꝙ̄ formatū.
¶ Et m hoc utez ꝑ monet iam p
tranſumuz ꝙ̄tate qua mere
tur libet.

¶ Capitulū xij. commemorat
medimas lementes mēbra
quboz ē apā duz. et destribut a
postema duz et causas eoz. et
ostendit qu ex eis competunt
medume lēntue que mutat
hr.

Redeamz ꝙ̄ nūc ad
rememoratione
membra qu quboz ē apā duz.
et mtromittamo m rememora
one eaz mā de eo quod mḡ
dicꝫ m libro de regeno sanitat
ꝙ̄tate qua fiat euacuēh ē ex
pōne rez quaz volumz rēme
moratione ¶ Dico ꝙ̄ q̄ media
ntendunt per sermonem su
ū apā duz, et ē illud quod qre
a notant sepiosi apā aīdens
pret aut sum vīale aī quo nō ē
dolor et ē duz ¶ Et deinde apā
tibz sunt apata que qnḡz multi
pluratur eoz augmētū et ipaz
duries non sut tm̄ absq; dolo
restate. imo sunt pnata sensu
et diffuilis sensus. et coz gna
tio ē ex humore grosso fīo Et
humoz quē qui sut ꝑm hūt
modū m corpore aīal sut duo

humores ta
ē coleia m
qm̄ existatis ¶ Et ꝓpt
illud apata dur
niant quoz sut
flatua aut melancol
mixta copo
¶ Et iste qude
necesse ē dicē sic
signa quboz cognos
speies eoz
ducndi medimas
¶ Dico ꝙ̄ q̄ medi
ꝑmone sūt medimas le
medimas que sanat
dura aīa a flate
ficatū ē et ingrossatū ¶ Et
plumū qude aīdiat
ta m capitibz lacertoz et cos
daz nascentiū ex eis. et illud
ē qm̄ apata dura mit
oia de q̄ē cautoz. et me
lentue stringant ea ¶ Et
qude qua oz nos mtede
studio rei hoz apātū narrabo
m libro de regeno sanitat.
¶ Apata aut dura que sut
humore grosso vistoso qu
lata ē mdigent medimis q̄
calefaciat et exsiccat. ꝑ non
oportet vt sut fortes labore
se. imo sufficiat eis vt ex
tate sint in gradu 2. aut in
3o et ex siccitate in gradu
Et qm̄ addito et diminu
cio muente m corporibz q̄
mdurata sut hec durae
latitudms multe oportet ne
cessario vt medicine que
mant ꝙ̄ latitudms multe

Et ſpr illud inuenimus in q
buſd hoīes adipem capiat ſo
ferre membris que indurata ſt
hut humane. et adipem galline.
Ex iſtis ergo duo adipes ſunt
dulciores. et no lenit nisi
[illegible] Et fortior
[illegible] et adipe galline
[illegible] Et fortior a
[illegible] ē adeps hircor
Adeps leonis ita ē fortis. ve
[illegible] mis minoris ꝙ adeps
[illegible] Et medulla cerui ita
[illegible] lentate multa. et post
[illegible] medulla vituli. qm ita
[illegible] omnes ſiū calide te
perate ſicitatis. et eaz cale
facto ē vehementioz multi
[illegible] ſicitas Et ꝓpt illud
[illegible] dixi ut ꝙ ſint calide
et humide nos conſentimus ei ē
confuabimus eū. qm ſiū pue
dongationis a mediocris q
no exſicrāt neq; humectāt Et
de illis que ſunt mtrates m
[illegible] haz quas diximus. verūp
[illegible] ſunt fortiores eis ē amoma
[illegible] Et hāz meliores m lenſta
tione ſiū que ex eis ſunt rerete.
qm qm antiquāt ſit eaz ex
ſtatio fortior ꝙ oportet. et hꝰ
ē res que ita ē medullis et
adipibus. iſte ei ita ū antiqt
ſunt calidiores et ſiccores ꝙ
fuerunt Et oleū nonnatū q
[illegible] ſiſſi ois eſt ita hmo ctus.
Et ſimſ oleū antiquū no eſt
Et de oleis aſſumpt
[illegible]

compoſitus Ex mediocris aut
ſingularibus ſint rādix ēnula et
rādix cummeos aſ mmj. quādo
decoquutur ū oleo illa et iſta cum
aqua fit virtus eaz lenitiua.
Et ſimli- folia malue decocta et no
decocta. et hꝰ ē mediocria ſimplex Et ſili- adeps vtli
qm antiquat. ꝫ no oportet vt
pmixtus ſit ei ſal Et ſimiliter no
oportet vt pmiſceat ſal reuſtis
mediocris lentius. qm ſal ex
ſiccat exſiccatione vehemēti Et
omnes mediocres lenitiue que ex
eis ſunt ſimplices ſingulares et
que ex eis ſunt compōte nā ego
rememorabor compoſitaz etiā
m eo quod ē poſt ſunt m ordine
2o aut m 3o calide ſiue ſiccate
pauca Et oz ut m hijs ita ſit
aliquid ꝙlutinationis. ſicut eſt
m mediocris aperitivus. Oportet
ſm vt ꝙ oportet ut iſte vehe
mens euacuet illud quod ē m
membro ſimili oportet vt mi
nus glutinent et opilent poros
et foramina Et ego quidē nā
ēnū nau de virtute mediocrū
lenientiū emūctione ſufficiēte.
ꝙ ego rememorabor nūc rei medi
cinaz mdurantiū.

Capitulū .xm. de mediocris
mdurantibus. et ꝙ corpora ſit
dura ꝓpter mſt per cōgelatōem.
et ꝙ res ſiccata non ꝓpter dant
duri. et aurat humectatione
ſicut res tenſa mollificatione.
et res mollificata tenſione. vt
patet m ante et uicturis. et de
cauſis mollitiei et tenſionis

1. bufmel

BIBL ACAD MED

nūctur az. et de differentia mo
dz tensionis rutis a modis te
sionis nūcturaz. vnde sit q me
dicine molliatiue sūt pluriū
speciei.

Duo ꝯ q oportet vt iste
sint fīe humectantes.
sicut semperuiua. et
portulaca. et psillū. et musaus
.ß. qu ē sup lapides m aqua. et
vua vulpis. et lentucula de stag
nis. et diuersa arabice ultal. alub.
q̄ nus vue vulpis compto nō sit
hūda. ymo ē media inter res
que humectāt absolute et res q
exsiccat. q̄m ē composita ex v
tutibꝫ contrarijs. s. x tute hu
nectatiua et virtute exsiccatiua.
et illud ē q̄m m ea sunt due
subē. s. suba terrea et suba aqa.
Et non sum promptꝫ m hoc
loco vt ponā ꝓmonem meū m
materijs mediaz vnigenꝫ ꝓm
singularitatem. ymo non sum
promptus vt determinē esse vir
tutū communiū que sūt quasi
ꝓpā. nā ego sum falles illud et
dicens q res que mſrāt et desic
cat ipa etā proculdubio mdurat.
ß non ē ipa ex rebꝫ appropriatis
cū mduratione q̄m corpꝰ non
fit duz sicut dixi ante nisi per
congelationē non per euapa
tionē. Item aut que non fit
dura mſi q̄m non ß nat hūditā
tem suā naturalem vt nonnēmo
sicā comunemēg ē ꝑ ut nonn
nemo eā duram. Et eius quidē
medicina ē per resolutionem
et humectationē. non per len

ſitationē.

sicut medicina [illegible]
lisatio. et re[illegible]
tatio ē tenſio. [illegible]
res mouent [illegible]
sicut dixit ypocr[illegible]
ra medicat̄ per lenſiuā
et tenſa per molliſ[illegible]
Et videm[illegible]
nūcturis. molla[illegible]
fit q̄n hūectat̄ la[illegible]
et ipaz corde h[illegible]
Et az quidē tenſo [illegible]
solute. ß ē ut q̄n [illegible]
exsiccatione velo[illegible]
q̄n mſrant̄. aut q[illegible]
ī eis apā caliditū aut [illegible]
Tenſio ꝫ m nūcturis ſpiſ
fit. Sm nūte aut non ē re[illegible]
ß m hūc modū tm. ymo [illegible]
et tenſio rez q̄n addit̄ me[illegible]
tudo rez que sunt poſſ ca[illegible]
nūp modo addatur az. me[illegible]
tudo. nam q̄n multiplicat̄ [illegible]
tenditur rutis. et quando fit [illegible]
ca apā ß m q̄ naturaliter [illegible]
tenditur rutis rez. Et ꝓpt̄ hoc
fit q medicine molliatiue [illegible]
sunt ymo ſpēi. ymo queda
molliſiāt ex via qua hūectat
et queda caz ex via qua len
et queda caz ex via qua eua
cuant. et queda caz ex via
qua destruūt. ipa autē ꝑ
tinz sum rūale. et queda caz ex
vua qua facit vſus ꝑ
ß m combinationē cū pa[illegible]
Theſilus aut et eius ſ[illegible]
fuit in hoc capitulo sicut ē
cum actio m[illegible]

[illegible] ones. et sic [illegible] plus totū quod [illegible] poz al sqz [illegible] et sme specialiter.

¶ Et [illegible] nos regre [illegible] eos postq co [illegible] hunc librū in [illegible] ponemo in redi [illegible] in hoc alū.

¶ [illegible] primo in reme [illegible] eius quod cōtinuat [illegible] precessit rememo [illegible] et ponemo p̄mo p̄mo [illegible] ex medicinis que [illegible] glutinatiue. nos em [illegible] dicemo in eo quod p̄mis [illegible] ex sermone de ist̄is rebus ml' [illegible] spiritualū. xmo. de [illegible] tas. [illegible] necessitas glutinatiuus. et de [illegible] mundificatiuus. et aperitiuus [illegible] poroz et foraminū. et sordi [illegible] quāte in vlceribus.

Dicto q̄ q̄ medicina glu tinatiua in summa p̄ mons ē illa que in [illegible] in poris corporis et i foraminibus eius mundatione eius tua eradicatiua ē diffinit.

¶ Et ego quidē iam exposui esse poroz et foraminū que po [illegible] nos que sunt in corpe [illegible] de complexibus exposi [illegible]

¶ Et scripsi in tractatu [illegible] intellexisti q̄ medicina [illegible] oportet vt sit p̄ [illegible] subtilis non mordicatiua. et illud ē [illegible] et sit mordi [illegible] [illegible] [illegible] et vlceri [illegible]

aut tradit et liquefaciat sem̄ ali quid de subā membroz aut at trahit seu ex interiori corporis aliquid de humiditate.

¶ Et res q̄ dē in medicina glutinatiua manifesta ē q̄ oportet vt sit i esse cui aut terrea aut vitrosa pro cul dubio. et iam dixi illud in eo quod premissum est p̄mone vltio.

¶ Medicina aut contraria ist̄ d̄r mundificatiua et aperitiua poroz et foraminū. q̄m medicina glutinatiua non dicitur glu tinatiua tantū imo nominat̄ etiā mundatiua et opilatiua.

¶ Et sunt medicine aperientes ē contraria opilatiue in operatione sua silr̄ et iterū in corporibus siue no vitrosa et non p̄ualata mordicatione imo ē bauracina subtilis. quoniam differentia que ē inter medicinas que sordidant et inter medicinas que aperiūt poros et medicinas que abstergūt no est differentia diuersificans inter eas in additione et diminutione tantū.

¶ Et illud ē q̄m medicine que eradicant sordicie sue ex facie apparente poroz et foraminū in vlcere faciūt illud sue in cute tunc ipe nominant̄ medicine abstergentes.

¶ Et medicine que mundificant ipos poros et foramina sunt subtiliores istis. et sunt contrarie medicinis glutinatiuis. et p̄ illud nominant̄ aperitiue et mundificatiue poroz et foraminū. et iste medicine sunt bauracie amari saporis.

¶ Et si ponat̄

Super autem deforis hunc no est
necessariū mīs vt sit eis qualitas
hauratia pura tantū. ita ut sit
possibile eas facere illud quod nar-
rauimꝰ ¶ Deinde qm ipe puen-
it ad interiora corporis hic ꝑ
ius m eis sit sinistratas pauca. hī
possibile est nī ea vt sint mundi
ficantes et aperientes meatus
magnos. qm sunt sicut mea
tus penetrantes m venas. et
illud ē qm ipe qm aduxerūt cor-
pori deforis aqua sinistratas ī
meatus paruos qui nominantᵘ
pori. et opilat eos ꝓpt̄ puritatē
ipoz ante ꝙ mūdificentur ꝑm
q oz ¶ Et qm antecedit sinistra
tas et opilat poros non sustine
ūt post illud introitū subē absq;
potus. quare non pauent ad
profundū eoz. neq; mundificat eos.
¶ Stomachaut et epatis et splē
ms et reliquoz viscez ꝓpt̄ea q me
atus sunt ampli magnū valde fit
q sinistratas magis confert eis per-
hoc q confortat venas ꝙ noceat
ipis per hoc q cōstringit orifi
a venaz ¶ Propt̄ illud q̄ fit q
absinthiū quādo aduenit ad m
teriora corporis possibile ē ea ut
mundificet et aperiat. et qm oc
curritur ea deforis non ē possibile ea
vt faciat illud. qm Xtus eius ꝑm
q nariauimꝰ ante ē Xtus corpꝰ
ex virtute amaritudinis et ex v
tute pontis. ¶ Et cū res
sit ꝑm hoc tunc non ē michi ne
cessariū vt addam ꝑmone isto
rememoratiōem alicuius medi
cinaz singularū similiū istis

Vinū nuc ... ¶ ... e ...
dicine qua ... Balsa
lias amaz ...
mundificare ...
atus et foramē ¶
Vero quāta m ...
totū corpꝰ non ...
haz medicinaz ...
dinaz que sunt ...
tis ꝙ ipse vt abli ...
quant ea. sicut ...
les. qualiter ...
ex semmibꝰ ex quibus ...
sicut herbis. et fabis et or
et lupinꝰ. quis ex istis u
vna fabaz et farina or de
aliquid agit tantū et ...
perūt meatꝰ ¶ ... fa ...
herbi et farina lupini et ...
que ē ex lupinis ... Gu
absq; pone ē aliquid ap ...
¶ Et audit vtez amigd ...
mare res similis hu ...
ē qua amaz ex amig ...
sterget et aperit meatꝰ
Vero eius absterget. ꝑm ...
rit meatꝰ ¶ Senen aut ...
ꝙ aperit meatus. sicut ...
et amigdala amara ¶ ...
illis que ingrediūtᵘ m ...
vtez sūt radix lily. et squilla
et reliquē medicine ...
quas vinum sicut ...
amaritudo ¶ Inde ē q
sumit aliquid ex huiusmodi
mtio et ... huiusmodi
ba et hec ...
rnis ...
aut ...

et ꝑ illud ego dmitto ipm hic
et postpono speculatoꝛi meo quā
mam volo rememorari eius in
libro de ingemo sanitatis et in
libro compōis medicinaꝝ. Et sic
contentus vt rememorem hic eq
aug rememoratio oportet vt ad
iungat rebus quarū precessit re
memoratio.

Capitulū .xb. de medicinis
prouocatiuis vrine: et de mundi
ficatiuis remi. et de mundificatiuis la
pidis eoꝛ.

Dico q̄ q̄ necesse ē nobis
quando volumꝰ prouo
care vrinā prouocatiꝰ
ne multa vt non multiplicemꝰ
vsū medicinaꝝ quas diximꝰ. sed
vtamur medicinis que sunt actiu
ores et pluris calefactionis q̄ ipe.
Nos em̄ iam ante diximꝰ q̄
omne caliduꝫ ē acre et aquā. Et
medicine quidē que sūt ꝑ inclinatiōnē hūc
modū sūt sicut semen apij mō
tani: et semen apij domestici. et
feniculi et semen banane pluris q̄
ē dauci et semen oleris quod dr
rigen semen rion. et medicina notata
ꝑ sileos. et amcos. et fiu. et almu:
et asaꝝ et acoꝛ. De ꝓprietate na
q̄ hanc medicinaꝝ ē ut non solū
attenuent sanguinē et subtilient
ipm̄ ymo ad hoc disponunt ipm̄
et separant frequentius eius ab vrina
subtili sicut separatur lac. quare
fit ut illud quod de sanguine ē sub
tile aquosum fit separatū distinctū
per se. et quod de eo ē spissū aggregetur subtus et continuet
admixtem vltima cōtinuatōe.

1 anetul
1 Sileos montanum
1 Valeriana

almu. mu. et mucu. dr
sunt. ē. herba sēd ē
auctoꝛ in tripo ē solu. b

1 separat mit ptr6 eq

BIBL ACAD MED

Et iste vtres ꝑtes aduuant in hoc vt facile attrahant
venes totū quod ē in sanguine
de parte subtili aquea. ꝑtes quatu
ꝑma ē liquefactio sanguinis et
eius resolutio. et 2a ē eius distinctio
et separatio ipsi. Et non ē ex
istis duabus aliqua quā possibile
sit esse vacuā a caliditate forti.
Et ꝓpter illud fit q medicine des
quaz via ē hec non conueniunt
extensionem sanguinis ex pectore. qm
natura eaz est ꝑm q naturam
eā hic calefactio et exsiccatio. et
eis cū hoc ē ut aggregent et se
parent. et illud est qm aggre
gatum per eas ad se res spissa
et separat et distinguit per
aggregationē hoc totū quod
ex sanguine ē aqueū et subtile.
Sint q illud causa ad hoc ut
attrahant venes haut partem
aqueā subtilē in velocioribus
horis. et remaneat res que ag
gregat et inspissat. et nō aste
dat post separationē eius cū
sanitate. Et ꝓpter illud oportz
ꝑm q dixi ante. vt sit medicā
tuq hec ē dispō insua. ꝑ non
sit ex caliditate in termino appa
rente vt non exsiccet exsiccatione
vehemēti. Et oportet itez ut
ei acceptuq sumat ipām in so
binonibus et potibq humectātibq
ꝓpter horide uuamentū. Me
dicine aut que mundificant ve
nes sunt masticē ꝑm haut sicut
dicē. ꝑ non indigent humiditate
multa. Medicine vero que sut
comiementes ad mansionē lapidis

generatiuē
Vltime
tus ē in
ē qm cal
de qui est
q exsiccat
ipm et rupit
Vero parue caliditatis
eo q ē eis possibile
bone. sunt radix
nomaz grece
alheleson. et
et herba nomin
bethonica
staraq. et polū. et lapa
nomaz grece hal
combustū. et aceto
reliqe medicine
Thesius aut stolidq
de ꝓprietate eius ē q
et deaputz in reliquis
alius ex rebq medicinē vilipen
dit eas et despuit ipas et
nitur sup eas simulat
tez vilipendē has res. et
ē qm non videt
medicina epatis ꝓpria et
mbus et pleuresi. Et ego
offendā errorē huq et
minutionē in libris alio
aut volo exponē reliquas
tes medicinaz singularium et
ponā ꝓpter quē in illo
medicinis extenuantibq
infrigidatibq et medicinis
entibq.

Capitulū xlv. de medi
extenuantibq et in
et medicinis
frigidantibq et de

differencia rarifactuas

Dicto ergo qd iam precessit de opmone ex
sis medicinis qd ipe
medicinis quas
memorando .s. que
et mundut et aperut
et franguit lapide.
sunt sles eas nomi
t illud conuenit nobis
de innumeris mteno
medicinas. deinde m
et muestigemo de sin
Nos qd medicine que
illud quod em aute
et pors nominant
extenuantes et rari
. et medicine que ap
it orifin a venas nominant
medicine aperientes De
medicinis vero contrarius isis
que aggregat et coartat vias
et meatus nominat sptus Et
que ex eis opilant et claudunt
orifica venas non e de tosie
medicinas vt nominent
nomine ppio. s ipi no
nominant eas in nominibus qe
ipse eas medicinas que aggregant et claudit et opilat
et prohibet cut Et natura q
rarifactiuas
habentes e natura tempa
te calidiores et eas existentes
calide et eas grossi
facile patiuas calide Medicinas

Ex

medicinis vero contrarius isis
que sunt sptus nsirut s no
sunt terree neq aeree ymo ut sit
aquee sunt digmores Et ille
que opilat et claudit orifica
venas quando aperunt sunt
grosse frigide Exemplu of me
dicinas extenuantiu rarifactiu
sunt amomilla et eugstis. et
oleu fletu ru bursq. et oleum
ciamomi. simim utez non est
minus illo. et sli- oleu anti qm
et oleu de beruba et oleu de
raphano sunt utez huq eusde
speciei Et exemplu medi
aperituaz sunt omnes medine
calide terree. sicut medicina no
minata greee. et dicit fatalamy
lis. et dicit qd e arbor-marie
et allu- et cepe. et feltauri
et fex om oleoz aromatizoru
quibus sunt grossitudo et cali
ditas simul. sicut oleu de lilio
et oleu de tuila fenda. ista em
aperiunt orifica venas. que sit
in interiorib quando sunt clau
sa Medicine aut que dicit
aperire orifia matrias quas
coartat et opilat ex apate alig
aut ex siccitate aut ex durine no
sunt aperitiue nisi per via acci
dentis non per viam pma. nz
per se. sicut medicinas que sanat
apatia labioz. aut aliox. aut ma
xilu. aut oris. aut palati. aut sto
mati. aut altius orificioz instru
mentoz. simlu isis et rectificat
et delent illud quod auxit illo
apate ex constrictione et clausio
ne. ilion e opatio pmit illius opi

1. malagma

1. cathapuna mais c.

1. iosmarina ut aut ins pyxabo libanotis

st herba similis saturee ramosa

+ s. talis medicina vulgo illarum

BIBL. ACAD. IPD

p̄ma · neq; per se · quoma iste
utez nondū resolue aptū n'
qm ipe aperuit orifīa mstrū.
¶ Et dyascorides quidē errauit
m ysis · vbi multocies dixit m
quibusd' medicinis mollificatiuis
aut lenitiuis aut humectatiuis
et mllis que resoluūt et delent
apā · q̄ virtus ē est ⁊bus aperitiua.
¶ Et exempla medicinaz tari
fitanū et aperientiū sunt ꝑm
q̄ narraui ¶ Dez exempla
medicinaz que sunt cōtrarie
ysis · sunt ꝑm · q̄ ego narra ¶ Di
co q̄ exemplū contrariū · ē · me
dicinaz sūptuaz est aqua frī ·
et sempiterna · et portulaca · et
bāsec hūida · et p̄sillū · et ber
ba notata auricula muris · et
muscus · et ad vltimū omes res
que mfrigidant absq; sūptuōse.
¶ Et ꝓp illud fit q̄ q̄n homo vn
tur pauco mandragore et usq
mi et bengi et papaueris · ē · ipis
herbis · non sunt sūptuose tm · yo
sūpefactiue. ¶ Et si vntz ex eis
ve multa valde · non stupefaciūt
tantū ꝑ mt' finiūt. ¶ Natura
aut medicinaz contrariaz me
dicinis aperientibz ē q̄ suba eaz
ē terrea frigida · et sūt omes iste
medicine frigide sūptuōses q̄bz
non p̄mittet mordicano ¶ Et
iam q̄dē narraui de exēplis
haz medicinaz m tractatu ꝙto
id quo contenti sumz · vbi expo
sui dispōnem m suba eaz · et
dixi q̄ ē terrea frigida ¶ Et si
sit ꝑm hoc · tunc non ē mirū si
sit de ꝓprietate hug subē solū

vt aggrega
venaz que
egrediente a eu
t q̄m m hac
ꝓprietates q
que oportet vt
colligat ¶ Et illud
ꝓpter hoc me
occurrit mō de
possint penetra
m multos struto
frigiditatē soldant
tant corpora quibus
ex oīm latere ad interio
reducūt ea sup̄ scipa · et ꝓp
situationē ipāz Nos
ostendimus q̄ de sūptuo
sanens existat hūidi
confortat membra ¶ Cum
gregantur iste ꝓprietates de
claudūtur orifīa venaz
q̄m aggregantur membra
per subam sūptuosam · sicut ag
gregatur res cū digitis defri
¶ Medicinaz aut que sunt ꝑ
sicut fritas haz · aut plus ex
ꝑ eaz suba ē suba aquea de
gregano et coartano debi
ꝓp lentatē eaz ¶ Et illud
q̄m res de qua voluntas ē ut a
greget et soldet rem aggrega
aggregatione et soliditatis ve
hemēti indiget vt sit ex bona
tui soldandi et durities ¶ Et
medicine q̄dē quaz suba
suba sup̄ qua magis vni
ē aqueitas nonnihil de hoc di
quid · ⁊ ꝓp illud aggregan
et ste
m

ℓ tribulus marinus
sanensis ·

Auricula muris / ana
gallis aquatica mu
ris qui gallice ma
gellina idem sunt ·

est species ne
sanensis.

possibile
tere ¶ Et ꝯ
necessariꝰ
quia q̃ hec ꝙ
ea non sint reten-
¶ Intellige a me ꝙ ego
ꝑ medicinam meꝰ hic re-
tomas que prohi
nones manifestas
¶ Item cum quando di
cit lingua sua retentiuꝰ ꝺ
dicit per illud mal corpo quod
ꝯtundat et retinet m̃ cõtinuitate
sua rem aliqua ita ꝙ non eua
cuatur ex ea aliquod sensatiꝰ:
¶ Cum ꝯ medicine m̃ complexe
ita sint ꝑm hoc ¶ Medicine
tio subtiliantes preciꝺubio
subtiliant. qm̃ non ē possibile
ut resoluant et molliant ꝓb
stantiã corporis/ ita ut cõsequat
illuꝺ amplitudo viaꝝ nisi per
alefactionẽ. ꝛ oportet ut nõ
complexio eaꝝ multe caliꝺi
tatis. et illuꝺ ē qm̃ medicine
ꝑtis dispoñ ē hec dyspoñ sint
liꝺe. et prouent ab eis tre
¶ Et oportet utiq; ꝺ nõ
sint exiguitatis quoniã ustio
stimulant membra sensibilia
et facit ea ꝺolere. colligit
ꝯ inde ut medicine tarifica-
tive non sint nisi medicine q̃
calefaciunt calefactione cui qua
non ē nocumẽtũ ¶ Si aut sit
nocumentũ alefacientes tantũ ꝙ
sint sed illo grosse subtilitatis ad
ex eis. sicut sanat ulcera et sa
nat acideꝫ eis multotiens cor-
ticem adustam similẽ cortici qui
expellit ꝯ loco cauterij ¶ Et si ca
ꝛ caliditas ē immoꝛ ꝓportate q
qua possibile ē eis ꝺ aduratur
tur virtꝰ eaꝝ cui illo ē ꝓtus
aperitiua ¶ Cum ꝯ res sit ꝑm
hoc tunc ois medicina aperitiua
ē m subtilia subterranea ignea simꝫ.
Verumptñ ꝓportas caliditatis eius
ē ꝓportas an non ē possibile ut
aduratur. et si aduriꝫ aduri adu
stione non fortis. et si ē cui illo sꝫ
tilius parũ tunc ē mordicatiua nõ
oio. ꝛ attenuat et destruit aliquid
ex carne cui ꝺolore pauco quem
facit acideꝫ. et illuꝺ ē. ꝑm ꝙꝺ ea
ꝙ nõ alterat subito sicut medicine
que calefaciunt calefactione fortis
neꝛ tardaꝛ in penetratione sua
sicut medicine ꝙ posse fit ꝙ eius
opatio effugit sensum. qm̃ ꝺ al-
teratiõnibus non sentiꝫ plus illo
mal ꝙ ē subito. et ꝺ penetratio-
nibus non comprehenditꝫ per
sensum mal que ex eis ē diffical.
¶ Et que ex medicinis sit ꝯ esse
adunctes facit acideꝫ in membro
in quo morituꝛ et stant/ simle
ei quod facit acideꝫ ꝙtule qm̃
figuntꝫ in loco ¶ Verumptñ que
ex eis ē aduncus est filis cautio.
¶ Capitulũ xbij. ꝺ medicinis
putrefactis. et ꝺ medicinis
ꝺminuentibus carnẽ. quelibet
interdũ consolidet/ non dicitꝫ
ꝓprie ꝯsolidatiue. et ꝺ medicinis
ꝓprie ꝯsolidatiuis. et ꝺ mplẽ-
tiuis ultra profundũ.

·i· res dure mal̃ ꝓpe razy.

Iste aut medicine i quib
ē nr ſmo non aduruit.
et dicit putrefactiue.
Et hoc quidem nomen nō ē ppiū
qm de ꝓprietate rez que vere
ſunt putrefactiue ē vt humec
tant et calefaciant. Dez iſte no
minant putrefactiue ꝓp aſſla
cionem eus illi quod accidit ex
rebus putrefactis. et illud eſt
qm due ſpecies ſmul faciūt ac
adē corruptionē cū qua non ē
dolor. qm modi corruptionis ſt
multi. res ei que mſcantur plg
meſura corrūpunt. et re que ca
lefiūt plus. et res que exſiccāt
plus. et res que humectāt plg.
Dez nos non dicimg m cō
re que corrūpit/ q putrefiat.
ymo non dicimg illud tm/ mſ
m re cū accidit illud cū fetore
odoris. Et non eſt nobis nece
ſſe vt multiplicemg ſtudiū i ee
nom. ſz neceſſe ē nobis vt ſcia
mus q medicine que dicunt
putrefactiue et putrefacientes/
ſunt arſenicū atramentū/ et glutinū
auri/ et planta nomata grece
theriacus/ et ē res que oritur ſz
arboꝛē glandiū/ et vermes pini/
et herba nōata grece aaron/
et eus expō ē interfectoꝛ adhib
omne attenuāt et deſtruūt car
nē mollem preterq accidat do
loꝛ. Et ex eis ſunt medicine
quib ꝓpe eſt ut nominent
diminuentes carnē. et ſunt me
dicine que āmſtrantur in con
ſolidacione vlcez in quib quidā
cazo ſuperfluū. et haz quidē me

Vtus eſt
putrefactiue
ores res. et
bilitate ſua
ut illud cū
mfesto corpore
poſſibile vt
ſindit. ſicut
tan ex aſſus
conſolident/ vt
ē vtus illaz
ſolidatiue ipāmet
ē qm de ꝓprietate
ē vt minuant/ nocz vt
ant/ et liquefaciāt aliquid
carne. ymo de ꝓprietate
non ē mſ ut mō
et ut exſiccent
lumen. et galla
es vſtum. et precipue quo
ex eo ē ablutiū. et illud eſt
qm in illo quod ex ipo nō
eſt ablutiū eſt aliquid de
nute immiente carnem
ſimlr ē res in corrigendo
Et vero vſtiū ē melius ob
mediciis conſolidatiuis
nam oportet vt medi
de qua voluntas ē ut conſo
det conſolidatione bona
ſuppuret et exſiccet cū equa
litate. Et ꝓpe illud ſit q
balauſtie et corticis mali
granatoꝛ ſicci et oēs medi
cine que ſunt vtriuſq ſales
nigredinis in medicinis cō
ſolidatiuis. Et
dam corrūpit et per
nomano
et non

p̄ma et consolidatione veru[m] Me
dicine aut alie que cōsolidat et
de ꝑfectate quaꝫ utez ē ut m
muant carnē non dicūt cōsoli
datiue mst consolidatione sīda
et consolidatione per vīa acci
dentis sicut facūt ēta medicine
que exsiccāt exsiccatione cū qua
non ē mordicatio pret ꝙ sīph
cent sicut mirra et merdasengi
et l mastic cobuste et cornu cō
busti abrasum nam ista ēta ꝙn
putrefaciūt et sunt sicca cōsolidāt
vlcā multorien[s] Et sicas que
per p̄mone meū multorien[s] m
reliquo toto quod revolut ex hy
p̄mone non volo mst ꝙ fez tasse
mediocriaz intentio m qubz di
co illud erzat et non affert quod ex
spectat ex eis et illud ē ꝙn ipe
non facūt illud quod faciūt opa
tione p̄ma neaz per vtute sua.
Illedicine aut consolidatiue vē
per se cōsolidant omne vlc ꝙd
sup̄fluum corpoz equatur sicut
de ꝑfectate mediocriaz que abst
gunt cū equalitate abst̄sione q
qua non ē mordicatio est ut m
pleant vlcā profunda Et equ
dē dicā m medicinis quaz via
ē hec p̄mone amplū m libro de
ingenio sanitatis et ē liber mt
que et inter huic tractatū quātū
ni libri huig ē cōitas m rebus
multis sicut dixim⁹ m initio eius.
Et ꝑp illud visū ē mihi ut ab
sūdā p̄mone m his medicinis et
inspiciam m rememoratione alicuius
q̄ris ex ꝙbz vtutū medicinaz
q dicūt attritiue et impl̄siue.

1. litargiriū nāq.

1. finis interiori a medicinis separat.

1. contrahunt seu cutem generant.

BIBL. ACAD. MED.

Capitulū xxvm. de medicinis attractuis et de impulsuis: et de modis tribo medicinaz attractiuarum.

Dico ꝙ medicine attractiue sunt que attrahūt ex profundo corporis attractione forti. Et impulsiue sunt que impellūt humores ꝺbo ostendit deforis ad profundū corporis. Et subtilis haz medicinaz attractiuaz ē subtilis calida subtilis. Et subtilis medicinaz impulsiuaz ē ꝑm contrariū illis .s. frigida grossa. Et illud est qm̄ caliditū semper attrahit: et frigm impellit. Verūptm̄ caliditū ē subtilioris et fortioris attractionis: z frigiditū ad quo est superflua ꝙ substitudo sicut res sptica ē fortioris et vehementioris impulsionis. Et cū res sit ꝑm hoc tunc nō nominatur bnaqueꝫ eaz nisi per nomen quod ē ei ex bnte operationis sue. Et mā quod medicinaz sptiaz ē manifesta nobis. Ex medicinis vero attractiuis quedā sunt que sunt ita ꝓpt̄ nām suā: et quedā sunt que fiūt talis ꝓpt̄ putredinē cōtinuā ei eis. Et attractiue p naturam suam sunt sicut pulegium: et sordes alcaravi: et auson vel anneson: et albutemon: et serapinū: et altus cordumia et agaricus: et si res alia ē silis istis ē equalis eis in illo. Attractiue aut ꝓpter putredinē sunt fermentū: et medicina fabrilia nominata furiosi: et eius expositio ē medicina fabrilis.

Et similis
bnis ē bne
nis non pe
ꝑm qua ē nisi
Verūptm̄ nisi
ē distantia lo
magna: et illue
alibe attrahit
ultima. Et a
huius sit due spe
tudo ab ea ē lon
.s. sterilis amatis
gallez. Verūptm̄ si
detinat ad superfluitat
tis: et sterilis gallez
Et sterilis homo et ste
toz sunt sub isto. Ste
rami ē m silitudine
que absterserūt: et ꝓpe
ranes cōminuit ossa.
vero latenti ē in hoc magis
timū. Et de medicinis at
tuis ē ignis aliud quod at
hitū ꝓpietate sue qualit
et non ē illud res maior
ipe attrahit per silitudi
tong sibe ad illud quod
hunt: sicut de ꝓpietate
que abanz ē ut attrahit
se ex abo quod ē ꝓpū
uemens sibi. Et omne
dicine solutiue sunt ex me
oms quaz habitudo ē her
bitudo. Et sic multe ex me
dicinis cōpositis et medi
oms lubatinis. Et oportet
sit totū nisi hoc ꝓpietas ē ex
medicinis caliditū ꝙ ex med
oms silibo in
vehementiori

(col. dipsacus)
t. monacū sīm sīm
ipso pro monacho.
t. qm̄ nisi aspersi
sunt herbis ipa aut sp
sa. t. zitha macedonica

t. domestica. t. agrestis
a loco
inferius scripta et
puto que tpe galieni
usitata erat contra
sinibium.

p caliditas
sup illud
hidine Et
ea p attrah
sit interedes et di
que attrahit ppt
causa Et
noter hoc ut dicam
trahit aut me na
extendit Et
in istis medicinis q
sunt/ tunc magnamus
m rememoratione medi
que dicit cōpuatuet
una.

Capitulū xix. de medicinis
trahentibus et libātibus a vene
no

Dicto q̄ p oēs ms.
iste medicine sunt
due spēs. ex istis ē
que altānt venenū corru
ens aut medicinā interfice
et resoluit ipm a natura
e. et ex eis sunt medicine q
uauat ipm et extrahit ipm
ipso infirmo Et medicine
que altānt et resoluit non
actuant quin faciūt aut qua
te vna aut duabo qualī
tibo comparibo aut tota
sua Et medicine quide
que euacuat/ facit illud qd
facit per fluxū me subē sue
qua habent cū re qua euacu
at et per caliditatē que ē
in eis Colligit q̄ ex hoc
quod tot
medicinas
due
spēs per euacuationē Et m
uamento quide quod ē p altā
tionē et resolutionē accidentem
a qualitate contraria rei que
alteratur et resolut res mani
festa ē et sicca Et illud ē qm
si medicina mt̄ fluens aut venenū
ē fixū/ uuamentū ē per medi
cinas que calefaciūt. et si caliduū/
uuamentū ē per medicinas q
infrigant. et si ē siccū per medi
cinas humectates. et si ē hiudū
per medicinas exsiccates. et si li-
tez si ē hiudū fixū simul/ tunc p
medicinas que calefaciūt et exsic
cant. et si ē caliduū et siccū/ tunc
per medicinas que humectant
et infrigant. et res quide m alis
duabus combinationibo ē ꝑm
hanc similitudinē Et altationis
et resolutionis itez que fiūt ppt
xpūm mictā m tota suba res
manifesta ē apud illū qui ē me
mor eius quod ostendi m libro
xpūm natū et m libro cōplemū
etā Et illud ē qm xpūs q
resolut medicinas per nocas/
sunt m nā sua medie mt̄ corpa
m quibo cadit lesio et mt̄ medi
cinas per quas cadit illa lesio.
Est q̄ cōparatio lon corporis
apud xpūm liberantem/ ipa cad
comparatio vel qualis
alsus xpūs mene
liberantis apud medicinā ꝑm
nosam Et ꝑm hāc similitudinē
itez ē comparatio rasus medicine
ꝑmose ex medicina liberante
ipa cadē rasus medicine libātis
ex corpore Et ppt illud fit q
omnes medicine q sūt contrarie

BIBL ACAD MED

medicinis permixtis/ qm̄ fuit ex eis ꝑm̄ rem pluvinā q̄litas multa nocet corpori nocumto magno ¶ Oportet ꝯ per hāc causam vt sit quod mēsuratur ex omnibus medicinis quaz via et hec q̄litas que non nocet corpori ꝓpt̄ multitudinē suā: neq; desinat neq; superetur a medicinis ꝑmixtis ꝓpt̄ paruitatem suā et vincat eam ¶ Et hō est ex eo quod ingredit̄ in ingenio sanitatis ¶ Inquiramꝰ ꝯ nūc in ordine ꝑmissionis nr̄e et faciamus ipm̄ auctē ꝑm̄ suū canonē ¶ Dico ꝯ ꝙ oē venenū mortiferū nō euacuat̄ nisi per medicinas q̄ ponit̄ deforis ¶ Et isse medicine attrahūt hoc venenū aut per caliditatē suā aut per sūtilitatē sue subē tiaꝫ ¶ Et oz hoc iterū vt sit medicina liberans mediatiōnē sua ꝑm̄ plurimū quod possit̄ et nocet corpori quod ipa sanat et nocet vē que nocet corpori et illud ē qm̄ si ē in vltimo cōtraria corpori non euacuat ex eo venenū ꝙ operatio eius in corpore ē sicut operatio medicine permixte ¶ Et hec ē intētio in qua debine cessarū ē iterare ꝑmissa vt veracit̄ et declaretur ¶ Quas ꝯ ꝙ oīa medicinaz permixtaz vtilis ē vtilis que ē in vltimo cōtrariū corporibus que suscipiunt eaz ne nocumētū ¶ Oportet ꝯ si istas medicinas non euacuant nisi me quaz cōplō ē plus complōis eaz vt medicine euacuātes eas ita sint cōtrarie nature corporis: et contrarie
ꝑm̄ alique
sequunt̄ ex
ꝙ ipe ven
sinant ipm̄
diabꝫ extremitat
in medio mt̄ illud
aiāi corpori pri
uatum et proiect
medicine si non
ꝑmixte aut medi
morte/ aut medi
tes corpꝰ/ aut afferen
tionē/ aut mt̄ finentes
manentur abscq; q̄s
quō vult homo nomi
as/ non ē dīa in illo ¶
itez medicine que
nocumētū eaz si non
medicine cōtrariue aut
dicine libātue/ aut fac
euadē/ aut dantes vīa non
dza inter ista nomina qui
cuiq; velut homo nōiare
¶ Et si amat itez hō medi
que sanat ex morsu et per
ne habentiū venena ex
bꝫ nōiare medicinas cōtra
et nōiare eas medicinas que
nāt illi qui bibit medicinā
mortiferā/ libātuas/ sicut
minauerūt illas quidam me
dicorꝫ/ non disputabimo in
in nominibus cū non ꝓpter
nomina acquiratur bonitas
medicationis et virtutis
ex sua medicinaz ¶ Et iam
de dixi in isto medicinā ꝑmixtaz
qui in hoc loco nr̄o

¶ Capitulū xx

C [illegible] ediona

[illegible] e · et de se
[illegible] o et cõpa
[illegible] ẽ.

2 I[illegible] q nũc m re
[illegible] moratione medi
[illegible] sedanũ dolo
[illegible] aũ ex eis aut
et quomodo vult
[illegible] eas C Dico ꝯ q
sedans dolorẽ alia ẽ
vere · et alia est
[illegible] q ẽ ita tantũ sicut
[illegible] erat mortuo q dolor
[illegible] sedatus est · et q nõ est
C Et illa ẽ sedans dolo
[illegible] est cuꝯ vnctõ calefiant
[illegible] et e suba m qua e
[illegible] suba subtilis C Illa aũ
[illegible] sedatiua et non est
[illegible] est illa cuꝯ Xtus ẽ Xtus
[illegible] multe mfãcions et ita q ipa
[illegible] pefant membrũ · et ẽpor-
[illegible] tasse erit ꝓpriũs sensũ ·
C Medicine aut que sanant
aliquã mfirmitatẽ et sedatiu
[illegible] loz per hoc q ipe sanant
[illegible] egritudinẽ non merentur
[illegible] dicuntur sedatiue doloris · et
[illegible] e ipm heres cõtrat ꝺibo
[illegible] medicinis sedatiuis aliquã ex
[illegible] egritudinibꝰ C Medicine ꝯ que
[illegible] vere sedantes dolorem
[illegible] oportet ut sint subtiles · et aũ
[illegible] hoc vt caliditas aut non sit ma
[illegible] g tãte que intenditur ꝑ
[illegible] et resoluant · et rari
[illegible] et subtilient · et matent
[illegible] et [illegible] ꝺ oe quod ẽ
[illegible] retentus in membro
[illegible] fuit humor

calidus sit · aut humor vitiosus
aut humor grossus · aut multus
aut mutatus in poris et meatibꝰ
minutis stẽs · aut ventositas
fiat vaporosa multe grossitudi-
nis nisi cum liberatione cuem
entẽ ad exitũ quare egredi[at]
ex eo ad equalitatem et bontatem ·
C Et aũ res sit in istis medicinis
ꝑm q narrauimus non oportet
pentus vt sit eis Xtus stiptica ·
ꝑ[pe]us locus infirmꝰ aut ipa infir-
mitas indigeat illo C Et in hoc
ẽ signficatio q fortasse non con
fert medicina sedans dolorẽ ipi
infirmitati ꝑ sedat dolorẽ tãtũ
in hora qua dicit[ur] q ẽ sedãs do
lorẽ vere · et fortasse confert
egritudini vtez · quare sunt ei
in illa hora due Xtutes · ꝑ · Xtus
medicinaz sedantiũ dolorẽ · et
Xtus medicinaz sedantiũ infir-
mitates C Et dicta illud in ꝑmo
de regimine sanitatis ꝑmone lato.
hic aut est mea voluntas ut dicã
q ex istis medicinis que nociunt[ur]
sedatiue doloris que dã sunt i
gradu ꝑmo ex gradibꝰ mediocriz
calefactiuarũ · et iste sunt sedatiue
vere · sicut oleũ anetinũ C Et
quaz de cõplõ ẽ stilis complosi cor-
poris · sicut medicine aperitiue
quaz nãs diximꝰ in eo quod p̃
missum ẽ de ꝑmone C Et dicta
modũ vtendi eis in libro de re
gimine sanitatis Medicinaz aut
que quando bibunt[ur] faciunt aliquã
ꝑ fimentatiõẽ sopm et nociant eas
ꝑ hanc causã multi hominum
sedatiuas doloris et sanantes

sopm̄ complō est ꝑm vltm̄
contraria medicinis que dē
sunt sedatiue doloris. et illud
ē qm̄ ipe infrant totū corpꝰ et
consequunt et stupefaciunt sensū.
¶ Et si vltimet⁹ homo et sumat
ex eis suppliū interficiūt ipm.
¶ Et istaz medicinaz melioz
ē et couenientioz eaz ad vsū
dū m hoꝛ modā ē illa que ē
exsiccata. quoniam in pocio
illius in qua ex eis ē humiditas
multa frigida sunt ē usq; m̄
non ē bontas ¶ Et mandragoꝛa
utez ē silis ꝛ usquamo illo
excepto coꝛticibꝰ radicū eius
quando exsiccat⁹ ¶ Et similiter
bengi preter semen eius album
utez melius est ꝑ nigrū ¶ Et
de istis medicinis sunt quedā que
sunt contrarie hoīm̄ in tota
substā sua ¶ Et ꝑter illud quādo
sumit ex eis homo aliquid ꝑ ius
st in vltimo paroxismꝰ noceat
ei pro cuius ubio. sunt medicinā
que nominat⁹ darubitiurs: et
vermes pm̄: et alicentoꝛ: et
spenes affe rentes namam ex
spebo vue vulpis: et aꝛgetū
vm̄: et multi fimoꝛ: et sputū
hūanū venena: et fel coꝛ: qm̄
oīa ista sunt moꝛtifera m̄ qnē
suo non ꝑtrate sua ¶ Et ꝑter
hoc non cadit in confectiombo
puris aliquid eaz: sunt cadit
ex inzza: et opio: et stovate
liquida: et croco. nā quedā ista
z medicinaz m̄ eis bibit⁹ res
multa sanāt acūdē mamam.
et interficiūt quedā eaz. et si

ꝑm̄ sen
lus per
conferun
eaz que nocen
acūdē m
et rem silem
ē qm̄ implen
multis mali
nocent on stom
mumcet m egritud
de ꝑprietate capitis
oēs nocent cerebro
duoz modoz. aut
sunt contrarie ei m
eaz: aut qm̄ ipe alt
plexionem eius per
tatem aut per qualitat
¶ Capitulū xxj. rep
pro sufficienter m
addat aliqua speciali
me ne
et nūdistratiua: qua omn
mmerant inter vtutes
onaz. ꝑ nō omēs conuen
in modis eius et ambus
significationis. ymo sequ
ab ea quādā multas
prehensas sub modo cu
et nūdistrantes attrahen
et nūdistrantes non attra
do. que sunt de ꝑte epi
lue et sperma. de quibꝰ sta
dicetur premissis paucis de
medicinis tussis.

t qua iam dixim
istis medicinis cham
quod
tot tunt
totū quod dixim

medicinal.

ad op medi
hoc ꝑmone
non remanst
apud alia dī
: et vacuau
structione tene
et aduxmo ad illa ge
admo supra ea
ꝑcepto ꝑm sem
mph: ut medat per
Vt sit ea possibilis mcssio
peruenat ad reliquas
alias ¶ Et ut ꝑmo sit
non est malū ut evare
nomen eaz per suma
mus abbreuiatū ¶ Et nos
muemmo medicos omes
ſſe vna ex vtutibo me
solutiuam et mudifi
¶ Vez ipi non intelli
omes ꝑm fluiditme vna
ꝓ hoc nomen ꝯuertitur sup
modos. quoz vnq est
et alt ꝓprio ¶ Cois ꝗdē
per omnes medicinas que
mudificant et eduūt super
fluitates ex corpore quoūq
modo sit illud ¶ Per ꝓpriu
o singulares sunt medi
mudificat et eduūt sup
fluitates per vomitū aut per
lubricez ventis ¶ Et non m
lligut vtez ꝙ extractio sup
fluitatū ex corpte per os et
nes medicinas ꝑ tpe h
nitionis fiūt per vo
et per solutionē ventis
¶ Et ipi nominant medicinas
sint caputpur

medicinas narū. et nominant
omnes medicinas quibo tanta
rifat3 aut frigat3 et mastratiu
nomine vno comphēdente eas
quare dicūt medicinas que attē
hūt flā. et sli nominant vtutes
haz medicinaz vtutes preapitā
tes flā ¶ Et de illis que sūt omo
genee istis utez sunt medicine ꝙ
rētment mulieres et prouocant
menstrua et mūdificant corpa
ex eis. et illud ē qm̄ m omibo
istis quas narrauimo ē vtus at
tractiua. veriptū queda eaz
attrahūt hūoze vnū. et quedā
humores duos. aut pluves duo
bus humorbo. et hec res ē cois
eis ¶ Medicine aut ꝑ quibus
ex via qua ipe subtiliant hūores
grossos vistosos est possibile ut
prouocent vrinam aut adiu
uent m fricando astendē illud
quod exspuit3 ex pectore et pul
mone sunt utez mudificātes.
Vez ipe nominant3 sicut nomīant3
medicine quaz precessit reme
moratiuo. ymo queda eaz no
minant3 medicine prouocātes
vrinā et queda eaz medicine
tussis: et queda eaz prouocātes
menstrua ¶ Et dicā qdē mt
eas et inter medicinas medicinas
quaz precessit rememoratiuo ē
ꝙ non ē eis vtus attrahens
humores ꝯuementes eis sicut
istis ¶ Et ꝑmo m eas utez mdi
cet distructione alui ꝑm hui
modū medicine qdē ipius
sibi supponit mulieres aut ꝗbo
vaporant3 aut vtūtur eis alio

ꝓ applicando ut sup
ꝑ os del instrug
vacuam.

BIBL ACAD MED

alio modoz ſmiliū iſtis ex eis
quibꝫ medicant³ vlcera/ facit
illud quod facit ſ̄m duos mod⁹.
¶ Et illud ē qm̄ queda eaz ſut
que prouocant menſtrua ex vi
q̄ ipe calefaciūt tantū· et que
dā eaz faciūt illud per ⁊ vtutes
que nominant³ attractiue et mi
diſtratiue et ſolutiue Et iā
quidē oñdi q̄ iſte ⁊ vtutes non
euacuant illud quod euacuant
mſ per cōmemorationē que ē mᵗ
eaz et inter illud quod attra
hūt ¶ Medicine aut que bibiū³
euacuant illud quod euacuat
ex via q̄ ipe attenuant ſanḡ
nē· et ſubtiliant ipm· et aperiūt
meatꝫ· et mūdiſicant eos· et
non ē eaz euacuatio per ⁊ vtutē
attractiuā ¶ Et cū res ſit ſ̄m hꝰ
tunc medicine p̄me ſunt de ge
nere medicinaz ſolutiuaz· et 2ᵉ
de gne medicinaz ingrossatiuaz
et ſperma ¶ Et dicā eas ⁊ p̄xio
poſtq̄ dixero prīa medicinas
tuſſis· nam iſte iterꝫ ꝓpꝛionat³
ad tuſſim ex duobus modis· qꝝ
ē eaz dicaz q̄ ē medicina tuſſis
qm̄ faciūt acredō tuſſim· ⁊ et q
dam eaz quoniā ſedat tuſſim·
et virtus haz ē contraria ⁊ vtu
ti illaz· et illud ē qm̄ ⁊ vtus illa
rū ē ſubtiliatiua· et ⁊ vtus haz
ē ingroſſatiua ⁊ vtꝫ· Verūptamē
⁊ vtus ſubtiliatiua eſt mediocris
ſubtilis calidis ſubtilibꝫ· et ⁊ vtus
ingroſſatiua ſubſtantialis fit ex
ingroſſis· et oz quidē ut iſtū ſer
monem hic abſtendamꝰ· et i
capiamꝰ poſt m rememorando
eius quod
¶ Capitulū
inter medicinas
abſtinentes
entes exhibentes
et abſtinentes
dicine prouocantes
et medicine tuſſis
p̄xime· et de ⁊ vtibus
lac· et nocentia lacti
Dicō ſ̄m q̄ inter
que prouocant
aut abſtinentes et
medicinas que faciūt exhi
lac et ſperma aut abſtinentes
Vnaꝫ eſt cataſ et ſiliq
mopanombo et ⁊ vtibus
et medicine que
virtā et medicine tuſſis
proxime iſtis m aliquo
et ꝓp illud neceſſe ē
vt rememorem⁹ eoꝝ q̄ ha
z ſpēz. Hic ¶ Dico q⁰ q̄
virtutū faciendū lac alie ſut
que ſunt m medicinis tantū
et alie ſunt que ſunt m abū
tantū· ille quidē que ſunt
medicinis ſūt ⁊ vtutes que q̄
calefaciūt humores flātuos
altānt eos· et cōuertūt ipos
ad ſanguinē ¶ Ille aut que
ſunt m abis ſunt ⁊ vtutes que
administrantur per ſubtilitatē
tonq̄ ſubē que ē m abis ge
nerantibꝰ ſanguinē bonū
q̄ ſit tempērate humidus·
et ē eoz caliditas tepida ſi
milis caliditati lactis· et
ē qm̄ bonꝰ ſanguis caliditatē
tepidā ē

ditas pertin
sint flatus fit
equalitate· lac
litate sua inter-
ne· ſ non ē lō
ab vtrusq; simul
a flate lotſ
quo sanguinis·
ostipregatio mma
e pauca/ et vis vt mk
tunt mquire de ſa
· non ēt euacuat3 m hs
quin aut ſit pauco ī
sua· aut mouemeb
qualitate Si ſ̄ mue
pauce ꝓtitatis ſuus ꝙ
ctnme humectante
mente Et ſ muens
uemente m sua quali
tunt consideta· nam ſt
super ipm est coleta
ndigret m ꝑms mudifi
mone per solutione dent's·
deinde post illud regime qd
mo Et ſ quod vmat
ipm ē fla/ tunc mdiget
mis calefacientibo m
ꝑ aut m 2o· ſ nō oz
nt existantes Et hay
quide melioves sint que nō
medicme tantū· ymo
sint etiā abi· sicut cruta· et
lū· et anetū· ℞· holera
ꝑa dū mmanet humida retenta·
et illud ē ꝙm que ex eis ſt
sicca calefaciūt et exsiccat plo·
Et de illis que nigredinem
sunt opū et hoc
nocumat2 semuriō·
℞· holera ipa dū

permanent humida ante ꝙ
siccetur Et illud ē ꝙm omnes
res que existunt simul humidi
tem sanguis· quare nigrossat ea
per hāc causam/ et minorant
ipm Et ſ sint m natura sua
calide/ faciūt eū vehementioris ca
liditatis ꝙ sint Et ſ sit fri
ponūt ipm frigidum Et oport
tet vt medicina quādo voluntas
ē ꝙ quiet2 ex ea lac sit calida
cū equalitate· et non sit grossa
pemtus Propter illud ꝙ ſit
ꝙ res quaꝝ dispōest ber dispo/
abstinēdū lac· et non quiant ipꝫ·
Rey aut que calefaciūt ꝑm ꝙ
nariam/ et non ē eis aliquid ſic
cans manifestū ōio recte dint2
ꝙ virtus est virtus ꝙnatiua lactis·
Si ipe sint pauce ꝙtitatis·
quoma res huꝯ equalitatis qua
nariamq; cōplōs non est
facilis Res aut que nocent
lacti sunt m exemplo mfimti
numeri multe· et illud ē ꝙm res
que calefaciūt plus ꝙ oportet/
et res que existunt/ et res que
mfrigidant/ prohibent ꝙnatiuꝯ
lactis· et ex eis sunt que faciunt
illud ꝙm corrūpūt qualitatē san
guis· et ex eis sunt que faciunt
illud/ ꝙm mmuit ex ipo/ et mo
tant totā substāciam eius·

Capitulū· xxm· de medicinis
promouentibo et abstindentibo
menstrua· et de subtilitudine et dy
ferentia inter eas/ et multiplica
tes et abstindentes lac· et de comie
mentia et dā inter promouentes
lac et promouentes menstrua/ et

BIBL
AMAD
MED

prouocantes vrinā et prouocā
tes sputū et edurentes lapidē
a reinbo z vesica.

Et medicinaz quidem
que prouocant mēstru
a aut abstindūt ea x
tus iter est plis xtuh hay quas
dixim. Et illud ē qm̄ sanguis
qui ē in venis ē matrīa cōis istis
et illis. Et ppt̄ illud qm̄ sanguis
ē faculis aursus et prouocatiōis
temperate ꝙlitatis fiūt iste due
prouocationes ex proprio. Et ita
narrauit illud in alio libro ab isto
qm̄ mamille cōtinent matricibus
per venas multas communes ip̄s
eas vtrasq; . et dixi que vene sūt

Et ppt̄ illud qm̄ retredit sanguis
ab vno horz duoz modoz et p
uenit ad aliud exsiccatur illud
a quo retredit. Mulieribo ḡo
quibo aduenit menstrua ad
uentu temperato non aggregat
lac in mamillis. Et quādo ē lac
multū in mamillis abstinendum
menstrua omō. Et si res est
sm̄ hoc tunc non ē mirz si exu
berant mamille. Et medicine
quidē que prouocat aut abstī
dūt sanguinem quo corpa muli
eris mūdificat in oī mense ex
matribo et ille que multiplicat
fac aut immorant lac in ma
millis sunt istes. Et nō ē dīa
meter vtrasq; nisi qua matrices
indigent multocens medicis
vehemēcioris caliditatis et ma
ioris masionis. qm̄ vene que st̄
in matribo vehemēcio indiget
vebo que aperiat eas. Et

indigent ut
sit facilioris
matrix ipa non
vū apud se attrahe
quoniam sanguis
ei non aliter
lus ad eam
hat eū ad se
qui vent ad
litur ad eas et ipe
hunt ipm̄. Et per
fit ꝙ sanguis qui vent
millas et in eo defec
eo quo ipe sunt contin
indiget nisi ve paru
vū in medicinis. Et
me quidē quibus fit
tū in attractione sangu
mamillas sunt iter
in prouocatione menstruoz
aū aurret res coz sm̄ dimi
nuacōnē. Quando vero mē
strua dmīnuunt dmīnucione
multa aut abstindūtur pemto
non prosunt in eis huiusmodi
imo indigent tūc saluia et
mirra et calamento sluū et
et calamento siluū et pule
gio vel asaro et costo amaco
et cassalignea vel cinamomo
et amomo et aristologia et
planta nominata būmon et
alus ex reliquis medicinis q
occurrit aursu eaz in prouo
cacone menstruoz que absti
nēa sūt penitus. Et medicine
quidē quaz vubet e ite
uocat vrinā. Et dixi inter
eas et inter medicinas que
nominant prouocatiuas

s. q̄ retineant menstrua.

dixi in eo quod preterunt de hoc
ſmone omnes medicinas q̃ru
her ẽ via.

Capitulũ .xxxij. de medicinis
q̃ãtus ſpmatis. et de exi q̃ue
tibus ſpmat. et de prouocatiuis
ſpermatis. et de retinentibo ſperma
et de comparatione eaz ad
medicinas lactis et nien ſtruoz
et ſputi et vrine. et de locis in
quibo muentur que medicine
ingrossant et que subtiliant.

Et ſm illud ſuper quod
currit cẽ in medicinis
lactis ſcili cẽ de cõſue
tudine coquunt faciant currere in
medicinis ſpermatis. Ex eis
enim ſunt medicine quas nomi
q̃ãtuas ſpmatis. Et ex eis
ſunt medicine contrarie iſtis et
nominant eas extinguentes ſperma
et abſtinentes ſperma. Et
medicine alie quas nominat
prouocatiuas ſpermatis. Et
medicine que ſunt contrarie iſtis
quas nominat retinentes ſperma
et prohibentes ſperma. Et me-
dicine q̃ãntes ſperma ſunt me
dicine que q̃ãnt rem que no
eſt. Et medicine que extingt
ſperma et maduint ipm ſunt que
corrumpũt ſperma. Et medicine
que prouocant ſperma ſunt que
faciũt apparere ſperma aggrega
tũ in profundo. Et medicine
que retinent et prohibent ſperma
ſunt contrarie iſtis. Et q̃ãtitates
ſpmatis ſũt res quaz quedam
ſunt ex eis que comeditur et que
dã eaz ex eis quibus medicatur.

BIBL. ACAD MED

Que ꝯ comeduntur sunt
res que nutriũt et digeriũt sil
et sunt in tota suba sua cõueme
tes. Et mediocris vero omne
quod gñat ventositatem et est
calide complois. Extinguen
tes aũt et abscindetes sperma
sunt omnes res que exsiccat sp̃
ma et res que mirant et sunt
ille que in suba sua sunt cõtrarie
gñantibꝫ ipm. Prouocantes
aũt sperma sunt res que aperi
iũt et ẽ ex eis caliditas et nõ
exsiccant. Vetmenta vero et
prohibenda sperma sunt con
traria istis. Et illud ẽ qm̃ ba
spermatis non gñat2 mꝫ ex super
fluitate bona nutritiua et ẽ i
se nõ hoc spirituale multi spo
Oportet ꝯ ex illo vt res de
quo ꝙpietate ẽ gñare sperma
et prouocare ipm sit res vapo
rosa spiritualis. b. multi spus.
Et adiuuãde qui multiplicant
sperma sunt cepe dulce et aper
et fabe et pisis nomatꝫ multoꝫ
pediũ et granũ pm. Medi
cine quidẽ que multiplicãt sper
ma sunt stimas et testiculi
vulpis. Res aũt que faciũt ild
et sunt abi et medicine sunt se
men lin et enula. Medicine
vero et abi de ꝙpietate quoꝫ ẽ
mistiõ non faciũt mꝫ quia m
grossant sperma et congelant ipz
et ponũt ipm quietũ cu non ẽ
cursus neq; prouocatio. Esse
ꝯ ex hoc sunt causa ad remed
ipm et prohibendi ipm. non
causa ad corrup cionem eius et
ipius destruc
cat et porre
m et atriplex
et moꝫ et bate
et blete et
hymahym mueum
scripturaꝫ greco
casti et folia eius
ti sicut ostendet illud
ms in tractatu
ibi. Et cu res sit
scriptor erraut in
sue scripture et scripsit
lm et est alkitenlim
fenigenkest grece
galieng mediante vero
sicut non permittit sper
mari nedũ ꝙ ipe gñare
ipm quius in nã sua
lide sicut ruta. ꝙ
ex eis que calefaciũt
digne plus vt prohibeat
generationem eius sicut
dicta nominata hemme et
dicitur nenufar
ẽ sile ut sit contraria
ꝙpietate subẽ sue. Et
iam mediocris
mediocriaz. et eaz
eadẽ in mediocris lactis
stiuoz. Et ex modo alio
ꝓducit in rie istaz
prohibent elevari quod
itur ex instrumentis
et mediocre quaz ꝙpietas
prouocatio vere. Omnia
em haz ẽ vtus subtiliatiua
sicut mediocriaz eis
vutus est
humore.

Vetosum vel ba
rosum.

dicere regnum ꝓ subtiliatiuum m
potes ſcire
et regnme nar
que negroſſant
medicinas vero que
que ſubtiliant q
tribo tractatibo qui
tractatu et pone mteaz
medicina ſubtiliatiua
alteratiue et ſiccatiue.
ſimplicia ē ꝓm contrariū
t etiam oſtendim eo qd
medicinaz ſubtilis
natura eſt natura ſmglaris
et non ē natura medi
ale ſimplicium tantū.
Aristotelis xxv. de medicinis
tribo operationes ſenſu
et ſtomaci et epatis et aliozꝝ
membrozꝝ et quare ſit nociua.

Et ſicut muemmq mbrm
medicinis aliquid eq
nocius ex nociua complexione
t cōformes nobis
ſiant comparatis m xtute
mli muemmq horm om
medicinis alius ꝙ⁹ cō
patet vt nō ſit eis nomen
nociuū Unde ē q hec ſint
medicine que nocumentum
medicine acuendi viſum
ſunt que rectificat eſſe o
q̄ non ē m eis ex̄tu
de manifeſta ſenſui et eaz
operatio ē mala Et dema
nifeſto noto ē q oz ut ſint h⁹
modi medicine exhibites ꝯpa
tibiles que rectificet aures.
et vinificque q⁹ ſen
ſus non audi
ſue adiuuat

auditū neq medicina que a
iuuat olfactū neq medicina
que adiuuat guſtū neq de me
dicina que adiuuat tactū ꝙ⁹
notato rō ſtat q hec res m
uenta ē m rebo manifeſtis ſen
ſui Et ſi proteſtat homo in aſſla
t exāmſta
tione ſuperflua proteſtatione o
portebit neceſſario ut ſint hec
medicine ad vnūquodq mēbz
membrū
corporis xtute quaz puenat eq
operatio ad meliore diſpōne quaz
ſicut operatio ſtomaci exēpli
cauſa. Nos enī multotiens
inuenimus ſtomacū adhuc debili
tatē ſicut ē debilitas viſus ac
cidens oculis ꝓpter q m eis ſit a
poſtema neq effundat ad e
os mā neq ſit m eis vlcꝰ neq
res alia ex malicia Medicine
igit̄ que rectificant illud quod ac
cidit ſtomaco de huiuſmodi infirmitate
dicuntur medicine digeſtiue.

Et extracto dictionis m nomi
natione huiuſmodi non eſt ſilis extractio
dictionis in nominatione medi
cinaz que adiuuat viſum Verū
operatio eaz et ipaz xtus ſimi
lis operationi illaz et xtus
ipaz Et qua dixim q hec ſūt
medicine que nominant nominibus
diuinis ex operationibus ipaz
in membris corporis nichil non
ē malū vt diximus in iſtis itez
illud quod oportet. et et ē q nō
ē res in iſtis medicinis ſm q⁹
aliquis
opinatur opinatur q ipe nō
nominant iſtis nominibus niſi q⁹
ipe conferunt omnibus leſionibus
mēbri nominati nomine diuinato

vult dicere ꝙ nō dicat
medicina digeſtiua
ad operationē alte
randi ſtomacū
ſed ꝙ digeſtiua ſit
in pluribus
quę ſunt huiuſmodi
ad operationē
noudaoV

que ad hoc ꝙ vtilia
confortat quamuis
membrū non appat

ex nomine eius. neq; qm ipe cō-
ferūt et cōmutāt ei solū uta q
non ferūt mēbro alt nisi illu
pentus. ymo nō nomant3 ist
suis nomibq; msf qm operantur
m illo mēbro ex cuq; nomē di
ruat3 eaz nomen/ plus q; sit eaz
opatio m reliquis mēbris multo
ciens/ et opatione maiore. Me-
ne q; sf orū nomiant3 hoc nomine/ q;
mam vtm3 hoc nomie eis m me-
dicatione oculi plus q; vtam3
eis m medicatione reliquoz mē-
broz multociens/ et vsu magis as-
sīduo. sicut sfef quod nominat3
ropatū. et sfef factū cū thutia. et
sfef albū. et sfef factū cū thure.
et oīa sfef alia. quibo possibile
ē nos vti m medicatione egri
tudīnū aurū et oris et egritu-
dīnū narū et egritudīnū ner-
uoz et egritudīnū aur. Dez
non ē mr vsus cuq; uniamentū
appareat/ sicut apparuit eaz ē
m oculo. Medicine aut epatis
et medicine splenis et medicī
duoz latez et medicine oris sic
maa nominant3 istis nōibus.
qm nuemmo eas visibili- cōfe
re vnuq; boz mēbroz que di
ximo plus q; cōferunt alt ab
eis et multociēs cōmutāt. Et
ego quid dicā m libro de mire
sanitatis que sit causa m hoc q;
iste medicine conferunt istis
mēbris. Et m illo libro utez
narrabo totū quod remanet
de ꝑtione m vsu medicinaz.

Et ꝓpt illud non ē multū nece
ssariū ut prolongem hoc mag

capitulo.

Capitul[illegible]
ribo antiq[illegible]
minum.

Ue[illegible]
re[illegible]
[illegible]
medicinaz et sensibz
nobis m nominibz
nem. Et similit
secte ze ex sectis nec
ē qm quando ipi d
aut vtutes retentiu aut
hibituas/ aut aggrec
aut cōmutatiuas/ aut
tuas/ aut impulsiu
pulsiuas/ aut alia
assimilant3 eis/ est ꝑfecte
terminata/ et non fallibilis p
sirutato. Quando
medicinas pmutantes
tratione/ non est ꝑfecte
manifesta. neq; vez. neq;
uemens sententie qui ne
illi de secta eoz. aut illi
secta estimet q; ipi ꝑfecte
a demonstratione sup
opinione super- qua m
auctores cōtationis
sunt contēti verbo cōtibo ma
festis visibq;. Et illud
ꝑfecte q; pori corporis et eius
forma alteratiuū/ et q; eoz
altiano habet ꝓprietates a q
euenit egritudines aliquē
ē ꝑfecto m quo ē aliquid opi
qua vtit3 illi de sententia. et
sunt auctor[illegible]

Et sequit3 illud q; huic sermoni
medicine [illegible]

huius corporis: et sunt me-
dicine que preparant .b. al-
terant formā expressam a c̄
sua materia ex formis porozū et
[illegible] in aliqua
[illegible] Soon et
[illegible] secta facit au-
[illegible] m hoc ſm hūc
[illegible] dictionū et vtūt
[illegible] membroz ad que
[illegible] aliqua materiem
[illegible] m eis illud tpe
[illegible] dicamus quaz dispō
[illegible] pret q affirment
[illegible] et foramina alterent
[illegible] infirmitatibo et pret
[illegible] possibile vt affirmet
[illegible] medicinas sit possi le
[illegible] aut apprehensione et
[illegible] sint poros et foramina
[illegible] dilatata sūt a cursu nate.
¶ Et si non ē hoc tunc quare
[illegible] de asprietate cutis et
[illegible] pectoris et ē alienton
[illegible] et radias cappillis
[illegible] ois de aug ppne. le
[illegible] dicat si mora ei pro
[illegible] super corpo et ut al
[illegible] sint forma poroz et foramina
¶ Ex membra ad que effinduntur
[illegible] vtūt materie, iuuant
[illegible] medicinas ¶ Nos enim
[illegible] dicimus illud visibiliter ¶ Ca
[illegible] ut ppt quā membra ista iuua
[illegible] medicinas ē ex eis q
[illegible] dūt m capitulū sciēne
[illegible] ad questiones m
¶ Et nos dixmus
est fra

rebus calefacientibus et exsicca
tibus Et quida alu venūt in illo
ai causa alia ſm sententia quam
cedunt m elementis corporis ¶ Ve
rum non licet alicui auctoz sectā
zaz et sectaz aluz vt dicat m hoc
loco nomen aggregationis nisi
ei qui videt et credit q corpora
dialiū non sunt nisi aggrega
ciones ex granulis que non se
parantur: aut ex granulis
quibo quibo non sunt immova:
aut ex granulis quibo non sunt
partes: aut ex granulis que non
cōmunicantur: aut ex granulis di
ssimilū partiū ¶ Et non licet
illud vtez ombo istis imo non
licet alicui eoz nisi ei qui ppo
nonat et narrat omēs infirmi
tates quaz vna hēt ad alt anio
nem poroz et foramina sint
fiant thesilus ipe ¶ Et ſmo q de
thesilu q̄ loquit m hoc non
est ſm semita viri ex auctoribo
sēte zē. et illud ē ſm q̄ loqt
nobis ſm q ipe ē vn ex hoibo
secte tertie de sectis medicine/ si
gut a demonstratione supra ex
rebo occultis. Immo ſmo eius
m illo ē ſmo vni ex auctoribo
vocationis et sententie ¶ Insuper
cū ex elementis ipis quibo vtūt
assimilādes. sed ipe non sequit
eum neq̄ conuenit ei co m oīre.
¶ Et iste quidē locus non ē ad p
longandū in istis rebus quoniā
quedā eaz libro de mesemo sa
nitatis sunt digniores et magis
conuenientes: et quasdam eaz
dictum m libro m q̄ venemorabor

.b. methodroz

BIBL. ARSENAL MED

credulitatis illoz qui fuit de secta thesion z illoz qui fuit de secta thesii ꝑmo vehemenag exi sito ꝙ hug loa.

¶ Capitulū xxvij. tangit duas summas que restant tractande. quaz vna ē ꝙ virtutū cōtrarietas ē experienda per operatōes. 2a ē determinatione graduū medietatis. et exequit de prima ostendens ꝙ per operationes iudicat super virtutes cōtrarias. et ꝙ sapores non sunt virtutes nec de eoz contrarietate ē hic agendum. ꝑ de ipoz operationibus et comploibo. et exequit de eis.

Et si vez ē ꝑm hoc tuc hora ē mihi ut absq; dubio hunc tractatum in hoc loco posiꝝ adiunxero ad illud quod ex eo precessit. et addidero super illud duas summas. quaz vna ē vez que fea cuiꝰ in hoc quod preferunt de hoc libro de essentiꝰ virtutū contrariaz. et alia ē summa de aug scia no est excusanda nullo modo in eo quod futuz ē de ꝑmone ¶ Et ē summa rei in determinatione vnius cuiuslibet mediocritatis que calefacit aut infrigidat aut humectat aut exsiccant ¶ Dico ergo ꝙ oportet vt iudicetur super virtutes contrarias et experiunt per operationes eaz. sicut iam ordinauimus in toto hoc tractatu multotiens. vbi diximus ꝙ virtutes stiptice sunt contrarie virtutibus que abstergunt. et ille ꝙ oplant sunt contrarie virtutibus

que aperiunt et [illegible]
rie lentiue et
mollificatiue
¶ Et illud ē [illegible]
dautas et auctoritas
z dilectio z auctoritas
ex virtutibus medicinarum
non sunt nisi qualitates
prehenditur per
litatibus medicinarum
dicamus illud. et cū
ꝑm hoc tunc oportet
mus dicere ab inquisitione
rietatis in istis sapo
si inquirimus illud in
inquiramus illud ꝑ
ē per potentiā ¶ Et
in hoc utez peruenies
uitationes. quaz
operatio. et altera ē
plexio ¶ Quaz quidē operatio
ex via qua ipe stiptica aut
uarificant aut attrahunt aliq̃
ex eo quod ē in profundo
impellunt aliquid. aut
materiā aut subtiliant
aut oplant poros z
aut aperiunt eos ¶
complones sunt caliditas
ficitas et humiditas et
¶ Et iam determinauimus
z dicemus illud totū
Vltime quod ē in tractatu
vbi ostendimus ꝙ stiptica ē
terreū. et acetosum est
tile. et amaz ē terreū
et res que
re
¶ Et
tam.

sapores ai ipis operacionibus
quas dixmꝰ et pondꝰ eis ai illi.
Sapo
Saporem
Quas ꝯ qui cor sint contrarii
mis suis opacionibus et qui cor
contrarii mis suis complexionibus.
Capitulū xxvm. exequt de
2a summa. e. de determinacione
graduū medicinaz.

Ne vero e locus mq
oportet me distmguere
et discernere et det-
minare gradus complexionū medi
cinaz et gradus virtutū eaz. dem
absindam huic tractatui Dico ꝯ
q medicina temperata que roseſt
ex temperamento suo ut sit simil
complexioni corporis quod per- eā
medicat ex vtia q non exsiccat
ipm neq ipm humectat neq m
frigidat ipm neq ipm calefacit
non oz vt nomet sicca neq hu
da neq calida neq frā Medina
vero que e sicor hac aut vehemē
cioris caliditatis q ipa aut hu
diox ea aut ipa frox nominatur
nonne supto ex virtute dnante
super ipam Et sufficiat nobis
m eo quo indigemꝰ m ce medi
cinaz vt ponam q vnaquq me
dicinaz sup qua vnat aliqua
haz virtutū quatuor gradus.
Dico ꝯ q calida m primo ordine
e medicina que calefacit cor-pꝰ
vez calefactio eius qua ipm cale
facit non e manifesta ymo m ea
indiget demonstracione rōnalis
z dialetice Et sicci- e res m sicca
et humida z frā qm vnaquq eaz
non dꝫ q e m pmo gradu nisi cū m
ea indigeatur demonstratione z

BIBL. ACAD. MED.

st terrea [illegible] terreitate
sua e calida [illegible] ignea
et [illegible] dulce e caliduꝫ
[illegible] et oms
[illegible] pinguis e a
[illegible] et iam ostendma
q operaciones horū sentiꝫ ipoꝝ
Deq̃ pietate ij
[illegible] et facit
[illegible] et impellat
et ante istas ope
[illegible] de pietate sua
[illegible] et exsiccet Et de
[illegible] ut mundat
[illegible] et subtiliet et aperiat
[illegible] et pret q calefaciat
[illegible] Et
[illegible] impellit z acutū
[illegible] attrahit z resolut.
[illegible] iterꝫ amaz aperit
[illegible] et abstergit meato et absterget
et subtiliat et mundificat humoꝝ
[illegible] pret caliditate mam
festam Aqua aut aquee fre q
[illegible] de pietate
[illegible] et congregat
[illegible] et mortificet et stu
[illegible] Et acutū cure sub
[illegible] mundificat z resol
[illegible] aperit z attrahit z ad
Et salsum aggregat
[illegible] et exsiccat humiditate
[illegible] caliditate manifestam
[illegible] humiditatem Et dulce
[illegible] et maturat et le
[illegible] Et vnctuosū
[illegible] et lenit z mol
[illegible] Et
[illegible] in istis
[illegible] q narratum

rōnāt de & dialectica: qm̄ eo opat̄ō
non ē fortis neq; manifesta. Me
dicine vero que sunt in gradu 2o
sunt medione in quibo ē possile
vt alefiant aut infrent aut
exsicent aut humectent alefac
tione aut infrātione aut exsica
tione aut humectatione manife
sta. Alle aut que sūt in gradu
3o sunt medicine que effiunt has
operationes operatione forti
verūptm̄ non in vltimo. Et alle
que sunt in gradu 4to calide
nominantur medicine que cō
sequūt̄ ex alefactione sua q̄ ipe
aduruūt. Et frē sunt medicine
que consequūt̄ exinfrationē sua
q̄ ipe mortificant illud nu adiuuāt.
Similiter vero aliqua medicinaz
exsicatiuaz non ē possibile ut
exsicet in gradu quarto preter
q̄ comburat. et illud ē qm̄ q̄do
vero exsicat vltima exsicatione
tunc ipā pro caldubio aduruāt. In
gradu aut 3o ex gradibus medi
nariz exsiccatiuaz ē possibile vt res
non cōburat: sicut omnes medicine
que sirupant sirupatate forti be
hement: sicut sucus agreste: et
sumach: et alumen: et balaustie
& galle viridis. Et de istis quide
medicinis sunt quedā que sunt
ex primque medicinis que aduruūt
sicut cortices eius: et ex vsu. sūt q̄
iste inter statū gradū terti et quarti
gradus quarti. Et de eis sunt
que sunt quasi medii gradus t
ci: sicut est vsus ablutiō: et de eis
que sunt primi gradū hi: sicut
sucus y poquistidos et ē barba yris.

Et sic finit [illegible]
ē nobis ut [illegible]
& 2o & 3o & [illegible]
tres spēs. no ei [illegible]
napis sicut ex[illegible]
nis simul sint [illegible]
Et ego quide[illegible]
illud ideo quod [illegible]
ne in vnaquaq; [illegible]
se si deus voluer[illegible]

Expliat liber [illegible]
simplicis medi[illegible]

BIBL. PORTO

libij de simplici medicina galieni cō scholaꝝ
de arabico in latinū trāstulit dñs pl̄ translationē v. pmorum
libroꝝ pl̄ alioꝝ simplicium. Et m vio vijo et octauo tractat de plantis
ꝙ de medicinis que ab eis sumūtur. Et m nono libro de animalibꝫ terris
et lapidibus. In decimo de liquoribꝫ et non liquidis humidis m arte. In
pmo aut de principijs animalium. et de quibꝫ animalibꝫ tota corpa usta et nō
usta. et de his q̄m maris et m salsa aqua nascunt. In
vijo uero de plantis et illis que sumūtur ab hijs quaꝫ noīa
incipiūt a. B. tercio a. G. quarto a. D. quinto ab. E.
sexto ab. V. quarto. octauo a. T. nono ab. J. latina prōmittēs
de illis de quibꝫ tractatus m libris pcedentibus de simplici
medicina quoruūdē erroribꝫ tractando de eis q̄ quo-

rūdā pharmacorum speciebus ꝛ bruitatibꝫ scribē cepimꝰ
In duobꝫ libris ostendēdo pposuimꝰ p̄nos nōīa abscurare
pdam humoꝝ medicorū utentes inaptē peccant
in quoddam expendiū egimꝰ totꝫ detrimēto Demū
de saporum naturis inuestigauimꝰ inuenire studentes
eis ad brutum iuuare notitiā. Disputauimus
libris de qualitatibus m istis pharmacis simplicibꝫ et e-
ruditum p̄timent In quinto autē trāseuntes sumus
ad brutum genꝰ quod denotatiue ab operationibꝫ ipsius ꝙ
uocāt. Ostendimꝰ em̄ vnūquēq; sibi p̄prium ꝛ humidalib ꝙ
in his qui de brute simplicium pharmacoꝝ. et m hoc libro
in sortiti. tempꝰ aut̄ e transeundi ad eos q̄ ꝑ m̄ p̄te
vel q̄nodlibet aliꝙ denotare uelit. eunt aut̄ hij p̄m
in pharmacis sepatī p̄sitī. ut m pmo situ fecimꝰ In
quorum mōnumētorum de aqua ꝛ aceto cōsiderantes In
libro et rodmo. misi q̄ m illis de exemplis p̄mo positis e nob
reo qui non recte de brutate eoꝝ determinauerūt Hic aut
uno quoq; tracto nō amplius euenire si qs nō bene de aqua
determinauit. ꝑ quod beatissimū m̄ cernit scribēs p̄me q̄ditoꝝ
ne q̄ peccauerunt Quaꝫ aut̄ nedū obscura aut p̄mo oblitis
ab antiquis/ ꝑ et demōstrationis fidē nos obtinebit/ manife-
stis quibꝫ ego nos dicam Forte aliꝙ optimū e me etiaꝫ
in primo quidē q̄ m bene tractata natura dei expiet pharma-
corum Deinde cōsequenter quidē quod m simplicibꝫ egri-
tudinē et ea qualitatibꝫ que ad quietē belut q̄ indicatis
de brute earum/ ostendimꝰ m quarto. Cui methodum q̄
quis certo uel negligenter legens/ nequ m istis libris
sibi penitus breuiū pharmacorū/ nō habebit etā
quidem Deinde nō pharmacorum omnī hec q̄dē ꝑticu-
lariter cum aut fructuū/ aut q̄dā haꝫ legibus aut
metallis sumūtur/ inde m̄ melius diuidē et de plātis
primo et genꝰ earum. necnō fortioribus brutatibus.
Hoc ordine ac cōsequenter ad animā procedēs ꝑticulas
de scripture nouī oportē per elementa facere
describendo plantarū quaꝫ appellationē ab
alphabeti a. b. et ita reliqs et quantū ꝛ quibꝰ

:- ꝑmonet'

BIBL. ACAD. MCU

C 2.111

; gubernatores exhib' stu
d'scripto dare nunc' re
et poluas. q̄ ope rec
nescunt

BIBL.
ACAD.
MAD

ustus .i. altera
bonus
lex .i. olus
bon .i. olus olus
latus
hra fontana
[illegible] .i. [illegible] capana
[illegible] .i. [illegible] agrestis
[illegible]
[illegible] paterna
[illegible]rum
[illegible] .i. [illegible]malla
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] agnos
[illegible]
[illegible] .i. [illegible]rum
[illegible]
[illegible]rum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] spelta
[illegible]
[illegible] .i. [illegible]
[illegible]

clbiij ℈ drosmum .i. mentra
clbiiij ℈ mercurialis .i. lalum silvestre
clbx ℈ dipsacum .i. aucna .ita dipsacum
cl ℈ nonteo .i. scolopendria
clj ℈ ruscion .i. cando bindach
clij ℈ ruscum

clxij ℈ aurum .i. aranduc
clxiij ℈ assia .i. ferula silvestris
clb. ℈ eremub .i. lupinus
clbi ℈ eremo agnos .i. lupinus silvestris
clbij ℈ alapx .i. lenistrum silvestre
clbiij ℈ udax .i. lactuca
clbx ℈ ymnus

clx ℈ ac radix
clxi ℈ cos .i. bestub
clxij ℈ nsme .i. folia viole
clxiij ℈ pumb .i. cauda equi
clxiiij ℈ pomacutu .i. fetacul cabullj
clxb ℈ patus .i. spes iuste silvestris
clxbj ℈ spinum
clxbij ℈ tus .i. salix

De abrotano

[illegible] herbe nisi figuram oz scribe sufficit tantum et talibus brevis
[illegible] probatis actionis ut illi. et si no determinate obscure tamen
[illegible]ficaverum. ℈ uerum aut ꝛ a nob ꝛ ex amplius ꝛ de apud
[illegible]orum negotio. ꝛ in eo quod de facile acquisibilibus. ℈ aut
et in exapentice methodi tractatibus cum exposcet necessitas
olum aut quod quod ab imo puteo bmodi salsis potentiab ꝺ-
are fatarum omnium. h' ꝛ in al' sequetur. ℈ et mic ita facude
ꝛ dicendum q' caldum ℈ quidem et sicca sicut bucinum
[illegible]um m pro quidem gradu. ꝛ absessu a domestico sta-
[illegible] aut respectu bene tpate nec hgs gradu inuestigat
[illegible] ℈ memini aut ꝛ ipi complex no mg ꝺ
[illegible]ntib. est em sufficiens amazu. tales aut sapui
[illegible] quidem diestue sm sam a calore no valde subtili-
[illegible] etum non debile calefaciat et dessicet. ß et pr
[illegible]rum de qua et dictu est pius sepius ꝛ diligenter

BIBL. ARSD MED

De abrotano uino

De ytimo casto

Ytimus aut castus sive hiemis sive [illegible] sive [illegible] sive temperiem · caliditm et siccum ē [illegible] autem subtilium partium · et qualitatis [illegible] ligus fructuosa plantata ypsis quidem [illegible] ha nō et semen calida sint et sicca [illegible] am vtentibus sic apparet et qualitatibus [illegible] et folium / et flos / et fructus. Est aut et ame[illegible] calefaciens / cum eo q dolore capitis fluxus est · [illegible] fiant. Non est aut inflatiuus ventus etiam [illegible] aut cum est torrefactus · Compescit aut et [illegible] torrefactus q non torrefactus fructus. Sed et [illegible] actere possunt. Nunc non solum amesti et [illegible] dimtiue facit. Sed etiam substratus. Adhec ergo, et [illegible] liceret ablenis sibi ypis substernunt tonū ipis [illegible] et nomen sortitum ē sibi. Et quibus omnibus [illegible] in primis tractatibus recordamur / simul calefacit et [illegible] tinuus regnus est. Quare aute artissime subtilius [illegible] cum est · q cruda capitur hiemis / non q multitudine [illegible] ori eo ee / magis q q caliditate et siccitate subtilitatem [illegible] simul inflatum spūs ecd inflarent vtriq ventrem · proua- ority velut cruta. Verum quia nudum pronuncie / sed [illegible] ert in hoc rute magis flab. bruum in calefaciendo [illegible] lle flus est. paruo namq differt in ambitu. Nam cale- ruta · sicca tamen eo. Differt aut in pinguitudine / qualitate [illegible] regum. Nam semen et simile medicinis / sapiuitate [illegible] subindicant. Ruta aut q quidem sicca est / amara [illegible] est. q aut humida subamara. Non autem pontetriu [illegible] mest. et. aut sine bidebitur / aid debilit. et nō sic [illegible] Propter igd et ad opus et ad plenum siccata et obscurata [illegible] semen non ruta venerit. Nam aut hoc sumit azigenitur [illegible] thud / de qua nūc tractare determinatū sermonem [illegible] est. Dimittere tuo sub velocitate / ac redire ad propositum [illegible] ert modesti. Adhuc aut in sequentibus sermonis hoc [illegible] tentabo facere. Deo aut ut nacti plenum [illegible] paucis manifestis. Desiderans a paucis dubiis opibus. [illegible] et [illegible] pūs sane sufficiat q quidē calida et sicca potentia [illegible] mediocrem ē [illegible] distantia [illegible] Quin aut hoc homo denude didicerit [illegible] quesitabit qualid quidem modus q ipsum in adesse · qualitate aut membra indurata attenuabit · qualis laborosum ut calefa- ciat frigentum q ipsum constringat.

De agroto

Agrotus sive grauem amestibilem. hic radicem / dum [illegible] dulcis quidem cum aquositate · deo hō quodā [illegible] modum hns. Ipsa aut planta permixtus est aquosa [illegible] Et quibus maxime est / qua medicina quidem [illegible] sicca · et ut est sanguinolenta uberum solidatiua [illegible] hec herba cathaplasmata inflat quidem non [illegible]

autem hi medio fundituq; et stringunt. ꝑ hordeato uō q̄ est ꝛ radix et subtilitas pariter. ꝑ mira quidem ⁊ consumit aut ut ⁊ lapides frangit. ꝑ quod absinthio cum bibat ⁊ enim aut cum ⁊ trita ⁊ labore sint ⁊ aceto cū que in quos dimittunt ē. et statim curata veritis et stomacho. Vtq; cum ipsis est statim subtilius plus ⁊ salubrius.

De ambrosia ⁊ lactuca asin

Omnes sunt brotuti. n. am ea q̄ eno nitrosa appellatur ⁊ lactuca asin stiptrantes sil ⁊ subamara sufficientem quidē corpus condensare ac medicos sub ictibus alvi fluxū et cauma coldos ⁊ subtilib humoris. ⁊ ita enī est ꝑ ambas q̄ acriba qualitas admixta amare nutu ⁊ bis fac et utrisq; et stomachis et stringentib et nō fluentibus bilis ⁊ est usum sufficiens. ⁊ cathaplasmata quoq; cum farina ꝑ cantibus conferunt. ⁊ astergit aut non solū bibita sed apposita ⁊ febri et morpheis et lepris sanat quidem oxa sunt hec. et brotutes opportune hec q̄dē condes nō plante debilioris quidem radices sunt. nec ita ab actu stiptrandi et coercendi. Vnde ⁊ duumviri uno bibite. ⁊ a etenim q̄ humidi appellatur cū solido competens. et radicem hē stiptrorem anomalia ꝑ onochilia et alcibiadia bacitum bibi quidē ⁊ stiptrior. et plus hē acredinis quo ad tussim. et morsi a serpentibus competit cathaplasmata et apposita et cum ficu ⁊ et parna et fere sola immodica simul quidē ⁊ alui mor et stomachorū ⁊ nuge etiam alitudine lubricos nil intrudunt acridem epithymata et nō ypsopē ⁊ na bulata.

De agarico

Agaricum radix est. q̄ que stagnastrino ramo sim primū quisq; de pinorum dictis est. Radicio nō subamara bibitum ⁊ apta ad arcendum ludunt affectus. modice stiptrantes est ⁊ laxe ysterice. ⁊ q̄ quibus omnibus madefactum superdicti prius inunctorium ad id accidunt. q̄ compositum factum ē eo sed aurea ⁊ nestri de colore subiecta. nesciū nō et ptisanes est aquosa sphera usū diaforetum sim brotuti ē. et grossum inest. ꝑprietas quoq; opitationib que ⁊ bisectubus. et idco utentes mali. eos qui sic ep opitame laborant ⁊ pannis confirmet et plentib ob eandem brotutem. ⁊ utores aut q̄ sim prodid ob corpus eo grossis ⁊ bisectis nascentibus humoribus ipsos sanat. differt etenim eis qui morsi sunt uel pressi ab insidentibus ferus de foris quidem apostemis patuit. Intra corpus ad postum perdere. ⁊. cum vino limphato ē coprimentium.

De asparago

Asparagus brotutis quidē ⁊ diaforetica / et lenire calidioribus nō inflammatum.

De adianto

Adianto polituq; uel capillis veneris / uel syroclud trita ⁊ subtilia ⁊ consumit et dyaforat.

Adianto polituq; et capillis veneris ⁊ capillaceis similib ⁊ ⁊

Hanaz et allopicias pilosas reddit. et scrophulas et equa
dysenteriam. Item apedes etiam babitum frangit. et eruo emissum
bus bisposum et grossum humorum et ypocondrion. pleuri
nou parum confert. fugat etiam flegma [illegible] et cum
caliditatem quandam hepatis materiam. sanat vero hydrop.
sponet quidem aliquis ipsum sm ogatum et emplos. in
his in medio gradu.

De agmono

xc. Hagmonii sive betule. nec sempruna. tum quia [illegible]
ps quod magnid dessicat quidem modice. et medicamino
stipticat amotu ab ouis forte qualis alu. et plebeius nec
magis aquosa sbt. Instar em nou medicant [illegible] ab
stanie et gradu hsdtmud. Qui nasq et hemoptoicis [illegible]
tibus et flegmonibus qui ex reumatibus [illegible]

ndistaue a tpanto

De agulopsa sive auena

c. Hgilopsa sive auena dysenteriam sive [illegible]
sedatiuam hz bnus. Item alam aud ex ustu. [illegible]
acrib. ed etiam ep eo q obdurat fleginonib [illegible]

De acua sive lolio

ci. Hacua sive lolium sterat belgemontz. et calefacit
sit arbo. plus ps yuos. Nos quid ut illa [illegible]
sed desert multum. Nota hec et ponet bngs de cauy [illegible]
terris calefactiuum. In sine scis stordeum

De agru sive. floribus populi

cij Hagru quidem sive populi flonb calid quide [illegible]
abstantie a tpatib In ea uo q sterando [illegible]
breui ab ecratis et medis absesserunt bsub stoic. ed
subtilium partium magis ps grossarum. ed flonbus quid
stat quidem sut flonbus. mst q p omia debilioib [illegible]
esserunt. et resina etiam cum ste bitumis flonbus et [illegible]
et emey uo subtilium partiu magis nec uo desiccatiuum
ps resina et flonb. non valde aud a pmo gradu calidum

De acraria

ciij Hacraria et ipsum quidem solium acerbum et frugi. [illegible]
qui quidem clotub arbor sl et mig inordinatis esse
seu quandam acedinem in lotinis abiciunt. et uo [illegible]
alicui membio sano, statim illud stoic et extensum [illegible]
et calitatis quidem sensum mdate fac. fratem uo uo [illegible]
mentem hz. Item alam ergo q sim et frigide [illegible]
sta etiam quedam aquosa sbt. Item utrabilem aud nec [illegible]
partiu et. Sed hec quedam partes dissolb nel dud [illegible]
partium calidus in lotinis discedentib. ponetur aud [illegible]
gradus stecantium. sed uo hsdtmud ps ps sint lotis uo [illegible]
uo parum. De acalypha i. betula

ciij Hcalypha sive betula. Hic nig herbe tum frutex ps [illegible]

ad opus. dyaforetice sane brotule sum. ut
sanetur. abet aut et betostapie aliquid.
iuncta. mapum qñ cum dulci bibit semi
uentes calefiant, sat aut subtilius partium
et besosum humorum qui in corde et pul
quas q̄ frequens pectus aerpens quab tagit
brotostab eq plurime dant t/nasat dum
actu t brotosa. ß potetha entrem bro
polo q̄ eppuogat. et quid tollit. nd eoq
aligenosa et cancrosa/t ona quotq̄ egem
non mordentibus/ dulcedinem sanat. cui st ona
et stomacum complent. no tñ adeo calefacit
ut etiam mordicet

Athanto

quida quide mel aphylid noiadur. alii n̄ pdcta
foha mediocui dyaforetica hñt brotule. adq
Inorsiua hemt et subtilius ptid t.

De athanchio

hend zadyx hb et folia subtilius ptid. tcalide potetie
spasmatico humem.

De arantalenchum

alenchid sive sema alba hanc quide brotulosi
pellam. et aut if zadyx quide dysenteria.
ptuzab. quaq̄ et yliacis et stomacho affert.
quaq̄ sanguis cohibet. mioib etiā adtahit
ulcuscula. mat etiam dolentes dentes/ lauent
eme nō subtilius partiū et calide pōt esse
spasmatico bibitum adiuuat

De athanta

canthe eqptiaca sive sema eqptiaca quida n̄ ara
bicam nominant. et ssolutiua aut semi albe. q̄ apud
ptiatiniot et stomatiniot brotule t. nd t stiptica mu
consert ipsius zadyx. et respectu aliorum q̄ tost pemit
sunt omnibus adhibenda tam zadyx q̄ sinaq̄ ipq.
etiam bulbi affert. et eis q̄ ßm aq aut inflamato
rot etiam ad cruentes blod/ mediocrem hñt t nō debe
le stiptitatem

De atoro

uub sive berucca gallice dicta pparatiua l affrodisia
zadyx. binum aut quidem egens. et mediocriter sub
stiptum. nd horubelb aut m olfactu t q̄ mad
q̄ calida quidem ßm potentiam t. et assistit subtilius
stringit aut hunc ptor q̄ pronocat brinas. t
sputamib et sanguinib confert. ac nid distat t subtilius

1. tbled nulla spetia

. est arbor egipti scp fructu sicdia
et semis est plena. Januen

:- tbba silue spid albe mudus
tñ folius multū assimilatur
plinio.

BIBL. ACAD MED

grossiores cornue Melior autē ē succus
q̄ reuera desiccatus ē · et iam ponatur
calefactare et desiccare

De acomito

cc Acomitū siue ydatrichon seu lycheno
st aut et hoc sltis brevitatis a latine
natum ē · vel illud ydrs

De agre

cci Agre siue sambucus q̄ magna ꝓle ⁊ arbo
magis; quam quidē et ⁊ebuli camerathe vocant
us sunt pludatue · ⁊ mediocriū dyaforetice

De allimo

cciī Allimū siue albucū ⁊ asphodillus siue apulatra fruc
tella copiosius nascens · ⁊ emulsus eius suc
cum ꝛ ponentes adhibuit. est autē ⁊ latis ⁊ sp
planta · nitrum sim q̄stum quod salsedinis
hus · ex quibꝫ omnibꝫ manifestum q̄ dyssidens
ē · plinius aut ipsi⁹ ⁊ alium ꝓare cynis et hyssopi
bili et leuis inflatiua

De aloe

ccm Aloe her quidē herba non minius olutio pene
lautes ni magna sbria nascit / aquosior et debilior ve
rō sit adeo aut nata ē siccare · ut adsolubt bulimā ·
caldioribus nō regionibꝫ / quāz ē ꝓfunda sua ⁊ co
multo melior est · ○ ptima aut et ea q̄ in india ·
liquor ē hoc quod assiccatū · ♄ oc fauorem quod ala
latuo voluptatem mlti ꝓbet ex eo q̄ sine mordacitate
est aut non simplicis nē · astringit et q̄stum exprimit
sit ⁊ amaritudinem · saporem tenuē mediocrē · ē aut ꝑ
amara ⁊ olim etiam vehementē ex frōte
calua vnd. palam ex deus sequendum

…dre quidē abstinēt ē stercantū fricō…
…ē phne intesti. uel sede remisse …
…ttestantiū ⁊ pectoralibus opationib.
…m farmacū stetit ⁊ ad aliud. ⁊ sīl
…ū. ℈ anat aut ē difficile curabilis
… que m ano ⁊ pudenda ē. ost ēt flegm
… obsta cū aqua ē. odem q̄z nō bulnā soluit
… stē inflationiby q̄m ore ⁊ naribz ⁊ oēs
… simul ⁊ cōsumē natat. nec nō egritudi
…gitum nocy ē molesta mundis blandis.

De elyso

Elyson apollon dictū quidē ē alyson hba quā
…nst morsū a cane rabido sano ⁊ nō occupato
…mata sepe sola sanat. potest aut̄ ēt ēplastrū
…ū sabin. ⁊ dicū ē plin q̄ hōs potētia ēgrudine
… et oīd tollit acute. ℈ i quis aut̄ bibat hu
…gnoscat q̄ mediocriter ē dyaforetica ⁊ stomati
…ū eo q̄ ad obstructiones hē. hinc cū affusū et
…mūdificat

De alsine

…nus seu minus arbor ē. folia et hec hba potētia
…pime sue pauitate humectatiua ⁊ mollificatiua ē. ⁊
…ē aquosē fic. ℈ obiic ēt sue stipticitate mūdat.
… ergo flegmonibz fluctibus aduenit. nec nō dno
…o hepaticis

De amaracho

…ū uocatum sue sphegnon uel mille folium calefac
…m nō ardēter. ⁊ siccat aut̄ non bohemerz. ℈ ē calidus
… ē gradus ē in siccitate nō ardēti.

…mb posca

alyson plinij cū dicat a…
…bat nitoz ḡsertū ⁊ fol'…
…ubz nō aret. q̄ a cane …
…sis rabie sectis nō pat ⁊ …

BIBL. ACAD. MED

cclxiij

Ambrosia sive cypria silvaticum
bocus artemidis vel chamagea vel
tabim habet stiptrantem & repercuti

De amine

cclxiiij

Amine herba quam anna vocant
est calefactiue et desiccatiue interno sub
ens. est aut et ypustantibus sub amara
qui et diuretorum et dyaforeticorum. et
et stranch stii gradus intens.

De amaranto .i. sanstro

cclxv

Amarantum subtilitatiue virtutis et
stum ipse q̄ coma eius cum vino bibita ypoth
consumit cruditates. non solum eos q̄ in vesica
vesica. sed aut magis tunc cum vino mulie
uteri oris reumatum et stomachi tabitu. cui

De amorose

cclxvi

Amiorse tresub et sbē. Hoc tū tus calidum
ut mordicet endentes q̄ st et desquatus mile
sit grossarum parui et secu et cui bibi
calefactiui et desiccatiui intens multe. ad
stomachi cruditates corpori sanat. ulcera ui
equaretur. stomachum namq; et ut resina et pre
asperitatē ipse corporum quidē valde stipti
vulnus habetur sive simul solidatiue sunt et
intendum et pronotum. al intendit et equaretur
pronotum.

ccclxvi

Amplopiassi .i. scordeon

Amplopiassum sed porro et aliud considerat
arte amplopiassi b volutem est end aspere ut ci
porum. nec et acutus ipse et stomachi. sunt et
cuncta asperitas arteria cum stomachi sunt et
rhum magis est. et crassior humoris et biscosus
multis. et etiam agitum magis opillatoy
zonic et vnnab et mestrua ml
a crassi et sic desiccatiue humore.

ccclxvi .i. almucs sive scopridu et ethi ubi carpetanor

…natu valeat … utrum aut sint aut
… omnia sit valida

De … aque

… siluestris totus · abstrahit humi
… maculam et sudam et quasi thus in
… fumum sinit … abet aut quasi stipticitatem
… et subsigmantiuo

… beloes brutia

… stra siue botus alba · quod quidam † Bomam
… bacam … vini quod tali odoremque ab omnibus
… ne in haze tamen cibis consumitur … stipticitatem
… ut et krud acre … Vinum et stipticitatem
… bromam medicum prouocat … adipe uo abs
… stem et stomachum † subtilius parotid bromum
… medicum calidum … quasi splenem attenuat
… bita · et q̄tenus apposita cum furfuribus sanat
… sinat · … obscurus aut fluctus cum pellipanibus

… cumbelos melena

… beloes melena siue botus nigra · Potum aut … acre
… … quoque hoc e lupulus † siluestris cucubita
… † pariter … omnia · nisi q̄ est · debilior

De amigdalis amaris

… migdale amare quid sed subtiliatiue Vinum sui et
… ue aduersitatis et asperitatis dissimili · … camaro
… sapore in quarto librorum monumentorum datur
… hec aut que asperitatem passionis hec duo tractatus
… dorem de o corpore bruscule · … philum usque ad martagi
… et asperitatibus bronchum † pectoris sanat confirmat … et autem
… thoracis et pectoris sanat confirmat … et autem
… bantur a nobis … greco quasi subtiliatiuis / … bus
… uo abstrahuam † quasi brustule · q̄ etiam decoctum
… cum brotulis / hoc etiam ostensum expla
… ua hoc testatur · … omnibus cum q̄ … expe

grossorum et viscosor humorum
sufficiens expurgatam q̄ vtilem
tā fumum splenis solos t venas
stim volutum hꝫ. v nil et vtq
abstergum ephilū sive malūm
amigdala q̄ dulces sunt / paulum
tudinis modum q̄ sūt p̄alutudis dulc
manifestamus aut expresse cum dulc
autem ē in plenis q̄ dulcis medicinis
medicinis est.

De amoniaco

cxcvj. Amoniaci liquor egrit ferule ē ho mol
ē intense. ut etiam eos q̄ circa asturdos
nat. t splenes obdurator sanat ē t scrop

De amomo

cxcvij Amomū. hoc quidē sūt botrute bulbus
mus q̄ storax ē aromā. destructibus nō amo

De anagallo t morsu galline

cxcviij Anagallis sive maia sive anatrua sive
ē amara ē minutus sūt quosdā p allegatū
fusorum hꝫ flores quelp rubricundum ē bstrac
botrutis sunt. hūtes calitatē quandā attractiuā
stitue infigos excitat ē acuum bero storax ex
purgat p eandem cām. ē t bmodi alia loquēd
hui botrutem inordinē q̄ nasp et bulnia soluta
putrescentibus confortum.

De anacardino

. Frutex ē folus et ligus sily. igno casto grauis odoris pleni odore flore sili brasice

cxcix Anacardinū fructus alias fructy ē fetidy et acui
sorctue t calefactiue botrutis ē. t ty bruidia soluit
ditatis humiditē mig aria entia depressiua bm
ē ustū nō mordet et storatiue bclgemens botrutis
aut quodmodo natiue ē acutey radius ipsis ē
nō magis ē subtilis pastis. s ē etiam laxatiue

De androsemo

cc Androsemū fructuosa plata

. Fructus dulcis. stipes ē ypsis sed ligus maior ē et sabmetosa semen huic colori et flori mellitū semen silis ypericon

.plm⁹ hita ⁊ alba amara
sme fōlis folioles duorum
tm̄ et m hns semen

¶ t menstruū apostemū prouocat ¶

¶ De aneto

plinj ¶ Anetum calefacit quidē adco fr[illegible]
ipsum hiemē putandū nec t̄ēi rem[illegible]
sedī gradū ē inchoatiue / l' pmi intens[illegible]
moleo dyaforeticum t dnolesciū / stō
stinū nudorum / nec nō indigestoz hu[illegible]
pmquat cū bnā oleum quod ex eo
fauonio · mst q paulo calidū illis t si[illegible]
et ido diaforeticū · ¶ sum nō ē fit q[illegible]
et stomachū · ¶ t ido pturbetur l' nemul' b[illegible]
prestat opem · et pstim eis que in pudib[illegible]
sue posteriū sue papum / ēcludu bene · ¶
et mig calidum bnā videtur adhuc et cu[illegible]
digestibilius est · et pm stomachū plus sto[illegible]
diaforeticum ob hoc nl videtur ¶ t atq[illegible]
vn soluitur in secundo mensis

¶ De anatale

plb. ¶ Anatalis duplex quidē ē · ¶ unde t[illegible]
ut et blā soledam ¶ t[illegible] nō caz q[illegible]
plus bnā q̄ alta subtilius paulū ē · ut etiā ē[illegible]
¶ et autem absterssiuor q̄ alta

¶ De anchusa v anchomilla

plvj ¶ Anchusa sue anchomilla sue anchomillū l[illegible]
et dictum quidē ē m pro tractatu de harbaba latine ·
autem et mē similiter q̄ calefacit t desiccat bn[illegible]
gradum · et est subtilius paulū · ¶ t ideo diaforeti[illegible]
adstrictiua t laxabilis bnā virtutis est ·

¶ De anso

plviij ¶ Anisum semen dulce bne ē acre t subamarū cu[illegible]
appropriquet calidarū bnā virtutū ¶ st aut t m desicc[illegible]
tiue abstinetie et hō m calefaciendo p ropter ip[illegible]
dnrelinō ē t diaforeticū · ¶ entostruēs aut q̄ bn[illegible]
destinū

¶ De antimo

Ybarsilio spelle

plbni ¶ Antimū seu anāmū fumū ad [illegible]

et cule factum hoc tutius est. et nisi quid [illegible]
et evaporat. et ale facit aut et consumit [illegible]
magis. Unde in quibus opus et medicina [illegible]
est. sicut in ulceribus putrefactionem habentibus et humo[illegible]
In quibus nō grossum humorem opus est [illegible]
opus est. et ō dolores sedet opilla[illegible]
indigestis sue rotunda sinat magis. et sub[illegible]
putrefactionib sanat. et sordida mundificat ul[illegible]
quotquas detrahit. et durat etiam asinatio[illegible]
et epithemate. et podagricos cum aqua tibita.
et quassatorumby sug. aliud aliquid faciens

De asthilentos

lbj

Asthilentos sive iuniperus calida et sicca [illegible]
ysop utilis. frustra aut eas calidis sit. desicca[illegible]
Habet quidē in se secundi gradus

De anethino

∴ lbbj

Anethinum sive insipida silis quidē flegma [illegible]
ferarum et album et dulcem ☞ mollem hꝫ [illegible]
et molle. et sinuum silem. et nodum quidē ha[illegible]
imy paratum. et ulcera etiam serratum. et [illegible]
medicinis. Unde ad vidre et frustra cuj decocti in [illegible]
bibit. ventrid dolorem. et tam et anisob ab ugne
horum quid decocto profutura est. ꝑ ꝑfundens
et etiam ranulis sunt remedia

∴ herba tutonalis herba sui taxus herba sicca flegma idem vel sola

De indivo sive lapa

lbiij

Indivum sive lapa ꝑsanat quid vel lapa. quā quidā
vocant. cuj folia sicut folia cucumbite sunt. mst qd ma[illegible]
et durora. et pascua quid et detersiuum hꝫ
medicinis. dūro et folia cuj sanatiua sunt ve[illegible]
et vulneribus

De arnoglossa

lbij

Arnoglossa sive plantago maior. hꝫ et etiam mpz [illegible]
est. hꝫ end quid et cepnos et sic. hꝫ end quid aus[illegible]
quod ē stiptice sicut et frigi. Unde infusa et de[illegible]
ambo sedet sunt abstantie medicinis. et nodum [illegible]
stiptice sunt. firmata omnibus malis moribus [illegible]
et putrefactionibus guerunt. et ideo desiccat[illegible]
pustum est ut frigerat. et soldatur [illegible]

-- sic infidet et desiccat

-- i. sicut sedet et frigidum

lxiiij

Aspaltus siue genestella ꝑm ⁊ ꝯ ⁊ stipt ⁊ ⁊ ⁊

· Esparbor spinosa · gallice fenoys gallas

· supdictos oblique habitos · scoaria sour gna fructus

lxxxiij

Balanus mire spūs r purificād
t cutis q̄dam a barbaria ꝺ timtoꝛ
eius corone sicco / calido ꝑm̄ bibitum
presso qui testus et duꝛa ē / pdonat
Omnipotum ē autem et ad stipticitatē
suam sl̄ t hirsuam collectuā et sup
quare ieiunantibus et lētiginibz t ephlis t p
ed aut lam et scabiei et lepre adhuc
attemat et epato instanter. Bi quis
bibat pondus ʒ. cum mellinato / ꝺ bortu
epe aut t ꝑ hirsutorum bestiā subdunt
qꝫ ad eppugnand ad hirsutum et prepue epa
volumꝫ / bibunt hoc fiunt ad ogritudē
ed etiam ad alias epas aues ꝑticipatq
cum valde efficax ita ut scabies et lepra
magis q̄ munda hīs : lētigines alios pariter
reflorentib blandiab. et que grossum humo
sicut quoꝺ creaturis Cum autem ep eo e
stley / michus ē misceri et aliquam formā ep
pura lotuam ꝑ crobmam h ꝺ ꝺ potig de nec
tempoꝝ non pūs. ꝺ uctuo aut et ꝺ fa
ibus ꝺ offert aut ꝺ pūs dictꝫ quidā stip
abstrsuam et hirsuam ꝺ pdict formari bi
ad alia. Cortex quidē eq valde stipticus ē: qui
potꝫ aliquis bibꝫ ꝺ eis quibus ꝺ epa bibitꝫ

¶ De basamo

lxxxiij Balsamus dulcor et calefactiuꝫ ꝑm̄ sedatiuꝫ ab
Est autem et subtilium pauciꝝ tunq
ipsum solum N on aut ē tantum calidꝫ q
aliqui ep pauciꝝ subtilitatis dapti f
plus est quod ꝑm̄ q̄ eng brotuib. defert
subtilitatē ¶ De balausta.

Balausta est quidā flos malꝝ p
ē dēstrorum cȳthing ꝺ
nec non dēstratiue et stiptice

. effūnd bey aqua
oppmit olend de ben
digid mustelmid

. sud hūores duos et spess qm
t aute facue naptd
. marie q sud t bulibꝫ mitigand
dcoza ē pa. Taute capitis sed
ꝑna fozamīa hūs ex quibꝫ
hūoꝝ qui ꝺcit gros boat sluit

. ē ꝑnus fructꝫ mali ḡnati
domestici

mapmum fit remedium. mapie ...
morsui aduigatuo ... etus uo et ...
uetuo sterilitey mulieribus ad ...
apostum sine suffusionem eduri ...
etam aut illud cohire. uetuon ...
passionibus ydiosyncrasie ...

De baty i rubo

lxxxx Baty herbe folia quid et ame ...
et radice stiptice pauicipant ...
abluer dnt. nam folia quid et ...
nid paoticipatia aquositatis modum ...
candery aut frictionem rabione et ...
apthas et ocia q̄ ny ore blad ...
dare potest. Est end bonum ...
tepidi ff muta uo ... matuy nay ...
modde calig saporis ... prium ...
ꝑ hoc uetuo ꝑ modetam ...
Immatuos aut a fra ...
e et sterilem Et brizi ...
epm recente ed et flex ...
ff muty quop ad ...
et debilitatos uetuon ad ...
est. radice aut cum eo q̄ ...
paoticipat ... Quam ob ... et lapides ...

De batrachon apio risus

lxxxxi Batrachium sine apium risus uel herba ...
quidam hꝫ ... spes duas. q̄ mit ... atis
pondere sunt. ut blarent cum ... ꝓpter mordaces
uetubus ... et hepras ... Et mouet et ...
hepatis ... Et stigmata ... Et ...
mātuas tollunt. quin etiam ... suppositi ...
ꝑ ... et die ... uedine
rotundi ... adueniens. huc usq̄ ...
uuedum cataplasmatos ...
est silī ...

∴ apthe sup blas q̄ ... naso ...

∴ sudat ... ...

De bolbo comesto

lxxxxb Bolbus comestus quidam fruor est ci [illegible]
humorus biscosi quatuus [illegible] am disflant distensibil est
et inflatiuus hbudnosq [illegible] uppiasmatis aut [illegible]
tudinis atq stipatiuatt pawtrepe abstinus [illegible]
est seu effectiuo. et etiam sic tatiuq [illegible]
q amaq quidq sapor in abstersiuus [illegible]
uere in solidatiuus [illegible] uentibus nō [illegible]

De bolbo vomitiuo

lxxxxbi Bolbus vomitiuus sine acte mayorū [illegible]
bolbi predicti

De bubomo

1. stella

lxxxxbii Bubomū sine atractiuq notatiū st
q reductiuo afferre bubombus tam cutiq
Est aut mediocriter dyaforetica bu
est calidum. mesp bely emend mesp
mayorue cum adhuc tenerum est et
autem plus de ipso.

De buglossa

lxxxxbiii Buglossa sine lingua bouis. humida et
est. et in bno posita letitie cātina
autem et eq qm th asperitatem cuttiq
meliorato decocta

De bunio

1. gyron

lxxxxc Bunium sine scopa regia. Alij nō
est. est aut ut dn retrō sic et odoratū
cd et pfundbrem stūtio ei calidum ē.

De butalmo

lxxxxc. Butalmus sine semē inozzuptum uel
oculus bouinq [illegible] omiatum quidē ut ē a flozib
uidetur sm fugin silāu oculō bouis. sm
est authindi. magq aut frequentē
ob hoc melior diaforetica ut sanat

De bratby r. sauna

lxxxxci Bzathy sine sanina de
quere in custando mostum

·butalmon · i· ocula bubalī sīue cammomille

i· camomille floribus

De bruon

l. mustd maior

lxxxxvm Bruon maximum siue alga compotum [illegible]
[illegible] caluda cataplasmatum manifeste [illegible]

De brimo

lxxxxvb Brimū quidā nō splacitum dicūt. ygitur [illegible]
et pinibus et lensto. h abet aut bim stiptic
mentem. neq; eū sufficienter fr̄ est. ꝑ quod
pmanet. qua et diaforetica. et mundificativ
possidet bivtutem. et magnam quib quod

l. ramulcom
ta alba

De galio

lxxxxvi Galium uel galeriū dicitur quod [illegible]
Hile autem est apparens siue pilicantropos
tuam et subalbam. Emb aut flos competit
Vlcera aut adusta ignis sanare. est ac
et colorē pomi.

De genciana.

lxxxxvii Genciana hūg herbe radix sanū efficacē [illegible]
aliquid et absterg̃ens ac depillans. H est
amara violenter ꝓstrūs.

l. grana passularū

De grisarca.

lxxxxviii Grisarca siue acim sicca. quod sunt m stab
uō m p̄o ꝑ bā uō corr grossiorē ꝑtem ē et
gustu declaratum. a cerba namq; bibitū et
mmbus cū passlomby bentrib fluxus

De grisidio

lxxxxix Gresidū siue bisdatura siue acifolū sicut
pastinace ē amaricudinis et stipticitatis sic et
caliditatis et frigi ē pastinace ē st aut
sm̄ bna sue qualitates. nocūd ē stomachum
paucam stipticitatē sortitum ē ē caliditatē quidē
manifestam possidz. sicrat aut sm̄ sc̄dū

De gclauchio

c Glauchū siue cichonia stipticū

Addende gp̄ hoc loco de cichonia
De herba caluda stbidz mōtha
De herba frigida

manifeste · ut sanet quod supra
non sint valida & t̄ eis complexio
et frigus sit et usque quod fiat no in
dicendo aq̄ fōtinet

De glauce

ipā & t̄ latus habitus ei gustatus
calida quidem est & humida sm̄ complexi

De gluton & pulegio

pulegium · hec herba habet acutatem & subamara
& subtilem helpemetico & uffloco aut sm̄
& q̄ cathaplasmata rubefiunt · & si quod
per ulcerat hy & no q̄ subtiliat / aqua
& et viscosi que ep thoracē & pleuone fiele
ernon mestrua promouet

Glire & hystrix

mediocrit̄ molli fructus & [illegible]rchyriza &
rus radicē hys fructus maxime utile est
sus / dulcis epulis paret cum q̄dā stipatē
tre lenize natus & non solum in autumno /
brosā hestate sed mediocritate epulab̄ & cū
autumno fructus me epulet · hy nec est oleo
& epitemum eo stipticitate quadā / totū cumplet
& in caliditate et frigiditate sm̄ expedit maxime
& ppriissima medet & uino et humido epulans
mediocrit̄ dulce / merito fecundū instrumentū est
sm̄ mediocrit̄ & frigidius cum humana epulet · aut
secundo radicē detracta et subtilit̄ tota pinguedo
pulmonatum fuit gentile fecundum ·

De glycirrida & proma

glycirrida sive proma quat̄ est pentaphyllon̄ herbe / radicē
stipticitatē hec cum quadā dulcedine · & unplig amicē
cum acredine subamara · & coptica usq̄ tussim
cum dulcedine cum mellicrato bibita & ere-
& cruda suppemplastrata & epi
& renes & ad hec quod

dicit samech q̄ d nocua ꝑ nō est hic
ad propositū ad nocua sit amus sed
glaucus herba est argentina dicta

fingit paulus q̄ ē ꝑpetuas causas
rogatus ꝓ pinguedine draconis ex
pānario aut ex altera hys causa

BIBL ACAD MED

De buon

Buon marinum siue alga compotum

De trimo

Trimū quidā nō splacitum dicūt. agrestiū

De tgalio

Galium uel galeriū dicunt quidā

De gentiana.

Gentiana huius herbe radix sanat

De grigarea.

Grigarea siue acinum siccū quidā

De tymo

Tymus siue bisaltum siue acrifolium

De tlaurho

Glaurhus siue alebma stiphe

Inditum acrus et subamara facē natu
stipticitatis hē, qm ſm vetrem flupo
tunr m aqua vino potio decoctionis bi
vehemēt ſm brutrem est. quare
applicatum eam wabulo credi sanare
Et certo iam quidem vidi puerum ortu
patum fuisse ex quo portare cepit radic
quoque quod erat applicatum collo; stat
Ac iterum applicata alia iterum salu
sum autem fuit m merlg et iterum au
et ita faciebz qz iterato sunt occup
pavorem radicis attendmg collo eius.
et puer: nec fuit vltra occupatus
ut aut aqua ꝑter radicis effluentes de
ancletum sanaret patiebat lotia; aut
ac altius a radice
flegmonem patiebat et tone factum
nigrum manifeste circuibat et arigeb
hetans illud in panno raro, attrahait fic
tatem que ex eo et quidem
ex his que de maxima primo pura appar
die sterilis eis ꝑ suffocaueris ecbolium
deinde appetuerit humidiores filorum opul
consit paulatim et in oibz his
ed de his quidem forte seniorum alibi
comit nō amplos scandum et subtilis
exercitium non tamē manifeste. si prope
quidem paulo quidam caliditē.

De crocifolio

Crocifolium sive crucidē sive cocleus sive
gallice nō hellaspnice. dictum quod est ex eo
mollia sunt; folia eius cephalargica
aut et alba, et mediocria stipticitatis
ꝑpmant dissuteris cum aqua vino

De cyanolo

:. est syrgnus tagetogenes etiam plinij

omnino quidem pauco stiptice plu
mplum aut quod mihi ē sub pdm
ad etiam supest ogcula q'dg'lada
stuosa · q naps ⁊ fluxui mulieb' et
⁊ dissuide et betus fluxibz romos bib
aut eo magis deroghatb ꝑ inpinat aut
g. surgis spē quasi eno nocte belut.
e grue · h arum plantarum quoz folia
nata sint non debituo optare
e quasi sanat mihi ingitum mihi sortita sut stipti
memoroz me sohdasse qñ bulbi fale
o siromaco prit foliis quasi trini aut
petra ; ar bulbi cum toto arundstoe loco ra
t aut sinus quasi emsa brotut pñs foliis
o quidam medicorum etiam adhuc cesien
dubz flegmonibz · q uotquot enī sunt dualue
gent stiptib ⁊ ed que talia quidē crapētia
purgatoi sunt ⁊ ustura aut sive ad prestus
pro sint
multum data ē sortita est brotute ⁊ ideo
brotutis et stiptice ē alide aut parisp ; ut
medicinibus mī hepida ut ita dicit .d6

de emsio

altra . est aut malua silucstris dyaforetica
non breub mutigatiua . digestiua ad diffinle
lium pustularum ⁊ ed et zadre eq ⁊ semē bi
cetur quidem plus operatiue qñ herba ad acris
sibtilium pauoud . magis quoq; desiccatiuq; alia
magis absorsiuam ostendunt brotute et
absterciam . et semen dimidat lapides in renibus
adiuue autem diuretio et dissuit ⁊ diur
sissionibus sanguinib ē bil' , seu hintibz
stomachum

S.B.L. AGAD WLD

.i. mfimalauory

camedafnes autem et fenu tala
aute ē et hoc ꝑm̃ hwlutem alyo
hor quod dr̃ diſſnōydre

De diptamo

Diptamū ſbr̃ ſubtilit̃ pilotū mate
chra nō illi ſilia quod aut ꝓ
ꝓmit diptamo debilius ē

De dipſan

Dipſan ſpne ſue labi breuib zad
ſadt eſt hy abet aut et aliud amaon

De dorenio

Dorenū ſiue aly racabit uel herba a
amplotis ē nitonij r ꝓpiꝰ ꝛ mandrag
ſnpeſtiuū valt effitacit ꝓ aut cu
ſtuphū nō multum hwimit

De draconcio

Draconcū ſiue ſpr̃tuna hē aliud ad
in ſolijs ꝙſ my radic ſ ed acutor ē eſ a
nō magꝭ celeſtinum magꝭ etiam ſubti
hy abet aut ꝛ breue ſnpritate qua a
predict duabꝫ qualitatibꝫ acu ſꝫ ꝛ aut
ſit fabricatum ꝓ adip cū ꝙpnotat
ſubtiliand groſſos ꝛ beſaſtos ſmundos h
nō blandum optim̃ ē fromat ē ꝙpnot
mudificū fortit̃ tum cetꝝ que mudificare
ꝙſ morſeb tum acuto ſ olia nō habūt b
tum blandb ꝙſ balmdy leſum n̄ut habūt adu
ſito quidem miꝫ ſunt ſtrꝫ tanto magꝭ ſoldan
ſtomoza actionib̄ bonis ſum / ꝙſ quecūq blandi
autem et caſtum habitū impetuoſibile eſſnare
ei appoſita ꝙſ ſtomatice applicate fructy aut eſ
ē medium foliis ſbet radic quare radob et p
expellendare cedꝝ ē ed et ſtomy eſ q ſſ ē actiū q

De driopteri

Driopteris nupte ē ſtuſtadibꝫ qualitan
ſtabilitare ſ etiā radic nō fortē
putrefactiuꝫ dñt ꝛ pilos

.i. mſimalauory

.i. platta d hūa rubra lōgis ꝛ
lōgis multis et folia vt
lauoys floreb albis ſemi
nosis

Cpxj

Cpxij

folialis ꝛ colore dum Cpxij
ſilia ſꝫ paulo lōgiora et ſaſſa
flore albo ſemi velut orobi
nigri ꝛ ſiliquis ſue ſeminib
ſibi dorenio

C pb.

Cpxiij

.driopteris filia ſilis ē. et rōpō.
ex drios qđ ē ſtrix. et pteris
qđ eſt filix. ramis

1 de lzroua

1 catapucie maiozis seu palme epi

1 de lzroua seu de grauna catapucie maiozis

1 catapucia maioze

1 de puero

1 comestio

BIBL. ACAD. MED.

Abenus ex lignis e que in fluctu
cum aqua velut et quidam lapides
lefructua et abstersiua est nr non pnotu
et que pupillas obtenebrant / reditus
aud et alius obtalmicis bibitis quot
et remmatibus et flutenis pustulis quemuis.

De elee i. gmmi

Elee sive oliue e multe quidē hitatu
ptissimum est stipticitatis ff unctu nō p
mediocrē caludus est a arbue nō mas

De eleon

Eleon sive oleum quod quidem ex ol
bacis et pncipalit oleum bocamy / quale
st in pmis dctatum e libris h mirabi
et mediocrē caludum h mgr aud e que
diffesto fructu magnue stim o mocnu
omfirmid bocatiuo ptissimum stipticitatis f
fructis v cius vero oleum quod ex diuln
est. et diafoniticum magis quod nō ex o
constat stipticitatem / nisi pte potestie est. r
totalit eam assitatiue ei q uinceram et ad
um pmittit / hij etiam stle ostrino offerun
autem non indigere quale constructum s
stantem / si quid ostendit stipticitatis / nam
put / calefacit et fructis illud et ptiops epithe
quod ab ybernu fructu. quod noiatiue yspanu
nullatenus appet stipticum / si reuera dulce / calef
diocrē est putandum p i bō et subtilid bidatiue
cet hō autem est quod puenit est t pluribus bis
sumptum pcutum plurimū extendit z corpus ip
et imbibitiue etiam a cuti h or optimus opti
possidens olei bonitatem. stle quod est sub
oleum amaracinum est / dictum e pus
quis lauabut / in sequeti dicem
bn et de syriomio / t si quidem

a. i. dto de radice cunit
agnosty

… aut ſſm gustum calidꝰ d̄ nigꝰ ſuba

… p. pulegium

… uia hyzopa brunꝫ quidā quidꝫ pdi
… uo ptheruꝫ, alij aut ſpurꝫ aut
… at haut cradam ꝙ nigꝫ aut ex bruꝫ
… et ſtyptica tum hudꝫ ſat. bñ ſanat
… nigꝫ impuꝰ l' augmēto uſq; ad ſtatum
… minimo et dolroantibꝫ ſiſtedꝫ ſpe
… et ſuccꝫ eiꝰ cum zoſario dolozibꝫ aurium
… mediocriꝫ ꝯ expurgatiuſq; aut ypſum
… et quidā mediocrum hns d̄ loco hꝝ
… manerum cum … aut abſtēat cruda
… ſtiam ꝙ bibitꝫ baſile

… limo p. panno

… panitꝫ bonitatis aut et melius. eſt
… obus ſtē milio, ſtā ſtē q̄ bibitꝫ … au
… et ſtratim … ꝙ cum eoꝰ d̄ ſſm be-
… ſtrut et milius. … uo ſuppoſitorius
… ue et miſat

De empatio.

… in ſol' pnoſtiombꝫ bibitus eꝰ bile duat
… t aut ſalſum ſſm gustum … nare ſud
… quid ab eo ꝙ quibꝫ et ſalſum ſcm oſtēdat
… lum aut et paroliſydes

De epithimo

… quid eisdem bibitis cum thimo omnia potēn-
… tus et calefacientiꝫ ſſm bonam abſtantiam

De epimidio

… ſtur milte radicꝫ uel bibitꝫ bibitꝫ inſtatiua
… eſt cum hudꝫ aquoſa … ulla ergo d̄ hꝫ
… et aut et cathaplaſmata manibꝫ
… t aut ꝙ bibitꝫ phlebꝰ conceptum

… epomidis … pomis
… ſtula eſt. et ut ita dicā malus
… horū qui in ytalia ſynadus.

… ſup apōta de edera nāli et nūtia
nāli dicta a figo figis

… eſt liba naſtus i mustheum
modus ideo ſacra q̄ſi maze
ſalſa fit

… eſt multū edere ſdis. X. aut xij.
foliorū midi ſlorēs nīs ſtrictū
hns et radix nigꝫ et tenuis et
ḡus odoris

omẽ quod in cetladibus hᵘsmodi, nec
cernitur aut olerum pinguis hᵘsmodi
pinguium pinguitate et pluriditate. et
corpus. et ex eo q̃ facilius habitum
jam supperit tibi dignoscere etatum
equoꝛe dentium ꝯ pinguibus. dico aut
et quotquot talia infusis fluuiis aut
floribꝰ effundunt Quodquodq; eni ho
rum aromatibus suum pinguedinem
latus de cuj⁹ ore & corpoꝛe fauma
vtile & ad pinguedinem nazzanus dico q; hmõ
utabꝰ olerum & q̃ quibus vtuꝰ & simꝰ
hoꝛ simum dicit vtiq; ex eisdem vtuꝰ erit
manducabus olus cognoscere

De elatine

elatine medio cui⁹ & hᵘsmodi natura et

De elafono

elafontus sive cinna. calida et subtilis
et vdo etiam equitatur ꝑ̃ sedam abstinet

De elemo i. cumla cetpina

elemi sive tumalum seu cumla cumpan
ridꝰ maxime valus & non statim in p̃o
& ideo dicendum est eam non attitudi
stent nutrã pinee et albuꝫ. nuo cum humidi
udo electuaꝛiis que sunt ad edutendum gra
humoꝛes existẽtes in thoꝛace et pl'mone qua
& nubecula ex pluuiis q̃ fit & dulcius
lestantur. stent sunt quedam salutis et cum
aliquoꝝ accidentium expulsiones ꝑ̃ humiditatem

De elulafago

elulafugꝰ sive salutis calida sufficiens ꝑ̃ploꝛe

De elleboro vtraꝫ

elleboꝛus vtraꝫ tam albꝰ q̃ niger
sunt & nare et mundificat et impetum
educunt & minoꝛem fistule
duobꝰ aut tribus diebus
cum acceto ꝑfusꝰ conſt

-- esperity quadd ꝑ̃ ora
arbori palme
naspitus

:: esplita cetpina quod
cetpi cadud. et sic
cetpina deponit

Plumum nō qui hi calabria c
cus acerbus est et dolorem rapti
et amicta quedam cophana quales

De cerbmtho p cuare

cccxxxvi Cerebmthus siue cuco · legumi
bonum stomacho ventrem · humectū lax
Pronocat aut et mēstrua ⁊ u
tā magis diuretica calefacit D creat
consistens in cembg fumosū. A ventr
uocat no oiob⁹ E nisi hi bmodis fiat
cette hmōi ⁊ mut cui calidi et med
humant aut et amaritudinē. ꝑ quā
et uentr' mūdificant E t scabies et hu
P cochleas et testudines squamator' d
monogata blā rum melle sanant

De cerbmtho agrios

cccxxxvii Cerebmtus agrios i. asperis aut ꝑ o
simo i. caldus ⁊ destruens ꝑ mēstrum au

De cura

= i. libanotida seu zob marino cccxxxviii Cura dulcoretur brodmis ⁊ ꝑ lotze nō
bendum

De cepillo

cccxxxix Cepillus siue ꝑpillus hō calefactiuus h
mēstrua mouet et humam E st aut et
sufficiens aut

De cuso

figuad hzapy. flozd cccxl. phry
zpmord sed nasturzio sepad
radnaby terad ꝙ zamuly. asyrs
mmuty. pz. oī flozes hāc patula
humo semen hz tady fabi

Cruscum siue cromos semen stut m thus
nasturio sr et bratur ; J ptreum et calefa
rum aut opq ⁊ vb eo ī electuariis. melig ⁊
madefuerēt destrue aut m pano hgat
farinea pasta cocti hēntes assare ⁊ tale au
electuariis m sacculis grossis ⁊ hoc
ꝑꝑ thoracem ⁊ plmonem P eo et ꝑ
et betrices diuretic m mamillas
A et aut diascordio ꝙ
const ordīs cātus

De cucu

et velocitro actu fuerit calidum [illegible]
imptrahitur eydem et adhuc gre[illegible]
non tñ tristus et stre. huo mu[illegible]
et ꝑ hor etiam ꝑforatiuo fuit [illegible]
tutus sinistur. H ichil est talui [illegible]
equiste stoia sunt uel humida qu[illegible]
humiditatem ꝑpriam [illegible] dm aut hu[illegible]
sum est et ideo diutiꝰ durat qu[illegible]
longo tabidus ꝗz quod ex albo et [illegible]
flegma qui abundantibꝰ stoie fu[illegible]
e huiꝰ propagatiuo ſt etiã et tali[illegible]
fumum: et ne ido ex humidoribus f[illegible]
dibꝰ et tardius accendunt et mo[illegible]
et biliosꝰ bnuſꝗ fuga dulce et [illegible]
totum aiꝝ calefacere bonum qui[illegible]
calefaciunt inhentia talon autꝫ [illegible]
propmanda et unu ido aquam p[illegible]
facere bonum eamdem facundum
ſuſtpueria calefaciuñ uſꝗ plurimꝫ h[illegible]
mzibero utilꝫ et longum pip/ębub
a pipere uel allio parum tñ N aſtrin[illegible]
et capſia/et palubor ꝗ aspectum ſtri[illegible]
ꝑfecte ingrumdum et diutiꝰ ꝓmanet

De tutho

cxlv Tutho ſiue ſtupo actuꝰ ordo no [illegible]
tunꝫ ex putrefactõ fuit et ſ. aut hu[illegible]
quidem huius arte et tabidus ſ. limꝰ ut
aquoſum acidꝰ

De zinna

cxlvj Zinna: ſimetum ſublimat pauluꝰ et [illegible]
calida ꝓpter hoꝝ tpꝰ molestꝫ ac ſtuum [illegible]
attrahit ſ. draſorum M ypta aut [illegible]
uolutibꝰ ſtruit talia mlta. [illegible]
fuit pauluꝰ et putrefactꝰ [illegible]
cui quia ex ſale et fumꝰ [illegible]

De ydroſtun

cxlvij Ydroſtun uel mercu[illegible]

a cōmissata hꝫ ꝓ arteriꝑs aut
subtilium partiū

De tanro r coriadro

clii Tanrum coriandro quidem hꝫ
nite ꝺ iotus aut eꝝ stomatica sine
ruzat cum diuina bloza

De tussa

cliii Tussa sive fistula sturssus acuo el
calefactum cum hydr. a thalut cozp
pectoris attractum assuet patien
tpe eo q abundant e plena hydropis
quam et rito accumpd

De thymo r. lupino

cliv. Thymum sive lupinus oedr quid de a
dubus deponens amaritudinem ma
grossorum humoꝝ. ut fabarum uo hꝫ tal
qui uo amaritudinis, abs
tenue est ꝑ erat etiam lubricos stomachos
ipsum lugat cum melle aut bibat cum
ipsius decocto nata a lumbricos eduo
de forꝝ confert morsus et arthoꝝ et cyste
et scabiei et rabiem + mali moris bla
abstrigendo. illa uo consumendo. et sine me
epinyctat quasi splenem et epar cum
voluptate pra sumptus a thalut aut
est etiam mestrua cum mirra et melle
aut et ipsius farina emendat diaforesim
solum ꝑ et scrophulas et stomata duras
autem oz coc macerato aque uel oximelle
vel inō adplicat in paretum. uetustos
tritatos id quod oz. M oz e aut
taha ꝺ yaforat mulierida et
farine, uel etiam farina
et scatuos ratiuplusmos

. arthora est quo tunc caput fetid
gravia foramina huius ex quibus
humor fluit qui gtn gros vocat

odefaruentibus fawmatis p[ro]p[ter]
ertens ut rassia · h or aut dut
natwam fawmatis inest
ostrost hut

De Justine r folijs hed

clxvij Justine r hede folia · aquo sam et
habent Et udo tam ꝙ se ꝑ tum
medium calis pstans flombis
ventris ꝓtensionem patiens

De ꝓmois r cauda eq

clxvij Prunb sine salig equina nat
cum magnitudine pauca hꝫ rabitat
lent ꝑ et r mordax · bubna usq
soludat · etiā ꝑ nerui ostingat dol
emissionib sanguis et fluxum m
beum et ostra dyssntias etiā et ostr
hirba fawmatum baludum · bibita
bunt aut quda had beste nocno sub
zum bnius sanasse Et utrq aut eq
narubus ossit Et ost etiam fludy
cum bno potio bibita uel aqua ꝑ

De ꝓpomaratio r femrlo rabalin

clxvij Ipomawatum sine femrulg rabalig

De ysatis r spe ute slmestris

clxb Isatis species ute slmestris qui ut
Que quidem dastata est aqua tmotor
fortitudo bnitatis est mdue mordicatib
ssl' et suptum Que ass et bubna mag
consoludat · et ꝑ sum r morsū aspid
cutib sanguis fluxum bnis appositu
pdmatosis tumoris mirabilis
mbis etiam mali morb
sine putrefactis sine amodatis
apparent ꝑ patitur nā ꝑ
ostrictis uel panis l' fu

ꝑ ictus cruā cutizolulus
confert

∴ r ruptura sphar et mensis de
frendentibus

r pectoris

r fluxum

eorum q̄ maſſe ad ſtruſum [illegible]
[illegible] nauium nō mortificatur et

[illegible] libri ſeptimi

olofnta r. curnolum
olaſutida
omazum
oni r. gūm lacma
oma r. lequiū
omza. r. polliarma
omarū
ozonopodij
oſtue
onlubi
zume arboz fructi
aul' eſtiuus
aul' ſiueſtris
aul' maximi
zaharon
zichimū
uchi. rozeū
iminū
umi r. lilii flos
zoblij ſemē
zoma
epa
umi r. fibu
ulamini
mimū
moſtati r. ramm ubi
ipreſſus
ipri radicē
ipsum r. altrāma
omum
oni fructi r. pma
aſopū r. ocū lepi
awchiuz r. ozapium

BIBL. ACAD. MED.

Liber hui⁹ ē de plantis et d[e] [p]
mut a c. sed ab i. tracto ab m[u]
de pdicis mutis
Capitulum phemiale q̄ plerge[n]
lume. et de quo tractatuo in libro [de]
tpadum medicinaz

Septimū huī tractatum de simp[li]
bentes / nrīm pdicere opamur q[ui]
qui ptransierūt attendentes / non ne[c]
obmodre puto magis q̄ dispd / quidq̄
ipos pertrare seo etiam et optimare
ad aliquid q̄do pbris simplicib⁹ recdo q̄ ne[c]
simplicium adhibuerūt de sptlātē p[ro]
negotiū Quicquid aut cuilibet m[e]
dicinam motiuū. aut ē forte n[e]
cessarium aut simplicē practicā
aut alis scripserunt aut ego ex q[uo]
ni plenius. Ordinato aut in hoc libro
sequatur / reliquaz platiaz primo diuti
a quibus principiū duxit / hī etiam hu[i]
pticulāri usq̄ hī usq̄ ad i. processimus
ac facturi / totum ad hoc adhuc
strata pnā aut reducemus. Si ei[us]
aut frūm aut semē aut hyemem aut
grossiz humiditatē frigidoz / diuitē p[ro]
sunt ni ex ordine hoc se pscriptum p[ro]
ponitur ineffabile ē sūm artificium d[e]
hoc enim complendo cuncta ni[mi]
ad dilectionem motus ē et hui⁹ quidē
fabricā ad situz. hoīs pfectū uīz et re
a calore qui in ni ipis sunt quodda[m]
et alterationis ad huiusmodi naturam
ergo hoīs ē imi. essentiā quidq̄ p[ro]
ut ad idipsum ducere ē cruditē
ad sensum ad hui⁹ quidē
tis adunctē. sup quo q̄ritur
etiam pfectus pmo

De alimento

L apsana
L aparin
L inomi fructy
L rhimi
L conopetalu
L rpidm r ges cruc
L curcas
L curcarubi
L cucuya r lesimimi
L cutilra
L ibanothus r thus
L thanotudes
L ugnus
L cuscuty
L imi semen
L inozostida r nbrassal
L ouis hindus r zadyz amel
L rhimm
L spinachi
L rhimdis
L otus dumestris
L otus arbor

M acus aortys
M alabatri folia
M alua
M andratora
M asarin r fenculy
M aspy
M anethum r nigella
M allalotum
M al
M alla posita sile prassio
M esselum
M idi zadiar
M uoy r ffimi
M uoy brcatinis r ffimi comuni
M uoy nacha r ffimi ceruleti
M elea r pomera
M elea postea

et appostum corrumpit et citius [illegible]
lnest ei ip̄s caliditatem ip̄s et substitutae [illegible]
dnem ℭ ꝓnogatiua nō ip̄s amaritud[illegible]
omnia pdicta confert asimatus ℣ [illegible]
magnitudinem sicut et pene omnia alia [illegible]
epatis opillatiue ℭ est aut ad omia [illegible]

¶ De calamo aromatico

ij ℭalamus aromaticus et stipticitatis b[illegible]
& pauor paoticipat ℣ humiditatis [illegible]
et acre cuiatum · In ea q̄ ſm̄ qualitat[illegible]
℣ nde et bubus modate d· ℭ et misce[illegible]
stomacho stypticitatem · et epat· ſrmit[illegible]
ſcauſs ꝙ̄ flegmones nel pruriginosi[illegible]
bilis ℣ emisticus ℣ onatus aut frigi[illegible]
et stomachi ℏ abet aut et ad substitutat[illegible]
humidā ꝙ̄ aromatica · ℥ plerūſq; quidē [illegible]
tatis pauorum mest· non multum nō cale[illegible]

¶ De calamo fragmatico

iij· ℭalamus fragmaticus · radicem cum bolbi[illegible]
et stimulos fundentes aliq̄ assūpsimus · quā[illegible]
et ingentis brotitis ℣ on tñ fumus nob ꝙ[illegible]
tñ aduertendum ē gustu absterſiue plu[illegible]
non parue · atq; nō negligēs ℣ ohia nō b[illegible]
hiſtam · ipā etiam pauoripaus potētie abſ[illegible]
quoq; ex adusta substitud pauoꝝ satis ; et du[illegible]
ſtis · huic quidem et absūmd ut calefaciat et
calefaciat ℭ aperiēdi aut ē a sua bonitate a[illegible]
aurubus et emplastratis dissoluit obſ[illegible]
ut sepis fiunt suppositis

¶ De rafano

iiij· ℭaphanus radix brotitis ē humoꝝ[illegible]
ſpē nō crassorum pauoꝝ et emplastic[illegible]
et rāſolutiua aduersus sanat asperitat[illegible]
et ſ masticatus quib cum succis [illegible]
ſicut qm lachrime

¶ De sinapi

a plurib⁹ lepr⁹ranu⁹. uel anellan⁹

De ranula

Ranula. quidam ante pastinam
est cum sit ei ſm̄ ⁊ ſm̄ bu
subtilius partiū ꝓpt quod magſ
rum obstructiō. Et bumas mouet
lapidritatem patrotes ⁊ on tamē tu
partiū ut pro inanimo bum⁹ nō p
olus nuc ē potiꝰ rubebe ⁊ laxt
ꝑus ē ⁊ ex cinamomū bntur ⁊ ed et
tassia non modicum defert. ⁊ oral
a quibus̄ morbis pasiue inquit
ex humores ni ſydra

De arthro i. milio

Cerhrus i. milium ſuſtinet quid ſm̄ ⁊
aut uel ſm̄ tritū expluit / ſ bel ſm̄ ſa
est aut aliquale et subtilius parti
bat usꝑ consſtēna et aumplor rum a
omnd pantrorū, mutnudi ē orbis fere tra
et nchuo et bentre ſtrar. ē ꝓtor ſtum u
ſartulos ꝑdonea pnea ē ex ⁊ ſ humorib
re ataplasmatum et id ſtrare matum
tu ē ſtagile. et ipea ex humid ſit atap

De cedro

Cedrus ē duplex ſm̄ ſpecies una qnd
lis ſunipers. alia nō arbor non pna ⁊ mu
ex, tho gradu ſm̄ ambas qualitates ē cedr
autem ita dicta quod ex cedro quōd bal
tempore gradum ſtaſſerunt ualid ſl' et ſubt
expſens. ⁊ gtm molles eorū promp
putrefiant. ſicut et. ibi que eodem gradu
tolerarunde nō ſubtilia ſubstātie ſtem
in tempore ampliori et hec ogantum
hēt ſiccitatem quid putrefactum
autem abundat magſ et min
ex pno et debiliſſimo gradu

De centaurea maiora

xlvi

Centaurea maiore radix sirupi in aqua
uata et in balneo operatus ostendit
sil' et syrupus apparet tunc quadam breui
nō atrā quod salutare opus ostendit
et crebro mēbra nuntios, quibus urbs
Syrupatus nō ea q̄ sunt grossi ꝓpt̄ et
tem ōbo bulnd: et sundo eos qui sunt
aut de ea dragme ij ea quidē qui febri
aut qui sunt sine febre cum bono
q̄ ꝓ omnibus qualitatibz et milsonibz
destruc, et antiq̄s tussibz auxit. Et on
sum ny hic id quod ē ꝓ natiuam ſ
zare que ꝓpriotata sunt. A d euacu
uerunt: q̄ non sola et sutera ex
uerunt ꝓmisertur nrl non omnō amarit
cum ebolicta non hebet ꝓmpta cu
tal'ind ē q̄ dulcis. A d confortand
syrupis ō nitab. Eadem aut radix
quidam pro alio acetosa blumino hoc fac

De centaurea pauona

xlvii

Centaurie pauone radix quidē ostruc
aqua nō cry et magnie frondes ip'm
bullitum ō natiue aut in eo amara qui
syrupatur ꝓtuprunb. ē t ꝓ hanc omple
sanatum est, hoc factum absq; nocumento
omnia talia bulissima sunt antea dut
morbosum) ze mic nocuit tempus ō bu
cuacuab cry ꝓ tempundo ſ. aqua ut
nantur cum cataplasmatibus ipa
et antiqua etiam. ē t diffuse
consulebat eodem bibentibus. ē
et sicerata ꝓmisertur bibentibz
curare nate sunt. ē t dum
ē t male morsicata bibendi
cum semedebus bemmatu

autem et hec ſſhē cera ſſta [illegible] ſtrē autem ſiſtunt matrix ſeu [illegible] ſhē ſubſtutum [illegible]

De asso

xx Casum latine dictum bethonica [illegible] ſtrat oſtendit gustuo. amara cum [illegible] ſtrat ſudicat et qui ſm ꝓpē actꝰ [illegible] dimidt [illegible] et ꝓſimonem et thoracem [illegible] et abſtrigit [illegible] et meſtrua mouet [illegible] cuuat [illegible] et omnibus ſenect ꝓnoſtbus [illegible] [illegible] et aridum cuntradet [illegible]

De era

xxi Cuba [illegible] ſſalla [illegible] ſuſſtinent [illegible] ſhō ſtreſtu [illegible] ꝓpꝓ quam ſtrat et ꝛeſtituit [illegible] et conſtringit lapſus [illegible] bilibus paſſionibus qui oſſe reſſtit. [illegible] quidem gradus m ſtrando ſedt aut [illegible] ha uo cera [illegible] quidem ſ intentum mici ſuſtum et [illegible] mici ꝓhibuit. cetera ſtrum ꝓ [illegible] plaſmata flegmond q m auo et [illegible] fit non ſuſtoſum ſtomacho [illegible] modica quidem ſtipticitatꝭ [illegible] non ſn bnuo [illegible] ſt matꝰ [illegible] ſt [illegible] bind matꝰ auſterid by aut [illegible] bocabant [illegible] [illegible] obuſte uo cridet [illegible] ſnt [illegible] et palam qm de [illegible] [illegible] mum et ſubtili paſtoret non [illegible] tinioꝛ. et abſtringit ſtupum ſanguinis [illegible] ſuaſ [illegible] ſuaſ ezb ſuc bolucrib [illegible] ſtrenib m aceto uel bnuo [illegible]

De cera

xxii Cera ſn medio [illegible] et humectatiuꝰ et ſtrictiuꝰ by [illegible]

non inquid esse stomatica fore in sede [illegible] a [illegible]
completo. est autem frd intrinsecu [illegible]
ripet qualitate p̄ pocisticis nō nō [illegible]
est stiptico. et efficax sufficiens [illegible]
debet passionib. puta sanguinis ed[illegible]
multebris. nequitiis et dissuderis [illegible]
dissolutam aliquam, phrenitam robo[illegible]
hudditatem abundantem imponu[illegible]
Q uomitu et stomachis epithimanti[illegible]
etiu + ni addo quod p̄ bipeias inu[illegible]
et victoris hoc imponu

De restu

ppbm Q histis l laudanū J in caldioribus
frigidis + non alius existens eo qui a
adeptus est p̄ restionem diaforetica
ambo ab eo qui a nob̄ punctus et st
et arquinos caliditatem J etiu alt
stib⁹ est qui a nob̄ sunt Q nod nō be
ex eo fit fromatū quidem caldum
lum quad complexū ut et sin cautas.
et stiptiuus pauca E st and stibulū p
E t spes mollitudo modice et et diaf
et dictis dicrestiuū h. altum usp mie
sin maturē stipue offre id. eo q̄ blia p
quandam stiptitatem breuem p̄ rop
ripellos sstū Q uetumq; end hudditates p
cor sit constip. E ollitur and t ystidg
poros quibus infixi sunt A llopicias aut
possible e q̄ sint. finis p̄ diaforetica
sin laudanū coprimis hr passiones
praui humores laxos et pressos
diaforetica fromatu maior edu
Subtilū pauci nō b d or
non tunc putantur subtilū p

-- bord. azabar cunlabuch
i midfetor prbsfu. et
fimo lupi

delirante non nouit quod scribebat.
midem. D rasonde nō ambarum
quidem que boraginis rhimotordes
bus non oz me scribē adhuc formas
malus fica

De coco

cccxcv Coton mel cauotum semis ad pituitam
t cerii nō t tyradue calefactum.
co bolum bis

De corto nasto

cccxcvi Cortus nasty i rubea tunior
amaram sil qualitatem t ppria ad
bulmeā. et ad nūoz plagaz nocē
miscent cōdā cum aceto. cum oximel

De colocynthe

cccxcvii Colocynthe i pruna fructy
quidem equē magis. serratq aut minus
nostro qualiū pina aut serratū fistule he
ond et hec madefte. ß mig ē cerentra
serue stipticitatis nē eo exhibeā subā
ste. ß mig ē ea ē q̄ hiberna damascena
arboz fructibus proporiaf suū. ß
que ß hiberna. magē aut et ß dāmascena
aut dulcedo omā in quoz solub aut q̄
aliqua stipticitas madefta cum acetum
fiunt flegmonē et ß bumid et pūi
tuum aut fructy stipticy madefte
hentib N oudino aut plenta hec ß
dm nō hy arboz aut quidem
lapidum sed fructuū t mg acto aut
hu sanare t q̄dm hoz fruct
et subtilid pauid virtute pauoz

De colla

cccxcviii Colla i ē glutinū quod ad libros
et gradi emplastra ē et stipticū
cataplasmatū ptolie

De coloquinta

:- est long medi mno brās
abe et acute

clij

De costo

clxxx

Costus pauca quidem amara [illegible] pauperpar qualitate et humiditate. [illegible] et humores frigidos cum oleo cōpg ante [illegible] ßm quidam Ita aut et in paralitica [illegible] et frenesi omnib⁹ in quibus calefiendi [illegible] ad suppressiones attrahe atque humores ad [illegible] aut eandem cum urinatiōe et [illegible] Et ad suffusiones et nubes et [illegible] p ropt accidentem aut annexitudines [illegible] nubes p ropt quam et ad esdem [illegible] melle Inest aut aomplod et [illegible] ꝑ qua et ad veneris provocat cum [illegible]

i. bubulus damnosus

De cotlidon

clxxxi

Cotlidon mixte z humide ßz hude obtuse stipticitatis z cum ea pauce a [illegible] frigid et exsiccatiue et abstergit et dicc monet' excipilatosse et excipilan ple et magnum stoī accidentis habet z suffu Credita aut suis folia cum radice [illegible] frangit z humab movet.

i. corna

De crania

clxxxii

Crania arbore fructu stiptico est suffusi [illegible] nocua ac nullū nizabile z contrahe cum humid suos et nubila ꝑ folia ne [illegible] cruste suis. et stomacū fortid ne [illegible] ampliudat possint et magne dulcis [illegible] nō blandis nec nullibus corporibus cōtra [illegible] hendum cum hec stomacum plus dest

De caule esbule

clxxxiii

Caul esbulus stomacum z hepar [illegible] suos appostib. n on tū suffusiones [illegible] conplebet z male monstrat b [illegible] qui sum sequuntur adus z [illegible] prelatū eos qui suos tales [illegible] hz abet et quid abstinend sit [illegible]

i. pustulas q̄ magis de nocte orūt

coquatur ꝓmanet Inflatiuitas. [illegible]
ſt ordeum. et ꝑea mutabilis eo d[illegible]
diuritate abſtſſerunt / ꝑea ſu' m[illegible]
m'ius al' ꝓmiſcentur / ſeu mat[illegible]
et oleū nō pauce admiſcentur ſ[illegible]
m'tius ordeo ipō ſint ſotiatiuo[illegible]

De crimo

lm Crimū nr̄a notabit quod e groſſ[illegible]
et cuius que eſt ex ea prima [illegible]
alſito e ſtriclus nō digeſtibile [illegible]
ſorbuno poſtus. et e qm ex azea ſſtit[illegible]
bentius. et maxime ſ brzeſiat

De crimi

lim Crimi r. labi flos quidem amplo[illegible]
pabtud quadam et ſtrſtu ſba[illegible] nd[illegible]
q uſtu amaritudnē et ex quada[illegible]
nd et oleum quod ex eo ſ pugnu[illegible]
dyaforetice ſ mollitiu d bronchi[illegible]
que in maturis aptiſſimū d[illegible]
ſ ſtitu ſtrictū et abſtrictiuū et d[illegible]
ta nō et m aduſtionibus admittit
medioꝝ ſtrictiuā ſſ ſ abſtinā bronchi[illegible]
cū aſſumtis dēm ſſ cum rodmo tru[illegible]
ſtionibus uſq; ad conſolidationē ſ cu[illegible]
ſtrictiuū ad conſolidatiuū benigniū fiū
maturis mollit. et mūſtinā pronoſ[illegible]
ꝓcuratis apponit et ipā uſq; ad cu[illegible]
adūſtionibus ſolui. ſ ſtrictiuū et matu[illegible]
ſ utrāq; aut ea (ſdam m ar[illegible]
ſ his aut hys zadiat d de abſtina[illegible]
mon tis hoc ſtrictiuū m'tius ſtrict[illegible]
ſtinū abſtinā ſ ſtrictiuū [illegible]
ſ hepzaq; nel alphozab nel q[illegible]
ꝓmiſcetur a aliquid alio[illegible]
eſt et nel. Amodate nō [illegible]
cōmuniū dnoꝝ et ad alia b[illegible]

Arbora d ꝓpo ſ aute capitis facta ꝓuiua ſozitia huius ex ꝓbis humoꝝ ꝙd ofa ꝓua ꝓcedūt ſtant

et oculos suffiste et amplyoprattice p grossiore humoru
humar illentis q hys aut complea tota repa inflatuadroq
et ista qrudis seruoza sunt mihi be
sunt ystoc

De rubia

Rubia p fuba ßm bzalb ste me
et infrigidando ꝓ notrpat aut
tristia buotur curoru: sunt et
quidam medicoru fubam toto
stupus et cibatus et bonitatis
quidam sup quid aliud inflatuq
hoibus tis que q tozac et pmou
no q ebsty apponta/ int'stand
bst fuimq mlt'otiens ea q aqua
adpem postmo ꝓ hoibus
ßm indos et ꝓpmul faroia
q tum flegmina q plasa
aud et mamillaz q bond
ptulo modate infaia
q flegmina
q laute in eis rastato mamille flegmi
q tingunt ab hys ruthaplasmate
pretey ruy ruthaplasmatis faroia
f mant absq pube

De rutamino

Rutamina bzuis buotur
et appt et attrahit et dyafbrat
bus q ßm paba pt sunt eis
notat buotq ad expstaz
aud et cum hys que
duoibus cuaporam buotur
adhem tu mille bnaty
p notat. f
buoto bentis subdunt
et alia
t
et upa

De confirmatione

[illegible] fructus [illegible] quam et agallam noratis et scrobilos
[illegible] quidem cum hydrate amaritudinem
et astringendi [illegible] et alias quasdam indigestiones
et quae sunt pulmonis et thoracis facile expellere et quae
[illegible] et abiicere non fructus eius est quidem alias difficilius
digestibiles et [illegible] est autem et ut fermentando ad hemeda
[illegible] et maxime est in aqua infusis depositam
[illegible] hydropicum. reliquum eius est humorem
[illegible] medio eius sit calidae et siccae qualitatis existens 1 et emplastrassimus
et aquosa [illegible] sed hydropsim. acrosa autem mundificat.

[illegible]topo
[illegible] leporis stercora bibunt. ut et quibus
[illegible] sufficiunt sorex
vespertilio

[illegible]hyus
[illegible]putra et haec stercus intimalia animalis
[illegible]mundi hydropicum et quos purgat eodem illius
[illegible] bubulae est illi. mus quoque stercus ei-
[illegible] quod bibas maxime purgatur hydropicum

[illegible]lapsana
[illegible]sta carduncha est et emplastrata non · est brassica silvestris seu rapum
[illegible]ad hydropicum et diaphoreticum

De lapatho
[illegible]diaphoretica modicae obstructiones aperit lapa-
[illegible]thum cum diaphoretica et expectorat phlegmata
[illegible]mones non coxit hydropicum medicinae quod scribendi. ut
[illegible] dulcium sanet. et magis id quod lapathi
[illegible] lapathum in membranis quod quadam
[illegible]rumpit quod cum pilulis debilitatos non

finitur
[illegible]herba et radix huius habet folia bete silvestria
[illegible]pulchrior manat autem et flumen nun-
[illegible]quam est pondus grani
[illegible]nus optimum
De betonica

ipa fert caliditatem et mordicationem in corpore
hō hoc eas que in profundo sunt humiditates ex morbis
et putredinalibus dispōibus intrinsecas et hūfalitates
depascit. eas que calefaciunt et exsiccant. ipsum quidem
humiditates contentas potentibus ad eas attrahendo sua
caliditate et acredine ita aut et humiditatem hereditas
humat. et enim exsiccat et robur hūpotest morbos hō
humiditatem corporibus ad stipticitatem ad profundum
eunte deducta et ēmixta ei calide in t[ertium] pro
mensam ut deducat quod possit. mor
tantum aut quidam ea et in
alsitus p[ro]missentes seu ipsum de abs
opantes hmōi exsiccandi nda
biunt no missentes alsitus cum ad

De aprio

hpm Aprii boles magnus sum
sue mordicationis. nde blad hō nutri
dissimile nutrimentabilia nutribilis humani
stipticum. et ppter bilibus que in ore
uro et mordax quandam volutē cū
et lapiditatem patientibus adducunt
monem

De apio

hpmj Apius i. altamna hō in arboris
tes ad bibitionem pcunit magnū mo
et comphon habens end quod diaforet
admodū calida habens aut et qui
ptestu nde aqueo apū sumentes
ugne tantum aut et in dens
et carbibilis sum end hūstan
at nō et in bladibus que in
pdum hūmanū adducunt

De como

hpb Comū qui sum et dfectu

∴ vide Tiamuth superbo leuc

∴ et obstitas vidde q̃ sit ab aqua nõ madefacta causa

lxxxj

∴ i. mustid mazus

Tichym qm Jn petrus i. Jmpetuosꝰ [illegible]
biuꝰ qmodcunq; dꝛ qm̃ notaꝛ mobꝫ [illegible]
autem ꝛta ut dicebꝫ co q̃ Jmpetuꝰ [illegible]
sme et modeste Jnstituꝫ bꝺ [illegible]
bstinentem end et stratmitate [illegible]
nó abaperitate Jn hmdis end et [illegible]
nod end ep talibꝫ sbꝫ qpodiu [illegible]
qsto nullum mrabile [illegible]
frouides aut non hoc dico

lxxxij

∴ Hec folia sca bꝫ. semꝰ i sollicitꝫ. et zadoꝛ sacꝛ sce. Jaminꝫ

De leontopetali

Tleontopetali zadiu magine bmꝫ. [illegible]
et talestitue fm̃ tmd ep̃m̃ qmodum

lxxxiij

De lepidio

Tepadiu dꝛes cruc ep̃m̃ qmodo [illegible]
nasturcio fm̃ odoꝛe et qustum et bꝛe [illegible]
nó ecostat

lxxxiiij

De leucas

∴ Herba d sce mꝛie

Tcucas arue calidꝫ a gnõ qplor [illegible]
tꝛtud fꝛe qmodo

lxxxv

De leucacantus

Tcucacantum alij poligananum [illegible]
antidiodam alij aut esplad bocam
cq zadꝛe et ꝑta huidꝛe et stat fm̃ [illegible]
nó ꝙ pmo qmodo ep̃

lxxxvj

De leucoma

Tcucoma s. Jesemind [illegible] ota quid [illegible]
d et d sbtilid pmod bꝛeuib M aqua
ea floꝛib et hoꝛum stanoꝛib mundꝫ bꝛe
et mutiacb que Jn otib qmodꝫ subtilius
dꝛotio cot pmouat [illegible] t sedimꝫ epatis
mozbos pmouat [illegible] t s bibatuꝫ mu [illegible]
est sm̃ matid etmd cmaꝛ d sup qmd
belsemdiam bꝛeuius eq aqua [illegible]
uezit uel aliquo talid hꝛbit et
fm̃ mand Jta cmꝫ et dꝛotio [illegible]
cob q̃m mꝛbꝛ flegmonib smaꝛ
quandꝫ stanoꝛib Jnt̃nati fm̃ [illegible]
melle ad asthm̃ [illegible]

folia ḷꝛ ſalui ſpha vida
florem procreat

∴ eſt pronia que fert
flores ſine vide

et hec hgnus effectu est nocp. nocp
nusstentes ad ophtalmiam
q̄ appetunt ocul. et q̄ renuit
eq̄ nocgentibus ee et sanosanum
ad pl'atudmalis nocibus
nus minuit et mire)nstituit
et ne uo sozacis fortior
pice hudē et hec magis adhuc
anioribus quid hspilis
qm arcudodinus et
ellonibus uo et adhuc quid
detis ē appete hgnis ubanoti

De lemstia

lxxxv Lemstia et radix et semen
stua nocant. et brnas
tatum destructua

De lini semē

lxxxvi Lini semē ..stum quid
ita end pspha
calidum in p° gradu et hu
contrarium est

De lunozosida i ndiuidual

lxxxvii Lunozosida i ndiuidual
subductiones solum
plasmate eum)mittet

De lonchus i armol

lxxxviii Lonchus i aīmol
sibi lacte
ce et
solopendre
sunt ydonea

De hoc

lxxxix Lend nel
hend
fluere
putredines. et
fluctus et
Est end

.. est zuta mare donna

.. est semen

.. est sanus collecta sub rozmra oculi

lxxxxi

De malo

lxxxxii

De malabatrifolio

lxxxxiii

De malua

lxxxxiiii

De mandragora

lxxxxv

De marato

lxxxxvi

De melle

De melle sfilo

De nucsfilo

De ficu

De micis

blerum aufzt

cb. De mitoy cradja

Miron cradia t ꝑ̄ cerulum ... ſim qꝫ totum album ē et ſpuo ... huam nō hꝫ flabe ſemcy bubu...

De mulca t pomana

cb1 Mulca t pomana ... fuuty q uūdam end pomoy ſun ... au ſhza ... ha aut pontua ... ha ... totalit ꝯſolum et aquoſa ... t pdu... hic ut ſit appld coꝛ hudrion et ſuo... ſim dnantuo m pōtuib ... ndupeu... hor et aquam ſim ... ſtent et m dn... ... ta aut et folia et ſtem et cort... Sed ... nde hōbt bnqz qua ... bulnd anpldare : t plegmonas q ... hic ſa id quod inflat : et ſōthm ... roborare. ... adſtringit nō mudātes ... puentib t eos q ſunt in augmento remit... aut ſunt hꝫ metlpos ... ſi oꝛ ... aut multa odbub ponib hudatub ... frat plā ... ꝯ eo q multꝫ coꝛ ſtrictꝫ ... uerſum t ad ꝛndpetuo end ... et ſtuchyoꝛ qui bnqz ꝑ dnantio ſtipte... hudda albus ſtrictꝫ acto nd melle dnuc... aut ... ſi nocꝫ etā ē dnabil'

De mulca ꝑſtra

cbii Mulca ꝑſtra t ꝑſtros qui bonat no aſſum ... ... ꝑſtre ſolum dimitte tubus hoc ... quidem arbor in puculambus et fiod... hꝫ amazam qualitatem ... t ꝑſa cui ... ſit ſimil cum tenuꝫ t ni bubulno aſſo aut dulpectord ē ſtōmm ... bonitum ꝑſtra hudꝛ ... et ſiqd...

De mulca midra

cbiii Mulca midra t otus ... ... aut ... ... ſemud qui ...

bolurit qnus p aquam aut binū bibitū
matutinorum ad stomachū r. ous
accrescentem et stipticitatē uentr
etiam mlta coz que ßm pauci
stipticitate cohercet
et acidi pauci
miptum quandam brotue buter
compositam
tua brotis cum quadam amaritu
lumbricos pfert
in foliis aut et pulu
De meatri semine
meatri semē buturosum
oleosum brotus emplastre
De imbitu fimi
imbre r fimi fri et hmdi sufficiens
ad dlutū sum brotuum attmptus et m
miptum hmd putredinali
De milis
milis r abrazim zuccp patnobolo
tur brotuus
nde et nus
amostōzum matricum
De nimp holus
nor holus
ut sm sedm
stum habet
De mizbi
r gonesta
mizbi
mad
qualitates et
stricatum
folijs
nō
gallam
De
qualia

e platano
e polipolio
e poliçalo
e poliçonato
e polinomo
e polio amaro
e polio
e polirrimino
e potamorpiton
e polipodio
e prassio
e porpola
e ptaromico
e ptelia
e plezir
e putriconij
e prietrazadir
e prcab

e zammo
e zafano
e zumj
e zesma
e zosa
e zodia zesa
e zododafneb
e zia
e zuir
e zipo

e sapipuo
e sanpico
e sapion
e sarcocolla
e satirione
e selino
e szab
e sisib
e sisilvob
e ssamo
e ssmoridi
e sirii ssmoridio

Liber octauus de plantis et de [illegible]
Incipit prologus [illegible]
[illegible] ab .b. sexto ad .t. Septimo ab [illegible]
nomo a c.

Capitulum primum

Quicquid quidem reliquum est eius qui [illegible]
hoc libro docturus sum ego hoc unum [illegible]
tum existere solet. Omne enim quod [illegible]
[illegible] transibimus. Quatuor tantummodo res [illegible]
precedentia, quam in singulis brevitate [illegible]
firmum quatuor, eam qui ny inest et mi[illegible]
manifestis. Huius brevitatis gradum latius
et ipsa mundi sub brevitatem ostendimus qui
et cum ipso demonstrando firmum, et stop
et probabo nec sum breviquidem brevitatem
ut adiungam. Quae desunt. Reprobis ut si qu
qui vel absedam aut ablio l' s e amato
illud negotium. Iam manifesta enim sit [illegible]
Rebuntur et aut quae dicentur et aut [illegible]
Sequitur nunc meditemur obtuni

.l.	c nardostachyn	cl	d	c n
z	c nardi celtice	cz	d	c n
my	c nardi ona	cy	d	c
my	c nardi [illegible]	cmy	d	c
l	c napo			
ly	c nardi [illegible]	cmy		
by	c nenufar	cb		
bn	c nenufar	cbn		
bm	c nitro	cbm		
bp	c nephre radix	cbp		

c. 1. brevis et efficatiores effectus

chppb ℔ c chondrib
chppbs ℔ c chondrib⁹
chppbꝰ ℔ c chrpcomᵘ
chppbm ℔ c ꝑsandᵘ
chppbp ℔ c ꝑsᵗin sᶜw
chppp ℔ c ozimo
chppp ℔ cscimoyde

De nardo storchus

[illegible] nardus spicatus sue spica calestior m
[illegible] p gradu · storat m 2o complete c ossim
[illegible] affirmend bibitus et acu calida no nisi
[illegible] ma pauca c & calidus and radix cypri
[illegible] pero et storchus rosabilis aperit bibita t
[illegible] ta c t bibita mouet c t mordicando
[illegible] sm bibita et intestina ulcerata sanat c t
[illegible] a q sm caput et thorax ℔ ortus ab
[illegible] ingos exsic siccata · q bñ ypatus à

De nardo celtica

[illegible] stis aliquando ℔ sm gr̃ ℥ bibita ꝑdictis ÷ pronardus qualitor est
[illegible] omad exceptis q ad bibitas calidor exsic
[illegible] ptica.

De nardo celtica

[illegible] pus et chalabaria et plantis nardi gra
[illegible] plantas c ℔ aut ℥ bibitis predictis
[illegible] de nardi sui
[illegible] sumpt · c aluscent et subtilitat c &
[illegible] bibita quadr stenon · stipitis sui
[illegible] qui quam cinoglossi c aliarum cyperi.

[illegible] et storax sm ipsius est radius
[illegible] si radix
[illegible] & bibitis huius ut cyperi
[illegible] storax aliis absinthiis

De onguento

De onobuti

De onom

De ovob r dacto

De oquatuno

∴ i. splenaria vide Trag. desp. c. 19

∴ herba celidonia sive verbena

camosare. ut in libris expertus
ff zuttg ub cy ruibus equs / mostus
& ssheuerus aut nesar. qualid no
habit hirbum

De panace asclepio

Panax asclepius mingit ruibus
nde cy floribus et fructu ad blan
nes bmutnes aug melle

De panace chironio

Panax chironij. et hi flus chirobite

De paronichia

Paronichia i bmus lepiosa. Nomatu
end paronichus sput aut dissondes
aut cy subtilius pactud. et sertatua
end ed oz paronichiar. fiormate
hec dissolue sufficiend. ad omes passones
& alia end sut omid quib thi gradus
et calefactiue. sicut et subtil ptes sbe

De pentafilone

Pentafilon hirbe radix sertit quid
acuit propt quod in nulib bibit. sicut et
subtilius ptud entra sertit absq mordicatiua
sertatua. ex tho3 gradu. et nudnu calid
ptinet

De peplo

Peplus quidd aut micant i pmo sicut
hi fruticulis opud hp sic ut minutis et m
pmogrado sicc illis

De peplio

Peplud opium hp et hi fruticulis et tetra
ut plimum sertus latib mauis & radix
sertit et peplus ptum no fetid. nog au
3 sapozem habet et hebetud sic sicud p

De pepib radice

Pepib radix nosto magistro sm bar
tiue ub cy cum quib modo edm
et humidius existit matuo

plbn

Interdum audire magnum bruma
et sursum sunt aut omnia hec eadem
no ere opos sufficiunt et diafragma
omnibus advenire credit d. et ea
egritudines que ff grossitie vel bassesse
et qua corpi sumpta innat. et ea
q subtiliat et humidi dentur perforate
apostemata in corpore. tm subtil pueros
plenos sequinoctios innat humidus et
Audire no in hac brumo et frama
qui desiccat fortid / minq ff opos calefu
tib blodbus est optimus fromachum
ipi et mudificat et humectat. et bssp
calefacient quidd hm sedm gradum
pm extremum interpretem

De pugno

plbn; Deinceps nunc sumendum quidd est quarto
fuerentium de omnibus ut de tho et am
egritu pcipue ad annam et no pride et de
bsposito humores ff eandem bonitatem et
q minimo stabilitud quidd de deo ventosita
et diuino ad primum et omnem et an
venerea detinet et diafora et sicca
rum de fortib stomachis frigidis nocet ut
frigidis multq et bsertim de die nocte, ex b

De pice

plxx Picem quidd sicca siccat et calefacit ff
et adurentia et plus siccare natu est ff calf
cromatb calefacit plusq siccat ff et quidd sicc
quo et crematiue et emplastb humect. mitigando
humid abnegat. ruth emp melle misendo b
hic quid et digestivum et desiccativum. sicut et ff
marum quid et acre et an et bpostb
mixte cum aza. et hippocratis epithymo
et dulcib et indigestis humores omn
natibus ff ostiis ut ad oculos e
ut pice adhec quidd potest de spe
multi gemini Picis apud de qbus qui

∴ i brume bmi et sumy

Inspnatus stirpus cum et asperum
visu et medium ꝑ my ortu et amarum

De polygolo

lbj Polygolum i. centumoda h abet quas
autem in eo aquosa humiditas ut
frōne, uel in suo ꝑpr phm ꝑ mus
applicatum fuis. stirpi respirata et
epatis & t reparat sumata & t
epatice ꝑ capt quod repetu bonū & fac
& medicissimum ad flonosos et uētos
(flonosos i inflatos appellat) mus
aribus. et ꝑ pus sufficiebs st my eu
epsis ad bustulas et flegmy medicine
et sanguis educt uomit. et strūz humod
entes A et aud diaforeticis et b̄nalis pro
mantibus datur M ory ꝑ dysenteric dilige
qua oz dare & st aut ad ora fluxū mas

De polygalo

dyapto dos hastā hyssopi duabꝫ palmis et folia lentisci plia

lbij Polygalum austera modāte hꝫ folia ut
lat gnadre & uocat anglice bruȝ in eo

De polygonato

lbiij Polygonatum inpte & bulbis et pinaliter
stipticitatis et aredinis et amaritudinis. et
blitatis mirabile ꝑ propter capt magꝫ in mis
epilepsie radicem apponit in bulnibus &
pilos qui in facie sunt abstergunt ꝑ ad

De pulmonaria

lbiij. Polmonaria A hꝫ ad siccitatē A hꝫ aut stipt et
stb rhubarbi manu & ubili ptis ol et stipticitatis blā
quidam ad sanitatē et disfluxum et sanguinis stat
dant bibe radicem cū cum bmo.

De polio montano

lbv Polium montanum gustatibus d. et modāte amā
et capt omia bstā. et b̄nia et medicina ꝑ mors &
gnidem adhuc ipsis conplebat magnas plagas &
fluentiosa stat cutis. & uted ad fluxū sanguinis
ulceru qui accidunt lbi capt aut ꝑ bmo effusiones
mis d

De polio

∴ i. sanies collata sub cornea oculi

De ursina

∴ i. debilitatibus vel debilitatibus

ſuphuſita)nuchiatuo bubibus
zaduto eniſſem bouturo ſhm
metam omd ſputuoam poroſitō

De pirua

lxxx

pterigos ſ. filix vt au alexander ca. de equina aſſtrua

P teriz i filix ſ. adrem quidem
humbricos aplas. ſ quatuor z. pon
ds aſſiat ſ. crundinu aut cumdu
corrumpit. mortuos nō ēq traiyt
eſt enī amara modicū ſpturatiue
ſtomatica. non tū ē nociuū ſ. nō
i. filix eq ſemia nocata Vterum hꝫ

De putrocrum

lxxi

P utrocrum radix et ſumitus et ſolu
tiue bouturo equina et ad equſtrum
ſpmatū et dochmas duſpnoe
quidem effice natus ē pnipiū dm
matum. quale ē quod ſ. forand ozdi et ſtole
talia ad eq̄ſtrem ſuſſitū cuellū ſ. adeq
quidem prior ē. attamē ad hō pōt ē pnicipatū

De pirethi radice

lxxii

P irethi radice bimi / magnū tm ſtrud hꝫ
quam dentiū paſtatorum dolorē ſedat ē
d ſhm ꝓ modum ſputat nō cum oleo ē i tepid

De piretb

lxxiii

P irab i tuſcu ut abuſ quidā q̄ hō ſ. bouis
ope V i ſpumand nō eq̄ſtrem apponitur ē ſ
tale ſtrumentū ꝫ i uino neq ſtorace neq hꝫ
natiuꝫ ē hꝫ abet aut quid biſcoſū et obſtruc
nō eq eo cōſtitutiuo annlū ſtigidū et ſtrictiuū
ē atraplaſma aut quod ſit eq pane macꝫ
bouinus q̄ eq thiro. ſeu lam ſalē et ſmulū aſſum
pane. Vtiq; cum attractiue et diaſpnoē eoꝫ que
eſt ſtmentum

De zamno

lxxiv

Z amnus i. ſpma pantis ſ. uitis et dyſcoros ſ.
ſa) uſtat nō hꝫ plus completo. aut ſ. ſumpſit ſ
ptrea et crpetos ſanat et crſipila nō
V tendum aut ſolue mollit eq

De zaſamus

∴ i. Prestitate autꝫ

∴ i. Amphophia est obstitas videndi q̄ fit ab aqua nō mānifesta cā

∴ i. Spasmꝰ ꝙ quo nervi postꝫ ꝙtrahuntur

De rosa

lxxbm Rosarum bnoy in antiorubus dor[mit] [illegible]
sa sba calida ꝓmpta duabus al' q[uibus] [illegible]
amara compota est Quidam et [illegible]
d amara et stiptica dicunt d in [illegible]
uo cazy adhuc maior' ipsa rosa d [illegible]

De rosa rosa

lxxbm Rosa rosa i. rosea radix . que in [illegible]
tiuptus d et diaforetice bnotus [illegible]
bnus d ponit absassu cd; nel sno [illegible]

De rosa dafnes i. laurea

lxxbm Rosa dafnes i. laurea ꝙ cdm tot[um]
noy homibus solum . ꝙ plebus bestiam
uo sm d gradus calefactiuu dicit[ur]

De rua

lxxx Rua i. ruta hortensis . omi stiptica ꝓpt[er]
tm drantr odor Quidam cui cazy sunt acu
aud dulcis plus ꝙ amarr et [illegible]
sm pdamnu nre d sua qualitate [illegible]
horum libroꝝ de dulci sapore et amar[o]
nde ex illo adst tibi de malor ẽnatu
zare ꝙ mur aud gustu quid succo stiptico
h re uo adhuc contrb oantibus aud
aud bnotus cor sui hirini

De rus

lxxxi Rus i. ruber tmetor fruticosa planta stip[tica]
nde et ardonib ad stringd et stipticand a
hat et hꝫa nomatiu rusp de spina i. co
dicit aud sintq; cq magnus et sunt ad bib
bemud sufficiꝫ auste ex ritb qualib et ouoꝝ
totus qui sm ꝓpt bsub sensu qui sm ꝓpt et
et hor sirmand stomacum quod ex sno ex ad
aud ex 20

De rupo

lxxxii Rupus qui quid d astringit [illegible]
so olio bntus diaforetica d i mol[lificat]
mestrum plus ꝓpriat Intus [illegible]
patit ꝙ [illegible]

Est autem destructiuum brutostatice et
et orcostini i. sclim mutam, et ypoplom
est brotum & ebulum uo & ypostlesm

De scrup

Scrupus i. endima subumazud & olus
quapplud pigudd i. amazid mdrapa
nouand est aud sure et fic ypoglossu
ut ressim hus. & omestum uo magu
mycbod nustr hudditatib podu strictos
stiptum qualitat strut et aridu. et

De scrupo

Scrupd dum qudem et in hoc ho
dno. stld end & absthio sm spm et q
In gustu qudd ny eo q no stld ille stip
et amarorat cum quadam salsedine. & brevis
q mostotud & et mattr absthio. & nr pos
trosum appodd et mra corpo assumptud
In ppadu intenso ponendum est id: strictu

De sspleos

Spleos zadyc quod et fructy rute sarvelu
ut sustinent binatim expstat stomd & p
phibus ut ad epldmas et ortomias ompetu

De sspano

Spanud non modicd hpt bstostrud in eo et b
bndc emplastrud & st et mollitud et ma
& usdem aud brotuis & obm quod ex eo
decocto cumpt & brotuis

De sspanorde

Spanordes magnd quidd et antrorum elebo
ipca q purgat semd cum sld et eboro. hy et et
sld & eboro. & udmo et in abstpt & et
sld ille & sm brotuis

De sspanordes sm

Spanordes albi semd purgat spadas et
cum uo sustinend est & absthet

De sspina

Spina hpt quidd quod absthet

. liba & panca huius folia et sequen. sic rande sozpriors

et consimul ramus potus

De simone

Simon radix et subamarg & thuscus [illegible]
et dugestuq. et mestruor promouetur
que sūt viscera obstructoud

De stomi

Stomi r. recessus hepatis amōnzus
tutuq et calefactiue aliqd ptrigat humor
retentuq. et vniuersaliq. et mestruor dūct

De sesili

Sesili radix contra bona & stōmacho et hu
in 2o gradu. hyemi aut ds amarituduis

De simbuo

Simbuo subtilis partis diaforet hu
et stomacho in 3o gradu. nidoq huq hum
et tortiones patientibus

De ssimbuo

Sisimbuo quod quidam rauodamina nomiq
nasturtio quod plo hō sūt qualitq. et stomacho
est seruatuq sil et calefactiuq. qui nō hudum

De scandyx

Scandyx silueste quod & olerum subtile et
in seruando et calefactiuo quod 2 gradu humi
nō est sufficiens. et basciuo deobstructiuo
tatibus assistens

De stillo

Stillo iuxta sufficiens & bruteus non
radice ad nup hor ponet bnq ad in 2o gradu
chus aut & coquendo nel assando assimi
ens est behemetia bruteus eius

De scolomi

Scolomi radix multitudinis brinaq edulis
eam in bno requiem habet hor scolomi
assillaq et long corporis proportio hor
a tota q̄ntr sua nr nō sūt qualis
quod in 2o gradu sam complete nel
hor frumaud. stomacho aut in 2o

De scoidu

et persolinud agriostis
Sz simon est senatoy

est stomacho radix
plinestus

Mensuorum Itaq; dictum ē et [illegible]
et sterum in tho gradu [illegible] nedū no[illegible]
norum in aniano fuit. et id simi[illegible]
petro slmo et symmo. ⁊ tpa bubu[illegible]
in eo q̄ sterat subsistunt. ar arun[illegible]
torum ⁊ ha nō butq; eq slīe slmo [illegible]
q̄ noverā et sīd eq vtunt ad mīm[illegible]
asmata

¶ De sonchō

cqmm Sonchus cum quidā completq; ē de [illegible]
rodice nō adh̄ et mollis amēdz
olentib; ⁊ omplō nō eq mixta alqua
eq a quosa et tresti sb̄ aūbobi rei
tatē quadam ptcipat. et madfīc
et amestu. q̄ h̄ nō totalt̄ stomac fluu
fit immodic⁹ ⁊ caldīe pastinacano

¶ De spargano

cqb Spargania sūt et hoc vtuntur ē plūma ⁊ ap
vnias apud nos legunt ⁊ mutq; et turulozum
tractum bē debilit ē pbatum

¶ De saxifrago

cqbi Saxifragus ⁊ pastinaca ē omissis quib⁹ dā
nō fortior ē ad omnā ⁊ mab aut nocent
pionam ⁊ tota quid herba mixtum
radix h ē amēd et quid absūmit hūi
gradibus blas ⁊ quadam cum fel eq bubi
catapl̄asmam ut medā fertur

¶ De stuchas

cqbn Stuchas flūt ē pozzo frutex atq; ramosus et
q̄ 3⁹ gradu eqnt calefactiuū q̄ nocent no
nocent solum nestum. ⁊ embrionē et matu
et ēbut ſ̄ūc sedibus

¶ De stuc fructu

cqbm Stuc fructq; et folia magis sunt bibu[illegible]
bulentia. ōnozdinē ⁊ ſ aut [illegible]
in tho gradu humidi ⁊ nō [illegible]
diuretico. et ambus [illegible]

ꝑ bibule mellꝰ ℣ cætera nō ſicꝫ
huiꝰdi tenꝰ puberalliorꝰ bibuliꝰ ſuꝰ
amlx ſꝫ et hudꝺ et ſtote ff uulnꝰ
ſicue aque ē et duſoꝛeꝫ bibuliꝰ
ſiel'neaꝝ otiꝺ ſ ſicꝫ ꝓue nou
epo ſ lattuinio ſiculuꝰ

De ſilu

cxcvij

Sibi ſ ſiel'nea ualde et ſubtilꝰ ꝓue
ꝛeus hideꝛat et foliozꝫ ſuꝛꝛꝫ ſoꝛtit
Vo nde non mozdet ſolum, uel abſtiꝛ
Vtꝛeut et aũiſtomizet ē ſ founiczat
et puogatiꝫ ſ iliuſtiꝰ nō ſicꝰue que
et ſuꝛꝛꝫ foꝛtia ꝺ my omniꝰ ꝺoſtiuo
olezaꝝ uꝛa ſunt ualde et ſubtiliat ꝺuple
ꝛaꝝibꝰ duoꝝ ſſ dmittatiuo liq̃but

-1 gſpida maioꝛ De ſimpliato

cxcvi

Simpliatꝰ pꝛoſim ꝺ q̃ꝰ coſtat bꝛeuiſ
q̃ꝫ contentꝰ my ſhoꝛaꝛ et pl'moꝛ puꝰ
ē ſ habet aut quꝺ et ꝺꝛeꝛtiuꝫ. ſiue
otiones ſuuat ē ſ tꝛaꝝ ultꝛa ſiat huꝺſiꝰ
ad ꝺuoꝺꝺe ſ q̃ꝫ et ꝺulꝛe appꝛ guſtatꝰ
ad ꝺoꝛatꝫ ſ uſtꝛtoſum aut ꝺ ꝛeus ne
aſtꝛictꝰ ē ſ my aoꝛtꝰ ſuuat ſ ꝛdm mizꝫ
pꝛeꝺtiꝫ ſſ et ꝺiaſoꝛaꝛe ſuſſiꝛeuꝰ ꝺ. et ꝺ
coꝛꝑa ē ſ ꝑꝛa teſtinaliꝰ hꝛeuiꝰ appoꝛtuꝰ
bꝛiꝺꝛonꝰ et ſꝛiſſonꝰ ꝛeus eq̃uelle bibꝛ
nō ca ad ꝺeſſtꝛum ſ fluxꝫ ſubꝛid ꝺ ſ
ut ſtꝛꝛꝺꝛe et ꝺꝛeꝛtiꝺꝛe bꝛiꝺꝰ ē ſ ꝑꝛ ca
ut puogꝺꝛe et ſuꝛiꝺꝛe

De ſimpliatꝰ alio

cxcvij

Simpliatꝰ aliꝰ magnꝰ ſle ꝺ bꝛeuiꝰ pꝛꝰ
guſtu ꝺ mꝛꝫ ꝺbꝛiſſꝰ ol fꝛuctibꝰ appꝛ
ꝑꝺcto ſ ꝛdm nō q̃ mozꝺicatiuꝰ hꝫ ſſle ꝓ
eſtu ℣ tuutiuꝰ aut ꝺ my omniꝰ ꝺbuſiuꝰ

De ſpondilio fructu

cxcviij

Spondiliꝰ fꝛuctꝫ q̃ꝺ aꝛꝺ ꝺ et bꝛeuiꝰ
ſpꝛa et ſpꝛlectꝰ ꝺomꝺ ꝺ fꝛiꝰꝰ ſ
ſ adꝛ ſtiꝰ eq̃ñe bꝛeuiꝰ

-1 lac

-1 by apꝛout ora bñant

differt a panaꝛio ſꝛmula ſolius tm̃ ut au plm̃

ventrem descurrant. et flegmis sub
manifestum e qm ipso cor e oppressa ex
et aquosa dimisse calida apta ad sed
vaporem mittendum recte fros: qui

De termino

ermini et ortice et folia et fruct
et etiam raleficiunt m ro gradu
stringunt recte dco quinte in gradu sicc
hdum ut masticatibus manifesta fiat
vos et brimatica e. et splenis sanat.

De fendo

endum r sedum · quadam plurimum bu
duforat · ortus no nitrosum quid
ff ut aut non flegminatis bubulis et
ff ortus no et ad abstergendum et dyafo
tendum r stelum a nostra hec quid stipti
plus m radice qz m al pbus

De brutio

rutium ydrum et subtilius pabulum bubulum
neb sanat · t ponit ydra id in tho gradu
no raleficientium

De testa

esta r cinis combusto hominis alterius et
ampetis equi ex ginb sue et ghalatib hoi
hor quid testa illud no ingredi ed testa
mordace fit hominis calida bibit deponit
cinis eundem detrudimalis hec ampliat
me detrahunt mutatum yascondet no
stipticd apud hec aut bubulu t nimiu
ab ortu ghalatis exempta ed qm et ypo
glauc et quercus et comanus et pru
et eda et quib alia thus q stipticd ostendit
nedum cin m malla pte cor ipsi
plenu tonum fortis et acrib et rale
potius hominis stipticis no punct hec
detrud emorragie nomi multo pot
no cinis nidq ad hoc bibit

lunare natꝫ est si quis in tempore
Aud et fistularum (i. callositatꝫ) tibi eadem
quantum omñi opi (i. lachryma) turmalloꝝ sed
nõ folia et fructꝫ ogani nati sunt
qui in stationaziis aste bti assue
aberꝫ tenebrati et semi mortui fuit
Cum aut sint septem turmalli fortio
nordino: et qui in lapidibꝫ q̃d dr Dedroch
aut q̃ Bambasio assidant et capawisse
D eindr aut phos D eindr aprob ſm
eorumꝫ bluvie ꝑ ginib et legiminum quod

De traganto

cccpbm — Tragantum id dragagabo sillꝫ hꝫ bnotu
quandam et aredinid obnddutuid. et stet et

De tragin

Tragin et folia et fructib et lacrima
suus bnotus est aut subtile ꝓ tibul caladu
pno quod gradu ſm pticꝫ ꝙ nõbꝑo aut
lapidet frangut et mestrua pnouet
bibutus ꝙ nãtuo aut ng recti sola hõ
tuo Aud nõ tragid quod d nuig hor
duc assidatus appꝫ in nul'ib lond ꝙ
pauca pauthrpat bnotus ut ad plagibus

De tulgorigano

cpl. — Tulgorigauid d ſnuom dr ouſpauo aũ

De tribolo

cplj — Tribolus cꝫ hundri sed modicꝫ fid
aonsſtr d nãtuo aut ng pestꝫ quide
ſpturuꝫ ostendiuꝫ n aquatili nõ
ꝑpter bragꝫ ad gendnet flegmond et ou
ouib competuꝫ et ozestib nõ tribol
cpõe fructꝫ lapidet q̃d renibꝫ

De tripolios

. Nasti tintori cplij — Tripolios radix arbꝫ
bg mavis folia hꝫ
apio ſlia flozẽ mutat
nã nam albꝫ
ī mordu ꝑpuzg
et sero fermentꝫ

i. tribulatꝫ — De tribillo

Tribillus alij asperula

De fabra

De fabo

De fabundis

De falangitib

De flomo

De flomo asperi

De fimis

. bregme hz duas aut .ij. auricl's et flores albos sibi cū multa diuisura . semen est illi mazū grossū et lenticula

nō eius remisse abstinet et stupheus
cum vino. stryanus quidam m 3° ep
et statue m medio consistens

De ydria

clxlvii Ydria i scriba orbis appellata. possidens modico substituti et mixto

De yeropiper

clxlviii Yeropiper borattū quod est a hort
et ab ea q̄ sim̄ quotum assiatus ad pip
raladum ꝑ nō q̄tum pipis Q minimo
hēt hba st cum fructu extirplasmata
tumores dyscrasias.

De hyssopo

clxlix Yssopum quodq̄ nigrū hyt stome
riosum q̄stet pectori ad aut brochi
modice d̄ pectus C aut aut oz bibat
Y donec sanum nō d ad morb̄ q̄ ex
ex tuo gradu q̄nis infirmitas flos nō
quidem quod nigrū hyt simul et modice

De ypericon

cl Ypericon valet facit et stercus stabilitas
ut mistura i bibat prouocat Q potest
ad hor fructum assumi. i non solū
applicatum Vnde ad morsum canis
et que ab hstione ustus ꝑ ustā nō
cito sanabit lapa et putrefacta bibi
fractura bibe id dant

De ypocono

cli Ypocon infladitur bibat d ex tuo
ut a flatuz modum deficiat

De ypocisto

cli Ypocistis nomen quidē sit
ex tremis radicibus fructus
et annulo et fructu eius fructus

De yspopo

cliii Yspopus valet facit et stercus

---

1. ypocisti dicitur sanctus stabilitas sup cornua aut humor sub oculo

1. ypericon dicitur sanctus ex stabilitas ad morsum canis

1. ypocisti

∴ folia lentis hz michyl se-
attolonica t azadis persis
nasceng plinij

et boratus cum falsus ⁊ falsonus
no erg et magnus adulter non
Et sibi aut quis ad nihil
appetit ubi ad fortitudinem quid et stomachum
et astringit indigestum. Petrum assumpsit
rum al et ipe se. qdam no bonum
palmu. et cand ad cucurbitam hi
belus. dicitur erg / stipticum bonum
aut plus pdest seu et assistentia sbe
pticipatis humidis
co blumtur. et in fruib collectibus
et epatib et stomachis bonitatibus
Et st aut et radix hy plante stomachum
hmi quid et ipa stipticitatis

De foro

clxj. Horum stomachum
mdmo scolopet eduxi credidit
bidetur posse Et q̄ nubes
et attractum et abstinentia ꝓ pticipat bonitat

De fu

clxij In stomachum ꝓdest
sty bonitat. ꝙ ad plenum
bimab magnis sti hedere et stricte

De fimo

clxiij Hinc hmodum
et stomachi hy q̄dam et quod stipticitatis

De filice

Foha stiptica sūt et silicia obstructa clxiiij Hulier stipticitatis
dissolvat humat bibita

i folium De filio

clxv. Hillum malabatri
nardi stic
De chalcitano

clxvj Chalcitanum opus
quib bonitatis
nutrimenti uel stab
De cameadreos

clxvij Camedreos plenitudo hy

[illegible] habet totum dyptamum bivotum

[illegible] habile [illegible] ens [illegible] 2o gradu humidum [illegible]
[illegible] desiccativum et humectativum medium est

[illegible] origanum

[illegible] hysopum [illegible] 1o [illegible] gradu calefactivum habz
[illegible] hysopum [illegible] unde non habile [illegible] mixta aerij sumptum
[illegible] super epithymum ad assumendā [illegible] maturandā [illegible] habile
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] finis ostima[illegible] quod alij phylectanum nuncupat
[illegible] quidē [illegible] radix [illegible] [illegible] non [illegible] habilius [illegible] non
[illegible] nostre [illegible] habetur [illegible].

· Diascordes folialz ozimo
dia et zamos hiztos ñ lam
sete plony vt est meldeñ
· i mozella

[illegible] nomus [illegible] de minadibus [illegible] et lapidibus [illegible]

[illegible] in quo ostenditur data diuersa pondera [illegible]
[illegible] de data nux stiptica et acuta
[illegible] de dactilis [illegible] habile mediocriter habitud
[illegible] de [illegible]
[illegible] de [illegible] balaustij
[illegible] de gemma
[illegible] de chimolea
[illegible] [illegible] quibus da
[illegible] de [illegible]
[illegible] de lapide [illegible]
[illegible] de lapide [illegible]
[illegible] de lapide [illegible]
[illegible] de lapide quod [illegible]
[illegible] de lapide [illegible]

BIBL. MED.

clxxxiij

De chelidonio

Chelidonium i. celidonia abstinu[it] [illegible]
q[uo]dmo et siccat ergo ad acutiones [illegible]
attenuatiu throsum quidem pupil[le] [illegible]
uo fluorum quidam radix et ad eos [illegible]
uteriam patudum uinum albo dat[um] [illegible]
mastrata bibit cum dolorem dentium [illegible]
animo q[uo]d magno bibat utilissime [illegible]
C t bngines leprosis cibat p[ro] nocte ut [illegible]
sufficiunt eis q[uo]d acuo q[uo]d nouem bibat [illegible]
quarti gradus calefaciendi uirtutem [illegible]
celidonii tri gradus q[uo]d iam completi in [illegible]

De chondrilla

clxxxiij

Chondrille species mercurialis lactuce q[uo]d ha[bet] [illegible]
folia sue acuta nouem q[uo]d si aut quo q[uo]
brutis cum illo: mst quatenus plus ha[bet] [illegible]
ypsu. ideo fortior est

De chondris

clxxxiiij

Chondris sine fab. q[uo]dam optimus est [illegible]
q[uo]d non est p[ro]prie nutritiu de ubo dicendum
ne emplastre bubulus q[uo]d C omplod ne illis q[uo]d
illo bisoptatum hiis q[uo]d na et mirtinus ypsus illo
quod nulla adam sustrepha effici certe [illegible]
ymus mr non aliorum talud quot est brobeus [illegible]
quidam q[uo]d sufficiunt stomachis putaverunt ed hoc [illegible]
aut q[uo]d andrus q[uo]d admittunt potibus [illegible]
q[uo]d midus stomachi q[uo]d ed ht nigrum medi[cum] [illegible]
stomachum quod q[uo]d ere q[uo]d fallo medi[cum] [illegible]
cendro tam attribuam. abu tbeb q[uo]d [illegible]

De chrysocome

clxxxv

Chrysocome sine barba lenib[us] [illegible]
sumul et stephan pnalem ht radix brevis
d bul sub no cub in mellicrato [illegible]
d et in epatibus eprudbz [illegible]
puogrub pnoratum

i stradob
abm

BIBL. UNIV. MED.

aplūm ꝑb. de lapide arabico.
aplūm ꝑbi. de lapide dicō onice
aplūm ꝑbn. de lapide ſmiris
aplūm ꝑbm. de lapide pumicib
aplūm ꝑp de lapide ſtrapis
aplūm ꝑꝑ. de lapide oſtracide
aplūm ꝑꝑi. de lapide yſpel i. tutia ce
aplūm ꝑꝑn. de lapide ophitib
aplūm ꝑꝑm. de metallicis medicinalib;
aplm ꝑꝑm. de manerib; ſalis
aplūm ꝑꝑb. de ſale armoniaco
aplūm ꝑꝑbi. de arſenico
aplūm ꝑꝑbn de aphronitro et aphronitro
aplūm ꝑꝑbm de cerra
aplūm ꝑꝑp de cerra aduſta
aplūm ꝑꝑꝑ de adphrocib
aplūm ꝑꝑꝑi. de ſulphure
aplūm ꝑꝑꝑn de cruſtis l' fermentū
aplūm ꝑꝑꝑm de bradmia
aplūm ꝑꝑꝑm de brimabarib
aplūm ꝑꝑꝑb. de pumice
aplūm ꝑꝑꝑbi de roma
aplūm ꝑꝑꝑbn de brianis
aplūm ꝑꝑꝑbm de lapis ſue ſtalla
aplūm ꝑꝑꝑp de latauigno
aplūm ꝑb. de nitro
aplūm ꝑbi. de atramētis
aplūm ꝑbii de atramēto q; ſcribī
aplūm ꝑbn de metallo
aplūm ꝑbm de molipdena
aplūm ꝑb de molipdis
aplūm ꝑbi de tegula
aplūm ꝑbn de ampulla l' ſpumā
aplūm ꝑbm de ſandaraca
aplūm ꝑbp de ſandix
aplūm l. de ſcoria

et allia et rape et porri / et pipe / [illegible]
tamum amy pulegio / et calamento
[illegible]
cū mop dra qualitatiue ipōr / qm
vna cum rebus omnibus gustabilibus
ipō et stimulus et primū sham nrm
supposita culmib medio deforis, mox illud
ostendum h et contra illo acria sup
ipam / et in humorem tollunt cum rubeo
cum taperunt blandi. h et quidē ipō
mordentem / et calefactiua / aut illo trahēda ad
que q propmodū ptutis q tepora nō
in ipis stipticando / constringendo et frigdo /
pant. potēt ergo ḡnissima stipticabūt
quidē cum sm ḡstum qualitab nl hnō
quidē pipo et allia et omnia acria stipt
possibl m amy si hnt stipticum / sicut et
et vna acrem / et nrsticlid. nrmen quoq
acria attenuant p cruditates ipō more
vtiq ignorans ignorantie arbitrantur
vna cum ras q ab ea segnitiē. no aut
gustabile ed bonum aut olfactum v cū
nocumento vpo duab et sm sensū olfactus
appent opantia / nam ḡnissimū humor
e hoies aut insensibilitq ut ametho
stupet m amy assident dicti minus cumdem
ipsi fesid / et quidē q pulpo adeo nocui bsi
nl nil prohibēt dicī nimis candē ipsi
m amy et sm bsa o mlcholeb pnā
q cum grossi sint ad coquendū
homi / non pauci opus tpe
fructum / ut q stam durent ipsum
nutrim humorem edentiū / hnt
ipsi / q hastenq debi sunt cū
stim rebus / put omia greci bsi

Cal. m. de brutis animalibus

Transibo aut ad ea animalia non

:. i. animalia feroci

eam ſanare bibitam cum vino [illegible]
potta ꝙ aretid ad'imid ꝙ ed ꝙ aretia [illegible]
aſſebat eam morſus ſanare appoſita
ſtoudibus quas diximus aprom pute[illegible]
imd magnum ſordon. dimde ad'mid ed [illegible]
ſtum ꝙ iquidem in mali moris et [illegible]
vſtia ſin vdma/ proſtat nimis ꝙ ſua [illegible]
malum vlcid. nam ſtidid et nimid p[illegible]
petitum ꝙ aromid aceti hemmid ſoluti[illegible]
ta tra noſtra. quoꝝ alius alio vinum de polio
piſſone ac androne et de hor mid dato [illegible]
qui et in omid fortid deſtroditd proſtum [illegible]
hemdis hid'dum quidem vino acto. hid'dud ab
mid vnu melle qui mid aqua vino albo [illegible]
et flauorum prout iubet nritab d ethiobi
alius ꝙ ddi' mid et ꝙ aretid apponat qui et
aquam mel ꝙ ogmel/ mel ogmid mid
ꝙ ed et tra vdma ꝙ vnuquodq; pdito[illegible]
vnlis d/ tum ad ſoludnem medid vulnid
ſme vre nrtre ſabolid. ad malum oub ſ[illegible]
modo erabia tota medicinal tra ꝙ et eni opus d[illegible]
ab elementis tra/ in qua cōmebant et lapido ed
intus ꝙ ta mid ab ea que ſolutiua medicinal
eſt nra boracis cum q̄ in remedio blim ſanie et
tota pinguia vnlis ad remedid d odium medio
ſtrictu ꝙ ndr ea et in alexandria et in egypto
quidem gra ſponte/ multa mid et ſolmid ꝙ ed
alexandria ꝓpriora et quoddam ſplenetica
egypte vnguendo cubitos brachia tricta lat
luto hyſtre. a qua et inuabantur ꝙ ed
flegmonibz et lapis humor conſit hor lut
vdi quoddam ſitos toto vltu aſtulos et
emorroidas palam et adustos ꝙ et quidem
ſirmatos in aqua ptis hor luto ſanare
lubet eni tra ſtrictum hi' potid. eo q̄ et
eni ꝙ mu eſt ꝓpriora extrinſice ignem ſe
ſme ſtrin. confert aut et ad hor lutura

BIBL. AGAP. MED.

et quandq; alia[m] eppine medicinale [illegible]
Judicia lenitatem et grauedinē que [illegible]
asperitatem et lenitatē que in gustu [illegible]
et abstinentem Contrariū in se [illegible]
ac bisostratē et lenia medicina quā
potēham abstinam : uerno selimusta alos
re et ydā mulieres m̄ seruebat etc
dm̄ capto sanatiue facultatē omne modū
ad putredinē nec bladū et nō sterct ad
mm̄ aut q̄ est aptissima superstitibus
bstib; quotquot suam sterendo nec relinquit
nec restringam et selimusta et rhu
ad bladū ignē bstā et cent enī hēt mēbrū
abstergentiū absq; calore p̄ aliqua manifesto
et salimusta, et rhu et sanguē tē. Q uniū
ē spēs et datur astrē simūb supinus alius
ē bisostratus et bisostratus nec nec quo ad
nec quo ad usum nostrū comparabile ē al
rient Nam ē bisostratus magis emplastrū
ut non abstergat cum hz nulla ā nisi
et bisostratus dari potuit in bestia est et rhu
selimusta desternit a sanie et cum dyscrasiis
mamillas et testiculos et bubones Nec in
tibus externis egritudinē

Q̄ra. huj de chimolea

Chimolea nō cum sit nisi potestas hēt
quid. hē etiam et modicū quid astringendi
bota quidē amouet illud et ad motū quidē
bstantiā prohibet. sicut et alia mitia compo
cōstituēs ac repercutientia Inepta nam
abiectos sibi liquos rudens ostendit bstā
Nepta nec repercutientibus et infrigidantibus
se et ex illis infrigidā fiunt ac repercutientia
mixta ipz quoq; huiusmodi fiunt dyscrasiam
ustis abstē et ydē idrotice hudquid ē
tis acuto Q ore aut in tali bstā nō bibit
manu tale sit, inchoat ē hmōi sibi
aut hoc ē aut in omni tra lem- omne

[illegible] habet et dyaginj [illegible] nubeculam
[illegible] potestad. Inest enim et [illegible] stupa
[illegible] adhuc habetur hujus. nec in ea non
[illegible] nec lanetum habet sit modulo est pedes
[illegible] habet nos semel, ß et hab ste lanam
[illegible] etiam bruma. quidam fortiter hz magis
[illegible] amore ut trahat ny diaforetud potest
[illegible] pz qz sunt hsta acre quide ny ast descendo
[illegible] habetur plud quod qz assime uissimy
Descendam os [illegible] deo de ad rod qz hz non adusta pra
habet comte blodz adhuc magis q pz hsmone fuit colu
[illegible] bub bubulbub et hyc nezuzabladz e bal' d nabz
[illegible] tubub cub cruzeta sm adopt melior
[illegible] alba / de bolo armeno. [illegible] st aud tal q
[illegible] quid tota potestad sliz cub cymolea
Destans [illegible] st etiã nigra sldd ampelitida
[illegible] hp aud mig hsostrat et allostratf qz
[illegible] et qm magis [illegible] sunt aud dedita nob thar
[illegible] medd etiam alia tra qe armenia optima seu
[illegible] stratiissima cui adonis [illegible] orabat aud
[illegible] lapide no trad. q fusile sublidt ut cutimeb
[illegible] aud hz stram hstam petrad [illegible] ed stant dum
[illegible] nibil arenosum emittd, ste nec did aromatica
[illegible] end fiup tra ny pla asbesti ste est bonb
[illegible] stant calpe et sammab ästyf. no hz est bonb
[illegible] et condensata d plub eo nec mig arena d [illegible]
[illegible] ingenuat nec hoc end strictnb, q ste lapib.
[illegible] quo ad pnia cum spain l lapide appellant
[illegible] ter cum destante [illegible] ofert end magnime
[illegible] cerno flugtibus betub. spinis stagnis. cutimeb.
[illegible] no / blodbub q ny ore [illegible] ndotad zeumatizanb
[illegible] ad magnifice ofst. aut ad dessiduz ptho
[illegible] nibub balde prosit. [illegible] ternon prohquat ptst
[illegible] end pstat ope. adeo end destruat nfz bulmy
[illegible] mphub homo. nisi pertet d dicta. zoadlad
[illegible] labo ad discrasiad deridet [illegible] t mihi bidet

:- 1. ostunsf.

:- 1. orsanna seu tra astrea

descendens palatum ... sibi sanat ... nocumentum ... nigredine misceat ... flegmata ... complete curant ... destruat ... plent ... nisi nos ... stum ... stipticitatem ... mordicando ... et ... et ... ubertatem ... lapidibus ... colorem ... misceat ... sanatum ... que sine flegmate ... nec ... nigredinem ...

A Capitulum .x. de lapide Indico

ipsum vocant asphaltum / non aspero ſtrus pa[illegible] ſt[illegible]
ſm aſperum et ſm ſuam et fragil et [illegible] ut[illegible]
quid conſtet fame ſubtileſſime : q[illegible]
mulcendis mutuo adhereat [illegible] eam [illegible]
flore a ſe petre [illegible] ſt aut ſubtilem p[illegible] ado ut [illegible] albugineo
teneat cutem ſuam [illegible] aliq aut potius [illegible]
quo cutem [illegible] efficit in ſuperficie [illegible]
flos ipſi non ſolum in eo q[illegible] ſtringat [illegible]
hoc otiat quo ſue beneficii memoriam hoc [illegible]
et quid ſalſedie quo ad guſtum [illegible] aſphalte petre [illegible]
ſtringendum [illegible] ipſum ſuam quia me [illegible]
qui a mari uſque ad hoc petre poſita [illegible]

Ca. xxij de Lapide nigro

Eſt etiam quidam alius lapis nigri odo[illegible]
prebens odore aſphalto ſimilis [illegible] nil dubium
in litera dictum ſuperius in flumine nomine
ipſum appellatum dicunt [illegible] cuius ſe nomine
in non vidi flumen illum. [illegible] naviganti
nauticis [illegible] videndo [illegible] cum ipſa ſe [illegible]
nigros flamma dantes ſi ſupponatur ignis
ac cibis ſe profunda ſyma. [illegible] odorantes
obtinet mare dictum nigrum in oriente
nſm ſit et aſphaltum [illegible] nat autem odor
aſphalto ſimilis [illegible] ni aut bitumen in
deſſis ſanabilis, dum etiam oculi [illegible]
hoc ſimilia. poſſibile [illegible] ſatis manifeſtis
cuticulis ſe ipſos cum eſſe patentes
et dicit barbare : et palam ſetid fumi
et ſimul [illegible] : medio bitumen ſuperuolat [illegible]
communiter imaginor exiſtere

Ca. xxiij. de lapide [illegible]

Eſt quoq; quidam alius lapis [illegible]
nigri mirabilis aliquid de ſubtili [illegible]
ſtorie que ſuſſundatur propellat [illegible]

tumefiru prohibet. et pdo7 teste. [illegible]

Ca xcvii de lapide ophites

Est et lap qui ophites dr. [illegible] potes e quadratus et adhyalus [illegible] atre crti et ipa bibita cum lino albo aut subtili lapides [illegible] tr emittit cam ab m lapidibus. [illegible] talis hui quippe gltes quale vndia jaspis. [illegible] offert et origine sui [illegible] nuda aut in [illegible] aut no sculpunt in ipa deuteronomy zadios [illegible] impator ethespo libro xxxvo [illegible] ens expectat hui. quida et stulti qui hui lapi debat collo / ut pnaliu ut tuteret lapides o barbarus aut no mis confice / qui sculpt [illegible] scripsit et hesp

Ca xcviii. de lapide ophites

Lapidem aut ophite leo bibi fide digna [illegible] spente apparitu [illegible] ad pricipu qm [illegible] erut etiam q et erature et mduru fieri [illegible] gutuo et saphiruo bibito aut ferru acue qui erat a phos seminib dr epulatis no tu [illegible] aut et quidd alij lapides quos appa no et quos dd insculptos caracteres et [illegible] cuo nominibus adnumq / sa ueracture et [illegible] etiam flumy expti. [illegible] et tu tempy et mul experientia pla fide obtinead / non aut [illegible] facultatem ad hsmy venit. [illegible] lud expti [illegible] simo. [illegible] ue no ad modu nob ab vico [illegible]

Ca xcviii. de metallis medicinalibus

Metallica medicinalia. aut sucueru [illegible] ortus dm metallu aut ortus p se. [illegible] sunt aut et tur hisup. quod quidd [illegible] quo modo hui fiunt. ut lom seu berub [illegible] fiunt. [illegible] cinabre usq dictu de odbus [illegible] singula nomi subjoar / illud addere de [illegible] q et paulo ante illud de lapidibus [illegible] de medicinali tra q sunt illa sr et [illegible] corpa hui de stirpe [illegible] erustra uid

∴ i rollerond

∴ apud dyascoridē est pma sēdm alianu

Bayerische Staatsbibliothek München
171

· est medicina metallica abstersiua et desiccatiua et ad duos modos. vide tamen

et augere et conformare membra. q̃dam eaꝝ p̃ [illegible]
medicinarum opa sunt. quedam uo medicinarum opa
organa assimilia. sicut et hui⁹ spetiem musculi quod
planum sive palpebrarum dorsum[illegible] p̃ [illegible]
mediocres sternit lesa membra consumere [illegible]
humiditatem hy ut aut desiccate, nã p̃ [illegible]
q̃ quidem sunt impedimentis absolutis

Ca xxxvi de arsenico

Arsenicum sive masculinum nost arsenicum
utroq; modo dr hoc nomine poti⁹ ꝙ sm sp. hoc. sed
quadrum magis fit subtilius quod tunc ne
dictionibus auctorum tunc q̃ uidete ut et
quoq; cutim ꝓtingit

Ca xxxvii de aphroliton et aphronitro

Aphroliton ab aphronitro dr [illegible]
medium ꝙ apparens consilio simile thuri. est
igitur ut flos aspe petre. Aphronitrum uo
mur solutum. ꝑ compactum et constans
fordesimus quotidie bibimus. hoc
ut medium fordes abstergat. ꝑ et purum sa
ab uo. quod indurat ipm purum [illegible] one
desiccat medicinis nitrum consumendi medicinis
lium eiusdem quidem nã ꝙ et potentie huius
subtilius partium. Et dctum ꝙ paulo ante
de aphroliton aphronitri et salso [illegible] am
mundissimum potentia [illegible] membris eo
multe magis aut ꝛ immundissimum

Ca xxxviii de gypso

Gypsum ipm quoq; sup̃ dcm potentiam
lapidis quod sterere diximus hoc etiam
potentie est. venit enim ipm in speciem ut communis
in lapidem vertitur. Dicimus et [illegible]
dicimus vitrum immissum [illegible] pm medicinis
lapideum fit et durum [illegible] tu ꝙ ergo
illud subtili albumine ovi quod ꝙ hu
tatum firmat subtilissimum quod ad

Hoc quoq; quod portatum fuit cum
ima putant et medium illud coq;
toribus dsciri cum matla eq;na conficit non omitte
bene melius aut m̃ bisq; mequit scabi
ctus pard fuit pudent talia dico
ad aequales bene et gloud notor
conferat ad alorum Discimus: melle aut
edere ab aliquorum hoc medio

Ca. xxxv. de sulphure

Omne cum sulphure attrahunt pondera
conplod. subtilius uo pauca sedm suam
benignitatem. Ego itaq; in nostro meo
fum eo plurimo. Cum ab quodam piscatore
hoc minimum admirandum medicina
sterz supposita medicat contra utid et
et hoc exquisitum inueni p experientia
tui aut et p brinam fratre illud
amicos piscatores mediari. Quinetiam cum
melle et cum ruta tenent hyma bude
et sequid horz oris exercita frat medicat
et pigritiam non raro sanari p hanc
tenuitatem. Medicat enim oris hu. pa
in fundum. multa al medicat et sanant
tem pestilentiam. Et existimant et repentina

Ca. xxxvi. de cruore

Hos sue cruor nec frigidus aqua prestat
conspectum eius et purgatum et lapidat
cruoris set durat. Et cui aut est in pe
tis medicat epulidem appellant. et
plurimum tamen superuacua bene
minuit depressa: cicatrix stat. ps p
non depressum. ps et corrosum bene
aut et corrumpit tamen epulidem
et pruritibus nec no pustulis et ma
aut ob mordicationem et grauitudo ne
aut modum. qz eo misceri multo
qz bene fit hemi medicamen

bleum aut consbidutmam et [illegible] fuerunt a quam nus etam mus [illegible] Cuius mid distatua mee dns [illegible] nō que ſcm calcate et frate quodā [illegible] tro efficiens

Ca. cccxiiij. de himiabari

1. rimabriū

Rimiabarus sive rimiabarus medicus [illegible] autē aliquid stiphoratus

Ca. cccxb. de pumice

Rimsd sive pumex siquidē m minerabb [illegible] diligentib acquid. ſ nō m lapidibus me [illegible] lapidem ēd. nitto aut magſ nec ſtam nec [illegible] Et hmj oz de eo dicē cum ponatur ſn [illegible] et m dctud purgatiuus / hj quidē non bſtat [illegible] qm et magis ſtabilitud ptud fit ſtd actio [illegible] m bstione alg urgut accedūb. ut [illegible] Videbitur aut et clarificare dentib nō ſ [illegible] stur fumus aut terpid. nec ſ quid [illegible] ppē quod fenestrā ſm bzag clarificet [illegible] hmj cum aſſpitate Et dm eandē aut [illegible] clarificatiū dentiū ſtum.

Ca. cccxbj. de broma

Broma loto cuius fit C mixtū nō [illegible] rorum quercꝰ ſive ſmj petunt nē [illegible] hmj pticle Et dm nēm cepto oſt [illegible] hui quidem hucentum accipiūt cuius [illegible] Propt hoc et potestis q diuturne [illegible] bstinuit hui ſtabilitatē ego ſtabilitatē [illegible] core bzeuib

Ca. cccxbij. de bzyanob

. est mineralis ſtē rimabrio. et ſpēs colozis

Bryanos sive ſcemid bzum bzeb [illegible] cuius potestas est nec nō pnetratiua [illegible] ptum plusqꝫ rimabium [illegible] cuiusmodi

Ca. cccxbiij. de bepate ſtum

Hepar ſive ſtallum. hui quidē cruꝫ [illegible] illa nō ferri et calubis. Et omnia [illegible]

BSB AGAD MED

Mucor est putrido seu mispridutg
que supnascit pani vino vel
alijs

.:. condizit folia et ramos et
flores plia noziamq hz
vt nota spes pedis illud dixit
ne q spes mozer est

ner nō ad alia omnā mali mor[um]
que conferuntur ad rem[edium] quod
beate sunt / aut beati in xpō [illegible]
in anno et in baretro medicina optim[a]
sanum. Et ad non ē pōtus nepotum d[e]

Ca. xlviij. de sandaracha

Sandaracha vsum potest ē. sum[ta]
Et cruste ejꝰ miscent cum tum consum[ta]
mundificatiuus

Ca. xlix de sandice

Sandix ejꝰ potest sic in sumi qui [illegible]

Ca. l. de soria

Soria omnē pene stomachum ē. med[icina]
maxime Et subtilissimū humorē a[illegible]
ac deinde acquirit / ad annos sanit[illegible]
ea stomachissima ut mundi sunt
ac dissiderent ante expectat annos p[illegible]
et regum nō sanat ppter humor[illegible]
quibusdam emplastrus cū pt stomachus p[illegible]

Ca. li. de stimma

Stimma sive omnē stomachum hꝫ pot[illegible]
stipticitatē hꝫ medicina. Datur mist[illegible]
et formatur in ea que vocantur [illegible]
stem colica bonū

Ca. lij. de stipteria v. alum

Stipteria sive alumē. hꝫ medi[illegible]
a stipticitate sua et grilla [illegible]
Cum ꝙ grossarum sit ꝑtis gut[illegible]
est ꝑ alie stipte que sobiste seu [illegible]
nō rotunda et talaris. Et alie [illegible]
humida et ꝙ plurimꝫ v. regulares

Ca. liij. de [illegible]

Datum [illegible]
est ad sum[illegible]
ꝑ plenū de[illegible]
autem [illegible]
hꝫ sum[illegible]
sum[illegible]

[illegible] puto ꝙ stomachum

[illegible] v. texunid

bnem et tepida ꝺmicabat / odo
et ꝙnis ac olens bin et chalbis
ꝙsulatate ꝙ cha aqua phbat
mdi mlta ꝙ cum festinacha
dutis dmorari · imo murmurans
sperob lacrimis aure
dm dmare potuit · ꝙ
sperg paulatim mlte ame audiui
h et cum dicebat quam mit
bridem effluentem m lard
E mus aut ꝙe defectum
tumulu E t fiud / qm
mearet cum illob · tota
arridi) terra aliud
h et tibi dicam de calcanto
melioza tu simi qm
simistra in aua
dyoi metallum
aliis aqua
illam ꝙ q ꝙ
et mist · ea
spodia seu
Ca lby de chalbis
C halbis dictum aut
Mud aut dico tm
potentia
ad cibos
aut hic medi
A mittit aut
adustu chalbis
stru alia
mlta alia
sum et
C halbis
B et
E

BIBL. ACAD. MED.

Liber decimi sunt due partes p[ri]me ⁊ de lapidibus q[ui]
sunt: cuius sunt capitula decem

C aplm̃ p[ri]mum ⁊ ghemiale
C aplm̃ ij. de ⁊ de sanguine
C aplm̃ iij. de laute
C aplm̃ iiij. de caseo
C aplm̃ v. de butiro
C aplm̃ vj. de auxilio
C aplm̃ vij. de felle
C aplm̃ viij de sudore
C aplm̃ ix de urina
C aplm̃ x. de saliua

Pars 2a. ⁊ de non lapidib⁹ que sunt

C aplm̃ p[ri]mum ⁊ de lapide beselor
C aplm̃ ij. de stalculis renum ⁊ ureteru
C aplm̃ iij. de stalcule lupino
C aplm̃ iiij de stalculis cupr⁹ boum et ceti
C aplm̃ v. de stercore gallinaceo.
C aplm̃ vj. de stercoribus muris ⁊ reptiliu
C aplm̃ vij de stercoribus ⁊ renoru excoriac
C aplm̃ viij de sordibus auris et auium

C aplm̃ p[ri]mum ⁊ ghemiale

Dul eorum q[uo]d durentur mag
nitudine dicta in p[ri]o negotio. vz in pa
noribus aliqua breuiti ⁊ que
at-facultatibus ⁊ ego belut in illorum
morum capiti totius negotii ⁊ ste
quidē efficacit ⁊ lutare ⁊ mundificare
stomachū ⁊ budellum ⁊ nā nō applicā
salmarab/ azare/ et dicit fuit
tue. ille nō repercussiue. alue aue
ratiue. alue bstiue. alue putrefac
tiue et sm̃ alios medicos ⁊ ego
uetiue ⁊ mundificatiue ⁊ clarificatiue
stomachi ⁊ [illegible]
ep[ar]ticum ⁊ epatis [illegible]

2. l. potenciue qua dispositiue
stomachi

BIBL
AC
Inc

et fuerce deglutitu etiã inscripsse
Scripsit etiam de sode amond & bil
deglutire paterer / etiã & nudã fem
abhorred bilius uirũ arbitror ee thre
e hoium sapietie uestore therud deri
ed et eq̃ maleficus matr abhorrebat
hesperizantes E nisi ille uidetur mi pati
qnimo nec eo; experiendi summ
nec q̃etiam medestiora sum hab ed
stare plurimũ aquam corporib; mor
bnlis semine A e patre desumptus dicit
quibus quidem consentire natu id petrus
nio post aetud bni et mulieb ut cum
Matrem quide fil; medicide
sumet sug fundendo
semanant in actu mulieb M
ed scriptis ab eo de bilitate que ab
phus homib bzma .g. aliud potchil
litatem et genitu phtis que adpb
al' audibus nascit que milto difficil
ens quidã et elephantis et equi nihil
ferud haspland nec nidi bursi ergo ed
eo frumẽ / pertosum est etiam appro
Consulere aut perscrutari quidã ali
eq̃ quibus apd penetrales ostripsit pli
que tot et tantaq; rerũ experiẽtiã sum
ni imperator patricii scribere cremit .
experientiam tribuũ / nidoꝝ aut ãnoꝝ
atq; si equinis nil .q. phantasie ed equa
sue effa inspectae illey qui struthio illud
nec elephantis nec ullatis equi / nec bll
nouerit / remissam ordinez aut ame
somnioꝝ et odioꝝ / bloꝝ cum strichi
ab deo sustinere sumpsisse ex
sicut nec medendi / letificandi nec
r passionũ fructum / illa natã se
adulta / ut nec
fere mulieꝝ .

c. l. animũ vel animid vt ang

BIBL. ACAD. MED.

∴ 1. humores sub orto vel aperta
i domestros ortos angulus

∴ 1. humores sub ortis vel aperta
domestros domibus ortos

∴ i tuthie vera lenissta

∴ supapta rel. amod

valde confert exercitiombz q̄ ex plimo
mas passiombz digerendo ipōs
eduat aut minꝫ
eduat magis dicit nō minꝫ

Capt de augle

Pinia siue augulum omne aceb pōt ē . nec nō
consumpte structure . structura enī ad pōtez
zīnd quidam epiletici sanare scripserūt . ꝑ
fluxum menstruū sanare
quod etiam expti sumꝫ nob. nedum
audiui aliorū
bibita
nec aliud bidi breuiꝰ
medicā in passione
augulud coloris
nō ostium
ꝑfectaꝰ
tempus dicendi nūc

Capt. de felle

Cholē ꝛ fel sine colera
ed humoꝛd / q̄ sunt in
et camem nō
nam in
in mis nō
hūt ꝙtum
quoq; audiui
nedum nudoꝛd / ꝑ
simpli colerā nomine
colera nigra
nosti
nudum nō
ipm conspicimꝰ
pallida

Biblioteca Nacional de España

sillmazem. quidam huius manifestum. [illegible]
brina quidam plus q̃ oportet medet. [illegible]
abundant. ille q̃ tritu hec q̃ntidie [illegible]
hominibus & q̃ sudoribus nõ nel[illegible]
nudz q̃ maxime contingit brenestina & [illegible]
syz flua sum / fieri potes q̃ alium medu[illegible]
aut sudor qui ni paleshib putrid[illegible]
ipsũ quide diligent epsumdtud conf[illegible]
humoz phũhid ℸ lle nocz plus hi[illegible]
bere debile balde ℘ ost recrepe nõ sudor[illegible]
multud augmt diaforetice potestue ℸ n[illegible]
monem mamillib / plus hit patub appodiab esse[illegible]
mediant S i nõ dunoz appetit tibi sup[illegible]
aphio & t s minid sit diuib q̃ tritus [illegible]
℘ferendum tñ molle duro & s cypri[illegible]
miseris bond roserud ℏ et medicina et habeb[illegible]
hec q̃mgne q̃ quid exsbatum & d mamillab [illegible]
bile & & q̃ ea nõ praedub t m alib[illegible]
& q̃ ut q̃ in bubonibus bsib ea [illegible]

Ca. xxi. de brina.

Urina dictum quide ab unu de tot[illegible]
qm de sudoribus. dicetur aut t nud q̃ [illegible]
in aliab / tantu d t in brinis & alide [illegible]
sem potestue & ad mag quide audiud exhibend[illegible]
q̃ sum sudor ℏ ord aut brina fere omnib[illegible]
bilior est mss domestiorũ porcorum. quoz q[illegible]
alioz end tota aerem ab complo stat d brinaz[illegible]
plus debilis & ortis aut et mo tamen [illegible]
p odore putr. idoz q̃ntu & in quoq; ca[illegible]
tibi dignosse potentiam p odore ℏ in q[illegible]
ablend bilis. q̃ quide nisi pud q brina ℏ [illegible]
bilis tam noxe q̃ bita bibe passis est [illegible]
a qua non multi eramati putrib[illegible]
puoz brinam. quida et bisoz biberut [illegible]
quidem p̃ bibid quid aliud brina [illegible]
fistul etic et fullones q̃m sordidi indu[illegible]
p̃ ipsam ℏ aut in[illegible] potentia et [illegible]
stabem et lepzam abstergunt et dilunt.

∴ et bulgazatus rote dnd.

BIBL. ACAD. MED.

. Accordimus et thimum ſt

1. apud vel aliud

1. rotas capre

1. aprior ad tendu
serena

ortū in his passionib; dico q̄ hec ē ydropisis
seu tympanites et scotodī ut cephalea
loreb q̄m in lateribus aut hypocondrijs uel in
cum his etiā nephritidib; siue renū dolorib; et
et podagre; et aorthes; ēt nam ē gastrica passio
hy or ignium sitib nō penitus hys seroris. et p̄cipue
ēt ob hec et ex ydrate ytm̄ eo multiformi
alij medicine

Tab. de sore stallinatico

Stallinatico sore bō hsp ee q̄m misa bilis
sufforibus uno ee ēpe inibitū seu finotorū hys
fiu in sbustiōe lāb̄ ꝯ adure apponūt ubi
nig̃or aut ad tribz nāb operari et ogimellab. et p̄
ad contrariū ē omnium eni passiones ēpsiōnū
flegmatica humore grossissimū q̄ plene ē sine sore
ēst eni hor sicc̄ nig̃ calid sore colubino
qui erit ex misa et cholis dabit bile ē sore
stallinato ex bino melle l'apomelle hy or aut absinthi
uel ex bino hysopato fenugreci aut oz te aut
cum ē ceteris ē corpib; sub hydis et pleb
non modicā dram et dimid mōtanum ad
ea q̄ ex rapis et palladibus et ex dactilis
eni q̄ q̄ercetanum nec sorora si nō q̄ercetanū
stomachis abundāb bilibus et calidoribus cū
bilium et hydropis ex calidis eo q̄ sicc̄
frigidum sorib; q̄mmid desiccat ē duo sicc̄
sore moderato ex eucyamo q̄q̄ sicc̄ stallinato
bilius ēt calefactiū et alterat frigidis
aut non parū passionū d̄ hoc hydrop
Tab bīj. de stomachi confert adoptatis
Hystrici nō sicc̄ dicūt. ēt multū medet
et antipatici et asthmatici et dyspnoici
nē singultiendum ē q̄ eo et q̄dā
potentiis attribuūt

:- 1· t ebulli pinentib; quasi
suffocatione t lassitudo
:- rati t frondi z 1· et ß·

:- est aqua mellita t qua
fames melli lotus est

Cinq sunt ppi capla
C aplis primi gnmat dctā direndū
C aplis ij. de aduā
C aplis iij de alcyono
C aplis iiij de modis salis
C aplis v. de sale bosto
C aplis vj. de luto
C aplis vij. de flore salis
C aplis viij. de asphalto
C aplis ix. de pontra bosta
C aplis x. de granis
C aplis xj. de salsugine pisciū
Arb pt̄s ē de ptibz medlis et omib⁹ q̄ sūt ad⁹ [illegible]
aplis primi ē phemiale
Hūa membrorū q̄ in medlis medijs omib⁹ q̄ sūt [illegible]
in aere ad⁹ ut cero ⁊ mō etiā aial hñ q̄d
sanguinē ut homo et dicta q̄dupedia et volatilia
pisces et simie sūt hirsuta et ḡstudines et [illegible]
panopia nō ostrea limaces ut nō aquatilia nō
pauca. quadrupedum et eoz q̄ in t̄ra sūt ⁊ medijs
comediūt ex medijs cruo mappe ē. ita bestie pl̄
ḡstitue et sūt sanabilis ⁊ medijs nō cōsideratis
cruor quoq; q̄ in hīs pmedijs ima bonat eo q̄ pl̄s
venarū effluxus cōpletitur in omib⁹ bas. sic alijs
simant ⁊ medijs quidem ut supra dictū est
nō oz. Hactenus cruoris diuisionem pstruxisse
et nūc cruoris exercitij vtilitatē q̄ de sanguinis
pturbis ḡtib⁹ et medijs nominis hīs exponere tem
pus dicti demceps edisserendum formā.
a pncē dicta cruoris

Cap. xj. de cruoribus

Cairo. Non omē medlis cruoris alimentū
puriosū sūt nō mīs nec⁹ q̄ bonū ⁊ laudabile
ed et cruoris cruoz q̄ nos alios ydē nō sūt
plum mutuātes sūt. q̄ de eis nō ē ad p̄sens
mē potestas eo q̄ de ⁊ [illegible]
calefactis alijs cruoribus ⁊ [illegible]
et sordidis pulsū videre medijs in [illegible]

∴ 1. pustul maximoz ung

∴ est pustula pua q bora formata

BIBL. AGRIC MED

de cordibus sive agallis de mixtis de mesclis mortuo
malegranati de agresta quoq; et ruta et malor granatorum
succo et rum sive sumac / hec etiam scripturam sua asperitatem
datum ℞ ad sue diuissimum sensum propinq; ab eis illa
nob semp a pya puero sumpti exhibe aque illico ℞ ad
aceturum p scripturatis nomine odi attribuit possibile
bursis illuc nobis ℞ trusted sr et ipsis passeres bua possib
e hec ram ℞ ad multo plus ℞ hoc ipsis ad putredinem
solob hoc sensus ℞ i nō aperiend quide et
rudem sive agallam balaustiu et pyrosside asperitate ut
stringe fetoribus uram sanq; Deficere aut i pauci
et mordicare pipere et sinapi et piretu / suggit quidam
scripturam mordetia et calefactiua / quod medullis pauci
medicq; no pertinet ℞ i nō adstringere ozene ibi
in nobis - aut in rebus petrosis diuere esse quide mutare
in nobis pertinere. et pstim hysterios ozena sumere. pha
d anacardinum ℞ multa quide benedicat macerate
mā. ignorandum scripturis esse nomē ℞ et aperiendi
scripturam fore adipe cap rasi / ad actionē valet
scripturam detergendum humore in bibendo ℞ i nō valet
qualis et potis quale et cum et cum inter ℞ i limatura
stud / non diuersis bibendi humore Quia aut i bibere adipe
ad radicem ab medicis pilos qui sub ascella in mulieribus
eos ultis non oriri / pinq; fiunt bibendi hoc genere ℞ i
ut hysterici humeri ad medicinā / bibendi etiam ℞ pilos
ypocrisin i suffusionem sanguinis ℞ ipsi eo aut ad
dandum. et bibendi ℞ cum ti et passionē medicinā
approbatorib ex ℞ ad vulgarem quide adipe ne sanguinis
otalgicis seu dolori auribus pinere no dyscrasia i
quibus otalgicis dandi / non epi sanguinis ℞ ipsius nullius
dicit ad hibā otalgicis ℞ ti nō possit laudare adipe ad
ypocrisin pb. sive quide bibi gravidis ℞ ti non
non simplicem pestem ℞ stomachum stribus ℞ ti
marino ℞ cheiri bibendo quid pbis sanguinis

Cap. xx. de medulla

Medulla mollis ℞ ad
adipem ℞ ex

\ sanc Tnotina

2. 1 aqua Tocula

sint cathalum sm alexandrin
3 orabasij expot. cathesoru
tros sdpno unus gnatos

et compaciuntur / sutur sunt [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

Echmoru seu aurorū tam m[ulta] ꝑ b[re]ssue [illegible]
vsum tuere sine mudificatione [illegible] nō elisse
potentie q̄ndam vsq̄ hs sum co ad [illegible] et predda
Ubi supra

Capitulum de arbor[ibus]

Quoniam nō amate tuis arbus adiacet et vicia ex illis galle
ongbarum de arbustis nascuntur pugne albo
dissimilis in quibus nouis sunt vbi [illegible]
et ꝓlixus ꝓte pugne duabus nō galle quadruplex nō
corticis. Diligenti hec terenus arbores plenas
bibe ny aqua l'ny bino arbo Sme mispred nō
sue galle corticis rimis sternatur postea [illegible]
ambustionem et ad calorē [illegible] nō hoc ad
ad arubis apponitur ny ydropis hec herbe
bus huiusmodi in autumno. sit ꝙ supra sua [illegible]
bilis / sabo aut sternendo huio et oz ozis dupl[ex] [illegible]
ꝙ se d'adam. dey aut fortunis et nō dissecte ꝑ bilis
et bulis tumoribz nutrio cū ponibz fortis in ambus.
nus stomi vtōnib. ꝙnus hs ꝓsa et ꝙ [illegible]
dissusa in fundo

Capitulum de rure rumoru ꝑ fluxu sanguinis

Quare fluxibus rumoru sternitur quod est ni ꝓdum
ꝓpietate tū tonis sue mirabilis nō cum ꝑ zabulū exau
et pulus quidem Sed etiā nō ꝓtinua et libenter multo
magis a t ꝑ oportet ꝑ quodā hanc ad libitū / ꝙ
nō ꝓtinuā. rubrum aut ꝙ [illegible] et alia capudo hs ꝑ
hūdum zaro vsq̄ adustis. plenaq̄ cū in quibz est brum
equum barbatum nu[illegible]
ꝑalub nō a dzat [illegible] ozis ny ꝙ ponit hanc
cū tumabat [illegible]
ꝑ dum ꝑpatū hs [illegible] tumat cū ꝓsa
tumb ꝙ ꝑ sol quidē [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

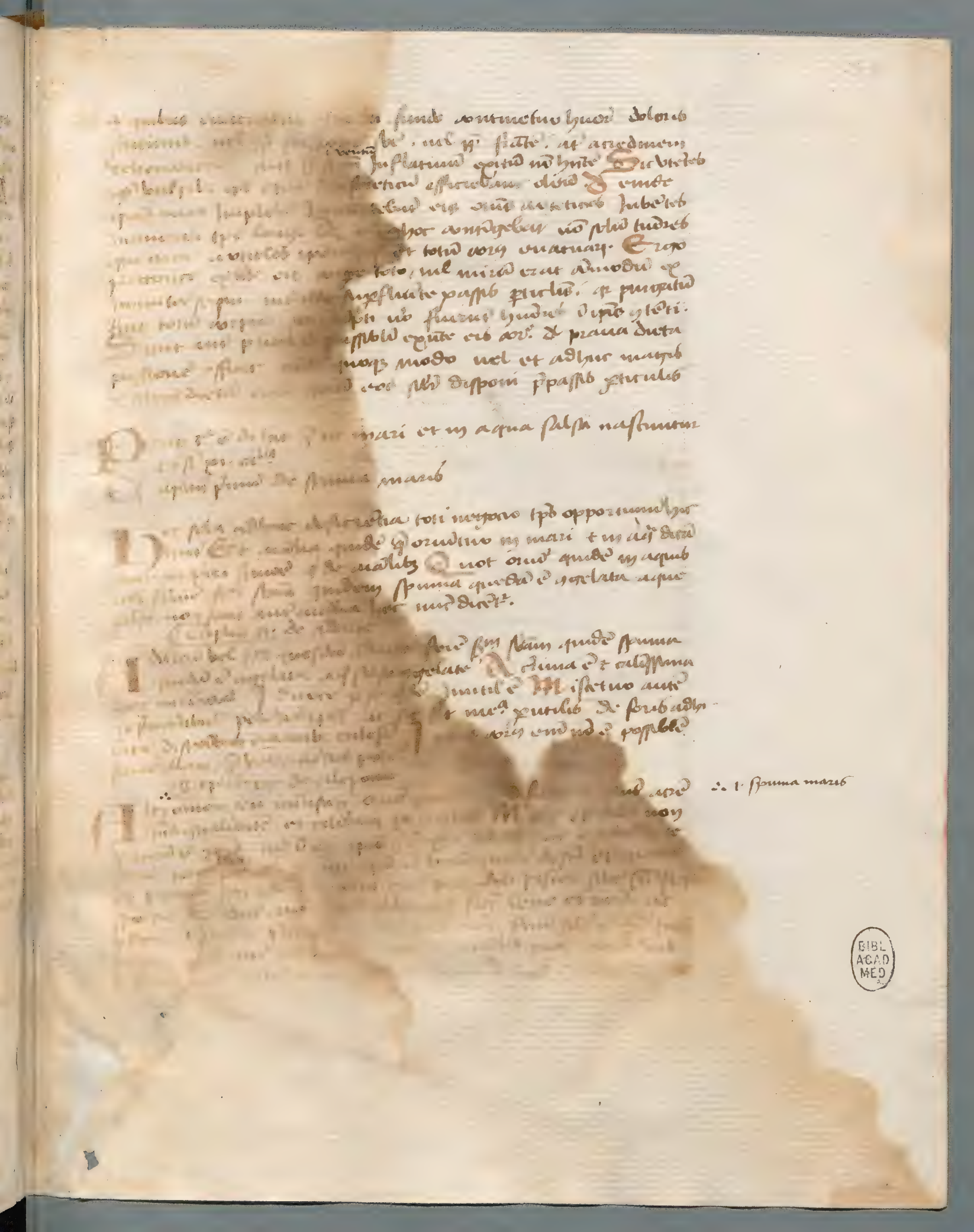

∴ i. suad sorpsomb

∴ i. hdbzuob

∴ 1. Summa maris

BIBL ACAD MED

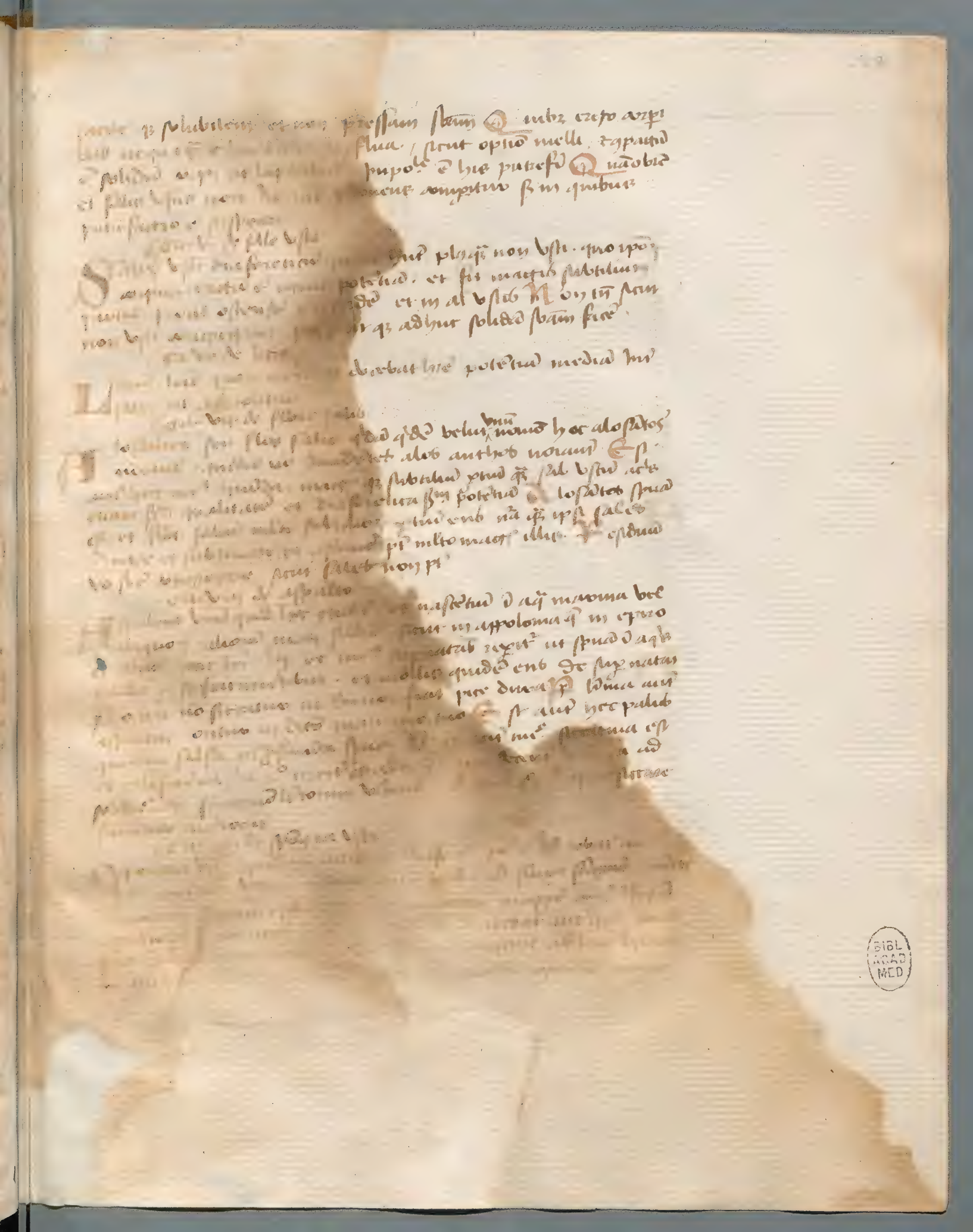
BIBL. ARAD MED

∴ pls q3 ꝙmuov et almuzy et obsmogarius dicit

BIBL ACAD MED

Gali dñi cata l' mutatoy

Et sr ē finis hy. Volūtes hi[illegible]
quor nicolaus de [illegible]
p̄ tradūm v. p̄nouum libr[illegible] Explun

1516.

Hg 52 (Acc 6)

Ms 52
Galien T. 2.

dos refait au 20° siècle sur lequel les restes du dos du 18° siècle avaient été collés

ficelles collées dans des grecques et passées dans les cartons (20 siècle)

restes de claies de parchemin de la reliure du 18° siècle

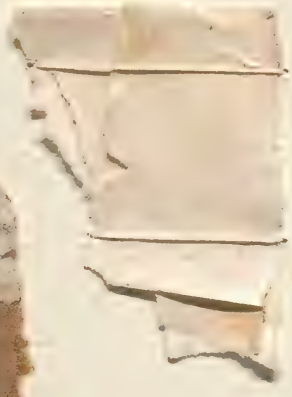

réparations faites au 20° siècle avec du papier des feuilles vierges d'écriture

Restes des fils bleus et écrus de la tranchefile du 15° ou peut-être début 16° siècle.

gardes ajoutés au 20e siècle